Malla Montgomery-Silfverstolpes memoarer. Andra delen

Bokutgåva

Albert Bonniers förlag, Stockholm 1909.

INNEHÅLL.

FEMTE AFDELNINGEN.

Giftastankar.

1804–1805.

To dream of joy and wake to sorrow
Is doomed to all who love and live ..
Byron.

O, måtte jag aldrig upprorisk och svag
ditt råd, dina afsikter klandra,
men enligt mitt ändamål, enligt din lag
mig själf göra lycklig med andra!

Dessa rader tog Malla till motto för det år, som hon ansåg blifva så viktigt för henne. Hon sökte beskydd,

råd, ledning hos Gud, men förmäten och oförståndig var hennes bön ej kristligt ödmjuk och undergifven. Att vara en kristen visste hon icke rätt hvad det ville säga och i följd af mycket som hon hört och läst, ansåg hon kristendomen och andra religionsbekännelser blott vara skiljaktighet i människors omdömen. Den naturliga enkla gudsfruktan, som i bönen söker sin fader i nödens stunder och hembär honom tacksamhetens offer för hvarje glad dag, var den enda hon inom sig rätt kände.

Den 1 januari på börsbalen råkade Malla Skjöldebrand, som frågade henne hvarför hon nu dansade mindre än förr då han jämt såg henne i dansen. Hon svarade med sin vanliga uppriktighet: »Mina samtida bland de dansande herrarna ha börjat ledsna vid dans och många preferera nu spelbordet; och för de yngre dansörerna synes jag kanske för gammal! Jag är ej mer så uppbjuden som förr.» Dagen därpå var fru Rudbeck med barn och barnbarn bjudna på middag på värdshuset »Mon Bijou». Cronstedts från Carlberg kommo dit på eftermiddagen. Där var roligt och blef det ännu mer, då på aftonen ett par fiolspelare anskaffades och några dansörer tillkommo, hvaribland de båda bröderna Silfverstolpe. Man dansade af själ och hjärta. En ny kadrilj med åtta par roade Malla ofantligt; kadriljer dansades eljest blott med fyra par. Uti denna så kallade »Åttan» hade man tillfälle att göra vackra steg, musiken var liflig och föreföll Malla vara lik David Silfverstolpe, som hon först dansat den med; samma blandning af allvar och skämt som behagade henne. Hon tyckte att David såg mycket bra ut, fastän han hade för stark färg och ojämna tänder. Nu blef han presenterad för hela släkten och anhöll om tillstånd att göra generalskan Rudbeck sin uppvaktning. Lasse var glad, vänlig och rolig som vanligt. Malla var nöjd, hade roligt och ansåg all Davids uppmärksamhet mot henne som bevis af den tillgifvenhet hon önskade finna hos hans bror.

En dag var en liten bal hos fru Rudbeck, där nu David Silfverstolpe var för första gången; hans bror och grefve Mörner voro ock bland dansörerna. Malla var glad och yr, förmäten och skälmaktig, tillät sig skratta åt grefve Mörners enträgna, sorgsna och tyckmyckna uppförande. Vid bordet om aftonen var ännu några platser lediga. David Silfverstolpe stod bakom Mallas stol och språkade, Mörner, som med vanlig maladresse gjorde liksom les honneurs, tillbjöd honom med synbart humör en stol vid bordet. David svarade ledigt: »Jag tackar, men jag står hellre kvar här.» Detta gjorde en löjlig scen, och Malla, ehuru förlägen, var smickrad, förvillad, och obeskedlig nog att roa sig åt Mörners ledsnad. Hon kunde sedan aldrig förlåta sig denna kvinnliga grymhet och småaktiga fåfänga.

Efter dansens slut blefvo Silverstolparna en stund kvar medan damerna pälsade på sig. Malla satt vid klaveret och slog några ackord. Lasse satte sig bredvid henne och såg så underlig ut – nu liksom många gånger tycktes han vilja säga något, som dock aldrig kom öfver hans läppar. Malla blef förvirrad af hans blick och tystnad – omsider frågade han: »Ämnar fröken tillställa baler på Björksund» (Mörners egendom)? Malla afslog frågan med skämt. Lasse tackade henne nu som alltid för det han haft roligt, som han brukade säga, han vore skyldig henne tack för.

Med stort nöje återsåg Malla en af sina favoritpjäser »Le Calif de Bagdad». Musik exalterade henne, hon blef så lätt rörd, så känslig däraf, och ofta då hon gick från en musikpjäs darrade hon så, att hon med möda gick utför trapporna, hela hennes varelse var i vibration och hon behöfde timmar för att rätt sansa sig. Hon skämdes dock för dessa sinnesrörelser och dolde dem sorgfälligt för andra.

Med friherrinnan Gyllenhaal hade Malla gjort visit hos grefvinnan Schwerin, född Putbus, som vanligen bodde i Östergylln, men tillbragte vintrarna i Stockholm. Hon var född i Pommern och hade där passerat sin ungdom tills hon blef gift. Hennes man hade varit en utmärkt militär och var mycket ansedd. Hon var bildad, kvick, naiv och mycket aimable och angenäm. Hon var god mot Malla och ville ofta se henne hos sig, det fägnade och smickrade Malla hjärtligt.

Malla hade nu i sina släktingars (både Wrangels och Gyllenhaal bodde denna vinter i Stockholm) och vänners sällskap förstrött sig från sina giftermålsfunderingar. Hvardagslifvet var åter fullt och trefligt,

hvarför skulle man då tänka på förändringar och nya förhållanden? Och likväl måste man taga något parti. Grefve Mörner försummade intet tillfälle att påminna därom. Osäkerhet och villrådighet väcktes ånyo och med dem – kval och smärta. Mallas hälsa och lynne ledo därvid, hon blef så gulblek, såg så beklämd ut, att den hederlige Gyllenhaal sade åt sin hustru: »Den stackars flickan grämer ihjäl sig, vi måste resa bort med henne på någon tid.» Malla var tacksam för deras ömma deltagande, men visste huru mycket hon skulle sakna det, när hon åter blefve ensam med sin gamla mormor!

Två ämnen till oro och bekymmer voro: ryttmästar von Bahrs svåra sjukdom och att fru von der Burg också var så illa sjuk, att man fruktade för hennes lif. Hvar dag var Malla hos henne och Emilie sade, att hon skulle dö nöjd, om hon finge Mallas löfte att vårda den lilla fyraåriga flickan efter hennes död. Malla kände tungt ansvaret häraf och fruktade att ej kunna uppfylla det.

Lasse Silfverstolpe råkades nu hvarje förmiddag hos Emilie; på en gång hade han fått ett särdeles deltagande för fru von der Burgs hälsa och satt där flera timmar och oroade Malla med sina halfbrutna ord och meningar. Om – som det tycktes – han ville låta Malla förstå, att han älskade henne, hvarför sade han det icke rent ut? En gång stod Malla i fönstret och såg på några blommor. Lasse satte sig bredvid henne och såg tyst och allvarsam på henne; förlägen lekte hon med en liten träsked i mullen på blomkrukorna och frågade för att säga något, som afbröt den förvirrande tystnaden: »Får jag lof att bjuda?» och presenterade en smula jord i träskeden. – »Fröken är bra elak, nog har jag bra litet att *bjuda* fröken, men skulle detta vara en allusion på det, så är det hårdt!» Malla svarade intet, men fann honom blott besynnerlig, obegriplig! Huru skulle hon tyda detta? Nu var han åter nästan hvarje dag hos fru Rudbeck och öfverallt råkades han! Malla tyckte sig vara säker på hans tillgifvenhet – men skulle den ändå evigt förblifva outtalad?

Adolf Mörner kom också ofta – och kunde aldrig låta bli att tala direkt eller indirekt om det pinsamma ämne, som Malla så många gånger afvisat. Sliten af all denna oro mådde hon riktigt illa. Doktor Tingstadius, som ofta kom till fru Rudbeck, sade en gång då han betraktade henne med sin sörmländska accent på sitt eget bondaktiga sätt: »Kors, så ho’ ser ut, just som e gnuggad papperslapp!» Så kändes också Mallas hjärta; hon undrade blott att det syntes *utanpå*.

Mot slutet af januari kom Charlotte Posse till Stockholm. Det var ett glädjerus för Malla! Nu tyckte hon, att allt skulle jämnas och blifva godt. – Dagen därpå kom Mörner och sade Malla, att han nog såg att han plågade henne, att han hindrade henne att hafva ledigt roligt med sina vänner; att han väl mindes hvad hon sagt honom, att hon öfver vintern önskade få känna sig fri – att han således fann sig *böra* tiga, men att det var honom omöjligt då han såg henne; han hade därför beslutat resa bort på sex veckor för att vid sin återkomst se om någon förändring i hennes beslut kunde vara att hoppas. Aldrig tyckte Malla så mycket om Mörner som då han reste, aldrig kände hon sig hafva mer lust att gifva honom sin hand än då han var frånvarande! Hon tackade honom med en glädje, som djupt bedröfvade honom; hon insåg då först huru sårande denna glädje var för honom, men var nu så nöjd och tacksam, att hon för att trösta honom så när lofvat mer än hon kunnat hålla. Så obetänksam och lätt hänförd kunde hon stundom vara!

Mörner reste, och Malla svingade sig åter i frihetens regioner och njöt gladt sin första väns umgänge. Emilie var konvalescent och det blef glada trefliga dagar; endast tanken på den stackars systern, Henriette, som den 17 januari mistat sin hederliga man von Bahr, störde nöjet.

Den 27 januari var picknick på Börsen. Där var ofantligt roligt för Malla; på länge hade hon ej dansat så mycket och så gladt. Lasse och hans bror voro flitiga dansörer och Carl Cederström var nästan som förr i världen, uppmärksam och vänlig. Malla svindlade – hon begrep ej dessa män – ibland så varmt vänliga, en annan gång så kallt liknöjda! Medan man satt till bords vid supén slog klockan tolf, den 28, Carlsdagen ingick. I »vin de Lunelle» drucko nu Charlotte Posse och Malla Carl Cederströms skål som stod bakom och pratade med dem. Anglaisen efter maten – den betydelsefulla dansen! – dansade han med Malla, som var

helt yr i hufvudet af »vin de Lunelle» och än mer af aftonens nöje.

På denna bal syntes för första gången i stora världen fröknarna Charlotte och Louise Chronhjelm. De voro rätt vackra, och helt unga. Den äldsta var riktigt skön. Stora mörka själfulla ögon, de finaste drag, nätt och lätt som en sylfid. Bland hennes ifrigaste tillbedjare var löjtnant Carl Skjöldebrand, öfverstens ende son med den älskade och saknade Pella Höpken, som dog några dagar efter denna sons födelse. Malla hade på större baler sett unga Skjöldebrand som nu var tjugutre år gammal. Han var mycket vacker, något lik sin far, men oändligt förskönad. Likväl hade han ett uttryck af vild lidelse, som nästan var förskräckande. Hos fadern märktes äfven detta ursprungliga uttryck, men likasom hejdadt och besegradt af en mäktigare vilja, af ädel självbehärskning och en stor naturlig blygsamhet. Detta var en behaglig egenhet hos den kraftiga mannen; sonen såg så häftigt uppbrusande ut, att det aflägsnade, ehuru vacker han eljest var.

En afton var Malla på spektaklet. De sutto på amfiteatern Carl Cederström hade tagit biljetter åt dem och satt bredvid Malla. Hon hade glömt sin lorgnett och som hon var närsynt förlorade hon mycket därvid. Efter en stund kom en gardesunderofficer med en ganska god kikare, som Carl skaffat henne. Då de kommo hem efter spektaklet var Lasse hos fru Rudbeck och spelade kort. Då spelet var slut och Charlotte Posse omtalade hvad de sett och huru de suttit, tog Lasse upp sin näsduk och började därmed gnida Mallas klädning sägande: »Fröken har ju blifvit helt grönskad af den där jägaruniformen!» Carl Cederström var nämligen vid Svea gardets jägare. Det uppväckte allmänt skratt. Ofta framkastade Lasse sålunda några ord, som bevisade, att han ansåge Carl Cederström vara den som Malla gaf företräde af alla sina ungdomsvänner; däri hade han också rätt, ehuru han själf behagade och *roade* henne mest.

Nu var åter allt gladt och roligt, och lättsinnigt nog öfverlämnade sig Malla till ögonblickets intryck och bedöfvade sig i anseende till följderna. Den 8 februari, hennes födelsedag, vaknade hon vemodig. På förmiddagen kom först Lasse med en bukett åt Malla. En stund därefter, medan han ännu satt kvar, kom Brelin med en rätt vacker syask, hvarpå han målat dramatiska spektakelhuset, där Malla haft så många roliga stunder – hans boning, därifrån hon mottagit så många bref och biljetter!! I detsamma inkom Björklund (betjänten) med bref från posten, däribland ett till Malla, som genast igenkände Mörners stil. Det första bruk hon gjorde af Brelins syskrin var att nu ditkasta det ouppbrutna brefvet som herrarna betraktade med nyfikna blickar. Det föreföll henne löjligt alltsammans; men hon fann tillika något svårt och pinligt i dessa dubbla förhållanden och tänkte: Ack, kunde jag förbyta eder till *en* med Brelins bildning, Lasses otvungna behag och Mörners uppriktiga tillgifvenhet för mig! Hon kände sig sliten, oförnöjd, misströstande. I dagboken står vemodiga utrops- och villrådighets-tecken.

Samma dag, den 8, gick Malla med sin moster i Jakobs kyrka för att där höra orgelmusik som uppfördes af Åhlström. I hennes nuvarande vacklande sinnesstämning upphöjde den vackra koralmusiken Mallas tankar och blickar till himlen. Händelsevis märkte hon, att David Gudmund Silfverstolpe uppmärksamt betraktade henne, och hans blick därvid väckte för första gången hos henne en tanke, att det dock kanske ej var för broderns skull han så särdeles utmärkte henne. Men Malla ville ej stanna vid denna tanke – hon ville helst anse David blott som Lasses bror, och att, som hon trodde, Lasse förtrott sin bror sin egen gamla böjelse för henne.

Hon kände sig olycklig af att fordra för mycket, att ej kunna inskränka sina anspråk. Men det lefde inom henne en idé af trohet, kärlek och förtroende, hvarförutan hon ej kunde känna sig lycklig. Förgäfves sökte hon kväfva denna idé, förgäfves hade hon hos Lasse Silfverstolpe fäst sig vid mindre eminenta egenskaper. Hade han verkligen älskat henne, så hade det visserligen *då* ersatt allt hvad hon också hos honom saknade – men hon kände ändå på samma gång, att hennes lott skulle blifva lifvet igenom att *sakna.* – Grefvinnan Cronstedt, som mycket intresserade sig för Malla och visste mormors önskan, talade med Malla och sökte ingifva henne mod att bestämma sig för Mörner, medgaf dock, att Lasse vore roligare, men troligen rätt

lättsinnig! »Jaja,» sade Malla, »man ser människorna icke längre än till tänderna! Men medge dock, att de äro rätt vackra!» och denna rådplägning – som alla andra – slutade med, att Malla lämnades fullkomlig frihet att själf bestämma. Genom Charlotte Posse fick Malla veta, att en moster till Lasse hade mycket frågat och efterspanat på hvad fot hennes systerson stod i fru Rudbecks hus, »om han hade hopp att kunna få den så allmänt berömda fröken Montgomery», och denna fröken Montgomery visste ej själf, om hon vore blott en leksak för honom! Underligt var det dock att efter flera års bekantskap, nästan vänskap, så leka med en flicka som ej gifvit anledning därtill, som förtjänade någon aktning och hvars gamla vördnadsvärda mormor visat honom välvilja och godhet! Att många undrade och talade om detta förhållande visste Malla och det var henne så plågsamt, att hon föresatte sig att på ett eller annat sätt göra slut därpå. Hennes bästa vänner voro resta och grefvinnan D'Albedyhlls allusioner på Mörner och Silfverstolpe ökade hennes otålighet, så att hon en afton tog tillfället i akt medan Gustafva och grefvinnan D'Albedyhll talade vid fru Rudbeck och hon satt ensam med Lasse i mellersta kabinettsfönstret. Hon sade honom då, att om hon vore säker, att han ej skulle göra narr af hennes uppriktighet, ville hon säga honom en sak. Ifrigt bad han att få veta det och hon lofvade, att härnäst de råkades skulle han få det, ifall han påminde henne därom. Han sade då: »Kanske är det något som jag icke *vill* veta!» tog hennes hand och kysste den ömt och lade den på sitt hjärta med uttryck af den innerligaste tillgifvenhet. Malla kände sig rörd och lycklig, och skref sedan i dagboken: »Lycklig! Snart skall jag se upplösningen på allt detta!»

Detta var den 23 februari. Och den 24, 25, 26, 27, 28 återkom ej Lasse, syntes ej till, sökte ej få veta hvad han visat sig så hjärtligt intresserad att få höra! Malla var helt förvillad – det syntes henne obegripligt!

Och så ingick mars månad, som Malla alltid funnit så sorgligt betydelsefull för sig. Lasse kom ibland, men påminde aldrig om den explikation Malla ville påtruga honom, undvek snarare allt som kunde leda därhän och ändå var han så underlig!

En dag till exempel satt Malla och sydde vid en båge, Lasse satt bakom henne och talade vid hennes mormor, Mallas långa hårfläta hade lossnat och hängde ned öfver stolskarmen; händelsevis såg Malla i en spegel midtemot, att Lasse förstulet kysste denna fläta med det innerligaste uttryck. Hvad skulle Malla tänka? Hon hade blott en önskan, den, att ovissheten skulle upphöra, och att, om hon borde öfvervinna sin böjelse för honom, hon måtte slippa att så ofta se den obegriplige. En särdeles olycka förföljde henne i hennes tycken. Hon ville ej vara orättvis mot andra, gaf sig själf fel utan att dock rätt kunna inse hvari hon felade, och stannade allt mer och mer vid den föreställningen, att hon vore olycklig. Konserter och spektakler förströdde väl ibland hennes mörka tankar, men fördjupade ofta de vemodiga intrycken.

Den 9 mars var Malla på en picknick, tillställd af en kapten Fries vid artilleriet på värdshuset »Clas på hörnet». Hon följde med sin styfmor och Ulla. Malla var icke rätt nöjd med syster Ulla, hon hade något tyckmycket och förargligt som röjde ett ogillande af Mallas sätt att vara och gjorde umgänget dem emellan tvunget och ej roligt. Malla väntade sig ej särdeles roligt af denna bal, och det blef en glad syrpris, när dörren öppnades och hon där fick se Carl Cederström. Lasse var icke där, men hans bror, mycket artig, vänlig och uppmärksam. Carl sade till Malla: »Jag tror Cousine bytt om bröder!» Denna tid brukade damerna först taga plats i anglaiserna och det var otäckt att se med hvilken oskicklighet de trängdes och skuffades om de främsta platserna. Det var så obehagligt, att Malla villigt ställde sig nederst för att undvika det oförskämda knuffandet likasom det varit på ärans trappa. Just på denna picknick föreföll ett uppträde mellan två af Mallas flickbekanta, då den ena sade åt den andra: »Jag undrar att du icke vet hut!»

Kort därefter var supé hos fru Rudbeck. Under det sällskapet samlades kom Adolf Mörner, som dagen förut återkommit till Stockholm; Malla satte sig på sin plats vid tebordet och Mörner ställde sig bredvid henne, nästan bakom en dörr. En stund därefter kom Lasse med vanlig ledighet och kysste Mallas hand vänligt och förtroligt utan att se Mörner, som suckade med ett så hörbart uttryck af förtviflad otålighet, att Lasse, som först därigenom blef honom varse, fick den allra underligaste min af bestörtning; ett stycke därifrån stod

Carl Cederström och observerade dem alla tre. Malla önskade sig långt därifrån och var ganska pinad.

Mörner hade varit sjuk; då Malla frågade honom därom, svarade han sorgligt: »Det är väl icke underligt om jag är sjuk, olyckan är icke hälsosam!» det grep Malla – återkommen fann han allt på samma fot! Carl – hvad tänkte han? och Brelin, som nu åter på allt sätt sökte ställa sig in! Och David Gudmund, som, otvungen och glad, blef synbart allt mer och mer vänlig och uppmärksam. Malla var yr i hufvudet och visste ej hvad hon skulle tro, tänka eller göra.

Ofta hade Malla roligt hos den trefliga, angenäma grefvinnan Schwerin. Underrättelserna om den beryktade och berömde general Moreaus arrestering för stämplingar mot kejsar Napoleon kostade mycket på grefve Schwerins, som hade hög tanke om Moreau. En dag visade grefvinnan Malla en accrostiche, som hon skrifvit på hans namn, men ville ej tillåta henne att afskrifva den. Malla kunde den snart utantill och uppskref den, fick då lof att behålla den, fastän grefvinnan påstod, att hon stulit den.

Denna vänskap hade ett ljuft behag för Malla. Grefvinnan Schwerin var tjugu år äldre än hon, men hade något mycket friskt och ungdomligt både i hufvud och hjärta, hade läst mycket, men själf ej stort erfarit, så att mycket hade nyhetens behag för henne. Det företräde hon nu visade Malla var lika smickrande som ljufligt godt och uppmuntrande, och Malla hade trefligt med den okonstlade, lifliga och kvicka äldre vännen.

Det var också Mallas käraste nöje under denna svåra vår, som eljest var henne ganska plågsam. Hon insåg nödvändigheten att förändra det obestämda i sina närvarande förhållanden; och från den 14 till den 22 mars äro dagarna i hennes dagbok öfverstrukna med svarta streck, bevisande sorg och oro.

Den 17 skulle Malla fara på operan med sin ungdomsvän Hedda Stael, som kommit till Stockholm. Innan Hedda kom för att afhämta Malla, kom Lasse Silfverstolpe. Fru Rudbeck gick ut för att expediera ett bud till Edsberg – båda sutto tysta en stund; ändtligen trodde Malla sig böra begagna tillfället och med klappande hjärta och hastig röst utsade hon den länge öfverlästa läxan som skulle bryta eller binda! Hon sade: »Skratta icke och blif ej heller ond öfver min uppriktighet. Då en flicka refuserar hvad i allmänhet kallas ett 'godt parti', anses det vanligen bevisa, att hon prefererar någon annan och ryktet uppsöker då oftast någon af dem som mest umgås i det hus där hon finnes. Därför, om jag vore i ryttmästar Silverstolpes ställe, visade jag mig ej mer så ofta i ett hus, där kanske icke alla numera ha så roligt däraf.»

Hon kunde ej se upp medan hon uttalade detta, blott en blick kastade hon på Lasse i detsamma fru Rudbeck inkom; han var blek och sade icke ett ord! Malla gick ut i sin kammare i den allrahäftigaste sinnesrörelse, men tillät sig ej att fälla en tår, för intet i världen hade hon velat, att Lasse skulle märka huru detta kostade på henne. Hon ville dock se honom innan han gick sin väg och mötte honom i yttre förmaket: »Ryttmästar Silfverstolpe, var ej ond på mig,» sade hon. – »Ond kan jag icke vara, men det kostar mycket på mig – jag har haft så roligt här!» Med dessa ord gick han.

Malla stod där tillintetgjord. Det var då förbi – alldeles förbi! Hon ångrade ej hvad hon sagt; hvad som dunkelt utgjort hennes misstanke besannades, egenkärleken var hos Lasse starkare, mäktigare än kärleken till henne! Ty att han hållit af henne, det var henne omöjligt att icke tro; men fruktan för ett förödmjukande afslag hade hindrat honom att göra allvar däraf, och Malla ville icke längre vara en lekboll för en så vacklande känsla; därför hade hon gjort slut på det.

I detsamma kom Hedda Stael och Malla måste följa med henne på Operan för att ej göra uppseende hemma. I vagnen sade hon Hedda, att nu vore allt slut i anseende till Lasse Silfverstolpe och att hon hoppades att härefter blifva förnuftigare. Då de efter spektaklet gingo ned till vagnen, fick Malla se Adolf Mörner och för första gången hälsade hon först på honom, ty han hade ej sett henne i trängseln. »Godafton, grefve Mörner,» sade hon. Han blef så glad åt denna hälsning, att hon däraf blef väckt till eftertanke, att det nu var en känsla af dépit, som gaf henne lust att vara ovanligt vänlig mot grefve Mörner. Malla kände sig olycklig och ibland

var hon frestad att blott för att få en förändring gifva Mörner sin hand – men hennes bättre jag varnade henne för en handling föranledd af förtrytelse.

Mallas tröst var att råka David Gudmund Silfverstolpe, som var sig alldeles lik, otvungen, vänlig och glad. Det förekom henne som en hälsning från brodern. En afton omtalade han hos fru Rudbeck huru grefve Nils Cronstedt 1788 mistat tjänsten och blifvit arresterad för subordinationsbrott emot sin chef, hertig Carl af Södermanland, öfverste för Lifregementet där Cronstedt var major. Första orsaken till hans onåd var, att han som arrendator af Sundbyholms kungsgård vägrat att åtaga sig brännvinsbränning och därför betala den afgift som af konung Gustaf III blifvit påbjuden, och egentligen af honom påfunnen för att öka kronans inkomster. Cronstedt ansåg denna förordning skadlig för landet, nekade att själf anlägga bränneri och varnade sina grannar från att ingå i denna nya spekulation. Därför blef konungen missnöjd med honom och intalade sin bror, hertig Carl, att vid ordernas utgifvande för beredelser till fälttåget gå förbi första majoren, Cronstedt som dock var chefens andra man vid regementet, och utfärda orderna genom andra majoren, Lagerhjelm. Då Cronstedt fick veta detta, arresterade han Lagerhjelm såsom i otid fjäskande i hans befattning och fullgjorde själf sin tjänst utan afseende på hertigens ordres. Detta tillräknades honom som subordinationsbrott, han blef arresterad, rättegång anställdes och han blef enligt krigslagarna dömd till döden, hvilket straff likväl mildrades till tjugu års fängelse å Varbergs fästning. Officerarna vid Lifregementet, som högaktade honom som utmärkt skicklig militär, som rättvis förman och god kamrat, besökte honom i fängelset – anförda af samma major Lagerhjelm, som på allas vägnar under tårar uttryckte deras bedröfvelse och saknad. David Gudmund Silfverstolpe var då aderton år gammal och nyss inkommen i tjänst. Han berättade detta så väl, med en sådan sann känsla af heder och ära, och om hvilket djupt intryck det gjort på hans unga sinne, att det mycket intresserade Malla och väckte hennes högaktning.

Den 21 mars var presidenten grefve Gyllenborgs födelsedag som inom hans familj skulle firas, och Malla, som hans döttrars nära vän, skulle vara med. Man skulle vara glad och elegant och det föreföll Malla rätt svårt. Flickorna sjöngo och dansade, Malla sade en liten vers, författad af Brelin:

På den fest, där oskuld och behag
uti oförställda känslor andas,
vänskaps enkla offerkrans i dag
med naturens rena offer blandas.

Det undföll icke Brelin, som var där, att Malla var sorgsen och nedslagen. Han sökte tillfälle att utforska henne om Mörner. Hon svarade enkelt och uppriktigt och uttalade sin misströstan att någonsin kunna förena böjelse med konvenansen. Han tycktes då råda henne att uppfylla sin mormors önskan, men det föreföll som ville han låta henne förstå att, fastän människan i samhället måste rätta sig efter släktförhållanden m. m. och ofta uppoffra hjärtats känslor för rang och förmögenhet, behöfde man icke för alltid försaka sällheten af sympati och kärlek, ersättningar kunde dock finnas! Kanske gjorde hon honom orätt, men hos henne väcktes en misstanke, att han väl funne det för henne förmånligast att blifva grefvinna Mörner, men samtidigt förbehölle sig rättigheterna af äldre vänskap. Det var något så diplomatiskt i hvad han sade, att det var var henne på det högsta motbjudande.

Just i dessa dagar kom den hederliga prosten Sundstrand, Mallas barndomslärare och beskyddare, till Stockholm. Han fann Malla se bedröfvad och nedslagen ut, frågade henne vänskapsfullt därom, men omöjligt kunde hon yppa sitt hjärtas bedragna förhoppningar för honom. Hon förblef tyst och sluten. Med enträgenhet bad han henne förtro sig till honom – hon kunde det icke. Han sade henne ock, att han af sitt vördade sockenherrskap, baron Ungern von Sternbergs, vore anmodad att bedja henne ej förskjuta deras älskade och högaktade släkting, grefve Adolf Mörner. Från alla håll funnos skäl för Mallas giftermål med honom och hon tyckte, att Sundstrand nu ock af hennes mormor vore ombedd att söka öfvertala henne; detta gjorde henne än mera stel och tystlåten. Sundstrand runkade på hufvudet och sade henne, att *så* hade han ej

väntat att återfinna sitt »söta barn, sin älskling, Cathrine Charlotte Rudbecks efterlämnade dotter!» Det gjorde Malla innerligt ondt. Hon återsåg sedan aldrig Sundstrand och med självförebråelse mindes hon alltid, huru kall, förbehållsam och kanske otacksam han med skäl hade funnit henne.

Den 23 mars tillställde Boijens en middag för riddarhussekreteraren Silfverstolpe, hvars namnsdag Axel det var, Malla var också med därpå. Där såg Malla för första gången magister Gustaf Abraham Silfverstolpe, omtalad för sin kvickhet och den orättvisa process, som i Uppsala varit anställd mot honom hösten 1800. Han var liten och krokryggig men hade talande ögon och ett ej fult ansikte. Han hade med sig en fjortonårig gosse, Uggla, döfstum, hvars uppfostran han åtagit sig. Gossen hade ett själfullt utseende, mycken liflighet och godhet uttrycktes däri.

Aftonen den 24 var Malla på en musiksoaré hos riddarhussekreteraren Silfverstolpe. Skjöldebrand var där och två flickor, som Malla hört honom och andra mycket omtala som utmärkt hyggliga, talangfulla och bildade, samt särdeles goda aktriser i sällskapet »Nytta och nöje». Betty Edman var ganska vacker, hade ett ädelt och fint anlete, var lång och välväxt. Den vänligaste blick ur ett par kloka, brungrå ögon och det lifligaste småleende utmärkte henne. Hennes vän Christine Wickmansson var koppärrig och icke vacker, men hade en utmärkt skön röst och sjöng väl. Hon såg mycket förståndig ut, skarp och forskande. Gustaf Silfverstolpe beundrade henne mycket och var henne mycket tillgifven. Förut hade han friat till Betty Edman, men fått korgen. Länge hade han varit bekant med hennes föräldrar. Då fadern dog och lämnade sin hustru med två barn i torftighet, hade Gustaf Silfverstolpe mycket hjälpt henne, och på hans råd hade fru Edman inrättat en halfpension för flickor, hvarvid hennes dotter biträdde henne. Silfverstolpe hade undervisat den fjortonåriga Betty i hvad hon sedan lärde sina disciplar; på detta vis hade hushållet fortgått och brodern, som var några år äldre, hade också haft hjälp och ledning af Silfverstolpe. De voro således skyldiga honom mycken tacksamhet. M:ll Wickmanssons aflidne far hade varit en utmärkt man, mycket vän af magister Silfverstolpe, som vid hans död åtagit sig hans ensamblifna unga dotter och bemedlat så, att hon flyttade till fru Edman och hjälpte något med disciplarnas undervisning i musik. Betty och Christine voro ungefär af samma ålder, nu omkring tjugufyra år. Betty Edman fann Malla obeskrifligt intagande.

Flera kompositioner af Skjöldebrand sjöngos och spelades, och det omtalades, att hans »Tancred och Clorinda» snart skulle gifvas i »Nytta och nöje». Malla mindes lifligt, huru förtjust hon i sin barndom varit åt beskrifningen på denna melodram som spelades på Finspong, och att hon därefter skrifvit den efter sin uppfattning. Nu hade hon bra gärna velat se den, äfvensom den tillämnade komiska efterpjäsen: »Det kantiska giftermålet» af Gösta Silfverstolpe med musik af Skjöldebrand, som nu var ordförande i sällskapet »Nytta och nöje». Men fru Rudbeck hade aldrig velat, att hennes dotterdotter skulle ingå i några sällskap, därför hade Malla aldrig varit hvarken i Amarantherorden eller Innoncensen. Men nu fick Malla genom Skjöldebrands bemedling, i sällskap med grefvinnan Cronstedt, se en repetition af melodramen »Tancred och Clorinda» på »Nytta och nöjes» teater.

Den 6 maj intogs grefve Schwerins i »Nytta och nöje», och Malla fick följa med dem. Där gafs nu »Tancred och Clorinda». Den förres roll spelades af en ung vacker karl, Winberg, sedermera köpman i Karlshamn. Hans utseende och vackra målföre hjälpte konom; eljest var han något tafatt och stel i sina åtbörder. Betty Edman som Clorinda var både vacker och förträfflig. Malla satt med grefvinnan Schwerin på främsta bänken, närmast orkestern som Skjöldebrand anförde. Då han efter pjäsens slut kom fram till grefvinnan Schwerin, hindrade hon Malla att borttorka sina tårar och sade åt Skjöldebrand: »Se där den ljufvaste belöning för det stora nöje öfversten gifvit oss!» Malla blef bra förlägen; Skjöldebrand kysste hennes hand med ett hjärtligt uttryck, som nog innerligen fägnade henne som en hyllning af författaren och kompositören till den vackra melodramen, men som genom sin offentlighet just där och de hviskningar, hon hörde omkring sig af de för henne obekanta människorna, försatte henne i pinsam förlägenhet.

»Det kantiska giftermålet» gafs till efterpjäs, lustig och kvick; musiken därtill af Skjöldebrand var glad och

vacker. Också i denna pjäs var Betty Edman charmant. Gösta Silfverstolpe spelade själf professor Encyclopedini, den löjliga hufvudpersonen i sin komedi. Mamsell Wickmansson spelade där äfven, sjöng väl och hade ledighet och förstånd i sitt spel, men fördunklades dock af mamsell Edman. Efter spektaklet var bal. General Schwerins stannade där en stund och Malla dansade några danser och fick höra så öfverdrifvet och osmakligt smicker af sällskapets ledamöter, att hon förvånades åt, att det bestod af så ledsamma medlemmar. Den behagliga vackra Betty Edman med sina själfulla, förståndiga ögon var förekommande vänlig mot Malla och försonade henne med »Nytta och Nöjes» societé, som för öfrigt förekom henne tråkig nog.

Denna afton upplifvade henne mycket. Men morgonen därpå vaknade hon åter med ledsnad och oro. Hon tyckte ödet gäckades med henne! Af jordiska förmåner hade intet stort värde för hennes sinne. En enda sällhet hade hon önskat sig framför allt annat: den att blifva rätt varmt och innerligt älskad och utan förbehåll få älska så som hon kände sig ha förmåga och behof till, och denna enda, som hon tyckte, så billiga önskan, kunde aldrig uppfyllas!

Mörner kom och hade ett samtal med Malla, därvid hon som alltid var uppriktig. Dagen därpå fick hon ett bref, som hon tyckte mycket om och ångrade nu sin köld, då han däri uppgaf alla anspråk. Hon var missnöjd med sig själf och med allting. Två dagar därefter återkom Mörner mot all förmodan. Malla fick en häftig hjärtklappning och tyckte sig i hans oväntade ankomst se en vink, att hon nu borde afgöra sig för honom. För att sansa sig och samla sina tankar gick hon in i sin kammare. Mörner, som förmodligen ansåg det som ett bevis att hon ej ville råka honom, gick genast, så att då hon återkom var han borta. Nu kostade det åter grufligt på Malla. Han gick nu troligen för att aldrig återkomma, och nu just var hon honom mera bevågen än någonsin förr. Hon tyckte sig nu vara af alla öfvergifven och ansåg det som ett straff för det att hon haft orätt mot Mörner, som varit henne så trogen. Hon grät häftigt och var mycket ängslig då Gustava inkom till henne. För att lugna henne frågade Gustava om hon ville återkalla Mörner och sade: »Hvad oroar dig så? Hvad vill du vi ska göra?» Malla ville tala vid Mörner, ehuru hon kände sig ej kunna afgöra något. Hon skref dessa rader, som Wrangel lämnade Mörner:

»Monsieur! Recevez l'expression de ma reconnaissance pour l'interêt et l'éstime dont vous m'avez honorée! Jamais peut- être je n'ai su l'apprécier comme à présent et jamais voeux n'ont èté plus sincères que ceux que forme pour votre bonheur celle dont la considération et l'interêt vous sont acquis pour toujours.

M. S. M.»

Då Malla tecknade dessa ord ansåg hon dem som bindande. Hon var i den häftigaste oro och ängslan. Sedan hennes svåger bortgått med biljetten skref hon i dagboken: »Var då allt självbedrägeri?» – Dagen därpå återkom Mörner och de hade åter ett långt samtal, hvarvid Malla var vänligare än förr och Mörner var hederlig nog att ej fordra ett bestämdt svar utan lämnade det åter till hennes godtfinnande. Detta lugnade Malla för ögonblicket.

Hos grefvinnan Schwerin såg Malla en gång några ord af en fransk visa, som hon tillämpade på sin sinnesstämning och tillade:

»Oui, c'en est fait, renonce à la tendresse
Ne point vouloir des amants d'aujourd'hui.
Faut que celui qui change de maîtresses
cherche des coeurs qui changent comme lui!
Bientôt de jalousie atteinte douloureuse
viendrait troubler mon bonheur.
Aimerais trop, serais trop malheureuse!

Mieux vaut éviter ces douleurs.»

Lasse Silfverstolpe var likasom försvunnen ur världen. En dag lämnade han dock kort hos fru Rudbeck – hvilket ej händt på många år.

Malla skref till Charlotte Posse: »Då jag kom hem i går fann jag en charmant törnrosbuske i min kammare, inlämnad af en främmande karl. Af hvem jag fått den är mig en gåta. Det är icke af Brelin, det vet jag, honom vore det eljest likt. Jag är nyfiken, men är i alla fall säker, att den ej kommer att behaga mig så mycket som en törnroskvist jag fick i fjor och som ännu förtorkad ligger i min låda! Den är snart bara damm!»

En bokhandlar Ulrick hade inrättat ett boklotteri. Fru Rudbeck hade gifvit Malla en lott, som vann andra vinsten: Rousseaus verk, praktupplaga, beräknad till ett hundra riksdaler banko; men man kunde ock få taga mindre böcker till samma värde. Malla valde detta och for till Ulricks bokhandel och utvalde sig där ett litet bibliotek af goda böcker. En simplare, men fullständig upplaga af Rousseaus verk fick hon för trettiotvå riksdaler riksgäld, och en del andra böcker. Just som hon var sysselsatt att välja, inkom Lasse i boden – första gången sedan den 17 mars. Han var sig lik, fastän det syntes, att han varit sjuk, för öfrigt *lustig* som förr. »Obegripligt!» tänkte Malla och for hem med vagnen fullpackad af böcker.

Vid denna tid läste hon för sin mormor »Valérie», en vacker roman af fru Krüdener. Där fann Malla kärlek sådan den lefde i hennes drömmar, öm, varm, trofast i döden! Malla genomgick i sina tankar alla sina manliga bekanta, om ibland dem funnes en enda, som hon kunde tilltro att kunna älska så? Nej, ingen! Kanske likväl Anders Fredrik Skjöldebrand i sin ungdom, med sitt varma hjärta, sitt poetiska sinne. Han hade ju så djupt sörjt sin maka Pella Höpken, om hvars död han skrifvit skaldestycket »Natten»; han hade i sju år varit Aurora Taube, grefvinnan de Geer, trogen, som kanske ej förtjänade hans tillgifvenhet.

David Gudmund Silfverstolpe råkade Malla ofta; han omtalade, att hans bror åter varit sjuk, det kostade på henne. Hon önskade sig några verser afskrifna; dagen därpå lågo de på hennes bord skrifna med en mycket redig och vacker stil. Mörner applicerade till henne en liten visa: »Comment faire?» Allt detta smickrade hennes egenkärlek, hon döfvade sig därmed och det var farligt för hennes lynne, som därigenom vändes till en lättsinnighet, som ej var henne naturlig och som bröt all harmoni inom henne. Fru Rudbeck var ledsen. Hon hade hoppats, att Malla nu skulle antaga Mörners anbud, men Malla hade åter blifvit glad och obetänksam och ville undvika alla allvarsamma beslut.

Den yngre af fröknarna Lefebure, Gustava, syster till fru Jennings, gifte sig vid denna tid med kapten Axel Reuterskjöld. Dagen efter bröllopet var det brukligt att de unga tu gåfvo en dejeûner, hvartill alla deras bekanta vore bjudna. Malla var med där och äfven bröderna Silfverstolpe. Vid bordet satt Malla bredvid Anne-Marie Ankarcrona, Lasse kom bakom dem och språkade. Anne-Marie önskade sig att på våren kunna komma på några dagar till Edsberg, men tviflade på det, då hennes bröllop snart skulle firas. Hon sade då åt Lasse: »Har jag icke rätt, att om man kan komma till Edsberg bör man ej försumma det?» Halfhögt svarade Lasse: »Det finnes dock den som väl *kan,* men icke *får!»* Malla började tala om »Nytta och nöje», Lasse ville ej medgifva, att spektaklerna där voro goda. Malla sade, att han själf tyckt att mamsell Edman spelade väl; han ville ej erkänna det heller. »Nå, nå,» sade Malla, »jag skall säga det åt ryttmästar David som så mycket beundrar henne, så blir det en vacker dispute mellan herrar bröder.» Då sade Lasse tvärt: »Jag bryr mig ej om mamsell Edman!» och tillade hviskande till Malla: »Är det verkligen frökens mening att sätta ondt mellan mig och min bror?» Förundrad vände Malla sig för att fråga hvad det skulle betyda, men han gick bort i det han sade: »Ack, fröken är så rolig – fröken är så egenkär!» Malla blef ofantligt sårad, hon visste ej huru hon skulle taga detta; hade han ansett hennes explikation den 17 mars som en afvisning af anspråk som han aldrig yttrat – var det därför han kallade henne egenkär? Efter supén stod hon i ett fönster, fördjupad i sina sorgsna tankar och tvifvelsmål; händelsevis hade hon tagit en käpp som stod där – hon

kände en varm hand som tog om den hvarmed hon höll i käppen, och tryckte den. Hon vände sig hastigt – det var åter Lasse, som skrattande sade några obetydliga ord, räckte henne några friska blommor och gick.

Denna förmiddag hade åter stört Mallas lugn. David Gudmund frågade henne, om hon på aftonen ämnade vara hemma och sade sig då ämna göra sin uppvaktning hos fru Rudbeck. Malla hoppades alltid att genom brodern någon gång få uttydning på Lasses gåtolika uppförande. Eftermiddagen blef henne odrägligt lång, flera visiter kommo, men klockan blef 7 och ännu ingen David! Nu föll det henne in, att bröderna kanske haft någon explikation, att Lasse omtalat hennes »egenkärlek» och att de båda beslutat ej mera bry sig om den inbilska flickan. Denna tanke oroade henne fasligt. Ändtligen hörde hon en sabel och ett par sporrar klinga i salen – var det någon af bröderna? Ja, det var David, ledig, glad, vänlig som vanligt.

Gustafva Rudbeck skref till Malla: »Just nu fick jag ditt bref, bästa Malla, och tackar för ditt förtroende, men kan och bör ej afhålla mig från att säga dig mina uppriktiga tankar om ditt senare förhållande. Bästa Malla, denna gång tycker jag du har orätt! Din biljett till grefve Mörner är ej enkel. Det gifves tusende sätt att uppehålla en man, men ej mera än *ett* att rent af *neka*. Mörner vore dum eller alldeles lika nöjd om han på din biljett ej återkommit. Jag undrar ej på, att du känner dig ha behof af nöjen och förströelser, ditt uppförande öfverensstämmer ej med din karaktär, den är för ädel för att lämna dig tranquil. En karl som man refuserar skall man visa aktning, men ej *interêt,* det kan lätt uttydas som koketteri, isynnerhet om saken ej sedermera går efter önskan.»

Malla kunde ej neka, att hennes moster hade rätt! Hemligt ville hon uppehålla Mörner, emedan hon insåg fördelarna af en förening med honom och hon numera icke ville tänka på någon annan. Hon insåg det nu, och tillika, att hon icke varit riktigt samvetsgrann och oegennyttig i denna sak. Men David Silfverstolpe vann allt mer i Mallas aktning, Carl Cederström intresserade henne. Skjöldebrands vänliga godhet mot henne gjorde henne stolt och glad; med alla dessa delade tycken kände hon allt mer och mer omöjligheten af att gifta sig med Mörner – men hon lät sig gå och tänkte: tiden får afgöra.

Den 8 maj var Margueritte Gyllenhammars födelsedag. På förmiddagen for Malla till Carlberg. Bland Marguerites favoritdansörer var löjtnant Stellan Mörner vid första gardet. Han var liten, vacker, röd och hvit och Malla brukade kalla honom Borstofferäpplet. Hon hade nu med sig ett sådant vackert äpple och hoptänkte på vägen en liten vers till Margueritte, som förut fått roliga verser af Choræus. Margueritte var Vadstena stiftsjungfru, men hade nyligen sönderspättat den blå stiftsdräkten och fått bannor därför af Choræus. Han såg Mallas lilla impromptu och frågade henne i anledning däraf om hon ej medgaf att det var mera smicker än sanning i sista versen. »Å, det är blott licentia poetica,» svarade hon.

Ganska roligt var det vid Carlberg och Malla for om aftonen med fördubbladt nöje till »Nytta och nöje» med general Schwerins. Samma pjäser som förra gången, men denna dag sutto de på läktaren. Tönnes Wrangel och Carl Cederström kommo snart och satte sig bakom dem, Brelin där bredvid, så kommo bröderna Silfverstolpe och Adolf Mörner och emellanåt Skjöldebrand då han kunde gå från sin plats i orkestern. Där sutto nu *sju* herrar i bredd, som mer eller mindre intresserade eller hade intresserat Malla, och dock ingen så uteslutande att hon för honom velat glömma de andra. Detta var sorgligt hemskt, och ändå föreföll det henne nästan löjligt och hon hade en stor ansats att skratta, så mycket mer som de alla, hvilket ofta nog händer herrar i dylika fall, likasom täflade om hennes uppmärksamhet och voro mycket artiga. För att dela jämnt höll Malla sig mest till Tönnes, som var »sans consequence» för henne och emottog hans arm då de skulle gå till vagnen.

Fru Rudbeck blef illamående och all glädje var förbi! Hon längtade till landet, längtade framför allt, att Malla skulle afgöra sig för Mörner, föreställde henne sin ålderdom och hennes egen värnlöshet om döden skulle förändra allt! Stora Z, vemodstecken stå i dagboken, men Malla hade så nyss erfarit, att Mörner hos henne intet företräde hade framför de andra, och hon kunde ej gifta sig med honom.

Den 17 flyttade de till Edsberg och den 22 maj var Malla på sin goda väns, Anne-Marie Ankarcronas bröllop med Sven Jean Engeström. Dagen därpå återvände Malla och fann sin mormor mera illamående. Hon höll sig i sitt rum, då grefve Mörner den 28 kom till Edsberg. På landet i ensligheten hade nu Malla vaknat ur det rus hvari hon sökt förströelse och insåg skyldigheten att ej längre i falska förhoppningar uppehålla en man, som visat henne så mycken trohet och tålamod. Hon bad honom nu afstå från att vidare tänka på henne. Han sade farväl, sorgligt men vänligt.

Att nu säga detta beslut för den goda sjuka gumman, som med otålig oro väntade resultatet af deras samtal, var grufligt svårt. Hon nändes ej förstöra hennes käraste förhoppningar utan lät sin mormor hoppas, att tiden ännu kunde verka till den förbindelse hon så innerligen önskade. Malla fann sig själf barnslig, romanesque – och *nu,* då hon ansåg allt slut, vaknade åter likasom en saknad, en ånger däröfver. Hon skref ett bref till Mörner utan att afgöra om hon skulle afsända det eller ej – om en vecka skulle han resa till Östergötland.

»Edsberg le 29 mai 1804. Monsieur! Vous m'avez donné le droit de vous regarder comme mon ami et c'est à ce titre que je fais une démarche dont vous serez certainement étonné, je le suis presque moi-même, mais il me semble qu'il y a des choses que je voudrais vous avoir dites hier et c'est pourquoi je souhaiterais vous voir encore une fois avant que vous quittiez ces cantons, c'est-à dire si vous en avez l'occasion sans que cela vous gêne d'aucune manière. Je ne sais si j'agis d'une manière bien conséquente en vous écrivant, mais je sais bien que c'est la plus grande preuve d'éstime et de confiance que puisse vous donner, monsieur.

votre très humble servante M. S. M.»

Ehuru dessa rader icke innehöllo något egentligt löfte, hade Malla dock beslutat att, om hon sålunda återkallade Mörner, borde hon ock tillhöra honom. Hon vände och genomläste sitt bref tusende gånger, funderade, men slutligen lät hon dock postväskan om aftonen bäras upp till Edsbacka krog där den mot morgonen afhämtades af Uppsala-posten till Stockholm, utan att däri inlägga det redan förseglade betydelsefulla brefvet. Samma dag hade Cronstedts kommit till Edsberg. Efter kvällsvarden gick Malla ut med sin vördade vän Margueritte Hedda Alströmmer och hade med henne ett allvarsamt samtal angående kvinnans bestämmelse i samhället, sin egen framtid m. m. Malla omtalade icke sitt bref till Mörner och sin tvekan; men kl. 11 sedan alla tagit godnatt tog hon postväsksnyckeln, gick upp till krogen och lade in i väskan det underliga brefvet, som kanske innehöll hennes framtid! Hon återvände och tog med tillfredsställelse godnatt af sin mormor, som redan låg i deras samfällda kammare; hon ämnade nu uppfylla hennes innersta önskan och lade sig resignerad och lugn, som hon tyckte – men ingen sömn kom att stilla hennes oroligt klappande hjärta! I rummet voro två stående klockor, bara deras sekundknäpp oroade Malla, ännu mer då timmen slog, och den ena var ett spelur, som hvarje timme klingade länge, och för hvar gång tilltog Mallas ängslan. Hon tänkte på sin mosters åsikt, att man alltid borde anse hvad i allmänhet kallas *hazard* som en vink af Guds ledande hand, som styr och leder allt från det största till det minsta, att man därför i viktiga fall ej bör tro, att man själf kan styra utan med ödmjuk tillförsikt lämna sig till en högre makts afgörande, och hon lyddes efter posthornet som betydde väskans utlämnande. Ofta hade hon hört detta ljud då det tisdags- och fredagsnätter förkunnat efterlängtade bref – nu låg hon och väntade det som en dom öfver sig. Men det hördes icke och Mallas oro steg allt mer och mer. Hon kände nu så tydligt att hon ej kunde, ej borde lofva att framför alla andra älska Mörner. Längre kunde hon ej härda ut, kl. 4 steg hon sakta upp utan att väcka fru Rudbeck, tog tyst sina kläder, klädde sig hastigt i Majas kammare, och skyndade med postväsksnyckeln till krogen. Hennes oro, att posten redan hämtat väskan var obeskriflig! Dock tänkte hon: är det så, så vill jag anse det som Guds vilja och rätta mig därefter. Men se! väskan låg kvar och det olyckliga brefvet togs åter därur. På hemvägen i alléen hörde Malla posthornet – fem minuter senare hade brefvet redan varit på väg! Innerligt tackade Malla Gud, att hon hunnit uttaga det och ansåg det som en försynens vink, att hon ej borde våldföra sin känsla, och från denna plågsamma natt voro alla tvifvelsmål i anseende till hennes förbindelse med Mörner försvunna, och hon kände sig lätt och fri som en fågel i luften!

Denna sin sista strid i detta afseende förtrodde hon aldrig någon, ty hon skämdes för sitt vankelmod.

Brelin gjorde denna sommar en tjänsteresa till sjöstäderna i södra Sverige. Underligt var det för Malla att emottaga hans bref. Stilen kom ännu hennes hjärta att bäfva likasom asplöfvet ännu darrar i lugnet – det var dock nu endast minnet af hvad som varit. Hans bref påminde också om ett *förbi!* Malla svarade honom nu ibland – hon fruktade honom icke mera!

Cronstedts voro fortfarande vid Edsberg. David Gudmund och Lagerheim kommo dit på yägen till och från Uppsala. Dagarna gingo angenämt och Malla skref icke alls i sin dagbok, emedan hon ej ville tänka, blott förströ sig. Frisk kände hon sig sällan. Skjöldebrand kom på ett par dagar. Vid en promenad de gjorde till Falkberget möttes på återvägen Lagerheim, Fredrik Ridderstolpe, Stellan Mörner och Reinhold Taube. Dagen blef munter. Om aftonen sedan flera lekar och öfningar gjorts, hvari Skjöldebrand vida öfverträffade de unga herrarna både i vighet och styrka, blef fråga om deklamation. Fru Rudbeck, som gärna ville göra sin Malla gällande, omtalade att hon kunde långa stycken utantill ur tragedier och brukade då de voro ensamma att föreställa scener ur dem. Nu öfverhopades Malla med uppmaningar och böner att visa sig för sällskapet i någon roll; ehuru litet häpen att deklamera inför Skjöldebrand och grefvinnan Cronstedt gjorde hon det gärna, ty det var henne en obeskriflig njutning att likasom gifva luft åt sin egen dolda känsla genom deklamerandet af tragiska roller. Hennes egen våldsamma och tragiska natur var hennes enda ledare därvid; den uttryckte sant och varmt ärans och kärlekens språk.

Hon kostymerade sig litet med en svart slöja och framställde första scenen af »Thildas» roll i Leopolds »Oden». Ett allmänt bifall belönade henne; grefvinnan Cronstedt sade henne, att det var förträffligt, Skjöldebrand kom liksom hänförd, fattade hennes händer och kysste dem. Förlägen men glad frågade hon: »Tror öfversten verkligen att jag med min lilla runda figur skulle duga att spela en tragisk roll?» *»Om* jag tror det!» svarade han med en förtjusning, som förundrade Malla nästan lika mycket som den smickrade henne. Med ett ord: Malla fick mera beröm för denna lilla scen än den förtjänade.

Midsommaren tillbragtes vid Funbo-Löfsta hos Claessons. Där var obeskrifligt roligt och trefligt. Midsommarnatten mellan 11 och 12 gjordes en lång promenad i löfbevuxna hagar. Vilda nattvioler doftade, taltrasten sjöng; för första gången såg Malla nu en lysmask, som Skjöldebrand upptog och beskref. Han älskade botanik och i allmänhet natural-historien.

Den 26 foro Charlotte och hennes man, Skjöldebrand och Malla i jaktvagn genom Uppsala för att se Lifregementets cuirassierers exercis på Polacksbacken. David Gudmund Silfverstolpe hade ålagt Claesson bedja damerna hafva rosenröda band på hattarna, så att man på afstånd kunde igenkänna dem. »Majorens skvadron», vid hvilken David Gudmund var ryttmästare, ställde alltid sin exercis åt den sida där de sutto i Claessons vagn, en superb carrière riktades ditåt, det såg nästan förfärligt ut, men ett dundrande »halt» tjugu alnar från dem hejdade truppen i starkaste fyrsprång. Det såg bra ut, men dammet drefs af vinden och öfverhöljde dem alldeles. »Det var den oartigaste artighet jag sett,» sade Skjöldebrand. Lasse sågo de ett ögonblick; han red förbi, hälsade och fortsatte sin väg.

Ett par dagar därefter var mönstring. Charlotte och Malla åsågo den från slottsfönstren. Regementet i kyller, harnesk och casquer var uppställdt på borggården – det var vackert med de jämna, svarta hästarna och upplifvade Mallas gamla förkärlek för militär och kavalleri. David Gudmund kom ridande för sin skvadron på en syperb svart häst. Den ystra hästen, skrämd af pukor och trumpeter, gjorde sats på sats och gick slutligen öfver med sin ryttare som ej släppte honom, men stötte sig mot casquen. Förgäfves sökte man tämja den sköna hästen, han blef kollrig och måste snart därefter skjutas som obotlig. Ryttmästaren var ej Malla likgiltig, han såg bra ut framför sin trupp! Hans bror syntes icke mera.

Sedan Skjöldebrand rest från Löfsta talades mycket om honom. Man hade så hög tanke om hans karaktär

och hans talanger, men han var icke aimable och hvarken Charlotte eller Malla kunde rätt förstå, att han varit så omtyckt af fruntimmer och ansetts som behaglig. Manligt fast, kunnig, genialisk, med smak och fallenhet för konst och vetenskap var han; han ingaf förtroende och högaktning, men han var ful och ganska allvarsam. Det var en viss gêne i hans sätt att vara, något återhållet, förläget, som man ej rätt kunde beskrifva och med svårighet vänja sig vid. Han talade ej mycket, men hvarje hans ord betydde mycket. Malla var förtjust i hans tragedier, i hans musik, men att vara rätt ledig i hans sällskap hade hon hittills funnit svårt. Dessa dagar hade han ofta varit tyst, försänkt i tankar och sett sorgsen ut. Malla sade, att hon med förundran märkt huru han länge kunde sitta helt tyst och se på henne och därvid se så ytterst ledsen ut – hon trodde, att den likhet man fann henne hafva med grefvinnan Hedda Posse, som man visste hafva varit hans sista passion, kunde vara skuld därtill. Grefvinnan Posse, Charlottes mor, hade märkt detsamma och trodde också att en viss likhet i väsende och åtbörder som hon fann mellan Hedda Posse, Malla, och Skjöldebrands långvarigaste kärlek, grefvinnan Aurora De Geer, kunde vara honom en sorglig påminnelse om förra tider. Malla kände deltagande för den utmärkte äldre mannen, som visst icke var lycklig.

Vid Edsberg dit fru Rudbeck återvände den 2 juli möttes Malla af bref från Brelin. Det var nu tomt att gå så ensam i barndomshemmet! Skjöldebrand lånade henne ibland böcker. Genom honom hade hon vintern förut gjort bekantskap med Shakespeare, som hon väl ej alldeles förstod, men dock gärna läste sig in uti. »Romeo och Julia» och »Othello» blef hon snart förtrogen med. Tassos »Befriade Jerusalem» var Skjöldebrands favoritpoem. Han lånade Malla det i fransk öfversättning. Förut intagen af flera sköna episoder därur som från barndomen varit henne kära, blef Malla nu förtjust af det sköna hela. Hon läste nu också på engelska Fieldings »Tom Jones», som hon hört Skjöldebrand gifva företräde framför alla romaner och »Les tableaux», en bok, som poetiskt och vackert uppgaf ämnen till historie- och landskapstaflor.

Den 5 juli voro fru Rudbeck och Malla vid Carlberg och hämtade hem med sig den glada Margueritte Gyllenhammar, hvars umgänge blef för Malla mycket angenämt och uppfriskande, fallen som hon var att fördjupa sig i sina känslor – minnen och saknad.

Margueritte var ej vacker, men hvit och frisk, hade hvita tänder och röda läppar, hennes fylliga, men dock nätta gestalt liknade Mallas, så de godt kunde begagna hvarandras kläder. De promenerade, kastade volant, skrattade, pratade dagarna igenom. Malla behagade sig godt i Marguerittes sällskap, men icke kunde hon förtro henne sitt hjärtas innersta, det gömde hon för alla utom för Charlotte till någon del. Hon fann det så underligt, så olikt allt och alla, att det blott kunde och borde döljas som en obotlig dårskap, om det icke kunde öfvervinnas, som hon med redligt uppsåt arbetade på. En mängd romaneska, exalterade idéer spökade där ännu, ofta döfvade genom förströelser, tystade genom glada vänners umgänge, men i grunden alltid där, färdiga att bryta fram vid något väckande tillfälle, vid någon skön boks läsning.

Klockan half sex om morgnarna stego flickorna upp och Malla drack mineralvatten. Så afgjordes i hvilken direktion man skulle ga rakt fram, och så bar det af öfver gärdesgårdar, bäckar, berg och backar. Margueritte och Malla kommo lätt öfver alla dessa hinder och på detta sätt lärde Malla känna många lundar omkring Edsberg, där hon förut ej varit, och hon hade till slut en riktig karta öfver hela nejden i sitt hufvud.

Den 22, Magdalenadagen, väcktes fru Rudbeck och Malla med sång, som Malla fann så ljufligt. Grefvinnan Cronstedt och hennes små flickor sjöngo först en psalm och så några tillfällighetsrader på en vacker melodi. Malla skyndade sig upp och till Malenalund, där kransar bundos för en fest på eftermiddagen. Då hon återvände, mötte hon i alléen Silfverstolpe, som gaf henne en stor vacker blomsterbukett som han skaffat från Haga. Det var tio sorter törnrosor, hvita liljor m. m. Hon emottog den med mycket nöje. Senare kommo Choræus och Skjöldebrand. David Gudmund var den sistnämndes stora beundrare och höll personligen af honom och Skjöldebrand talade alltid med högaktning och vänskap om Silfverstolpe. Det upphöjde den senare i Mallas tanke. Dessa båda män tillsammans voro så trefliga, roliga, behagliga och man förstod att de funno sig väl i hvarandras sällskap. Då de båda voro vid Edsberg bodde de vanligen i samma rum.

Grefvinnan Cronstedt lifvade och sammanhöll allt, hon var som en dotter till fru Rudbeck. Musik, glada intressanta samtal omväxlade. Vid bordet om middagen framtog fru Rudbeck ett papper, öfverräckte det åt Malla och bad henne läsa högt. Förundrad och förlägen läste Malla några verser af Choræus som vunno bifall, men han, den blyge poeten, rodnade ända till hvitögat.

Efter middagen var hela sällskapet bjudet till von der Burgs på Malenalund. Uppe uti skogen på en liten plan var nu tillställd en marknad med stånd. En bokhandlare (grefve Cronstedt) uppläste sin katalog som hade allusioner på alla de närvarande och på frånvarande personer som intresserade dem. I ett apotek stod grefvinnan Cronstedt och hade medikament för sällskapets fel och brister; i klädståndet funnos persedlar, tillhörande alla närvarande; där stod Malla maskerad som käring och spådde i kaffe. I två stånd serverades te och andra rafraîchissemanger. Just som alla voro samlade i marknaden kom utför backen springande en figur med gåsvingar, draperad i hvitt med granris, en jättelik pil och båge, bukett af nässlor och enris, en parodi af Amor, medförande verser, författade af grefve Cronstedt som gärna sade Malla ett sött ord då och då.

Ingen hade ännu igenkänt Malla. David Silfverstolpe drog af hennes handske och kände igen hennes hand. Slutligen dansades i ring omkring den goda mormodern, blinde Eriks fiol ljöd i skogen och en kör sjöngs. En härlig sommardag! Den älskvärda gumman, afhållen, vördad, firad, kände sig som ung på nytt, och Malla njöt innerligt af den hyllning alla frivilligt gåfvo hennes mormor.

Den enda som ej såg nöjd ut på aftonen var Choræus. Det oroade Malla och först efteråt fick hon veta, att han misstagit sig på meningen af en utaf grefve Cronstedts boktitlar. Choræus var mycket timide, mycket lätt försagd – Cronstedt hade just velat skämta däröfver och därför upptagit i sin bokkatalog: »Framfusighetens försvar» af Choræus; denna tog detta nu som en förebråelse och var utom sig af ledsnad och förlägenhet.

Några reste om natten, flera kvarstannade och bland dem D. G. Silfverstolpe. Dagen därpå – en särdeles varm dag – hade han en rock af ylletyg, spunnet och väfdt af hans mor (som han med så mycken kärlek och saknad omtalade!). På eftermiddagen, då fruntimren sutto och arbetade, lade han sig för att söka svalka på det målade golfvet bredvid bordet där de sutto och hade tusende påfund att upptaga än en sax, än en fingerborg för att begagna tillfället att kyssa Mallas fötter eller klädning. Detta var så likt hans bror; Malla fann det hemskt och oroande. Silfverstolpe hade bättre bibehållit sitt anseende hos henne, om han varit mindre demonstrativ; Malla var så kinkig och grannlaga på den slags känsla hon ingaf, hon ville ej den skulle likna ett rus. Oföränderlig trohet, säkerhet var det oundgängliga vilkoret för henne – utan dessa fanns för henne ingen sällhet på jorden.

En dag for hela sällskapet till Carlberg. Margueritte och Malla åkte i Silfverstolpes calèche, körda af honom. Skjöldebrand var också där: men hvad fattades honom denna dag? Han som alltid var så vänlig, talade nu knappt med Malla och försvann mot aftonen utan afsked. På återresan om kvällen föreslog Margueritte, att Silfverstolpe skulle sitta emellan henne och Malla i calèchen och köra på det sättet för att bättre kunna språka. Det var en gudomlig sommarnatt! Silfverstolpe hade vacker, fast liten sångröst, han sjöng med Margueritte, bland annat »Ädla skuggor, vördade fäder», Mallas barndoms förtjusning! Underlig var denna färd för Malla. Vid bron, där hon lofvat tänka på Lasse och den gång *de* för fem år sedan åkt där tillsammans, glömde hon honom ej! *Nu* kunde hon ej tvifla på, att hon uteslutande sysselsatte hans *brors* tankar. *Han* var förtjust – men hon förblef dock kall därvid. Brelin hade lärt henne att misstro förtjusning, och Lasse att tvifla på allt! Hon var färdig att skratta åt det uttryck, som hon nu såg hos D. G. Silfverstolpe och tänkte: det går väl öfver!

Några dagar därefter reste Silfverstolpe om aftonen för att undvika värmen. Malla hade dessa dagar nyttjat en gammal halmhatt, men den var sönder, så hon aftog banden för att kasta bort hatten; då bad Silfverstolpe

att få den. På skämt gaf hon honom den. Sedan han rest, gick hon in i gästrummet för att låta städa och tänkte där återfinna sin gamla hatt, men den fanns icke, hade således följt med på resan till Svanå. Där bodde den vackra lifliga grefvinnan Hedda Posse som Malla hört omtalas att han vore kär uti. Kanske skulle Mallas hatt läggas som en trofé för hennes fötter – eller som en fågelskrämma uppsättas i något kålland?

Till sin förundran fick Malla åter ett bref från grefve Mörner i slutet af juli månad. Hon upprepade i sitt svar hvad hon så många gånger förut sagt honom.

Madame Genlis' vackra historiska roman »La duchesse de la Vallière» läste Malla med ett för henne farligt nöje. Den utvecklade så hennes eget hjärtas hemligheter, gaf ord åt förkväfda känslor och gjorde henne än mera ömtålig för en underrättelse som meddelades henne, nämligen, att ryttmästaren Lasse Silfverstolpe nu vore vid Rånäs hos bergsrådet Lefebures, där också fru Jennings var. Hon tillbragte sommaren hos sina föräldrar. Malla hade ej trott, att det ännu skulle göra så ondt, hennes bröst blef så beklämdt som om hon fått ett dråpslag. Ofta hade Lasse skämtsamt omtalat det rika, feta herrskapet, i hvars hus han ej förr umgåtts och fru Jennings hade ej förr behagat honom – tvärtom! Men nu – det var då pengar han sökte?

Skjöldebrand kom till Edsberg som han lofvat för att under månskenstiden efter naturen afteckna Edsberg och Edsviken åt Malla. Det blef en vacker tafla, som hon gärna beskådade så länge hon lefde. Han ritade, och hörde Malla läsa högt och delade hennes intresse för Louise de la Vallière, då denna natt och dag efter kriget i Nederländerna reste för att hinna till den älskade Ludvig XIV innan någon annan, och denne tog emot henne med stolt och kall förundran, att hon kommit före drottningen. Det var första gången Malla såg Skjöldebrand otvunget öfverlämna sig åt sin naturliga liflighet som nu alldeles besegrade hans vanliga förbehållsamhet. Om aftonen spelade Skjöldebrand klaver och sjöng, ej med stor röst, men med smak och ett uttryck af återhållen känsla som var hänförande. Han höll på att komponera musiken till operan »Siri», som han skrifvit och som sedan uppfördes i »Nytta och nöje». Flera nummer däraf komponerades vid Edsberg, bland annat en romans som Malla fann förtjusande vacker, där hon satt bredvid klaveret och hörde med öra och hjärta. Skjöldebrand försmådde ej att utfråga hennes tycke och att rådgöra med henne. Detta rörde Malla nästan till tårar, hon var ju så utan naturgåfvor, i musikaliskt afseende så alldeles vanlottad, att hon ej kunde begripa huru en så rikt begåfvad man kunde nedlåta sig till att utforska hennes omdöme. Hennes fåfänga smickrades ej häraf – tvärom kände hon sig ödmjuk och blyg vid det oförtjänta förtroende han visade henne. Dessa dagar voro härliga, fulla af lif och högre njutning. Skjöldebrand gaf Malla ett exemplar af sin vackra beskrifning öfver »Trollhätte slussar och fall», samt en afskrift af hans Tancrède och Clorinda.

En söndag som Cronstedts och Fredrik Ridderstolpe voro vid Edsberg hörde Malla det köra i alléen under det hon klädde sig. Hon frågade Malena hvem det var. »Ryttmästar Silfverstolpe!» – »David förmodligen?» sade Malla. – »Nej, det är ryttmästar Lasse!» Malla kände sig rodna från hufvudet till fotabjället. Lasse! efter fem månaders uteblifvande kommer han åter – hvad skall det betyda?! Förundrad, häpen, förlägen, sökte hon att hämta sig, innan hon gick in till det församlade sällskapet, där hon fann Lasse lika ledig, lika glad, lika vänlig som fordom! Det hjälpte henne väl ur sin förlägenhet, men föreföll henne lika obegripligt som hela hans förhållande.

På eftermiddagen satt sällskapet under lindarna på gården. Malla gick in i sin kammare för att skrifva med ett bud; fönstret stod öppet till gården, hon satt vid sin lilla skrifbyrå med ryggen åt fönstret, på en gång hör hon buller bakom sig – det var Skjöldebrand som hoppat in genom fönstret och lilla Hedda Lewenhaupt som kom springandes genom dörren för att se hennes förundran öfver detta hopp. Skjöldebrand såg på gråpapperet, hvarmed Malla brukade torka hvad hon skrifvit, ty sand fann hon osnyggt och dammigt, och pekande på de små tusenfaldiga svarta strecken som korsade sig på det grå papperet, sade han med ett eget obeskrifligt uttryck: »Ack den som fick läsa hvarje ord som detta grå papper bär spår utaf!»

Om aftonen reste Cronstedts och Skjöldebrand. Lasse ensam stannade kvar till onsdagen. På söndagen voro de ute och rodde på Edsviken. Flickorna Marguerritte och Hedda (Lewenhaupt) sjöngo en visa som Choræus skickat Malla med dem. Då de kommo till sista versen och sjöngo:

»Ve den som vishetens råd har försmått
och offrat sin ungdom åt nöjena blott,
ej tänkt något ädelt, ej gjort något godt,
han slutar visst leken med tårar!»

sade Lasse: »Det är väl nog att icke göra något ondt, stort mer kan man väl ej hinna till!» Detta fann Malla en bekväm moral för lättja och egoism – det misshagade henne.

Dagen före Lasses afresa var ett besynnerligt väder. Stora mörka moln bredde sig på båda sidor om viken, men midtöfver sjön var himlen klar i aftonrodnaden och längst bort mellan uddarna uppsteg månen eldröd och speglade sig i vattnet, och allt som den uppsteg blef eldstrimmorna längre och räckte snart ända fram till Edsberg. Uti de tjocka svarta molnen blixtrade det då och då. Malla stod i förmaksfönstret och betraktade detta sköna skådespel. Lasse kom också dit, men såg egentligen på henne och sade efter en stunds tystnad med sin vanliga lustiga ton: »Fröken är vacker i månsken,» sedan tog han hennes hand och frågade halft skämtande, halft allvarsamt: »Skulle fröken icke vilja vara min syster?» Hon försökte svara honom i en skämtsam ton, Lasse kysste henne på pannan – så närgången hade han aldrig varit, men det var något allvarligare, högtidligare hos honom än förr. Förlägen och rörd drog Malla sig tillbaka och gick ifrån fönstret, medan den tanken genomfor henne: det var ett afsked, han har afstått mig åt sin bror!

Hon sof ej stort om natten, men kände sig lugnad af att Lasse varit vänlig som fordom och likväl ej *så*. Hon insåg nu, att hon gjort sig för hög tanke om Lasse, att hon tänkt sig ett ideal som hon iklädt hans gestalt. Intet i världen var så helt, eller så slut, som hennes brinnande känsla föreställt sig. Allt var ljummare, medelmåttigare. Ingen tänkte som hon, ingen kände så varmt; alla voro förnuftigare, mera lagom och således dugligare för denna världen, hvari *duglighet* syntes vara den förnämsta egenskapen.

Resdagen gick Malla med Lasse i parterren och plockade blommor, hvaraf hon gjorde två buketter, gaf Lasse den ena och bad honom gifva den andra åt sin bror David, som var illamående i Stockholm. Lasse betraktade blommorna och frågade; »Hvarför skall min bukett vara vackrare än min brors?» »Å, de frånvarande få nöjas med de närvarandes beslut,» svarade Malla.

Till sin syster Gustava, som snart därefter kom till Edsberg, sade Malla under ett förtroligt samtal dem emellan: »Om David Gudmund Silfverstolpe friar till mig, så gifter jag mig med honom!» – »Kors,» svarade Gustava, »tycker du så mycket om honom?» Malla tyckte åtminstone nu ej *mer* om någon annan; hon visste, att David Gudmund vore en förträffligt god son och bror, att han som officer var afhållen och högaktad af sina kamrater, att han ansågs som en skicklig och pålitlig affärsman och var förmyndare för flere af sina kamrater, med ett ord: hon hade hört mycket godt om honom och ansåg honom som en riktigt bra karl, till hvilken en flicka med säkerhet kunde förtro sig.

På det högsta både förundrad och oroad blef Malla af något som Marguerritte Gyllenhammar omtalade för henne på Carlberg. Choræus hade sagt åt Marguerritte, att en rik ung man, hans vän, som nyligen rådgjort med honom, hvar han skulle finna sig en passande hustru, hade, då Choræus gifvit honom förslag på Malla Montgomery som en af de hyggligaste flickor han kände, svarat: »Hon är coquette och fåfäng! Fråga bröderna Silfverstolpe skall du få höra!» Detta förkrossade Malla. Vore det väl möjligt, att bröderna Silfverstolpe hade en sådan tanke om henne!

Några dagar senare voro de i Stockholm. David Gudmund kom till dem och Malla hade intet skäl att tro

honom ha så elak tanke om henne som Choræus' anonyma vän yttrat!

De återvände till Edsberg och David Gudmund kom snart dit och blef där några dagar. Han var treflig, vänlig, hemmastadd; läste högt Delilles vackra öfversättning af Eneïs på franska. Han läste bra, korrekt, prononcerade väl, men enformigt. Malla leddes litet vid läsningen. Mera intresserade det henne att höra David Gudmund Silfverstolpes berättelser om finska kriget 1788–89. Han var då helt ung, 18 à 19 år, kom ut som kornett, rekommenderad till de båda bröderna Adlersparre, Georg och Axel, som då voro vid Lifregementet. Silfverstolpe hade den allra största högaktning för dessa sina äldre kamrater och höll mycket af dem. Isynnerhet gaf han sitt hela förtroende till Axel Adlersparre.

Under kriget blef Georg Adlersparre beordrad att anföra en expedition till Davids stad i ryska Finland och att försöka borttaga förråd af alla slag, som ryssarna där samlat. Det misslyckades; den lilla svenska truppen blef omringad men försvarade sig tappert, hvarom Silfverstolpe omtalade flera hedrande drag af personlig rådighet, mod och tapperhet hos de gamla svenska ryttarna. Han själf var adjutant hos Adlersparre och blef af honom skickad att recognoscera, om någon utväg kunde finnas öfver ett berg och oländiga marker. Silfverstolpe red ensam och hade en tämligen bedagad och uttröttad häst, som var den enda han ägde; han for långt ikring, men hvarhelst han såg någon väg, blef han varse ryska trupper; misströstande att vinna ändamålet återvände han efter ett par timmars ridt, men då hans häst skulle hoppa öfver en något bred bäck, stupade han, bröt sig, och kunde ej mer uppstiga; den unge kornetten försökte förgäfves att hjälpa upp sin kamrat, blef ledsen och villrådig hvad han skulle företaga. Sin gamla häst kunde han ej hjälpa – han måste lämna honom där, och den stackars krigskamraten skulle förmodligen långsamt dö af svält. Han uppdrog sina laddade pistoler och gaf hästen ett skott, det enda han hade att gifva; aftog sadelmunderingen, hängde den öfver ryggen och vandrade af. Då han framkom på berget och såg öfver det lilla lägret, där svenska truppen var, märkte han bland och omkring dem ryska trupper, flera till antalet, och begrep, att svenskarna måst gifva sig fångna. Han var nu den ende frie af hela denna lilla afdelning. Hvad skulle han göra? – Adlersparre, som länge varit orolig för honom, fick se honom på berget och skickade en officer med föreställningar om nödtvånget att underkasta sig nödvändighetens lag, då han nu omöjligt ensam kunde genom ryska kedjan hinna de andra svenska trupperna, som voro långt aflägsna. Med gråten i halsen och förtrytelse i hjärtat måste nu Silfverstolpe dela sina kamraters öde. Han med fyra officerare – Georg Adlersparre, Carl Henrik Posse, Silléen och Furuhjelm blefvo som fångar på kärror afförda till Petersburg. Resan var högst oangenäm; på flera ställen voro de nära att blifva misshandlade, och öfverallt voro de utsatta för ryssarnas otidighet och begabberi, alla deras saker voro plundrade, och de hade inga kläder mer än hvad de hade på kroppen, så att dessa tio à tolf dagars resa blef för hvarje dag plågsammare. Bevakningen förändrades vid flera stationer. Ändtligen, närmare Petersburg, kommo de under bevakning af en ung lifkosack, som på det vackraste, mest grannlaga sätt bemötte fångarna.

En gång måste de ligga på golfvet i en biljardsal på ett värdshus. Om morgonen tidigt väcktes de af ryssar, som inkommo och utan skonsamhet spelade biljard, klifvande öfver dem. Den hederlige lifkosacken inkom till deras beskydd, tilltalade de spelande på ryska, och förmådde dem att lämna rummet. Sålunda beskyddade han dem vid alla tillfällen, lika ädelt och mänskligt. David Silfverstolpe beskref denne unge kosack, så vacker, så rask, men tillika så mild och god, att han tillvann honom Mallas hela beundran. Då de i Petersburg skulle skiljas från sin ädle väktare, ville de så gärna lämna honom något bevis af sin aktning och tacksamhet, men han ville ingenting mottaga utan sade, att då han gått ut i kriget hade han lofvat sin mor att vara lika deltagande för de öfvervunna som tapper mot de stridande, och att det var för hennes skull han så behandlat fångarna. Han var underofficer vid Lifkosackerna.

I Petersburg blefvo de fångna officerarna tämligen väl bemötta och afskickades sedan därifrån till Nischney-Nowgorod, en liten stad vid kasanska gränsen, där de insläpptes i ett stort tomt hus, där de självfva fingo förskaffa sig sina förnödenheter så godt de kunde. Deras första omsorg var att få buldan och däraf sy

madrasser, som de fyllde med halm. Pengar fingo de ganska sparsamt, så att de måste i möjligaste måtto hushålla. Silléen blef deras uppköpare, Adlersparre hade kassan om hand, Posse lagade deras mat med tillhjälp af Furuhjelm, och Silfverstolpe besörjde städningen i deras rum. På detta vis lefde de i fem månader, tills de genom general Gustaf Mauritz Armfelts försorg fingo sig mera pengar tillsända. Nio månader voro de i Nischney-Nowgorod. Vid fredsslutet blefvo de frigifna och vid återkomsten till Petersburg presenterade för kejsarinnan Catharina II, som gaf dem hvar sin sabel. Adlersparre framförde då på sin och sina medfångars vägnar deras underdåniga bön till kejsarinnan, att hon täcktes med officersgraden belöna den unge utmärkte lifkosacken, som tillvunnit sig hela deras aktning och tacksamhet. Och de hade den glädjen att få skicka honom hans officersfullmakt med ekipering, innan de lämnade Rysslands hufvudstad. Där skildes de åt. De andra reste genaste vägen hem genom Finland, men Silfverstolpe ville fara till Liffland, där han hade släktingar.

På vägen låg han en natt på sista station före Reval i samma rum som en rysk officer. Om morgonen, då Silfverstolpe vaknade, var officeren redan borta och äfven Silfverstolpes plånbok, som innehöll hans respengar och legat i hans surtoutficka på stolen bredvid hans säng. Lyckligtvis hade han ännu ett par riksdaler i en annan ficka, och tröstade sig med hoppet att i Reval råka sin tant, fru Derfeldt, och genom hennes man kunna få låna pengar till hemresan. Då han framkom till Reval funnos Derfeldts ej där, utan bodde på landet längre därifrån än han förmodat. Hvad var nu att göra? På värdshuset, där han tagit in, frågade han hvem som ansågs vara den ansenligaste och hederligaste köpmannen i den stora handelsstaden och om han hade någon handel på Sverige. Man nämnde en, som allmänt berömdes för klokhet och redlighet. Silfverstolpe lät visa sig vägen till honom och anhöll om ett enskildt samtal. Berättade så i korthet sina öden, Pass hade han icke heller, det hade följt med plånboken; han bad nu blott att på något af de fartyg, som möjligen skulle öfverfara Östersjön, få göra resan till Sverige och därtill få låna en liten summa penningar. Köpmannen betraktade honom med förundran och frågade hur han kunde begära, att man så utan säkerhet skulle låna penningar åt en okänd yngling på hans blotta ord. Silfverstolpe medgaf svårigheten, men bad att blifva trodd på sitt och sina släktingars namn, eller att köpmannen ville afsända ett bref till dem för att underrätta dem om hans ställning och under tiden gifva honom anvisning att genom arbete kunna försörja sig tills svar hunne komma.

Den främmande köpmannen fixerade honom noga under det han talade, gjorde honom flera intrasslade frågor, och då Silfverstolpe raskt och bestämdt besvarat alla, fattade köpmannen hans hand och sade: »Nåväl, jag tror erl Jag vet nu icke något fartyg som far till Sverige, men skall efterfråga det; flytta emellertid hit i mitt hus och ät vid mitt bord, och er öfverresa vill jag förskjuta.» Glad och rörd tackade Silfverstolpe och antog hans tillbud. Allt gick efter önskan, och efter några veckor var han i fäderneslandet hos sina anhöriga och kunde därifrån betala sin skuld till den hederliga revalska köpmannen.

Silfverstolpe berättade detta lifligt och väl med många detaljer som mycket intresserade Malla. Han omtalade ock med tacksamhet och känsla sin barndom och ungdom, det tarfliga, trefliga hvardagslifvet i sina föräldrars hus och isynnerhet talade han om sin mor med hjärtlig kärlek och saknad. Fadern, kammarrådet Lars Silfverstolpe, var nära trettio år äldre än sin maka, Cathrina Charlotta Stierncrona. De bodde på Rönninge, en liten vacker gård i Salems socken, två mil från Stockholm. Från år 1796 hade han arrenderat gården af sina föräldrar och sålunda hade de hushållat tillsammans i trefnad och ro till våren 1801, då David fick en svår nervfeber och var länge sjuk. Han blef dock frisk, men var ännu rätt matt midsommaraftonen, då det var främmande hos hans föräldrar. Om aftonen, sedan de främmande rest, gick David ut på gärdet för att andas rågblommans doft; Lasse var icke hemma utan blott fadern, då åttioårig, modern femtio år, och den enda dottern, tretton år gammal. Då David återvände hemåt, får han se sin lilla syster komma springande mot honom, ropande och vinkande. »Skynda, skynda, mamma är sjuk!» var allt hvad hon förmådde säga. Då han hemkom fann han sin mor liggande på hans säng utan sans. Förgäfves sökte man slå upp ådern, ingen blod rann, och innan Lasse hann ankomma med en annan läkare, hade hon

upphört att andas. Med hjärtligaste sorg omtalade David detta hastiga dödsfall.

Med hvarje dag fick Malla mera förtroende till David Silfverstolpe. Hon fann hans omdömen riktiga, billiga och opartiska; han var ej så rolig och behaglig som Lasse, men allvarligare och dugligare föreföll han henne.

Vid en utflykt från Lindholmen till Bällsta blef Malla så förtjust i detta vackra ställe, att det ingaf henne lust att bo där, att hafva ett sådant eget hem! Med hvem? En af bröderna? På en hvitstammig björk ristade hon G. S, de samfällda bokstäfverna för Lars Gabriel och David Gudmund Silfverstolpe!

Skjöldebrand återkom till Edsberg på ett par dagar, hade nu mycket färdigt af musiken till »Siri» och roade Malla åter mycket med sin musik. Malla önskade att arrangera en sällskapsteater för att fira sin mormors födelsedag den 26 oktober, men hon erfor, att det ej mera gick så lätt som fordom. Hvar och en hade nu andra planer och göromål. Den goda hederliga Manderström var nu ofta sjuklig och man hade föga hopp, att han skulle lefva länge.

Dessa oktoberdagar blefvo dock glada, roliga för Malla. Alla voro goda och vänliga mot henne. Kärlek och tacksamhet var hennes största sällhet; det var lifligt och fullt. Josias Montgomery visade sig dessa dagar på en så fördelaktig sida, alla tyckte om honom, och han var så vänligt deltagande mot Malla, att hon var riktigt lycklig af att kunna rätt hjärtligt hålla af sin bror. D. G Silfverstolpe var hon nöjd med. Under dansen den 26 om aftonen sade fru Rudbeck åt Malla, att hon borde bjuda upp Skjöldebrand, då alla andra gamla och unga dansade. Malla gjorde det gärna, han vägrade först och ursäktade sig, men då hon insisterade, fattade han båda hennes händer och sade med innerlighet: »Hvem skulle kunna motstå er, ni är för söt!» Han dansade lifligt och gladt.

En afton gjordes den s. k. friareleken. Skjöldebrand bockade sig först för grefvinnan Gjös och alla de äldre damerna, tills slutligen det befanns vara Malla som tänkt på honom. Han blef då så synbart glad, att hon blef helt förundrad, så mycket mer som hon just valt honom som varande en äldre man och »sans conséquence!»

Då Malla efter dessa roliga, lifliga dagar blef ensam och fick tid att ordna sina minnen och tankar, fann hon det besynnerligt, att den ädle, utmärkte mannen Skjöldebrand skulle liksom andra nedlåta sig att »kurtisera», ty hvad annat var väl dessa häftiga uttryck som ibland undföllo honom. Han förlorade något i hennes anseende i samma mån han smickrade hennes fåfänga.

Malla kände sig ofta så opröfvad, så litet blottställd för frestelse till något ondt; allt hvad hon erfor, allt hvad hon kunde anse för plikt var nästan blott ett passivt begagnande af det varande. Hon visste ej med sig hvarken godt eller ondt och det hände henne då, att likasom längta efter pröfningar och önska sig åter till stockholmslifvet för att åtminstone få brottas med flärdens frestelser, de enda hon hittills erfarit. Hon kände inom sig mera kraft och förmåga än hon i sin nuvarande ställning behöfde. Denna oro plågade henne och hon förebrådde sig den som otacksamhet mot både Gud och människor! Ibland försökte hon att yttra sina tankar för sin mormor, men skillnaden i ålder var alltför stor, gumman förstod icke flickan och vände oftast bort samtalet på lättare ämnen, eller ock tog hon sin dotterdotters skrupler för allvarsamt och ängsligt. Detta pinade Malla, som å sin sida ej kunde begripa den åldrigas brist på minne och skarpsinne! Hon blef förargad och förargelig, tills ångern att hafva felat mot den goda mormodern blef en ny plåga. En dag kommo de under läsning af m:me de Genlis' »Souvenirs de Félicie» att tala om emblemer och deviser; Malla valde då till sin: »Sans éclairer je me consume».

Sedan de ett par veckor lefvat så stilla ensligt, sutto de tre som vanligt en kväll vid det runda svarta skinnbordet i förmaket endast vid tvenne ljus i det stora rummet, mormor i soffhörnet till vänster om kakelugnen, Malla där bredvid på en stol, gumman Zelia satt ett stycke ifrån för att undvika ljusskenet, ömsom stickande på sin strumpa eller snarkande. De hade redan läst ett par timmar, då man oförmodadt hör en vagn köra upp på gården och stanna vid porten. Det var Skjöldebrand. Han kom från Lindholmen, där

han varit en dag för att afteckna ruinen efter det gamla stenhus där Gustaf Wasa föddes, emedan han ämnade utgifva ett verk med gravyrer under titel af: »Voyage pittoresque sur les traces de Gustave Wasa». Bra välkommen var han och ett bra roligt afbrott var det i ensamheten! Att åter få höra musik upplifvade Malla obeskrifligt. Han stannade två dagar, omtalade intressanta historiska anekdoter, deltog i Mallas läsning, talade med henne om Tasso och Shakespeare, tecknade och var treflig. Ett par gånger föreföll han dock Malla så underlig och exalteradt artig, att hon ej kunde undgå att fråga sig själf: skulle han verkligen älska mig? Men denna tanke affärdade hon genast som dum och förmäten. Det föreföll Malla som ett enfaldigt högmod att nånsin tro det Skjöldebrand kunde hålla af henne och hon öfverssåg således med ett slags förlåtande hans lilla svaghet och ovana att ibland vara *för* artig; kanske en inrotad vana hos världsmannen, som man borde vänja sig vid och låta obemärkt passera utan att fästa någon vikt vid? Bra tomt blef det dock när han lämnade dem!

Några dagar därefter kom D. G. Silfverstolpe och afbröt ensamheten. Det var ock rätt roligt! Både han och Skjöldebrand hade i Stockholm sett Helvig med sin hustru, Amalia von Imhoff; de voro i oktober månad ditkomna med en liten dotter och två Amalias systrar. Skjöldebrand, som hade litet prevention mot den tyska poetissan, fann henne vida behagligare än han väntat; enkel, ledig och treflig. Malla var högst intresserad att höra talas om henne som hon läst så mycket om och af; Silfverstolpe bekräftade nu Skjöldebrands omdöme. Han omtalade äfven med förtjusning Haydns oratorium »Skapelsen», som han sade sig aldrig kunna ledsna vid. Malla ihågkom då, att då hon första gången hört det uppföras hade Claesson skaffat henne orden därtill som tillhört D. G. Silfverstolpe, och nu talade han om huru högtidlig han funnit denna härliga musik, då han en gång genom det runda fönstret öfver altaret i Ladugårdslands kyrka sett månen lysa just vid det sköna stället i musiken om månens uppgång. Malla mindes mycket väl, att hon samma gång sett och anmärkt detta, och denna likstämmighet dem emellan fann hon betydande och behaglig.

Mot slutet af november flyttade fru Rudbeck till Stockholm. Där blef snart lifligt och roligt. Alla dem Malla satte mest värde på kommo snart och ofta till hennes mormor. Bröderna Silfverstolpe bådo att få införa deras unga syster i fru Rudbecks hus och anhöllo om Mallas vänskap för henne. Det blef Malla ett bevis, att Choræi obekanta vän haft orätt då han yttrat, att dessa bröder omtalat Malla som lättsinnig och kokett. Och det fägnade henne. Alla visade henne välvilja och aktning och hon kände sig så lycklig, så upprymd, att hon, till varning för sig själf, ofta upprepade:

»Sansa dig i tjusningarnas villa
och uti passionens ögonblick!
Sansa dig, att du må sedan gilla
hvarje utsprång från ditt hvardagsskick!»

Malla skref till sin syster Gustava den 27 nov.: »Detta är mig en särdeles rolig tid och jag är helt förundrad att tänka på, att snart blir det än roligare, då du och moster hitkomma. Mina två Gustavor, Margueritte Hedda Alströmer, grefvinnan Schwerin, Hedda Wackenfeldt, och *Amalia von Imhoff!* Med denna sistnämnda glömmer man lätt poetissan, den öfverlägsna varelsen, för att finna sig väl med en lätt, älskvärd och behaglig människa, som blott söker att se det bästa hos alla andra. Din spådom slog in! Amalia öfvervann genast mormors lilla fördom mot den tyska frun. Hvilken lycka att ofta vara med så utmärkta människor som vi nu umgås med! Med glädje och beundran erkänner jag deras öfverlägsenhet och njuter tacksamt deras välvilja. – I dag skall jag göra mitt första besök hos Helvigs och göra bekantskap med Amalias båda systrar och lilla dottern; sedan är jag för hela dagen bjuden till Carlberg i sällskap med A. F. Skjöldebrand, Georg Adlersparre, bröderna Silfverstolpe och deras syster Charlotte. Hon är 17 år, ser god och liflig ut och har en ovanligt vacker och stark röst. Alla dessa intressanta bekantskaper göra mig helt yr i hufvudet. Vanan skall väl lugna mig! Dessutom, hvarför skulle *glädjen* vara måttlig? Den bjudes oss så

sällan oblandad, hvarför då ej njuta den med hela själens lif!!»

Denna dagen på Carlberg blef obeskrifligt rolig; mycket och god musik. På eftermiddagen sutto alla i kabinettet och konverserade, Skjöldebrand satt i ett soffhörn och tycktes sofva. Lasse pratade gladt och vänligt med Malla och höll hennes hand och hon var nöjd att åter vara på vänlig fot med honom. Hela aftonen musicerades. Lasse älskade mycket musik, men blef vanligen mera allvarsam när han hörde musik. Nu blef han tyst och såg ledsen ut. Hon frågade honom, om han ej tyckte om att höra så vackra saker. »Nej,» svarade han, »jag tycker ej om musik mer, den gör mig ondt!» I detsamma föll ett nystan på golfvet, Malla sträckte ut handen för att upptaga det, men Lasse förekom henne, fattade hennes hand och kysste den på det gamla förstulna sättet och sade halfhögt: »Mig fattas ingenting – för ögonblicket åtminstone!» Malla erfor därvid en känsla af upprättelse, men blef orolig – David var dock visst en pålitligare vän. Då aftonen var slut och hon tog afsked, voro alla så goda och vänliga mot henne, endast Skjöldebrand bockade sig kallt på afstånd. Malla åkte ensam till staden, kände sig glad och lycklig! Men Skjöldebrand – hvarför hade han sett så ogillande ut? Det kunde hon ej låta bli att fundera på. David Silfverstolpe lämnade henne en élégie (öfver Carl Sehman) af Stenhammar som han förut lofvat henne – hon gömde den som ett minne af dagen.

Fru Ehrenström (Marianne Pollett) gjorde visit hos fru Rudbeck en dag, hon var nu eljest bosatt i Göteborg. Hon talade om fru Helvig, som hon tyckte »såg ut som ett sjåp». Det förtröt Malla, som hade lifligt roligt med fru Helvig och hennes systrar. Den första hela afton de tillbragte hos fru Rudbeck föreföll det Malla – van som hon var, att sällskapet alltid samlades omkring hennes mormor och att hon alltid var medelpunkten för samtalet – ändå litet otrefligt, att fru Helvig ej hade ro att sitta stilla. Mallas ritlåda skulle framtagas, det skulle ritas och målas, m. e. o. det blef en rörelse, ett ombyte som Malla fruktade skulle vara ledsamt för mormor och lämna henne utan sällskap.

Snart kommo äfven Gyllenhaals till Stockholm och med dem Carl Gyllenhaals lärare Willman, den snälla fiolspelaren som också ganska väl spelade klaver och hvarje aftonskymning trakterade Malla med musik; han kunde spela allt utan noter. Malla var yr och glad och sade: »Alldeles som för ett år sedan, men ändå bättre nu!» Ty hon var fri från de Mörnerska giftastankarna. Grefve Mörner var nu förlofvad med en fröken Heijkenskjöld från Hellefors i grannskapet af Loka hälsobrunn, hvarifrån hans sista bref till Malla var dateradt.

Malla skrifver till Charlotte Posse den 19 december: »Jag har varit ofantligt glad någon tid, i afton är jag dum och ledsen! Hvarför? Därför att intet varaktigt och intet fullkomligt finnes här i världen, däri jag är en bland de ofullkomligaste! I morgon afton blir här en samling hyggliga människor: Cronstedts, Schwerins, Helvigs, Skjöldebrand, Silverstolpar m. fl. Gustava är alldeles förtjust i Helvigs familj. Ack, kära Charlotte, då det finnes så mycket godt och bra i världen, hvarför kan jag då icke också blifva *bra?* Elakt lynne, förödmjukelser, någon liten missräkning rubbar all jämvikt hos mig. Egentligen är väl felslagen ärelystnad, hopkrympt till *vanité,* både mitt fel och min olycka!»

Den 21 december voro fru Rudbeck, Gyllenhaals, Wrangels m. fl. bjudna att passera aftonen hos öfverste Skjöldebrand. Det var något högst ovanligt! Där gjordes bekantskap med hans äldsta syster, fröken Maria Elisabeth Skjöldebrand, som vanligen kallades Mamitta. Hon var några och fyrtio år, hade nu flyttat till sin gamla blinda far för att vårda honom. Det var en mycket liflig, ädel och god människa. Aftonen var mycket rolig, Skjöldebrand läste, ackompanjerande sig på fortepiano, sin melodram »Tancred och Clorinda»; sjöng också flera saker, bl. a. Oedipes recitativ och aria: »du är ej mer min son,» som Malla tyckte så obeskrifligt om, och som särdeles passade hans djupa röst. Gravyrer, teckningar efter naturen beskådades med nöje. Vid bordet åt Malla maccaroni för första gången.

Man berättade, att grefve Adolf Mörner, som hade den ovanan att skratta öfverljudt, en gång vid bordet fått tvenne gafflar i stället för knif, detsamma var förhållandet med hans granne grefve Robert Rosen, som då

sagt: »Nå, hvad vi nu skola gaffla oss!» Malla skrattade mycket häråt och det var som hade detta fägnat Skjöldebrand. Det kunde ej undfalla henne, att hon var nästan uteslutande föremålet för hans uppmärksamhet denna afton. Det smickrade henne, men oroade och bekymrade henne tillika. Då han tog afsked af henne sade han: »Jag förefaller mig som en charlatan som visar alla sina konster – skratta dock icke åt mig!» och kysste hennes händer innerligt. Då Malla kom i vagnen, där hon åkte ensam med sin moster, sade hon: »Söta moster, hvad skall väl detta blifva af?» – »Ja, hvad tror du själf, Malla lilla?» svarade Gustava Rudbeck blott.

Malla visste ej om hon skulle kunna anse möjligt att få en friare i öfverste Skjöldebrand – men hon började blifva rädd därför. Han var tjugufem år äldre än hon; hela sin ungdom hade hon tillbragt med gummor, skulle nu en gubbe blifva hennes följeslagare genom lifvet? Hon återsåg honom ej på flera dagar och tänkte ej mer därpå.

Julaftonen blef ej särdeles rolig. Malla fick en vacker målad ljus-skärm, föreställande ett månsken öfver en sjö; på en klippa därinvid ligger ett slott likt fordna Arsenalen (dåvarande dramatiska teatern), vid sjöstranden sitter en kvinnofigur vid en graf betecknad med ett kors, ett segel synes på afstånd i månskensstrimman på sjön. Malla igenkände med en känsla af vemod Brelin!

Malla blef bjuden på bal till Lindholmen, ville gärna fara, men fick icke för mormor – det var ledsamt; så mycket mer då Malla fick höra att båda bröderna Silfverstolpe rest dit. Att David skulle fara, då han visste att hon icke skulle komma, förargade henne, och hon sökte nu öfvertala sig att hans uppmarksamhet mot henne ingenting betydde efter han nu rest till balen, där hon ej var!

*

1805.

Nicht mehr umgaukelt mich im Tanze
Der Hoffnung täuschend Glück –
Nicht strahlt im rosenfarbnen Glanze
Die Zukunft meinem Blick
– – – – – – – – – – –
Heut rauschen froh, doch weinend morgen
Die Stunden mir vorbei! – –

Sådant var årets motto, Malla visste ej själf hvarför. Den första tanke, den första vers, som på nyåret föll henne in, brukade hon taga till motto för året – och besynnerligt nog, fann hon den sedan ofta profetisk för årets händelser!

Hon började detta år med nedslagenhet och misströstan. Brelins uppförande påminde om fordna dagar. David Silfverstolpe återkom från julbalerna, men Malla var stött öfver att han varit borta. Grefvinnan Cronstedt förebrådde Malla och Margueritte Gyllenhammar koketteri och oförsiktig lättsinnighet i umgänget med yngre herrar. Malla lekte med dem, emedan de syntes henne så alldeles utan conséquence; men tyckte att grefvinnan Cronstedt var för sträng, då hon däremot var blind för sin lilla älskling Hedda Lewenhaupts alltför synbart tilltagande koketteri.

Den 22 januari var Skjöldebrand hos fru Rudbeck. Hans min, hans sätt att vara oroade Malla. Den 25 på morgonen fick Malla ett paket, det innehöll Glovers poem »Leonidas», som hon lånat Skjöldebrand, och ett bref. Hon gick in i sin kammare – läste – trodde knappt sina ögon. Det var så olikt allt hvad hon läst, allt hvad hon föreställt sig.[1] Detta energiska uttryck af en djup känsla trodde hon ej fanns i världen – men var den också sann? »I flera år,» skref han, och under dessa senare år hade han dock haft en oloflig förbindelse,

som endast en uteslutande innerlig böjelse kunde till någon del ursäkta. Ju mer hon återläste detta bref, ju mer klappade hennes hjärta. Yr i hufvudet, alldeles utan fattning, sprang Malla öfver kyrkogården till sin goda moster och fann henne lyckligtvis ensam. Gustava Rudbeck läste brefvet och mottog den gråtande Malla i sin famn. Hon sade Malla uppriktigt, att, som hon visste, att deras mor alldeles skulle vara emot ett giftermål med Skjöldebrand, hade hon med glädje tyckt sig märka, att Mallas eget hjärta ej talade därför, ehuru mycket hon eljest med skäl värderade honom.

På aftonen blefvo de båda ensamma med fru Rudbeck, som hennes dotter förberedt på brefvet, och Malla uppläste det nu för mormor, som yttrade mycken aktning för Skjöldebrand, men tillika sin farhåga att få se Malla, likasom hennes mor i sitt första gifte med Arnell, olycklig med en äldre, misstänksam man som känt för många lättsinniga fruntimmer för att hafva rätt högaktning och förtroende till sin unga hustru. Egentligen sattes icke alls i fråga att gifva Skjöldebrand *ja*. Malla kunde heller icke göra det, då hennes mormor så bestämdt uttalade sig däremot. Tvenne gånger hade hennes böjelse tvungit henne neka de anbud hennes mormor önskat att hon antagit, och hon ansåg sig hvarken böra eller vilja göra ett val emot hennes önskan. För att ej blottställa sig för villrådighet, och för att ej uppehålla honom, uppsatte hon genast ett koncept till besvarande af Skjöldebrands bref och visade det åt mormor och moster. Hon omnämnde däri dumt nog hans son, såsom varande äldre än hon. Gustava Rudbeck, alltid finkänslig och grannlaga, sade: »Hvad har den stackarn gjort dig emot, att du nu hos hans far vill framställa honom som ett hinder för faderns önskningar?» Malla erkände det oriktiga häri, ändrade brefvet, som morgonen därpå afskickades med betjänten Björklund. Han återförde ett svar som rörde Malla djupt och innerligt.2

Malla blef ytterst beklämd. Hon skulle ej mer få se Skjöldebrand, ej mera umgås förtroligt med honom! Detta hade hon ej rätt föreställt sig och kunde ej stanna vid denna tanke utan den djupaste saknad och smärta. I dagboken skrefs: »A. F. – Jag har haft orätt!» Och hon hade ingen ro!

Den 29 januari voro de alla bjudna till Schwerins på supé. Malla längtade dit – hon hoppades där få råka Skjöldebrand, att – – hon visste ej hvad hon hoppades och önskade, men hennes otålighet att komma dit från några föregående visiter var så synbar, att Gustava Rudbeck forskande höjde fingret och sade: »Malla, Malla!» Skjöldebrand var där verkligen och äfven David Silfverstolpe. Den förre bockade sig på afstånd men vänligt – det skar Malla i hjärtat! Silfverstolpe var som vanligt ledig, artig och uppmärksam. Flickorna sutto och arbetade i ett kabinett – man bad Skjöldebrand spela fortepiano, han satte sig vid instrumentet, som stod i rummet bredvid, men i en spegel kunde Malla se honom i profil. Han sjöng en af sina egna arior ur »Kantiska giftermålet» – orden voro:

»Min Julie var min ålderdoms tröst,
men du ryckte dig grymt från mitt sköte
kom, ack kom, med ditt älskade möte
att lugna mitt sårade bröst!»

Malla kväfde sina tårar, men led innerligt och satt och såg på den sjungande vännen; i detsamma kom D. G. Silfverstolpe och ställde sig så, att han alldeles skymde den bild i spegeln, som sysselsatte henne – det föreföll henne ominöst.

Mot slutet af aftonen närmade Skjöldebrand sig med synbar ansträngning och ett uttryck af vänligt öfverlåtande, som alldeles genomskakade Malla. Hon tilltalade honom först, frågade efter Mamitta, gärna hade hon velat säga mer, men omgifven af människor måste hon hålla god min, hon tordes ej möta hans blick, men smög sig till fönstret där hans hatt låg och stal ur plymetten en fjäder till åminnelse.

Dagen därpå var en picknick uti Alexandrinersalen. Där var ej roligt! Lasse var där – hon skref i dagboken: »Förbi, förbi för alltid!» Malla förstod sig icke själf och plågades af nästan allting.

Hennes enda tröst var Willmans musik; den vaggade hennes själ till lugn och stilla förtröstan. Men Charlotte Posses bref ökade hennes ängslan och ånger öfver sitt förhastade svar till Skjöldebrand och hon beslöt inom sig att söka ett tillfälle att få tala vid honom. Hennes båda vänner Gustava Arnell och Charlotte Posse voro båda öfvertygade om att Skjöldebrand vore den af alla som bäst skulle passa Malla, och Charlotte skref till Gustava: »Hvarför så strax *lyda,* då det endast var lydnad. Den enda människa som har en känsla sådan som Mallas, den enda kanske med hvilken hon kunnat känna sällhet – *den* får hon ej förena sig med. A. F. säger i sin »Herman von Unna»: Lifvet är så kort, hvarför skyndar man sig då icke att bli lycklig? Och jag säger: Sällheten är så sällsynt, hvarför försumma, då den någon gång bjuds oss?»

Detta bref såg Malla dock icke förrän långt efteråt.

Den 12 februari var stor bal på Börsen för att fira den kungliga familjens återkomst från Baden, där de tillbragt mer än ett år. Återresan hade varit ytterst besvärlig midt i vintern, och den stackars drottningen for mycket illa och var mycket sjuk på sjön. Man tillskref sedermera denna olyckliga resa den snedhet som vanställde prinsessan Amalia, som föddes ett par månader efter. Festen på Börsen var vacker och präktig. Där sjöngs för första gången i Sverige den engelska folksången »God save the king», öfversatt på svenska af Edelcrantz. Karstens härliga stämma gjorde däri en skön effekt, men det bästa saknades: entusiasm och kärlek till den konung som firades. Denna känsla för sin öfverhet, detta heliga och ljufva band, som sammanbinder landsmän till ett fädernesland som goda barn af en älskad fader, hade Malla ingen idé om. Från barndomen hade hon hört missnöje och misstroende till regeringen; Gustaf III hade hon nästan själf hatat; den unge Gustaf Adolf intresserade henne i början, men snart hörde hon så mycket dåraktigt och oförståndigt anföras af och om honom, att hon numera blott kände ett slags medlidande med den unge mannen, som ej passade på sin plats. Nu, då folksången afsjöngs, kände hon en aning af huru det kunnat vara, om en älskad och vördad konung så besjönges af ett tacksamt folk.

Ett drag, som Malla läst i tidningarna om den unge konungen Gustaf IV Adolf, hade isynnerhet förstört hennes illusion om honom. I berättelsen om en resa, som konungen företog till de västra provinserna under åren 1797 eller 1798, omtalades nämligen, huru en snöyra påkommit och hans vagn gått sönder och stannat i en snödrifva, hvarur konungen låtit bära sig af den tjänstgörande kaptenlöjtnanten grefve Charles Emile Lewenhaupt, en några och femtio års man! Att den tjuguårige ynglingen skulle låta bära sig af den gamle mannen fann Malla så vekligt och uselt.

På vägen till den stora balen, dit Malla åkte med Gustava Rudbeck, hade de ett löjligt äfventyr. Den trogna gårdvaren Lejon från Edsberg, Mallas goda vän, trifdes ej längre på landet sedan hon var i Stockholm utan kom beständigt åter till staden, fastän han utskickades till Edsberg. Han ville följa Malla öfverallt och var henne ofta till besvär då hon klädd skulle fara bort. I börstrapporna trängde han sig med och fick ofta slag af vakten. Nu till den stora balen hade Malla bett Björklund väl stänga in hunden, hvilket han också gjort. Men då de i trängseln af vagnar, som körde i fil, måste stanna nedanför slottsbacken, kom Lejon springande, steg med framfötterna upp till fönstret på täcksläden och gnällde i glädje. Friherrinnan Gyllenhaal och Malla voro båda oroliga för Lejons tassar på deras nya hvita atlasklänningar. Hvad skulle man göra? Han lockades till täcksläden, fasttogs och inpackades i lådan under kusksätet där han skällde och tjöt, och sålunda framkommo de till den illuminerade Börsen!

På förmiddagen hade Malla fått sig tillskickad en vacker törnrosbuske i kruka, hvarpå låg en kvist eterneller – hon förmodade från D. G. Silfverstolpe. Om aftonen bar hon en bukett af dessa blommor. Skjöldebrand var på balen, sökte hvarje tillfälle att utan ord yttra sin tillgifvenhet. Malla var alldeles yr i hufvudet och kunde ej begripa hans våldsamma känsla. Silfverstolpe var också där – och hon kunde icke heller missförstå honom. Och dessa båda män voro vänner, och anade ej, att de voro rivaler! Denna dubbelhet som alltid förföljt henne i dylika förhållanden: först Lilliehöök och Manderström, sedan Manderström och Brelin – Brelin och Lasse Silfverstolpe – han och Mörner, och nu; Lasses bror och Skjöldebrand – föreföll henne som

ett hån af ödet, som eri frestande olycka!

Den 15 samma månad var Malla på en konsert vid Carlberg, där Charlotte Silfverstolpe sjöng vackert. Skjöldebrand, som lofvat, att ej vidare yttra något om sina önskningar, sökte dock tillfälle att få sitta bakom Malla och ackompanjerade musiken med halfkväfda uttryck som djupt rörde henne. Arian: »Ack! Säll den yttra får hvad han i hjärtat bär», ur Piccinis opera »Atis», gnolade han jämt och påminde henne om tusende småsaker som måste öfvertyga henne, att han länge tänkt på henne – han kunde ej utan med hjärtats minne ihågkomma dem: deras första promenad i månskenet till bryggan i Bryggargränden år 1801, och den eftermiddagen 1803, då Skjöldebrand kom ridande till Edsberg och Adolf Mörner, som nyss förklarat sig under en promenad, var där. »Jag märkte rätt väl,» sade Skjöldebrand, »att något förevarit och att han var kär – jag blef orolig, men då jag senare än han red bort och såg till det välbekanta fönstret vid hörnet åt alléen, då stod Malla där och nickade så vänligt, att jag tyckte hon med detsamma sade mig: icke blir han den lycklige! Märkte icke Malla hur glad jag blef?» – Länge hade Malla tystat den kvinnliga instinkt som sagt henne, att hon intresserat Skjöldebrand och ansett den som ett förmätet själfbedrägeri – nu kunde hon ej mera tvifla, han älskade henne outsägligt! Ack, hvarför öfverlämnade hon sig ej åt sällheten att vara så älskad!!

Den 19 var konsert-picknick tillställd af öfverste Skjöldebrand och magister Silfverstolpe i »Nytta och nöjes» rum. Där gafs skön musik, grefvinnan Cronstedt spelade fortepiano, Mozarts härliga B-durs sonat, ackompanjerad af Müllers violin. Den utfördes mästerligt och Malla var innerligen rörd och förtjust. D. G. Silfverstolpe smög sig till en plats bredvid henne i ett fönster där hon stödde sin hand. Han tog denna hand, hon ville draga den tillbaka, men han såg därvid så bedjande, så olycklig ut, den sköna andanten ljöd så himmelskt, Malla kunde ej bedröfva honom utan lämnade sin hand mellan hans båda – – tills det föll henne in: detta är falskt, trolöst, gement! – hon hade velat anropa Skjöldebrand till stöd mot sin egen svaghet, men han var så upptagen af musiken, af ordnandet med det hela och tänkte icke på henne, tyckte Malla, han hade så många intressen, så mycket konstsinne, nog skulle han trösta sig, men Silfverstolpe såg så djupt sorgsen ut! Malla kunde icke neka inför sig själf, att hon likasom lockat honom till den känsla som nu öfverväldigade honom; den vänlighet hon från början visat Lasses *bror* hade han lätt kunnat misstyda till sin fördel och ännu för en månad sedan hade hon troligen icke tvekat att gifva honom sin hand om han begärt den. *Nu* hade Skjöldebrand trädt emellan så oväntadt – så hänförande!

Alla dessa tankar uppfyllde Mallas hufvud och hjärta under ackompanjemang af den sköna sonaten som blef henne kär och oförgätlig! Skjöldebrand såg hon på afstånd i människovimlet, D. G. satt där nära, tyst och suckande!

Till slut kom dock Skjöldebrand och sade några ord – nog för att trösta Malla öfver hvad hon nästan tyckt vara liknöjdhet. Han var den ende, hos hvilken hon funnit mer hängifvenhet än hon någonsin kunnat föreställa sig, men han hade så mycket välde öfver sig i sällskap, kunde så väl se lugn ut då han ville, strax efter att ha yttrat den allra häftigaste lidelse. Var detta förenligt med den våldsamma passion som ibland framskymtade? Hon svindlade vid dessa tankar.

Lasse Silfverstolpe tackade Malla vid utgången för den roliga aftonen. Då hon svarade, att hon visst icke därtill bidragit, sade han: »Men vi ha dock alla att tacka fröken för den, det synes väl!» – För första gången kände Malla, att hon icke saknade Lasse mera.

Fru Rudbeck var ledsen och orolig, sade ingenting åt Malla, men såg på henne med ängsligt forskande ögon. Den 20 blef mormor sjuk, D. G. Silfverstolpe kom och var så trefligt deltagande, gumman trifdes så väl med honom och hade särdeles förtroende till honom. Emilie sade Malla, att om hon gifte sig med Skjöldebrand, »skulle det blifva en spik i hennes mormors likkista», föreställde henne hans ålder, hans äfventyr, hans liaison med grefvinnan De Geer. Malla blef missnöjd med Emilie som talade illa om Skjöldebrand – men

tanken att oroa – att göra sin goda mormor sorg, blef henne olidlig!

Den 23 återkom D. G., såg högtidlig och allvarsam ut, bad att få tala vid Malla och tillbjöd henne sitt hjärta och sin hand.

Nu var då också det utsagdt!! Malla svarade uppriktigt, att hon var tacksam för den goda tanke han hade om henne, att hon bad att få betänka sig men tillika, att hon ansåg för sin plikt att säga honom huru hon äfven tvekade hvad svar hon skulle gifva hans vän Skjöldebrand. »Så är det då verkligen sant! Jag har nog fruktat det dessa senare veckor,» sade han sorgset.

Han gick snart. Det glada, lätta vänliga umgänget var nu förbi äfven med honom! Det blef så dystert allvarligt omkring Malla. Mormor blef frisk, men var sällan glad, moster bjöd till att göra hvardagslifvet gladt och angenämt, men lyckades ej som förr, Malla alldeles upptagen af giftasgriller kunde ej vara glad och obekymrad. Tyst och fundersam var hon sig ej lik. Hon skref till Charlotte Posse: »Ack, kunde jag skicka dig mitt hjärta, bedja dig läsa däri min villrådighet, min upprörda känsla. A. F.! – D. G.! Jag gör mig samvete att uppehålla två så hederliga män, men min Gud! jag bör dock hafva tid att sansa mig! och jag vet sannerligen intet mer än att hvilken jag ock beslutar mig för, skall jag finna något skäl att regrettera den andra! Hvad skall jag göra? Hvad är rätt? Med D. G. skulle jag sakna A. F:s rika natur, hans exalterade känsla och den *äran* att tillhöra den, som jag från min barndom ansett med enthousiasme. Med A. F. skulle jag beständigt frukta att synas honom alltför obetydlig och ledsam, jag skulle vara rädd att visa mig sådan jag är. Jag vet ej om han kunde ingå i småsaker som ofta synas mig viktiga och som för honom vore blott barnsligheter. Jag ville, att de båda kände mig så, som jag känner mig själf, och att de själfva sedan ville *komma öfverens* hvilken jag passar bäst! I afton äro de båda hitbjudna tillika med Cronstedts och flera – det blir en besynnerlig afton som jag nästan ryser för.»

(Till densamma d. 28 febr. 1805.) »Hvilka oroliga dagar och stunder! Döm själf! Måndagsaftonen var dock mindre svår än jag föreställde mig, ty A. F. var vid godt lynne och talade blott enskildt en gång med mig för att bedja mig utsätta en dag, då han kunde mera ostördt få tala vid mig. Han anade ingenting i anseende till D. G., men denne såg så sorgsen ut, var så fasligt upprörd, att jag noga aktade mig att säga eller göra något som kunde öka hans oro. Tisdagen sprang jag öfver kyrkogården till moster för att få tala vid henne. D. G. ditkom, det är just pinsamt att se honom, ty han gör sådana fåfänga försök att se ogenerad och glad ut. I detsamma fick jag bud från grefvinnan Cronstedt, som ville komma och hämta mig för att höra repetition af Skjöldebrands nya drama »Siri» i »Nytta och nöje». D. G. följde mig hem och bad mig förlåta hans svaghet och ej förakta honom för att han ej kan vara mästare öfver sin känsla.

Jag for med grefvinnan Cronstedt och hörde A. F:s vackra musik, hvaraf en del är komponerad vid Edsberg. Han själf var så upptagen däraf, att han ej hade tid tala stort vid mig. Emellertid har jag inom mig tyckt, att det varit en oärlighet mot A. F., att han ej vetat af huru allt varit, och då han kom hit i går eftermiddags, innan vi skulle fara till Carlberg, fick jag ändtligen tillfälle uppriktigt tala vid honom och sade honom, att en annan också var i fråga. Hvilket samtal! O min Gud! Hans strängt återhållna känsla som ändå så våldsamt frambröt, jag bad honom döma själf. »Han är yngre,» sade han, »fullkomligt hederlig och bra, om några år är jag kanske gubbe! Glöm bort, att jag finnes. Gör hvad ni tror vara bäst!» – Vi voro sedan vid Carlberg. *Han* också och *D. G.* Denne talade icke ett ord med mig. A. F. såg så rörd, men tillika nöjd ut. Senare på kvällen kom han till mig och sade: »Stackars D. G., han ser bra olycklig ut, det är ju synd, att vi båda skola vara det! Tror ni er om att hålla af honom *nog,* så säg honom det! Jag har blott en önskan i världen, den att bidraga till ert väl! Jag ser, att han håller så mycket af er, att han ock känner hvilket ansvar åligger honom med en sådan flicka – stöt honom ej ifrån er, men låt mig först en gång ostördt få tala vid er – min *bästa vän!»* Omöjligt att beskrifva hans sätt, hans uttryck. Det skulle dansas, D. G. bjöd upp mig till vals – då gick Skjöldebrand till fortepianot och satte sig att spela en vals, som jag aldrig i världen hört honom göra. Han

sade sedan: »Jag måste exaltera mig, eljest sjunker jag för djupt!»

Malla var visst icke lycklig i sin villrådighet – hon bodde alltjämt inne hos sin mormor – och under de ofta sömnlösa nätterna hade hon svårt att svälja sina tårar för att ej oroa den gamla. Hennes gladaste stunder var med den söta flickan Jacquette Essen, och med Willman, hvars musik var hennes högsta nöje och hvars naiva okonstlade samtal roade henne. Han spelade en dag för första gången offentligt på Riddarhuset en konsert af Viotti. Gustava Rudbeck och Malla voro icke där, men voro rätt nyfikna att få veta hur hans fiol varit omtyckt då han från konserten kom hem till fru Rudbeck. Men han sade ingenting därom, oaktadt deras frågor utan satte sig till klaveret och spelade ex tempore för dem den konsert han nyss utfört på violin. Just som han slutat, kommo Wrangels som varit på konserten och omtalade huru väl Willman spelat och hvilket stormande bifall han fått. »Nå,» sade Gustava, »hvarför talade icke herr Willman om det för oss?» »Nog var det ett fasligt väsen,» svarade han, »men jag visste ej hvad jag skulle tro!»

Willman ville nödvändigt, att Malla skulle sjunga och påstod, att om hon haft röst skulle ingen sjunga bättre än hon. Han lärde henne vid klaveret gnola: »Min grönsiska och jag,» och roade sig särdeles, då hon någon gång hade en klar ton. En statyett af Voltaire, som han sett en gång, fann han lik Malla genom sin djupsinniga, skarpsynta blick. Och efter att ha läst fru Krüdeners roman »Valérie» afbröt han sig på kvällen bäst han spelade för Malla, och sade: »Fröken är lik Valérie, men jag skall väl ändå ej blifva Gustave de Linar.»

Malla tänkte på kung Midas. Gärna hade hon velat vara omtyckt och afhållen och önskat sig framförallt *den* lyckan; men nu blef det nästan för mycket »guld»! En afton som hon satt mulen och fundersam ensam med mormor och moster sade Gustava Rudbeck: »Malla lilla, vill du ha fyra friare till, så stå de att få!» Nu måste de skratta af hjärtans grund. Det var verkligen fyra äldre herrar, vänner af Gyllenhaal som hos dem frågat sig för.

Den 4 mars på morgonen skref Malla till Skjöldebrand för att fråga honom, om han på f. m. ville komma till henne. Malla hade förberedt detta hos sin mormor och moster och för första gången fingo de nu ostörda talas vid. Malla önskade, att Skjöldebrand själf skulle inse och medge, att det för dem båda voro bäst att de förblefvo blott vänner, som de hittills varit, att han själf skulle uppoffra för mycket af sitt lediga, oberoende lefnadssätt. Men långt ifrån att lugna och tillfredsställa henne, förvirrade detta samtal henne än mer. Han var för ädel att vilja liksom eröfra hennes *ja!* Sedan hon sagt honom, att hon trodde sig kunna bli lycklig med Silfverstolpe och att hennes mormor önskade det, fann han skäl för henne att samtycka därtill och sade det redligt. Men snart försvunno alla dessa konsiderationer och han talade blott om sin kärlek, på ett sätt, med en hänförande energi, som berusade Malla. Han påminde henne tusende små saker som bort länge sedan bevisa henne att han älskade henne, om hon haft nog intresse för honom att tänka därpå, tillade han. Från första gången de råkades, då han sommaren 1800 gaf henne en pensée vid Kellgrens graf, hade hon lifligt intresserat honom. Han genomgick nu de förflutna åren med hågkomster som förundrade henne. Midsommarnatten vid Löfsta då de hittade lysmasken och plockade vilda nattvioler, hade han hemkommen icke kunnat sofva utan satt och skref till Malla hela natten utan att sedan *våga* framlämna det. Han hade dock gömt det i hopp om att en gång få lämna henne det, men då de i december voro tillsammans vid Carlberg hos Cronstedts, hade han medan han låtsade sofva märkt att Lasse Silfverstolpe, som han ett par år varit svartsjuk på, förtroligt höll Mallas hand och kysste den flera gånger, »då beslöt jag,» sade han, »att förbanna allt hvad kärlek heter, att kväfva den som brann inom mitt bröst – då jag hemkom uppbrände jag allt hvad jag skrifvit som hade afseende på Malla, jag ville vara en stoisk filosof – det varade med ansträngning veckan ut. Söndagen kunde jag ej låta bli att gå på Börsen, jag återsåg dig där, vänlig och glad som vanligt, allt var glömdt, och jag var åter fastsmidd vid en enda tanke, en enda önskan! – Gör med mig hvad du vill, det är detsamma, blott jag får hålla af dig och säga dig det ibland!»

Att se en man som hon i många år ansett som en af de utmärktaste, som hon ansåg henne lika öfverlägsen i snille och begåfning som skild genom åldern – att se denne af henne vördade man utom sig vid hennes fötter – det alldeles förbryllade Malla, hon var ur stånd till någon redig tanke. Hon hörde utbrott af det allra häftigaste lidande nu döfvadt genom ögonblickets sällhetsrus. Han kysste hennes fötter, hennes kläder, hennes hår och mottog som en himmelsk gåfva en lock däraf som han bad få klippa af. Att öfverlägga med sans var ej att tänka på! Malla blef slutligen alldeles förskräckt för hans våldsamhet och såg honom gå med en slags lättnad att kunna andas ut. Men hennes imagination var så upptagen och fjättrad, att hon förlorade all förmåga att förnuftigt tänka och handla. Hennes bröst var beklämdt, hennes hjärta klappade oupphörligt – hälsa och lynne ledo däraf!

Samma afton voro Axel Adlersparre och D. G. Silfverstolpe hos fru Rudbeck. Sällskapsumgänget föreföll Malla hvilande efter förmiddagens upprörande timmar! Dagen därpå var hon med mormor och moster på spektaklet och satt i den lilla kära avantscenslogen. »Hugo Grotius», en liten vacker dram, gafs. Den påminde Malla, att ovanliga rikt begåfvade människor förtjäna alla de uppoffringar man kan göra för dem. Ja! hon hade velat offra allt för Skjöldebrand – utom sin gamla kära mormors lugn och tillfredsställelse. Det var dock det första för Malla – och Emilies ord om »spiken i likkistan» stod som ett spöke mellan henne och Skjöldebrand!

D. G. Silfverstolpe råkades nästan alla dagar, ettdera hos fru Rudbeck eller friherrinnan Gyllenhaal, öfverallt såg hon hans tårfulla, bedjande blick, och Malla fruktade ibland att hon skulle blifva tokig af dessa fixa idéer. Hon skref till Charlotte Posse: »Mormors önskan, allt tyckes tala för D. G., till och med A. F., som anser för afgjordt, att jag bör föredraga D. G. och tror sig ej mera böra hoppas något af framtiden. – Och jag vet dock ännu icke om jag ej med *ett ord* vill göra honom så lycklig som jag tror man *kan* vara – åtminstone skulle han *nu* finna sig så! Huru länge – vet jag ej!»

Alla dessa bref till och ifrån voro också förvillande; kanske hade varit bättre, om Malla utan allt detta skrifvande blifvit mera lämnad åt sig själf. Nu var det som en roman, som hon meddelade Charlotte och Gustava utan att hon någonsin rätt uppfattade *sin* ställning och *sin* känsla. Detta insågo hvarken Malla eller hennes vänner *då!*

Hon sökte att resonnera förnuftigt och eftertänkte ibland huru liten aktning och förtroende hon hade till sina manliga anförvandter, huru hennes kära syster Gustava med en tilltagande stor familj var i en osäker ställning genom hennes mans föga pålitliga ekonomiska tillställningar, huru väl det inom släkten skulle behöfvas en riktigt ordentlig, förståndig och praktisk man för att styra före, både som ett stöd för mormors ålderdom och för systrarna Gustavas och Mallas framtid. Malla talade härom med sin moster och önskade: »Ack, om Gustava vore gift med en af dessa!» – »Nå,» frågade Gustava Rudbeck, »hvilkendera ville du cedera henne?» Malla svarade intet, men kände bestämdt, att om Gustava varit gift med D. G., hade hon själf hällre velat hafva A. F., men att *nu* i närvarande ställning, då plikt, böjelse och tacksamhet förbundo henne att vårda och sköta sin gamla, snart åttioåriga mormor så länge hon lefde, att nu binda den gamla Skjöldebrand därvid, att riskera att se ett missnöjdt otrefligt förhållande emellan de båda personer hon närmast skulle tillhöra, att införa Skjöldebrand i en släkt, hvars manliga medlemmar nödvändigt skulle blifva honom osympatiska – allt detta föreföll henne som oöfvervinnerliga hinder – och hon tyckte sig böra vända sin håg och sina tankar till D. G. Men hon ville, att Skjöldebrand själf skulle inse dessa hinder och gilla hennes beslut. Hon ville på så sätt bibehålla en *faderlig* vän i honom, som hon ej kunde tänka på att sakna utan olidlig smärta. Detta blef nu den idé, det hopp hon fäste sig vid som vid en planka i sjönöden, och hennes önskan, att hon och D. G. skulle få behålla Skjöldebrands vänskap och umgås *som förr* förtroligt med honom, blef ett nödvändigt villkor för hennes lugn och lycka.

Den 20 mars skulle Gyllenhaals afresa, Malla hade så gärna velat afgöra framtiden innan dess, men huru?

En dag satt D. G. bredvid henne i soffan och talade om det enda ämne han numera tycktes kunna tala om. Han hade nu mera hopp, och frågade Malla om hon gifvit A. F. ett afgörande svar. Då hon tillstod sig ännu vara obestämd om detta svar, bleknade han, sprang hastigt upp och sade med ett förtvifladt uttryck: »En annans brud får jag ej vara så nära!» – Silfverstolpe vann härigenom i hennes högaktning, och väckte henne ur den nästan syndiga säkerhet, med hvilken hon obetänksamt umgicks med båda. Silfverstolpe hade aldrig älskat någon förut så som han nu älskade Malla. Huru många passioner hade däremot Skjöldebrand haft? Och det syntes också en viss *vana* uti hans sätt att dölja och behärska sig i sällskap, som Malla ej rätt kunde förlika med hans häftighet då de voro ensamma. Hon tyckte sig förtjäna ett mera ungt, oförsökt hjärta!

Den 12 mars voro de på en rolig supé hos Silfverstråles med Cronstedts och flera, däribland Skjöldebrand. Där musicerades, var gladt och lifligt och Skjöldebrand var mera upprymd än vanligt. Lilla Hedda Lewenhaupt, nu i sitt trettonde år, höll mycket af Malla, smekte henne gärna och omfamnade henne vid afskedet med särdeles innerlighet. A. F., som stod dem nära, sade: »Ack, om jag vore Hedda!» med ett så eldigt, innerligt och varmt uttryck, att det kändes likasom en elektrisk stöt för Malla. Hon visade oförställdt sin tillgifvenhet för honom och han bad att få komma till henne förmiddagen därpå.

Om morgonen fick Malla en biljett från grefvinnan Cronstedt som varnade henne och förehöll henne, att hennes uppförande mot A. F. aftonen förut varit högst oriktigt om hon ej ämnade gifva honom sin hand, att man ej opåtaldt kunde visa så mycken vänskap för någon och att hon handlade orätt både mot sig själf och honom. Malla blef grufligt ledsen och orolig, ångrade och ängslade sig – i detsamma kom Skjöldebrand och fann henne högst upprörd, ville veta orsaken, fick se biljetten och blef obilligt ond på grefvinnan Cronstedt, som nog hade rätt i sin välmening, det insåg Malla, och urskuldade henne riktigt och frimodigt. Men i stället för att Malla just föresatt sig, att denna gång rätt lugnt och förnuftigt rådgöra med A. F., blef det härigenom en ännu mera våldsam och förvirrande scen än den förra! Han önskade sig blott att få dö, »att få försvinna, om jag blott en gång finge visa dig min själ – så full af kärlek! Minnes du i Schillers Wallenstein, då Max Piccolomini störtar sig i fiendens leder i spetsen för sina ryttare? Huru säll vore en sådan död för fäderneslandet!» Malla kände då ej ännu Max Piccolomini, men läste sedan aldrig därom, utan att ihågkomma A. F:s ord! Då hon förgäfves sökte lugna honom och misströstade att själf med sans kunna tala vid honom var hon blott ängslig, och då hon sökte öfvertala honom att gå nu, för att kanske en annan gång lugnare kunna råkas, svarade han: »Hvart skall jag gå? Hvart vill du jag skall gå? Icke kan jag visa mig ute bland människor i min förvirring? Jag är ju alldeles galen!» Malla var i den yttersta oro. Då nändes han ej lämna henne så. »Oro dig ej – den smula förstånd jag äger blir nog i behåll för att låta mig känna min olycka! Om vårt förhållande stode att läsa i en bok, att *du* begär råd af *mig,* om du skall gifva dig åt en annan eller åt mig – man skulle finna det otroligt, onaturligt! Men allt kan blifva troligt, möjligt med *dig!* Du är den underligaste, märkvärdigaste varelse jag nånsin sett, så varm och så sansad, så liflig och så betänksam! Hvarmed fjättrar du mig så? – Nog har jag sett många vackrare – men aldrig har jag älskat någon som dig – utom en! *Hon,* min första bästa kärlek!» – och hans ögon fylldes med tårar – »hvart skall jag taga vägen – jag vill gå ut åt Clara sjö – om isen bruste!» – slutligen gick han. Öfverväldigad af sin känsla gick Malla in och föll på knä för sin oroliga, sorgsna mormor, som med Gustava Rudbeck satt i kabinettet, och lade sitt brännande hufvud i hennes knä. I detsamma gick det i dörren, Skjöldebrand, som hon trodde vara bortgången, stod där; salsdörren var låst och efter fruktlösa försök att öppna den, måste han gå in för att bedja om att blifva utsläppt. Om Malla nu haft mod! – Men hon hade det icke utan gick med darrande steg och låste upp dörren, räckte honom stillatigande handen till afsked. »Tacka din mormor och din moster, de sågo så skonsamma ut!» sade han. Malla var alldeles utan fattning.

Samma afton – oväntad, ty man hade satt ut visitlådan, men händelsevis stod dörren olåst – kom D. G. Silfverstolpe, lugn, treflig, men sorgsen. Uttröttad af inre strider trodde Malla, att ett beslut skulle frälsa henne ur denna vånda. D. G. skulle på några dagar resa bort till ett möte; han bad om några vänliga ord och hon lofvade mer än hon ämnat. Hennes ord upptogos med liflig förtjusning och – Silfverstolpe gick med

godt hopp.

Malla ansåg sig nu bunden, men vred sig i plågor; halfva natten hade hon spasmodiska ryckningar, talade som i half yrsel och plågades som en mask. Mot morgonen föll hon i sömn – och kunde knappast vakna sedan, steg likväl upp vid vanlig tid för att ej oroa mormor, men måste åter lägga sig på soffan att sofva. Hela dagen sof hon – Gustava Rudbeck sökte dölja det, läste högt för sin mor, medan Malla satt bredvid henne och sof. På detta vis sof hon i två dygn. Tredje dagen for friherrinnan Gyllenhaal ut att åka med henne, för att om möjligt väcka henne ur denna dvala. Luften uppfriskade Malla – men alla kval vaknade också.

Då D. G. återkom den 17 blef han helt förskräckt att finna Malla så gul, så blek och illamående. Hon räckte honom ett papper skrifvet den 16. Han läste, läste om, blef synbart förvirrad och bedröfvad, men sade genast vänligt: »Ni har ingenting lofvat mig – ni är fri – jag har haft orätt att yrka på ett svar. Betänk er så länge ni vill, men neka mig ej trösten att ibland få se er, och låt mig behålla detta papper som ett bevis af er vänskap och ert förtroende!»

Tacksam och glad kände Malla sig åter fri – men hon hade blifvit sluten, underlig och undvek att meddela sig. Med Emilie var Malla i ett spändt förhållande. Hon ogillade alltför mycket Mallas villrådighet och uttalade alltför högt sitt välbehag för D. G. Alltid hänförd af ögonblickets intryck vacklade Malla mellan obetänksamheter och ånger.

Ändtligen var dagen utsatt till Gyllenhaals afresa. De äldsta gossarna, Fredrik Essen och Carl Gyllenhaal äfvensom Willman skulle stanna i Stockholm. Om aftonen den 25 togo de afsked af fru Rudbeck. Malla grät, Willman kom och kysste hennes händer och sade: »Det är så vackert att se fröken gråta, men det gör så ondt!» Gustava Rudbeck varnade Malla och bad henne söka aflägsna Willman. Allt var ledsamt! Klockan sex på morgonen dagen därpå gick Malla till Gyllenhaals, som skildes med saknad från anhöriga och söner. Fredrik Essen skulle blifva kavallerist vid Lifregementets kyrassierer, Carl Gyllenhaal infanterist. Fredrik kunde ej om morgonen komma ifrån sin tjänstgöring för att taga afsked af sin mor, hvilket hjärtligen, kostade på henne, men Carl Gyllenhaal var hos sina föräldrar. Då matsäcken inpackades fick en half mandeltårta och några bakelser icke rum. »Ack, om jag hade dem hos min Fredrik!» sade friherrinnan Gyllenhaal; Malla, alltid villig att göra sin älskade moster till nöjes, tillbjöd sig genast att med Calle gå till Fredrik med dem och hälsningar. Detta fägnade mycket Fredriks mamma, och när afskedet var förbi, begåfvo sig Carl Gyllenhaal högt snyftande och Malla tyst gråtande den genaste vägen till Kungsholmen öfver kyrkogården och ner på Clara sjö. Det var en skön, klar vintermorgon. I sin stora björnskinnsmuff hade Malla instoppat mandeltårtan och Carl hade bakelserna i bröstfickan på kappan. I sin sorg och bedröfvelse märkte de ej, att sjön var bara glanskis, förrän de redan voro ett stycke ute på den. Malla höll på att falla, tappade muffen, och mandeltårtan for ut åt isen, Calle skyndade att upptaga den och bakelserna foro samma väg – nu måste de storskratta midt i sorgen, hopsamla de skingrade godbitarna, stoppa in dem så godt de kunde och sluta sig tätt till hvarandra för att hafva stöd i halkan. Äntligen kommo de öfver, men där var öfverallt barrière vid sjön, och med päls, muff och hvit voile måste Malla klättra öfver. Efter alla dessa äfventyr kommo de fram till det huset där Fredrik Essen bodde, ej långt från kasernen, och nu först föll det Malla in att möj ligen någon kunde vara hos honom och, att det var ett underligt företag att tidigt på morgonen besöka en ung officer som går igenom graderna, med en annan lika ung gosse. Hon skickade först upp Carl Gyllenhaal för att se om Fredrik var ensam. Han var det och satt och läste reglementet. Malla gick och framförde hans mors och systers ömma hälsningar och hvad de kunnat frälsa från isen af matsäcken. Den hederliga Fredrik blef rörd – men Malla blef orolig då hon betänkte, att hon dock blott var tjugutre år, kusinerna sjutton, och att någon af deras kamrater kunde inkomma, och skyndade sig därifrån. På nya Kungsholmsbron mötte de den från slottet återkommande hästgardesvakten, anförd af Mallas fordna kurtisör, Wilhelm Klinckowström, men hon drog hatten och voilen på sidan och blef ej igenkänd. Längre

fram mötte de bekanta till Carl Gyllenhaal, hvilka frågade med hvem han var ute och promenerade så tidigt. Ändtligen klockan nio kom Malla hem, trött och litet ledsen åt sin obetänksamma promenad.

Nu voro de åter ensamma – bra tomt och saknadsfullt var det! Fru Rudbeck var orolig och hennes hälsa led däraf så att hon var krassligare än vanligt. Det låg tungt på Mallas samvete och hon tordes ej öfverlämna sig åt den allt tilltagande böjelsen för A. F., som hon jämt saknade och längtade efter då hon ej såg honom, men hvars häftighet skrämde henne, då han var närvarande.

En dag som Malla skulle fara bort, kom D. G. till fru Rudbeck, men gick snart utan att råka Malla som höll på att kläda sig. Då Malla sedan satte sig i vagnen fick hon se, att han stod där vid kyrkogården insvept i sin vida blå kappa. Hon visste, att han stannat där blott för att ett ögonblick återse henne. Det rörde henne, men hon låtsade ej märka honom. Om aftonen den 5 april, medan Willman spelade som vanligt för henne, kom D. G. – och från denna dag var det ock förbi med nöjet att höra Willman.

Den 6 hörde Malla »Skapelsen» i sällskap med grefvinnan Cronstedt. Skjöldebrand spelade fiol i orkestern. D. G. kom, när de skulle gå därifrån och förde grefvinnan Cronstedt, men gick sedan ifrån dem i förstun för att skaffa fram vagnen. Under tiden kom Skjöldebrand vänlig och glad och just som han lifligt talade vid Malla, återkom D. G. utan att se honom, tog Mallas arm och sade: »Friherrinnan Rudbecks vagn är framme, vi måste skynda för trängseln!» Malla måste följa, men hörde ett smärtans uttryck af A. F. som skar henne i hjärtat, en suck sådan, att hon aldrig kunde glömma den!

Den 11 var Malla i »Nytta och nöje». »Siri» spelades där af en ung vacker flicka mamsell Westermark, som intresserade Skjöldebrand emedan hans son mycket tyckte om henne. Efter spektaklet dansade Malla en anglaise med D. G. A. F. satte sig på ett bord vid ändan af balrummet, då man i promenaden kom ned, satt han där – och hans blick sade hvem han väntade. Yr i hufvudet – förvillad – vänjde Malla sig småningom vid detta dubbla farliga förhållande, hade himmelskt ljufva ögonblick i medvetandet att vara så afhållen som hon aldrig vågat hoppas; men ångern och ängslan vaknade med förnuftet emellanåt för att visa henne den afgrund som hon stod nära.

En förmiddag kom den hederliga gubben Altén, prost i Ed och Sollentuna, för att hälsa på sina sockenbor; han var Mallas gamla vän och lärare. Någon begärde att tala vid Malla; hon utgick i yttre förmaket och fann där D. G. Silfverstolpe. Hon stannade där med honom men gick snart åter in i det inre rummet för att taga afsked af prosten, som då började halft på skämt förehålla henne, att hon dock borde gifta sig och ej längre välja, utan göra mormor den glädjen att se hennes framtid betryggad m. m. Malla blef mycket förlägen och gubben måste storskratta, då han gick ut och såg *hvem* som där afhört hans välmenta förmaningar.

Den 15 tog Malla åter det dristiga beslutet att skriftligen meddela Skjöldebrand allt hvad som låg på hennes hjärta och att ett nödvändigt villkor för hennes framtids lycka vore hoppet att få behålla hans vänskap om han också, efter de upplysningar hon nu gaf honom om sin egen villrådighet i anseende till mormor och andra släktförhållanden, skulle finna det bäst att ej mera tänka på henne. Hon blef lugnare sedan hon skrifvit detta och fått hans svar.

Skjöldebrand kom dock lika ofta som förr till fru Rudbeck och var obeskrifligt vänlig, hederlig och god och Malla fäste sig allt mera vid honom med den mest exalterade beundran och det innerligaste förtroende. Hon litade på honom som på Gud och tyckte att egentligen *allt var bra,* blott han var hennes vän, blott hon ibland fick se och förtroligt tala vid honom, sedan han nu blifvit lugnare och ej så stormande häftig som under deras föregående samtal.

Den 21 voro Cronstedts hos fru Rudbeck med Skjöldebrand, men han såg denna kväll ledsen och olycklig ut, och Malla kände, att hon var så med! Dagen därpå kom D. G. Sliten hit och dit var Malla ur stånd att

fatta något beslut! Då hon såg D. G. se ledsen ut ville hon uppmuntra honom, var då för vänlig, ångrade sig åter, och var missnöjd med sig själf och orolig till sinnes.

Ett af hennes käraste nöjen och förströelser denna vinter hade varit att två gånger i veckan måla blommor vid Carlberg för en kapten Gillberg. Så länge Jacquette Essen var kvar åkte de dit tillsammans i täckslände öfver Clara sjö; nu fortsatte Malla ensam sina promenader dit. Kapten Gillberg var rätt artig, skämtade litet dumt öfver öfverste Skjöldebrand och lät förstå, att han tyckte »sonen bättre skulle passa fröken Montgomery!» Det pinade Malla.

I de sista dagarna hon var kvar i Stockholm, skref hon åter ett bref till Skjöldebrand och väntade svar med den otåligaste längtan. Med hvart bref kände hon behofvet att få flera af samma hand, och *ändå* ville hon därmed förena möjligheten att lefva för en annan och göra sin mormor till viljes – hon ville förena det omöjliga! Och inga vänners råd, ingen äldres erfarenhet kunde få henne från denna fixa idé. Ehuru hon mycket vördade och älskade honom, tyckte hon dock, att en förening med honom egentligen blefve ett minne af det förbifarna, då hon i sin bästa ålder allt hade anspråk på hopp och framtid. Att detta var falska begrepp insåg hon först långt efteråt. Om det då förunnats henne en blick i framtiden! – – Sålunda tillblandade hon själf den kalk hon skulle urdricka, och fick också tömma den till sista droppen!

Silfverstolpe var borta på möte i Uppsala och skref därifrån till Malla. Frånvarande hade alltid Skjöldebrand företräde – närvarande, behagade D. G. henne mer.

En afton hos fröknarna Kiermanskjöld var Lasse där, det uppväckte gamla minnen, där voro många ungdomsbekanta, Adelaide Piper yr och glad. Malla ville förströ sig, ville ej fördunklas af dem, var galen, yr och lustig och roade dem alla, så att de beundrade hennes »outtömliga glädtighet»! Inom sig var Malla bra litet glad. Hon satte en slags heder i att vara mästare öfver sin känsla, att bedraga andras omdöme genom sin antagna munterhet som likväl vid sådana tillfällen var så ytterlig att den var nära öfvermod. Lasse skulle i dessa dagar resa till Ryssland. Han hade påmint Malla, att hon på vad blifvit honom skyldig en kokard – hon gaf honom den vid afskedet. Den var gjord af andra hälften af det band, hvaraf hon för fyra år sedan gifvet Brelin en kokard då han afreste till det förmodade engelska kriget. En bit däraf behöll hon själf till åminnelse.

Den 11 maj utflyttade fru Rudbeck till Edsberg. Dagen förut var A. F. hos dem för att taga afsked. Han bad Malla om en afskedskyss, och fick två – de första kärlekens kyssar hon mottagit! Han sade sig vilja rida utåt Haga när de skulle afresa för att än en gång möta henne. Malla satte sig i vagnen framför för att kunna se åt Hötorget, hans boning. I samma kvarter åt Drottninggatan bodde bröderna Silfverstolpe. Skjöldebrand syntes ej till! Det föreföll henne kallt, och gjorde henne missnöjd.

Framkomna till Edsberg var gubben Altén dem till mötes. Malla blygdes inför sin religionslärare. Hennes villrådiga böjelse för *två* var ju syndig. Hon hade velat bikta sig för honom, begära råd, mot sin egen svaghet. Men han var så gammal, öfver sjuttio år, hur skulle han kunna förstå och bedömma hennes ställning! Hon teg och inneslöt inom sig sitt hjärtas oro.

Den 13 maj skref hon åter till Skjöldebrand: »Ännu en gång vill jag skrifva för att söka utreda hvad öfversten sagt förefaller er så obegripligt hos mig, hvad som kanske tillintetgjort den goda tanke ni så oförtjänt haft om mig. Öfversten finner sig kanhända hafva anledning dömma mig som den inkonsekventaste och villrådigaste af alla människor. Jag tror ni nu anser mig så, efter ni ej uppfyllt det löftet ni gaf er vän att snart se henne – efter du ej skrifvit ett ord! *Du!* Jag ämnade ej begagna detta ord, då jag fruktar mig hafva förlorat din vänskap! Det undföll min penna och det får stå kvar ... Om så vore, om du förgätit vårt sista samtal, så skulle du hafva mycket orätt, ty då har du låtsat hålla af mig mer än du verkligen gjorde, och det vore ett verkligt fel mot den som alltid varit sann och okonstlad, ehuru jag nog

inser hvad som i mitt uppförande kunnat gifva dig skäl att finna mig underlig, obetänksam och ostadig ... Jag erkänner att det ej vore *orättvist* men litet *obilligt* vore det väl ändå, ty du har sett huru ärligt jag *litat* på dig, huru okonstladt och oberäknadt jag uppfört mig mot dig som mot en äldre vän, till hvilken jag hyste oinskränkt förtroende. Har jag häri haft orätt, varit 'oförsiktig'. Skulle jag därför förlora din aktning? ... Jag vill söka lära mig att bli 'försiktig', denna dygd som jag funnit så onödig, då jag ej velat något som jag behöft dölja, och det alltid varit min önskan att alltid handla så, att jag ej behöfde frukta om hela världen visste det. Döm! Har jag glömt det i anseende till dig?»

Malla var lättare till sinnes sedan hon afsändt detta bref, men längtade ifrigt efter svar därpå, då till hennes förskräckelse D. G. kom till Edsberg den 14. Men han var så hjärtlig, så sorgsen, mormor trifdes så väl med honom. Aldrig kunde Malla motstå den verkliga kärlekens uttryck! Oförsiktigt, kortsynt ville hon blott uppmuntra och trösta en modfälld vän och snärjde sig själf genom sin lifliga välvilja. Skjöldebrand hade ej skrifvit, ej alls låtit höra af sig sedan deras afsked i Stockholm. Troligen fann han det förnuftigast att ej mera tänka på den villrådiga flickan! Hon borde ju rätta sig därefter – men hon kunde ej!

Den 16 for Malla in till Stockholm för att få se Gustava och hennes lilla flicka som i dopet blef kallad *Sophie Louise Elisabeth* efter, som Gustava sade, hennes olyckliga syster Sara Elisabeth och Wrangels ändå olyckligare syster Louise, som en kort tid var förlofvad med hertig Fredrik af Östergötland, »och min lyckliga syster Malla Sophia» tillade hon. Men Malla kände sig ej lycklig och fruktade för framtiden. Hon for till Stockholm med hopp att råka A. F., men hon såg honom ej, blott hans syster Mamitta, som lik en Antigone vårdade sin gamla blinda far, och läste högt för honom från morgon till kväll. Grefvinnan Armfelt född Kalling var några dagar vid Edsberg. Det plågade Malla att nödgas vara artig och hitta på att tala om andra ämnen än dem som uteslutande uppfyllde hennes tankar. Dagligen väntade hon A. F. och längtade efter honom. Hon hade skickat honom en målad pensée med underskrift: »Minne af Kellgrens graf den 30 juli 1800».

En dag gick Malla länge ensam ute, funderade och drömde om att kunna förena *kärlek* till D. G. med *vänskap* för A. F. och såg blott villrådighet och vidunderliga planer för framtiden. Hon häpnade för sina delade böjelser, för de fåfänga försöken att förena det oförenliga och visste ej hvar hon skulle söka riktning och stöd. Hemkommen gick hon nästan medvetslöst till sin bokhylla, tog en bok för att förströ sig och hittade utan afsikt på andra delen af Rousseaus »Nouvelle Heloïse», som hon ägt i två år, men aldrig läst emedan hon hört den bedömmas som skadlig för unga flickor och därför föresatt sig att icke läsa den före tjugufyra års ålder. Nu slog hon upp den och träffade Julies första bref till Saint-Preux efter hennes giftermål med Wolmar. Hon läste – och fann däri, märkvärdigt nog, hvad hon just då behöfde. Detta sköna bref uttrycker så väl, så vackert Julies erkännande af sina villfarelser, det uttalar sant en makas plikter och tecknar så rent kvinnans högre bestämmelse, att det väckte Malla till bättre, renare tankar än dem som nu en tid hänfört hennes inbillning. Nu läste hon hela »Julie» med den största beundran och djup känsla och den hade stor och verkelig nytta för henne.

Grufligt orolig var hon dock. Allt tycktes henne yrka, att hon borde följa sin mormors önskan, då ej hennes eget tycke var däremot – men hon saknade Skjöldebrand för mycket. Tvenne bref från honom kommo på en gång; Malla fann dem förträffliga – men kalla! Vore han yngre skulle han ej skrifva så, tänkte hon. Hon borde då i Guds namn afgöra hvad äfven *han* fann riktigast! Tvehågsen och saknande gick hon ensam omkring i Edsbergs nejder.

Oförmodadt kom den goda vänskapsfulla Charlotte Posse som ej kunnat motstå Mallas bref till Edsberg, fastän hon ännu ammade sin lilla Arvid. Hon kom den ena eftermiddagen och återvände hem den andra. Det var godt, det var ljuft – men hvad hjälpte det dock? Icke kunde det förtaga Mallas innerliga ängslan att göra sin mormor sorg om hon gåfve sin hand åt A. F., och ej heller förtaga den gamla vanan af böjelse för D. G. –

och i motsatt fall: icke kunde det utplåna det djupa intryck af beundran och tillgifvenhet för Skjöldebrand som gjorde det så omöjligt att alldeles skilja sig från honom. Allt stod ändå på samma ovissa plågsamma punkt. D. G. kom medan Charlotte ännu var kvar. Malla fick en pinsam hjärtklappning och öfverlämnade sig handlöst och oförnuftigt åt sina känslor; fick ibland efter några oroliga timmar en slags domning i hela sin varelse, på sätt och vis hvilande men spasmodisk, och som afbröts af hosta och uppkastning stundom med blod.

Silfverstolpe stannade några dagar vid Edsberg. Han var treflig, jämn och lugn och fru Rudbeck fann sig så väl med honom. En dag i vackert väder föreslog han Emilie och Malla att åka ut i hans calèche. Han hade ett par ridhästar för den; de voro bruna, vackra och lifliga och svåra att få att stå stilla medan flera personer uppstego i vagnen. Efter flera försök sutto nu andligen Emilie och Malla i calèchen och D. G. emellan dem körande. Det var roligt, man for till Sweden, och gick omkring på detta ovanligt vackra ställe. På hemvägen gick en mutter lös vid hjulet och vagnen nästan omkull. Lyckligtvis kunde D. G. hålla sina ystra hästar, så att Emilie och Malla kommo ur vagnen. De gingo förut hemåt medan han med sin betjänt uppsökte muttern och lagade hjulet. De hade blifvit skrämda för både hästar och vagn och ville helst gå hem. När därför Silfverstolpe kom efter körande så fort han kunde, gömde de sig i Kummelby skog och gingo sedan genom sjöhagarna fram till Edsberg. Malla fruktade dock att häruti hafva gjort D. G. emot och att hon skulle finna honom ledsen, men han hade aldrig elakt lynne och var alltid glad då hon var vänlig, och lycklig och nöjd, då han så där i hvardagslaget fick vara hemmastadd med dem – önskade blott, att han hade Sweden och Malla! Flera gånger kände hon sig hafva lust att gifva honom sitt jaord, men – hon ville ännu en gång vid Edsberg se och tala med A. F.

Silfverstolpe skulle nu fara till regementsmötet vid Strömsholm och blifva borta flera veckor. Sista dagen blef han ängslig och orolig och bad att om aftonen få tala enskildt med Malla, tog afsked af henne, men bad henne enträget om ett löfte, att hon ingenting skulle afgöra medan han var långt frånvarande, ty med den fasliga tanken att kanske icke mera få se henne skulle han ingenting kunna företaga. Hon lofvade honom det för att något stilla hans oro och bedröfvelse, som nu var ytterlig. En svår, slitande stund! Klockan half sex på morgonen hörde Malla hans vagn rulla förbi hennes fönster alléen utföre, kanske för sista gången från Edsberg! Det gjorde henne så ondt – och hon var sig själf obegriplig!

Detta var den 3 juni, den 5 kom Skjöldebrand till Edsberg, var så hygglig, så treflig också han; roade mormor med berättelser ur svenska historien; långt inpå natten sutto de uppe och han omtalade Gyllenkrooks relation om slaget vid Pultava så lifligt, roligt och underhållande, att Malla var förtjust. Ack, kunde det få förbli så! Kunde hon i framtiden få njuta af hans lärorika, högst intressanta umgänge så vore allt bra.

Dagen därpå skulle nu Skjöldebrand och hon samtala. Men A. F. närvarande var ej densamma som A. F. skrifvande! I stället för det lugn, det vänskapsfulla förnuft som uttalade sig i hans dyrbara bref, blef samtalet blott utbrott af den allra häftigaste kärlek. Med klappande hjärta och lågande kinder fann Malla heller icke ett förnuftigt ord att säga! Förskräckt och uppbragt önskade hon blott slut på en scen som genomskakade henne, utan att det minsta verka till något afgörande beslut utan blott gjorde henne än mer oförmögen därtill. Då A. F. var frånvarande, tviflade hon ibland på hans tillgifvenhet; hans bref ingåfvo henne den allra största högaktning, men voro kalla. Närvarande förlorade han åter i hennes aktning genom brist på välde öfver sin lidelse. Hon begrep ej denna kontrast, kunde ej förlika sig med dessa utbrott, detta våldsamma uttryck af passion, dessa smekningar som plågade henne och gjorde henne galen utan att göra honom behaglig för henne. Hon kände det innerligaste medlidande, men hon blef rädd – och var nöjd då han reste! Saknade honom dock snart åter, då hon ensam gick i Edsbergs lundar. Skjöldebrand lofvade att återkomma pingstdagarna, men kom ej – och Malla saknade, och kände sig allt mindre och mindre tänka på D. G.! Musik, génie, detta fanns hos A. F. – och hon hade lärt att sakna det hos andra!

Pingstdagen den 9 kommo Wrangels till Edsberg och fru Helvig med sina systrar och sin lilla dotter. I stället för Skjöldebrand kom ett kort bref, helt olikt den gränslösa, nästan hänförande kärlek, han visat henne några dagar förut.

Amalia med de sina blefvo tio dagar vid Edsberg som för Malla blefvo sköna och rika genom de tre behagliga och högst intressanta systrarna Imhoffs umgänge. Malla läste mycket högt för dem och var ej litet smickrad att de voro nöjda med hennes tyska. Med förtjusning läste hon då för första gången Schillers »Wilhelm Tell». Äfven läste hon »la nouvelle Heloïse» högt, men Amalia gillade den icke i alla afseenden. Med hvarje dag ökades Mallas aktning och förtroende till den goda, kloka, bildade, vänliga och trefliga Amalia och hon anförtrodde henne sitt hjärtas hekymmer och villrådighet. Fru Helvig satte mycket värde på Skjöldebrand men sade dock, att hon fruktade dessa »halfva talanger», som sällan göra lyckliga, hvarken de halfva konstnärerna själfva eller deras närmaste.

Skjöldebrand »halfkonstnär»! Det hade Malla icke trott. Hon, som ansåg honom både som musikus, poet och tecknare så skicklig! Men Amalia ville icke tillerkänna honom fullt konstnärsskap just för att han var dilettant i *flera* konster. Då Amalia fick höra hela förhållandet och såg Mallas kärlek och omsorg för sin mormor och huru omöjligt det vore för henne att göra något mot mormors vilja, så tyckte också hon, att förnuftet talade för Silfverstolpe, ehuru hon hade mera böjelse för Skjöldebrand. Amalia tog A. F:s parti, då Malla som skäl emot honom anförde hans sinnliga häftighet och försäkrade henne, att sådana voro alla män med kraft och energi, tog sin egen man som bevis härpå och tillade: »dock är Helvig en fullkomligt hederlig karl.» Denna åsikt var något alldeles nytt för Malla.

Marianne Imhoff berättade Malla om sin barndom, huru hon som ett sjukligt och svagt barn varit sin mors älskling, huru systrarna Amalia och Louise fått passa henne upp. Hennes moster, fru von Stein, hertiginnan Louise af Weimars bästa vän och favorit, Goethes i tolf år mest förtroliga vän, hade också särdeles älskat Marianne. Ofta var hon tillsammans med prinsessan Caroline af Weimar (hertiginnan Hélène af Orleans moder), som var jämnårig men henne. Arfprinsen af Weimars guvernör hade en enda son, André Haaren, som ofta delade deras lekar; han blef Marianne ömt tillgifven från sin första ungdom och med föräldrarnas samtycke blefvo de förlofvade med vilkor att på tre år intet giftermål skulle komma i fråga, emedan de båda voro så unga, han tjugutvå år, hon sexton. André älskade henne obeskrifligt, de voro en tid mycket lyckliga, men han var sjuklig, fick lungsot och dog inom halftannat år.

Imhoffarnas far, Carl von Imhoff, hade som ung studerande fäst sig vid en ung flicka af låg härkomst med utomordentlig skönhet. Hans far, frankisk baron, ville ej tillåta sin son att gifta sig med henne. Den unge Imhoff gick då i engelsk tjänst till Ostindien och medförde sin älskarinna till Calcutta. Där födde hon två söner. Markis Hastings kom dit som vice konung från England och umgicks mycket med Carl Imhoff, som ansåg honom som sin bäste vän. Efter några år fick Imhoff bref från Tyskland som underrättade honom, att hans gamle far, svag och åldrad, längtade att försona sig med sin son före sin död. Imhoff ville genast återvända med hustru och barn, men hon ville kvarblifva i Calcutta och trodde icke hennes hälsa skulle stå ut med klimatombytet, och behöll äfven sina söner. Imhoff reste ensam; fann sin far ännu vid lif och blef åter upptagen i hans kärlek och välsignelse; men gubben blef allt svagare och sonen ville och kunde ej lämna honom. Efter några månader dog fadern och lämnade Carl sin egendom Meerlach i Franken, ej långt från Nürnberg och Erlangen.

Sonen Imhoff ämnade då från Ostindien hämta sin familj och bosätta sig i fäderneslandet. Från sin efterlämnade hustru hade han fått några korta bref; nu fick han ett längre, som på en gång sade honom, att hans yngre son vore död, och att modern beslutat att stanna i Calcutta, skilja sig vid Imhoff och gifta sig med Hastings; och som hon aldrig skulle samtycka att skiljas från den son hon hade kvar och hennes beslut vore oryggligt bestämdt, lönade det ej mödan, att han gjorde sig besvär återkomma till Indien, utan bjöd hon honom sålunda farväl.

Carl Imhoff, som tillbett denna otacksamma, trolösa kvinna, blef ytterst förtviflad – och förtviflan öfvergick till mjältsjuka. En tid tillbragte han helt ensam på sitt gods; att måla var hans enda nöje; det fanns efter honom de allra finaste målningar på elfenben. Sedan reste han omkring inom Tyskland. Efter några år fick han i Götha se Fräulein Schart, som där var hoffröken hos regerande hertiginnan; han fann henne skön och lik hans första kärlek, vann hennes tillgifvenhet och blef hennes man. De bosatte sig på Meerlach. Där föddes Amalia, Ernst och Marianne. Men Imhoffs oroliga lynne behöfde ombyte, han sålde sin egendom och etablerade hustru och barn i Weimar. Hans äldsta dotter Amalia, som han företrädesvis älskade och med hvars uppfostran han mycket sysselsatte sig, var sedan ett år uti en utmärkt pension i Erlangen; hon var nu omkring elfva år. Själf ämnade han resa till Italien.

Några år förut, då Amalia var sju à åtta år, hade han med sin hustru och dotter varit i England för att där råka Hastings, som blifvit återkallad från Indien, och den aldrig förgätna, som nu lefde i London i den största yppighet. Hennes ende son Carl fick Imhoff ändå icke den glädjen återse; modern, kanske rädd att hans far skulle reklamera honom, hade skickat honom till Frankrike att där uppfostras; han var då femton år gammal. Amalia kunde aldrig glömma den prakt hon sett i markis Hastings hus och fru Hastings utsökta klädnad. Hennes säng af dyrbart indiskt träslag inlagdt med guld hade gardiner af den finaste musslin broderad med guld och guldfransar. Allt annat var i samma smak, präktigt, dyrbart och vackert – helt olikt deras tarfliga hem vid Meerlach.

Fadern Imhoffs lynne var nedtryckt och sorgset; han lämnade sin hafvande hustru, Ernst och Marianne i Weimar, Amalia uti Erlangen, och afreste till Italien. På denna resa dog han; hvar fingo de ej rätt veta. Allt hvad han medförde – schatull, papper, pengar, gick förloradt och blott underrättelsen om hans död kom till den sörjande änkan och barnen, som voro i ganska små villkor. Amalia sörjde ömt och innerligt sin älskade far, och kom snart hem till sin mor, som emellertid fått sin yngsta dotter Louise. De lefde mycket indraget, men genom fru Imhoffs syster fru von Stein gjorde de dock bekantskap med allt hvad Weimar då ägde af utmärkta personer: Herder, Voss, Wieland, Schiller, Goethe. Amalia hade tidigt lärt teckna af sin far; af naturen begåfvad med ett poetiskt sinne, utbildades hon af denna rika omgifning, och redan i sin barndom skref hon med lätthet vers.

»Abdallah und Balzora» var hennes första större poem. En gång firades i Weimar hertiginnan Louises födelsedag med en stor maskerad. Amalia, då sexton år gammal, och hennes mor, af samma längd och växt som hon, inträdde okända på maskeraden, draperade i musslin från hufvud till fot, framskredo långsamt till hertiginnans upphöjda fåtölj, knäböjde framräckande en pappersrulle, uppstego åter bugande och försvunno. Det var en hälsning från skuggornas rike till dagens drottning. Det befanns vackert och förträffligt, väckte allmän beundran. Ingen visste hvem som författat den, [hvem som framlämnat den. Till och med fru Stein var ej med i hemligheten. Dagen därefter kom hon till sin syster friherrinnan von Imhoff och omtalade händelsen på maskeraden med mycket bifall, men också förtrytelse, att någon annan än hon själf kunnat på ett så delikat och vackert sätt fira hennes vän och gynnarinna, hertiginnan af Weimar. Fru Stein var ännu en rätt vacker, behaglig fru, mycket bildad, mycket förståndig, men egoist och svartsjuk om sina företräden, om hertiginnans gunst och Goethes tillgifvenhet. Hennes yngste sons, Friedrich von Steins uppfostran hade Goethe åtagit sig, och sedan sitt tionde år bodde han hos Goethe.

Som hertiginnan nödvändigt ville upptäcka författaren till de anonyma verserna från skuggornas land – som också väckt Goethes och Schillers uppmärksamhet – och gjorde alla möjliga efterforskningar, gaf Amalias mor slutligen till känna, att hennes dotter skrifvit dem. Detta ådrog den vackra behagliga flickan dubbel uppmärksamhet. De ofvannämnda utmärkta männerna gjorde sig ett nöje af att undervisa henne i det tekniska af författarskapet. Då hon en tid därefter skrifvit första sången af sina »Schwestern von Lesbos» anhöll hennes mor, att hon skulle få uppläsa den för Goethe. Han samtyckte gärna därtill, och hon läste den för honom uti en syren- och kaprifoliebosquet i Schillers trädgård. Goethe hörde på med intresse, men

gjorde henne uppmärksam på några fel uti hexametern – hexameter?! hvad var det? det visste ej Amalia. Goethe log och sade: »Seh’ einmal das Kind! Sie schreibt da ein ganzes Gedicht in Hexameter, und weiss gar nicht was es heisst!»

Amalia hade sålunda en ganska rik ungdom. Vid nitton år blef hon hoffröken hos hertiginnan Louise af Weimar.

Brodern Ernst dog i Västindien. Marianne, som alltid varit hans käraste syster och var honom närmast i ålder, sörjde obeskrifligt; och hans stackars mor, som var sjuklig och svag, vågade man icke underrätta om hennes förlust.

Amalia var den som skulle uppehålla och trösta dem alla, men hon hade ock sina enskilda bekymmer. Hoffröken, vacker, utmärkt af snille och talanger, var hon mycket afhållen och beundrad, men också mycket afundad och bemärkt. Goethe utmärkte henne särdeles; de som voro hennes vänner och ville honom väl, önskade att han skulle fästa sig allvarsamt vid henne, huru stor skillnaden i ålder dem emellan än var. Man hoppades, att en värdigare böjelse skulle draga den mer än femtiåriga, stora mannen ifrån en låg förbindelse med en mamsell Vulpius, en flicka som först som månglerska gått och sålt frukt. Hon var liflig, stark, brunögd med friska färger och behagade honom. Goethes vänner, och framför allt fru von Stein, hade misstyckt denna liason och hade den oförsiktigheten att förebrå honom den. Då tog han Vulpius i sitt hus till trots för damernas otidiga förmaningar.

Detta hade likväl ej ännu inträffat, då han föreslog fröken Amalia von Imhoff att med honom för hertiginnan uppläsa hans nyss författade poem, »Der neue Pausias und sein Blumenmädchen», och bad henne därför, att de först hos henne skulle öfverläsa det. Amalia gick in härpå med glädje och nöje; men bland flera, som med afund såg det företräde Goethe ofta visade fröken Imhoff, var också fru Wilhelm von Humboldt, en icke vacker, men bildad och mycket behagsjuk och lättfärdig fru. Hon hade mycket sökt Amalias närmare bekantskap, varit förekommande mot henne, och som hon i sitt hus såg allt hvad Tyskland då ägde mest bildadt och utmärkt, hade Amalia mycket roligt där. Då fru Humboldt fick veta af den tillämnade läsningen, ställde hon så till, att den skulle ske hos henne och sade Goethe, att fröken Imhoff så önskat, emedan hon vore förlägen att ensam emottaga honom hos sig. Goethe blef ond, fann det vara ett dumt pryderi af Amalia och ett slags skryt med hans välvilja för henne och gick aldrig mer till henne som han förut brukade.

Uti Humboldtska huset var en nog fri och lättsinnig ton. De snillen som där umgingos, tilläto sig anförda af värdinnan mycket själfsvåld i tal och yttranden. Ofta blef den unga, blygsamma Amalia sårad däraf, men så ofta den ädle, rene Schiller var närvarande, beskyddade han henne och tillät hvarken sig själf eller andra något opassande skämt i hennes närvaro.

Amalia hade flera tillbedjare. En ung schweizare, läkare, behagade henne mest, men han var katolik, och hans föräldrar ville ej samtycka till hans förbindelse med en lutheran. Den sedan märkvärdiga Genz, känd som statsman och författare, ett verkligt snille med stora kunskaper och det behagligaste umgängessätt, namnkunnig som österrikisk ämbetsman, uppehöll sig vid denna tid, åren 1800–02, i Weimar. Han blef kär i Amalia von Imhoff. Han var gift, men älskade icke sin hustru, och var omtalad som oordentlig och sedeslös. Nu ville han skiljas och gifta sig med Amalia, som ej var kall för hans utmärkta egenskaper och kände verklig böjelse för honom, men hon hade ej nog aktning för hans karaktär att kunna gå in på hans önskningar. Sliten och plågad af detta och flera svåra förhållanden, hade hon gjort Helvigs bekantskap. Hans öppna, redliga sätt att vara, hans energiska förtjänst att från de lägsta graderna genom egna kunskaper ha banat sig väg till högre plats inom sitt yrke, ingåfvo Amalia högaktning och förtroende, och hans kärlek vann hennes erkänsla. Likväl tvekade hon, som Malla väl visste genom det bref Helvig vintern 1803 meddelat henne. Egentligen ville hon lösslita sig från allt förhållande till den efter hennes tanke farliga och omoraliska, fastän älskvärda Genz, men vid bättre eftersinnande kände hon ej i sitt hjärta den uteslutande

tillgifvenhet för Helvig, som kunnat stadfästa hennes beslut att gifta sig med honom. Först då han mot hösten 1803 råkade Amalia vid en hälsobrunn Larule,3 ej långt från Weimar, eröfrade han hennes samtycke till deras förening. De gifte sig samma höst. Vintern öfver förblef Amalia i Weimar, där hennes mor dog våren 1804 och hennes lilla dotter föddes om sommaren. Hennes två värnlösa systrar följde med henne till Sverige.

Genom dessa berättelser som Malla efter hand samlade af Amalia blef henne klart, hvad som förut förefallit henne obegripligt. Många sköna och lustiga anekdoter berättade Amalia om alla de utmärkta personer hon umgåtts med, om deras hemseder och hvardagslif.

Under Amalias första tid vid hofvet i Weimar ditkom Narbonne, utmärkt fransk diplomat. Med förundran hörde han, att den unga vackra hoffröken vore författarinna och poet. Nyfiken talade han vid henne härom och fann henne lika naturlig som anspråkslös; slutligen sade han: »Ah, j'entends maintenant! Mademoiselle, vous faites des vers comme le rosier porte des roses.»

En gång frågade Malla Amalia, som sade sig vara nöjd med Mallas sätt att läsa och förstå Schiller, hvilken hon gaf företrädet som författare och poet, Goethe eller Schiller? Amalia talade då ej ännu med rätt ledighet svenska och svarade efter ett ögonblicks eftersinnande: »A vous dire la vérité, je préfére Goethe à l'univers!»

Madame de Staël hade tillbragt flere månader i Weimar af det sista året Amalia var där. Hon fick där underrättelse om sin fars, Neckers död. Lika gränslös som hennes kärlek och beundran varit för honom, lika häftig och oregerlig var hennes sorg öfver hans död. Fru Helvig hade hört Goethe sarkastiskt omtala, huru han funnit henne då han besökte henne för att uttrycka sitt deltagande i hennes stora förlust; huru hon satt i en fåtölj med utslaget hår och blottadt bröst, öfverlämnande sig till de vildaste utbrott, skrikande, gråtande med spasmer. På knä framför henne låg Benjamin Constant, hennes vän och följeslagare, kysste hennes händer med tårar och sökte med ord lugna och trösta henne. En stel, gammal, för sitt pryderi utmärkt hoffröken, skickad från hertiginnan att beklaga m:me de Staëls sorg, stod bredvid med bortvända ögon, då kammarjungfrun förgäfves sökte utbreda en stor schal öfver sin i konvulsiviska ryckningar blottade fru. Goethe kunde ej säga ett ord för hennes vilda skrik, och återvände mindre deltagande än han kommit.

Under den tid m:me de Staël var i Weimar blef hon en gång vid en stor middag placerad mellan en äldre allvarsam herre, som ej gillade författarskap och lärdom hos fruntimmer, och en ung änka, som var mycket och strängt rädd om sitt rykte och hade hört diverse mindre berömliga historier om fru Staël. Därför ville hon undvika hennes bekantskap och talade blott vid sin bordsgranne på andra sidan; likaså den gamle herren, så att middagen blef lång och tråkig för »Delphines» författarinna. Då man steg upp från bordet, råkade hon fru Helvig och utbrast: »Oh ma chère! Quel ennui! Si cela aurait duré encore un quart-d'heure j'aurais jeté de hauts cris!»

Amalias umgänge var så rikt, så fullt, att det förtjuste Malla. Marianne fann hon intressant genom de omväxlande öden hon redan genomgått vid ännu ej fyllda tjugu år. Den sextonåriga Louise var så hjärtligt god, liflig, förståndig och söt. Amalia hade ej utmärkta anletsdrag, ej stora bländande ögon, men en fin fysionomi, vacker mun och vackert leende, en rak näsa och omväxlande uttryck i det lifliga ansiktet med de blå själfulla ögonen, en smärt, vacker gestalt. Marianne var lång och mager, icke reguliärt vacker, men hennes bruna ögon hade lif och känsla och det ljusbruna håret föll i naturliga, vackra lockar. Louise hade svart-brunt hår, som hon brukade slättbenadt i pannan med lockar bakom öronen, stora, sköna själfulla ögon, men hennes hy var mörk och hennes drag mindre fina än systrarnas. Ingen af de tre var skön, ingendera rätt hvit, men alla hade behag på olika sätt och alla hade sann bildning och medfödd talang. De tecknade väl och Amalia och Louise målade gärna och vackert. Aldrig hade Malla njutit ett så rikt umgänge som deras, och dessa dagar gjorde en mäktig diversion i hennes plågsamma oro. Hon önskade innerligt, att Skjöldebrand

skulle komma till Edsberg under denna tid, men han uteblef till hennes stora saknad.

Ett bref från Brelin mottog Malla under dessa dagar. Systrarna Imhoff kände honom äfven och tyckte om honom. Malla nändes ej omtala för dem sina tvifvel i anseende till honom för att ej störa deras förtroende till honom. En stor saknad var det för Malla då de älskvärda systrarna återvände till Stockholm.

Cronstedts kommo på några dagar till Edsberg och d. 21 juni kom Skjöldebrand med Mamitta. En skön, treflig och god dag! Han var mera lugn än vanligt, umgänget vänligt, ledigt. På eftermiddagen gjordes en lång promenad utåt sjöstranden till Skansen, hvarunder Malla förtroligt fick tala vid Skjöldebrand. Ack, hon var så lycklig, då hon sålunda fick gå vid hans arm och höra honom och själf tala ur hjärtat! En skön oförgätlig stund!

Den 22 reste fru Rudbeck med Malla, Gustava och hennes lilla dotter Charlotte, nu ett tre års behagligt och snällt barn, till Claessons på Funbo-Löfsta för att tillbringa midsommarn. Där skulle nu Malla, efter den af henne och Charlotte Posse uppgjorda planen i frid och ro bestämma sin framtid. Förtroliga trefliga dagar – men lugnet flydde Malla så snart hon skulle tänka på en afgörande förändring. Hon ansåg Charlotte Posses ställning så lycklig! Gift med den hon uteslutande älskade, som hon helt högaktade, i ett hem där hon var född och där hon tillbringat en lycklig barndom och ungdom med den bästa, mest älskade mor, som nu också var bosatt hos dem. Det var Mallas ideal af trefnad och sällhet! Aldrig kunde hon begripa, att nya, frivilligt ingångna förbindelser skulle kunna eller böra upplösa de gamla kära band, som naturen och tacksamheten knutit. Väl visste hon, att Skriften säger: »Mannen skall öfvergifva fader och moder och blifva när sin hustru», men de äldre första plikterna af dotter och syster syntes henne därför ej böra förlora sin helgd. Tvärtom tyckte hon det vara en maskerad egoism och själfviskhet att uppoffra allt för sin *kärlek,* ofta nog grundad på en fåfänglig böjelse, att handlöst slösa på ett enda själfvaldt föremål den ömhet, den omsorg som man från sin födslostund är skyldig sina föräldrar. Malla var, och ville vara framför allt sin gamla, goda mormors tacksamma dotterdotter. Öfvertygelsen om denna plikt var så djupt rotad i hennes erkännsamt kärleksfulla hjärta att intet kunde utplåna känslan däraf. Hvilket parti hon än skulle taga, förutsåg hon inre strid och saknad – hon var rädd för framtiden.

Fru Rudbeck med Gustava återvände till Edsberg och lämnade Malla kvar hos Charlotte, där hon ämnade få hvila några dagar, men oförmodadt kom D. G. samma dag till Löfsta från mötet; han trodde icke finna Malla där, längtade blott att råka hennes vän, han såg medtagen och olycklig ut; det var svårt! Samma dag ankom också ett Skjöldebrands bref, som djupt rörde henne!

D. G. hade omtalat för Malla, att då han i flera år af sin bror och många andra hört fröken Malla Montgomery omtalas som en särdeles hygglig flicka, hade han alltid känt liksom en farhåga att göra hennes bekantskap, och då han någon gång råkat henne, hade hon behagat honom så mycket, att han fruktat en känsla som hotade att blifva honom öfvermäktig. Sedan, utan att Lasse nånsin gifvit honom något förtroende i den vägen, trodde han sin bror vara Malla tillgifven, men då grefve Mörner så mycket var i fru Rudbecks hus och det sades, att han vore förlofvad med fröken Montgomery, tyckte D. G. att ej mera någon fara vore för honom och af en slags nyfikenhet hade han velat göra bekantskap hos fru Rudbeck. Han märkte då snart, att Malla ej gynnade Mörner och trodde sig se, att hon gaf Lasse företräde, men då denne beständigt nekade att hafva någon tanke ditåt och D. G. sommaren 1804 allt mera känt sig hålla af Malla, yppade han det för sin bror; men fordrade, att Lasse skulle fara till Edsberg på några dagar och vid återkomsten bestämdt säga D. G. om han afstod från alla anspråk på den, som den äldre brodern då fruktade vara deras samfällda kärlek. Det var då som Lasse så oförmodadt i augusti månad det förlidna året efter sin långa frånvaro kommit till Edsberg och förundrat Malla genom sitt ömsom högtidliga, ömsom lekande sätt att vara. När han då återkom till Stockholm, hade han försäkrat sin bror, att han ej tänkte på någon förbindelse med Malla, och D. G., som nu visste henne fri och såg sig vänligt mottagen af både henne och hennes mormor, öfverlämnade sig åt sin böjelse med glädje och hopp, men ville ej yttra sig förrän han gifvit

Malla mera tid att känna och bedöma honom. Han hade väl märkt att hans vän Skjöldebrand mycket utmärkte henne, men hade icke trott, att han ämnade gifta sig på äldre dagar. Han sade Malla nu vid Löfsta, att hans enda tröst då han nu på länge ej sett henne varit att genomläsa det bref hon en gång skrifvit till honom och han visade henne huru han fastsytt en lock af hennes hår omkring några vänliga hoppgifvande ord.

Malla var innerligen rörd öfver hans uteslutande tillgifvenhet för henne; hela hans framtid berodde så uteslutande af henne! Att han älskade henne så mycket han kunde älska, därom var hon öfvertygad. Hon högaktade honom, han behagade henne – åtminstone *hade* han behagat henne. Nu var han så fördjupad i sin egen känsla att det pinade henne. Fru Rudbeck höll af D. G. och önskade, att Malla ville afgöra sig för honom, hon tyckte, att hon borde det – men A. F.!!

Dessa dagar vid Löfsta voro rätt plågsamma för dem båda; D. G. hade hoppats finna Mallas beslut fattadt och återfann henne efter flera veckors frånvaro lika villrådig. Förgäfves sökte Charlotte Posse att genom promenader bryta det sentimentala förhållandet, förgäfves försökte Silfverstolpe läsa högt för dem i Franska revolutionshistorien, en oöfvervinnelig distraktion betog honom, han var alldeles ur stånd till mer än en enda tanke, en enda känsla! Malla var uttröttad – och då han ändtligen lämnade dem den 4 juli kände hon sig nöjd och befriad. Hon blef yr och glad, hon var som en fågel som på en stund sluppit ur sin bur – men som fångenskapen dock åter förestår.

Charlotte medföljde till Edsberg då Malla reste. En biljett från grefvinnan Cronstedt uppgjorde ett parti till Haga. På morgonen fick Malla bref från D. G., for sedan med Gustava och Charlotte till Stockholm, där de oförväntadt råkade honom, lugnare och gladare än vid Löfsta, så att han nu bättre behagade Malla, som i en lätt och glad sinnesstämning for till Carlberg öfver middagen. På eftermiddagen gjorde man därifrån åkande en promenad till Haga och gick där omkring i den sköna parken i det allra härligaste juliväder. Vid gamla Haga råkade man oförmodadt A. F., som gick där ensam. »Det är som en dröm!» sade han. Malla blef så glad – det blef en förtjusande afton! Gustava och Charlotte sutto uppe i spjälvagnen då de återvände till Carlberg, Malla på framsätet bredvid kusken, men vänd inåt vagnen och Skjöldebrand bakpå midtemot henne. Efter att hafva superat vid Carlberg återvände de till Edsberg sedan de tagit afsked af A. F. På hemvägen blef Charlotte illamående egentligen af dagens upprörande omväxlingar. Hon såg huru obetänksamt Malla öfverlämnade sig till ögonblickets intryck och såg ingen utväg ur den labyrint hvari Malla intrasslat sig. Malla, upplifvad af Skjöldebrands närvaro, ord och blickar, tänkte i början endast på honom – men då hon besinnade, att hon om förmiddagen varit vänlig mot D. G. och intresserad att råka honom, och att hon om aftonen glömt honom alldeles för A. F. – då vaknade ånger och oro och en sömnlös, kvalfull natt följde på den lifligt sköna dagen.

Den 13, en god, ljuf dag, var Skjöldebrand med sin syster vid Edsberg. Han bemödade sig att vara en lugn vän, han var så behagligt älskvärd, att det gjorde Malla innerligen godt. Han gaf henne en lock af sitt hår som hon begärt. Då på eftermiddagen sällskapet var ute och promenerade, gick Skjöldebrand med Malla efter de andra. Hastigt stannade han och sade: »Tänk om jag rådde om detta ställe, skulle du då hafva hjärta att öfvergifva mig?» Malla blygdes då hon kände, att Edsberg var henne kärare än hennes vänner! Då Skjöldebrand om aftonen for, tänkte hon, att det kanske vore sista gången, innan hon skulle taga det afgörande beslutet – och det sved i hennes hjärta.

Cronstedts voro vid Edsberg några dagar, Henriette Montgomery och flera – det var så mycken förströelse, Malla öfverlämnade sig däråt och döfvade därigenom sin oro. D. G. kom – medlidande och hänförd då hon såg honom olycklig, visade Malla honom ett deltagande som hon ångrade och förebrådde sig – hon var alldeles yr i hufvudet och som i ett rus förgingo dagarna!

Den 21 juli foro alla de unga till Carlberg för att först höra Choræus predika och sedan tillbringa söndagen

hos Cronstedts. Malla bad Gud om lugn och kraft att afgöra sig för D. G. och att kunna uthålla därmed i trofast tillförsikt, och tyckte sig känna hopp om frid i detta beslut.

Då de gingo ur kyrkan råkade de Choræus i trädgården som gjorde sin hustru, förra fru Robsahm, bekant med Malla. I deras sällskap var den så berömda poeten Franzén med sin »Selma», hans första hustru, född Roos. Att göra dessa intressanta bekantskaper, att finna dem så förekommande vänliga var obeskrifligt roligt och Malla var glad – men då de sedan råkade grefvinnan Cronstedt sade hon, att hon bjudit Skjöldebrand till middagen och väntade honom. Att *nu* råka honom, honom och D. G. på en gång föreföll Malla förunderligt! Hon gick ut i djurgården för att undslippa folkvimlet. Charlotte Posse följde henne. Malla var alldeles utom sig – galen. Glädjen, hoppet att få återse Skjöldebrand skrämde henne – och all kvalfull ovisshet och villrådighet vaknade ånyo. Som en mask vred hon sig i gräset dit hon kastat sig, och Charlotte hade svårt att åter bringa henne till nog sans och fattning att synas i sällskapet. Efter en stund måste de återvända, grefvinnan Cronstedt sade dem då, att hon skrifvit en biljett till Skjöldebrand och skickat bud till staden, och att han troligen ej skulle komma.

Detta kostade också på Malla; allt var henne svårt, sönderslitande smärtsamt! Det var för mycket, hon dignade under de stridande känslor som pressade hennes hjärta! Och då hon fick höra att grefvinnan Cronstedts bud mött honom på vägen gåendes till Carlberg, smög hon sig till att skrifva några rader till honom och skickade Edsbergs-kusken därmed under pretext att begära låna en bok. Sedan hon sålunda lättat sitt hjärta blef hon litet lugnare.

På eftermiddagen for sällskapet sjövägen öfver Ulfsundafjärden genom Tranebergsbro till Marieberg, där Helvigs bodde öfver sommaren. Först i båten märkte Malla huru olycklig och nedslagen D. G. såg ut. Hans bedjande, förebrående blickar sökte hennes – o Gud! det gjorde henne så ondt! – hon *måste* med en vänligt tröstande nick besvara dem. Silfverstolpe lutade sig ner öfver båten – och hon såg hans tårar. Malla var grufligt orolig och missnöjd med sig själf. Nyss hade hon skickat en förstulen hjärtlig biljett till den ena – nu uppmuntrade hon den andra med vänliga blickar! Och hvad skulle hon göra!

Vid Marieberg råkades de tre älskvärda systrarna Imhoff, men Malla kunde ej hafva rätt glädje däraf; som i en dimma vandrade hon. Helvig rådgjorde med henne om sin önskan att köpa någon skön landtgård med »vackra alléer, ty det älskade Amalia så mycket». Malla förundrade sig, men gladde sig åt, att de hade råd tänka därpå.

Magdalenadagen skulle firas! Om morgonen fick Malla – liksom förra året – en skön bukett af D. G. Olyckligtvis hade han därmed skrifvit ett par franska rader, som ej voro korrekta – det misshagade Malla! Hvarför då ej hellre skrifva svenska? Dagen blef lång och svår, om aftonen skulle dansas – det roade Malla icke mer! »Ack, när skall jag återfinna mig», står i dagboken.

Dagen därpå fick Malla från A. F. ett hårdt bref, däri han med hela sin energiska karaktär bittert yttrade sin förtrytelse öfver de personer som ogärna såge dem tillsammans, öfver de medel som användes för att skilja dem åt, att vända Mallas hjärta ifrån honom, öfver hennes svaghet att låta behärska sig däraf! Emilie var den han gaf skulden, som han trodde af gammal hämnd för det att han vid Finspong velat afstyra hennes förbindelse med Boréen, som han ansåg skadlig för den senare. Slutligen yttrade han sin fruktan, att Malla skulle bli ond öfver detta bref (det enda af alla dem hon fått från honom, som hon sedan på hans enträgna begäran förstörde) och att det äfven skulle beröfva honom hennes vänskap. Malla blef djupt bedröfvad och ledsen, kände, att hans vänskap för henne stod på spel – och att hon ville uppoffra *allt* för den, hon kunde ej lefva den förutan, Skjöldebrand *ensam* skulle afgöra hennes framtid.

Samma dag reste D. G. *Sista gången!* tänkte Malla och var djupt rörd. O! hvilka svåra dagar! Hon svarade på Skjöldebrands bref samma dag: »Å nej! Jag blir ej ond, jag kan ej *fråntaga* dig min vänskap. Men jag

inser huru litet jag är värd de ledsamma stunder, du haft för min skuld. Förlåt, förlåt det du finner förödmjukande. Jag hade bort längesedan inse att med dig bör ingen jämförelse äga rum. Jag har också icke jämfört dig med någon annan, men kanske har jag jämfört omständigheterna på grund af mitt beroende af andra, ej af böjelse. Du vet nog att endast *den* kan hänföra mig utan eftertanke! Farväl! Skall detta vara sista gången jag skrifver till dig? Om du ej vill, att jag skall anse det så, väntar jag bref om fredag d. 26. Eljest är det för sista gången jag säger dig, att mitt hjärta kunde appreciera dig, att det så länge jag lefver skall med en blandad känsla af smärta, stolthet och glädje minnas att du *var* min vän! *Var?* Säg mig, om du i sanning kan det, att du alltid *blir* det. Det vore en uppmuntran till det goda och en tröst för din vän. – Farväl!»

Med ett slags lugn afvaktade hon svar härpå – och hade ett par stilla dagar som hon själf undrade på. Hon kunde lika litet förstå sig själf som behärska sitt vankelmod.

I dessa dagar kommo Bruneronas (Charlotte Taube, Mallas barndomsvän, gift med »den redeliga behagliga» Wilhelm Bruncrona) och en gammal m:ll Krok från Finland, som varit länge i öfverste Montgomerys hus just efter hans första hustrus död och sedan hela tiden då Cathrine Charlotte Rudbeck dog. Hon hade således vårdat det moderlösa barnets första dagar. Malla ville visa henne erkänsla och tillgifvenhet, ville behaga och roa den goda gumman, men hade svårt att öfvervinna sitt inre lidande nog för att synas jämn och glad.

Den 26 fick Malla *ett* bref från Skjöldebrand som var oemotståndligt. På eftermiddagen gick hon in till Gustava och Charlotte och sade till dem: »Läs detta bref som jag i afton med postväskan afsänder till Skjöldebrand. Mitt beslut är nu fast – af *honom* beror jag. – Säg ingenting hvarken för eller mot!» Brefvet lydde: »Du känner mig nu bättre än då du första gången skref mig till, min svaghet, mitt vankelmod, du har sett det. Du vet, att jag anser mig förbunden att ej skilja mig ifrån min gamla mormor, som jag aldrig öfverger så länge hon behöfver min vård och min tacksamhet. *Om* du oaktadt allt detta, allt hvad du dessa månader erfarit tungt och svårt, ännu önskar detsamma, så kom och gif mig mod! Om söndag väntar jag dig, ju förr ju hellre! Kommer du ej – – så blir jag ändå evigt *din vän.*»

Malla hade beslutat, att innan den 1 augusti skulle allt vara bestämdt, och hon ville, att Skjöldebrand skulle afgöra hennes framtid!

Hon blef lugnare efter detta brefs afgång, fick sofva i frid och vaknade den 27 (lördag) med förtröstan. Men med hvarje timme på dagen blef hon ängsligare. *Hur* skulle det slutas? Morgondagen stod där så fruktansvärd för henne! Först mot aftonen föll det henne in, att Skjöldebrand skrifvit, att han skulle resa på landet, vore således kanske frånvarande, hade kanske icke fått hennes bref – och att hon således söndagen skulle vänta honom förgäfves! Hon meddelade sin oro till sina vänner, man beslöt att skicka ett bud gående till staden i all hemlighet; Charlotte Posse skref till fröken Riehausen och bad henne försäkra sig om, huruvida öfverste Skjöldebrand vore hemma hos sig i staden eller bortrest. Natten till söndagen gick Mallas barndoms lekkamrat, Johan Erik i Ängstorpet, till staden med budet.

Malla for söndags morgon till kyrkan, till den gamla kära Sollentuna kyrka med sitt höga, spetsiga torn! Malla ville be Gud, likasom hon i dessa dagar bedit med hela hjärtats tillförsikt innerligt och varmt. Men strax vid ingången på kyrkogården gjorde hennes morfars graf ett djupt intryck på henne. Där skulle ock en gång hennes mormor hvila – skulle det påskyndas utaf sorg öfver Malla? Emilies ord om »spiken i likkistan» stod för Malla liksom ängeln med svärdet! Med darrande knän uppgick hon den branta trappan upp till orgelläktaren som hon en gång sett sin mormor falla utföre, ingick i den vanliga Edsbergsbänken, som såg öfver hela det lilla ljusa templet. Hennes blickar föllo på de två med sorgflor behängda värjor som alltid synts henne som en symbol af krigarens död för fäderneslandet – ovilkorligt väckte det tanken på D. G. – kanske skulle en ärorik död träffa honom! Han hade ju sagt henne, att han ämnade lämna fäderneslandet och söka tjänst i franska arméen, om hans förhoppningar ej uppfylldes. Hon kom i kyrkan

med afsikt att bedja Gud om att endast älska Skjöldebrand *om* han vore kommen till Edsberg då hon dit hemkom – och nu fördes hennes tankar mot hennes vilja på D. G., på mormors önskningar! Hon kände sig grufligt plågad – en ängslan, en oro som samvetskval steg för hvarje kvart under gudstjänsten, som blef henne lång som år! *Obeskrifligt!!*

Ändtligen återvände man till Edsberg. Allé-grinden öppnades af Johan Erik – han var då återkommen från Stockholm! Hvad svar hade han medfört? Malla vågade knappt fråga.

Skjöldebrand var ej kommen, men Sophie Rehausen skref, att hon med full säkerhet visste, att han på morgonen varit hemma. Således hade han säkert fått Mallas bref – och han var icke kommen!

Middagen nalkades, den gick – han kom icke! Det började gifva Malla ett slags lugn. Han hade då funnit det vara bäst att de förblefvo blott *vänner!* Han kunde ej underkasta sig de svårigheter som möjligen blefve en följd af en förbindelse med henne och ville ej mer tänka därpå, *han* hade således afgjort deras öde. Gud hade upptagit hennes böner, men ledt saken annorlunda, Malla tyckte sig häri finna en uttydning af de oroliga tankar, som i kyrkan väckts hos henne. A. F. skulle förblifva hennes faderliga vän och hon skulle blifva D. G.:s maka. Detta bringade ett slags *enhet* i det hittills dubbla förhållandet.

Ju längre det led på eftermiddagen, ju mer utvecklades och stadgades dessa föreställningar, men för att öfvertyga sig, att hon ej därför skulle alldeles försaka eller öfvergifva Skjöldebrand, önskade hon höra hans musik. Gustava spelade och sjöng för henne, men ogillade att hon så ville fördjupa sig i det hon nu borde söka glömma. *Glömma!* detta ord, detta »minnets död» fanns ej i Mallas hjärta! Evig, outplånlig var den djupa känsla hon hyste för Skjöldebrand, men den skulle nu förenas med andra mera jordiska känslor och plikter.

Bland Mallas favoritmelodier var en som Lithander, musiklärare vid Carlberg, hade drömt sig höra Skjöldebrand spela, då Lithander en natt vakade vid sin sons dödsbädd. Vaknad uppskref han dessa toner, till hvilka Choræus satte ord. Denna melodi var verkligen så lik Skjöldebrands, hade något af det andliga mysteriösa af musiken till »Tancred och Clorinda»; den styrkte och lugnade Malla. Det föreföll henne som om hennes varelse upplöst sig i tvenne delar, den högre, himmelska tillhörde A. F. i minne och hopp – den andra skulle på jorden lefva för plikter, vårda mormor och älska D. G. I denna exaltation lefde Malla några timmar! Klockan var öfver half sju och Malla skulle ur »syltköket» (handkammaren) framtaga smultron och grädde och socker till aftonvarden. Det kör – hon vänder sig och ser framför porten den välbekanta röda calèchen – Skjöldebrand!!! Och Malla väntade honom icke mera, hade redan i sitt hjärta tagit afsked af honom! Och nu kom han – i hopp att finna henne färdig att räcka honom sin hand!!

Det var grufligt, det svartnade för hennes ögon! Hvad var nu försynens mening? Gud hade då förskjutit hennes böner! Alla kval, all osäkerhet vaknade ånyo och – hon kunde icke bedja, ty förtröstan felades!

Hon gick in, serverade smultron – som hon sedan aldrig serverat utan att minnas denna svåra stund! Hon tordes ej möta A. F.:s blick, han hade rättighet att förakta hennes fega vankelmod. – Man gick ut för att promenera. Gustava med Fredrik Essen, som då var vid Edsberg, gingo förut åt Kummelby äng, Malla gick efter med Skjöldebrand och tog hans arm. »Hvarför har du i dag ej kommit förr?» var hennes första ord. Han omtalade, att han torsdagen utrest på landet, där, lördags morgon, blifvit så illa stungen af en geting på ögat, att det igensvullnat och han måst återvända till Stockholm. Mallas bref hade han fått lördags afton, men ej kunnat fara söndag morgon, emedan han sett faslig ut. Då svullnaden något lagt sig, hade han haft svårt att få hästar på söndagen, men aldrig satt i fråga att ej komma och kunde aldrig tro, att Malla skulle »så litet veta hvad kärlek vore», att hon ett ögonblick kunnat tvifla på, att han skulle komma! Han hade kommit med det bästa hopp – men såg genast vid hennes första åsyn, att han intet hade att hoppas!

Malla trodde, att hon skulle bli tokig! Berättade honom samvetsgrant dessa dagars tankar och oro, sin bön, sin förtröstan – sina tvifvel och sin misströstan. Själf modfälld kunde Skjöldebrand ej ingifva henne det mod hon önskade. Under samtalet utbrast han flera gånger: »Ack, du vet ej hvad kärlek är, och jag har ej kunnat lära dig det! Du begär mod af mig – jag vågar ej försöka att gifva dig mod. – Du skulle kanske snart ångra dig.»

Sedan de hemkommit gingo de båda in i det inre förmaket – sorgligt var deras samtal. A. F. kunde ej tro på hennes tillgifvenhet för honom, och hon betviflade den nästan själf – och nu skulle *den* ensam kunna besegra de motvägande omständigheterna! Hon hade narrat Skjöldebrand – och han var blott tyst och sorgsen. Hon fattade hans hand med båda sina, tryckte den till sina läppar – och gick, ur stånd till något redigt beslut. I sitt kammarfönster stod hon, tills hon såg hans vagn rulla utför alléen och fått hans afskedsblick.

Charlotte Posse kom in till henne. Malla grät bittra tårar, visste ej till sig – och fann ej mer någon tillflykt i bönen! Ett getingsstyng hade hindrat A. F. att komma då hon väntade honom, och under tiden hade hennes tankar så oemotståndligt blifvit ledda åt annat håll! »Var det vrede eller nåd, Gud, i ditt fördolda råd!»

Malla kände sig sjuk till kropp och själ! Det var nu blott tre dagar kvar af juli månad. Det var ämnadt, att Gustava och Malla på tisdagen skulle fara till Löfsta. Måndagen fick Malla ett bref från D. G., som senare på dagen själf kom. Malla höll sig mest i sin kammare och skref till Skjöldebrand två olika bref. I det ena bad hon honom komma till Löfsta den sista juli – det var fem år på dagen sedan de första gången råkats vid Kellgrens graf och nu ville hon göra den till deras förlofningsdag. Längre från mormor trodde hon sig hafva mod därtill! I det andra brefvet uttalade sig den innerligaste, varmaste tillgifvenhet, hennes önskan att alltid få behålla hans vänskap, att ofta skriftligen få bevis därpå – men det var ett bestämdt afgörande afsked.

Nu lågo dessa bref där, ett af dem skulle afskickas, hvilketdera visste Malla ännu ej klockan sju måndags afton, då hon ingick till sällskapet, samladt i förmaket. Man gjorde en lång promenad, luften och rörelsen upplifvade Malla något, hon tyckte sig eljest hela dagen så matt och svag, att hon aldrig känt sig så. Vid hemkomsten talade hon vid D. G. i kabinettet – han yttrade sin oro öfver hennes hälsa, men tillika sin förtjusning öfver det öfverjordiska i hennes ansiktsuttryck just denna dagen. Hon omtalade för honom de förra dagarnas oro, sparade sig ej, visade sig i hela sin svaghet och lät honom läsa det afskedsbref hon skrifvit till Skjöldebrand, som förutsatte en fortsatt korrespondens och uttalade en aldrig upphörande vänskap för honom, och frågade om han utan oro, med lugn skulle kunna veta henne skrifva dylika bref till en annan. Silfverstolpe försäkrade, att han aldrig ett ögonblick skulle kunna blifva svartsjuk med henne. Hennes ärliga öppenhjärtighet fritog henne så alldeles för allt misstroende. Han visade henne en så förnuftig, sansad och dock så innerlig kärlek, en så ren tillgifvenhet, hon tyckte sig däri kunna hoppas ett stöd för sin svaghet, och uttröttad af inre strider, öfverväldigad af behofvet att en gång få öfverlämna sig till ögonblickets intryck, lät hon D. G. kyssa ett *ja* från hennes läppar!

Hans glädje, hans förtjusning uppehöll Malla en stund, men snart vaknade ånger och förskräckelse och försatte henne i den grufligaste oro. Förebrående, nästan hotande stod Skjöldebrands bild för hennes föreställning – och dagen slutade med konvulsiviska plågor som fortforo hela natten. Ej ett ord undföll henne, slutligen förlorade hon allt medvetande och låg i en slags dvala. Man hade burit in henne i hennes kammare, hon hörde mormor, Gustava och Malena tala i rummet; den senare sade: »Vi äro alla litet tokiga och ryttmästar Silfverstolpe, han blir väl galen af glädje!»

»Glädje!» Hvem kunde vara glad! Malla blef ond på Silfverstolpe därför, att de sade han vore glad! På morgonen hörde hon, att han gått till Malenalund – och nu föreställde sig Malla, att han och Emilie skulle glädja sig tillsammans åt, att de lyckats! Det förtröt henne där hon låg stum och som de trodde halfsofvande. Professor Trafvenfeldt, som händelsevis kommit resande till Mallenelund, kom upp till Edsberg och var

inne hos Malla, som intet redigt begrepp hade därom och hade intet att svara på hans frågor. Hon var inte sjuk, men olycklig, och det kunde han icke hjälpa. Hon inslumrade dock efter en stund, men återvaknade vid ljudet af Silfverstolpes jaktvagn – han reste således bort – hvart? Malla visste ej reda på något – och frågade icke! Den 30 juli blef sålunda en svår, lång dag. Man förde henne ut att åka med Charlotte Posse – naturen förekom henne död, ingen glädje, intet lif såg hon omkring sig – och inom hennes eget hjärta var det lika tomt och dödt, tyckte hon. Mot aftonen öppnade hon sin lilla skrifbyrå och fick där se de båda brefven till A. F. Det ena ref hon sönder, hon var icke mera värdig att skicka honom det – det andra lät hon ligga tills vidare.

Dagen därpå skulle de resa till Löfsta. Sent på kvällen återkom Silfverstolpe. Malla förblef lika stum och kall. Efter en sömnlös natt uppstod hon tidigt den 31, och gick ensam samma väg som hon sist gått med Skjöldebrand. Vid vattenkvarnen satte hon sig en stund i svalkan, hon började återfå sans och redighet; hon skickade ett bud och bad Charlotte komma till henne; den lugna morgonen, Edsviken som så spegelklar fördubblade föremålen, kunde dock nu ej inverka lugnande på hennes själ! I böljan hade hon velat svalka sitt brinnande hufvud och stilla sitt våldsamt klappande hjärta! Charlotte Posse kom – Malla sade henne: »Jag kan ej gifta mig med Silfverstolpe, jag håller mer af Skjöldebrand! Men hvad skall jag göra? Mormor sörjer ihjäl sig!»

Förgäfves sökte Charlotte att stilla hennes oro, att lindra hennes samvetskval – det var ej möjligt! Ändtligen beslöt Malla att åter själf tala vid D. G. och bad Charlotte återvända och skicka honom till henne. Han kom, de gingo länge, men Mallas knän kunde knappast bära henne; de satte sig på en sten vid stranden under tallarna. Silfverstolpe använde nu allt hvad kärlek och sant deltagande kunde ingifva honom för att trösta henne, att öfvertala henne att blifva vid sitt löfte, lofvade henne heligt att aldrig misstycka eller misstro hennes vänskap för Skjöldebrand, väckte hennes hopp att de båda med tiden skulle få se honom som deras vän som förr. Den stackars D. G. hade ej heller sofvit på flera nätter, han var blek och förställd; hänförd, berusad sjönk hon i hans famn och bekräftade med sin första kärlekskyss sina löften.

Timmarna hade gått, Malla visste ej mer af tiden; de skulle gå hem, men darrande och svag, kunde Malla knappt röra sig, utan stapplade fram vid D. G:s arm. Gustava kom dem till mötes, det var en allmän oro vid Edsberg, vagnen skulle komma fram klockan tolf – klockan var redan elfva! Gustava bad Silfverstolpe gå förut och tillsäga om vagnen – men Malla vågade ej låta honom gå ifrån henne. Det föreföll henne som endast hans närvaro, hans vidrörande kunde besvärja de dämoner, som nyss rasat inom henne. Hon höll honom fast och bad, att han ej skulle lämna henne! Förundrad gick Gustava där. I hast packade Malla ihop några kläder, tog afsked af sin mormor, Emilie och grefvinnan Gjös, hvars skarpa forskande blickar denna tid ofta plågat henne, och klockan ett satt hon i den stora fyrsitsiga resvagnen med Gustava, Charlotte Posse och D. G. Denna resa i andra omständigheter hade kunnat vara så rolig! Nu var Malla rädd att tänka; hon ville uppehålla den exaltation, som nu gaf henne krafter. Hon föreslog därför, sedan de åkt en stund, att för sina vänner läsa på svenska Schillers »Jungfrau von Orleans», som hon nyligen läst på tyska med största förtjusning. Nu gick det särdeles illa och det var ett förmätet företag, isynnerhet i Mallas svaga upprörda sinnesstämning nu. Den extemporerade öfversättningen föll sig ibland löjlig och de goda deltagande vännerna, som dessa dagar så ömt och troget delat hennes lidande, måste nu skratta åt den misslyckade läsningen. Ingen af hennes tre reskamrater läste tyska eller var bekant med dess litteratur. Detta förekom nu Malla ledsamt och stötande, och så ömtålig hon nu var gjorde det henne ett ohjälpligt ondt. Hon bortlade boken, intet samtal kom å bane, och Malla fann det tomt och ledsamt med sina båda bästa vänner och sin *fästman!* Mil för mil, timme för timme blef det henne odrägligare, hon hade velat kunna flyga för att följa sina tankar till den *väntande* som ännu ej visste af det närvarade förhållandet. Brottslig föreföll henne nu denna önskan – hennes delade känsla! Silfverstolpe, orolig, tvehågsen, visste ej om han skulle vara glad eller sorgsen, hoppas eller frukta. Med oafbruten uppmärksamhet följde han henne, men förstod henne icke. Först mot klockan elfva om aftonen framkommo de till Löfsta. *Alla dessa dagar äro med svarta streck*

utstrukna i Mallas dagbok.

Claesson frågade henne hvarför hon visade sig så kall och främmande emot D. G. och var liksom skygg för honom. Malla svarade ärligt, att hon blott vore naturlig, att hon ej kunde vara annorlunda, och att hon väl fann, att hon snart borde bryta ett förhållande som ej lofvade lycka för dem någondera.

Silfverstolpes stilla sorg rörde Malla dock. Hon hänfördes ett ögonblick af hans lifliga känsla för henne, men han var för kär, för eftergifvande för att vinna den slags aktning, hon behöft känna för sin tillkommande make.

Innan Malla den 5 med Gustava och D. G. återvände till Edsberg talade hon vid Charlotte Posse mera öppet än hon kunnat denna olyckliga tid. Hon sade, att hon nu tyckte, att hon så gärna kunnat gifta sig med Adolf Mörner som med Silfverstolpe, ty det vore i alla fall blott ett resonnemangsparti. Charlotte sökte väcka och påminna henne om hennes förr verkliga böjelse för D. G. – det var förgäfves! Malla nämnde icke mera A. F., men endast honom tänkte hon på. Hennes bref till honom hade afgått medan hon var vid Löfsta.

En dag voro Gustava och Malla vid Rosersberg för att hälsa på hoffröken Hedda Wackenfeldt. Hon visade dem hertiginnans rum medan det furstliga herrskapet var ute att promenera. Där låg en öppen bok som Hedda sade, att Adolf Mörner just nyss läst högt för hertiginnan. Malla hade i trädgården plockat vackra nejlikor och lade nu den vackraste i boken åt grefve Mörner.

Samma dag om aftonen kom D. G. till Edsberg med sin syster Charlotte, som roade dem obeskrifligt med sin harpa och sin präktiga röst. D. G. sade åt Malla, att han skrifvit till sin bästa vän Axel Adlersparre och meddelat honom sin lycka. Malla blef missnöjd – hon hade ej ännu till någon skrifvit om deras förhållande. D. G. frågade henne hvarför hon ej ville tillåta honom tala om sin glädje. »Jo därför,» svarade Malla häftigt, »att om vi ledsna vid hvarann, vore det bättre att ej många veta därom.» Allvarsamt och sorgset betraktade D. G. henne och frågade om det vore möjligt, att hon ännu tänkte på att bryta deras förbindelse! Malla svarade, att det var möjligt och att hon ännu tviflade på att kunna hålla ut därmed. Högtidligt och allvarligt bad Silfverstolpe henne i Guds namn snart afgöra sig och ej plåga honom till döds i denna långa osäkerhet. Malla bad om denna dagens betänketid – och första timmarna kände hon liksom en lättnad. De voro på kaffe vid Malenalund, Malla, ensam om medvetandet af sin frihet, var yr, glad, galen. Sällskapet var samladt i granriskabinettet vid landsvägen – Adolf Mörner reste förbi, stannade och kom till dem. Han tackade Malla för blomman i boken – D. G. såg på henne med smärtsam förundran. Ju mera det led mot aftonen, ju ängsligare blef Malla till mods, men dolde det under förmäten glädtighet.

I det skönaste månsken återvände de till Edsberg. Charlotte, Malla och D. G. gingo upp på Ekobacken därifrån de sågo månen försilfra hela viken, Charlotte sjöng med sin starka, förtjusande stämma och eko upprepade det. Gudomligt vackert var det. D. G. upplöst i kärlek och smärta låg vid Mallas fötter och besvor henne att ej förskjuta honom; för att ej åter öfverväldigas af ögonblickets berusning gick hon alléen uppföre – han följde henne och hans syster stod kvar på kullen och sjöng Mozarts härliga »Förgät ej mig». David tog Mallas hand – hon drog ej undan den, men var tyst och sluten; i detsamma glimmade något i gräset, en lysmask. Det var andra gången Malla såg en sådan, den första hade Skjöldebrand visat henne midsommarnatten på Löfsta och bett henne tänka på honom hvar gång hon såg en Johannismask – och nu! Det var Malla som ett hämnande ljus. Hon blef alldeles utom sig. David märkte det utan att begripa någon orsak, han ville icke lämna henne. De stannade i det månupplysta förmaket, Charlotte Silfverstolpe satte sig vid sin harpa i rummet bredvid och sjöng. Malla var nästan förtviflad, gick häftigt fram och tillbaka – och hade icke ett ord till tröst åt David, som förgäfves bad henne därom. Han också var i den förskräckligaste oro, kallade henne ömsom obegriplig, gudomlig, god, hård! Hon kände sig nästan vansinnig. Med möda slet hon sig ifrån honom och bad om ro till morgonen därpå, då hon lofvade möta honom i kabinettet, hon gick in till sin mormor som redan låg, lade sig tyst och sökte samla sina tankar under de brusande känslornas

svall.

Nu insåg hon, att hon skulle förorsaka gumman en oläklig sorg om hon åter ändrade sitt beslut, tänkte med erkänsla och medlidande på David. Morgonen tidigt var hon i kabinettet; då hon nu ensam stod där, kom hon ihåg sitt gamla löfte i barndomens dagar inför Amors bild att aldrig bortskänka sig af något annat skäl än den innerligaste kärlek – och nu! Ej rikedom, ej rang, ej namn hade förledt henne att bryta detta löfte, och ändå var hon genom omständigheternas omärkliga, men oundvikliga makt ledd till detta *offer!* Att det var en uppoffring kände hon nu tydligt men med erkännande, att hon genom obetänksamhet, fegt eftergifvande för ögonblickets intryck och villrådig svaghet, gjort denna oundviklig; och då hon sålunda snärjt sig själf, insåg hon nu, att hon borde och måste hålla ut och ej bedröfva flera.

Alla scener hon genomgått i detta lilla rum stod lifligt för hennes minne: Lilliehöök – Brelin – Mörner – Tönnes Wrangel, i den första ungdomens ljusgröna skimmer. Nu bjöd hon kärleken farväl och hoppades i vänskap och uppfyllda plikter finna tröst och ersättning.

Med öfvertygelse, utan att därtill vara hänförd och bestormad som de förra gångerna, räckte hon nu Silfverstolpe sin hand; han var blek och bedröfvad och sade: »Det är nu tredje gången jag får denna älskade hand – men skall jag våga lita därpå?» Malla lofvade det, och höll ord. Från denna dag blef hennes uppförande jämnare och bättre mot David. Hon insåg nog hans värde, höll af honom och ville uppriktigt hans väl. Men hela hennes karaktär hade blifvit liksom knäckt af de strider och den villervalla hon genomgått, hela hennes väsende hade fått en sned riktning liksom plantan, då den af stormen eller våldet brytes, icke dör, men aldrig hinner sin rätta utveckling eller blomma. Ohjälplig förblef denna brytning. Glädje kunde väl finnas, men lycka? Nej! Och huru högt än Skjöldebrand stod i hennes förtroende och varma tillgifvenhet, huru mycket hon än saknade honom, trodde hon dock, att hon ej heller med honom kunnat känna sig fullkomligt tillfredsställd. Hon ansåg sig ej ämnad för sällhet och sökte arbeta sig till lugn och försakelse.

Malla hade aldrig brukat ringar. Hennes en gång förkylda händer voro ibland röda, hon fann det så fult att på de röda fingrarna bära ringar och ville således ej hafva någon förlofningsring. Hvilket dato skulle väl också stå där? Den 29 eller 31 juli, eller den 13 augusti?!

Den 14 var Malla i Stockholm och råkade där Marianne Imhoff som vrickat en fot och därför måste vara i Stockholm, medan hennes systrar voro etablerade på Marieberg, där Amalia nyss fått sin äldsta son som blef kallad *Bror*. I hemvägen var hon på Carlberg där hon af Margueritte Gyllenhammar fick veta hennes förlofning med Carl Akrell. Lycklig och nöjd var hon, älskade sin fästman och väntade sig allt godt af framtiden. Hvad Malla fann henne afundsvärd! Hon själf fick ock nu lyckönskningar från många håll och måste skrifva och berätta sin förlofning.

En dag som Silfverstolpe var frånvarande kommo Fredrik Ridderstolpe och Stellan Mörner till Edsberg. Det föreföll Malla tråkigt nog, men af öfvermod föll det henne in att leka med dem. Hon hade, då hon ville, en särdeles gåfva att tillvinna sig för ögonblicket pojkars välbehag; ofta ansåg hon det ej mödan värdt, men ibland roade det henne att skratta åt deras små beredvilliga dårskaper, och nu skrattade hon med hånlöje både åt sitt eget koketteri och deras förtjusning öfver ett par nya skor som hon fick hem med ett stadsbud från en ryktbar skomakare.

Fru Rudbeck och Malla reste till Ervalla, David mötte dem i Enköping och åkte med dem därifrån. På vägen läste Malla tyst för sig Goethes »Clavigo», som ej gjorde henne godt *då!*

Att återse moster Gustava och hela hennes familj var henne dock en verklig glädje. Gossarna Carl Gyllenhaal och Fredrik Essen voro nyss hemkomna från sin gradpassering. Sofi Gyllenhaal var nu

trettonårig, liflig och vacker, den söta goda Jacquette ett år yngre och Ottiliana Palmstjerna, som efter sin mors Beata Essens död uppfostrades på Kaflås, lika gammal. Hon behagade Malla mycket genom sina själfulla bruna ögon och det uttryck af änglarenhet som omgaf hela hennes varelse. Hon hade fina anletsdrag, vacker mun och vackra tänder, men hennes gestalt var ej vacker.

Att få återse Charlotte Essen var en glädje, men tillika en påminnelse, huru olika glad och lycklig hon fordom känt sig i hennes och mosters sällskap. I hennes dagbok står: »Jag kan dock ej mera se dem med samma nöje – kallt tillsluter sig mitt hjärta, det blyges för sitt beroende!»

Den enda önskan hon nu hade för framtiden var att få bo kvar vid Edsberg så länge hennes mormor lefde, då hon ändå förutsåg, att svårligen någon skulle kunna ersätta henne hos den goda gumman, som i sin höga ålder, sjuttionio år, ej kunde umbära den hon var van vid, och den som framförallt ville ägna sin tid till hennes vård. Men ett overksamt lif kunde hvarken Malla eller David där tillbringa; hon tyckte därför att det vore bra om David finge arrendera Edsberg under fru Rudbecks lifstid och där sköta den yttre hushållningen och Malla den inre, och fru Rudbeck hos de unga betala för sig och sitt tjänstfolk. På så sätt kunde Malla förena möjligheten att gifta sig och ändå kvarblifva hos sin mormor. De talade därom med friherrinnan Gyllenhaal, som ej ogillade deras plan, men fru Rudbeck ville det icke så! Det sårade Malla grufligt! Med mera erfarenhet insåg troligen hennes mormor, att det kunde gifva anledning till svårigheter och ledsamheter med Alexander Rudbeck, Edsbergs tillkommande ägare, men sade blott, att det skulle ruinera Silfverstolpe och gifva anledning till för mycket främmande och afslog alldeles detta förslag. Malla förklarade å sin sida bestämdt, att hon icke ville hafva bröllop förrän hon finge ett bestämdt hem och en egen verkningskrets.

David reste bort på några dagar till Risberga som ägdes af en ung brukspatron Hedengren, förlofvad med hans unga syster Charlotte. Hedengrens gamla blinda mjältsjuka mor bodde också där.

Davids kärlek och förtjusning hänförde ibland Malla, hon kunde ej motstå det sanna uttrycket däraf – men hon delade ej riktigt hans känsla och var nästan afundsjuk, då hon såg honom lycklig. Hon kände sitt hjärta frånvarande under det hon mottog hans kyssar, det föreföll henne därför orent – brottsligt – sinnligt – och dystra förebråelser kommo henne att rodna för sig själf.

Ett bref från Skjöldebrand af den 26 gjorde henne nästan »litet lycklig», som det står i dagboken.

Egentligen var Malla missnöjd med Gud och hela världen och ville gärna skjuta skulden af sina egna fel på andra, var vresig, retlig och orättvis. Hon tyckte sig hafva uppoffrat så mycket för sin mormors önskan, att hon hade rättighet fordra öfverseende för sitt elaka lynne. Hon var ojämn, nyckfull, svår för sig själf och andra.

Rudbeck med sin familj kom från Tidaholm, och affärer mellan fru Rudbeck och hennes barn skulle uppgöras. Friherrinnan Gyllenhaal väckte nu åter frågan om att Silfverstolpe under fru Rudbecks tid skulle arrendera Edsberg, men hvarken fru Rudbeck eller hennes son biföllo det utan i stället blef det afgjordt, att han från nästa fjortonde mars skulle arrendera Edsberg, likasom Gyllenhaal Ervalla, och Silfverstolpe skulle sedan kunna få arrendera Husby. Men det var illa byggdt och ett fult ställe i Mallas tycke. I dagboken står: »Edsberg! slott i luften, försvinn, bedragna sällhets hopp!»

Det som mest roade Malla vid Ervalla var att höra Anne Sophie Gyllenhaal spela klaver, ackompanjerad af sin fars fiol. I en sonat af Struck är en adagio som liknar Tancreds inträde uti Skjöldebrands »Tancred och Clorinda». Denna musik likasom stillade stormen inom Mallas bröst och upplöste den till ett mildare vemod. Skjöldebrands bref bidrogo därtill mer än allt annat och ökade till högsta grad hennes varma erkänsla. Hon visade alltid brefven för David.

En afton som de unga släktingarna med Malla gingo ut till hemmanet Björkbacken, råkade de där en ung vacker bondhustru som hade en liten sjuk fyraårig gosse som hette Anders Fredrik. Malla gick sedan dit hvar dag och såg den lille tillfriskna och lämnade modern en liten penningesumma för att, då han en gång skulle lämna fadershemmet, gifva åt gossen, hvars namn var henne så kärt.

Den 13 september lämnade de Ervalla och togo vägen öfver Kungsör. Medan de väntade på hästar gick Malla omkring och uppsökte den tarfliga boning, där grefvinnan Cronstedt, under hennes mans disgrace då han genom hertig Carls förbön blef befriad från tjuguårigt fästningsfängelse, tillbragte tre år med honom och sitt lilla barn, hvilka år hon alltid omtalade som de lyckligaste hon upplefvat. De lefde där i största tarflighet och inskränkt umgängeskrets, med några få pålitliga vänner, bl. a. von Bahr, som då bodde vid Kungsör som änkling med sin syster, den kvicka, hederliga Cathrine Charlotte von Bahr. Från Qvattinge (Wrangels) foro de förbi Salems kyrka. Då Malla återsåg dessa vackra trakter som varit Davids hembygd och som han alltid omtalade med kärlek och saknad, tyckte hon, att hennes aningar de förra gånger hon sett dessa nejder nu fått sin fullbordan! Och då hon nalkades Stockholm, där A. F. vistades, där hon möjligen kunde få återse honom, kändes det *obeskrifligt!*

De stannade ej i staden utan hemkommo samma afton till Edsberg – Edsberg! som nu ej längre skulle förblifva Mallas hem! Rudbecks kommo snart därefter – Malla hade svårt att ej afundas dem barndomshemmet.

Vid hemkomsten fick Malla ett efterlängtadt bref från A.F. Men detta bref, huru litet tillfredsställande var det ändå för henne! Förgäfves sökte hon försona sig med sitt öde, förströ sig; inom henne var det tungt – bedragna förhoppningar om sällhet och glädje!

Den unga änkan fru Jennings hade Malla just aldrig tyckt om; ryktet sade, att hon vore förlofvad med Lasse Silfverstolpe, som likväl aldrig sagt därom något till sin bror. Malla misstänkte dock, att det ej var så ogrundadt, ehuru hon icke önskade få henne till så nära släkting. Charlotte Silfverstolpes musik uppmjukade så småningom Mallas förstelnade hjärta och de båda goda syskonens bemödande att roa och behaga henne ingaf henne åtminstone erkänsla och ibland nöje. Skjöldebrands bref af den 10 okt. borde Malla varit nöjd med i anseende till det tilltagande lugn däri visade sig – men det var icke godt; det gjorde henne ondt!!

En afton, som David kom gående ut till Edsberg, var han mycket upprörd. Länge talade han vid Malla i det gula förmaksfönstret längst till höger och sade henne, att han fått tillsägelse att hålla sig färdig för att kanske som adjutant blifva kommenderad med trupperna till Pommern. Han yttrade en smärtsam oro att lämna henne – och Malla kände härvid, huru litet han i det hela förstod henne! Ingenting hade så kunnat höja honom i hennes tanke, intet hade bättre försäkrat honom om hennes kärlek och trohet än om han kommit i fara, kanske haft tillfälle att utmärka sig; och *frånvarande i krig* hade David blifvit henne dubbelt kär, det kände hon och önskade nästan denna förändring i deras ställning, som nu var en daglig tyst klagan å hans sida, hvarvid hon, för att trösta honom och göra honom glad, ögonblickligt var mycket vänlig, men kände hjärtat frånvarande!

Sådan var hennes förlofningstid! Denna tid, som Malla alltid föreställt sig som en himmel på jorden genom vissheten om en trogen och ren ömsesidig kärlek, var för henne alldeles störd genom delade känslor, genom saknad af *den* hon för mycket lärt känna och värdera. Den kärlek, den ömhet, den uppmärksamhet, som visats henne, hade skämt bort henne. Hennes eget *jag* hade fått ett alltför stort värde i hennes ögon, och hon var vida sämre än hon varit; rubbad i de flesta af sina förhoppningar; utan önskan, utan mål i framtiden, lefde hon mera egoistiskt än hon någonsin gjort.

En natt drömde hon, att hon i Stockholm var i det gamla huset vid Hötorget, där grefvinnan Gjös fordom bott och där Malla då tillbragt sina första roliga dagar i Stockholm; detta hus var midtemot det gamla

Brömseska, där nu Skjöldebrand bodde, där Malla varit hos honom med sina släktingar, det var ock samma hus därifrån den gamla Thure Gustaf Rudbeck sett Sass köras från Holländargatan.4 Malla drömde nu, att elden var lös, att hon såg flera hus brinna. En man satte upp en stege utanför fönstret för att hjälpa henne ut, alla klockor ringde – en hand räcktes genom fönstret, David, som var bakom henne i samma rum, sade: »Gå du – jag dör ändå!» – I detsamma vaknade Malla i kallsvett öfver den rysliga drömmen, som alltjämt sväfvade för hennes inbillning!

Fjorton år därefter, år 1819, dog David Silfverstolpe som resande i det samma huset vid Hötorget.

Mallas innerligaste, nästan hennes enda önskan var, att Skjöldebrand och Silfverstolpe skulle återkomma till det förra vänskapliga, förtroliga sättet att vara med hvarandra, och alla blad i hennes dagbok under denna tid uttrycka denna önskan. Men därtill syntes ännu föga hopp. De råkades icke och David hade en synbar svårighet att ens tala om den frånvarande. Då Malla visade honom A. F:s bref läste han dem tyst och återgaf dem stillatigande. David, upplöst i kärlek och vänskap, var obeskrifligt lycklig, eller – mycket orolig öfver Mallas stumma slutna väsende.

I medlet af oktober var fru Rudbeck med Malla ett par dagar i Stockholm. A. F. såg hon ej där, men hos Helvigs hade hon en rolig afton. Där såg hon första gången Brinckmans poesier »Philosophische Arabesken» hvaraf hon afskref »Weiblicher Muth» såsom uttalande hennes egen sinnesstämning. Den så innerligt önskade, återlifvade vänskapen emellan hennes båda vänner A. F. och D. G. var för henne den »hoppets blomma» hvarmed hon ville utsira sina »ömma önskningars graf».

Hos de sörjande Gyllenborgs fann hon ännu den första hemska bedröfvelsens stillastående orörlighet; allt var därefter tre månader som dagen efter den älskade dotterns död. Tyst, overksamt, sorgligt, och så förblef det beständigt efter Charlottes död och hennes syskons Marguerittes och Carls ungdom blef häraf alldeles förstörd.

Malla gick öfver Hötorget, men ingen syntes i fönsterna två trappor upp i Brömseska huset! I återresan till Edsberg voro de vid Carlberg. Margueritte Gyllfenhammar, så lycklig i sin förlofning med Carl Akrell, sade åt Malla: »Det är besynnerligt! Jag är lyckligare än du och jag tycker ändå att du förtjänar att vara mycket lyckligare än jag!» De skulle bosätta sig vid Carlberg där han var lärare – allt var gladt och kärt för henne.

David hade emellertid varit vid Husby, som ännu innehades af arrendatorn major Sjöberg. Fråga var om att där bereda en bostad för Silfverstolpes. Malla önskade det ej, Husby var ej trefligt och hon insåg ingen möjlighet att flytta så långt, nio mil från sin mormor. Likväl insåg hon nödvändigheten för både David och henne själf att snart få en egen verkningskrets och längtade därefter som ett medel till förbättring. När David återkom tyckte han ej heller om Husby. Arrendatorn skulle nu innan Thomæe-dagen uppsägas och Wrangel och Silfverstolpe samfälldt taga mot det och gifva fru Rudbeck 1,000 rdr rgs årligen för det.

Cronstedts, Helvigs, Montgomerys från Lindholmen kommo till Edsberg till fru Rudbecks födelsedag den 26. Det skulle vara roligt, man skulle spela pjäser, tagna »au hasard».

Malla hade blifvit mager, hennes bror Josse och hans unga vänner funno henne embellerad, hon skulle spela roller, man öfverhopade henne med beröm och uppmuntringar, men hvad brydde hon sig nu därom! Allt koketteri, all fåfänga var förbi! Det fanns blott två män i världen, hvars omdöme nu mer hade värde för henne – och det var dock *en* för mycket, det kände hon!

Efter spektaklet om aftonen smög hon sig in i sin kammare för att en stund få tänka på sin frånvarande vän. Hennes mormor saknade henne, uppsökte henne och besvor henne på det ömmaste att vara glad, att komma in: »Om du håller det minsta af din gamla mormor, så förbittra ej hennes 79:de födelsedag!» Malla omfamnade den gamla och log med återhållna tårar.

Medan Marianne och Louise Imhoff voro kvar vid Edsberg ritades mycket. Malla laverade efter naturen utsikten från högra fönstret i gula förmaket en månskenskväll och skickade till A. F. med D. G., som gärna åtog sig den kommissionen.

Sedan alla voro resta och de blefvo ensamma vid Edsberg återtog Malla med nöje de geografiska studierna, som hon företagit för att fängsla och sysselsätta sina tankar. Så snart ljus upptändes om kvällarna, framlades Atlas på det gamla välbekanta svarta läderbordet, Malla eller David läste högt den geografiska utförliga beskrifningen och den andra utpekade orterna på kartan. På detta sätt var ej heller mormor utan sällskap utan tog del i studierna som upptogo ett land hvar afton. Sedan lästes högt någon annan bok eller spelades patience med mormor. Sålunda lyckades det Malla dock småningom att omkring sig återfå ett lugnt, om ej gladt hvardagslif. Krigsrykten och ovisshet i den vägen oroade och intresserade dem mycket.

Ulla Montgomery var flera veckor vid Edsberg, hvilket roade Malla. Hon och David uppfunno många små puts att muntra hvardagslaget. Man ställde till spökhistorier, for på metsläde på glanskis, det var enformigt, godt och lugnt och Davids jämna trefliga lynne verkade välgörande på Malla. Hon måste allt mera vänja sig att hålla af honom. »Le Vaillants» resa lästes med nöje.

Bland de visor som denna tid mest sjöngos hade Malla tre favoriter: »Te bien aimer, o ma chère Zelie», som David sjöng bra; en liten aria ur operan »Fatima»:

»O kärlek! din ära skall lifva min tunga,
men hvarför sker, då ditt lof jag vill sjunga,
att detta lof med tårar blandar sig»

och en liten visa som Charlotte Silfverstolpe sjöng så behagligt med ackompanjemang af sin harpa:

»Sjung, lilla Clara, hon, som sjöng
så gladt falleralla, sjunger aldrig mer!
Kärlekens smärta
sårat har dess bröst
sjukt är dess hjärta,
tystnad är dess röst!»

Louise Imhoff skickade Malla en afskrift af »Thekla, eine Geisterstimme» af Schiller, som Malla förgudade.

»Wage Du zu irren und zu träumen
Hoher Sinn liegt oft in kindscher Spiel.»

Allt var ju eljest så prosaiskt omkring henne! David läste hvarken tyska eller engelska och var i allmänhet obekant nog med poesiens skönheter!

Hon önskade ej komma till Stockholm denna höst! Hon fruktade att råka A. F. lika mycket som hon önskade få hans bref, hvilka hon skulle sakna i Stockholm. Helst hade hon kvarblifvit i ensligheten vid Edsberg, ehuru hon ej mera, som förr, gärna var ensam. Allt grubbel, många kval vaknade då – hon behöfde hjälp mot sig själf!

Den 21 december flyttade fru Rudbeck till Stockholm. Malla hade skriftligen bett A. F. skaffa henne en sonat för violin och piano af Struck, som hon om sommaren vid Ervalla med så mycket nöje hört öfverste Gyllenhaal och hans dotter Sophie spela. Julaftonen skickade Skjöldebrand henne Strucks sonat med en gammal betjänt, som hon alltid sett åtfölja honom. Hon måste gråta och blef rädd för sig själf och måste inom sig tillstå att hon ångrade sig. Detta ord: *Ånger!* står för första gången i detta afseende skrifvet i dagboken.

Den 28 var bal på Lindholmen. Malla for dit med sin fästman och hans syster i skönt vinterväder och godt före, men hennes tankar stannade i Stockholm. Pick-nick tillställdes på Lindö, ett ställe i grannskapet. Flera herrar från Stockholm ditkommo, däribland löjtnant Ernst Willebrand, som ofantligt kurtiserade Charlotte Silfverstolpe. En besynnerlig väckelse från förra lifligare ungdomsnöjen genomflög Mallas hufvud. I det hela var Malla förundrad att finna nöje i dansen. Från balen vid Lindö återvände hon med sina reskamrater en skön vintermorgon, sista dagen af det för henne märkvärdiga året 1805, och framkom till Stockholm omkring kl. 10 f. m. David var allvarsam och förehöll sin unga syster nog strängt den lättsinnighet hvarmed hon, Hedengrens fästmö, låtit kurtisera sig af Willebrand. Charlotte, som i sin oskuld haft roligt, blef mycket ledsen. Malla tyckte, att brodern var för sträng, men tog åt sig en del däraf så att de återkommo ej rätt belåtna med hvarandra.

Dagboken slutar med orden: »1805! Outplånliga minnen! Framtid?»

SJÄTTE AFDELNINGEN.

Förlofningstid.

1806.

Dunkelt för mitt öga sväfvar
framtidens okända dar,
minnet outplånligt fästar
de förflutna i min själ!
Vänskapen då gaf mig *tröst* –
Den nu äfven ger mig *hopp!*

Första januari var fru Rudbeck med Malla hos grefve Johan Henning Gyllenborgs. Malla gjorde där bekantskap med en person, som hon hört Charlotte Silfverstolpe mycket tala om, »lagman Poppius». Han föreföll Malla oaktadt sitt rätt fula utseende hygglig, kanske för att de hade ämnen att tala om som intresserade båda. Poppius tyckte mycket om Charlotte Silfverstolpe, som hade ett särdeles karltycke, som Malla ej rätt kunde begripa. Hon såg bra ut, ehuru hennes stora näsa och mun för ingen del voro fina, men hon hade stora vackra mörkblå ögon som ofta summo i tårar, hvita tänder och krusigt brunt hår, hon var ej särdeles hvit, hade ej färg, men en rätt nätt gestalt och en ovanligt vacker och stark röst. Det var en god, naturlig och uppriktig flicka med mycken lättrördhet, men tillika något ytligt och flackt som gjorde att Malla alltid sökte efter något *mer,* som icke fanns. Hennes öra svarade ej mot hennes röst; hon sjöng ej utan känsla, men utan förstånd, det vill säga, hon hade icke mer än en slags känsla: ömheten, som användes ibland där den ej passade och gjorde hennes sång enformig.

Den 2 var Malla hos fröken Skjöldebrand, Mamitta, och var länge hos hennes gamla far, den blinde gubben. Det var Malla en glädje att förkorta någon stund för den gamla mannen, som likväl i det hela var en obehaglig gubbe, isynnerhet genom det alltför myckna behag han yttrade för fruntimmer. Malla stod väl hos honom och Mamitta var alltid hjärtligt vänskapsfull mot henne.

Wrangels kommo snart till Stockholm och bodde hos fru Rudbeck. Med dem var Malla på Hirschfeldts konsert på Riddarhuset. Hon kom där att sitta framför magister Gustaf Silfverstolpe, som var köttslig kusin

med hennes fästman. Af honom hörde hon nu, att A. F. vore återkommen från Värmland, och då hon mot slutet af konserten vände sig om för att svara magister Silfverstolpe, fick hon se A. F., som stod några steg därifrån och hälsade vänligt. Hon måste luta sig ned – så betryckt kände hon sig. D. G. som satt bredvid henne, fruktade, att hon mådde illa och steg upp för att säga till om vagnen. Gustava stannade villrådig – och A. F. försvann, innan de hunno ut. Detta kostade grufligt på Malla, som så gärna velat höra några vänliga ord af honom och hon blef utan skäl missnöjd med Gustava. Gustava och D. G. hade ofta långa samtal som förargade Malla. Det föreföll henne, som om de behandlade henne som ett barn, som man ville leda till ett visst mål. Vid elakt lynne sökte hon skjuta skulden på andra, och var obillig och orättvis.

På fredagen var hon hos Helvigs, som denna vinter alla fredagar samlade tesällskap hos sig. Pennor, papper, tusch och färger lågo tillreds, alla sutto omkring bord och tecknade, somliga kopierade, andra ritade på fri hand. Under tiden läste fru Helvig högt ur »Vies des peintres célèbres». Detta hade kunnat vara mycket roligt och Malla fann det så; men det var ovanligt och många tadlade det och skrattade åt det. En finsk baron Ramsay, som sedan dog en ärofull död i 1808 års krig, laverade en gång hos Helvigs – Amalia fann hans ritning alldeles för mörk och sade obetänkt: »Mon Dieu, monsieur, c’est donc une nuit d’Egypte que vous faites là.» Baron Ramsay blef stött och förlöjligade sedan, samman med fru Ehrenström (Marianne Pollett), ritsoaréerna hos Helvigs.

Skjöldebrand var också där. Med klappande hjärta satt nu Malla vid samma bord och ritade. Då sällskapet vid niotiden bröt upp, gjorde hon sig ärende att se på hans ritning och klappade honom sakta på armen. Ack, om hon blott fått vara *som förr* mot honom! Hon kände sig så lycklig att få återse sin gamla vän, det hade blifvit ett villkor för hennes lycka. Hemkommen berättade hon allt för D. G., som dock ej rätt kunde finna sig däri! Malla fann honom obillig, men som han snart erkände sig ha orätt, skref hon i dagboken: »Den beskedligaste, måtte jag alltid förtjäna förtroende och tillit!»

Nu skulle också Malla göra bekantskap med sin fästmans närmaste anhöriga, däribland hans morbror, hofmarskalken baron Stierncrona, gift för tredje gången med f. d. hoffröken Minette Piper. Hon var mycket hygglig, ärlig och god, alltid vänlig och förekommande mot Malla. Han var en gammal artig världsman, ansågs vara kvick och rolig, men Malla kunde aldrig finna sig hemmastadd med honom. Jeannette Stierncrona, den vackra eleganta kusinen, var redan gift med baron August Adelsvärd. Baron Stierncrona hade nu i många år varit hofmarskalk hos drottning Sofia Magdalena. Oförmodadt blef han nu entledigad från denna befattning. Det förtröt honom som en stor orättvisa och just vid samma tid dogo tvenne hans yngsta barn i kikhostan. Bedröfvelsen däröfver blandad med förargelsen gjorde honom sjuk till kropp och själ, han stängde in sig i sin kammare, ville ej se någon mer än sina allra närmaste och förblef i flera år mjältsjuk. Hans mor, född Wrede, hade också i många år varit hypokonder; eljest en verksam och klok fru, blef hon de senare åren af sin lefnad jämt liggande, och mjältsjuk – ett olyckligt arf för hennes efterkommande.

Brelin kom en dag, var vänlig och hemlighetsfull och gratulerade den förlofvade. Manderström var glad och lycklig, men trifdes ej mycket hemma hos sin hustru. Mycket intresserad för sällskapets »Nytta och nöje» teatraliska öfningar var han beständigt där och hos dem däraf, som mest intresserade honom. Däribland var det isynnerhet ett par unga flickor, mamsellerna Flodin, hos hvilka han tyckte sig finna ovanliga talanger för teatern och hos dem passerade nu den unga gifta mannen alla de aftnar han ej var hos von der Burgs. Flodins bodde långt bort på Söder. Något ondt var för öfrigt ej i denna liaison, som hans hustru alltför väl visste af och hvaraf han icke gjorde någon hemlighet, tvärtom var det hans ständiga talämne.

Den 18 februari var Malla på en musikalisk dejeuner hos Schwerins, där hon hade mycket roligt. A F. var där och ställde sig så, att de ofta genom blickar kunde meddela hvarandra hvad de tyckte om musiken och då Franzéns vackra visa: »Goda gosse, glaset töm» sjöngs, tömde han oförmärkt ett glas champagnevin till hennes skål. Upplifvad och glad hemkom Malla. David, som af tjänstgöring varit hindrad att vara med, blef

att börja med ledsen åt hennes glädtighet, men hon var nu uppmuntrad och lifvade äfven honom. Hon var på en farlig väg utan att medge det.

Hon kunde ej mera lefva utan att ibland få bref af sin vän A. F. Hon råkade honom väl ibland hos Helvigs, men fick aldrig förtroligt tala vid honom, därför var skrifva henne oumbärligt. En gång lade hon oförmärkt en biljett på hans ritpapper och bad honom däri att nästa fredag lägga svaret i hennes sypung, som hon alltid lade i samma fönster i det yttre rummet. På detta sätt korresponderade de hela tiden. Ibland råkades han också hos Mamitta.

Malla lärde sig nu italienska för en italienare, signor Vittorio, som Brelin skaffat henne reda på. Hon hade undanbett sig alla fästmöspresenter och i stället bett David att få lära italienska språket. Det föreföll henne svårare än dem hon förut läst, vare sig därför, att hon nu var äldre eller mera upptagen af andra tankar. Lärmästaren var kanske också skuld därtill, emedan han var så entusiast för skönheterna i sitt språk och så häftig, att han aldrig gaf sig ro att explicera utan blott läste högt långa stycken som Malla icke kunde fatta.

Men förgäfves försökte hon förströ sig och döfva den inre disharmoni som plågade henne – hon tviflade och misströstade.

David hade under Gustavas vistande i Stockholm gjort henne och Malla ett stort nöje. På Svenska akademiens högtidsdag den 20 december 1805 upplästes ett med högsta pris belönadt poem »Uppfostraren» af en hittills obekant författare, magister Wallin. Detta skaldestycke var mycket berömdt, men skulle först i tryck utkomma i Svenska akademiens handlingar. De båda systrarna önskade mycket att få läsa det, isynnerhet Gustava som ämnet särdeles intresserade. Silfverstolpe kände icke magister Wallin, men fick veta, att han vore informator för baron Hamiltons söner och gick till honom en dag, bad honom ursäkta han djärfhet, nämnde sitt namn och sade, att som två unga fruntimmer af hans vänner så mycket önskade få läsa hans berömda skaldestycke, frågade han om magistern skulle vilja på några dagar anförtro honom manuskriptet. Wallin lånade honom det och det lästes med stort nöje och beundran, afskrefs samvetsgrant af de båda systrarna, hvilket gjorde att det behölls några veckor, så att David som var bortrest på mötet lämnat Malla i kommission att återskicka poemet. Hon gjorde så med några anonyma rader som bådo om ursäkt för dröjsmålet och tackade med önskan, »att skalden ej skulle försmå den okändas tacksamhet». Några dagar därefter, då Malla som vanligt läste avisorna för fru Rudbeck, fann hon i »Stockholms-Posten» ett poem »Till den okända»,[5] och blef lika förundrad som glad, då hon i de första raderna igenkände sina ord och fann att det var ett svar från författaren af det berömda skaldestycket. Dessa verser blefvo henne kära, ofta en tröst i sorgens stunder.

Vid en picknick på »Monbijou», sade Charlotte Silfverstolpe vid bordet åt Malla, att hon visste med säkerhet, att öfverste Skjöldebrand vore förlofvad med mamsell Betty Edman! Det var som om hon slagit Malla för bröstet med en klubba. Förlofvad! – Redan! – Malla hade ingen ro förrän hon fick upplysning härom. Dagen därpå skulle hon på Operan och visste att A. F. hade plats i samma loge. Hon skref en biljett som hon obemärkt där lämnade honom – hon hade lärt sig att blifva konstig.

Dagen därefter var fredag, sista februari. Hos Helvigs skulle Malla få svar på sin fråga. Uti den vanliga sypungen fann hon nu ett litet bref, utan utanskrift och förségladt. Hvad innehöll det? – Malla hade inbillat sig, hade smickrat sig med att hon skulle blifva Skjöldebrands sista kärlek, och detta hopp hade hon lefvat på. Hon tordes ej om aftonen läsa det afgörande svaret, men morgonen den 1 mars öppnade hon det och läste. – I första ögonblicket förkrossade det henne, hon fann det så kallt, så beräknadt – och så litet öfverstämmande med den ytterlighet af känsla hon sett hos A. F., hon kunde ej förena allt detta. Han föll i hennes tanke – och hon led obeskrifligt, mådde illa, måste skylla därpå och var alldeles ur fattning. David kom, blef förundrad och ängslig att finna Malla sjuk och upprörd; mormor proponerade, att de skulle gå ut tillsammans i det vackra vädret. Malla begagnade pretexten för att ostörd få tala vid David, men orkade ej gå

ut, utan stannade i stället med honom i sin kammare på andra sidan om salen. Där omtalade hon nu allt, visade A. F:s bref och talade ur hjärtat. David var härvid obeskifligt förståndig, öm och god, upptog hennes förtroende med ett riktigt broderligt deltagande och öfverseende, varnade henne för de farliga förstulna biljetterna – bad henne nu skrifva ett svar till A. F., som han ville besörja – och var i denna stund allt hvad Malla kunde önska och behöfva hos den bästa, förtroligaste vän. Hennes tacksamhet var också gränslös, och från denna dag tillhörde den i första rummet David.

Silfverstolpe hade själf skrifvit utanskriften på Mallas bref till Skjöldebrand och skickat det med sin betjänt som dagen därpå medförde svaret från A. F. med utanskrift till »fröken Montgomery». Silfverstolpe blef mycket missnöjd därmed, han tyckte att Skjöldebrand borde af grannlagenhet hafva ställt utanskriften till honom. I sitt bref till A. F. hade Malla yttrat sin innerliga önskan, att han och D. G. skulle återkomma till samma vänskapligt förtroliga umgänge som förr, men D. G. var nu uppbragt emot A. F. och, lika billig, lika förnuftigt god som Malla dagen förut funnit honom emot henne, lika uppbragt, häftig och orättvis fann hon honom nu mot A. F. och detta var hennes största sorg. *Nu* tyckte hon att alla skrupler, all svartsjuka borde vara förbi och i stället tyckte hon sig märka en oöfvervinnelig prevention hos D. G. Grufligt svåra dagar voro dessa och ökade Mallas fördom emot mars månad, som hon alltid funnit så olycksbådande för sig.

Hon kunde ej rätt fatta detta nya. En stum förundran bemäktigade sig hennes föreställning – och likväl, då hon hann sansa sig, hann vänja sig vid tanken, att A. F. älskade en annan mer än henne, fann hon en tröst i hans uppklarnade ålderdom och kände, att hon icke mer behöfde hafva ondt samvete i anseende till honom. Hvad hon ock kunnat misstaga sig i anseende till sig själf, var dock en mindre bitter olycka än hvad hon felat mot *honom*. Hon hade stor aktning för Betty Edman, som hon alltid hört mycket godt talas om och fann ovanligt vacker och behaglig. Nu blef Mallas lifligaste önskan att blifva hennes vän, och hon tyckte att med tiden skulle, just därigenom att Skjöldebrand blefve lyckligt gift, all misstro, alla misstankar försvinna hos D. G. och hon uppgjorde i tankarna huru de *fyra* i framtiden skulle hafva godt af hvarandras umgänge. Fri för de svåraste förebråelser som tryckt hennes hjärta öfverlämnade hon sig af tacksamhet och vana med allt mera tillgifvenhet åt David, som hon med skäl fann sig hafva plågat och oroat.

David omtalade en gång, att han kommit på visitation till ett ryttartorp inom en af honom nyligen mottagen skvadron. Då han inkom, såg han med förundran hustrun i en grann, smutsig klädning och mössa, och mannen, som satt och läste. Silfverstolpe utförde först hvad som hörde till hans tjänstebefattning, men då han sedan blef mer bekant med ryttaren, frågade han, huru han kommit att blifva ryttare då allt hos honom röjde en bildad uppfostran. Han anförtrodde då ryttmästaren sin historia. Han var köpmansson från Göteborg, hade fått en god uppfostran och var ämnad till handelsståndet. Ogärna var han i sällskaper, emedan han alltid kände en särdeles farhåga för fruntimmer – liksom en aning, att de skulle göra hans olycka. En ung vacker fru, gift med en gammal rik man, gjorde hans bekantskap och blef kär i honom. Efter många dårskaper vann hon åtminstone hans medlidande, skildes vid sin man och för att ej öfvergifva henne i olyckan, måste han mot sina föräldrars vilja gifta sig med henne. Van vid öfverflöd och fåfänga förledde hon honom därtill, och i fattigdom och elände måste de lämna Göteborg och han måste ta tjänst som ryttare. Nu fann han sig högst olycklig med den stackars hustrun, som ock varit van vid bättre dagar. Efter några få år dog denne man af sorg och grämelse och lämnade den tafatta frun med två barn, för hvilka Silfverstolpe sökt hjälp hos mannens släkt i Göteborg.

Denna historia föreföll Malla rysligt hemsk! Hon kom därvid ihåg den slags farhåga hon hört David säga, att han erfarit för att göra hennes bekantskap. Hon fruktade *så* att icke rätt passa honom – att kanske göra hans olycka! Denna tanke låg som en mörk aning i hennes hjärta.

Genom Amalia och hennes systrar hade Malla denna vinter gjort bekantskap med Goethes arbeten och läst af hans »Theater»: »Iphigenia», »Egmont» och »Torquato Tasso» med obeskriflig njutning och

uppbyggelse. Skjöldebrand hade ock fått löfte att låna dessa böcker och ofta skickades de dem emellan med några förstulna rader, som hon ej visade D. G. Gärna hade hon med honom velat läsa de mästerverk som gjorde henne så stort, så innerligt nöje, men han läste icke tyska. Malla tyckte att den lilla svårigheten lätt genom öfning kunnat öfvervinnas, men det fanns aldrig tid därtill, och det var och förblef tomt! Att *ensam* läsa och njuta något var för Malla ej detsamma, hon nästan kväfdes af sin inneslutna känsla och behöfde meddelandets lättnad och utveckling. – Nu hade hon en egen vän, en fästman – och det var ändå tomt.

Malla skrifver till Gustava den 14 Mars: »Här är mycket nöjen och många förströelser som ej alltid roa och förströ mig. I måndags hade jag likväl roligt! Jag disponerade en loge på Operan och såg *Oedipe* med Imhoffarna, Mamitta, Charlotte och David Silfverstolpe.

Choræus den lycklige unge mannen är sjuk – och mjältsjuk. Sällheten är ej af denna världen!»

Den 16 mars var Malla vid Carlberg och hörde Choræus predika sin sista predikan, märkvärdig genom ämnet »våra onödiga bekymmer». Han ville visst därigenom motarbeta sina egna sjukliga omsorger. Han såg så sjuk, betryckt och modfälld ut, att Malla anade, att hon aldrig mer skulle höra den älskade predikanten – nu lyckligt gift och far till en liten gosse. Den 6 juni medförde posten underrättelsen om Choræi död.

Choræus, som några månader lefvat så lycklig, gift med den både behagliga och förträffliga Sophie Robsahm, född Wester, blef störd däri genom underrättelsen att hans ende bror, honom mycket lik till utseende, blifvit vurmig. Han var köpman i Finland. I september månad år 1805, då Michael Choræus fick denna oroande tidning, reste han genast öfver till Finland för att se om honom, och efter några veckors vistande tillsammans hade han den tröstendatt att se brodern återställd och redig. Michael Choræus återvände då till sitt kära hem, men sjöresan på båten blef långvarig – ångbåtar voro då ännu okända – Choræus förkylde sig och fick frossan på sjön. Då han kom till Stockholm, var brodern oförmodadt där före honom; han hade farit på ett annat fartyg ett par dagar efter Michael. Han utkom med honom till Carlberg, men var ej riktigt bra, omåttligt begifven på prakt och nöjen. En morgon gick han från Carlberg, och natten därpå kom ett bud som lät väcka Michael Choræus med tillsägen, att en person som kallar sig Choræus gjort flera oordningar i staden och vore nu därför fängslad. Sjuk och uppskakad skyndar den stackars Michael till Stockholm för att uppsöka den olycklige brodern, som emellertid sprungit ut genom ett fönster och begifvit sig ner på finska fartyg, som lågo i hamnen på Djurgården. Choræus skyndar dit för att finna honom, och då han kommer på den långa på vattnet flytande Djurgårdsbron, möter han där den vansinnige brodern springande för att undkomma honom förföljande personer; i detsamma han blir varse Michael, kastar han sig öfver ledstången i vattnet. Han blef upptagen och sålunda frälsad, men förblef sedan vansinnig och måste insättas på Danviken. Från denna fasans stund, då han såg sin bror springa i sjön för att undvika honom, fick Choræus en faslig hjärtklappning och ängslan, som sedan icke lämnade honom utan lade grund till den sjukdom, som i början af juni slutade hans dagar.

Hans begrafningsdag den 8 juni uppfördes musik af Hirschfeld, Crusell och flera uti Carlbergs kyrka, där man så ofta med glädje och uppbyggelse hört honom. Det var på eftermiddagen en mulen dag, åskan gick. Grefvinnan Cronstedt bedröfvad hörde på den sköna koralen, då hennes blick föll på ett fönster, hvarigenom hon fick se Choræi bleka vanställda anlete med hemska ögon se in i kyrkan. Hon häpnade – det var den galne brodern som rymt från dårhuset och nu stod där för att betrakta Michaels likbegängelse som sorgen öfver honom så tidigt fört till grafven.

På änkefru Choræi namnsdag den 24 juli skref Wallin i hennes lilla gosses namn några verser till henne, som Malla fann alldeles oöfverträffligt rörande vackra.

En afton voro Cronstedts från Carlberg med flera andra hos Skjöldebrand för att höra musik. Gärna hade

han ock velat bjuda Malla – men det gick icke an numera – och det kostade hjärtligen på henne.

Ryktet sade nu allmänt, att Lasse Silfverstolpe vore förlofvad med fru Jennings. David skref honom till därom och han svarade: »Du säger, att hela världen förlofvar mig med fru Jennings. Jag skall därpå svara att hela världen har rätt, men att vi kommit öfverens att ej omtala det förrän vid min återkomst (från Petersburg) som blir nu i vår.» I anledning däraf gjorde David visit hos sin tillkommande svägerska och hon var ibland hos fru Rudbeck.

Då Malla råkade Lasse och fru Jennings tillsammans skref hon i dagboken: »Jag visste det längesedan, och *ändå* förundrar det mig!»

Lasse Silfverstolpe var ej glad, ej otvungen som förr. Han hade under sitt vistande i Petersburg och äfven nu, nyss hemkommen, fått flera anonyma bref som omtalat fru Jennings på mindre fördelaktigt sätt. Bland annat berättade den anonyma korrespondenten, att hon och en flicka, som varit hos henne sedan hon blef änka, en gång klädda som pigor varit på fjärde raden på spektaklet med några unga herrar, klädda som betjänter. Lasse förtrodde detta åt sin bror, ledsen och villrådig huru han skulle göra. De beslöto, att han uppriktigt skulle tala härom med sin trolofvade. Ängslig och gråtande men ärligt tillstod hon, att hon verkligen gjort denna och flera obetänksamheter, hänförd af sitt glädtiga lynne och sin förflugna sällskaparinna, och man upptäckte att de anonyma brefven kommit från en afvisad friare till hennes pengar. Charlotte Lefebure älskade verkligen Lasse och var i botten en redlig och god människa. Malla kunde ej underlåta att finna, att dessa små bekymmer voro liksom vedergällningsrätt åt hennes blifvande svåger, som visserligen ej varit rätt grannlaga i sitt sätt att vara mot fruntimmer. Malla var af naturen långsint och hämndlysten. Samma trogna minne, som varmt och tacksamt ihågkom hvarje vänligt ord, hvarje bevisad välvilja, glömde icke heller en sårad eller tillbakastött känsla.

En dag såg Malla ett godt spektakel i »Nytta och nöje» och hade där mycket roligt af att råka Betty Edman, som var hjärtligt vänlig mot henne. Några dagar därefter råkades hon åter på musikalisk soirée hos Riddarhussekreteraren Silfverstolpes; där voro också m:ll Wikmansson, Skjöldebrand och magister Silfverstolpe. Det var första gången Malla såg A. F. och D. G. åter tillsammans. Det var en god, glad treflig afton, som gjorde henne godt och gaf ny styrka och hopp åt hennes enda önskan.

David önskade få Mallas porträtt och hon målades nu därför af miniatyrmålaren Sparrgren och var där fjorton gånger, två timmar hvarje gång med än den ena, än den andra goda vännen. Den artiga professorn pratade med hennes »vackra vänner», som han kallade dem, mera än han målade och porträttet framställde ett sjukligt utseende, som ingen fann likt Mallas, som hittills varit utmärkt friskt och sundt, ehuru hon de sista åren fått ett lidande uttryck.

Den 10 maj, precist fyra år sedan månskenspromenaden med Cronstedts och Skjöldebrand till bryggan i Bryggargränden, gick Malla dit – hon hängde så dåraktigt fast vid alla minnen.

Malla hade af Skjöldebrand fått låna flera af hans äldre manuskript, bl. a. en journal: »Marche och segling år 1789», som hon läste med största bifall och innerlig känsla för författaren.

Den 19 for Silfverstolpe till sitt skvadronsmöte. På eftermiddagen for Malla på roddbåt öfver till Ragvaldsbro för att besöka Mamitta Skjöldebrand. Det var första gången hon försökte detta roliga och lätta sätt att ifrån Röda bodarna komma öfver till Söder. Ett par timmar var hon där, och då hon omkring kl. 8 skulle återvända, kom Betty Edman, som också bodde nära Ragvalds backe, för att fara på båten i den vackra vårkvällen. De voro ensamma i båten utom rodderskorna, ett rätt hjärtligt och förtroligt samtal uppstod dem emellan; där på fjärden blefvo de *du* och goda vänner. Malla öfvertalade madamerna att ro omkring Riddarholmen så att färden blef längre. Det var henne så godt och kärt. I dagboken skrefs: »Jag är

ändå beskedlig! Aldrig blir min känsla orättvis mot andra fastän den smärtar mig själf!»

Dagen därpå promenerade Malla med grefvinnan Schwerin om aftonen i den gröna lummiga Humlegården. Schwerins voro lika vänliga mot Malla som alltid. I allmänhet visades henne en aktning, ett förtroende, som hon visste med sig själf, att hon ej förtjänade och som kändes förödmjukande. I Humlegården råkades fru Edman med sin dotter Betty och öfverste Skjöldebrand – det var roligt! I dagboken står: »Den sköna aftonen, våren, blomstren; ack, hvar skall jag återfinna mig?»

En dag var Malla på en musikalisk dejeûner hos fröken Sophie Silfversparre, hoffröken hos prinsessan Sophia Albertina. Hon hade sina rum åt strömmen i prinsessans palais. Malla satt där vid det öppna fönstret, såg solen glittra i vattnet som brusade – hörde vacker musik, och *ångrade,* att hon ej beredt sig sådana stunder i framtiden! Samma afton var hon i »Nytta och nöje» och råkade där A. F. med sin Betty; hon var då där för sista gången på länge.

Dagen innan fru Rudbecks utflyttning till Edsberg undanstal Malla en stund på eftermiddagen för att göra afskedsbesök hos sina vänner på Söder, for på roddarbåt, råkade A. F. hos hans syster Mamitta och gick med dem till Betty, som de funno omgifven af små flickor som hon läste med. Malla bjöd dem farväl och de följde henne i båten öfver sjön till Röda bodarna, det var roligt! Den 28 åto Malla och hennes mormor middag vid Carlberg och foro sedan till Edsberg, dit David kom dagen därpå.

Nöjd att åter vara vid det kära Edsberg, nöjd att veta A. F. lycklig och att i honom och hans fästmö hafva goda vänner, var nu också Malla rätt nöjd med sin David och njöt den 1 juni en rätt härlig vårdag. De voro mest ute hela dagen, och uti Mallas favorit-kabinett uppe i trädgården läste de och talade förtroligt. I dagboken står: »God dag! Jag hade blott velat också tala om *den frånvarande,* så hade jag varit fullkomligt nöjd. David får ej tro, att jag *kan* glömma!»

Följande dag måste David fara till Stockholm, och sedan till mötet. Det var tomt, ledsamt, fult väder. Mot aftonen kom bud från Stockholm som hemförde Mallas klaver. Det hade varit fråga att bortbyta det mot ett nytt som var beställdt, men hade lämnats Malla fritt val om hon ville behålla det gamla. Vid detta hade hon hört sin älskade syster sjunga och spela – äfvenså A. F. – därvid hade han komponerat den vackra romansen i operan Siri – nej, Malla ville hellre behålla det gamla, kära instrumentet och nu hemkom det.

David kom öfver en dag till Edsberg. Då Malla visade honom de bref hon fått under hans frånvaro, yttrade han förundran och missnöje öfver att »A. F. åter börjat korrespondensen!» Detta sårade och förundrade Malla och hon talade vidare med David härom. David yttrade nu ett misstroende, ett ogillande af Skjöldebrands uppförande som Malla fann högst obilligt. Han sade också, att han ansett Mallas exalterade vänskap för A. F. vara en följd af hennes besynnerliga ställning i anseende till dem båda, men att han alltid hoppats, att hon »med tiden» skulle inse det otillbörliga af en fortsatt korrespondens dem emellan, och att detta förhållande så småningom skulle upplösas!

Detta var ett hårdt och oväntadt slag för Malla. Hon tyckte, att hennes fästman hade ingen rättighet att vänta eller fordra denna uppoffring, då hon så ärligt, så fast och högtidligt gjort till ett vilkor för deras förbindelse, att hon skulle få skrifva och mottaga bref af sin vän A. F., som hon uppriktigt erkänt sig vara för innerligt tillgifven för att någonsin kunna glömma eller vilja blifva främmande för. Silfverstolpe hade lika högtidligt lofvat henne att icke misstycka eller misstro hennes vänskap för A. F., att ej oroas däraf, och i förlitande därpå hade hon gifvit honom sitt löfte. Nu insåg hon, att han gifvit henne sitt, liksom man gifver barnet en leksak för att för ögonblicket tysta och lugna det – och han gjorde henne och sig själf ett ohjälpligt ondt med sitt missnöje nu.

David reste och Mallas sinnesstämning synes bäst af hennes iskalla bref till Silfverstolpe. Hon började ana,

att han aldrig rätt skulle förstå och bedöma hennes varma trofasta hjärta, och fruktade att ej rätt kunna bidraga till hans lycka.

Den 11 juni var Malla i Stockholm med grefvinnan Cronstedt och hörde »Skapelsen» uppföras i Catharina kyrka. Charlotte Silfverstolpe sjöng Gabriels och Evas partier. Hennes sångmästare var Lithander. Han var gift, god man och far, men hjärtligt förtjust i sin discipel, till hvilken han skref löjligt svassande bref, hvarom hon rådgjorde med Malla, som bad henne blott icke svara och icke låtsa därom. Malla hade hoppats få se A. F. vid konserten, men det slog fel – och dagen syntes henne förlorad. Charlotte Silfverstolpe reste nu med sin goda lärarinna, fröken Julie Rudensköld, till sin fästmans hem, Riseberga, för att göra bekantskap med hans blinda mor och hans systrar, grefvinnan Rudensköld och fru Geijersstam, och se sitt blifvande hem. Hon var lycklig och höll af Hedengren.

Malla läste i dessa dagar högt för sin mormor en söt roman: »Emilie et Alphonse ou le danger de se livrer à ses premiéres impressions», som gjorde henne verkligt nöje. Ett bref från David med detaljer om hans tjänstbefattning intresserade Malla mycket. Hon hade placeradt sin ambition på honom, och å hennes sida var detta det största kärleksbevis.

Till midsommar reste fru Rudbeck till Krusenberg och därifrån till Lindholmen med David och Malla. På hemresan voro de en stund uppe vid Thorsåker, obeskrifligt vackert, halfannan mil från Edsberg – till salu – men så dyrt att det icke var att tänka på. Det gjorde Malla helt sorgsen och i dagboken står: »aldrig uppfyllda önskningar!»

Den 5 juli gjorde Malla sin första långa promenad *ensam* på detta åratal. Hon gick då till Kummelby äng – samma väg som *den sista* med A. F. Där fann hon nu sin morbrors folk huggande och rödjande – han var nu husbonde på Edsberg – det gjorde Malla ondt.

Fru Jennings var en tid vid Edsberg. Malla bjöd till att fästa sig vid sin svågers tillkommande hustru och i allmänhet att trifvas med sina blifvande släktingar, men det var dock mera god vilja än böjelse däri, utom i anseende till Lasse. Charlotte Lefebure fann hon dock liflig, glad och flitig med särdeles god smak och behändighet och Malla hade icke ledsamt med henne. Thure Rudbeck var mest hela denna sommar vid Edsberg. Han var mycket road af Adélaide Piper, som tillbragte några veckor på Skansen hos fröknarna Kjerrmansköld. Vänskap och förtroende hade han alltid för Malla, som också höll mycket af den vackra gossen. En dag satt han och läste i »Emilie och Alphonse» med största intresse. Då Malla passerade rummet sade han: »Vet du, nu är jag kär i Emilie och tycker mer om henne än om Adélaide som visst ej är lik Emilie – *Du* är snarare lik henne!»

En dag som Malla länge samtalade med D. G. yttrade han sig med bitterhet om A. F. och hans lättsinnighet i anseende till frutimmer, omtalade åtskilliga drag däraf och påstod att intet i den vägen vore honom heligt. Det gjorde Malla ondt – i dagboken står: *»Jag* har intet att förebrå – och kan ej minska min högaktning och min tillgifvenhet.»

Den 22 juli var en liten fest för fru Rudbeck; Cronstedts kommo, Helvigs och systrarna Imhoff och Reyer, en sachsisk legationssekreterare, en hygglig man som var i ständig förtjusning öfver det idylliska han fann i den landtliga festen för den gamla älskvärda åttioåriga gumman, och skref vers däröfver.

Den 26 var bal på Sollentunaholm för den sjuttonåriga Hedda. Malla hade på hufvudet en krans i form af diadem af röda och hvita löfkojor och hennes tunik var uppfästad med dylika buketter. Särdeles vackert. Vid Carlberg var en kadett Ehrenheim, som förut varit i Uppsala, där Mallas bröder och andra funno honom så lik henne, att de kallade honom »syster Malla». Han var nu vid Sollentunaholm, en rätt hygglig gosse, som tycktes hafva en viss sympati med sin likhet. Malla och han ställde sig framför en spegel och måste själfva

erkänna, att likheten var förvånande. Han blef sedan ett par dagar på Edsberg och hjälpte grefvinnan Cronstedt att rita upp mönstret till Mallas brudtäcke.

David hade ett sätt att uppgöra planer för deras framtid, som förundrade Malla. Allting skulle de hafva elegant och fullt upp. Det förnöjde hennes inbillning, men huru oerfaren hon än var i affärer och hushållsomsorger, föreföll det henne dock som de just icke kunde få tillgångar till allt detta och hon tyckte sig märka, att det icke blef mera af än planer och projekter.

Flera förslag till arrende eller köp af egendomar misslyckades. Nu var det fråga om en egendom, Thoresta, som var Malla på allt sätt motbjudande. Den var alldeles för dyr för Silfverstolpes tillgångar. Sitt eget lilla arf hade han placerat i ett nytt alunverk, som hans vän Axel Adlersparre med vänners biträde anlagt på Öland. Med Malla fick han ej mer än tolf tusen riksdaler banko kontant och omkring sjuhundra riksdaler banko af hennes andel i Husby, som efter mormors död skulle tillfalla Gustava och henne. Att nu köpa en egendom, som kostade femtiosjutusen femhundrafemtiofem riksd. banko, föreföll Malla alldeles odrägligt. Hon hissnade för den stora skulden och förutsåg, att David och hon vid Thoresta skulle blifva som inspektor och deja för sina kreditorer. Men åt ingen uppgaf hon detta skäl för sitt missnöje. Det hade varit att gifva sig anseende af mera insikt än Silfverstolpe, och för allt i världen hade icke Malla velat nedsätta honom i någons tanke, fastän hon själf blifvit litet störd i sitt förtroende till hans duglighet i affärer. Till skäl för sin motvilja angaf hon endast, att hon fann stället otrefligt och flackt, och tillräknades detta henne af alla som en oförnuftig barnslighet. David var hänförd af den goda jordmånen m. m., och emot Mallas önskan afgjorde han köpet till hennes förundran och förtrytelse.

Den 21 augusti underskrefs köpekontraktet. Den 1 september skref Malla till Gustava: »Nu har jag hunnit vänja mig vid tanken på Thoresta – det är dessutom afgjordt och en afgjord sak måste man finna sig i. Emellertid vill jag njuta det närvarande och ej anticipera det tillkommande; för öfrigt kan jag ej säga jag önskar *något,* mina önskningar sträcka sig ej längre än några dagar – att få återse dig är min högsta önskan. I det vackra vädret i förrgår eftermiddag åkte David och jag först till Frescati och sedan till Tivoli, där vi uppsökte Kraus' graf. Där är gudomligt vackert! Vi hörde öfver Brunnsviken klockorna ringa i Stockholm – det låter så högtidligt på afstånd i sommarkvällen. Och på berget, där vi stodo omgifna af höga ekar, sågo vi öfver sjön Haga, Stockholm, och öfver Ålkistan utåt Saltsjön. I går morgons foro David och jag till Carlberg. Vi hörde Wallin predika om: »Gack du och gör sammaledes!» Det var härligt. Fru Choræus var i kyrkan, jag har ej sett henne sedan hon förlorat honom. Vi voro sedan tillsammas hela dagen i stort sällskap och hon smög sig ofta till mig för att tala om honom. Lilla Hedda sjöng så vackert Franzéns innerliga visa: »Sörj ej den gryende dagen förut»; fru Choræus gick bakom mig och sade sakta: »Choræus hörde den så gärna!» M. H. A. berättade för mig, huru en dag Wallin hos henne kommit att se ett bref från mig och frågat henne hvems den stilen var. Då hon svarade mitt namn sade han: »Jaså, fröken Malla Montgomery, ryttmästar Silfverstolpes fästmö, jag kunde väl tro det!» På hennes ytterliga fråga hvad han menade därmed, omtalade han sändningen med poemet »Uppfostraren», och hans svar till »den okända». Det var således verkligen till mig! Sedan gjorde jag hans personliga bekantskap. Wallin var min bordskamrat och jag hade mycket roligt däraf. Han önskade få göra er bekantskap, »om *han* ej är för mycket grefve och *hon* för mycket grefvinna, så att de försmå den fattiga magistern.» – Vi fara i denna vecka till Stockholm på några dagar. Om det blir vackert väder skola David och jag om onsdag tidigt vara vid Marieberg hos Helvigs för att med dem i slup fara till Drottningholm där vi råka Cronstedts och blifva hela dagen: det lofvar att bli roligt!»

Den tillämnade Drottningholmsfärden, som Malla väntade sig så mycket nöje af, blef hindrad därigenom att Silfverstolpe, som på något sätt förgått sig emot en supig, oordentlig mönsterskrifvare, af honom blifvit anklagad och i följd däraf pro forma tillsagd åtta dagars arrest på sitt rum vid Edsberg. Detta förtröt Malla. För att ej tjänstfolket och andra skulle veta af saken, låtsade David vara sjuk, låg på en soffa, och fru

Rudbeck och Malla tillbragte dagarna till det mesta i hans kammare.

Malla ville begagna dessa ensliga dagar att om möjligt vore söka uttyda sig för David och göra honom begripligt *sina* omdömen, *sitt* sätt att känna. Hon visade honom alla sina gamla anteckningar som uttalade hennes inre riktning. David läste igenom hennes små uppsatser utan att säga ett ord därom, utan att gifva henne tillfälle att utveckla sina tankar eller rätta dem, ifall han ogillade dem. Malla kunde icke förstå denna tystnad, denna likgiltighet. En kyss hade oändligt mera värde för David än tankens innerligaste utgjutelse, och smek afbröt alla samtal. Småningom vänjde Malla sig vid att skilja det ena från det andra: behöll det *bättre* för sig själf och öfverlämnade sig ändå ej ogärna till det *sämre*. Men hon genomgick ej denna förändring utan att känna sig nedsatt och förödmjukad i sitt eget omdöme – ty hon var aldrig länge obetänksam – reflexion och minnets jämförande tog snart hänförelsens rum. Men hon tänkte: sådan är världen och människorna! Det är blott jag som är en romanesque, sentimental toka. Jag vill söka blifva som andra – och glömma min samvetsgranna räkning med mig själf.

Cronstedts kommo i september några dagar till Edsberg. Ibland fann Malla grefvinnan Cronstedt kortsynt och ensidig. Hennes man hade många och stora fel; som hon ändå mycket älskade honom, ville hon vara blind därför och beskyllde och misstänkte hela hans kön för de svagheter, hon ej kunde undgå att märka hos honom. Hedda Lewenhaupts uppfostran fann Malla också underlig – och om hon vågat, skulle hon ibland hafva funnit den förfelad. Hon fick alltid göra hvad hon ville och gjorde aldrig annat än hvad som roade henne för ögonblicket. Hon var en intagande söt. intressant tretton års flicka, men hvad skulle det blifva af en människa, som aldrig lärt sig känna nödvändighetens och pliktens lagar?! Likväl – detta förstod ju M. H. A. mycket bättre än Malla, hon hade väl rätt – men tvifvel därom uppstod ändå någon gång i Mallas själ – och hon led däraf. Det är så godt, så ljuft, då man ännu med ungdomens bekymmerslösa oerfarenhet litar och med oinskränkt förtroende bygger på deras omdömen, som man så helt vördar och högaktar.

Malla läste denna sommar en engelsk roman, som särdeles roade henne: »Saint-Clair of the Isles or the Outlaws of Barra». Ibland for hon med David på ökstock i Edsviken. Då det var helt lugnt och stilla, läto de ökstocken plaska och flyta utan att ro och Malla läste då på svenska från engelskan för David.

Wrangels kommo på några dagar till Edsberg och Gustava trakterade Malla med musik, men i de affärer som nu skulle uppgöras mellan Wrangel och Silfverstolpe var den förre konfys och orimlig, och det var ledsamt. Den 21 voro de tillsammans vid Carlberg och hörde Wallin predika öfver ämnet: »Sörja är bättre än le». Den 23 reste Wrangels. Vid afresan voro både gossen (Anton som varit med dem) och pappa odrägliga i Mallas tycke, som ofta nog var uppbragt öfver sin systers olycka att lefva med en så overksam och kortsynt man. Malla var glad att åter ostörd och ensam få njuta det älskade barndomshemmet. *Förr* saknade hon då hon var allena, *nu* var det hennes bästa dagar, hon njöt dem i det närvarande, och blundade för framtiden.

Ur Charlotte Posses bref: »Löfsta den 17 oktober 1806. Tack för predikningarna. Ack! Choræus har väl fått en efterträdare, men hans rum är dock icke fylldt! Wallins predikningar äro vackra, fulla af starka bilder – poetiska – men jag saknar däri denna varma öfvertygelse, denna upplyftande känsla, som ger mod till plikters uppfyllande och svårigheters öfvervinnande, denna djupa människokännedom, som icke lämnar någon svaghet ovidrörd och som lär att besegra den! Jag ryste vid det intryck Wallins predikan skulle göra på dig!»

Den 20 reste fru Rudbeck med Malla till Stockholm för att öfvervara Lasse Silfverstolpes bröllop med fru Jennings; den 21 var bröllopet. David var särdeles väl klädd och såg i Mallas tycke så bra ut i sin vackra uniform. Ärkebiskop Lindblom, som vigde brudparet, satt vid bordet midtemot Malla och talade om hennes mor som han fordom mycket sett i Uppsala, fann Malla lik henne, »ty hon var ett aimabelt fruntimmer och mycket dégagée, hon också,» sade han. Malla gjorde hvad hon kunde att synas glad och rätta sig efter tonen

i det sällskap som omgaf henne – och fann sig själf dum och sjåpig och icke rätt att passa någonstädes!

David längtade nu obeskrifligt efter sitt bröllop, och Malla med ibland – hon hoppades det skulle blifva lugnare sedan – tröttsamt i längden att alltid vara på sin vakt!

En förmiddag hos Mamitta råkade Malla Skjöldebrand och Betty, och blef glad att se dem så lyckliga.

Ur bref till Gustava: »Det som i Stockholm gjorde mig den verkligaste, innerligaste tillfredsställelse var den goda gubben presidenten Gyllenborgs glädjetårar då vi råkades; han vände sig till David och sade: 'Utan *henne* voro ej min hustru och dotter så återställda efter sorgen som de nu ändå äro, hon ensam har talt till deras hjärtan!'»

Dessa dagar i oktober månads slut, som fordom varit så muntra och lifliga vid Edsberg, voro nu tomma och tröga. Mormors födelsedag blef ofirad i det gamla kära hemmet, men från Tidaholm, där hennes barn och barnbarn voro församlade, kom en beskrifning huru denna dag där blifvit firad, som rörde gumman och Malla till tårar. Malla deltog hjärtligt i de älskvärda systrarna Imhoffs bedröfvelse öfver deras fäderneslands dåvarande förnedring under Frankrikes tryckande ok, men Napoleon var dock henne beständigt en intressant personlighet och hans segrar försonade henne med hans kejsarvärdighet, som hon eljest hade svårt att förlåta honom.

Krigsrykten och tillrustningar började oroa Malla – hon kände, att hon hjärtligen skulle sakna David om han blef kommenderad och denna känsla närmade henne till honom och gjorde henne tacksammare för hans ömhet mot henne. Fru Rudbecks hälsa var ofta störd af opasslighet som oroade Malla. En dag var Malla i Stockholm och skulle där möta Silfverstolpe, som varit vid Thoresta några dagar, men förgäfves väntade hon till kl. 7 på aftonen och måste då fara ensam med kusken och betjänten i månskenskvällen med mycken oro för Davids uteblifvande. På hemvägen mötte hon honom ridande. Han hade ej kunnat fara från Thoresta förrän på eftermiddagen och då han ej fann Malla hemma blef han orolig, hade hört talas om röfvare på Kummelby skog, kastade sig genast med sabel vid sidan på en häst och mötte henne sålunda nära Stockholm. Detta tyckte Malla så mycket om och aftonen blef dem glad och treflig.

Den 1 december kom fru Helvig med sina systrar till Edsberg och stannade till den 10 – för Malla goda, trefliga dagar. Amalia deklamerade så vackert roller, som hon spelat på sällskapsteater i Weimar och lärt af Goethe och Schiller – den förres Iphigenia, den senares Jungfrau von Orleans; det förtjuste Malla, som gärna glömde både förflutet och tillkommande, blott det närvarande var fullt och rikt!

Marianne Imhoff märkte, att Malla ibland med häftig otålighet svarade på sin mormors otaliga frågor, och att hon hade svårt att med rätt tålamod bemöta de små brister och svagheter som medföljde hennes ålderdom. Hon talade med Malla härom vänskapsfullt och samvetsgrant, och då Malla häraf väcktes till ånger och klagade öfver sin häftighet och vresighet sade Marianne: »Jag har erfarit detsamma med min mor, som genom lång sjuklighet var lika svag som nu din mormor genom sin höga ålder. Sedan hon nu är död och jag ej kan godtgöra mina fel, är det så bittert att ångra dem. Då du frestas till otålighet så tänk blott, att din mormor snart lämnar jorden och jag tror det skall hjälpa dig att med kärlek och tålamod möta hennes små svagheter.» Malla erkände huru rätt hon hade och lydde hennes råd. Då hon sedan i framtiden såg Shakespeares »Kung Lear» väl gifvas, tackade hon Gud, att ingen bitter förtviflan och ånger väckte minnet af hennes gamla mormor.

David kom till Edsberg den 8 och omtalade för henne att han i Stockholm hört, att unga Carl Skjöldebrand vore missnöjd med sin fars förlofning med m:ll Edman och gjorde allt för att bryta den. Det gjorde Malla hjärtligen ondt. Och när Malla sedermera kom till Stockholm med sin mormor, fick hon hos Mamitta bekräftelse på, att unga Skjöldebrand med all makt motarbetade förbindelsen och gaf till skäl, att Betty Edman vore en illa beryktad flicka! Sanningen var, att en man (Forsberg) som i flera år bott i samma hus

som Edmans, och vid faderns död gjort änkan och dottern många tjänster, sedan friade till Betty, som ej ville hafva honom. Han ansåg magister Silfverstolpe som en lyckligare rival, emedan han dagligen umgicks i huset och hjälpte fru Edman och Betty med inrättandet af den pension för flickor de då började. Förtretad, svartsjuk, elak och hämndgirig skref Forsberg en gemen visa om dem som cirkulerade i Stockholm och som Carl Skjöldebrand nu anförde mot sin fars fästmö. Mamitta tog saken tämligen lugnt och tycktes önska och förutse, att hennes bror skulle bryta förbindelsen. På Mallas oerfarna och djupa sinne gjorde denna underrättelse det mest smärtande intryck. Malla skref till Skjöldebrand för att om möjligt motverka hvad som sades om den stackars Betty. Den 23 fick Malla svar från A. F. Och hvilket svar! I dagboken står: »Det är då också förbi! Farväl hopp om sällhet för dem! Han har orätt i min tanke – men hans son – obegripligt!»

Han ålade henne att förstöra detta bref, men hon bevarade det som en uttydning af hvad hon ändå ej kunde fatta! Så mycken aktning och förtroende till Betty och ändå att så öfvergifva henne. Att nu också här en Silfverstolpe skulle vara Skjöldebrand i vägen. Det plågade och sårade Malla, att det namn hon skulle bära nödvändigt skulle vara honom förhatligt! Det var henne oumbärligt att högakta och beundra A. F. och allt hvad som störde hennes tro på honom var henne bittert lidande! Nu var han därtill olycklig –hans ålderdom så tom! – Inom två år så mycken sorg!

Dagen därpå, julafton, firade Cronstedts sitt silfverbröllop på Carlberg, och den åttioåriga gumman for på eftermiddagen dit med Malla och Emilie. Silfverstolpe var ej frisk och vågade sig icke ut i kölden. Där var som vanligt trefligt och gladt. Verser af Wallin sjöngos och en kanon på melodien »Buvons tous à la ronde»:

»Hymen är full
och silfvervingen dufven,
lilla lufven
får vingar snart af guld.»

Kl. 3 på natten återkommo de till Edsberg och fru Rudbeck mådde ej illa af denna färd, men Malla, sorgsen, orolig fatigerad, mådde ej väl.

Juldagen blef nu i stället deras julafton vid Edsberg. Malla hade mycket bestyr med julklappar och attrapper, ehuru få de voro. Om afton, då hon efter allt detta skulle sätta sig till bords, var hon så uttröttad, att både fru Rudbeck och Silfverstolpe öfvertalade henne att dricka ett glas vin för att styrka sig, men på hennes retliga natur hade det en för stark verkan – hon afsvimmade och då hon återhämtat sig, föll hon i häftig gråt med blodupphostning. Detta störde aftonen, men hon blef bättre, sedan hon om natten fick sofva.

Julhelgen passerades sedan helt tyst och stilla. Om aftnarna spelades boston med mormor eller lästes högt m:me Cottins roman »Amélie de Mansfield.» med nöje och intresse.

I dagboken skref Malla den sista december: »Edsberg! Det kommande året skall då skilja mig härifrån! Men intet, intet skall uppfylla och ersätta ditt rum i mitt hjärta, du min barndoms, min ungdoms lugna bostad! Jag har här njutit så mången obemärkt sällhet, så många lyckliga stunder. Jag har ock här lidit mycket – men själfva lidandet gör mig än mer hemma här, där hvarje rum, hvarje sak påminner mig det förbigångnas glädje och sorger. Aldrig på något ställe i världen får jag njuta den rena känsla af lycksalighet som någon gång här uppfyllt mitt hjärta! Kanske, att jag också ej på något annat ställe skall lida så mycket – dock det första har oftast ersatt det senare. Farväl 1806!

1807! Blif *lugnt!* jag begär ej mer.»

SJUNDE AFDELNINGEN.

——

Äktenskap.

Oreda. Förvillelser. Krig. Väckelser. Sjukdom.

1807–1808.

»Hier soll ich lernen, dulden, üben,
Gefahr der Sinne scheu'n,
mich kennen – Gott in Menschen lieben,
zur Ernte Saamen streun.»

»Vänskap – deltagande – erkänsla.»

Så börjar 1807 års dagbok, detta år som skulle medföra en så betydlig förändring i Mallas lefnad.

Den 5 januari kommo Wrangels. Det var en glädje för Malla, hvars bröllop nu var utsatt till den 11, och som var upptagen af »världsliga omsorger därtill», säger dagboken. Hon kunde ej komma sig för att flytta sin lilla skrifbyrå ur det rum, där hon i fjorton år skrifvit, tänkt och gråtit, både af glädje och sorg. Den blef kvarstående i mormors kammare, fastän hon själf nu snart skulle flytta upp i den s. k. fähuskammaren, den vackraste i hela huset, i anseende till utsikten till Edsviken och landsvägen.

Det var underliga dagar dessa hennes sista flickdagar. De goda vännerna samlades så småningom, Charlotte Posse, Henriette Montgomery, Lasse och hans hustru. Malla var som i ett rus. Hon hade föresatt sig att ej låta sinnesrörelsen få makt öfver sig – att vara glad, men hon måste göra våld på sig. Den 10 skref hon i dagboken: »Ack, Edsberg! Ack, barndom, ungdom, minnen, saknad!»

David hade denna dag farit till Stockholm; bland flera små kommissioner hade Malla bett honom köpa Axel Silfverstolpes »Sammandrag af grekiska historien», som Gustava önskat sig. Men då David om aftonen kom hem, hade han glömt det. *Glömt* hvad Malla bedt honom om och hvad Gustava önskat sig! Detta fann Malla kallt och tanklöst; hon blef mycket ledsen och hade ett långt samtal med David därom, hvarvid hon väl var obilligt häftig. Det slutade som vanligt med kyssar och smek utan att Malla inom sig var tillfredsställd. De inneslutna, med våld kufvade sinnesrörelserna verkade på hennes hälsa, så att hon dagen därpå mådde mycket illa. Men det kunde ej hjälpas – hon måste vara färdig, klädd, grann. Alla rum voro fulla – Malla såg sjuk och grå ut, var ej till sin fördel, såg det själf med ledsnad, men bibehöll lugn och sans. Vigseln förrättades klockan sju om aftonen af den hederlige prosten Altén. Malla var undergifven och rörd, men fällde icke en tår. Charlotte Posse tyckte, att hennes uttryck var lugn försakelse.

Dagen därpå mådde Malla ännu sämre, men mycket främmande voro bjudna till middagen, och om aftonen skulle blifva bal. Man måste synas glad och vara elegant. Men hon såg med förtrytelse huru litet de färgrika blommorna i hennes hår passade mot hennes gråbleka anlete och till hennes slocknade blick. Man satt länge till bords, skålar druckos, och då »brudens vänners» skål dracks, uppstego Tönnes Wrangel, Carl Cederström och Fredrik Ridderstolpe och tackade för skålen på ett sätt som innerligen rörde och fägnade Malla. Visor sjöngos – Malla ville ändtligen höra sin favoritvisa »Sörj ej den gryende dagen förut». Gustava ville ej gärna sjunga den i anseende till orden »härjaren rycker brud ifrån brudgum och vän ifrån vän». – Gustava var missnöjd med Malla för att hon ej var lycklig och fann hennes umgänge tungt, och Malla

tänkte: att det som kallas deltagande är ibland blott en själfvisk saknad öfver egen störd frid.

Carl Cederström omtalade för sin svägerska Charlotte Posse just denna dag, att han vore förlofvad med fröken Augusta Löwenhielm, en söt Värmlandsflicka, som Malla hört mycket talas om. Af hjärtat önskade Malla honom lycka.

På länge hade Malla icke dansat och förundrade sig nu åt att finna det så litet roligt. Dansen hade ock nu antagit en helt olika karaktär; grannare, svårare, mera omväxlande steg gjordes nu, helt olika dem Malla fordom lärt af m:lle Bassi och Cassaglie, så att hennes dans som förr var bra nu var gammalmodig.

Malla kände sig gammal och trött. Balen räckte till efter tre om natten, men som det var ganska mörkt, stannade alla kvar till dager vid åttatiden. Rum att ligga fanns ej för alla utan de packade in sig hur de kunde. Fru Helvig och hennes systrar samlades inne hos Malla, som nästan dignade af trötthet. Då de klockan sju på morgonen skulle dricka kaffe för att sedan resa, ville man också servera detta uppe i Mallas kammare och hon måste själf göra dem uppmärksamma på att hon behöfde hvila. Ändtligen klockan åtta fick hon lägga sig – men tyvärr! ej vara ensam, som hon till kropp och själ så väl behöft!

Dagen efter var postdag och Malla väcktes af bref från Skjöldebrand och Betty Edman. Huru underligt, huru förvillande besynnerligt detta allt föreföll henne, kan blott den föreställa sig som rätt insett och följt hennes öden. Bettys bref ingaf henne den största högaktning, det lifligaste medlidande för den stackars flickan som oskyldig lidit så mycket, och hon erkände tacksamt sin lycka att hafva varit omgifven och skyddad under sin ungdom. Det upprättade också i hennes tanke hennes nya släkting Gustaf Silfverstolpe som Skjöldebrands bref anklagade. Han var ännu denna dagen kvar vid Edsberg och Malla talade mycket vid honom, han var dyster och sorgsen och sade: »Akta sig, kusin Malla, att vilja blifva min vän, det medför blott olycka! Alla som varit mina vänner har jag bringat sorg och olycka.» Gustaf Silfverstolpe var liten och puckelryggig, men hade ett lifligt och ej fult anlete med blixtrande bruna ögon.

Småningom afreste de främmande. Sedan Malla nu fick vara i ro blef hennes hälsa bättre; och hon erfor snart, att som gift *måste* en kvinna *älska,* eller *afsky*. Tacksamhet och aktning var grunden till hennes tillgifvenhet för David och den måste nu blifva af innerligare art, då han så mycket älskade henne. Hennes tankar och idéer fingo en ny riktning som hon ej anat. *Om* Malla vetat A. F. lycklig med sin Betty hade hon nu kunnat vara glad; men tanken på deras olycka fördystrade henne.

Madame Zelia som varit sjuk ända sedan början af januari afsomnade den 23 januari 78 år gammal.

Silfverstolpes voro ett par muntra dagar vid Lindholmen, dock var det roligast i Mallas tycke att återkomma till Edsberg. Men hon kände afund på sin morbror som var husbonde där! Den 30 var bal på Sollentunaholm för de nygifta. Medan Malla på förmiddagen satt och garnerade sin simpla hvita tråflorsklänning med en guirlande af röda och hvita törnrosor inkom den fordom så allvarsamma, tarfliga och som husmoder berömda grefvinnan Ankarcrona fann Mallas tillämnade toalett alltför enkel, och sade: »I Stockholm kunde du ej på en bal vara så simpel!»

Malla var i allmänhet förundrad och yr i hufvudet af all den inkonsekvens hon tyckte sig se och höra i världen, och kände sig där ej hemmastadd!

Fru Helvig och hennes systrar voro ock med på balen vid Sollentunaholm. Fröknarna Imhoff voro ej hvad man kallar omtyckta; man fann dem icke vackra, illa klädda, tyska i sitt sätt att vara, de blefvo ej uppbjudna. Detta förtröt Amalia som beklagade sig däröfver för Malla, beskyllde svenskarna i allmänhet för öfverdrifven svaghet för elegans och yttre behag, utan afseende på själens egenskaper och utan verklig smak och bildning. Malla ville gärna taga sina landsmäns parti men insåg, att de rikt begåfvade, intressanta systrarna kunde för de obildade men granntyckta svenskarna hafva något ovanligt och mindre behagligt, och

fann detta ledsamt.

I februari flyttade fru Rudbeck till Stockholm, där David och Malla bodde hos henne i Mallas fordna flickkammare som blef treflig. Där stod nu en ny vacker och bekväm mahognychiffonier, som Malla fick af sin man och däri hon med stort nöje installerade sig och beständigt hade till skrifpulpet. På dörren till det lilla skåpet midt uti målade Carl Akrell en utsikt af Edsberg, som fägnade hennes ögon hvarje gång hon lyfte dem från skrifpapperet under de många år hon vid samma chiffonier skref både ljufva och ledsamma anteckningar.

Hos Mamitta råkade hon Skjöldebrand. I anledning däraf står i dagboken: »Jag är lycklig, ty jag skakas ej mera så våldsamt. Försynen vare tack som gifvit mig lugn och ej stora behof för att känna mig nöjd!»

Margueritte Gyllenborg, hvars bröllop året förut blifvit uppskjutet, ville ej heller nu gifta sig och sade Malla uppriktigt, att hon tyckte mindre om sin fästman nu än förr och att blott den sorg hon skulle göra sina föräldrar hindrade henne att bryta. På anmodan af hennes far talade Malla mycket med henne härom, föreställde henne nödvändigheten af att taga något parti. Bland de skäl Malla anförde *för* giftermål var modersglädjen. Hoppet därom var nu Mallas enda tanke, enda önskan, enda bön. Margueritte samtyckte ändtligen och hennes bröllop firades snart.

Hos Helvigs hade Malla ibland roligt, men allt var där så olikt hvardagslaget hemma, och hon hade svårt att känna sig rätt hemmastadd där. Den liflige, snillrike professor Ernst Moritz Arndt råkade hon där med nöje och han var äfven med Helvigs hos fru Rudbeck. Systrarna Imhoff hade gjort bekantskap med den vackra friherrinnan Munck, född Hebbe, som gjort allt för att komma på intim fot med dem och Malla såg henne ofta hos dem. Hon föreföll Malla konstig och beräknad och Malla var svartsjuk på den vänskap systrarna visade henne. Brelins – numera Gyllensких – förtroliga umgänge i hennes hus hade fortfarit och genom honom och Arndt hade hennes bekantskap med systrarna Imhoff befrämjats. Det var nu andra gången som friherrinnan Munck var föremål för Mallas svartsjuka.

De hotande krigsryktena, som länge varit oroande, öfvergingo nu till visshet. Stralsund belägrades af franska trupper och intresset för det allmänna var ofta Mallas rådande känsla. Fosterlandskärlek hade från hennes barndom sammansmält med den exalterade känslan för ära och krigsbragder, som varit hennes första passion. I denna kärlek till fosterlandet samstämde David varmt och lifligt, och var denna känsla deras förnämsta sympati, den utgjorde det innerligaste bandet dem emellan, som i förening med sinnlig böjelse blef till en varm och hjärtlig tillgifvenhet.

Flera gånger hade Malla och David talat om glädjen att få ett samfäldt föremål för sin kärlek och omvårdnad och alla Mallas önskningar och förhoppningar för framtiden koncentrerades i detta hopp. En gång vid denna tid var Charlotte Silfverstolpe hos fru Rudbeck, talade om sin kärlek till barn och den glädje hon lofvade sig i hoppet att en gång få ett eget barn. För första och enda gången yttrade Malla en sådan önskan. »Å,» svarade Charlotte gladt och lättsinnigt, »du får aldrig något barn, det skall du få se!» Dessa ord grepo Malla i själen, det syntes henne så tanklöst hårdt att döma henne till en sådan saknad och hon glömde aldrig det smärtsamma intrycket af denna spådom.

Mot slutet af mars for Malla med David till Thoresta på ett par dagar. I början föreföll det henne fult och ödsligt, men hon blef sysselsatt, verksam, och intresserad därvid, och fann det ej så otrefligt, kände god vilja, håg att arbeta. Till sommaren skulle rummen repareras och till hösten skulle Silfverstolpes bosätta sig där.

Boskillnad var nu afgjord emellan von der Burg och hans hustru. Malla talade vid honom för att förmå honom att årligen bidraga åtminstone till hans dotters underhåll. Med svårighet lofvade han slutligen att därtill gifva hundrade riksdaler om året. Del var ett svårt samtal för Malla och hon ansträngde sig så mycket

för att ej förråda hela sin indignation, att hon hostade blod.

Påskdagen var skön musik på Carlberg och Malla hade där kunnat hafva mycket roligt – men Skjöldebrand, som dagen därpå önskade se samma sällskap hos sig, kom och frågade Malla om hon ej ville komma – huru gärna såg han – nog och gick vänligt och kordialt till Silfverstolpe och bjöd honom med alla de andra komma och höra musik hos honom. Malla såg David blekna och stelt urskulda sig! Han blef mycket uppbragt, fann A. F. högst *orimlig* att göra en sådan proposition, och Malla fann David orimlig och sig själf – olycklig! David ville i stället att de skulle fara på Börspicknicken, och i dagboken står: »På Börsen! Jag minns mig där ung, yr, glad – sorgsen och désappointerad – som nu!» Därefter blef Malla sjuk till kropp och själ och fruktade mer än hon hoppades af framtiden.

Den 2 april var Malla något bättre och med sin mormor på middag, tillställd af Rudbeck på värdshuset »Mon Bijou». Oaktadt sin höga ålder var hans mor gärna ute och åt gärna godt, då hon själf slapp hafva omtanke därför; hon var ännu ofta på supéer och spelade då ofta whist eller boston.

Fru Geijersstam, född Hofsten, såg Malla flera gånger vid Carlberg och hörde henne spela fortepiano. Hon var mycket musikalisk, en medelålders änka, mycket berömd och högaktad. Nästan alla dagar hörde Malla nu att de musikaliska vännerna voro tillsammans.

En dag ämnade Malla tillbringa aftonen hos Helvigs; men hon gick aldrig bort utan att bedja sin mormor om lof därtill: Och nu yttrade den gamla missnöje därmed; Malla blef hemma, men med förtrytelse. Några dagar därefter nekade henne David att fara till en konsert som hon önskat höra! Hon tyckte sig märka att man nekade henne dessa nöjen, emedan det ansågs som tillfällen att råka A. F. och blef innerligen uppbragt däröfver. Malla kunde ej emotstå frestelsen att skrifva till Skjöldebrand för att om möjligt explicera och urskulda Silfverstolpes synbara ovilja. Deras bref gick nu genom Mamitta. Hans svar af den 21 april betog Malla allt hopp och var henne obeskrifligt smärtsamt.

David och Malla läto nu måla sina porträtt hos Gillberg åt fru Rudbeck och Malla fick äfven ett af David, som var ganska likt, ehuru endast profil.

Emellertid läste Malla mycket denna vinter. Hennes läseanteckningar upptaga: »Voyages dans l'intérieur des États- Unis d'Amérique, augmentés d'anecdotes sur la vie militaire et politique de Georges Washington» par F. M. Bayard.

Oeuvres, de Florian: »Numa Pompilius, Galathée, Estelle». Ils ont fait les délices de mon enfance, et je les aime et par goût et par reconnaissance.

»Alphonsine», roman de m:me de Genlis. Intéressant, d'un style piquant et ingénieux.

»Madame de Maintenon» par m:me de Genlis. Selon l'histoire l'héroine me paraît une dévote avec de l'ambition et de l'ésprit sacrifiant le repos, le bonheur, le plaisir, tout à son ambition concentrée; dans le roman elle apparaît noble et forte, digne de respect et d'admiration.

»The life and character of Bonaparte from his birth to the 15:th august 1804» by Burdon. Interesting but as I believe too partial for this problem of the century.

»Die arme Waltern» von Maler Treu. En liten *särdeles* god novell. Där uttalas så vackert »och rörande den aning om moderskärleken som lefver i min själ.»

Att bestyra om möbler och hushållsbehofvens anskaffande till Thoresta var nästan det enda som nu roade Malla och lifvade trögheten af det närvarande. Första maj åkte hon kring Djurgården med sin svägerska i Lasse Silfverstolpes eleganta équipage. Männerna redo. Hon såg där en ny vacker och bekväm calèche, som

hon sedan hade nöjet åka i, ty David köpte den.

Denna maj månad skänkte Malla några oväntadt glada stunder hos Helvigs, på Carlberg, hos Mamitta där hon råkade hennes bror, och hos den stackars alltid flitiga och aktningsvärda Betty Edman. Af friherrinnan Silverstråle fick Malla höra att Silfverstolpe ansågs vara mycket jaloux. Denna ogrannlaga anmärkning förargade Malla obeskrifligt och hon erfor att hon icke med tålamod kunde höra något mindre godt omdöme om honom.

Den 26 maj flyttade fru Rudbeck till Edsberg. Silfverstolpe reste nedåt landet för att köpa upp hästar för regementets räkning. Nu var då åter Malla som förr vid Edsberg. Gärna var hon i ungdomshemmet, men hellre hade hon dock haft något att göra, något som upptog hennes verksamhet. Hon nästan kväfdes af denna döda sysslolöshet och hade icke nog kraft och förmåga att skapa sig någon egen verksamhet, oberoende af omständigheterna.

Den 31 maj var för Malla en god och oförgätlig dag! I dagboken står: »Skön, gudomlig morgon! Ljuf promenad! Jag har då återsett dig – och *här* i Edsbergs lundar! Så oförväntadt, så roligt! Ack mitt hjärta, du kan med lugn njuta din glädje – den är oskyldig! A. F.! M. H. A.! Mina vänner, så likt 1804!»

Fru Rudbeck reste med båda Emiliorna och Malla till Funbo- Löfsta. Det var roligt! Och att på Polacksbacken se kyrassiärernas exercis, där Davids skvadron utmärkte sig framför de andra, var för Malla ett stort och lifligt nöje. Efter mötets slut foro Malla och David till Sandbro, där Davids vän Wilhelm Liljencrantz med sin familj var bosatt. På vägen blef samtalet mycket allvarsamt. Malla kom därvid att tänka på huru hennes förnämsta önskan blifvit ouppfylld, den att i kärleken finna lugn och lycka, och yttrade nu, att hon misströstade att någonsin få *någon* af sina hjärtligaste önskningar uppfylld. Thoresta var ej det hem hon önskat sig, Charlotte Silfverstolpes spådom stod hotande för henne och en aning om olycka och sorg vaknade inom henne. David ville med skämt och smek förmå henne till en bättre sinnesstämning – men misströstan låg för djupt i Mallas själ, och nu på vägen, då David hvarken kunde rätt förstå eller trösta henne, kom hon i den allra häftigaste spasmodiska gråt! De mötte Liljencrantz och hans hustru som foro bort, men låtsade ej känna igen dem, emedan Malla, så upprörd som hon var, ej kunde visa sig för dem. De foro dock fram till Sandbro, stannade där öfver natten och reste morgonen därpå till Björnarbo.

Där bodde Silfverstolpes faster den åttioåriga ärkebiskopinnan Troil med sin dotter fru Hjerta och hennes dotter, en sondotter Madeleine Troil och en brorsdotter Britte-Charlotte Silfverstolpe, Davids kusin. Värdinnan var en utmärkt älskvärd, liflig och vänlig gumma. Hennes hus var trefnadens hemvist. Enighet, kärlek, flit och ordning lifvade dessa fem goda och behagliga fruntimmer, som voro nöjda och lyckliga i sin ställning, som oförändrad fortgått sedan många år och ännu förblef lika i sjutton år därefter, och som genom denna oafbrutna följd fick en helgd liksom tiden vårdat sig om dess ostörda frid.

Självfva stället var landtligt täckt och trefligt; en liten park, genomfluten af en sorlande skuggig bäck, var prydd med en mängd minnesvårdar, dels efter aflidna saknade vänner, dels efter glada familjefester, och deras årtal visade huru länge Björnarbo varit ostördt bebodt af dess glada innevånare. Man såg där ännu minnen från 1760-talet.

Två dagar i detta lugnets och den husliga trefnadens tarfliga boning gjorde Malla godt och tillrättavisade hennes upprörda sinne.

På återresan stannade Silfverstolpes i Uppsala, där de råkade Charlotte Silfverstolpe som ditkommit med sin tillkommande svägerska fru Geijersstam, född Hedengren, och sin fästman Olof Hedengren. De beságo tillsammans Biblioteket, Mineralkabinettet och Domkyrkan; där, invid Gustaf Wasas graf, sjöngo Charlotte, Hedengren och David: »Ädla skuggor, vördade fäder!» Det var oändligt vackert och högtidligt.

I slutet af månaden foro de till Thoresta för att efterse reparationer m. m. De besökte äfven Lindormsnäs, där deras närmaste grannar den sjuttioåriga baron Posse med sin tjuguåriga maka, den vackra Charlotte Cronhjelm, bodde.

Inom socken där Thoresta var beläget hade ett torparfolk dött, hvars hela bo vid bouppteckningen uppgick till 1 rdr 32 sk:s värde. De efterlämnade tvenne barn som fingo bo i fattighuset och föröfrigt »gå på socknen» för att födas. Den äldsta, en tioårig flicka, kom till Thoresta medan Malla var där; barnet var sjukt, Malla såg, att det var mässling och lät henne stanna för att få vård – och så förblef hon hos Malla, och var där ännu år 1843.

Ibland fann Malla sin man kall – eller blott sinnligt varm, emellanåt sval nog. – Ljufva stunder hade de dock emellanåt och höllo af hvarann så mycket två så i det hela olika naturer kunna sympatisera. David åtminstone var ibland, eller fann sig vara obeskrifligt lycklig. Det hände att han då tänkte på Claesson och Charlotte och frågade Malla om hon trodde att *de* någonsin voro så lyckliga? Och Malla ansåg Charlotte så mycket lyckligare än hon fann sig själf.

Till Edsberg samlades nu mycket ungdom. Thure Rudbeck, vänlig och broderlig mot Malla, innerligen älskad af sin gamla farmor, till hvilken han hade både förtroende och kärlek, Gustava Arnell med sin son Otto, Charlotte Posse, äfven fröknarna Strokirk voro där en tid. De hade förr bott i Västergylln och varit mycket vid Kaflås och ansågo Gustava Rudbeck som en mor. Grefvinnan D'Albedyhll (Charlotte Wrangel) hade varit mycket sjuklig den föregående vintern och skulle nu dricka Pyrmontervatten vid Edsberg.

En morgon voro alla de unga, utom Malla, vid Malenalund hos Emilie. En herre, åkande i calèche far förbi på landsvägen, han håller, stiger ur och går fram till Malenalund, där han finner blott obekanta damer. Det var Skjöldebrand som på vägen till Rosersberg, där hertig Carl då bodde, trodde sig, bland de fruntimmer han såg vid Malenalund, träffa Malla – och hon var ej där! Att han för att råka henne öfvervunnit sin motvilja att träffa Emilie rörde och fägnade Malla som ett stort bevis på fortfarande trofast vänskap. Hennes fel eller kanske ännu mer hennes *olycka* var att alltför mycket behöfva sådana förnyade bevis, för att tro och lita på andras bevågenhet.

Åkande partier gjordes alla dagar till vackra ställen i trakten. På en af dessa färder kommo de i vagnen att tala om grefve Adolf Mörner som nu var gift med fröken Heijkenskjöld, och Charlotte Wrangel sade, att han aldrig varit kär i Malla utan blott för att slita sig från en farlig böjelse till grefvinnan Klingspor, född Wennerstedt, friat så envist till Malla. Detta ansåg Malla också troligt, oaktadt allt hvad han sagt och skrifvit för att öfvertyga henne om motsatsen, ty hon tyckte alltid, att en verklig innerlig kärlek bättre skulle förstå och bedöma sitt föremål och medlen att vinna det.

Malla försökte denna sommar att läsa »Tristram Shandy» af Sterne, men hon förstod den ej rätt. Det humoristiska hade hon inte sinne för, och i allmänhet icke för hvad hon kallade metaphysiskt grubbel. Hon tog lifvet mycket enkelt, ville använda hvar stund däraf till nytta eller nöje, ville älska, och arbeta för dem hon älskade.

Sedan sällskapet vid Edsberg blifvit mindre talrikt läste grefvinnan d'Albedyhll för de kvarvarande en roman, af henne författad, med titel Ludvig von Mansfeldt. Egentligen voro händelserna däri sanna och verkliga. Grefve Ludvig von Eichstädt, d'Albedyhlls morbror, bosatt i preussiska Pommern, var den verkliga hjälten i denna roman, som är mycket intressant, roade alla, och upprörde många smärtsamma minnen af år 1805 hos Malla. Uti denna bok är det *mannen,* som är i strid emellan två böjelser. Med nöje lästes ock: »Pensées sur la différence de la manière de traîter l'amour des Poètes français et allemands» af Villiers.

En dag voro de i Stockholm och hos Helvigs på Djurgården där de råkade Arndt och hade roligt. Oroande krigsrykten och Gustaf Adolfs opolitiska sätt att handla spredo allt mer och mer oro i landet.

Den 30 juli åkte fru Rudbeck med hela sitt sällskap till Sollentunaholm, satt där ute på gården och åt filbunke. Det hade regnat dagen förut och var fuktigt; förmodligen ådrog sig den gamla en förkylning, sjuknade om natten och blef illa sjuk. Den 13 augusti kunde Malla dock skrifva till Gustava: »Mormor fortfar att dagligen bättras och i morgons gick hon till och med några steg då de skulle bädda om hennes säng. Hon är vid godt lynne, talar politik och ber mycket hälsa dig.»

Hon återhämtade sig dock aldrig riktigt från denna sjukdom. Silfverstolpes hade ämnat denna sommar flytta till Thoresta, men att öfverge den goda gumman nu i hennes svaghet – huru skulle det gå an? De voro ej borta en dag utan att hon bittert saknade dem, talade öm dem i halfslummer och oroade sig öfvermåttan.

Att Stralsund kapitulerat och blifvit öfverlämnadt till franska trupper var en sorglig tidning, som, vid denna tid ankom. Köpenhamns belägring och bombardering af engelska flottan, som var denna sommars hufvudsakligaste världshändelse, hade obeskrifligt intresserat Malla och hon hade följt danskarnas öden och deras försvar med det innerligaste deltagande. En dag i Stockholm råkade hon A. F. hos Mamitta med stor glädje och hörde honom tala om hvad som händt och hvad som förestod i politiskt afseende.

Den 15 September var Charlotte Silfverstolpes bröllop hos hennes yngsta bror Lasse och den 18 återkom Malla till Edsberg. I sin flyttning till Riseberga i Nerike voro Hedengren och hans unga hustru vid Edsberg ett par dagar. Det kostade mycket på Malla att taga afsked af sin svägerska, och isynnerhet saknade Malla mycket hennes sköna sång. Nu var också det förbi!

Då Silfverstolparnes far, gamle kammarrådet Lars Gabriel, efter sin makas hastiga död, flyttade till Stockholm med sin trettonåriga dotter, emottog en jungfru Christina Lundström hans lilla hushåll i staden och besörjde samvetsgrant och troget den gamles vård i tre år. Efter faderns död blef hon kvar hos dottern och de båda sönerna. Då nu Charlotte skulle gifta sig ansåg David som afgjordt att Stina Lundström skulle följa med henne, men som det vid Riseberga förut var många gamla tjänarinnor fann Charlotte, som bäst kände Stina, att det vore bäst ej medtaga henne. David, som med skäl hade mycket förtroende till Stinas pålitlighet och trohet, rådde nu Malla att antaga henne till huspiga vid Thoresta och i oktober månad flyttade Stina således dit, och Silfverstolpes reste dit för att installera henne och andra nya tjänare.

Återkomna till Edsberg funno de mormor sämre, som hon själf sade af saknad öfver deras frånvaro. Hvarje afsked från Edsberg föreföll nu Malla som det *sista,* emedan hon ansåg sin mormors lifstid nu dagligen hotad och att hvarje dag kunde blifva den sista. Då David var borta, som han ofta måste vara, flyttade Malla in i sin mormors kammare, låg där på sin soffa »alldeles som förr» står det i dagboken.

Första delen af Skjöldebrands historia, författad på franska för mera afsättnings skull, var nu färdig under titel af »Histoire des Rois de Suède de la maison des Deux-Ponts». Ett tryckt exemplar däraf var lämnadt till konung Gustaf IV Adolf, men han fann att författaren tillåtit sig att anmärka fel och misstag hos konung Carl X, ogillade det och ville ej tillåta att arbetet fick utgifvas om ej ändring häri skedde. Detta uppehöll tryckningen och arbetet blef sedan aldrig fullbordadt.

Denna första del lästes med nöje vid Edsberg och Malla tyckte den gjorde heder både åt hjälten Carl X och åt författaren. Äfven läste Malla med nöje: »Cours d'instruction d'un sourdmuet de naissance» par Sicard, och Schillers »Wallenstein» som var hennes stora förtjusning; och sedan grefvinnan Posse och Charlotte kommit, läste de tillsammans m:me de Staëls »Corinne», som på denna tid med skäl var så beundrad och omtyckt. Malla hade lånat boken af Amalia v. Helvig och gjorde efter sin vana många streck och kors i marginalen.

Generalguvernören i Pommern, Essen, hade måst lämna Stralsund och med sin familj öfverresa till Sverige, där han nu var på Kaflås med hustru och barn och elfva domestiker! Gustava Rudbeck hade länge längtat att få resa upp till sin sjuka mor, men var ännu hindrad af detta främmande.

Silfverstolpe tänkte nu på att åter sälja Thoresta i anseende till krigsryktena, ty ifall han blef kommenderad insåg han svårigheten, nästan omöjligheten för hans hustru att sköta alla dessa affärer. Pengarna ville han då placera i Ölands alunverk, nyligen anlagdt af hans bästa vän Axel Adlersparre, till hvilken han hade ett oinskränkt förtroende. Det var äfven i fråga, att han skulle ackordera sig till Roslags skvadron vid kyrassiärerna och flytta till bostället Wittsjö.

Malla skref till Gustava: »Jag mår något bättre. Jag låtsar hafva hushållet på Edsberg, men mormor befaller mest själf. Tant Anette vill ej mottaga det, och som hon icke är jämt vid Edsberg vore det väl ock svårt. Men huru det skall gå i längden, begriper jag ej. Enligt all apparence får jag ej på länge något eget hem, och då får jag väl vara så här half-verksam. David hälsar dig – han håller nu just på att *kanske* byta om tjänst, *kanske* sälja Thoresta, eller *kanske* sätta sig i än större skuld. Jag är ej orolig, men nyfiken att se huru mitt öde skall utveckla sig.»

Malla var ett par dagar i Stockholm. Hon var mycket ledsen, hoppades nöje och tröst hos Helvigs. Men äfven där fann hon ledsnad och oro. Helvig misstänkte Tibell och såg framtiden mörk för fäderneslandet och var själf chikanerad och missnöjd. Hos Mamitta råkade Malla hennes bror med glädje, men – då David fick veta det, blef han ledsen. Dock beklagade han sig öfver Mallas delade känsla mellan dem båda så ömt, så kärleksfullt, att Malla, som nu varmt och innerligt älskade sin David, hade svårt att skilja sig vid honom, då han nu måste stanna i staden och hon skulle återvända till Edsberg. Alla krigsrykten, fruktan att sakna honom, hans kärleksfulla omsorg om henne, hans ömma vård om hennes mormor, hade exalterat hennes känsla för David, som nu var liflig och öm kärlek.

Ledsamma dagar följde – mormor sjuk – David vid Thoresta! Ett bref från A. F. uppklarnade något de dystra decemberdagarna. Han hade läst samma exemplar af Corinne som hon lånat af Amalia – hvad han sade därom fägnade och rörde Malla – han hade då igenkänt henne i de små tecknen.

Malla for med Gustava till Stockholm, där de blefvo några dagar. Den 19 var illumination för konungens återkomst från det olyckliga pommerska fälttåget. På återvägen till Edsberg följande dag talade Malla förtroligt med sin syster om hur hon misströstade om allt, tviflade på allt, trodde nu ej heller att deras moster skulle komma som hon så hjärtligt önskat och hoppats på för att ordna mormors hushållning på en mera bestämd fot. Modfälld och ledsen gjorde hon äfven Gustava ängslig. Men då de kommo hem till det kära Edsberg funno de där Gyllenhaal, komna kvällen förut! Hvilken glädje! »Mormor bättre af glädje – trefnad – godt!» säger dagboken.

Mycken ungdom var nu samlad vid Edsberg. Rudbeckar fyra, Essar tre, Sophie Gyllenhaal och hennes bror Carl. Allvarsam och full af bekymmer för framtiden hade Malla nu hvarken lust eller förmåga att som fordom lifva dem till dans och lekar. Julaftonen hade hon dock skrifvit åtskilligt på julklappar och attrapper. David skulle uppläsa det, men det gick långsamt och då han ej rätt fattade meningen, blef Malla otålig och förgick sig med vanlig häftighet. Gustava Rudbeck tillrättavisade henne bra och riktigt; aldrig tog Malla humör öfver en rättvis påminnelse utan upptog den med tacksamhet och glömde den aldrig.

Dagboken slutar med dessa rader: »Farväl 1807! Jag ville ej omlefva dig! Sällan har jag gladare sett ett nytt års ankomst, ty jag vet, att »quand on est le plus affligé, il faut attendre le plus de consolation; le plus étroit du defilé est toujours à l'entrée de la plaine.»

*

1808. »Rätta äran måtte då endast tillhöra dygd, och mod i faror vara en medfödd drift. Rätta modet måtte då bestå i ståndaktighet att följa samvete och sanning, om än det skulle kosta försakelse af det som närmast rör våra känslor!»

»Marsch och segling 1789» af A. F. S.

Malla ville uppmana sig själf till strid mot den tungsinta hopplöshet, som hotade att nedtrycka hennes lynne. Nu var hon likväl glad att vara med sin vördade moster, den kära mormodern och David! Det var allt hvad hon önskade, men det var en öfvergående glädje, som tyvärr snart skulle upphöra! Dessutom under tiden blandad med bekymmer.

Den 5 januari voro alla från Edsberg bjudna på bal till Lindholmen. De unga reste, Malla var deras fru och klädde där sina tre flickor: Hedda Rudbeck, Anne Sophie Gyllenhaal, båda mycket vackra, och Jacquette Essen, ej så vacker, men god och enkel som en ängel och som vida öfverträffade de andra i dansen. Där var i allmänhet roligt; men efter balens slut, då de blefvo ensamma i sitt rum och talade om den, yttrade Hedda Rudbeck ofördäckt, att hon haft ledsamt och var ledsen. Malla bad förgäfves att få veta orsaken och tillskref den slutligen någon liten kapris, som den eljest älskvärda Hedda ej var så alldeles fri ifrån.

Några dagar voro Gyllenhaals och Malla i Stockholm. Det föreföll Malla så ängsligt att borttaga en enda af de dagar man kunde få vara vid Edsberg där nu voro samlade så många kära anhöriga. Ändtligen den 11 fick man återvända till det kära *hemmet*. På vägen från staden åkte Gustava och Malla tillsammans. Gustava, som i Stockholm bott med Hedda Rudbeck i hennes fars rum, omtalade nu hur orolig hon varit för Hedda. En afton, då de återkommo från spektaklet, var Hedda i den största ängslan och oro, grät och snyftade. Slutligast förtrodde hon Gustava, att Carl Gyllenhaal som suttit i samma loge med dem, hade märkt huru en herre i en loge midt emot oförsynt lorgnerat Hedda under spektaklet. Detta förargade Calle som direkt gått till denne herre (unge grefve Claes Lewenhaupt) och förebrått honom hans näsvishet; denne svarade stolt, båda blefvo heta, och nu på morgonen skulle de duellera. Hedda var utom sig och Gustava tyckte sig finna ett hjärtligt intresse hos henne för den nittonårige Carl Gyllenhaal. Dagen därpå voro alla till middag hos presidenten Strokirchs och där syntes Calle med en förbunden arm, »emedan han fallit och stött sig», men glad och triumferande! Malla tyckte det vara bra pojkaktigt af Calle, som hon fann rätt yster och påflugen. Hon hade märkt att han på balerna tycktes göra Ulla Montgomery sin cour. Men nu var det således Hedda! Månntro detta var skulden till hennes elaka lynne vid Lindholmen? – Det föreföll Malla dock obegripligt, att den förståndiga Hedda skulle kunna fästa sig vid något så obestämdt, så opålitligt som Carl Gyllenhaal föreföll henne. Hon tyckte emellertid att hans milda och förnuftiga styfmor borde få veta af detta, Calle och Hedda voro så barn båda två i Mallas tanke att Gustava Rudbeck borde få veta förhållandet för att kunna leda dem.

Charlotte Posse kom till Edsberg för att i Stockolm se aftäckningen af Gustaf III:s staty på hans födelsedag. Malla följde med till staden för att se illuminationen i anledning af festen. Dagboken säger: »Nöjen! hvarför försaka er? Hvarför ej mottaga hvarje förströelse som med *nöje* uppfyller ögonblicket? Hvad har *jag* för ett mål i framtiden som kan hindra mig att söka *allt* i det närvarande?»

Uti ett rum på slottet besåg sällskapet från Edsberg illuminationen. Där var också fru Lenngren, då omkring femtio år gammal. Det var enda gången Malla någonsin var i hennes sällskap. Hon föreföll henne ej förekommande och tycktes vara stel och afvisande af principe.

En afton som Silfverstolpe kom till Edsberg från Stockholm märkte Malla genast, att han var ledsen och uppbragt men fick först om natten veta, att öfverste Schönström, en af medintressenterna i Ölands alunverk – Silfverstolpes bekanta, men som Malla aldrig sett – skämtat med David öfver hans unga hustrus vänskap för gamla fröken Mamitta Skjöldebrand och anfört några yttranden af unga Carl Skjöldebrand, hvaröfver

David var så ytterst förtretad, att Malla fruktade han ville söka någon explikation med den häftige unge herrn. Det var fasligt och oroade henne obeskrifligt! – Hon ville icke uppoffra eller försaka sin vänskap för A. F., hon åberopade sig alltid sina förbehåll, sin uppriktighet i den vägen, och fann det obilligt att förebrå henne den. Detta gaf anledning till många uppträden mellan henne och David som tärde på lynne och hälsa.

Då nu barn och barnbarn för troligen sista gången voro samlade vid Edsberg, önskade fru Rudbeck själf att ännu en gång se dem uppföra en teaterpjäs. Pjäsen blef aldrig gifven; glädjen att vara tillsammans var dock alltför mycket blandad med oro i det närvarande, och försmak af, att det var sista gången. Men då Gyllenhaals sista januari foro in till Stockholm och grefvinnan Cronstedt med sina flickor samma dag kom till Edsberg, hade Malla till Gyllenhaals återkomst med Davids och flickornas hjälp tillställt en liten syrpris för Jacquette Essen, som varit med till Stockholm och nu den 1 februari fyllde femton år, en transparang, några versar på samma melodi som Jaequettes favoritvisa: »Nella sprang med glädtig min upp från morgontoaletten», och en maskerad af hela det nu talrika sällskapet, hvarvid några voro klädda bakfram, som gör en obeskrifligt komisk effekt. Allt detta lyckades väl, men de från Stockholm återvändande vännerna sågo bekymrade ut. Man hade väntat Thure Rudbeck från staden, men han låg illa sjuk där.

I detta goda sällskap af fruar och flickor blef det några rätt trefliga dagar vid Edsberg. För att samla och sysselsätta dem alla, tillställde grefvinnan Cronstedt en ritskola, där de omkring ett stort bord i förmaket ritade hvar och en efter sin smak och sin talang. Alla dessa teckningar samlades och lämnades i Mallas förvar som åminnelse af dessa glada dagar. Aftnarna läste Gustava eller Malla högt några goda franska teaterpjäser: »Les femmes» af Demoustier, »L'optimiste» m. fl.

Öfverste Gyllenhaal var emellanåt i Stockholm och kom därifrån, samma dag de goda vännerna återvändt till Carlberg med allt mer och mer hotande krigsrykten. Mallas dagbok säger: »Sorg, ledsnad, oro! Spöken, jag ser eder så förskräckande möta migl»

Gyllenhaals uppsköt sin afresa till den 9 februari för att ej fara just på Mallas födelsedag. Denna olyckliga *åttonde* kom underrättelse om ryssarnas infall i Finland!

Om aftonen denna sorgliga *sista dag,* gjordes en liten fest för Malla. Utklädda till negrer inkommo hennes unga vänner och en liten dialog, författad af Gustava Arnell, slutades med verser på Mallas dåvarande favoritmelodi: »femme sensible, entends tu le ramage» – och en gavott, dansad af Thure Essen, Sophie Gyllenhaal och Jacquette Essen, hvars särdeles vackra små fötter, nakna, svärtade och omlindade med röda band gjorde vacker effekt däri, och väl gifvit anledningen till denna barfota ballett. Malla erkände välmeningen – men en fest *nu, dans* – då afskedet väntade dem morgonen därpå, det smärtande, för mormors lifstid åtminstone det *sista,* då olyckor, krig och nöd hotade enskilda såväl som det allmänna! Födelsedagen syntes henne som en olycksdag som hon heldre velat glömma! Dagen därpå reste de goda Gyllenhaals – ett ögonblick innan afresan sökte Malla sin moster, som ej var med de andra församlade omkring fru Rudbeck i förmaket, – hon fann henne gråtande på knä vid sin gamla mors säng.

Efter några dagar foro Silfverstolpes till Thoresta; där mötte ock svårigheter, sjukdom och elände bland underhafvande. Vid återkomsten funno de mormor sämre till hälsa och lynne som alltid då de varit borta från henne.

Malla läste för sin mormor: »Repertoire du Theâtre français» och fann däri flera pjäser som mycket intresserade henne. »Le siège de Calais», och »Gabrièle de Vergy» af de Belloy behagade henne mycket.

Wrangels lämnade Edsberg för att med sina barn återvända till Qvattinge, Silfverstolpe var rest till Uppsala, det var tomt för Malla. Oförmodadt kom Lasse och hans hustru. Malla blef bra glad att få se dem, men märkte snart, att de hade någon ledsam underrättelse att meddela. Så var det ock: kyrassiärerna hade fått

order att gå till norska gränsen. Eftermiddagen kom rättaren från Thoresta med orderna som ditkommit – om natten kom David i storm och urväder. Morgonen därpå den 9 mars måste han fara till Stockholm för att på eftermiddagen återvända till Uppsala och där samla skvadronen.

Thure Rudbeck var nu bättre och ville fara till sitt regemente, Lifregementets husarer, som också skulle marschera mot Norge. Hans läkare afrådde, men Thure ville ej försumma sin tjänst; han kom till Edsberg i vägen samma 9 mars för att taga afsked af sin gamla farmor. Han var så blek, såg så medtagen, så eftertänksamt sorgsen ut – men var så vacker. Det gjorde Malla innerligt ondt att återse den fordom friske, glade Thure. Då han eftermiddagen afreste till Krusenberg i fru Rudbecks gamla gröna täckssläde, sprang Malla efter honom in i slädan med en svart och rödrutig silkesschalett, som hon länge behållit som en kär åminnelse af sin första ungdom. Hon knöt den om Thures hals och tänkte: Dig återser jag icke mer!

Utgråten och uttröttad sof Malla godt den följande natten, vaknade styrkt och lifvad och väntade David den 10. Ändtligen kom han klockan sex om aftonen och strax därpå ett bud från Lasse att »i brist af foder för hästarna, kyrassiärerna fått kontraorder». Det blef nu en stor glädje och man fick tid att samla sig och taga nödiga arrangemanger.

Skjöldebrands så deltagande bref värmde och lifvade Malla. Hon fann sig lycklig, ty hon hade *nog* af kärlek och vänskap att lefva af.

Från Kaflås oroande underrättelser. Öfverste Gyllenhaals regemente skulle marschera, men han själf var sjuk. Kungen gaf honom tre månaders permission att sköta sin hälsa, hans hustru orolig och illamående, deras tre söner kommenderade. Gustava Rudbeck skref: »Öfverlupna af främmande – ordres och contraordres alltsedan vi kommo hem, vet jag knappt huru jag har ett ögonblicks ledighet att skrifva. Lifligt inser jag din ställning, min bästa Malla! Jag har skäl nu att vara glad öfver min mans sjukdom, jag får därför behålla honom hemma – men *framtiden* – och våra *pojkar!* Fredrik var jag så nöjd med, rask och om ändå, mera karl än förr – så bra. Litet bättre är visst Gyllenhaal, såvida det är möjligt i en sådan ställning, som denna, då bekymmer dagligen tilltaga både allmänna och enskilda; bankrutter följer af allt detta, och nu har vi åter gjort stora förluster, jag är beredd på mycket – jag vågar ej säga *allt.* – Gud styrke dig, bästa Malla, i det kära, men svåra kall du har att uppfylla att ensam stödja vår gamla mors sista dagar – endast i tankarna kan jag gudnås deltaga däri och välsigna dig. Jag har nu dagligen tagit afsked af så mycket militär, att jag är helt yr i hufvudet, endast min Thure återstår som vi vänta i denna veckan från Stockholm.»

Den 15 mars kom Thure Essen till Edsberg för att dagen därpå fortsätta resan till regementet. Nu var också Danmarks krigsförklaring bekant. Krig från två håll! Och intet förtroende till Gustaf IV Adolfs svaga hufvud!

Thure Essen kom från gradpassering i Stockholm; han var sjutton år gammal. Som intet gästrum var uppeldadt låg han om natten i den stora sängen i gula sängkammaren och tog afsked om aftonen emedan han skulle fara i dagningen morgonen därpå. Han och Thure Rudbeck voro isynnerhet fru Rudbecks älsklingar, kanske för det kära namnets skull. När Malla lyste den gamla in till hennes rum genom stora sängkammaren, gick gumman fram till sängen och såg på sin unga vackra dotterson, som låg där sofvande – hon böjde sig sakta ned öfver honom och berörde hans panna med en kyss och bad med hopknäppta händer Guds bästa välsignelser öfver den sofvande ynglingen. Malla, som stod där med ljuset, hade velat kunna måla denna högtidligt vackra syn och glömde den aldrig.

Bland de slott i luften som Malla framställt till sin moster som en hjärtlig önskan hade varit, att denna kommande sommar få se sin mormor hos sig på Thoresta och att Gyllenhaals »en famille» samtidigt ville vara där. Kriget med alla dess störande förändringar visade henne nu huru fantastiska dessa drömmar varit och till och med utan kriget hade de väl ej blifvit uppfyllda. Malla insåg och förstod ej ännu, att David ej

hade råd och tillgångar att samla så många hos sig och man nändes ej säga henne det. Van att vid Edsberg se kära anhöriga samlade, hade Malla just aldrig tänkt på kostnaden däraf utan bara nöjet!

Silfverstolpe hade ofta omtalat, att då han marscherade i skridt med sin skvadron brukade han med truppen sjunga någon marsch eller krigsvisa. Malla önskade på något sätt vara med på hans marscher och ihopskref några ord på melodien »Gustafs skål» och gaf David i hopp, att de någon gång skulle sjungas af hans kyrassiärer.

Unga Carl Gyllenhaal reste ofta som kurir och kom sålunda till Edsberg allt emellanåt; han fick där se Mallas lilla kyrassiärvisa och sjöng den ibland med sin hesa stämma. Han var den ende som Malla någonsin hörde sjunga den!

Silfverstolpe fick ordres att i Stockholm exercera rekryter och var nu mest frånvarande. Med nöje läste Malla för sin mormor »Memoires de Marmontel». Ibland var det några trefliga dagar – stundom åter ängsligt genom den goda gummans återkommande plågor. Det enda som nu uppehöll Malla i alla dessa allmänna och enskilda bekymmer var hennes lifliga intresse för fäderneslandets fara och deltagandet i hennes landsmäns, finnarnas öde. Hvarje drag af tapperhet och energi hos dem var hennes tröst och glädje, och steg för steg följde hon berättelserna om deras hjältemodiga retraite. Den 28 april kom underrättelse att uti den första egentliga affären i Finland hade Gustaf Löwenhielm blifvit fången och Wilhelm Bruncrona, Charlotte Taubes älskade och älskvärda man, skjuten! Man visste äfven, att ryssar sökte bemäktiga sig Gottland. Oroligt – ängsligt öfver all beskrifning!

Enligt Davids önskan var Malla med honom i Stockholm och på Carlberg några dagar. Hon råkade ej Skjöldebrand, som redan var rest. Hon tordes nu ej tala om honom med David och kände det tungt. I sina bref till A. F. omtalade Malla alltid sin egen ställning som lycklig och tillfredsställande – att för honom yttra någon klagan hade hon ansett ovärdigt och högst orättvist mot Silfverstolpe, huru varmt än hennes vänskap för A. F. yttrade sig nu i hennes afskedsbref. Hon höll mycket af David – men stora olikheter i deras lynnen kändes ofta smärtsamt – och hon saknade! Hennes entusiastiska tillgifvenhet för A. F. ersatte hvad hon saknade hos D. G. och denna känsla gjorde henne nu lycklig, och Skjöldebrands bref voro isynnerhet detta olycksår hennes bästa tröst och glädje!

En middag voro Silfverstolpes hos Helvigs i sällskap med Baron Munck, ståthållare på Stockholms slott, och hans sköna fru, Ernst Moritz Arndt och en nyligen ankommen tysk läkare Weigel, som särdeles behagade Malla. På lång tid hade hon inte sett någon man som förefallit henne behaglig. Det sjöngs och dracks skålar. Baron Munck, mycket upprymd, var full af militärisk entusiasm. Han hade fordom tjänat vid Lifregementet och ville nu formera kamratskap med Silfverstolpe, men denne tyckte ej om baron Munck, ansåg honom för en narr med sin sentimentala patriotism och förblef därvid kall och afvisande.

Den 6 maj var Malla med sin svägerska på spektaklet. De sutto i en avant-scens-loge och blefvo högst förundrade att se blott fem personer utgöra åskådarna då första pjäsen gafs – de kunde ej begripa orsaken till denna ovanliga företeelse, då Lasse kom till dem helt blek och berättade att en kurir från Finland på eftermiddagen ankommit med underrättelse att Sveaborg öfvergått till Ryssarna. Denna oväntade sorgliga tidning hade strax på eftermiddagen spridt sig i staden och därför var teatersalongen tom. Charlotte och Malla skämdes att vara där och gingo genast därifrån bedröfvade och nedslagna. Snart besannades, att denna viktiga fästning var förlorad. Malla grät bittra tårar däröfver. Frivilliga gåfvor samlades från alla håll till arméens behof; fruntimmer lämnade därtill sina nipper då de ej hade annat att gifva. Silfverstolpe lämnade hö från Thoresta.

Det var en stor uppmuntran och glädje för Malla att få den älskvärda Louise Imhoff med sig till Edsberg och det skänkte henne några trefliga dagar. Kotzebues vackra roman »Leontine» läste Malla högt från tyska till

svenska för sin mormor och Louise, och var lycklig att efter den för den gamlas vård och nöje använda dagen om aftonen få göra en lång promenad med den spirituella och ömsinta Louise, som förstod Mallas välmening och besvarade den med vänskap och förtroende. Men denna glädje varade icke länge! Louise fick frossan och återhämtades till Stockholm af sin syster Marianne, som skulle tillbringa denna sommar hos friherrinnan Munck på Edeby i Sörmland. Hon var af de tre systrarna mest förtrogen med fru Munck. Det blef åter grufligt tomt för Malla – endast »Leontine» tröstade henne. Hon fann däri mer än en likstämmighet med sitt öde och sin känsla. På ett ställe där Leontine, sedan några år gift med Arlheim, omtalar sin ungdomsväninnas lycka, omgifven af glada, hoppfulla barn, hvilkas vård fullt och ljuft uppta hennes tid, gör hon en retour på sig själf och säger: »und ich – ich spiele piquet!» – Malla spelade nu patience med sin mormor och senare schack med sin man!

Fru Rudbeck var mycket dålig några dagar och lät Malla uppsätta sin sista vilja, gåfvor till barn och underhafvande, anordningar om sin begrafning, till och med maten därvid för alla Edsbergs bönder och torpare. Malla skref och grät.

Hedda Rudbeck kom några dagar och lifvade hvardagslaget. En dag – som hon varit i Stockholm var Hedda vid återkomsten alldeles otröstlig; hon bodde inne hos Malla och grät hela natten. Hon hade tagit afsked af Carl Gyllenhaal som återvändt till kriget med sin general, Vegesack, som var beordrad till finska arméen. Aldrig, menade Hedda, skulle hon få återse honom! Emellanåt talade hon om hans syster Anne- Sophie Gyllenhaal, som också vore så »gränslöst olycklig». Ingen uttydning därpå var möjligt att få af den häftiga, upprörda Hedda. Att den tjuguåriga Fredrik Essen var kär i sin styfsyster hade Malla väl märkt, men däruti låg väl i alla fall ingen oöfvervinnelig olycka! Malla kände med ett slags afund huru de unga kunna öfverdrifva sina sorger genom ovana och oerfarenhet af verkligare, mera hopplösa lidanden!

En vacker dag, den första sommarvarma, d. 29 maj, mådde fru Rudbeck så bra, att hon orkade ut att åka en stund; det var första gången sedan hon sjuknade för nära ett år sedan! Det var en verklig glädjedag för hela huset, den goda gumman var hjärtligen älskad af alla.

Den 1 juni for Malla till Drottningholm och stannade där hos sin man. Det var första gången som de rätt i frihet fingo vara tillsammans utan hushållsbråk eller konsiderationer; de åto på värdshuset och njöto af det vackra ställets vackra omgifningar. Men ledsamt t var det att blott se ryssar omkring sig, hvars barbariska språk hördes både ute och inne; ty på alla sidor omkring dem bodde fatala ryska officerare, och manskapet i baracker utomkring. De gamla stadiga kyrassiärerna sågo ut som karoliner mot de små smidiga, fula ryssarna.

Uti det sköna badhuset vid Mälarens strand badade Malla flitigt och njöt sommar och frihet! Pingstdagen hade Silfverstolpe bjudit Cronstedts med Hedda Lewenhaupt att med dem äta middag på värdshuset. Eftermiddagen voro de tillsammans hos konsertmästaren Müllers som bodde vid Drottningholm. Där hade Malla roligt och hörde vacker musik – den kära B-durssonaten af Mozart, spelad af Müller och grefvinnan Cronstedt. Dagen därpå voro de hos lifmedikus Hedins, också där bosatta. Där råkades major Neichardt, en rysk officer, adjutant hos kejsar Alexander, af honom skickad med ordres till Åland, där han med de andra ryssarna blef tillfångatagen af bönderna. Neichardt hade hållit på att kasta sig i hafvet för att undslippa. Han såg bra ut, hade ett bildadt och behagligt sätt att vara och talade väl franska. Oaktadt sin aversion för ryssar måste Malla medge, att det var en angenäm människa som ett drag af sorgsen nedslagenhet gjorde intressant. Hon kunde dock ej låta bli att yttra sin förtrytelse öfver Finlands öde och ryska träldomen. Men major Neichardt tycktes vara så belåten med hennes bekantskap, visade henne en så fin uppmärksamhet och bevågenhet, att hon måste förlåta honom att han var ryss. Han yttrade sin förundran öfver att svenskarna vore så litet musikaliska och omtalade huru nästan hvarje rysk egendomsherre hade sitt eget musik-kapell. Malla svarade att svenskarna i allmänhet ej vore så rika och kunde ej hafva så stora tillställningar. Neichardt menade att det kostade dem föga, emedan de lifegne nyttjades härtill och undervisades på sina ägares

bekostnad någon liten tid. Malla anmärkte, att det fordrades åtminstone hos dem en medfödd fallenhet för musik; men ryssen påstod att »la bastonnade» ingaf ofta fallenhet där den förut fattades. Högst uppbragt försäkrade Malla, att denna metod, som kunde användas med slafvar, på intet vis kunde lyckas med de fria svenskarna. Samtalet blef härigenom mer än vanligt lifligt, och vändes af Hedin på teatern och operan »Gustaf Wasa» af Kellgren. Hänförd af fosterlandskänsla berättade Malla den i korthet för Neichardt, som bad henne därom och tycktes vara road däraf – men David såg missnöjd ut och förebrådde henne sedan hennes stora liflighet som han i allmänhet fann nödigt att mota och hämma. Det nedslog Malla, hon ansåg sig därigenom misshaga sin man och missröstade då hon sålunda måste göra våld på sin natur och i dagboken skrefs: »Hvartill båtar den noggranna eftertanken i allt? Våra nöjen äro så korta, så flyktiga, hvarför icke njuta och framkalla hvarje liten glädje, om ock vi skulle våga något därvid? Den blott *negativa* sällheten blir odräglig i längden för en varm själ!»

Den 7 juni återvände hon till Edsberg där syster Gustava nu var före henne. Dagarna blefvo nu gladare där, men man kände dock, att allt var för *dagen!* Wrangel var nu också vid Drottningholm med sin landtvärns-bataljon.

Den 12 passerade förbi Edsberg en transport ryska fångar, som från Finland kommit öfver till Gäfle, och hvilade där vid krogen. Den svenska bevakningen och officerarna inbjödos på frukost till Edsberg. En löjtnant Paulin, finne, anförde dem och berättade enkelt och sorgligt sina kamraters öde i Finland. Malla var innerligt rörd – hon hade velat svälta för att spara åt finska arméen. Paulin sade med tårfyllda ögon: »Det är godt att se, att man i Sverige håller oss räkning för våra olyckor och uppoffringar.» Malla grät hela dagen.

Silfverstolpe, som reste fram och tillbaka mellan Drottningholm och Edsberg, måste om kvällen återvända till sin fångvaktarbeställning, som i alla afseenden var honom tung. Malla for snart åter till honom, tog vägen om Carlberg och fick Hedda Lewenhaupt och hennes lilla harpa med sig på några dagar, som blefvo roliga vid det sköna Drottningholm. Major Neichardt blef deras trogna följeslagare på promenaderna och förstod alltid att vara till hands hvar de gingo, och Heddas harpotoner lockade honom mången gång. Egna, romantiska dagar! David fick ordres att lämna Drottningholm den 23. Således var nu möjligheten att vara tillsammans där äfven förbi! Cronstedts kommo för att afhämta Hedda och åter voro de hos Müllers och hörde musik och råkade öfverallt major Neichardt! Han återvände snart till sitt fosterland och Malla återsåg honom aldrig mer.

Malla återvände till Edsberg. Då hon stundom hela veckan lefvat ett stilla enformigt lif och David om söndagen ditkom, blef hon yr, glad, lekte och hoppade som ett barn omkring honom. Detta besvärade honom ibland och han sade: »Du är så yr och odygdig!» och Malla påstod, »att hon vore så dygdig hela veckan, att hon väl om söndagen kunde få vara litet ung». Men hennes ungdom var och förblef förbi med året 1805.

Gustava hade ej samma entusiasm som Malla för krigiska bedrifter och ej samma varma, lifliga deltagande i alla finska arméens företag; hon ansåg dem blott som ett fördröjande af kriget som i hennes tanke var den största olyckan. Utan ringaste aktning, förtroende eller tillgifvenhet för konungen tyckte hon, att det var nästan utan ändamål att försvara Finland. Dessa olika åsikter förorsakade ofta dispyter mellan systrarna, som mycket kostade på Malla. Claes Claesson och Annerstedt kommo nu till Edsberg; af dessa båda verksamma och förståndiga män väntade Malla få höra deltagande och varm fosterlandskänsla, men de voro af Gustavas mening, och Malla trodde att hon skulle blifva tokig, så litet kunde hon begripa, att bristen af kärlek och tillit till konungen skulle hos bra karlar kunna verka liknöjdhet och köld för fäderneslandets öde. Ju mer hon tänkte därpå, ju mer bedröfvade det henne; denna filosofi blef henne förhatlig och hon insåg allt mer och mer, att det måste vara falska förvända begrepp, förorsakade af partisinne och brist på sann, oegennyttig och fördomsfri fosterlandskärlek. Hon yttrade sig lifligt härom – och man skrattade åt hennes ifver – – hon glömde det aldrig! Ej därför att det förolämpade henne; men därför, att det förstörde en af

hennes käraste illusioner. Dagen därpå fick hon Skjöldebrands bref af den 23 juni med bilaga[6] – det tröstade Malla och hon skref i dagboken: »Jag är då ej så ensam i världen! Min varma känsla finner dock gensvar och är ej den enda.»

Gustava och hennes lilla vackra söta flicka Charlotte följde med Malla till Thoresta några dagar. Malla hade medtagit bref från sin mor, som hon funnit i sin mormors och m:me Zelias papper, och de läste dem tillsammans med stort nöje. Malla skref i dagboken den 9 juli: »Vår saliga mors bref. Ack om hon lefvat till sina döttrars lycka och förbättring. Jag hade aldrig den sällheten att vara *dotter,* jag njuter blott halft den att vara *maka,* och får förmodligen aldrig känna den att vara *mor*. Måtte min enstaka varelse ej fortsättas längre än jag behöfs för min gamla mormor.»

Dagen därpå: »Vaknade lugn. Förundran öfver mig själf att ibland se allting så disperat! – Berättelse om staden Wasas plundring af Ryssarna. – Om jag kunde låta bli att tänka! Och ändå är det ett behof att känna sin varelse! Brist på meddelande, se där det som isynnerhet plågar mig!»

Gustava, upptagen af sina barn, af egna omsorger, var ej mera för Malla det hon fordom varit och minnet däraf uppväckte blott saknad och verkade retande på Mallas lynne.

Fru Helvig med sina barn och Louise bodde denna sommar vid Djurgårdsbrunn och hade bjudit Malla att ibland tillbringa några dagar hos dem för att vara nära Silfverstolpe, som nu var vid lägret på Ladugårdsgärdet. David önskade det mycket och skref också därom. Ett bref från Mamitta underrättade Malla, att hennes bror, öfversten, var kommen till Stockholm på några få dagar och skulle sedan med sin landtvärnsbataljon gå öfver till Åland och Finland. Han önskade att innan dess ännu en gång få se Malla. Hon önskade det också, rådgjorde med Gustava som afrådde detta möte. Det kostade hjärtligt på henne; bland de många uppoffringar hon måste göra var denna en af de svåraste.

Den 25 juli for Gustava med Malla den vackra vägen förbi Ulriksdal och Stocksund till Ladugårdsgärdet och Djurgårdsbrunn, där Malla stannade hos Helvigs och hade roligt i de behagliga systrarnas sällskap och råkade ofta, fast kort, sin man. Gyllensköld (fordom Brelin) bodde i samma förstu. En dag voro de i staden och drucko te hos honom i dramatiska teaterhuset. Det var besynnerligt för Malla att vara i dessa små, väl arrangerade rum, därifrån hon fått så många bref och biljetter. Men dessa minnen rörde henne icke mer.

Gyllensköld var mycket sysselsatt med systrarna Imhoff och tämligen kall mot Malla. En dag sökte han dock att få en slags explikation med henne som icke behöfdes. Han sade henne, att han alltid ansett hennes morbror Rudbeck som den egentliga orsaken till det afslag hon fordom gifvit honom – att grannlagenheten fordrat att han uppgifvit alla förhoppningar etc. Det föreföll Malla nästan löjligt! Hon visste att endast hans eget dubbla och obestämda uppförande mot henne hade inverkat på hennes förtroende. Men hon lät honom tro hvad han ville till sin egenkärleks upprättelse och ingick icke i någon explikation härom. Det var henne likgiltigt! Hon älskade David – hon älskade Skjöldebrand – de andra brydde hon sig icke om.

Amalia läste för Malla flera saker af henne författade, som mycket lifvade och uppmuntrade Malla. Hon samtalade äfven mycket med Malla. Hon tyckte att kvinnouppfostran vore förvänd, att deras ställning i samhällslifvet vore förfelad, och att den, sådan den efter sällskapsregler vore tillställd, medförde stora faror för deras lugn och moralitet. Hon ville ha dem mera ensligt uppfostrade, utan umgänge med manliga bekantskaper utom fäder och bröder, och utan alla dessa sällskapsnöjen, som väcka behagsjuka och sinnlighet och gifva dem falska begrepp om en kärlek, som de också läsa om i romaner och teaterpjäser, men som ej finnes.

Malla blef ytterligt förundrad och förstod ej Amalia i början. *Hon,* den konstälskande, fint bildade kvinnan, som satte så mycket värde på bildade karlars umgänge, som hade genomlefvat sin ungdom i en så rik

sällskapskrets af de mest utmärkta män! Amalia ansåg kärlek i den allmänna meningen för en chimère, som det moderna galanteriet tillskapat, men som i antiken aldrig omtalas! Den falska idéen om denna passion hade förvridit många hjärnor, och vore isynnerhet farlig för kvinnan, som ofta blefve offer därför.

Amalia påstod, att kvinnans kärlek från början tillhörde hennes moderliga kall, att hela hennes bestämmelse och uppfostran borde riktas ditåt. Då Malla invände, att likväl fruntimmer funnes med anlag för konst och vitterhet, och ville anföra Amalia själf som ett exempel, svarade hon, att det vore endast några få *olyckliga* undantag, som snarare borde motarbetas än uppmuntras; det verkliga ovanliga snillet gör sig ändå gällande där det finnes, och frestelsen för de små anlagen, de halfva talangerna att utveckla sig i sin medelmåtta borde undvikas. Kvinnans krets borde bestämdt inskränkas inom huslighetens *helgade* område. Hon anförde bevis och exempel af utmärkta grekiska och romerska kvinnor.

Om kärleken sade Amalia, att om kvinnan, som genom både naturens och samhällets lagar berodde af mannen, därjämte skulle koncentrera hela sitt hjärtas ömhet och förmåga att älska på en man, blefve han en afgud för henne – och hon hans slaf i alla afseenden; och han som hade andra plikter att fylla, andra omsorger i statens tjänst, kunde ej besvara hennes kärlek så som hon behöfde för att ej känna sig olycklig däraf. Och dessa tidiga ungdomsböjelser – den första kärleken, börjad och slutad ofta utan riktig grund af verklig aktning och sympati, nötte ut kvinnans lynne, krafter, hälsa utan ändamål och tröst. Därför borde uppfostran söka skydda flickan för dessa faror, och först som gift skulle hon uteslutet fästa sig vid sin ledsagare genom lifvet, och endast inom hemmet verka och lefva för de sinas väl. – Malla frågade hvart en barnlös kvinna då borde vända sin kärlek. Amalia menade, att alltid nog föremål funnes för utöfvandet af den kärlek hon ansåge som kvinnans egentliga kall, att den som dotter, som syster, som vän, och som moder för moderlösa barn hade ett rikt och stort område. Amalia var sträng; hon tålde ej koketteri, ej skymten af lättfärdighet, och hennes själ var klar som ljuset.

Dessa ämnen blefvo nu ständiga föremål för samtal mellan Amalia och Malla. Den förra utvecklade alltmer sina tankar och ämnade skrifva något om flickors uppfostran, författadt i bref-form till Malla. Detta förslag fullföljdes tyvärr icke!

Malla frågade henne en gång, hvad som förmått henne att lämna fädernesland och alla för att gifta sig med Helvig – då visst icke uteslutande kärlek varit orsak därtill? Amalia studsade, teg en stund och sade: »För att vara sannfärdig, jag sökte ett stöd mot mig själf, jag var i en farlig ställning, jag hade lätt kunnat bli hänförd; – för att förbli dygdig ville jag ha en man till vän och beskyddare. Helvig ingaf mig aktning – han hade gjort sin egen bana, han tycktes älska mig – och *hans kärlek* vann min tacksamhet – men jag vet nu, att äfven den var en illusion!»

Amalia brukade säga, att hon ej erkände mer än *en* dygd: tålamod – alla de andra som räknas som dygder, mildhet, ädelmod, tapperhet voro mer eller mindre medfödda egenskaper; endast denna vore förvärfvad och förutsatte uppoffring och självförsakelse.

Under den tid Malla var hos Amalia inföll årsdagen af Helvigs bröllopsdag. Han, som bodde i staden för att mottaga och utföra konungens order, kom denna dag ut till Djurgårdsbrunn medförande blommor och utsökta frukter till dagens firande. Knäfallande för Amalia frambar han på sitt hufvud en bok – det var Homeros på grekiska som hon önskat sig. Det såg väl ut, då den kraftfulle, välbildade mannen sålunda frambar sin hyllning till den behagliga vackra späda kvinnan. – Helvig tillbad sin hustru som ett högre väsen, men det var något vildt ändå i hans passion för henne likasom han med våld velat neddraga henne till sig. Och Malla tviflade ofta om hon hos honom kunde finna det pålitliga säkra stöd hon hade behöft och sökt.

Malla hade obeskrifligt roligt med Amalia och med Louise med hvilken senare hon gjorde långa

promenader. Ibland foro de alla tre på sjön, en gång till Svindelsvik, en annan gång till Skurö. En tysk som var med i sällskapet sade, att landskapet däromkring liknade Vierwaldstättersee i Schweiz. Att Mallas forna inklination Brelin var med, var något underligt, men ej ledsamt för henne. Gustava kom och hämtade Malla. Umgänget med syster Gustava blef Malla nu tomt jämförelsevis. Malla ansåg det vara brist och fel hos sig att inte kunna intressera sin syster, tyckte sig ofta se ett ogillande hos Gustava och sörjde däröfver. Det enda hon hos och med Helvigs saknat var rätt intresse för Sveriges krig och finska arméen, hvars seger vid Orawais uppfyllde Mallas hela själ med beundran och deltagande. Hvardagslaget vid det kära Edsberg nu då mormor åter var litet bättre var henne ändå det trefligaste af allt.

Då Malla varit borta och återkom, fann hon nästan alltid något litet nytt inlagdt i sin byrå – bevis af hennes goda mormors kärlek och omtanke, ibland ett skålpund lack, ibland papper som påminnelse att ofta skrifva, band, schal etc. Dessa små prof af hågkomst voro Malla kära och dyrbara, men vänjde henne också vid en ömhet och uppmärksamhet som hon sedan saknade lifvet igenom.

Mormor var åter sämre – det blef några tunga dagar. Grefvinnan Gjös, som varit en tid hos mormor, lämnade Edsberg. Då den goda kloka gumman satte sig i sin lilla gamla faéton med sin piga midt emot sig – denna vagn, hvari Malla så mången gång sett henne komma och fara till och från Edsberg, där hennes sällskap alltid spred trefnad och lifvade hvardagslaget fastän hennes ibland bitande, men nästan alltid riktiga anmärkningar någon gång kunde såra – så kände Malla en aning att det nu vore *sista* gången – och hon gick ner i den mörka parterren och grät det förflutna.

Från sin käre sonson Thure Rudbeck fick hans farmor ofta långa intressanta bref, som innerligen fägnade gumman. Den 24 augusti kom David med åtta dagars permission och dagen därpå for Malla med honom till Thoresta. Då de åkte brukade han ofta sjunga till Mallas stora nöje – isynnerhet tyckte hon mycket om en liten fransk visa: »Guillot! Guillot! que ce nom m'intéresse» och en aria ur »Eremiten»: »Om styrkan mig har lämnat» etc. Sedan han nu sjungit dessa och flera bad Malla honom sjunga hennes kyrassiärvisa, som hon aldrig fått glädjen att höra. David mindes ej ett ord däraf – knappt att hon sammanskrifvit en sådan, och likaså litet de små vers hon vid andra tillfällen adresserat till honom. Malla kunde aldrig begripa huru man kunde *glömma* det som sant intresserade och ansåg alltid glömska som likgiltighet. – Davids brist på minne kostade henne otaliga tårar. Hon skref till Charlotte Posse: »Jag har så svårt att *lagom* älska, *lagom* sakna, *lagom* njuta och *lagom* lida». Hon ansåg, att hon hade falska begrepp både om människor och förhållanden och fann sig främling i världen till och med bland sina vänner. Inkonsekvensen hos den *patriotiske* Claesson kunde hon aldrig glömma, och om hans för henne obegripliga mening var grundad på hans missnöje och missaktning för konungen och önskan att motgångar skulle möta honom, så var ju också det orätt och falskt då detta onda ju också skulle drabba fäderneslandet.

Underrättelserna om ställningen i Finland bedröfvade henne mer och mer, blott några enskilda drag af tapperhet och uppoffrande mod gjorde henne ibland glädje. Hon hörde om bataljen vid Revolax där ryske generalen Boulatoff blef tillfångatagen berättas, att då den position, som han med sina ryssar försvarade af finnarna intogs, så var batteriet däraf på en brant backe så djupt betäckt med snö att för en, som tvingade sig fram, föllo ofta två omkull. På detta sätt avancerade Savolax' regemente, anfördt af Jean Adam Cronstedt, med envis ihärdighet. Till slut, då de segrade och Boulatoff blef fången hade han sagt: »De som tagit detta batteri måtte vara galna eller är det självfva djäfvulen, ty ett så vildt företag är ej af människor med sundt förstånd!» En soldat, som förstod ryska, svarade på samma språk: »Vi äro hvarken galna eller djäflar, men vi äro savolaxare».

I bref från David kom oroande underrättelser om Thure Rudbeck. Malla nändes dock ej meddela sin mormor dem – Thure var hennes ögonsten och hade alltid varit så ömt tacksam för hennes moderliga kärlek. Malla for till Carlberg för att få veta något närmare, men fick inga underrättelser om Thure, endast med entusiasm

af Cronstedt och Wallin höra talas om finska arméen. Då hon om aftonen hemkom fann hon mormor plågfri, glad och lugn. Ack, det gjorde Malla så ondt tänka på hvad som förestod – i detsamma kom ett förbud, att baron Rudbeck dagen därpå skulle komma. Nu insåg Malla hvad denna oförmodade ankomst bådade och hon skref i dagboken: »Ovissheten är förbi! Han är död!»

Dagen därpå den 17 september sade Malla åt sin mormor, att hon hört sägas att Thure vore illa sjuk vid norska gränsen och gick sedan med Ulla Montgomery som var vid Edsberg att möta morbror Rudbeck, som var underligt sluten, torr och hård i sin sorg. Han blef ond då han fick höra, att hans mor ännu ej visste hela olyckan utan att han skulle säga henne den. Hon tog detta slag med förundransvärd styrka och sade: »Herren gaf – Herren tog!»

Mormor fick ej sofva, blef matt och orolig. Malla gjorde ritning till ett monument öfver den saknade Thure. Det blef långa dagar. Den 23 mot aftonen kom underrättelse, att öfverste Gyllenhaal den 15 afsomnat. Att framföra detta nya sorgebud till sin gamla mormor var Mallas sorgliga plikt. Den vördnadsvärda gumman sade med stilla undergifvenhet: »Det bör vara minst svårt för mig som snart får komma efter!» Sedan fru Rudbeck hört, frågat och hört om igen alla underrättelser man kunde samla om dessa bedröfvelser, föll hon liksom i en dvala – och glömde sedan ibland sina förluster. Postdagarna, då Malla alltid öppnade postväskan om morgnarna vid hennes säng, hände det flera gånger, att hon med glädje sade: »Få nu se, om vi ha bref från Thure!» – Då minnet återkom upplyftade hon händer och ögon och sade: »Herren gaf och Herren tog, välsignadt vare Herrens namn!»

Gustava Rudbeck skrifver till Malla den 18 oktober 1808: »Du säger min mor vid detta tillfälle har hjälp af ålderns svaghet och nötning på känslan. Ja! det tror jag nog, men gudsfruktan och den erfarenhet många och stora sorger ger, och det förakt för allt jordiskt den ingifver tror jag är hennes bästa stöd. Jag har sett henne vid en högt älskad dotters död, vid en makes, och hos henne alltid funnit en rätt kristens undergifvenhet. Huru liflig är ej än i dag hennes känsla då hon föreställer sig någon af oss i fara, oro eller bekymmer! – Samma olycksdag som beröfvade mig min make fick jag oväntadt återse min älskade Fredrik. Thure Rudbecks död hade jag först samma morgon fått veta och Fredrik omtalade nu tillgången däraf och framförde hälsningar till oss alla, som han ingen glömt att nämna. Han var undergifven och lugn och var nöjd att dö – han sade: »Jag har aldrig funnit mig rätt lycklig här i världen. Måtte du bli lyckligare! – Att veta Fredrik med så bra karlar som Adlersparre och Lilliehöök är mig en tröst.»

Underrättelse kom, att en landstigning i Finland, anförd af Lantingshausen med gardet blifvit slagen och flera dödskjutna, däribland den vackre unge Adolf Adelsvärd, och att Lifgrenadiärerna med Östgöta landtvärn under Skjöldebrands befäl embarkerat för att gå öfver till Finland.

Ack, hvad Mallas hjärta var fullt af oro och sorg! Hennes syster Ullas lifliga ömma deltagande var henne en stor och verklig tröst, men icke visste hon allt som tryckte Mallas hjärta! En natt låg Malla ensam i gula sängkammaren, det hade flera dagar varit en förfärlig storm – i denna natt var den alldeles faslig. Malla våndades i ängslan, och då hon slumrade så drömde hon oredigt om böljor och storm och A. F., vaknade med fasliga föreställningar och de mörkaste aningar – det var natten emellan den 29 och 30 september 1808. Malla läste sedan i tidningarna rapport om Skjöldebrands och hans trupps svåra sjöresa dessa stormiga dagar. Att chefskeppet, som var i så stor fara, just skulle heta *Magdalena* föreföll henna så underligt.7 Hon trodde på aningar, ominösa betydelsefulla sammanträffningar – ofta nog hade hon erfarit sådana och de uppfyllde hennes imagination med lifliga föreställningar.

David kom alltemellanåt några korta stunder. Allt hvad man hörde om den oreda i det allmänna som tillintetgjorde alla försök att hjälpa finska arméen ökade bedröfvelsen öfver fäderneslandets öde och bitterheten emot konungen, hvars oförstånd ansågs vara första skulden till allt det olyckliga som skedde. Efter den misslyckade landstigningen hade båda gardesregementena blifvit degraderade, ganska oförtjänt

som alla tyckte. Ingen energi, intet förstånd, ingen enig god vilja sammanhöll det hela. Allt hotade att falla i ruiner och hvar och en kände sig olycklig i förtviflan att kunna göra något att hjälpa i sin mån. Malla i sin oro visste intet bättre att göra än skafva charpi som flera gånger i tidningarna begärts för arméernas behof. Mellan det hon läste högt, skafde hon sönder allt gammalt linne som fanns vid Edsberg och på detta vis fick hon ihop fem à sex skålpund linneskaf som lämnades till kommissariatet.

Denna höst började Malla skrifva sina *Minnen*. De fortsattes icke, men hon ordnade därtill sina dagböcker och uppskref med bläck hvad som förut blott var tecknadt med blyertspenna. Bland de gamla minnena fann hon ock ett oskrifvet, ihoplagdt bref som Brelin så högtidligt kuverterat för många år sedan och bedt henne aldrig använda förrän hon bestämt föremålet för sin innerligaste varmaste känsla. Där låg det ännu oskrifvet! Hon var frestad att uppbränna det, förtviflande om att nånsin kunna begagna det i den mening hon lofvat – men gömde det dock som en åminnelse af ungdomens oinskränkta förhoppningar och den mognare ålderns felslagna önskningar.

Söndagen den 20 november var hon vid Carlberg och uppfriskades något däraf. Hon var äfven uppe hos Akrells, numera bosatta vid Carlberg – dit kom Wallin, som hon ej sett på länge. Han var alltid vänlig och god emot Malla. De talade om poesi och Malla yttrade om en vers, som nyligen stått i Stockholmsposten, att den vore högst prosaisk i hennes tycke. Den var adresserad till »Amalias författare». Wallmark hade i sitt hus upptagit en fattig fru med sina barn, som flyktat från Finland och om deras missöden skrifvit en liten berättelse, som såldes till förmån för dem. Wallin medgaf, att versen ej vore särdeles vacker, och gick. Marguerite Gyllenhammar sade åt Malla: »Nu har du gjort det väl! Wallin har just skrifvit denna vers till Wallmark.» Malla blef flat och ännu flatare, då Wallin återkom och gaf henne sina öfversättningar från latinska skalder och sina smärre vitterhetsarbeten. Hon glömde aldrig detta drag af Wallins godhet att ej blifva ond öfver hennes fåvitska omdöme, och ångrade det mången gång, då hon sedan med öm rörelse och bifall återläste den så verkligt vackra versen.

Malla tyckte sig böra återvända till sin mormor, men kunde ej motstå Davids önskan utan for i stället till honom på Kungsholmen, där han nu bodde inkvarterad. Han var öm, god, vänlig; hon var tacksam, höll mycket af honom – men rätt trösta och tillfredsställa henne kunde han aldrig, och hon ansåg som brist af kärlek det som var en ohjälplig brist af likhet mellan dessa två, båda goda människor, som dock oftast plågade hvarandra. Han hade kunnat finna sig lycklig med henne, men hon hade ej försakelse, godhet och förstånd nog att därmed tysta sin våldsamma sällhetsbegärande känsla. Han hade aldrig orätt mot henne, ty att han var henne så olik, rådde han icke för, men hon hade ofta mycket orätt mot honom, ty med häftighet tillräknade hon honom hvad hon saknade. Då hon sedan sansade sig och blef lugnare, insåg hon det, förebrådde sig den orätt hon gjort honom och ville då genom fördubblad ömhet och kärlek godtgöra det, och lefde sålunda i en beständigt exalterad sinnesstämning, som utnötte kropp och själ.

Malla sjuknade i flussfeber och måste kvarstanna i sin otrefliga enslighet på Kungsholmen. Silfverstolpe hade mycket att göra i tjänsten och kunde sällan vara hos henne. Marianne och Louise Imhoff kommo en gång, men som Amalia ej var frisk kunde de sällan komma från henne. De lånade Malla Werners då nyss utkomna »Martin Luther oder die Weihe der Kraft», som hon tyckte om utan att rätt förstå. För fru Rudbeck hade hon förut läst »Histoire de quatre Espagnols».

En dag som David tidigt på morgonen gått ut, kom bud från Edsberg och då Malla sökte bland sin mans papper efter en lapp att skrifva till sin mormor på, fann hon där en öppen biljett från major Sillén vid kyrassiärerna som på det högsta uppbragte henne. Länge hade Sillén, afundsjuk – det visste hon – öfver det förtroende deras chef hertig Carl företrädesvis visade Silfverstolpe, som var äldste ryttmästare, på allt vis sökt förarga och nedsätta David. Att Sillén under lägret på Ladugårdsgärdet ådragit sig kamraternas missnöje hade Malla hört, men denna bittra förolämpande biljett förundrade henne ändock. Likväl ville hon ej fråga David därom, då han själf ingenting nämnt, men sjuk, svag och ensam som hon var, oroade den

henne bittert.

Dagen därpå den 1 december utgick David klockan åtta på morgonen och bad Malla ej oroa sig om han ej kunde återkomma till middagen för diverse göromål i tjänsten. Malla satt ensam hela förmiddagen konvalscent och matt, och läste Sara Th., en öfversättning i manuskript af Amalia von Imhoff, en målning på sann landtlig trefnad och huslig sällhet som uppfyllde Malla med drömmar om huru det kunde vara, och saknade att det ej var så. Hon väntade på David till klockan tre och satte sig då att äta. I detsamma inkom Silfverstolpe häftigt och utropade: »Guskelof! min Malla, nu är jag åter din, jag har duellerat med Sillén!» – Hon hörde icke mer, skrek till, föll i spasmodisk gråt med våldsam blodupphostning – och blef hela dagen sjuk! Silfverstolpe hade som äldste ryttmästare i sina kamraters namn duellerat och lyckligtvis med sin sabel afhuggit sin motståndares utan att blessera honom mer än lindrigt i handen, själf var han icke blesserad.

Denna fasliga syrpris verkade menligt på Malla hälsa, men verkade välgörande på hennes lynne, och hon tackade Gud med mera undergifvenhet och förtröstan än hon gjort på länge. Den 4 december for hon med David ut till Edsberg där hon nu ämnade stanna hos mormor. David skulle återvända om aftonen, Malla fann honom sluten och tyst, led hela dagen däraf och i dagboken står: »Ack, min goda vilja, var vaken och stark!»

David återkom snart, men då han dagen därpå om aftonen skulle fara, mådde han så illa, att Malla hastigt afgjorde att följa med honom och taga den pålitliga Stina med sig. Det var bra ängsligt att nu lämna mormor så orolig och fara med David sjuk i den gamla gröna täcksläden, som Malla ej åkt i sedan hon såg den för *sista* gången fara bort med Thure Rudbeck från Edsberg. David blef bättre och på eftermiddagen den 12 åkte Malla på en stund till Mamitta och råkade där Skjöldebrand, som med största smärta talade om fäderneslandets olyckliga ställning – om en nödvändig förändring, om att han ansåg Tibell demaskerad, att denne med flit ej motarbetat konungens oerfarna och okloka ordres för att snart drifva allt till det yttersta och göra utländsk hjälp nödvändig. Den 16 fick Malla en biljett från Mamitta, som bad henne om möjligt komma till henne på aftonen, emedan A. F. (Skjöldebrand) önskade få tala med henne; hon for dit och råkade honom. Han sade henne, att det vore oundvikligt att något försöka för att rädda Sverige, hvars undergång bereddes genom dess konungs envisa oförstånd; att han därom talat och rådgjort med flere män som i detta fall tänkte som han. En revolution måste företagas, och man hoppades att därvid kunna lita på det hederliga kyrrasiärregementet; att han, Skjöldebrand, därom ämnat tala med David Gudmund, men ville först härom höra Mallas mening och fråga henne om hon tilläte, att han härom talade med hennes man, som han ej utan hennes vetskap ville eller borde inleda i en sammansvärjning, som kunde medföra fara. Vore det henne emot, önskade hon att Silfverstolpe ej blefve inblandad häri, ville Skjöldebrand vara henne ansvarig, att han ock icke skulle bli anmodad därom. Bestört, förundrad, häpen, visste Malla icke hvarken hvad hon ville eller borde. – Å ena sidan: skulle hon bifalla, att Skjöldebrand inledde David i en farlig hemlighet? å den andra: hade hon, har någon hustru rättighet att afhålla sin man att själf afgöra, om han vill eller bör ingå i ett förbund, som kan lända till allmänt väl och till hans egen heder? – Nej, David borde själf döma härom. – Skjöldebrand bad henne då, när hon fann Silfverstolpe vara så frisk, att han orkade emottaga honom, bereda en sammankomst dem emellan och utsätta tiden därtill. Malla lofvade det med tungt och oroligt hjärta, fullt af farhågor och smärta. Ett enda ljus visade sig för henne däri – möjligheten af ett närmande emellan A. F. och D. G.! Men att framföra denna hälsning, hur skulle den af David upptagas?! Alltsammans föreföll henne som en dröm, och hela natten drömde hon därom, sofvande och vakande. En afton som Malla fann honom frisk, lugn och glad omtalade hon sitt möte med Skjöldebrand och hans önskan att få tala vid David. Han afhörde henne tyst, och då Skjöldebrands bud dagen därpå kom att få svar, bad han, att öfverste Skjöldebrand samma afton skulle komma till honom. Malla tyckte sig då böra vara borta; då hon på kvällen återkom, fann hon David allvarsam och tankfull. Men han sade henne, att han var alldeles af Skjöldebrands mening om nödvändigheten att företaga något till fäderneslandets räddning, och att han ansåg sig säker på sina kamrater och truppen. Claesson, Jacques Cederström och Weijdenhjelm voro ock hos David, och under

hans konvalescens var där flera sammankomster, hvars ändamål Malla visste, fastän hon ej åhörde dem.

Snart återvände hon till Edsberg med många nya, upplifvande – men ock mycket oroande tankar. Ändtligen kom David julafton till Edsberg. Samma dag fick hon en biljett från Skjöldebrand, som han lämnat vid Edsbacka krog i förbiresan till Gäfle, där han hela denna vinter hade sin station. Den nästan lugnade Malla – åtminstone för ögonblicket. David var nu frisk och hon kände sig likasom glad – en sinnesstämning, som blifvit henne helt ovanlig.

Mallas dagbok säger: »1808, olycksår! Utan saknad säger jag dig farväl! *Lycklig,* om ej de förluster du medfört vålla olycka i framtiden – om ej krigets fasor äfven följa i det tillkommande. Ack! mitt fosterland, skall om ett år ditt öde vara ljusare?»

En svår, kulen och mörk nyårsafton.

Äktenskap.

1809–1810.

Föddes jag till glädjens toner
eller nödens klagoskri?
Är det härlighetens troner
eller jämrens slafveri?
Är det vrede eller nåd,
Gud! i ditt fördolda råd
som du mänskors barn beredde
när du dem till lifvet ledde?

Fru Rudbeck upplifvades åter några dagar och hörde med nöje läsas högt. Malla läste »Manuscrit trouvé au Mont Pausilippe» och flera små romaner. Den 16 var fru Rudbeck inne i sitt förmak, lät Malla genomsöka byrålådorna och gaf henne flera saker därur. Sedan skref hon själf flera dispositioner och dikterade det öfriga för Malla, uppgjorde hur hennes begrafning i all tarflighet skulle förrättas och endast Edsbergs bönder och torpare därvid hafva gästabud. Hvar hemmansbrukare skulle hafva en silfversked till åminnelse efter henne, och hvarje torpare en blank riksdaler. Sedan hon uppgjort om detta inslumrade hon, trött och utmattad.

Den 20 kom general von Döbeln i förbiresan från Åland till Edsberg. Fru Rudbeck orkade då se honom och det var henne en verklig glädje att återse denna gamla bekanta, nu så utmärkt befälhafvare i den tappra olyckliga finska arméen. Adlercreutz var nu i Stockholm och många fester gjordes för honom – det var som om man glömt, att endast kölden och vintern gjort ett uppehåll i kriget och att det hotade lika fruktansvärdt! Stora middagar gjordes för Adlercreutz, hans skål dracks, versar afsjöngos – och landtvärnet dog som flugor af köld och svält på kanonslupar och lasaretter! Döbeln suckade tungt och sade: »Det är väl man gör de stackars finnarna rättvisa, men kalaserna i Stockholm hjälpa dem ej!»

von Döbeln skref till Gustava Rudbeck: »Friherrinnan Rudbeck hade jag den äran uppvakta i förbiresan. Hon är i mitt tycke mindre affallen än jag väntade; talar fullkomligt redigt, ömt mot alla, betraktar den snart förestående flyttningen med all sinnesfrid och samvetslugn och intresserar med ålderdomens behag alla dem som nalkas hennes sjuksäng.»

Denna januari månad var lång och dyster. Emilie delade troget Mallas bekymmer och vården hos den gamla,

dagligen mer aftynande, som ibland hade svåra plågor. Alla i huset voro uppmärksamma och villiga att på något sätt söka lindra den älskade matmoderns sista dagar, t. o. m. den trogne gårdvaren Lejon kom ofta in i sjukrummet, uppsteg med framfötterna i hennes säng och slickade sin matmors händer. Ibland tyckte fru Rudbeck om att dricka en kopp toddy; men en dag som hon mot aftonen talade därom, fanns ej mera »rumm» hemma. Betjänten Björklund hörde det; utan att säga till, tog han en häst och inom två timmar var han åter från staden med den önskade buteljen.

Då den ena dagen sålunda framgick efter den andra, förutsade Malla, att den 8 februari, hennes födelsedag, skulle blifva mormors dödsdag. Emellanåt likväl, då efter ett par dagars slummer och domning den gamla tycktes hafva hvilat ut, upplifvades hon oförmodadt, låg då och knöt, och ville höra läsas. Zollikofers andaktsöfningar läste Malla för henne då och den gamla romanen »Le doyen de Killerine».

Den 1 februari kom Fredrik Essen, icke mer samma öfvermodiga pojke Malla sett honom vara. Kriget hade mycket utvecklat honom, han hade utmärkt sig genom tapperhet och ädelmod och Malla kände med glädje högaktning för sin unge frände. Hans gamla mormor kände ibland igen honom, ibland tog hon honom för Thure Rudbeck och tilltalade honom så – det var sönderslitande! Fredrik omtalade enskildt för Malla, huru illa det stod till i landet, att en revolution vore oundviklig, att många sökt inleda honom i sammansvärjning därtill, men att han hittills undvikit deltaga däri, emedan hans enskilda förbindelser som son gjorde honom till en plikt att icke ingå däri. Affärerna efter hans styffar, öfverste Gyllenhaal, voro så intrasslade att det bästa vore att låta det gå till konkurs; men det ville hans mor alldeles icke, utan uppoffrade hellre hela sitt eget arf för att skydda sin älskade Gyllenhaals namn från all förebråelse. Från alla håll sorg och bekymmer!

Ur dagboken: »Februari 1. Mormor litet lifligare än den svåra gårdagen. Hon klappade mig, välsignade mig – ack, hvad det gjorde mig godt! Far, mor, hon har varit *allt* för mig! Doktor Frölich kom, han sade: 'det är som en lampa som slocknar af brist på olja! Hon dör som vi alla borde dö!' Kl. 7 kom David. Mormor igenkände honom, ville nu som förr höra David tala om hvad nytt förspordes i anseende till kriget och rikets ställning. Då hon hörde omtalas dess våda, lifvades den svaga gumman af harm, satte sig upp i sängen och sade med förtrytelse: 'Men hvad gör då Rikets Herrar!' Detta upprepade hon sedan många gånger under dessa sista dagar.

2. Mormor sämre! David återvände till Stockholm.

3. Mormor ligger i slummer – det sorlade i bröstet – vi trodde det skulle bli det sista.

4. De öppnades likväl ännnu, dessa milda ögon. Hon igenkände oss, räckte oss sina händer, log så himmelskt vänligt! Jag låg på knä vid hennes säng, läste två psalmer af vår aflidne Choræus. Det var en himmelsk stund! Högt öfver alla jordens sorger, kände jag mig stark och modig. Men modet föll åter då jag såg henne våldsamt plågas af andtäppa – grufligt att se denna oro utan att kunna lindra! På middagen var jag ute en stund i solskenet – men då jag åter kom in, såg denna dödssäng, hörde denna jämmer, då rasade inom mig sorg och förtviflan. Jag måste ut och gråta våldsamt. Emilie följde mig och bad mig 'arbeta mot' – skall jag då *arbeta mot* från vaggan och till grafven? Arbeta emot! säga de alla! David alltid också. Skall jag då kväfvas af återhållen känsla, af hämmade tårar som återfalla brinnande på mitt hjärta? Jag nyttjar mitt förnuft och mina krafter så långt de räcka till – men då det ibland öfvergår min förmåga har ni ingen rätt till förebråelse! – David kom ej!

5. Mormor haft en lugn natt, men är ej rätt redig, log då vi sade, att Wrangels voro komna och då jag frågade om hon ville se dem, svarade hon med barnslig stämma 'ja, visst vill jag det,' hviskade så till mig, att jag skulle ihågkomma att Wrangel ej åt vattgröt, som hon själf begärt till kvällen.

6. Förkrossande underrättelser om fäderneslandets ställning, om mosters enskilda bekymmer! David kom

icke! Jag kände mig djupt olycklig och var oregerlig för mig själf, –

25. Ett långt afbrott – det längsta sedan mitt 13:de år. Men också – hvilken förändring! Huru ombytt synes mig allt. Den 7 gaf jag min mormor sista gången äta: ostron, och bröd och vatten därtill. Hon åt begärligt och talade som ett barn – senare på dagen återkom oro och andtäppa. Jag var missnöjd med David, jag tyckte det var kallt och hårdt, att han under dessa bedröfvelsens dagar ej var hos mig, då nu endast fester och kalaser omtalades i Stockholm, som jag fann så fåvitskt och opassande. Ändtligen den 7 på kvällen kom han. Jag var alldeles ur jämvikt – det klagande lätet hos mormor gjorde mig galen! Jag ville dock vaka; men David och Emilie ville det icke – uttröttad af plågor bevektes jag af hans önskan, följde med honom upp och *sof in* den åttonde, min födelsedag – mormors dödsdag! Stina kom in med två paket: en ridklädning från David, en vacker gravyr från Amalia och bref från systrarna, men då jag genast uppstod för att gå ned till mormor, sade de mig att hon kl. 3 afsomnat – den 8, som jag anat! Och jag var inte inne hos henne i det sista!! Där låg hon nu tyst och kall!

Snart märkte jag en ovanlig oro hos David. Slutligen sade han mig, att han kl. 10 måste återvända till staden. Jag fann det obarmhärtigt, att han nu skulle öfvergifva mig, jag fordrade att få veta hvarför? »Nåväl,» svarade han, »du skall själf få afgöra hvad jag skall och bör göra. Den plan till revolution du hört omtalas skall nu verkställas i dag. Skjöldebrand anför den. Kungen skall arresteras, då han som vanligt efter konseljen kl. 4 ensam med en kaptenlöjtnant utfar till Haga, och genast öfver isen föras till Vaxholms fästning. Jag med en skvadron skall vid Norrtullsgatan beskydda dem som arrestera honom och sedan eskortera honom till Vaxholm. Jag har lofvat det – men fordrar du, att jag skall stanna hos dig, så skickar jag bud och åtrår mitt löfte. Någon annan af mina tappra kamrater kan då kanske gå i mitt ställe!»

Förstenad af förundran, ånger och ängslan insåg jag nu hur orättvis jag varit, då så viktiga saker förehades. Adlercreutz var också med om det – till Skjöldebrands fosterlandskärlek, insikter och klokhet har jag oinskränkt förtroende, han styr deras förehafvande – det är dristigt och ädelt! Skulle jag återhålla min man? Gud må leda och styral Jag har ingen rättighet att ingripa häruti!

David for kl. 10 och lofvade mig, att jag innan 10 på aftonen skulle på något sätt få veta utgången. – Ändtligen kl. 10 fick jag en biljett från David, som sade mig, att saken var uppskjuten!

Mot aftonen den 9:de kom David och omtalade, att den tillämnade revolutionen blifvit förhindrad därigenom att Hans Järta på morgonen dagen förut oförmodadt uppkommit till Jacques Cederström, där de sammansvurne varit samlade, och sagt dem, att som han visste af deras förehafvande ville han som medborgare fråga dem, hvilken plan de uppgjort för regeringens fortgång och framgången af deras mål att frälsa fäderneslandet; och då han funnit deras förslag omoget och alltför litet uttänkt och beredt hade han afrådt alltsammans och bevisat vådorna däraf. Då de således ej kunnat blifva ense härom, hade saken blifvit åtminstone uppskjuten till vidare öfverläggning.

Ja så! det var omoget och ej nog klart förberedt! Underliga förhållanden!

Dagarna gingo tunga och liflösa. Vi sydde och hade brådtom.

Då grafven skulle öppnas till den instundande begrafningen befanns gubben Rudbecks likkista, som där insattes för 23 år sedan, sönderfallen så att en ny kista anskaffades och de båda makarna jordades tillsammans i den graf som befinnes på Sollentuna kyrkogård. Den 16 var begrafningen. Blå kammaren och lilla kabinettet där innanför var klädt med svart och upplyst med vaxljus. Där stod likkistan, som uttogs af Edsbergs underhafvande och alla där samlade barn och barnbarn. Det var en vacker vintereftermiddag omkring kl. 4. Kistan insattes i choret i kyrkan, Lejon lade sig på bårklädet, alla de gamla tjänarne grät sin matmor, då kistan bars till grafven, Lejon följde i det längsta och måste lockas ur grafven, då den skulle tillmuras. Solen var i nedgående då man återkom till Edsberg, där nu alla underhafvande, enligt den aflidnas

eget förordnande hade »gästabud» uppe i stora galleriet där stora brasor sprakade i de båda spislarna. Ingen annan främmande var bjuden till denna enkelt högtidliga begrafning.»

Slut! förbi – så slut att Malla icke visste hvarmed hon i något afseende skulle börja. – Förbi voro också Skjöldebrands revolutionsplaner – han hade återvändt till Gäfle. Malla kände sig förödmjukad å hans vägnar – liksom flat – nedslagen! David gjorde henne bättre reda för Hans Järtas uppförande den 8, då han så obuden kommit och frågat hvad de samlade hade tänkt för landets säkerhet i framtiden, då de nu så våldsamt ämnade bryta det närvarande. Han fann allt förhastadt och obetänkt, förklarade att han satte sig däremot, och om de ändå ville fortfara i sitt vågade och vådliga företag, kunde han ej undgå att motarbeta det. Detta hade verkat på de sammansvurna, och saken öfvergafs tills vidare. Malla kunde ej annat än anse, att Hans Järta hade rätt.

Fru Montgomery med Ulla voro också vid begrafningen och Ulla omtalade då för Malla, att hon var förlofvad med lagmannen och kammarherren Erik Sparre, en väl ansedd man som hon höll af och var nöjd med.

Tvenne dagar efter fru Rudbecks död tänkte Malla på att det skulle vara en tröst att få hennes profil i gips. David, som gärna villfor Mallas önskningar, for genast in till Stockholm efter den unge bildhuggaren Byström som kom med till Edsberg, men väl där kom Byström ihåg, att han glömt medtaga det tillredda gipset. Det var ingen tid att förlora, förvandlingen hotade, han måste genast öfver isen återvända och återkom först i mörkret. Malla, angelägen att få det bra och likt, hjälpte honom, men hur mycket hon än önskade få den kära bilden, föreföll det henne nästan som ett ohelgande att så våga beröra det dyrbara anletet! Hemsk och underlig var denna kväll, då hon stod där med ljus i handen bredvid dödssängen och såg gipset småningom öfverräcka ansiktet. Masken lyckades fullkomligt och Malla fick sedan behålla den.

Gustava skref från Stockholm: »Hos Helvigs har jag varit, han, som alltid höll så mycket af vår mormor sörjer henne mycket. Natten mellan den 7 och 8 påstår han sig hafva sett henne så tydligt och klart, att han skulle kunnat måla af henne. Han hade varit hos Byström och sett medaljongen som han var förtjust åt. Den skall vara så bra och träffande lik, just hennes goda glada min och väl kostymerad med ett slags slöja på hufvudet, 'så att jag blef helt glad att se denna bild,' sade han!»

Den 7 mars var Malla vid Carlberg och råkade där baron Carl von Otter med sin fru från Wasa. Han hade varit med finska arméen under hela reträtten från Finska viken till Uleåborg och lidit outsägligt. Hans hustru bodde på hans boställe, hennes föräldrar i Wasa stad. Då finska arméen nalkades denna trakt skyndade han till sitt hem, bad sin hustru packa ihop det bästa och nödvändigaste och skynda till Wasa; ryssarnas förtrupper kunde redan dagen därpå komma, han hade blott en half dag att gifva henne, han måste återvända till arméen. Om morgonen begaf hon sig till Wasa, ryska arméens antågande hördes redan på afstånd, och kort därefter skrifver von Otter och ber henne sjöledes begifva sig öfver Kvarken till Umeå, där hon vore mer i säkerhet. Hon for på en liten båt öfver Bottniska viken. Medan hon var på sjön hörde hon kanonad från finska sidan, från det fosterland hon kanske för alltid lämnade, där hon hade sin man, förmodligen nu i batalj med den öfverlägsna fienden, dessutom en bror och en svåger vid arméen, och föräldrar och vänner i Wasa. Hon framkom till Umeå, men på tre veckor fick hon ej den ringaste underrättelse om sin man och sina anhöriga! Ändtligen kom tidningen om bataljen vid Orawais, hvars kanondunder hon hört. von Otter blef där lindrigt blesserad och nu på vintern hade han norra vägen afhämtat henne i Umeå och tills vidare voro de i Stockholm.

Dagboken 9 mars: »Kl. 7 på aftonen kom David från Stockholm och medbragte tidning, att västra arméen vore i marsch till hufvudstaden för att verka någon förändring i Sveriges vådliga ställning. David har order att med sin skvadron gå till Roslagen på kustbevakning. De göra Skjöldebrand orätt! han kan öfverila sig, handla obetänkt – men hans uppsåt är ädelt och rent.

Söndag den 12 mars. David kom på eftermiddagen och hade fått andra ordres med konungens egenhändiga underskrift. Många besynnerliga ordres utgåfvos denna dag. Konungen ämnade lämna Stockholm med sin familj och några utvalda tillgifna, ville medtaga bankens kapitaler och samla trupper för att sätta sig i försvar emot den antågande upproriska arméen. Silfverstolpe visste med säkerhet att Adlercreutz nu insåge, att något måtte företagas; han hade sagt åt Silfverstolpe, att han skulle vänta vid Edsberg denna afton, då Adlercreutz kanske ville skicka bud dit efter honom. David dröjde i det längsta, intet bud kom, och han måste återresa till Uppsala enligt ordres.

Wrangel omtalade, att min svåger Lasse (Silfverstolpe) blifvit uppkallad till konungen för att göra honom reda för, att han sagt Rodéz, att västra arméen vore i marsch till Stockholm, att denne Rodéz, emigrant, hade funnit sig böra direkt underrätta konung Gustaf Adolf härom, som förut ej af någon fått veta det. Lasse blef tillsagd arrest på sina rum.

Den 13 mars på morgonen fingo vi veta, att det vore vakt satt vid alla Stockholms tullar. Vi skickade Björklund (betjänten) att efterfråga hvad möjligt vore – på aftonen återkom han med stora nyheter. Kungliga familjen, som hela vintern bott på Haga, får nu ej komma därifrån, bevakas af en skvadron kyrassiärer, Clas Rudbeck är bland dem. I Stockholm säges konungen vara arresterad af general Adlercreutz, som är befälhafvare där.

Den 14 mars. Efter hvad jag nu hört ämnade Gustaf IV Adolf lämna Stockholm och spoliera banken. Hertig Carl hade först den 13 på morgonen varit inne hos honom, föreställt honom farorna af detta steg, bedt honom rätta sig efter nationens önskan, sammankalla ständerna och söka fred med Ryssland och Danmark. Kungen var obeveklig. Klingspor inkom sedan, bad detsamma lika fåfängt. Adlercreutz insteg då oanmäld; kungen blef ond, frågade hur han vågade det; Adlercreutz sökte beveka honom genom samma föreställningar. Kungen frågade med vrede, om de tänkte truga honom till att göra deras vilja och drog värjan mot Adlercreutz, som då fattade i honom och ryckte värjan ur hans hand och förklarade honom arrest. Ur yttre rummet inkommo då Silfversparre, Carl von Otter, Jacques Cederström, Claesson m. fl. Kungen knuffades och svor ursinnigt vred men tycktes något lugna sig. Gamla general Strömfelt kom in till honom som en gammal vän, de andra voro i andra rummet; då fattade kungen Strömfelts värja, sprang ut genom en löndörr och ner för en liten trappa vid norra hvalfvet, sprang snedt öfver borggården och ämnade sig troligen ut till vakten vid västra hvalfvet, men där möttes han af öfverste Greif, som tog fast honom; med dragen värja sårade kungen honom lindrigt i vänstra armen, men Greif släppte icke utan bar kungen upp i sina rum tillbaka med tillhjälp af von Otter och löjtnant Gustaf Hierta vid kyrassiärerna; detta kavalleri hade vakt utanför slottet. I trapporna bestod vakten af pommerska regementet Engelbrecht. En soldat, som stod där, sade då konungen uppbars af de förutnämnde: »Ach, der König! der König ist krank!»

Åter inkommen i sina rum fick han häftig kräkning och var alldeles utom sig af raseri. – Utom slottet var allt stilla – och hans mor därinom visste kanske om ingenting!

Eftermiddagen utropades hertigen till riksföreståndare. Rikshärolden Hauswolf, som då red omkring och förkunnade detta, eskorterad af en skvadron kyrassiärer, med hästen ledd af tvenne af stalibetjäningen, skälfde som ett asplöf; hans föga manliga utseende gaf anledning till det ryktet, att det vore änkedrottning Sophia Magdalena, som red kring Stockholms gator för att be för sin son. På morgonen, innan allt detta, hade en proklamation från konungen utgått, som retat allmänheten, den blef nu motsagd och tillintetgjord; och då hertigen utropades som riksföreståndare hurrades med glädje. Allt förblef lugnt i staden. Om natten till den 14 mars flyttades konungen till Drottningholm öfver isen med eskort af kyrassiärer; som bevakande officerare medföljde öfverste Silfversparre, Johan David Silfverstolpe, Greif, tvenne bröder von Otter, Hierta, Lefrén, Ulrik Gyldenstolpe.

Gud vare tack! det har gått utan blod, utan lömska anläggningar! Jag var mycket orolig att få veta något om

David. Ändtligen kl. 4 kom han med sin skvadron i vägen till hufvudstaden. Af prästen Annerstedt hade han på vägen fått veta hvad som passerat i Stockholm. Han var utom sig glad och hoppades allt godt och bra. Han fortsatte sin marsch till Stockholm, saknade att ej den 13 hafva varit med. Talade med beundran om Georg Adlersparres präktiga manifest, om västra arméens framtåg, önskade framförallt *enighet*.»

Malla for till Stockholm, där hon inte varit på detta åratal. Det verkade uppfriskande efter alla enskilda och allmänna förändringar. Hon var hos sin styfmor fru Montgomery och gjorde där bekantskap med sin blifvande svåger Erik Sparre som hon tyckte talade förståndigt i de ämnen som nu alla talade om. Alla voro elektriserade af hopp och intresse för fäderneslandets ställning och alla vunno därpå i Mallas tanke. David bevakade nu konungen vid Drottningholm omväxlande med de andra officerarna.

Malla måste återvända till Edsberg för bouppteckningen, som förrättades af bankokommissarien Carl Silfverstolpe, Davids syskonbarn.

Dagboken d. 20 mars: »Oro för ryssarna på Åland! Gud! skall då allt hopp försvinna? Skall alla dessa olyckliga människor uppoffras i ett olyckligt krig? Jag for med David till Edsberg. Utanför Roslagstull mötte vi ett batteri artilleri från Grisslehamn. Vi talade med manskapet, kosacker hade öfver isen varit vid Toftdala bruk och Grisslehamn – ängslan!

Den 21 återvände Silfverstolpe och Malla till Stockholm där de mötte den glada underrättelsen om stilleståndet på Åland, hvartill den käcke och förståndige öfverste Lagerbring så klokt bidragit. Det var ett riktigt glädjerus och hela Stockholm jubilerade.

Flera af Silfverstolpes vänner och kamrater yttrade till Malla deras bifall därför att hon ej för *sin* skull velat hindra sin man att medverka till det samfällda målet. Det var henne en ljuf och stor uppmuntran, att *han* så för dem framställt saken.

Den 22 kommo Gustava och Emilie till staden för att se västra arméens intåg. David hade sökt blifva adjutant hos Adlercreutz, för att söka *förlika,* ty det skönjdes en smula misstro emellan Adlercreutz och Adlersparre som ännu aldrig sett hvarann och som kanske båda ansågo sig hafva hufvudrollen i sakernas ställning vid den timade förändringen.

Wrangels, Emilie och Malla voro uti Falkenbergska huset på Drottninggatan. Trumpeten hördes! De komma! De komma! *Georg Adlersparre!* Dagboken säger: »De hafva gifvit signalen till att lossa fäderneslandets bojor. Välsignelse öfver dem, öfver dig, ädle man! Må enighet befästa det goda de vilja verka! Må Adlercreutz och Adlersparre alltid blifva för Sverige välsignade namn!»

I full parad intågade de vackert och högtidligt, Adlersparre på en hvit häst.

Malla var lycklig åt, att med glad entusiasm se många vänner och bekanta. I hemvägen till Edsberg voro de vid Carlberg, men att nu på aftonen återkomma till det tomma Edsberg förnyade saknaden.

Syster Gustava fick den 24 en liten flicka som i dopet fick namnet: Amalia Fredrika Concordia efter fru Helvig, Skjöldebrand och den önskade enigheten.

Nu med början af april flyttade det gamla tjänstfolket från Edsberg. De rätt gamla blefvo kvar hos Rudbecks. Wojtnick och hans hustru fingo en liten snygg stuga uppe vid allégrinden. Den stackars trogne Lejon hade nu blott Malla att hålla sig till. Hon ville taga honom med till Thoresta. Men som hon icke själf var bosatt där, trefs han icke där med främmande folk.

Malla var icke frisk. Hon hade ofta en tryckning på bröstet och omkring hjärtat, som hon måste med hela

viljans kraft besegra för att den ej skulle öfvergå till spasmodiska utbrott.

1 april kom Claesson och hans bror Carl Cederström till Edsberg för att ännu en gång där hälsa på systrarna Gustava och Malla. Äfven Lilliehöök, den käre ungdomsvännen bror Vilhelm, kom på en dag. Det var roligt att återse honom, att finna honom den samme. För första gången bad han Malla om en kyss, och hon gaf den, som hon tyckte utan fara eller förebråelse.

Den 16 var Malla bjuden på musik till Cronstedts – hon längtade därefter, hoppades kanske att där råka Skjöldebrand, som hon nu på så lång tid ej fått bref från, och for, fastän hon mådde illa. Där fann hon sig nu för första gången på halftannat år i ett stort sällskap – kände sig där opassande, gammalmodig – åldrad! Och A. F. var icke där. Hon såg där en parodi på Adlersparres proklamation som tillskrefs Hans Järta; den sårade Mallas entusiasm och hon märkte, att den allmänna hade många undantag! Granbergs vers till finska arméen förtjuste henne – det var som om alla bojor lossnat, man tordes nu skrifva, tala och trycka allt – detta tyckte Malla vara förträffligt bra och rätt. Dagen därpå till middagen var hon i Stockholm hos fru Montgomery och fick där se och tala med hjälten Adlercreutz, som hon fann enkel, redlig och behagligt bestämd i sitt sätt att vara.

Den 19 april var Malla bjuden till Helvigs där en pjäs af Amalia »die Schwestern auf Corcyra» skulle uppföras. Hon visste att Skjöldebrand ock var ditbjuden och hoppades så säkert att få råka honom, som hon så innerligen längtade efter. Hon ville se honom glad öfver Sveriges frälsning, ville höra honom uttala sin mening om den allmänna ställningen. Hans omdöme var det hon mest litade på. Hela aftonen väntade hon honom, hvar gång det tog i dörren, trodde hon det var han som skulle inträda – förgäfves! och detta störde hela hennes nöje för aftonen. Eljest hade det kunnat vara mycket roligt. I Amalias pjäs spelade de tre systrarna Imhoff och fröken Sophie Silfversparre, hoffröken hos prinsessan Sophia Albertina, som sjöng och spelade guitarr i stycket. Hon var nu mycket hos Helvigs och höll mycket af dem. En ung herr von Thun, pommeran vid Engelbrechts regemente, och Lars Hjortsberg spelade mansrollerna. Efteråt gafs en opera comique. Systrarna Imhoff voro förträffliga, väl kostymerade, och som rollerna voro skrifna för dem, spelade hvar och en egentligen sin egen roll; det var vackert och högst intressant. Malla hade under representationen fått sin plats bredvid friherrinnan Munck, som varit ett föremål för Mallas svartsjuka i anseende till den vänskap och det välbehag systrarna Imhoff hade för henne. Nu under dramatiska idyllen, hvari de talangfulla systrarna syntes så mycket till sin fördel, visade friherrinnan ett så underligt lynne, en så kritisk förargelse, att afunden däri var synbar. Hennes lilla fosterdotter Julie Munck kom till henne helt förtjust och sade: »Ah, ma tante! voyez donc comme mademoiselle Louise est charmante!» Tanten stötte till henne, så att flickan så när fallit omkull och från denna dag var hon aldrig mer hos sina utvalda vänner! Af denna konstiga, blott för sin egen fåfänga, sin egen behagsjuka känsliga kvinna, hade dock den snillrika, kloka Amalia en tid varit dupe! Malla hade alltid känt ett obehag för den skenheliga, hvars visserligen reguliärt sköna anlete i hennes tycke blott bar uttryck af beräknad behagsjuka. Amalia och hennes systrar medgåfvo det sedan. Ernst Moritz Arndt hade hon fångat, men behöll ej länge; Gyllensköld, som också i flera år beundrat henne, såg sig med förtrytelse öfvergifven för Arndt. I Litteraturtidningen, som utkom efter 1809 års revolution, fanns beskrifvet ett »porträtt af en dam», som strängt af målade friherrinnan Elise Munck, och som ej kunde annat än igenkännas af dem, som närmare kände hennes anspråk och egoism. Malla misstänkte i början Gyllensköld för denna tidningsartikel och fann hämnden ful, men fick sedan veta att den var af en annan person, som också funnit sig bedragen i sin beundran. Ett så styggt bevis på förtret öfver andras företräden och det bifall de med skäl skördade som friherrinnan Munck gaf denna afton, hade Malla aldrig sett.

Malla återvände till Edsberg hvarifrån nu afsändes det sista af Mallas andel i delningen vid Edsberg, hvaribland flera saker, som minnet gjorde dyrbara för henne och som hennes morbror och tant skänkte henne, såsom det gamla skinnbordet, elfenbens-teskrinet m. fl. Dagboken säger den 22 april: »Ännu ett ord

–det sista! Farväl, Edsberg! Hjärtats hem, farväl! Första lyckliga epok, min goda mormor, farväl!» – »Jag for ensam från Edsberg, vid Järfva mötte David, som for med till Thoresta. David omtalade Hans Järta, hvars misstroende till alla jag ej förstår mig på. I och omkring Örebro har varit oroligt, Skjöldebrand blef den 19 ditskickad för att ställa till rätta – därför således var han ej hos Helvigs!»

Hon fick sedan i avisorna se Skjöldebrands proklamation, som hon fann skön och ädel.

Den 29 for hon med David till Stockholm. Vid Norrtull mötte de Rudbeck som for till *sitt* Edsberg – och Malla kände afund. Hon bodde med Silfverstolpe nu som förr inkvarterad i fru Wærns hus på Kungsholmen. Den 1 maj, en härlig vårdag, utblåstes riksdagen. Malla åkte med sin svägerska, fru Lasse Silfverstolpe, omkring Djurgården. Alla voro glada och hoppfulla, man lofvade sig mycket af framtiden.

Dock hörde Malla sin man med förtrytelse omtala huru flere af de gamle ämbetsmännen ville liksom påtruga nationen en konstitution, som ej dess ombud ännu hunnit granska. Gustaf Lagerbjelke tadlades isynnerhet. Med lifligaste intresse deltog Malla i Silfverstolpes meningar härom. Af alla hörde hon nu Skjöldebrands moderation och fosterlandskänsla erkännas och berömmas. Detta var sällhet för Malla! Men aldrig fick hon råka honom, aldrig fick hon bref!

Den 9 maj (dagboken). »Jag kunde ej neka mig nöjet att på riksdagen se Sveriges ständer samlade. Högtidligt, skönt och vördnadbjudande. Jag satt bakom landtmarskalkens fru (Ankarsvärd). På afstånd såg jag A. F., Georg Adlersparre och Rosenstein. Den högtidligaste dag jag öfverlefvat. Hertigen riksföreståndarens tal vackert. Lagerbjelkes exposé af hvad som tilldragit sig sedan riksdagen 1800 väl skrifven, väl sammanfattad och bra läst, men han, författaren, är dock ej värd förtroende. Skada! Adlercreutz stod där, såg så enkelt manlig och ärlig ut. Sedan hela dagen hos Lasse Silfverstolpes. Weidenhjelm berömde så mycket A. F., som nu alla göra rättvisa. Det gör godt – men svider dock! Må aldrig känslan af *egen* saknad kyla min varma glädje för allmänt väl!»

Den 21 maj var Malla vid Carlberg och mötte där Gustava. De gingo om eftermiddagen i härligt väder i den sköna parken. På långt håll igenkände Malla det röda fodret i Skjöldebrands kappa, då han kom emot dem – det var en glädje! Om aftonen spelade han fortepiano, Hedda sjöng, Malla hade roligt, men David var ej nöjd. Dagboken säger: »Ack, låt oss ingen ro försaka, som ej för hjärtat brottslig är! – Nej, brottslig är ej min känsla – jag ville heldre dö! Men hvarför ej njuta sällheten af en ädel vänskap!»

En blind flicka, mamsell Seijerling, i Borgens institut, intresserade Malla obeskrifligt. Klädd i en krithvit kambriksklänning såg hon med sitt bleka, välbildade ansikte ut som en marmorbild; hennes lärare Borg var den Pygmalion som lifvade denna nya Galatéa; då hon talade om sin tacksamhet för honom, eller då hon sjöng, ackompanjerad af hans harpa, öfvergöt ett blekt rosenskimmer denna som det tycktes eljest blodlösa varelse. Hon spelade också själf harpa. Allt hade hon lärt af Borg, hela hennes själs utveckling var en välgärning af honom vid hvars blotta namn hon tycktes upplifvas. Han var då ännu gift med sin första hustru – sedan, då han blef änkling och efter ett par år gifte sig åter, blef den stackars flickan svårmodig af sorg och måste skiljas från hans hus. Hon lär sedan hafva dött i Petersburg som underlärarinna vid ett institut för blinda därstädes.

En afton voro Silfverstolpes hos excellensen Ridderstolpes. Malla hörde sjungas i ett rum bredvid med en ovanligt vacker klar mansröst – hvem kunde det vara? Kapten Gösta Piper hade hon sett mångfaldiga gånger utan att finna honom det ringaste intressant – nu var det han som sjöng så bra och såg så väl ut i sin svarta dalkarlsrock som adjutant hos chefen för Dalregementet.

Betty Edman råkade Malla ofta dessa vårdagar i Stockholm. En dag kom hon och lämnade till Malla att läsa och förvara de bref hon fått från Skjöldebrand under den tid de varit förlofvade. Malla ansåg det som ett

heligt förtroende! Med det lifligaste intresse läste hon dessa bref – men det var för henne en farlig läsning! Visst uttryckte de mycken kärlek, en förtrolig och varm känsla för Betty, men tillika en så exalterad tillgifvenhet för Malla att hon frestades tro, att behofvet att uttrycka den och tala om *henne* varit upphofvet till deras förbindelse. A. F. skref om Malla med en sådan öfverdrifven entusiasm, kallade henne den *enda,* den *oförlikneliga*. Hon svindlade vid denna läsning! Och hans kärlek hade hon misskänt, förskjutit! Och den för hvars skull hon gjort detta offer låg nu i grafven – och Skjöldebrand var nu ett af fäderneslandets stöd!

En blandning af lättsinnig obetänksamhet och beräknadt förnuft skulle nu ersätta den förfelade sällheten, hon såg ibland glad ut, men var aldrig frisk till kropp och själ. Någon gång råkade hon A. F., oftast i större sällskap – på något vis sade han henne dock alltid, att han var där för henne – och hennes hjärta klappade och hennes kinder lågade.

Malla skulle i dessa dagar fara till *Sätra* brunn för att dricka brunn och bada. Hon for en eftermiddag upp till Mamitta för att taga afsked af henne och råkade där hennes bror och fick ändtligen i fred där höra honom tala om alla de förhållanden i den allmänna ställningen som hon ansåg honom bäst kunna bedöma – det var ljuft! Då Malla skulle gå – för lång tid taga afsked – hade Mamitta gått in till sin far, A. F. ställde sig för dörren och utsträckte sina armar mot Malla – hon tvekade, men lutade sig mot hans bröst – och ännu en kyss brann på hennes läppar. Han följde henne utför Ragvalds backe ned till bryggan i en båt öfver till Clara – de voro ensamma med roddarmadamerna – där vid samma brygga i Bryggargränden, där de våren 1801 stått i månskenet, skiljdes de nu åt – och råkades aldrig mera *så!*

Med beklämdt hjärta och samvete gick Malla till sin svåger Silfverstolpes. På Clara kyrkogård mötte hon David, och kände med förskräckelse, att hon ej kunde vara otvungen och frimodig som vanligt – men sökte dölja det under ovanlig glädtighet.

– – – – – – – – – – – – – – – – – – – –

Det var nu afgjordt, att den älskvärda Louise Imhoff skulle följa med Malla till Sätra. I sista dagarna kom äfven fröken Sophie Rehausen, sjuklig och nervös i hög grad, och tiggde sig till att få följa med, hvilket gjorde rätt mycket bråk och besvär, då Malla nu, ensam och ovan, för första gången skulle tillställa en resa för flera fruntimmer. Hennes hälsa fordrade isynnerhet stillhet och lugn och det var henne omöjligt att erhålla. Den 5 juni, sedan den nya konstitutionen just blifvit antagen, som David sade, tog hon afsked af honom och afreste ensam med sin kammarpiga, Stina Lundström, till det ödsliga Thoresta, där hon nu hade mycket bråk och bestyr. Dagen därpå kommo Louise Imhoff och fröken Rehausen dit och medförde bref från Silfverstolpe om att Carl XIII samma dag blifvit proklamerad *konung*.

Utom den pålitliga Stina hade Malla med sig en ung betjänt Wiberg, en särdeles beskedlig, ordentlig och hygglig människa. Hvarje middag satte han en bukett friska blommor i Louises och Mallas servetter och ibland garnerade han deras hvita klänningar med blåklint både smakfullt och bra. Alltid var han tillstädes och aldrig behöfde han en påminnelse. Då Louise och Malla första middagen inträdde i matsalen, funno de där ett sällskap af några och sjutto personer, hvaraf de aldrig sett någon enda! Men bekantskapen blef snart gjord med Skjöldebrands båda systrar som blefvo deras grannar vid bordet.

Fordom van vid lifligt och gladt sällskapslif hade Malla de senare fyra åren genom sorger, sjukdom och död som förmörkat hennes horisont, blifvit så alldeles frånvänjd, att hon med svårighet kunde finna sig i att från morgon till kväll vara i stort sällskap. Ibland var det henne som en reminiscens af ungdomslifvet, hvarvid smickrad fåfänga återvaknade. Baden och brunnsdrickningen gjorde henne godt, hon började lefva upp igen och känna, att hon blott var tjugusju år gammal och att lifvet ännu kunde ha något att bjuda henne.

Öfverdirektör Pehr Afzelius var nu öfverläkare vid Sätra. Han var mycket berömd och ansedd och Malla

hade mycket hört honom omtalas; som hon gärna idealiserade allting, gjorde hon nu Afzelius till den åttonde af Greklands vise män och hade djup beundran och högaktning för den utmärkte läkaren. I den lilla brunnskyrkan satt han vanligen midtemot henne, och då prästen Kiellström sade något rätt vackert och träffande, var hon nästan alltid säker om att möta Afzelii blick.

Den 14 juni ankom A. F:s bref af den 8.8 Det gaf henne mycket att tänka på, men ljufva tankar, hon fann dem ej farliga! Hänföras kunde hon af ögonblicket, men ej med berådt mod handla dubbelt. Hon svarade hjärtligt men bestämdt med ett bref, som för alltid afvisade allt annat förhållande än vänskap dem emellan. Därefter kände hon sig glad och lätt som en fågel. Numera litade hon så alldeles på Skjöldebrands oföränderliga tillgifvenhet, han var ju femtiotvå år! Inte skulle något nytt föremål nu mera tränga bort Malla ur hans hjärta! Hon var och skulle förblifva hans *bästa* vän, hans förtrogna. I detta hopp kände hon sig lycklig och tyckte sig kunna förena plikten och sällheten.

Vid Sätra brunn var en plägsed, hvartill Malla förgäfves sökte att få veta första anledningen. Hvarje söndags kväll, efter brunnsgästernas aftonmåltid, funno de på gården allmogen från nästgränsande byar samlad, åtföljd af en spelman med nyckelharpa. Spelmannen gick förut, efter följde bondfolk, karlar och kvinnor och hela brunnsällskapet i en slags procession landsvägen utåt till höger. Sålunda gingo de till en liten skog omkring en half fjärdingsväg från brunnen, till den s. k. grötbusken, en tät sammanväxt granbuske, som stod ensam på en liten grön plan i skogen till vänster om landsvägen. Där dansade nu allmogen polska kring grötbusken, och detta sades skola befordra årsväxten. Det var gladt och lifligt, föreföll Malla idylliskt och påminde henne en liten operett, »Le gui de chêne», som hon fordom hittat uti Edsbergs gamla bibliotekskåp.

Louise Imhoff var road af det svenska folklifvet, förstod bra svenska språket och talade det med färdighet, fastän med tysk brytning. En dag föreföll ett löjligt missförstånd mellan henne och Stina, Mallas allvarsamma kammarpiga. Louise kom med sin vanliga liflighet inspringandes och sade: »Kära Stina, kom och hjälp mig, jag skall ritas.» Stina, som dagligen såg Louise rita efter naturen och tyckte att därtill behöfdes ingen omklädnad, trodde nu, att hon skulle ritas af och därför ville vara bättre klädd: »Hvem skall då rita af fröken?» Louise otålig: »Å, jag skall rita till häst.» Stina förundrad: »Skall fröken afmålas till häst?» och Malla, som storskrattade, fick nu uttyda att det var en promenad ridande som det var fråga om.

Den 7 juli lämnade Malla och Louise Sätra. Natten voro de vid Söderby, Henriette von Bahrs egendom. Hon var själf ännu kvar vid Sätra, men hennes fyra hyggliga gossar mottogo dem artigt vid landsvägen. Den äldsta var då femton, den yngsta nio år. Följande dag fortsatte de till Löfsta, till Claessons, där de stannade några veckor. Louise och Malla målade blommor efter naturen och Charlottes fyra snälla barn bidrogo att göra det lugna hvardagslifvet gladt och lifligt.

Claesson hemkom den 23 med underrättelse, att prins Christian August af Augustenburg blifvit vald till svensk tronföljare.

För att undvika hettan reste Malla och Louise på kvällen från Löfsta följande dag. Dagboken säger: »Vi mötte kyrassiärer, som sade mig att norra Upplands skvadron ännu stannar i Stockholm. Jag får således där råka David. Sollentuna – besök vid grafven! Edsberg – tomt! Vid Malenalund där vi voro klockan åtta på morgonen fanns ej Emilie hemma! Sorgligt och dystert! Vi framkommo till Stockholm, till Davids rum pa Kungsholmen klockan tio, han var ej hemma! Rummen kväfvande heta med instängd svår luft, fönstren omöjliga att öppna, otrefligt, orent. Trötta af resan försökte vi sofva, men kunde ej för värmen och jag fick åter den svåra tryckningen öfver bröstet, sjuklighetens vanliga förebud.»

David hemkom en kort stund. Han har blifvit befalld att här bevaka en rysk parlementär och akta, att han ej går åt Skeppsholmen så han märker, att gardesregementena och flera trupper embarkera för att gå till Västerbotten mot ryssarna – en ledsam kommission! David har måst taga rum i samma hus där löjtnant

Schubert bor och gör med honom dagliga lustpartier omkring staden för att han ej skall se hvad man vill dölja. På detta vis får jag ej stort råka David.

Eftermiddagen for jag med Louise till Drottningholm där Helvigs ha rum för sommaren. Det var roligt råka Amalia och Marianne, men – jag är svenska och lider af den dåliga opinion de yttra om mina landsmän, om denna revolution som väl var nödvändig! Tyvärr ha flere män, som man väntat mera utaf, visat sig kanhända tänka mera på sig själf än på det allmänna! Men hos Amalia är det en viss triumf i henne mindre goda omdöme om svenskarna som förarga mig och ihoptrycker hjärtat. Klockan tio for jag ensam tillbaka utan min goda, älskade Louise. Ack, jag är så ensam»!

Den 27 var Malla åter vid Drottningholm med Silfverstolpe och Schubert, hade roligt, men skref i dagboken: »*Jag* litet för svensk och *de* något för mycket utländingar!»

Dagen därpå var hon hos Mamitta och råkade där Skjöldebrand – litet förlägna voro de båda två. Han hoppades det bästa för fäderneslandet. Malla skref till Gustava: »Skjöldebrand reser om måndag med Stedingk till Ryssland för att bemedla fred. Han förtviflar *icke,* många äro visst missnöjda här, men – måntro det inte alltid är så, då ej allmän entusiasm är å färde, och denna är en för exalterad känsla att ostörd kunna bibehållas i månader! David är alldeles ifrån att ens begripa många saker som här passera, men han tröstar sig med öfvertygelsen, att Adlersparre, Platen, Adlerbeth, Rosenstein, A. G. Silfverstolpe icke på en gång blifvit förbytta till egennyttiga kanaljer, ej heller äro så blinda dårar, att de skulle handla tvärtemot bättre öfvertygelse. Således, när han ser dem lugna är han det också, fastän han nödgas kväfva månget *hvarför,* som han själf ej kan besvara. I dag afgår den rätt stora expeditionen sjövägen till Västerbotten, vårt sista hopp i krigsväg! A. F. var så ledsen att ej få gå med dem, i stället för att nu som diplomat kurtisera ryssar. I går var jag vid Drottningholm med David och hans ryss, en mycket hygglig ung man, som talade i mitt tycke väl och bra om Finlands försvar. Han hade varit närvarande då garnisonen i Sveaborg afväpnad uttågade ur fästningen, hade med deltagande sett de gamla soldaterna gråta af harm och förtviflan och med indignation sett en svensk officer, öfverste Jägerhorn fordom Wrangels kamrat vid första gardet, slå dem med sabeln för de ädla tårarna. Han trodde, att denna Jägerhorn haft mycken del i fästningens uppgifvande, som han uppenbart ogillade. – Amalia är liksom glad, att den sköna svenska revolutionen (som hon aldrig gillat) ej fortfar lika klar och skön. Hon har en olycklig prevention mot svenskarna, hvars enkelhet hon bedömer som dumhet. Jag har svårt ibland att innehålla min landsmanskärlek som om den skulle utbryta blefve allvarlig. Detta gör mig ondt.»

Malla såg teaterpjäsen »Helmfelt» af Gustaf III, fann den illa spelad, svulstig stil, fastän ämnet intressant. Det var henne tomt och svårt! Vid Carlberg såg hon en dag hjälten Jean Adam Cronstedt, som utmärkt sig så mycket i finska kriget, hörde hans maka Beate Marie Stackelberg omtala sin sorg och ängslan, då hon ensam med sina tre döttrar på bostället visste honom i nöd och faror – och Malla fann henne afundsvärd.

Den 2 augusti flyttade Malla till Thoresta; Emilie och hennes lilla nu tioåriga flicka följde med henne dit. Silfverstolpe måste ännu vara kvar i Stockholm. Malla fann allt i oordning vid Thoresta och led däraf. Hon hade bundna händer, brist på folk att göra med, och brist på medel. Uti de nyreparerade rummen hade regnat in emedan taket var bristfälligt; ingen på stället kunde nu laga det! Stora och små motgångar af många slag mötte, ensam och oerfaren kunde Malla ej hjälpa dem, men hade ondt af sin oduglighet. Hennes hälsa fordrade stillhet till kropp och själ, som hennes lifliga sinne och det myckna hon nu hade att taga itu med, gjorde omöjlig. Det var ganska svårt och tryckande!

Ändtligen den 12 kom Silfverstolpe hem, han var nu major. Silfverstolpes morbror, baron Stierncrona, som i tre år legat i ide, beständigt modfälld, overksam och illamående, hade nu liksom vaknat ur denna dvala till ytterlig liflighet och verksamhet. En afton kom han oförmodadt till Thoresta. Det var omöjligt öfvertala honom att hvila öfver natten; han åt och pratade och först mot klockan tre om natten afreste han, sedan han

gifvit Malla många råd i hushållning, såsom att göda kycklingar med risgryn och mandel!

Den 28 augusti fick man veta utgången af den olyckliga affären vid Säfvar. Tönnes Wrangel hade man sett falla och nödgats öfvergifva i reträtten – aldrig fick man någon vidare underrättelse om honom. Malla grät sin ungdomsvän, sin fordna favorit i vals och polska. Robert Montgomery – hennes yngsta bror, hade utmärkt sig genom tapperhet, men var farligt sårad. Ängsligt, sorgligt.

Gamla grefvinnan Gjös hade fått slag i tungan så att hon ej kunde styra den och säga hvad hon ville – hon yttrade själf därom, att hon blifvit straffad i det hon kanske mest syndat. Då Malla for till henne vid ett besök Silfverstolpes gjorde i Stockholm, fattade den gamla Mallas hand, tryckte den till sitt bröst sägande: »Det där» – det enda ord hon nu mera kunde uttala, så pekade hon på sin mun och sade sorgligt: »Det där,» upplyfte sedan ögonen till himlen med uttyck af undergifvenhet och upprepade åter: »Det där,» höjde händerna hopknäppta och utropade med uttryck af högsta längtan: *»Det där!»* Det var obeskrifligt rörande.

Hos Mamitta, då sorgeposten om hennes systers död ankom, skref Malla till A. F. för att omtala den[9]. Hon var sedan hvar dag hos Mamitta och fann det godt att i någon liten mån kunna bidraga till hennes och hennes gamla fars tröst.

Vid Krusenberg hade Malla fått låna sin fars, Robert Montgomerys lefnadsbeskrifning, författad af honom själf, som han anförtrott sin svåger Alexander Rudbeck till dess hans egna söner blefvo så gamla att de kunde mottaga den. Silfverstolpe började nu läsa den för Malla, som fann det »gudomligt roligt» att vid sitt handarbete åter få höra läsas något, som hjärtligt intresserade henne. David log åt hennes förtjusning däröfver och lofvade henne ofta detta lätt funna nöje. Att om kvällarna få sitta vid det gamla kära skinnbordet från Edsberg var Malla ljufligt, ehuru hon saknade forna kvällars bekymmerfria ro.

För sig själf läste Malla: »Der Faust der Morgenländer» af Klinger med intresse; äfvenså med nöje: »Les enfants de l'Abbaye» par m:me la Roche och »Resor före syndafloden» af Klinger.

Silfverstolpe måste vid slutet af oktober åter på flera dagar fara till Stockholm. Malla blef nu helt ensam – det var hemskt och ödsligt vid Thoresta, där den ena flygeln var så långt från den där köket var och tjänstfolket bodde, och så skyld af träden, att man knappast såg den. Malla med Stina bodde ensamma i den ena flygeln, där man ingenting såg mer än de gula affallande löfven. Lyckligtvis var Malla af naturen icke rädd, eljest kunde hennes inbillning i denna enslighet betydligt oroat henne. Sista oktober fick hon Skjöldebrands bref af den 13.[10] Det rörde henne djupt, men hon måste dölja sina tårar – *ingen* visste hvad hon i detta afseende led! Det var en glädje att få dessa bref, men de väckte ånger och misströstan. Att hon förfelat sin bestämmelse var den förtviflade tanke som allt styrkte och befästade. Utom den djupa högaktning och beundran hon hade för A. F:s utmärkta egenskaper, den hjärtliga tillgifvenhet och det förtroende hon kände för honom, förenades därmed hennes ärelystnad. Huru lycklig, huru stolt skulle Malla nu hafva varit som maka åt en man, som var fäderneslandet så nödvändig, som kunde göra det så stora tjänster! Hon var som vän glad, att Sverige styrdes af en konstitution, hvari Skjöldebrand haft del. Om hon varit hans hustru – huru säll hade hon varit öfver det goda han kunnat uträtta! Ingen uppoffring hade därtill varit för stor! Och *nu* – att vid det ödsliga, otrefliga Thoresta vara hushållerska för ett otacksamt tjänstfolk, att uppoffra tid, tankar, hälsa för dessa *små* ändamål – utan glädje, utan hopp!

Malla kände sig olycklig – och hon var svartsjuk på kejsarinnan Elisabeth af Ryssland som Skjöldebrand så mycket berömde! Hon måste dock själf skratta åt denna besynnerliga rivalité. Dagarna voro långa – hon kände sig oförmögen att själf förströ sig, men ville ej envisas i sorgen utan sökte använda tiden så godt hon kunde.

Sent på natten den 9 november ankom Silfverstolpe och hade Weidenhielm med sig. Att nu mottaga denna

fina eleganta herre i de ofärdiga rummen under hushållsbestyr af många slag, var för Malla bra oangenämt. Hon kände, att både hon själf och hennes oordentliga hem skulle göra ett vidrigt intryck på den främmande, han blef dock tre dagar som föreföllo henne långa nog!

Malla längtade till Stockholm hoppades där få se A. F., som hon ej råkat på flera månader. Men när hon kom dit den 7 december fick hon veta, att han blifvit utsedd att föra Gustaf IV Adolf och hans familj till Baden och dagen förut rest till Gripsholm. En felslagen förhoppning! Hos sin svåger Lasse Silfverstolpes hade hon roligt. Bland de personer hon där såg, roade henne mycket fröken Caroline Lewenhaupt. Hon visade Malla ett porträtt af Napoleon, väfdt i sammet som förtjuste Malla. Hos Helvigs stod hon fadder åt lilla Bernhard.

Själfva julaftonen reste Silfverstolpes till Qvattinge i köld och halka. Dessa många höst- och vinterresor voro visst ej nyttiga för Mallas hälsa, men hon leddes hemma och längtade ofantligt till sin syster, var innerligt glad att komma till henne och återse hennes barn, men sjuknade efter resan. Den sista december var hon dock vid Gripsholm. Dagboken säger: »Märkvärdigt ställe! Fängelse för tre Sveriges konungar! Må den sistes afsättande försäkra fäderneslandets lugn och fred! Tidehvarfvets hjälte Napoleon! Må ditt snille gifva en ny riktning, en god lyckliggörande åt Europas folk. Må den *sanna* upplysningen spridas kring jorden, och människorna ej mer bereda hvarandras olycka!

Och för mig själf – hvad önskar jag? Lugn inom mitt hjärta, resignation vid felslagna förhoppningar, tålamod i motgång, förmåga och vilja att ej låta tiden onyttigt försvinna, oberoende af andras svagheter, öfverseende med dem och stränghet och uppmärksamhet vid egna fel, ovanor, brister. Först och sist: tröst och uppmuntran af vänskapen, sällhet för mina vänner – mina älskade!

G. A. C. M. E. L.»11

*

1810. Nej, mörka misstro, vik! öfverhöljd af skam,
förgifta ej min själ, förfära ej min tanke,
än vill jag hämta tröst, än söka mig en stam
hvarom jag binda kan den klena hoppets ranka.

Året började vid Qvattinge. Där var ej så trefligt som Malla väntat sig! Gustava var ej frisk, gossarna självsvåldiga, Charlotte var särdeles söt, god, behaglig, lilla Amelie glad och frisk, men allt sammantaget utgjorde ett mindre harmoniskt helt och Malla fann sig åter bedragen i sina förhoppningar om trefnad och glädje. En postdag som ditförde årets tre första nummer af »Journal för litteratur och teater» var det som mest lifvade Malla, ty det väckte åter hennes varma deltagande i fäderneslandets öden. Äfven hörde hon med mycket nöje läsas »Sten Sture den yngres äreminne» af A. G. Silfverstolpe.

Den 9 lämnade de Qvattinge. Malla var sorgsen – det var ledsamt att åter på obestämd tid skiljas vid Gustava – och än ledsammare att ej hafva haft rätt roligt med henne! Saknad och missräkningar följde Malla öfverallt. Uti Fittja gästgifvaregård var David inne och omtalade, att han där råkat Pehr Erik Skjöldebrand, A. F:s yngre bror. Af hans systrar hade Malla hört honom obeskrifligt berömmas och äfven Gustava och hennes svägerska Charlotte Wrangel funno honom mycket älskvärd. Gärna hade Malla nu velat se honom och kom därigenom till tankar på hvad som kunnat vara – och jämförelsen var ej till det närvarandes fördel. David, som förut kört, åkte nu olyckligtvis inne i vagnen med henne. Hon ville tala vid honom – men det var ej i många ämnen de förstodo hvarandra! Aldrig hade Malla känt det så tydligt som nu. Sedan man talat om politiska nyheter och hushållsomsorger var det slut. Detta förbittrade hennes lynne och hon dolde det icke. David ansåg det alltid som en verkan af sjuklighet, sade ofta då hon var sorgsen: »Du är sjuk, söta Malla!» Glad att finna denna ursäkt till sitt elaka lynne lät Malla det härvid bero. Hon föll då ibland i ett slags

slummer, hvarunder hon nästan oupphörligt talade, ej redigt, afbrutet och halft medvetslöst. Detta hade hon kunnat hindra och innehålla, men det var en lättnad, en lindring att sålunda gifva luft åt det beklämda hjärtat, och hon hade ej skonsamhet eller kärlek nog för sin man att försaka det. Ofta hade hon dylika hårdheter mot honom att förebrå sig! Kanhända hade det varit bättre för dem båda, om han därvid ej varit för god, om han allvarligt förehållit henne dessa spasmodiska utbrott. Nu tycktes han snart glömma dem och det gjorde, att hon icke heller tvingade sig till mera sans och själfbehärskning. Aftonen i Stockholm tillbringade de sedan hos Lasse Silfverstolpes. Där var alltid gladt och lifligt, och sedan hon gråtit halfva dagen, skrattade Malla hela aftonen!

Hos Mamitta råkade Malla de följande dagarna Pehr Erik och hade däraf mycket roligt.

Gärna hade Malla nu stannat i Stockholm. Den valda tronföljaren, prins Carl August, väntades snart till Stockholm – obeskrifligt hade det intresserat Malla att få se honom och hans intåg! Meningarna hade varit mycket delade vid hans val. David, som alltid haft en särdeles förkärlek för marskalken Bernadotte, sade ofta, att han tyckte det vore bäst välja denna den bästa af Napoleons generaler till Sveriges tronföljare, men alla ansågo det som ett skämt! Lasse Silfverstolpes bjödo Malla och David att stanna kvar hos dem i Stockholm – likväl satte David det icke i fråga och Malla ville icke yttra sin önskan bestämdt utan man återvände till Thoresta. Svårt föreföll det Malla att nu komma hem, att åter hushålla utan intresse och sitta där ensam midt i vintern, ty David skulle återvända till Stockholm. Hon var mycket ledsen och *tänkte* sig åter sjuk på hemresan, inslumrade efter kräkningar, tänkte högt och svarade på sina egna tankar. Om man vetat och förstått följa hennes tankegång, hade den lätt kunnat ledas och rättas, men Silfverstolpe blef blott orolig och ansåg det som en slags vansinnighet.

Vid hemkomsten till det i Mallas föreställning så otrefliga Thoresta blef dock allt bättre. Ingenting ledsamt hade där förefallit och snart kommo Emilie och hennes dotter, hvilka Silfverstolpe efterskickat för att hålla Malla sällskap medan han vore i Stockholm.

Den 20 januari visste man att prinsen af Augustenburg skulle passera vid landsvägen, som var nära Thoresta. Malla önskade att få se honom, hon och Emilie åkte dit i en liten släde, men de kommo för sent, han var redan förbi!

Emilie hjälpte Malla att iordningställa hennes garderob som nu behöfde förnyas till Ulla Montgomerys bröllop, som Malla i februari månad skulle bevista. Det blef flitiga, enformiga, men ej otrefliga dagar. Vid Lindormsnäs hos grefvinnan Posse voro de ibland. Hon började allt mer intressera Malla. Hon visade ett änglatålamod, både i sitt lidande – hon led af en svår frossa som ingaf henne farhågor för det barn hon snart skulle föda – och mot sin gamla man, som väl tjugu gånger om dagen bestormade henne med oroliga frågor. Undergifven, tålig och mild, emellanåt till och med glad, låg hon där blek som ett lik, men skön ändå! Malla beundrade henne och skämdes, då hon jämförde sin ställning med hennes. Men Charlotte hade dock nu ett hopp som uppehöll henne. Ack! detta hopp att blifva mor – hvad Malla fann det afundsvärdt! Hvad hon tyckte ens varelse skulle få för en betydelse, för en helgd i detta hopp! – En gång sade Charlotte: »Du är lycklig att hafva en man som du *kan* hålla af!» – och Malla kände, att hon borde finna sig så.

Den 2 februari reste David och Malla till Lindholmen, dit gästerna då samlades till Ullas bröllop. Samma dag fingo de underrättelse, att grefvinnan Posse på Lindormsnäs på morgonen fått en son.

Vid Lindholmen bodde Malla i samma rum som tant Anette och Hedda Rudbeck och hade roligt däraf. Hedda var nu glad och upprymd och kom öfverens med Malla, att hon skulle slå de gamla kärleksgrillerna i anseende till Calle Gyllenhaal ur hågen, och försöka att ledigt och gladt roa sig på bröllopsbalerna. Carl Gyllenhaal var också där, men såg dyster och ledsen ut. Gustaf Ridderstolpe tycktes mycket road af Heddas sällskap.

En dag under lekar och skämt föll David illa och Malla blef obeskrifligt skrämd och kände lifligt huru kär han var henne. Han skadade sig lyckligtvis obetydligt. En mängd ungdom var samlad; det var gladt och muntert. Gustaf Hjerta hade Malla alltid tyckt om; nu hade han att berätta om f. d. konungens och hans familjs resa till Ystad, dit Trafvenfelt och Hjerta varit deras kuskar. De berömde obeskrifligt Skjöldebrand, som varit förstyr för hela resan.

Hela bröllopssällskapet blef bjudet till middag på Thorsåker, där ryttmästar Löwenströms bodde. Gösta Ridderstolpe var alldeles galen denna dag! Han satte sig på golfvet vid Heddas fötter och öfverhopade henne med de öfverdrifnaste deklarationer, förfluget, men löjligt och kvickt. Hedda, skälmaktig och yr, skrattade i början, men blef sedan förlägen och Malla, som hade hennes förtroende, visste ej huru styra den efterhängsne gossen. På eftermiddagen dansades, musik efterskickades från Stockholm, man skrattade och hade roligt. Om natten under dansen kom Silfverstolpe till sin hustru och sade henne, att han länge förgäfves försökt trösta Gyllenhaal, som vore förtviflad öfver Heddas köld mot honom och koketteri mot andra. David visste sig ingen råd med honom och bad nu Malla söka lugna den unge mannen. Malla gick in i ett rum och fann där Gyllenhaal med stora steg marschera af och an med disperat uppsyn. Hon började samtalet så godt hon kunde och han, som inte begärde bättre än att få gifva luft åt sin smärta, omtalade nu med bitter häftighet, huru han i flera år älskat Hedda och trott sig vara älskad tillbaka, men nu bemöttes med den största liknöjdhet, ja förakt. Malla försökte föreställa honom huru omöjlig en förbindelse mellan honom och Hedda nu vore, han så ung, blott tjuguett år, utan medel ens att försörja sig själf och att det vore hans skyldighet att åtminstone tiga till dess han hade någon utsikt att kunna försörja en hustru. Gyllenhaal rasade och klöste sig i bröstet så att han blef blodig om fingrarna. Malla häpnade öfver hans häftighet men kunde ändå icke hafva rätt tillit till den lättsinnige ynglingens trohet och beständighet. Misströstande att som vän kunna vara honom till den ringaste tröst, föll det Malla in att försöka gifva någon ny riktning åt hans tankar och hon sade: »Du borde resa utrikes på några år, gå i utländsk tjänst, söka glömma Hedda, eller förvärfva medel att vinna henne!» Detta fäste Gyllenhaal sig vid, denna idé gaf ett nytt mål åt hans af kärlek och harm upprörda tankar. Glad att åtminstone för ögonblicket ha bringat honom till fattning, utvecklade Malla närmare sin åsikt härvid och de skildes åt som mycket goda vänner. Detta nu så obetänkt gifna råd bestämde dock hans bana och blef dess utgångspunkt.

Hedda dansade emellertid och bedöfvade sig så godt hon kunde och reste kl. 5 om morgonen med sina föräldrar till Edsberg, där hela hushållet hvilade på henne. Silfverstolpes återvände till Lindholmen i daggryningen till den 8 februari, Mallas 28:de födelsedag – hennes mormors dödsnatt!

Samma dag fick hon af David veta, att Gösta Ridderstolpe, som så mycket kurtiserat Hedda, själf sagt Silfverstolpe, att han vore förlofvad med den rika mamsell Müller! Obegripligt lättsinnigt föreföll det Malla.

Dagen därpå foro de och Wrangels till Claessons på Löfsta. Troligen hade Malla förkylt sig på dessa vinterfärder och som hon fick en allvarsam bröstfeber måste hon, då David återvände till Thoresta, stanna vid Löfsta, och hålla sig stilla på sin kammare. Hon läste under tiden Pigault Lebruns lättsinniga romaner, som väl äro kvicka men icke behagade henne utan lämnade elak smak genom alla sina oanständiga, sinnliga detaljer. Då hon blef bättre, började hon studera »Atlas historique, geographique et chronologique» par Lesage (Las Cases) som mycket lifvade henne. Historien hade alltid varit hennes käraste studium och nu återväckte den hennes mod; och det var med stor saknad hon skiljdes från sina vänner vid Löfsta och bland dem Lesage.

Från sin moster änkefriherrinnan Gyllenhaal (Gustava Rudbeck) fick Malla i början af april ett bref, hvari hon yttrade mycken saknad att så sällan få se sina systerdöttrar och bad Malla snart komma till Kaflås. »Min styfson Carl har i dag rest utrikes och bad mig hälsa dig. Från Köpenhamn eller Hamburg får du bref från honom. Han påstår att ditt råd bestämt detta steg.» Malla, som icke föreställt sig, att Carl Gyllenhaal – så hastigt åtminstone – skulle göra allvar af den i nödens stund af henne föreslagna resan, blef nu helt häpen

och ängslig öfver underrättelsen, men skref ärligt sina tankar till sin goda moster.

Den 9 april foro Silfverstolpes till Stockholm, där Malla nu bodde hos sin nygifta syster grefvinnan Sparre. Malla var på en stor thé-assemblé med dans på Carlberg, där Hedda Lewenhaupts bröllop med Henning Wrangel firades den 10. Herrarna ditkommo från det viktiga plenum som afgjorde konskriptionsfrågan, många triumferande glada, andra missnöjda och nedslagna, bland dem unge Carl Gyllenborg af hvilken Malla först fick den för henne goda underrättelsen att konskription af Ridderskapet och adeln vore bifallen; vid hennes glädjeutrop sade Gyllenborg bestört: »Ja så! cousine hör till det krigiska partiet!» och gick ifrån henne.

Här såg Malla nu för första gången den vackra grefvinnan Adine Posse. Född fransyska och gift med en rik bankir hade hon frälst grefve Carl Posse från fängelse i Tempeltornet, där han varit insatt på misstankar att vara spion; hon skildes vid sin första man och gifte sig med den vackra svenska grefven. Hon var reguliärt skön, med bländande hvit och röd karnation, blå ögon, ramsvart lockigt hår, men det var något beräknadt, stelt och anspråksfullt i hela hennes väsen som misshagade Malla.

En afton hos Helvigs voro de i sällskap med en preussare, öfverste Gneisenau, som i kriget mot Napoleon försvarat fästningen Colberg med tapperhet och skicklighet och som nu lämnat sitt fädernesland sedan det var under franska väldet. Han såg präktig ut; ett manligt skönt ansikte, genomskuret af ett ärr från ett sabelhugg, som han dock själf sade gjorde honom föga heder, emedan det var märket efter en ungdomsduell. Han ingaf Malla djup vördnad och hon betraktade honom med beundran.

Hos Helvigs tänkte man på att snart lämna Sverige. Amalias ofta förnyade sjuklighet hade så försvagat henne, att man ansåg nödvändigt för hennes hälsa att tillbringa åtminstone ett år i blidare klimat. Hennes tre barn Lotten, Bror och Bernhard skulle följa henne äfvensom hennes båda systrar, hvaraf den äldsta, Marianne, nyligen blifvit förlofvad med grosshandlaren De Ron, en ung änkling; hennes bröllop skulle blifva i deras gamla kära ungdomshem Weimar, där de ännu hade anhöriga och vänner. Denna hastiga förlofning förundrade Malla. Hon tyckte, att Amalia nästan tillställt den genom att hon frågat De Ron hvad han menade med den uppmärksamhet han visade hennes syster. På samma sätt hade grefvinnan Cronstedt handlat med Henning Wrangel. Hon visade Malla det bref, hvari hon bad honom ej mera umgås i deras hus, om han ej hade allvarliga afsikter i anseende till Hedda Lewenhaupt. Malla kunde ej rätt gilla detta sätt att likasom tvinga en man att explicera sig – det fanns ju andra utvägar att från den ifrågavarande ungmön afvända faran att fästa sitt hjärta vid en flyktig och öfvergående courtoisie. Malla tyckte, att utgången borde fritt lämnas åt kontrahenterna självfva, blott man vore uppmärksam på att förhindra förhastade beslut som kunde medföra ånger.

Amalia ämnade dricka brunn i Tyskland, tillbringa vintern i Heidelberg, hvars klimat och läge hon hört berömmas och efter förnyad brunnsdrickning år 1811 skulle Helvig själf utresa för att till hösten återhämta hustru och barn.

I slutet af maj var Malla åter några lifliga, men oroliga dagar i Stockholm. Silfverstolpe var kvar vid mötet i Uppsala. Hos Helvigs kostade det innerligt på Malla att se detta uppbrott – detta afsked. Det föreföll henne som skulle det aldrig mer blifva som det varit, detta *aldrig mer* grep henne alltid i hjärtat. Där var svåra stunder dessa dagar, hon hjälpte dem packa in och skrifva upp hvad som skulle lämnas, märkte otreflig oordning och en disharmoni mellan Helvig och Marianne, som plågsamt irriterade Amalia. Mycket svårt och slitande var nu detta i afskedets sista stunder! Fullt af människor som togo afsked – bland dem Gyllensköld; han stod i fönstret och såg ut öfver strömmen – Helvigs bodde då i nuvarande norska ministerhotellet[12] – till slottet midt emot, där friherrinnan Munck bodde. Hennes man var ståthållare ännu – han pekade på hennes fönster och sade åt Malla: »I åtta år var jag dupe – nu är jag det ej mera och saknar dubbelt det förflutna!» Malla kom ihåg år 1801 och tänkte: jag är hämnad.

Just i sista stund, då de tre systrarna med barnen skulle fara till fartyget som väntade dem, befanns Louise Imhoffs lilla klocka vara bortstulen. Den var en faddergåfva af hennes älskade aflidna gudmor, fröken von Knæbel, guvernant hos prinsessan Carolina af Weimar. Denna förlust kostade mycket på Louise och tårar öfver den blandades med afskedstårarna. Det var en smärtsam dag, denna 12 maj! – Glad var den uttröttade Malla att få återkomma till det lugna, trefliga Carlberg där hon var som hemma!

Hos Helvigs hade hon sett Skjöldebrands visitkort. Han var således återkommen till Stockholm! Hon råkade honom sedan hos Mamitta och han lofvade att en dag komma till Carlberg; innerligt önskade hon att där i fred få råka honom, höra honom tala och göra musik med grefvinnan Cronstedt. Han kom, men tyst, tankfull och, som det tycktes, bekymrad. Ett ögonblick voro de ensamma – han störde Mallas förtroliga glädje genom sin häftighet – plågsamt! Olycklig kände hon sig! Han lofvade komma till Thoresta! Att få se honom som en gammal vän i sitt hem på landet hade varit en glädje för henne – men hur skulle det bli? Att han ej kunde älska som hon, både rent och varmt, det kände hon med förskräckelse och lidande! Det skulle då aldrig blifva som hon hoppats!

Den 20 maj reste hon till Edsberg. Att nu komma dit en vacker vårdag medförde en ljuf känsla af njutning, oaktadt all saknad; hade hon blott fått stanna där. Men hon måste återvända till sitt hem, som Silfverstolpe snart lämnade för att bevista regementsmötet vid Strömsholm. Malla skulle åter dricka brunn vid Sätra. Det var henne svårt att aldrig vara i ro hemma med David; sedan de blifvit gifta hade det ständigt varit ordres, krigsoroligheter, revolution, riksdagsmöten som störde hvardagslifvet och som aldrig tilläto det ordnas till någon lugn trefnad, som ensamt kunnat återställa Mallas rubbade hälsa. Hon läste nu »Faublas», roman af Louvet, i sin enslighet medan hon lagade sig till att fara till Sätra. Hon skref därom i sina läseanteckningar: »Un style piquant, des saillies naives embellissent des anecdotes scandaleuses. Ce livre amuse, mais laisse le coeur vide, et remplit l'imagination de tableaux sensuels.»

Grannskapet vid Lindormsnäs blef Malla allt mera kärt. Hon kunde ej begripa huru den adertonåriga sköna Charlotte Cronhjelm kunnat besluta att gifta sig med den sextiofemåriga gubben Posse, som väl ej var ledsam annars, men som *make!* Något obegripligt hemlighetsfullt låg däri som Malla ej kunde förklara sig. Charlottes tålamod med sin gamle man och hennes innerliga ömma kärlek för sin son ingaf Malla allt mer högaktning och tillgifvenhet. Malla fann henne dock lycklig att äga en son – ett hem i ordning; och Charlotte ansåg Malla lycklig att hafva en man, som hon kunde älska. De blefvo allt mer förtroliga vänner och detta nya intresse var för Malla godt och välgörande.

Den 7 juni reste Malla i sällskap med sin sjuka syster Augusta Montgomery till Sätra. Där möttes hon af sin gamla vän David Wilhelm Lilliehöök, som kommit dit för att dricka brunn. Det var den första tröst Malla erfor i den stora allmänt delade sorgen öfver kronprinsens död. Grosshandlar Ennes var också där med fru och döttrar och lika vänlig mot Malla som förra året.

Afzelius var mycket uppbragt öfver Carl Augusts död och yttrade tämligen oförtäckt sina misstankar. I dagboken skrefs: »Ack, svenskar! Ädla svenskar, skall då ert namn blifva brännmärkt med en sådan illgärning! Skall nationens heder lida af några nedriges brott! Sveriges drottning – Rossi – Gud! hvilka brott, för hvilka jag ryser och bäfvar!»

Innerligen upprörd och ur fattning af dessa hemska tankar och af de talämnen som dagligen väcktes, var Malla ständigt i en ovanligt exalterad sinnesstämning. Brunnsdrickningen verkade kanske också därför nästan berusande och besynnerligt nog klagade alla detta år öfver den effekt af hufvudyra och svindel som vattnet medförde.

Lilliehöök var nu familjefader, hade fyra söner och en god hustru, som han mycket berömde. Han hade, utom under kriget, lefvat mycket ensligt, varit en verksam landtbrukare, skicklig officer, afhållen i sin

landsort och af sina kamrater. Han var nu omkring trettioåtta år gammal, och denna månad vid Sätra satte honom i beröring med mera bildade och spirituella män än han annars hade tillfälle att umgås med. Afzelius fattade en särdeles tillgifvenhet för den kvicka, glada, redliga Lilliehöök hvars naturligen goda hufvud öfverskylde hans brist på kunskaper. Malla såg med glädje, att han hade roligt och att han blef allt mer omtyckt och afhållen.

Silfverstolpe kom till Sätra öfver en dag. Det var Malla en stor glädje att få gråta i hans famn och deras samfällda sorg öfver kronprinsens död förband dem innerligare med hvarandra. Om aftonen voro de båda och promenerade med Lilliehöök, som aldrig förr sett dem tillsammans. Dagen därpå, sedan Silfverstolpe var rest, sade Lilliehöök åt Malla, att det gjort honom ett så plågsamt intryck aftonen förut, »att se henne gå bort *med en annan»* – en annan! Hennes man? Hon såg på honom förundrad – Lilliehöök rodnade och såg ner. Hon ville ej tänka därpå, utan njöt lifligt nöjet att i honom hafva en så deltagande, förtrolig vän. Likväl talade hon aldrig om Skjöldebrand med honom, detta ämne inneslöts i hennes hjärtas innersta helgedom och förvarades där. Ingen fick veta, att hon älskade en annan lika mycket som Silfverstolpe – fast på olika sätt!

Det var mycket och hyggligt folk vid Sätra. Öfverste Brändström, bror till fru Ennes, var en bildad, angenäm man, kanske något lättsinnig; han hade i kriget varit illa blesserad och utmärkt sig genom tapperhet; därigenom intresserade han Malla, mot hvilken han var mycket artig; smickrad fåfänga susade för hennes öron och lullade henne åter i egenkärlekens och behagsjukans gamla drömmar!

En eftermiddag, som Malla gjorde visit hos fru Ennes, fick hon för första gången se Charlotte, den äldsta af döttrarna. Malla fann henne vacker och så behagligt liflig och förståndig, att hon föreföll Malla oändligt öfverlägsen sina fyra systrar och den enda som rätt liknade den förnuftige bildade fadern. Charlotte Ennes mottog Malla som en gammal bekant och hade därvid något eget förekommande och vänligt emot henne som förundrade henne och som hon ej rätt kunde göra sig reda för, men som mycket smickrade henne.

Lilliehöök blef snart hela brunnssällskapets favorit och Malla hade hjärtligt roligt af hans umgänge och det lifliga deltagande han i allt visade henne. Snart började hon dock frukta att däraf blifva förvänjd – hon var ej van att dagligen hafva en så *varm* vän! Och i dagboken står åter det gamla kära namnet Wilhelm och »hos *ingen* har jag funnit en så innerlig tillgifvenhet!» Han brukade vid promenaderna alltid åka med Malla, nu var han sjuk några dagar och Malla bad Charlotte Ennes åka med i stället. Sedan de åkt en stund, tog Charlotte Mallas hand och sade: »Har du ej funnit mig påflugen och framfusig mot dig?» Malla svarade: »Nej, bara glad åt din vänlighet, om ock litet förundrad.» – »Ja, jag kan väl tro det – jag har så mycket längtat och önskat att få göra din bekantskap. Min far och mina systrar hade sedan brunnsejouren i fjol så mycket talat om dig – men ännu en annan – en man, som jag sätter högst bland alla män jag känner – öfverste Skjöldebrand. Han var i Gäfle alltid inkvarterad hos mina föräldrar och var så god och vänlig mot oss småflickor; jag hörde honom så gärna spela piano, berätta och tala. Ofta talade han om dig – och *den,* om hvilken *han* så talade, fick jag det allra högsta förtroende till! Där har du uttydningen på min efterhängsna vänskap för dig!»

En ljufvare glädje hade Malla aldrig erfarit! A. F.! – Hon var då ofta närvarande i hans tankar – han talade gärna om henne med dem han höll af – och han hade nu i den unga, behagliga Charlotte Ennes tillvunnit Malla en ny vän! Lycksalig kände hon sig!!

Charlotte Ennes talade med så sann och djup känsla om Skjöldebrand, att det föll Malla in, att hon kunde blifva hans ålderdoms glädje. Afståndet var dock stort, hon var ej ännu fyllda tjugu år och han var snart femtiotre. Malla skref samma dag till A. F., omtalade sitt samtal med Charlotte och tackade honom. I dagboken står: *»A. F.! D. G.! Wilhelm!* Älskade vänner, jag ville dö för er – men huru lefva utan att sakna!»

Samma afton ankom till Sätra underrättelsen om uppträdet i Stockholm den 20 juni, Fersens mord. Man

ansåg det nästan som en vedergällningsrätt, då misstankarna om kronprinsens död syntes så troliga. Hela vägen från Skåne till Stockholm, då Carl Augusts lik ditfördes, bars det frivilligt af bönder i stället för att köras; detta drag af tillgifvenhet fann Malla så vackert! Då alla voro intresserade att få höra nytt från Stockholm uppläste Malla högt för sina vänner ett bref från grefvinnan Cronstedt, skrifvet den 21. Då hon kom till Skjöldebrands namn, att han också blifvit knuffad af folket, kunde Malla ej läsa mer utan föll i häftig gråt. Varmt deltogo alla däri, men Bror Wilhelm mest af alla, och i dagboken står: »Es ist doch göttlich geliebt zu seyn!»

Malla var grufligt orolig både allmänt och enskildt. Davids yttrande (i bref) om Skjöldebrand gjorde Malla stor och innerlig glädje. Alla ansågo *honom* nu som den ende, som kunde återställa lugn och ordning, och Malla var lycklig åt att få nya skäl att beundra sin vän. Så exalterad hade hon aldrig varit och kanske voro dessa oroliga dagar de lyckligaste af hennes lefnad, ty hon lefde dem med fullt lif i ärans och kärlekens exaltation.

Den 1 juli, en söndag, en vacker men särdeles varm sommardag, predikade brukspredikanten Kiellström. Vid slutet af predikan talade han om fäderneslandets ställning och förlust. Upprörd som Malla varit hela tiden, dignade hon nu under känslans utbrott, började häftigt och spasmodiskt gråta och måste föras ur kyrkan; hon satt bredvid Sophie Ennes, som blef skrämd och sjuk. Malla blef fasligt ledsen och skämdes öfver denna svaghet. Då Afzelius sedan kom in till henne, ordinerade han endast något kalmerande. Hon bad honom hjärtligt om förlåtelse för den oordning hon gjort under gudstjänsten och sade honom, att hon fann sig olycklig att ej alltid kunna behärska dessa spasmodiska utbrott, och frågade om han som medicus ansåg, att de af viljan och förnuftet kunde öfvervinnas? Han svarade: »Icke alltid! Men det vet jag, att hade jag en dotter som vore fallen för dylika spasmodiska åkommor, så skulle jag i hennes barndom gifvit henne en duktig risbastu vid första utbrottet däraf för att bringa henne till sans och få henne till att själf motarbeta dem; ty ju mera man öfverlämnar sig däråt, ju häftigare och svårare blifva de. Sök därför att undvika sinnesrörelser som reta därtill och motstå begäret till utbrott, som ofta kan föranledas af en slags behagsjuka att väcka uppseende och uppmärksamhet.» Malla blef nu hjärtängslig och frågade om han misstänkte henne därför? »Å nej,» svarade Afzelius, »nog vet jag hon *vill* vara förnuftig, men hela hennes varelse är ju så känslig och retlig, att hon kan blifva tokig om hon inte aktar sig! – Om hon blott kunde få ett lefvande barn, blefve hon nog frisk.» Detta alltid återkommande råd gjorde henne bra ondt!

Malla höll sig i sin kammare hela dagen. Om aftonen var bror Wilhelm hos henne, föreställde henne huru orätt hon hade att öfverlämna sig åt sina häftiga sinnesrörelser – det förtröt Malla, och hon skref i sin dagbok: »Wilhelm förebrår mig min *svaghet!* Ack, de inbilla sig vara så starka dessa förståndiga män – och en vink af de *svaga* kvinnorna bringar dem så ofta ur fattning! De lofva mig hälsa, om min hjärtligaste, min högsta önskan blefve uppfylld! Och då jag känner mig olycklig och förskjuten då ej detta villkor för min lycka och min hälsa uppfylles – då dömes jag som svag, oförnuftig!»

Malla föresatte sig att motarbeta hvarje anledning till spasmodiska åkommor och öfvervann till det mesta frestelserna därtill genom fast vilja och uppmärksamhet på sig själf.

Familjen Ennes, Lilliehöök och Malla m. fl. voro bjudna på musik hos en äldre herre, magister Berglind, stor musikälskare, där Askergren skulle spela för dem. Hon var förargad på Wilhelm och undvek med föresats att se på honom, som annars var hennes vana, då något samfälldt fägnade dem. Hon var endast kallt höflig och låtsade vara lugn och liknöjd. Hon märkte dock, att Lilliehöök plågades, han gick tidigt från sällskapet och syntes ej mer hela aftonen. Morgonen därpå fick hon två blyertsrader från honom, som sade: »Du är grym emot mig! Hvarför? Var vänlig mot mig, ty eljest – jag är mycket sjuk!» Det gjorde Malla grufligt ondt – bittert ångrade hon den småaktiga hämnd, hvarmed hon plågat sin gode, trofaste vän, och blef obeskrifligt orolig, då hon fick veta att Lilliehöök var illa sjuk. Hon gick i regnet omkring hans boning

med sin vän Anne Marie Engeström, som också var vid Sätra. De hörde honom kvida och jämra sig. Ack, huru gärna hade Malla nu icke velat vara gammal, en riktigt gammal vän för att systerligt få vårda honom – nu fruktade hon, att det ej gick an.

Malla kunde ej sofva, var orolig, hade elakt samvete. Lilliehöök hade af hederskänsla och tacksamhet gift sig med sin första kärlek, Carin Brag. Under deras långa förlofningstid hade hon misströstat om hans beständighet och isynnerhet varit svartsjuk på Malla. Carins lynne hade blifvit tungt och sorgset, som illa passade till hans lifliga verksamma sinne – *nu* hade gamla minnen vaknat!

Om eftermiddagen satt hon och skref i sin kammare, där ock Stina13 satt med sin söm. Lilliehöök inträdde till Mallas stora förundran och glädje; han satte sig på soffan och bad Stina se till, att ingen kom och störde dem, emedan han just i ro ville språka med syster Malla. Stina gick – och nu utgöt Wilhelm hela sitt hjärta med en ungdomseld, en passion som alldeles förbryllade Malla – hon borde ej höra hvad han nu sade henne, och visste ej huru förena det *rätta* med sin tillgifvenhet och sitt deltagande för den lidande vännen! O Gud! Det var en svår stund! Hon nändes ej neka honom den kyss han knäfallande bad henne om – men fick ångra det och fruktade, att han åter skulle insjukna. Ändtligen öfvertalade hon honom att följa henne in till grefvinnan Posse (Charlottes mor, som bodde i samma förstu). Då de lämnade Mallas rum, såg hon att Stina, för att vara säker på att ingen skulle gå in, tagit nyckeln ur dörren! Om någon märkt det – hvad skulle de tänka! Malla skämdes, förskräcktes och var bra oroligt ängslig för sina förhållanden, som hon ej kunde gilla – men hvartill hon dock utan elakt eller trolöst uppsåt blifvit hänförd. Försiktighet, den af henne föraktade förtänksamheten att undvika faran och tadlet då man ej hade något att fördölja, insåg hon dock nu hafva sitt värde att förekomma de frestelser, hvari ett varmt hjärta lätt kan inledas! Hon kände sig delad, sliten, missnöjd med sig själf och sitt öde.

Morgonen därpå var Lilliehöök, som han lofvat Malla, sansad och lugnare och tröstade därigenom den djupt skakade Malla.

Den 7 juli lämnade hon Sätra och Lilliehöök reste på samma gång. Hon åkte med honom tills deras vägar skiljdes åt, sedan satte hon sig i sin vagn med sin syster Augusta.

Resan ensam med Augusta blef underlig. Icke utan inre förebråelser kunde Malla öfvertänka den förflutna månaden – den hade varit rik på händelser, på smärta och glädje. Hon hade ej med sans genomlefvat den – och den lämnade både ljufva och sönderslitande minnen. I dagboken står: »Farväl!! Besynnerliga, sorgliga, ljufva månad, farväl! Den är nu som en dröm försvunnen med all sin oro, sina plågor och nöjen.»

Malla längtade till sin man, till den hon legitimt fick älska, till sitt hem för att få stöd mot sig själf, och för första gången var det roligt att komma hem. Oro och intresse för fäderneslandet var också nu ett innerligt samband mellan David och Malla.

Den 13 juli var prins Carl Augusts begrafningsdag. Man fruktade för vidare oordningar, men allt förblef lugnt. »Icke en tron, men en graf, skänkte Sverige honom, han nedsteg däri med Carls namn och svenska folkets eviga kärlek.»

Att löjtnanten baron Otto Mörner hastigt rest till Paris omtalades redan vid Sätra brunn i juni månad, då öfverdirektör Afzelius återkom från Uppsala, dit han gjort en kort resa på två dagar. Hemlighetsfull såg Afzelius ut, då han omtalade, att han därtill lånat Mörner en vagn, och man trodde att Afzelius också nog hade del i resan.

Den 14 gick Malla med Carl Akrell att bese Riddarholmskyrkan. En gosse sålde jasminer. Malla ihågkom, att det var Skjöldebrands favoritblommor och att det just var hans födelsedag. Hon köpte en bukett och gick därmed till Mamitta för att där lämna den. I trappan mötte hon öfverståthållaren, som hon visst ej väntade

att få se. Han vände om med henne och hon fick ge honom blommorna med djup glädje och rörelse. Om aftonen återvände hon med David till Thoresta – hemresan var ej rolig. Malla var full af tankar och känslor som hon behöfde meddela, men David ingick icke alls däri utan retade henne med sin tystnad och liknöjdhet tills hon blef retsam mot honom. Otacksamt och oförståndigt! I dagboken skref hon: »David utledsen – jag ångrande! Men hvartill båtar min ånger då den ej hindrar mig att åter fela! Min goda älskade David! Skall jag då så ofta förbittra din lefnad genom mina fordringar på ditt deltagande. Med allvarlig föresats att söka bidraga till din lycka, med verklig öm tillgifvenhet förstör jag ändå ofta det lugn du med ditt goda jämna lynne borde få njuta.» Hon erkände sig hafva orätt – och David förlät.

David reste åter bort på några dagar. Magdalenadagen vaknade Malla med saknadsfulla minnen af denna dag, hon fann det närvarande tomt, men fick en verkligt glad syrpris genom en liten fest, tillställd af tjänstfolket, hvaribland tvenne maskerade personer befunnos vara hennes gamla Edsbergsvänner Emilie och hennes dotter.

En dag satt Malla ensam och hade just börjat ett bref till A. F. då Stina kom in och sade henne, att en flicka som sökte tjänst till hösten begärde att få tala vid henne. Malla, som ämnade ombyta de flesta och var högst angelägen att få bättre, gick ut och lämnade chiffoniern öppen med det påbörjade brefvet. Då hon kom ut, stod där en liten nätt bondflicka – men snart igenkände Malla sin unga vackra grannfru, Charlotte Cronhjelm. Det var roligt och Malla uppehöll sig länge ute. Emellertid kom David hem från sina ägor och gick in. Malla blef först förundrad öfver hans mörka uppsyn och sedan rädd, att hennes bref till A. F. vore orsaken därtill. Alltsedan våren 1806, då David yttrat en ogillande förundran öfver den fortsatta brefväxlingen, hade han ej vetat, att den fortfarit. Malla hade aldrig mera talat därom, men som hon uppriktigt gjort den till ett *villkor* för sitt löfte till Silfverstolpe, tyckte hon sig hafva fullkomlig rättighet att genom bref underhålla vänskapen med A. F., som hon så sällan, så kort personligen råkade. Hans bref ersatte henne mycket som hon eljest saknade och i sina svar utgöt hon sitt hjärtas poesi, som i hvardagslifvet var henne så öfverflödig, oftast plågsam genom verklighetens tröga prosa. Om aftonen frågade David mildt men sorgset till hvem »det började brefvet var som han till sin olycka läst». Malla svarade ärligt och Silfverstolpe beklagade sig smärtsamt häröfver. Hon sade honom uppriktigt sin tanke, att sedan han i deras förlofningsstund försäkrat henne att icke lida af eller misstycka hennes vänskapsförhållande till Skjöldebrand, hade hon fortsatt det och visat honom brefven; men sedan han året därpå, som hon tyckte, obilligt visat sitt missnöje, hade hon icke mera talat därom. Hon ville göra allt för sin man, lefva och dö för honom, men hade från första stund förbehållit sig ett systerligt förhållande till sin gamle vän, och som hon icke öfverträdt. David var ej ond, ej orättvis, men sorgsen och bedröfvad.

Ett bref från A. F. af samma olyckliga dag kom till Malla. Hon var glad att kunna visa det åt David och tyckte, att det borde lugna honom. – Men David var djupt sårad, och Malla kände den tärande ånger på nytt att genom missförstående af sig själf och andra hafva beredt egen och andras olycka. Hon hade först misstagit det intresse Lasses bror ingaf henne, och sedan den sinnliga böjelse dennes kärlek hos henne väckte, för hjärtats röst och därför hade hon ej förstått, att just det hon kände för Skjöldebrand: beundran, vördnad, var den rätta vägen att hos henne väcka en kärlek, en tillgifvenhet, mäktig till alla uppoffringar.

David var nu åter i Stockholm och Malla ensam med sin bråksamma hushållning. Den 22 augusti återkom David. Hans första ord var: »Ponte-Corvo – Sveriges kronprins!» Malla blef helt yr i hufvudet och måste gråta, både med oro och hopp.

Emellanåt läste Malla »La visite nocturne» af Maria Regina de la Roche, »Le siège de la Rochelle ou le malheur et la conscience» af m:me de Genlis, hvarom hon skref i sin läsekatalog: »Le style de m:me de Genlis, toujour noble et pure, m’y semble un peu gâté par l’excès de piété et de catholicisme. Les devoirs y sont exagérés.»

Malla var i Stockholm några dagar för att råka Gustava. Då Gustava omtalade att hon och Wrangel voro bjudna att dricka te hos öfverståthållaren och yttrade sin önskan, att David och Malla skulle följa med dem, gaf David sin hustru lof att gå, men ville omöjligt själf följa med. Kanske hade Malla bort försaka den glädjen – men hon tyckte sig väl behöfva den och gick. Skjöldebrand blef bra glad, bra förundrad, kysste hennes händer med tårfulla ögon. Malla trodde, att hon drömde! Hon var hos A. F. i Öfverståthållarhuset! Hon talade vid sin vän, hon satt bredvid hans fortepiano, hörde honom spela, sjunga några nya kompositioner! På fem år hade hon ej haft en sådan eftermiddag. Men de glömde sig för länge och då de återkommo till Lasse Silfverstolpe, där de skulle sluta aftonen, såg David så sorgsen ut så det skar Malla i hjärtat. Lasse var litet försmädlig, kom i dispyt med Gustava om uppträdet den 20 juni, Fersens mord som hon ville ursäkta som ett utbrott af nationell kärlek för Carl August och hämnd öfver hans mördare.

Malla återvände till Thoresta och lefde nu mest i sin vänskap och sitt deltagande för den behagliga Charlotte Cronhjelm på Lindormsnäs. David var ej riktigt frisk, tyckte sig hafva feberkänningar och var tungsint. Vid Thoresta var så vidsträckt åkerbruk, så mycket att sköta; med större förlag att anlägga torp och ökad arbetsstyrka var det en mycket god gård. Det hade lockat Silfverstolpe att köpa den, men med stor skuld var det ej möjligt sköta den som den borde. David började själf inse det och ledsnade därvid. Åtminstone trodde Malla, att hans nuvarande illamående och overksamma tungsinthet mycket härrörde däraf, ehuru hon också ibland med ånger och ängslan gaf sig skulden därför. Grefve Cronstedts skrefvo från Carlberg och ville komma till Thoresta. Ehuru hjärtligt det annars skulle fägnat Malla att få ta emot den vördade M. H. A. var det dock nu rätt svårt. David var ej belåten med att de kommo och Malla måste skrifva och be dem uppskjuta besöket då David var illamående. Den 10 oktober kommo de; grefvinnan mera döf än vanligt, David opasslig och tungsint – det var svårt roa och sysselsätta dem och det blef en lättnad då de reste den 15.

Mallas enda glädje var att återläsa madame Rolands arbeten, och det enda hvarmed Malla denna ledsamma tid kunde förströ David var att spela schack. Han var sig så olik, så trög, overksam och utan lifligt intresse för någonting. Emilie var vid Thoresta; hon var vänfast, god, hederlig. Men i hennes umgänge saknade Malla mycket – hon var lustig – hade dock ibland en låg ton. Någon sade en gång: »Min bästa Emilie, du är rolig, men dina infall behöfva tvättas!» Det var sant nog och pinade Malla ända till otålighet.

På Lindormsnäs hade Malla fått höra ryktet, att Skjöldebrand vore förlofvad med en rik köpmansdotter. Malla kunde ej rätt tro det, men fick det bekräftadt från Stockholm; snart därpå fick hon af honom själf veta, att förlofningen var uppslagen! Den 12 december fick hon åter bref från A. F. Malla anade, att det skulle innehålla något oväntadt, då hon så nyss haft bref – säkert vore förbindelsen med m:lle Björkman förnyad? Med pressadt hjärta öppnade Malla brefvet, med förundran och glädje läste hon det. Dagboken: »Det är då icke den rika köpmansdottern, alldeles främmande *för* mig och *med* mig. Det är Charlotte Ennes! den unga älskvärda flickan som är min vän! Ack, jag är glad, jag är nöjd med hans öde!»

David var åter några dagar i Stockholm och Malla under tiden på Lindormsnäs hos sin unga vän. Malla berättade nu sin historia för Charlotte Cronhjelm, men då hon kom till året 1805 fick hon en så våldsam skakning och inre darrning, att Charlotte Cronhjelm blef helt förfärad och hon måste upphöra med berättelsen. Fem år hade icke kunnat lugna stormen!

Julaftonen reste Silfverstolpes till Lindholmen för att där passera julen. Sparres (syster Ulla) voro ock där, hon i välsignadt tillstånd. Aldrig såg Malla någon i denna efter hennes tanke heliga belägenhet utan hemlig afund och fastän hon visst ansåg David hafva mycket mera värde än Sparre fann hon dock Ulla jämförelsevis lyckligare.

Malla hade sedan en tid önskat att få åtaga sig vården af något af sina vänners barn. Hon hoppades därigenom kunna glömma sina egna ouppfyllda önskningar, och hon trodde det skulle kunna gifva

hvardagslifvet och framtiden mera intresse både för David och henne. Lilliehööks då yngste son Wilhelm hade hon tänkt på och med Davids samtycke föreslagit det, men gossens mor ville det alldeles icke. Nu tänkte Malla på sin syster Anne-Marguerites yngste son, Knut Boije, och skref därom till sin syster, men äfven dessa goda föräldrar ville ej skiljas från sitt barn.

Bref från Charlotte Ennes gjorde Malla glädje, ehuru hon insåg och förstod, att hädanefter skulle hon blott sålunda få några rader från sin fem års korrespondens, hon kände djupt hvad hon förlorade därvid, men att *han* skulle vinna i alla afseenden hoppades hon, och var sannfärdeligen nöjd däråt.

Året slutade med denna bön:

Gud! måtte jag aldrig upprorisk och svag
ditt råd, dina afsikter klandra
men enligt mitt ändamål, enligt din lag
mig själf göra lycklig med andra.
Lär mig med tålamod följa mitt lopp
att under Ditt öga, i döden med hopp,
i lifvet med vaksamhet vandra!

———

Äktenskap

1811–1812.

Klockan slog tolf nyårsnatten till år 1811. Malla låg vaken, och årets motto blef:

Nu kalla dig mödornas vaksamma tropp
från bildningens rymder, från ungdomens lekar,
från sommarn, som gäckat din vårmorgons hopp,
till hösten, som skördarna nekar. –

»Och hvad är kärleken som fordrar allt, mot den kärlek som kan allt fördraga?»

Den 15 januari var Skjöldebrands bröllop i Gäfle. Samma dag återvände Malla med sin man till Thoresta; hennes tankar på vägen nedkallade Guds välsignelse öfver de nygifta. I slutet af månaden var Malla i Stockholm och ämnade besöka Charlotte Ennes. Malla hade helst velat först komma ensam till sin unga vän, men syster Gustava ville följa med, och då Malla invände, att hon ju vore alldeles obekant för Charlotte Ennes svarade Gustava: »Å, Skjöldebrands hustru är väl icke en vanlig människa, som man behöfver krusa med!» Detta stötte David, hvars liberalism ej just medgaf, att det fanns annat än *vanliga* människor och ogärna tålte ovanliga egenskapers utmärkande företräden – ett evigt ämne till olika omdömen och dispyter mellan honom och hans hustru!

Som en syster blef Malla emottagen hos Skjöldebrands. Dagen därpå bådo de henne tillbringa hela dagen hos dem; men då hon kom till middagen måste han för ämbetsgöromål aflägsna sig och som de blifvit befallda till supé hos konungen skulle en hårfrisörska samtidigt kläda öfverståthållarinnan. Maten var serverad och Charlotte bad Malla ursäkta, att hon nu måste lämna henne ensam vid bordet med major von Post, en herre, som Malla aldrig förr sett! Efter middagen återkom Skjöldebrand vänlig och glad, talade med förtjusning om sin unga hustru medan hon ännu höll på med sin toalett. Malla och han gingo fram och tillbaka arm i arm – hon höll hans hand förtroligt – i detsamma fick hon se den klara nymånen, som ännu ej lyst på det nya året; det syntes henne ett godt omen för 1811. Hon märkte väl, att A. F., upptagen af sin nya

kärlek, ej mer var den samme för henne. Men det skulle och borde så vara – det var godt för honom, och hon erfor därvid blott en nästan ljuf själfförsakelse. Att en ny epok äfven i hennes lif började, förstod hon – hon måste lära sig att lefva på och af annat än A. F:s vänskap och deltagande. Hon hoppades lycka, ära och tillfredsställelse för honom och ville däri finna *nog* för sig.

Vid Carlberg en dag frågade Cronstedt Malla om hon ej skulle vilja vara med i ett sällskapsspektakel, som skulle gifvas för kronprinsessan på slottet. Grefve Gustaf Löwenhjelm hade beklagat sig öfver att där ej hafva någon god skådespelerska och Cronstedt hade gifvit honom anvisning på Malla Montgomery som den bästa han visste. Detta gjorde ett underligt intryck på Malla, van som hon var att, inbegripen i alla detaljer af en bråksam landthushållning endast vistas i ladugård, bod och kök, var det som en helt annan värld att tänka sig åter i hofvets kretsar. Hon längtade ej dit – men dock kände hon sig bättre passa bland bildade människor än att vara hushållerska för otacksamt tjänstfolk, och den tanken genomfor henne: skulle mitt öde, min ställning kunna förändras? Ingen ändring skedde dock, och hon förblef lika glömd och obemärkt.

Malla fick se en repetition af det tillämnade spektaklet. Först en prolog i pantomim däruti konung Carl XIII:s byst lagerkröntes af Gustaf Löwenhjelm, grefvinnan Falkenberg (Marguerite Gyllenborg) och en ung gosse, hvilket skulle hafva allusion på kronprinsen, hans gemål och son. Gyllensköld var en gubbe, deras far. Därefter gafs »Barbier de Séville» mycket väl. Gustaf Löwenhjelm *Figaro* och fröken Marianne Koskull *Rosine*. Hvad som dock mest intresserade Malla var att få se prins Oscar, då elfva år gammal, mörk, vacker och spenslig, blinkande med de stora mörkbruna ögonen. Hon betraktade med hopp och varma önskningar den älskvärda gossen – Sveriges framtid!

I Uppsala några dagar blef roligt och lifligt. Wrangels voro där för att hyra sig rum till hösten då de skulle flytta dit för sina barns uppfostran. Malla träffade där unga hyggliga män och till sin förundran märkte hon, att hon ännu kunde behaga. Det lifvade och uppmuntrade henne och hon dansade på en bal i ett sällskap kalladt »Gillet», som då hade sina rum uti Bergs hus vid stora torget. Den vackra sjuttonåriga Jeanette Murrays sång förtjuste Malla och hon tyckte mycket om den vänliga söta flickan, som hon på Silfverstolpes sida var litet släkt med.

Vid nästa Stockholmsresa öfver isen till Carlberg och Stockholm foro Silfverstolpes i en liten omålad skrinda. David talade mycket om att hafva allt i ordning och fint – men det hann aldrig blifva utfördt. Hans morbror Stierncrona och moster Brita-Stina skämtade öfver deras »tarfliga åka» och talade vid Malla om nödvändigheten att uppmana David till skyndsammare verksamhet. Det var svårt! Hvad skulle hon göra? I sin mån sökte Malla vara så aktiv hon förstod, men det räckte ej till! I trädgården vid Thoresta, där man under de gamla höga björkarna såg Mälaren och solens nedgång så vackert, önskade hon få en hviloplats; men under de sex åren som Silfverstolpe ägde gården fanns aldrig tid och tillfälle att göra denna bänk.

I Stockholm återsåg Malla Marianne Imhoff, nu gift med grosshandlaren Gustaf De Ron. Hon fick af henne låna ett skaldestycke af Amalia, i anledning af deras ungdoms väns prinsessan Carolinas af Sachsen-Weimar förmälning med arfprinsen af Mecklenburg-Schwerin och hennes afsked från Weimar. Malla tog i hast en afskrift däraf. Ett bref från Louise Imhoff kostade på Malla genom underrättelsen att Amalias dotter, Lotten Helvig, dött i Heidelberg.

Långfredagen återhörde Malla Skapelsen med stort nöje och såg då för första gången Sveriges kronprins. Medan de nu voro i Stockholm fick Silfverstolpe tillbud att blifva major vid södra skånska kavalleriregementet, som kronprinsen funnit i mindre godt skick och föråldradt till uniform, exercis m. m., »Ces revenants de Charles douze» som han kallade dem. Detta förslag sysselsatte dem några dagar, men blef ingenting utaf. Nya projekt, nya förändringar voro jämt i fråga, men ingenting blef afgjordt. Detta, som varat alltsedan hon blef gift, tröttade Malla outsägligt och gaf intet bestämdt mål åt hennes framtid.

I Stockholm råkades många vänner. Flera gånger voro de hos Skjöldebrands. Charlotte Ennes förundrade sig öfver att Malla kallade honom »general», då hon visste att de skrefvo *du* till hvarandra. Malla sade henne att hon aldrig inför andra kallat honom *du,* och att detta skulle förundra – om ej Charlotte ville kalla Silfverstolpe *du*. Detta gick Charlotte in på och lofvade proponera det – men det blef aldrig af, och Malla och Skjöldebrand blefvo nu liksom mera främmande för hvarann.

Den 21 april återvände David och Malla till Thoresta, dit Hedengrens snart kommo. Samtidigt kom Charlotte Posse, och med henne reste Malla den 14 maj till Uppsala, där de båda bodde hos grefvinnan Posse medan David hade regementsmöte. Dessa dagar blefvo Malla goda och trefliga. Charlotte och hon företogo sig att i ordning omläsa alla A. F:s bref. Denna nu upphörda korrespondens hade varit Malla så kär, hade i mer än fem år utgjort hennes största nöje. Charlotte Ennes' små vänliga bref med hälsningar från hennes man kunde ej ersätta hans varma innehållsrika bref – nu måste dock Malla lära sig att sakna med undergifvenhet, och började kunna det utan bitterhet, och att försaka utan tårar. Med detsamma blef hon mera sluten och kall i det yttre.

Återkommen till Thoresta läste Malla: »Lettres de m:me de Sévigné» och skref därom i sina läseanteckningar: C'est le triomphe de la tendresse maternelle et de l'amabilité sociale de pouvoir embellir les sujets aussi communs et de rendre intéressants pour le lecteur indifférent *six* volumes de lettres sans récits, sans but historique.

Charlotte Posse skref den 20 maj: »I söndags har det varit starkt buller i Waxala sockenstuga i anledning af konskriptionsfrågan. Upplands regemente måste en dag förr än ämnadt var samlas till möte. I dag har hela Waxala socken varit inkallad till landshöfdingen, fått skrapa och bedt om nåd. I Funbo var ock oväsende i söndags, men Claes förmådde lugna sinnena. Här är föröfrigt jäsning och öfverenskommelse mellan socknarna. Skål-västgötar ha gått omkring och bedt allmogen hålla sig tapper, emedan samma anda emot konskription regerade ända från Skåne och hit den väg de genomvandrat. Allt detta låter hotande, men jag kan ej känna någon fruktan. Oroligheter i Sverige likna gemenligen jästen i bröddegen; den häfver sig aldrig utom tråget.»

Underrättelsen om Robert Montgomerys död kostade mycket på Malla. Han hade aldrig varit rätt frisk efter den svåra blessyr han fått vid Säfvar 1809 och hvaraf kulan befanns liggande i höften då han obducerades. Nu hade en svår nervfeber dödat den förut försvagade tjugutvåårige mannen. Det var ett hårdt slag för hans mor, som framförallt älskade sina båda söner.

Malla läste nu Goethes »Werther» med innerligt nöje. Förgäfves ville hon arbeta sig ifrån den sentimentalitet som från början låg i hennes romantiska natur och sedermera utvecklades af Eva Braunerhielms sympati och Brelins hemlighetsfulla väsen. Numera ville Malla vara praktiskt förnuftig och intet annat, men då hon läste något som mera sammanstämde med hennes ursprungliga riktning, väckte det en förnyad ungdom inom henne.

I början af juni reste Malla ensam med Stina Lundström till Sätra, där hon alltför mycket saknade bror Wilhelm. Från Sätra tog Malla vägen till Svanå, dit grefvinnan Posse bjudit henne, och var där öfver en dag. Där var magister Grafström då informator, särdeles färgrikt vacker, men ändå ej *rätt* vacker. Första gången Malla sett honom var vid en middag i Stockholm, där han satt midtemot henne vid ett tämligen smalt bord. Vid det hon blickade upp och såg det unga ansiktet med den rika färgprakten, de stora djupblå ögonen omgifna af långa mörka ögonhår, den lifliga röda och hvita hyn, de rosenfärgade läpparna med de pärlhvita tänderna inom en ram af ramsvarta lockar, var hon färdig att ropa till: »Ack, så vackert *det* är!» Från Svanå for hon till Malma (Stierncronas), Gäddeholm (baron Cronstedts), åt middag på Målhammar hos baron Oxenstiernas, och blef innerligt välkomnad af David då hon sent på natten till den 12 juli kom hem till

Thoresta.

Den 25 juni reste Silfverstolpes till det vackra Edeby. Lasse Silfverstolpe hade fått köpa Edeby med möbler och allt i ordning af hofmarskalken baron Munck, som efter 1809 års revolution med sin hustru lämnade Sverige för att följa den afsätta konungen till Baden, där de sedan bosatte sig och aldrig mer återkommo till fäderneslandet. Brelin hade ofta för Malla omtalat det tjusande Edeby och varit där just de åren, då baron Munck och hans friherrinna satte det i ordning. Hans goda smak igenkände Malla också i mycket, särdeles i det ljusgröna förmaket med svart lackerad möbel, beklädt med rödt ylletyg i etrurisk smak broderadt med svart och hvitt, mycket vackert! Thoresta förlorade alltför mycket vid jämförelsen och Malla fann sin svägerska obeskrifligt lycklig. Hennes son Gustaf Jennings var en åttaårig vacker, liflig gosse, och hennes lilla flicka Julie ett friskt snällt årsgammalt barn.

Sedan voro Silfverstolpes några dagar i Stockholm. Charlotte Posse var där, de gjorde långa promenader i det vackra Stockholm; de voro en afton hos Helvig, men rätt roligt var det icke! »Le coeur se resserre!» står det i Mallas dagbok. Ibland det som mest intresserade Malla var att råka Betty Edman, som förtrodde henne, att hon vore förlofvad med en ung handlande, Åbom, tre år yngre än hon – det föreföll Malla vanskligt!

Hemkommen till Thoresta, fick nu Malla mycket bestyr för att där mottaga Wrangels hela hushåll, tio personer. Den 4 september kommo de. Att en längre tid få lefva hvardagslifvet med sin älskade syster och hennes dotter, det vackra älskliga barnet Charlotte, var för Malla en stor glädje. Men den stora tillökningen i hushållet, Wrangel själf med de kinkiga, självsvåldiga gossarna, magistern, den stortalige Mittagh och fröken Sodenstjerna, den grufsamma som upptäckte och anmärkte alla brister och svårigheter utan att kunna afhjälpa dem, gjorde det mindre roligt. Ondt om mat var det äfven i huset. En hop magra får måste tagas till, som voro till den grad dåliga, att hela fåret gick åt till ett mål, då ragouseradt med oliver och murklor så godt man kunde! Sedan år 1808, då systrarna i politiska mål så ofta varit af olika tankar, då Gustava alldeles icke delade Mallas sorg öfver Finlands öde ej heller hennes entusiasm för finska arméens ärofulla uppförande utan snarare tyckte, att det vore rätt och godt, att detta trätofrö öfvergick till Ryssland, hade Malla förlorat mycket af sitt oinskränkta förtroende till sin systers omdöme. Väl var hon icke säker på att Gustava hade orätt, men det sårade hennes fosterlandskärlek, hennes beundran för ädel tapperhet att höra henne resonera så. Malla tyckte, att misstroendet och missaktningen för den inskränkte konung Gustaf IV Adolf låg till grund för denna likgiltighet och det syntes henne orätt. Sverige var ju ändå fäderneslandet, fastän dess kung olyckligtvis ej förtjänte kärlek och förtroende – det var ju blott så mycket mer anledning till sorg och bedröfvelse!

Silfverstolpe var icke heller frisk utan tungsint och overksam och Malla fruktade en dylik höst som förra årets. Wrangels sällskap var tungt för David, och han oroades af den brist på klokhet och uträkning han fann hos Wrangel, som nu var mycket ledsen åt flyttningen till Uppsala och ångrade att han sålt Qvattinge. Men som Malla förr sett honom ångra nästan allt hvad han gjort, lade hon det icke mycket på sinnet.

Malla fick bref från Charlotte Ennes med däri innelyckt A. F:s profil, ritad af Gillberg, som hon mycket önskat sig, men illa inlagdt, hade glaset gått sönder och något skadat målningen till Mallas stora harm och ledsnad. Detta störde hennes glädje att äga den kära likheten och huru skulle hon få det lagadt? Icke kunde hon låtsa om, att hon hade detta porträtt. Genom Charlotte Cronhjelm, skaffade hon sig dock från Stockholm ett nytt glas och stängde in sig i sin handkammare för att laga porträttet och insätta det i en liten portfölj, som hon fordom under deras förlofningstid gifvit Silfverstolpe med sitt porträtt; men som han ej fann det likt, brydde han sig icke därom, utan Malla hade återtagit portföljen, som han aldrig kom ihåg eller frågade efter. Det lyckades henne att laga porträttet och hon var glad hela dagen. Fullkomlig enslighet, ostörd frihet att välja sysselsättning och tankeämnen var det bästa för henne.

Hushållsbestyr upptogo Mallas tid och uppmärksamhet. Ladugården intresserade henne mest. Hon hade

pålagt och uppfödt en mängd kalfvar som roade henne. Men ladugårdshusen vid Thoresta voro illa inrättade; svårt att där hålla snyggt och ordentligt, och ingen möjlighet var att få dem förbättrade. Hon brukade säga: »Andra önska sig palatser, jag ville blott hafva ett svinhus och det kan jag icke få!»

Silfverstolpe blef friskare, sedan han började resa omkring. Så länge Wrangel var kvar, var hans lynne som stannadt vatten. Malla läste vid denna tid Marmontels »Contes moraux». Äfven läste hon »Eddan» eller »Skandinavernas gudalära» med förundran och nyfikenhet. Det var för henne något spritt nytt. Uti en Taschenbuch hade hon läst en novell, »Klosterberuf», som hon oändligt tyckte om och ville öfversätta åt Charlotte Posse, som ej läste tyska. Hon började, men fortsatte icke, emedan hon tyckte sig hafva angelägnare göromål och ville för sitt nöje ej försumma dem, då hon ändå misströstade om att någonsin kunna skrifva dugligt. Brist på grammatikalisk kunskap var henne också kännbar, och hon saknade alltid att ej i sin barndom haft någon grundlig undervisning.

Dagboken den 22 november. »Vaknade vid Edsberg i kattunskammaren! Roligt, trefligt, fredligt! Edsberg, barndomshem! Huru allt som omger mig har ett eget behag för mitt hjärta, huru det känner sig *hemma* och *vandt!* Om jag skulle bli gammal och ensam – o, måtte det förunnas mig att här få sluta mina dagar!» Malla läste högt för de andra en roman, öfversatt från tyskan, »Kuno von Kyburg tog den halshuggnes silfverlock och blef Hemliga domstolens förstörare», med stort intresse.

»Edsberg, vittne till barndomens lekar, till ungdomens glädje, jag återser dig – men blott som ett minne af det som varit – af det som evigt är förbi!

Det gifs dock en tanke så ljuflig och mild
som känslornas uppror kan lindra,
som visar oss själen förädlad och skild
från allt som dess sällhet kan hindra.
Ja – *där* skall jag andas så lugnad och fri,
ej mer känna saknadens smärta,
ty där jag ju åter förenad skall bli
med dem som tillhört mitt hjärta!»

Den 3 december återvände Silfverstolpes till Thoresta. Några dagar därefter ankom den ledsamma underrättelsen från Edsberg att tjufvar brutit sig in vid Mallenelund, fru von der Burgs lilla boning, där hon hade allt hvad hon ägde och att allt var bortstulet. Stölden var begången af den ryktbara Lasse-Maja, som sedan blef häktad. Något återficks af det stulna, men det mesta var och förblef borta.

Den 23 följdes Emilie, mor och dotter och Silfverstolpes åt till Edsberg. Att nu där få tillbringa en julhelg med dem och Wrangels var en stor fröjd för Malla och blef också rätt trefligt. Hedda Rudbeck var en hjärtans söt, glad och liflig flicka, som alla trefs väl med. Hedlund hette en man, som var som lärmästare åt de yngre flickorna, han hade mycken fallenhet för teckning, hade godt hufvud och medfödt konstsinne, men ett ojämnt, nyckfullt lynne. Rudbeck hade iordningsatt åt sig en våning en trappa upp, som bestod af sex rum där de mest vistades. Detta gjorde, att det ej var sig rätt Edsbergslikt, men ändå trefligt, och det var Malla nästan kärare att ibland få gå ensam i de stora nedra rummen och där drömma om det förflutna. Att nu åter få höra Gustava spela klaver och sjunga i den gamla gula sängkammaren var för Malla en stor njutning. »Hosianna» återhörde hon med lifligt minne af år 1805 då endast *den* lugnade hennes oroliga smärta; Brelins visa: »Till vinets och vällustens ära må vekligen höja sin röst», påminde henne om honom sådan han syntes henne 1799. I dagboken står: »De vakna ibland, de slumrande känslorna och lifva mitt hjärta till njutning och lidande!»

Wrangel hade i Stockholm af Helvig fått låna två tragedier af Oehlenschläger, som Malla ännu aldrig hört

talas om. En sådan njutning som att nu höra Gustava läsa dem hade Malla icke mer väntat sig! »Axel och Valborg» och »Palnatoke» gjorde époque i hennes enformiga lefnad och hon grät åter ljufva tårar af entusiasm. Då hennes goda syster oroade sig öfver, att hennes lifliga sinnesrörelse kunde skada hennes retliga hälsa, svarade Malla: »Ingen fara, scenen är ju i Nidaros!»

Det gamla året slutade utan saknad, och det nya ingick utan högtidlighet.

*

1812. Malla skref i sin dagbok dessa rader af Herder:

»Kannst Du, so sey ein ernährender Palmbaum, kannst Du es nicht – sey ein Cypressen-baum, ruhig, erhaben und frey!» och af Brinkman:

»Weisheit sucht' ich und Glück,
nur Wahrheit hab' ich gefunden
die dem entsagenden Geist endlich Ruhe gewährt!
Doch sie löset zugleich die vertraulichen Bande des Herzens
das nun einsam und fremd irrt im Gewühle der Welt.»

Silfverstolpes och Wrangels foro på nyåret till Stockholm och råkade där d'Albedyhlls. Malla skref om Charlotte Wrangel (grefvinnan d'Albedyhll): »Originell och frappante då man ej sett henne på lång tid. Hennes sätt förefaller icke behagligt, kanske därför att det stöter egenkärleken genom den säkra ton och den öfverlägsenhet som märkes. Hon roar mig att *höra* och att *se*, men jag talar ogärna med henne, fastän jag håller af och sätter värde på henne.» Hos Helvig, där de ett par timmar voro tillsammans, uppläste grefvinnan d'Albedyhll ett poem hon skrifvit: »De nordiska gudarnas besök hos de grekiska». För Malla voro de nordiska gudarna helt nya bekantskaper.

En afton voro de på spektaklet i den gamla logen n:o 4 på Operateatern. Skjöldebrand var nu teaterdirektör och beskyddade mycket den snälla, täcka sångerskan mamsell Frösslind, som mycket behagligt gaf Cendrillons roll. I samma loge med dem satt grefve Adolf Mörner, som Malla nu ej råkat på länge. Han hade alltid varit vänlig och förekommande emot henne, och nu gjorde det henne riktigt godt att bemötas med så mycken välvilja af en man, som kanske mer än någon annan kunnat hafva skäl att bedöma henne strängt, i anseende till hennes länge vacklande uppförande emot honom. Det gjorde honom stor heder i hennes tanke och ingaf henne hjärtlig tacksamhet. Efter spektaklet återvände systrarna till Edsberg.

Silfverstolpe funderade nu på att få Jönköpings län, där landshöfdingsstolen var ledig och Malla tänkte med oro på förestående skilsmässa från den ort, där hon hade sina bästa vänner samlade, och på den osäkra framtiden! Vid ett besök vid Lindholmen såg Malla en helt ny »Poetisk kalender», utgifven af Atterbom; detta namn var henne alldeles obekant, icke ett enda af de i svenska poesien frejdade namnen fanns däri, och Malla trodde, att den ej förtjänte stor uppmärksamhet. – Likväl läste hon först romanen »Vådelden» med intresse, ehuru den föreföll henne besynnerligt vågad, och några af »Blommorna» fäste sig i hennes minne, fastän hon helt flyktigt genomögnade dem.

Med stort nöje, till tröst och förströelse, läste nu Malla Lessings »Nathan der weise» men all tysk läsning hade hon blott *ensam* roligt af. Hvarken Silfverstolpe eller hennes båda käraste vänner, Gustava och Charlotte, kunde göras delaktiga af de mästerverk Malla med så mycken entusiasm läste på detta språk och det var henne en stor saknad. Det var många åsikter och tankar hon fått genom Amalia och hennes systrars umgänge och sina tyska böcker, som voro främmande för hennes första bästa vänner och som hon ej kunde göra dem rätt bekanta med. Detta var henne en beständig saknad i deras sällskap. Nu voro systrarna Imhoff borta och Malla befann sig alldeles ensam på den väg dit först Helvig och Brelin, sedan Amalia och

Skjöldebrand fört henne. Smärtsam och ödslig kände hon denna ensamhet – och den skingrades blott då hon någon gång rätt i fred kunde få läsa sig in i sin värld och glömma verkligheten.

På Lindormsnäs, som nu var såldt, var hon några dagar under det att David var i Stockholm. Hon fick där af den nya ägaren höra öfverståthållaren Skjöldebrand omtalas med missnöje och spe. Det var första gången Malla hörde honom så omtalas, hon rodnade så hon kom i full transpiration och hade svårt återhålla sin harm. Några ord talade hon dock till hans försvar.

Gubben Posse hade fått låna ett poem som nyligen vunnit priset i Svenska akademien och läste upp det med tårar af förtjusning – det var *Svea!*

Malla blef alldeles hänryckt och det upplifvade mod och hopp inom henne. Gamle baron Posse visade härvid en liflighet och känsla, som mycket upphöjde honom både i hans unga hustrus och Mallas aktning och vänskap. Han afskref åt Malla Tegnérs sköna skaldestycke, som bevarades som en skatt.

Med Charlotte Posse-Cronhjelm uppgjordes de förnuftigaste planer om hennes lefnadssätt i Stockholm, dit hon nu skulle flytta i mars månad. Hon beslöt att aldrig vara ute någon afton längre än till kl. 9, för att väl kunna vårda sin gubbe och sin lilla gosse, utom någon gång på baler, emedan hon dansade mycket gärna. Ibland dansörer i Stockholm som behagade henne var en ung löjtnant Blomstedt vid flottan som hon ofta talat om med Malla.

I de första dagarna af februari reste Silfverstolpes till Uppsala där Malla bodde hos grefvinnan Posse. Gärna hörde Malla Gustava sjunga. En liten visa tyckte hon särdeles om, orden voro:

À deux époques de la vie
l'homme prononce en begayant
deux mots, dont la douce harmonie
a je ne sais quoi de touchant.
L'un est »maman» et l'autre »j'aime»,
l'un est créé par un enfant
et l'autre s'échappe de lui-même
du coeur aux lèvres d'un amant.

Melodien var vacker och orden instämde med Mallas hemligaste tankar. Den 8 februari – hennes födelsedag och äfven hennes goda gamla mormors dödsdag – då hon kom ned i salen, fann hon där sällskapet redan samladt och Gustava vid klaveret som med Henriette sjöng:

À cette époque de ta vie
nous prononçons en begayant
deux mots, dont la douce harmonie
a je ne sais quoi de touchant,
l'un est *calme* et l'autre est *bonheur*. –

Längre hörde icke Malla! Fattad af olidelig smärta i bröstet måste hon ut – måste gråta, hosta blod – och fick åter ett af de häftiga utbrott, som hon nu en lång tid kunnat undvika. Alla trodde det härrörde däraf, att hennes mormors död just inträffat på hennes födelsedag och att påminnelsen därom vore skälet. Malla lät dem tro hvad de ville, men där fanns en vida bittrare grund som gjorde ett djupt, ohjälpligt intryck i hennes själ! Att hennes *bästa vänner* så litet kände henne, så litet vårdade sig om att förstå henne, att de kunde hafva den obegripligt taktlösa oskicklighet att välja dessa ord, denna melodi för att fira hennes dag, var henne en innerlig sorg. Hvarför tyckte Malla så mycket om denna lilla visa? För att den uttalade hennes innersta kärlek och önskan, men tillika hennes hopplösa saknad! Aldrig hade hon själf fått jollra ordet

»mamma» till en öm mor, ingen mamma hade vårdat hennes första dagar, intet älskadt barn jollrade det till henne – hon hade icke haft den lyckan att vara dotter och skulle troligen aldrig få den att blifva mor! Och »j'aime» – hade hon någonsin med odelad känsla fått utsäga eller ens tänka detta ljufva ord? Nej, kvinnans båda naturligaste och sällaste känslor hade varit henne förnekade: älskarinnans hängifvande kärlek, modershjärtats ömhet och glädje! Och dessa hennes *olyckor* förstodo nu hennes vänner så litet så de ej kunde förutsätta, att just *denna* melodi, *dessa* ord skulle väcka uppror inom henne. De talade om *calme* och *bonheur* likasom de i förtid velat förmana och förvisa henne till den försakande ålderdomens enda sällhet – *lugnet*. Hon ingick nu i sitt trettionde år – och behöfde trettio år till, innan hon kunde lära inse och värdera *fridens* negativa lycka! Detta var för Malla en förmörkelse öfver det förflutna, det närvarande och tillkommande, och från denna stund litade hon ej mer på någon verklig vänskap, insåg att hon uppskattat den alltför högt, och arbetade blott på att till samma medeltemperatur som hon fann hos andra nedsätta sin egen värme för dem.

Rätt illamående blef Malla nu åter. Hon läste i Uppsala de två första häftena af »Iduna», hvaruti »Manhem» och »Vikingen» mycket träffande verkade på henne; och »Om sann och falsk upplysning med afseende på religion» af Geijer. Hon förstod icke rätt hvarken det ena eller det andra, men tillät sig dock bedöma dem i sina bok-anteckningar. Om den senare skrifver hon: »Början var mig något nytt och vackert – men otydlig och svår att följa med; sedan föreföll det mig som om författaren velat blunda af fruktan att möjligen blifva skef-ögd».

Vid återkomsten till Thoresta – detta hem, som hädanefter borde blifva Mallas enda värld, då alla band som hittills förenat henne med den yttre alltmera upplösts, mötte henne där den lifliga varma vännen Charlotte Cronhjelm, hade tebordet i ordning och förskönade hemkomsten. Men snart skulle också hon blifva en saknad! Mycket fruktade Malla för hufvudstadens inflytande på den unga sköna Charlotte, som äfven själf med farhåga tänkte på de faror som där kunde möta henne.

Den 3 mars var Charlotte Cronhjelm vid Thoresta för sista gången före sin flyttning. Ödet ville att den samme löjtnant Blomstedt, som Malla litet fruktade för sin unga väns lugn, hade en mor och två systrar, som just skulle flytta in i en våning midt emot den Posses nu innehade i Stockholm. Då löjtnanten hela dagen stod där i porten och emottog flyttsaker, råkade baron Posse honom på gatan i snö och slask och bjöd honom upp att värma sig med en kopp te. Sålunda kom han först att umgås uti Posses hus.

Några dagar var Malla i Stockholm och råkade där sin bror Josias, nyligen hemkommen från sin utrikes resa. Af allt hvad han sett, talade han helst och mest om den allra sötaste lilla spanskan Dona Mathilda d'Orozco, hvars bekantskap han gjort i Rom; hon var då omkring 16 år gammal, en ängel af skönhet och behag. Hos Skjöldebrands var Malla nästan hvar dag och fann sig väl hos och med dem, och var med dem på spektaklet. Malla bodde hos Emilie som hade rum på gamla Kungsholmsbrogatan och hade några pensionärer som läste franska och engelska för henne.

Att franska trupper åter besatt svenska Pommern var ett ämne till allmän och enskild oro. Gustava Rudbeck hade denna vår ämnat sig till sin dotters friherrinnan Krassows (Jacquette Essens) nedkomst, men kunde nu ej tänka därpå då all kommunikation var stängd. Hon skref till Malla: »Du har visst rätt, det är svårt tadlas och klandras som ämbetsman, då man bjuder till göra gagn. Men hvilken ämbetsman i världen har varit tadelfri? Aldrig, aldrig kan någon göra alla till viljes, och i alla provinser, i alla stater finnas sysslolösa frondörer. Sann känsla af plikt och samvete är i min öfvertygelse ämbetsmannens enda stöd. Vinner han mer bifall än klander är allt hvad han kan hoppas af människors dom. Vår landshöfding (Georg Adlersparre) fördömes af många som despotisk och diktatorisk – hvad han är kan jag ej bedöma, men ordning och skick har vi mer än förr, och allt expedieras fort, i allt synes omtanke och verksamhet.»

David måste ofta resa i affärer och skulle nu till riksdagen i Örebro. Om David nu kunnat få vara hemma på

Thoresta hade Malla varit rätt nöjd, men han hemkom blott på få dagar. Malla tyckte, att han ej rätt trefs hemma; och dagboken säger: »Min David! han håller af mig så där ljumt som det blir kvinnans öde att vara afhållen, då ej nya band ge henne rättighet till mannens ömhet! Måtte jag kunna öfvervinna det för myckna, det fordrande i min känsla för honom och blifva lugn och sval! Men därtill fordras nödvändigt något annat för mitt intresse – hvad? Köld var ej ändamålet med min tillvarelse – jag måste *älska* och *bero!»*

Sedan David var rest, sjuknade Malla, måste lägga sig till sängs och blef rätt illa sjuk. Emilie, som såg hennes plågor och hennes blossande anlete, trodde hon skulle få slag och skickade bud till Stockholm efter professor Trafvenfelt, och själf trodde Malla verkligen ett dygn att Gud hört hennes brinnande böner och att hon skulle få dö. Hon blef dock snart bättre och med återvändande krafter ville hon nu söka taga lifvet lättare, med tålamod bära sin sjuklighet, som hon ådragit sig genom att alltför mycket sörja och sakna, och endast lefva för sin goda David, bortlägga allt som var öfverflöd för hans hustru och helt och hållet ägna sig åt den praktiska duglighet, som han tycktes gifva första rummet bland kvinnliga egenskaper. I det hela var hon blott missnöjd med sig själf, med sitt otåliga sällhetsbegär som hon nu erkände som egoism, och fattade beslut att motarbeta och öfvervinna. Denna sjukdom, dessa ensliga fjorton dagar inom sjuksängen blefvo henne en époque som återförde henne till sin barndoms tro och förtröstan.

Charlotte Cronhjelm hade genom Malla blifvit bekant hos Skjöldebrands och skref ofta om dem, hvilket gjorde hennes bref ännu kärare för Malla, som ännu var rätt dålig ända in i maj månad. Den 12 hemkom David till Mallas stora glädje. Han spelade ibland vira med henne och Emilie för att fördrifva tiden, som ibland var lång för den orkeslösa Malla. Hon läste vid denna tid »Prins Gustaf, Erik XIV:s son», svensk originaltragedi, som föreföll henne högst medelmåttig; fru Helvigs Gedichte »die Tagezeiten» samt Oehlenschlägers tragedie »Starkodder» läste hon med nöje.

Silfverstolpe fick frossan och en tillämnad resa till Västergötland måste inställas. Malla tillbragte dagarna inne hos honom. Medan han sof läste hon »Die Wahlverwandschaften», som hon började med fast öfvertygelse om dess förträfflighet, då författaren vore den store Goethe. Men slutet plågade henne. Hon hade väntat, att gossens födelse skulle återställa det brustna förhållandet mellan Edouard och Charlotte. Ett barn syntes Malla ett så heligt, så ljuft oupplösligt band emellan äkta makar, att hon kunde alls icke förstå meningen med detta olyckliga barns födelse och död. Det förvillade hennes tankar och gjorde henne ängslig och orolig genom tvifvel på den store författarens rätta mening med sin bok. »Det förefaller mig som vore Försynen illa åtgången i detta arbete,» säger dagboken.14

Efter sin allvarsamma sjukdom hade Malla blifvit friskare och allt blef henne nu i följd däraf lättare. Hon hade också nu beskedligt tjänstfolk och *hemmet* med dess bestyr var henne angenämt. David reste till regementsmötet på Polacksbacken. Den 14 juni reste de båda in till Uppsala och den 15 bevistade Malla för första gången en magisterpromotion i domkyrkan. Den föreföll henne vackrare och högtidligare än hon väntat sig. Verser afsjöngos, som voro underskrifna *Atterbom*. Malla fäste ingen synnerlig uppmärksamhet därvid; författarens namn hade hon flyktigt sett i »Poetisk kalender»; nu föreställde hon sig honom som en ung lång obetydlig man med ljust hår. En dag på en konsert hörde hon en präst Dillner sjunga »Manhem», det var henne en helt ny bekantskap. Han hade vacker röst och sjöng med ovanligt uttryck men med rädd förlägenhet. Efter konserten var Dillner på en supé hos fru Murray, där ock Malla var. Där sjöng han nu åter Manheim, men med mera kraft och säkerhet, och det hänförde Malla till hennes barndoms drömmar om ära och bragder. Därefter sjöng han något, hon förr aldrig hört, men hvars både ord och musik föreföll henne underbart förtjusande – först efteråt fick hon veta, att det var »Neckens polska».

En af dagarna åkte hon ut till lägret på Polacksbacken med Wrangels barn och Carl Gustaf och Ludvig Bahr. Allt militäriskt hade något lifvande och roligt för Malla och trumpetens ljud hörde hon aldrig utan att en ilning af glädje genomfor henne därvid. Medan hon nu satt där i sin vagn med alla dessa barnen började en

förfärlig åska med starka blixtar. Hästarna för vagnen blefvo skrämda och måste spännas ifrån – och där sutto de nu under de höga tallarna! Malla var grufligt rädd, men sökte behålla fattningen för att ej skrämma barnen, som voro snälla och förnuftiga, men en svår stund var det! Blixtarna korsade sig omkring de blänkande sablarna. Malla följde David med ögonen där han red framför sin vackra skvadron! Snart kom en strid regnskur och exercisen måste afbrytas. Silfverstolpe och hans chef Gyldenstolpe kommo till vagnen, läto förspänna hästarna och lät vagnen, omringad af ridande, följa efter truppen ifall hästarna åter skulle skrämmas af åskan. På detta vis återkom Malla oskadad med de sex barnen, som hon varit så orolig för, men mådde ganska illa hela natten efter denna färd.

Öfver en dag voro Silfverstolpes vid Björnarbo, där Malla råkade Fredrik Ridderstolpe, som roligt berättade om sin utländska resa, isynnerhet om den fasliga eldsvådan vid Napoleons biläger 1810. Prinsessan af Leijen hade kommit ut ur det brinnande rummet, men då hon saknade sin dotter, störtade hon sig åter in för att återfinna henne, alla ropade: »Elle mourra, elle sera brûlée». Ridderstolpe, som stod utanför bland folkhopen, tryckte hatten långt ner på hufvudet och utropade: »Vous êtes français et ne faites que la plaindre! Je suis suédois et je chercherai à la sauver!» Med dessa ord hoppade han genom ett fönster in i det brinnande huset, fann den olyckliga liggande i sina brinnande kläder, fattade i henne och kom ut med sin börda åt en annan sida där han måste stiga öfver en mur, men bar in henne lefvande fastän illa bränd i ett närliggande hus där hon blef vårdad. Ridderstolpe aflägsnade sig utan att veta hvem han räddat. Några dagar efteråt blef han efterfrågad och kallad till prinsen af Leijen, som med varm erkänsla tackade honom. Hans olyckliga maka hade återfått nog sansning att tala vid de sina och bedja hälsa den som ädelmodigt sökt frälsa henne; hon dog dock två dagar efter katastrofen. Ridderstolpe fick en souvenir af hennes hår, infattadt i guld i form af en liten grafvård. Med indignation omtalade han, att han en månad efter den ömma moderns död sett hennes dotter grann och parerad dansa på en stor bal! Samma dotter för hvars skull hon vågat sitt lif i lågorna!

Malla fick läsa stycken ur Ridderstolpes resejournal, som mycket intresserade henne. Bland löjliga händelser beskrifna däri var hans inträde i Rom. Han åkte ensam i en diligence med två fruntimmer, en helt ung flicka och en trettioårig dam som blef sjuk på vägen, så att vagnen måste stanna. Hon födde ett barn, som Ridderstolpe, i brist på annat, insvepte i sin kappa och sålunda körde de genom Porta del popolo in i Rom.

Af allt hvad han i denna journal beskref var ett föremål det förnämsta, det allt öfverträffande: Mathilda d'Orozco, alla svenskars förtjusning! Hon var omkring femton år. En ängel till gestalt och behag, mild och liflig, begåfvad med en skön alt-röst och det ljufvaste målföre, mycket musikalisk och som en sylfid i dans och åtbörder. Josias Montgomery tillbad henne, men då han reste utrikes, hade han lofvat sin mor att icke gifta sig med någon utländska. Hans rese-journal antydde också, att han alltid tänkte, att denna söderns ros ej borde förflyttas till det nordiska landet. Men det var rörande att höra båda dessa män med så ren beundran och förtjusning omtala denna sköna flicka.

Med entusiasm läste nu Malla »Ossian» på engelska. Niclas Jacobsson var några dagar i Uppsala ifrån Edshammar där han bodde. Malla såg honom alla dagar hos grefvinnan Posse och hade mycket roligt af hans bildade umgänge. Något för fransyskt diplomatisk fann hon honom ibland, men han hade sett och läst mycket och varit i beröring med många utmärkta människor under sitt vistande i Paris revolutionstiden och sedan på sina resor med grefve Hans Gabriel Wachtmeister åren 1802 –1803. Han var mycket underhållande, då han ej stundtals var för behagsjuk, ty den svagheten hade den eljest hederliga gubben. Fru Staël kände han väl personligen, emedan han som legationssekreterare varit hos hennes man, då denne var svensk minister i Paris. Det intresserade Malla ofantligt att höra honom omtala Corinnes författarinna.

Krigsrykten kommo och störde lugnet, flera regementen fingo ordres att hålla sig marschfärdiga – man visste ej rätt hvart. Äfven David fick ordres att med regementet hålla sig marschfärdig. David talade genast

om nödvändigheten att sälja Thoresta. De reste till Edsberg för att rådgöra – men fann ej där särdeles deltagande för andras ledsamheter, tyckte Malla. De voro äfven i Stockholm där Malla råkade Helvig, som var uppbragt och utledsen, påstod att inom artilleriet gjordes allt för att reta honom att förgå sig och på så sätt tvinga honom att lämna sin plats som generalfälttygmästare och chef för allt artilleri – en plats som Cardell afundades honom. Fordom hade Helvig just varit Cardells hjälp vid uppsättandet och organiserandet af ridande artilleriet och dessutom vid många tillfällen gjort honom tjänster, fastän Helvig aldrig haft rätt aktning för Cardell, som nu också på allt sätt sökte exponera honom. Helvig visade Malla bref från Cardell skrifna de åren då han behöfde Helvig; de voro nästan krypande af låga och förödmjukande penningbehof och smickrande tillit till hans »enda bästa vän», som han kallade Helvig. Helvig påstod dock, att han med försiktighet och köld skulle möta de planer att störta honom som han såg, och lofvade Malla att ej låta hänföra sig till något obetänksamt steg. Året förut hade han ej velat hämta sin hustru från Tyskland, då just sorgen öfver deras enda dotters död åter skadat hennes hälsa. Men nu mot hösten 1812 hade han ämnat resa ut för att hämta dem och nu störde det tillämnade kriget alla planer, alla kommunikationer med Tyskland voro spärrade, och inga bref kommo. Stor beundrare af Napoleon ogillade Helvig det allianskrig mot honom, som nu omtalades sedan Sveriges kronprins Carl Johan i Finland haft ett sammanträde med ryske kejsaren Alexander. Att franska arméen vore i marsch mot Ryssland visste man.

Det blef tunga och svåra dagar i Stockholm. Silfverstolpe önskade blott finna en köpare till Thoresta; alla hans stora landthushållningsplaner slutade nu med en ifrig önskan att få sälja den besvärliga egendomen. Malla blef störd i det förtroende och den tillit hon hittills haft till hans praktiska duglighet, då hon nu för sig själf måste erkänna, att han kalkylerat illa i anseende till Thorestahandeln, som då var henne så mycket emot och däruti han handlat emot sin fästmös önskan och öfvertygelse. Allt bevisade nu, att hon haft rätt – men Malla led däraf. Tusen gånger hellre medgaf hon sig hafva orätt än hon ville inse, att den hon älskade och högaktade hade det. Hos *den* eller *dem* hon älskade ville hon se och känna öfverlägsenhet; det var så godt, så tryggt att lita på deras högre förstånd och större erfarenhet.

En dag var Malla vid det vackra Bellevue där den lyckliga makan Charlotte Ennes bodde öfver sommaren i stilla trefnad och sällhet. Öfverståthållaren, som måste tillbringa dagarna i staden, återkom mot aftonen lycklig och glad till sin unga hustru.

Vid Edsberg fingo de veta, att Gustava Rudbeck, efter de oroande underrättelser hon fått från Pommern om sin dotter Jacquettes hälsa, oförmodadt och hastigt tagit sitt parti att genom Danmark försöka komma till Stralsund. Hon hade velat resa ensam för att ej exponera någon annan, då det var så osäkert huru och om hon skulle tillåtas passera Hamburg, men hennes styfdotter, Sophie Gyllenhaal, ville ej låta henne ensam företaga denna svåra långa resa, och oaktadt sin egen farhåga och oro därvid, hade hon enträget bedt att få följa med, och den 12 juli hade de lämnat Kaflås utan att förut underrätta någon anhörig. Båda unga Essarna voro borta och upptagna af sin militärtjänst; deras mor visste, att båda och isynnerhet Fredrik, den äldste, skulle göra allt för att afråda denna vådliga resa då han icke kunde följa med dem. Han älskade innerligt sin mor, och därnäst var Sophie Gyllenhaal det käraste han ägde i världen.

Rudbeck sade Malla, att hon hade orätt visa sig missnöjd med försäljningen af Thoresta, som hon borde inse vara oundviklig i Silfverstolpes närvarande ställning, då han kanske om några veckor måste med regementet ut till Tyskland. Malla måste blygas och erkänna för sig själf, att det var så; att hon ej borde visa sig så ledsen då hennes man förut hade så många bekymmer – det var ju att öka hans börda, då hon i stället borde dela och lätta den. Beskedligt och deltagande föreställde hennes morbror henne detta.

Den 23 juli gick David bort att tala vid sin köpare och Malla promenerade sin oro på Clara kyrkogård – satt där ensam hela aftonen och mindes gladare dagar då hon ung, älskad, omgifven af vänner, bodde i huset n:o 18 bredvid kyrkogårdsporten. När hon återkom i de små fatala rummen, där hon nu haft några svåra dagar, omtalade Silfverstolpe, att handeln var afgjord – och Malla kunde icke dölja sina tårar och sin farhåga för

den okända framtiden.

Dagen därpå kom Helvig och förde henne till Fahlcrantz' atelier. En lång stund gick hon med Helvig uti dåvarande Kungsträdgården. Han var deltagande och vänskapsfull, bad henne nu vända sin håg och sitt nöje till njutning af konstalster, läsning, estetik – och detta allt hade Malla just velat uppoffra för att bättre passa för sin man!

Följande dag foro Silfverstolpes till Thoresta – nu ej mera deras *hem!* Då de kommo dit om aftonen stodo alla Mallas tjugu kalfvar vid grinden och väntade sin aftonmjölk. Det var vackra djur som lofvade blifva nyttiga; och Malla kunde ej återhålla sina tårar, då hon tänkte på att nu var det förbi med dessa landtliga intressen, som började till någon del ersätta saknaden af större. Redan den 1 augusti skulle den nye ägaren general Bergenstråhle tillträda egendomen – och hvart Malla skulle ta vägen var ännu oafgjordt. Allt detta föreföll henne bra tungt.

Den 1 augusti foro Silfverstolpes till Edsberg – där var gudomligt vackert! Malla skref i dagboken: »Skalden hade rätt: 'hon var född att af sin känsla lida mer än njuta', 'den okända' besannar hans ord». Från Stockholm skref hon till sina Uppsalavänner: »Hvart skall vi taga vägen? Och hvad skall vi taga oss till? – Det vet jag ej, och icke David heller! Om man för sex år sedan sagt mig, att jag skulle vara så *hemlös,* så hade jag aldrig gift mig, *det vet jag!* Ingen plan för framtiden, intet intresse, och ingen bestämd önskan en gång sysselsätter mina tankar som irra utan mål. Detta är en art vegetabiliskt lif, som för ingen del passar mig – men det är ju afgjordt, att motgång är min lott. Då Thoresta köptes, ansåg jag det som en verklig motgång – att jag hade rätt har utgången visat – och nu var det mig också en motgång att det skulle säljas!

Skjöldebrand har begärt afsked från öfverståthållareämbetet, utledsen vid krångel och chikaner. Äfven som teaterdirektör har han haft förtret. I går på Börsen upplästes ett konungens bref som förklarar Sveriges neutralitet med alla makter. Franska arméen avancerar mot Ryssland och ryssarna få stryk – min anti-ryska-pathie njuter däraf!»

Silfverstolpes reste till Uppsala för att där skaffa sig en boning. Där fick Malla anledning att glädja sig åt och beundra Charlotte Posses deltagande och varma vänskap i omsorgen att skaffa dem rum. Professor Gustaf Knös, gift med Alida Olbers, skulle till hösten flytta till Welanders gård på Kungsängsgatan, som Silfverstolpes också sett på och genom byte nu bestämde sig för. Malla såg då för första gången den unga vackra fru Knös, hon var behaglig, men hade något vekt, vällustigt och smäktande som ej anstod Malla. Fin och hvit, fet med sköna blå ögon och pärltänder.

Den 4 september ankommo förnyade ordres till kyrassiärerna att göra sig marschfärdiga. Den 7 står i dagboken: »Den sista natten vid Thoresta: Adieu, Dieux pénates, qui nous ont protégés! Min David for half tio på aftonen! Det ögonblick, då jag hörde hans vagn för *sista gången* rulla bort från detta ställe, som nu i tre år varit vårt hem, gjorde mig ondt!» Malla stannade vid Thoresta, hade lugna, förtroliga samtal i med fru Bergenstråhle, syltade och samlade förråd till vintern i Uppsala.

Malla reste till Stockholm för att där råka sin man. Den 14 september skulle kyrassiärerna klockan nio marschera från Stockholm södra vägen för att från Carlskrona embarkera till Tyskland. Malla ville ännu en gång se sin David, obemärkt af honom; hon uppsteg tidigt,gick med syster Henriette till Gustaf Adolfs torg, där de ställde sig bakom statyns galler, för att se regementet passera – snart kom det och de återsågo ännu en gång, Henriette sin son – Malla sin David! Trumpetens lifvande ljud, tanken på att detta var en utmarsch till krig mot Napoleon – allt upprörde Malla våldsamt, hon var utom sig och ville i sista stund se en skymt af de kära kyrassiärerna, gick hastigt fram öfver torget till bron och uppsteg på trottoaren för att se då regementet svängde förbi Logården. Med möda och plåga kom hon hem – och insjuknade åter, bedröfvad och olycklig!

Flera vänner besökte henne. Skjöldebrand kom en afton, Emilie gick emot honom, han trodde det var Malla och kysste hennes hand. Det gjorde Malla ondt! Hon visste, att han ej velat kyssa Emilies hand. Han var sedan vänlig och förlägen och återkom icke. Helvig, mycket vänskapsfull och deltagande, var hos Malla alla dagar och lånade henne böcker. »Sakuntala» läste hon med stort nöje och Oehlenschlägers »Digte», »Balders död» och »Hakon Jarl». Han lämnade henne ock uti Herders verk öfversättningen af det sköna spanska poemet »Il cid Campeador». I dagboken står: »Gudomligt upplifvande!» Rodriques ädla maka Ximène blef hennes ideal.

Ändtligen efter några plågsamma, sorgliga dagar blef Malla så återställd, att hon med Emilie och hennes dotter kunde återvända till Thoresta, där hennes närvaro var nödvändig för att bestyra om auktion, inpackning och afflyttning, som alltsammans måste ske innan hela det nya hushållet med tio barn hann anlända. Då de framkommo till Thoresta var där fullt! Sex barn med tjänstfolk och hästar voro komna från Piteå, där Bergenstråhles förut bott. Han själf och de öfriga barnen väntades inom åtta dagar. De sista dagarna lågo Emilie och Malla på halm; men ändtligen var allt slutadt och Malla afreste sista september till Uppsala efter att ha tagit afsked af Emilie, som for till Stockholm. Malla fick bo i Henriettes små trefliga rum, där hon i lugn fick hvila ut, men hade tusende bestyr och omsorger att tänka på fastän hon måste ligga stilla, och var glad då hon emellanåt fick vara ensam och vederkvicka sig med läsning, nu hennes *enda* tröst och glädje. »Urania» af Tiedge läste hon med djup känsla och den ledde hennes tankar från jordens småaktiga bekymmer.

Den 9 oktober var Malla så bra, att hon kunde flytta in i sina egna rum på Kungsängsgatan och börja ordna dem. Efter några dagar kom underrättelse, att kyrassiärerna, som kvarstannat i Norrköping, fått ordres att återvända hem öfver vintern. Malla blef innerligen glad och for till Söderby för att där möta David, såg med stor glädje det återkommande regementet, men hon blef åter sämre efter denna lilla utflykt och hade ej stor glädje af en liten supé, som hon tillställt den 24 då hon med David kom till det nya hemmet. I alla fönster brunno ljus och David sade leende: »Här är väl 'la ville och les faubourgs' samlade!» Men tycktes blifva litet flat, att där endast finna de allra närmaste anhöriga med deras barn och ej en gång ett spelparti!

Malla återläste med förtjusning »La nouvelle Heloïse» och skref därom i sina läseanteckningar: »Combien j'ai frémis en rentrant en moi-même aprés la lecture de la première lettre de Julie à S:t Preux aprés son mariage! Combien j'ai rougis en m'avouant l'erreur qui m'entrainait à me permettre d'aimer deux objets! Ah, jamais je ne saurais oublier ces jours d'agitations et de folie – le six et le sept juin 1805! Dieu seul a protégé ma faiblesse, je n'ai aucune faute à me reprocher, mais les circonstances m'ont plus servi que ma prudence – elle etait endormie, égarée! Julie m'a rappelé à moi-même, m'a découvert l'abîme, où pouvait me conduire l'aveugle penchant qui me dominait.»

Mallas hälsa var nu så vacklande, att Silfverstolpe som hade mycket förtroende till en doktor Kræpelin, skref till honom och rådfrågade honom. Kraepelin kom och blef förundrad då han fick se Malla, och sade: »På herr majorens beskrifning om sin hustrus sjukdom hade jag väntat se en mager, blek kvinna, kraftlös och vissnad, och hon är ju full af ungdom och styrka; här måtte snarare vara ett öfvermätt, ett öfverflöd af krafter!» Silfverstolpe sade sedan, att Kraepelin ansett hennes sjuklighet härröra af långsam instängd och kväfd sorg som tärt på hälsan, »men,» tillade David, »Gudskelof jag vet icke, att du haft någon sorg!!»

Carl Gyllenhaal hade nu blifvit adjutant hos kronprinsen. Rudbeck ansåg honom nu på väg att göra lycka och som Hedda gifvit nej åt ett par andra friare, uppmuntrade hennes far själf barndomsvännen Gyllenhaal och han var nu förlofvad med Hedda Rudbeck, sin ungdomskärlek. Hennes mor dolde illa sin förtrytelse öfver, att hennes dotter ej gjorde ett bättre parti, men Hedda var nöjd.

Underrättelserna om den stora franska arméens olyckor i Ryssland, som allt mer spredo sig, bedröfvade Malla; hon hade varit van att med entusiasm följa den segrande arméen, och Bonaparte var hennes hjälte

från ungdomen. En annan oro var, att Helvig begärt kunglig permission och lämnat Sverige utan att taga afsked af någon, utan att ordna sina affärer, – allt lämnade han utan tillsyn och hade yttrat, att han troligen aldrig skulle återkomma. Att råka sin hustru var pretexten till denna hastiga afresa, men den var i verkligheten ett utbrott af missnöje och ledsnad öfver sin ställning och retad ärelystnad. Cardells intriger och lömska konster hade således uttröttat Helvigs tålamod och besegrat hans föresats att ej låta reta sig till något förhastadt steg.

En kväll som Malla var ensam hemma och illamående läste hon i Uppsalatidningen bland nya böcker till salu: Gylfe, Drottkväde, och Agne, tragedi, svenskt original. Det uppväckte hennes nyfikenhet och hon skickade efter dessa böcker, dock med föga hopp att hafva nöje däraf – hon hade vintern förut läst Prins Gustaf, tragedi, också svenskt original och funnit den under medelmåttan. Det var således med verklig förundran som hon redan på första sidan i Gylfe läste de obeskrifligt vackra verserna om Alferna som »höllo den strålande vingen allt för det blixtrande ögonpar» för att ej bländas af Allfaderns ljus, och blef allt mer förtjust af innehållet – så äfven af Agne, hvars gudomliga chörer hänförde henne och återgaf lif och rörlighet åt hennes domnade tankar!

Baron d’Ahlbedyhll läste denna höst högt hos grefvinnan Posse sitt lefverne eller sina memoarer, skrifna af honom själf. Fru Staël, född Necker, ville, att hennes yngste son, Albert Staël von Holstein, en lång, smärt, vacker tjuguårig gosse, skulle fullborda sin uppfostran i Uppsala; han var därför nu inackorderad hos stallmästar Malmerfelt, som var gift med hans köttsliga kusin Anne-Marie Staël von Holstein. En dag före jul som Silfverstolpes gjorde visit hos stallmästar Malmerfelts, kom den unge mannen in och Malla, som var nyfiken få höra honom tala, vände samtalet till honom på franska. Han ingick lifligt däri och tycktes blifva intresserad. Dagen därdå kom han på visit och det roade Malla att hon uppmuntrat honom till att göra flera bekantskaper.

Julafton reste Malla med sin man till Edsberg för att där hos morbror Rudbecks tillbringa helgen. Mallas hälsa var nu bättre och i följd däraf var hon gladare än på länge.

Den 30 december kom grefvinnan Posse (Charlotte Cronhjelm) på några timmar till Edsberg för att råka sin vän Malla. Hon visade henne en ring och anförtrodde henne att hon vore *förlofvad* med Reinhold Blomstedt.

Förlofvad! – Och gubben Posse, hennes man, och gossen Axel, hennes son!! – Det kostade ofantligt på Malla. Hon hvarken kunde eller ville dölja sitt ogillande och sade den hänförda Charlotte, att hon ansåg grannlagenhet och kyskhet för nödvändiga villkor för att kunna högakta en kvinna, att renhet i tanke och handling vore det skönaste och ädlaste hos deras kön. Charlotte Cronhjelm grät bittert, omfamnade henne och sade: »Ack, Malla, var icke så sträng, tacka Gud, att du har en man som du kan älska och döm mig icke så hårdt». Malla eftertänkte, att Charlotte Cronhjelm ung, skön, älskande och älskad, var mera olycklig än brottslig – tackade Gud i all ödmjukhet att ej hafva varit så frestad och att kunna hålla af sin David!

Detta år 1812 hade beröfvat Malla många af sina illusioner och hon kände sig därför vid dess slut mycket fattigare än vid dess början. Först hade hennes förtroende och tillit till den vänskap, deltagande och ömhet, som hittills utgjort hennes högsta glädje i lifvet, blifvit störda genom hennes bästa och första vänners tanklösa hårdhet den 8 februari. Sedermera hade hon genom den liksom tvungna försäljningen af Thoresta, hvars inköp hon alltid ogillat och afrådt, förlorat mycket af sin tro på Silfverstolpes praktiska duglighet, och därefter genom sin sjuklighet gått miste om hoppet att blifva mor. Med alla dessa förluster hade hon dock *en* vinst. Den att vakna till tro, att för alla tidens bedragna förhoppningar finnes en tröst i evighetens oändliga hopp och i förtröstan till barmhertighetens fader.

Årets dagbok slutar med dessa ord: »En betydlig förändring har detta år verkat i mitt sinne och min ställning. Den förra är dock viktigare! Jag började året med bittra känslor öfver tomheten af mitt öde, med

afund mot dem som jag ansåg lyckligare än jag. Sjukdom, missräkningar på människors deltagande, behofvet af tröst väckte mig att söka den i religionens förhoppningar för den ångrande – jag fann hvad jag sökte, och vann därigenom undergifvenhet och mera förnöjsamhet med min lott.»

————

Äktenskap.

1813–1814.

Wort gehalten wird in jenen Räumen
Jedem schönen, glaubigen Gefühl,
Wage du zu irren und zu träumen,
Hoher Sinn liegt oft im kindschen Spiel.

Schiller.

Saktmodets lenhet är *kraft,* och *tålamod* svaghetens styrka.

Gefion.

Detta poem »Gefion» af Charlotte Wrangel tyckte Malla mycket om, särdeles den här anförda versen. Att blifva tålig och mild var Mallas nuvarande högsta önskan.

Vid Edsberg började det nya året. Den 2 januari, medan Malla klädde sig på morgonen, fick hon ett bref från Gustava, som bedröfvade henne outsägligt! Det innehöll underrättelsen, att hennes ungdomsvän Sten Sture, gift med Charlotte Ingelotz, drunknat på svag is på Mälaren strax utanför Krusenberg.

Att denna händelse just skulle inträffa vid hemmanet Morga föreföll Malla särdeles hemskt. Vid detta ställe hade sedan hennes barndom ett dystert olycksminne varit fäst. Hennes mormor hade berättat henne, att en välmående bonde där, som hade två söner och en dotter, skulle på samma söndag göra bröllop åt dem alla tre. De två brudarna och brudgummen voro hemma i Dahlby socken, som ligger på andra stranden af Mälarviken midtemot Morga. Vigseln hade söndagsförmiddag efter gudstjänsten skett i Dahlby kyrka; fadern, Jean i Morga, skyndar sig hem roende för att vid stranden mottaga de på en båt samlade tre brudparen, som roddes af blomsterprydda brudsvenner. Just som han från sin väl uppdukade stuga nalkades stranden för att med välkomstsupen fägna de ankommande, som han såg midt på sjön, uppstod en häftig åskstorm – båten kantrade med brudparen, tärnor och svenner, fjorton personer, hvaraf ingen kunde räddas. Den olycklige fadern utropar: »Finnes någon olyckligare än Jean i Morga!» – I detsamma ser han sitt hem stå i ljusan låga – åskan hade slagit ner. Gubben blef vansinnig.

Där vid Morga upptogs efter några dagars sökande Stures lik.

Rudbecks ville behålla Malla kvar vid Edsberg då Silfverstolpe den 7 januari skulle återvända till Uppsala, men hon längtade till sina sörjande vänner, fick ändå på flera dagar ej se änkan friherrinnan Sture. Professor Åkerman och general Lagerbring hade haft den bedröfliga kommissionen att till henne framföra den olyckliga underrättelsen. Den 12 januari begrofs han. Med sina sex sorgklädda flickor hade den sköna, djupt krossade modern stått kring kistan, då den skulle bortföras.

Den 15 ändtligen orkade friherrinnan Sture emottaga Malla, som innerligen längtade därefter. Hon grät så gärna med de bedröfvade. Malla var nu som oftast hos Charlotte Ingelotz, som i sin olycka blef henne med hvar dag mera kär.

David blef illamående några dagar. Malla läste för honom »La vie de Jean Joachim de Zieten, général de cavallerie au service de Prusse, par m:me de Blumenthal». Den gamle hederlige kavalleristens öden intresserade Silfverstolpe mycket, och det var ett samfälldt nöje för dem.

En dag kom löjtnant Blomstedt, som från arméens flotta sökte transport till Upplands regemente, och gjorde Silfverstolpes visit. Malla kunde ej rätt med denna unge man som afledt hennes vän från den rätta vägen; han föreföll henne fadd, obetydlig, och ej rättvisande en hänförande kärlek. Vacker var han, lång, smärt och elegant.

Den 28 januari står i dagboken: »Illamående, misströstan, saknad af meddelandets ljufhet! Saknad, saknad! Se där mänsklighetens allmänna lott!»

Att Malla nu midt ibland sina första och käraste vänner ändå kände sig så ensam, nedtryckte henne obeskrifligt! Stures olyckliga dödsfall hade ock dragit ett sorgflor öfver det hela – och Malla fann sig ensam med sina tankar och minnet af ett rikare fordom.

Malla var mycket uppriktig mot dem hon älskade och högaktade. Hon ansåg det som vänskapens första plikt och som det största bevis på aktning och förtroende, men det gick ibland ända till obehaglig sträfhet. Claesson, som hon haft så hög tanke om, syntes henne nu ofta underligt inkonsekvent – hon kunde ej tiga därmed, yttrade sig ärligt och persiflerade ibland förargligt. Han kallade henne »Caton le censeur» och Wrangel, som nog ofta haft skäl finna henne alltför tadlande, skrattade med Gustava och Charlotte bifallande häråt; det smärtade Malla djupt och bittert! Från denna stund beslöt hon att tiga, men vännerna nedstego ännu ett trappsteg i hennes tillgifvenhet.

Baron Staël var några gånger hos Silfverstolpes; han intresserade Malla egentligen som son till den utmärkta författarinnan och det smickrade henne, att han tycktes gifva henne företräde framför de andra Uppsalafruntimmerna. Då Silfverstolpes någon gång hade budit sällskap, spelade herrarna kort och damerna sutto vid sina små handarbeten. Det var något tomt och dödt i sällskapslifvet som Malla väl kände, men ej kunde afhjälpa. Niclas Jacobsson lifvade det dock ibland.

Den 26 februari voro Silfverstolpes med flera hos fru Bahr, Henriette Montgomery. Malla fick ett bref från Charlotte Cronhjelm, öppnade det genast, men såg i första raderna, att hennes olyckliga vän nu beslutat att söka skilsmässa från sin gamle man. Denna underrättelse grep Malla så våldsamt att hon medvetslöst utropade: »Ack, min Gud!» Alla ville nu veta orsaken till hennes häpnad – hon kunde, ville, borde ej ännu röja denna hemlighet, men plågades af frågor och måste i tårar lätta sitt bedröfvade hjärta som på mångahanda sätt pröfvades af vänskapen.

»Den 28. Hela dagen hos Wrangels – otrefligt?» Wrangel var kvick, såg lätt det löjliga hos andra, och anmärkte det ofta roligt. Detta uppväckte hos hans barn en lust att klandra och anmärka brister och löjligheter hos andra, vänner, släktingar, äldre och yngre, ingen undantagen, ingen sparades. D'Ahlbedyhlls äldste son Carl Gustaf hade ock samma fel i arf efter sin mor, och ofta voro hans och Anton Wrangels anmärkningar träffande och roliga; man skrattade däråt och därigenom uppmuntrades allt mera denna deras naturliga fallenhet, som var Malla alldeles odräglig och ofta störde det nöje hon eljest kunnat hafva hos och med Gustava.

Malla läste vid denna tid »Exposé de l'usurpation d'Espagne par don Pedro de Cevallos» och skref därom i anteckningarna: »Cet ouvrage démontre l'astuce et l'artifice de cet. homme remarquable, jadis objet de mon enthousiasme. Il m'eu coûte de renoncer à l'idéal que je m'en avais fait – mais il n'y a plus de doute. Il n'est qu'un conquérant égoiste et ambitieux, doué d'assez de talent pour revêtir ses démarches d'un caractère de grandeur et d'héroisme qui fascine les yeux.» Med nöje läste Malla med David uti Ancillons verk »Om konsters och vetenskapers tillväxt uti Italien under Mediceernas tid».

Violspelaren Willman kom till Uppsala från Finland och Ryssland, där han varit en längre tid, hört Rode och Maurer spela viol och mycket uppöfvat sin egen talang. Det var roligt återse denna gamla bekante från gladare tider. Hans ankomst upplifvade musiken inom Uppsala. Ofta var han ock hos Silfverstolpes. Han omtalade den unge Berwald15 som han råkat i Ryssland och som nu förtjuste allmänheten med sin viol. Malla frågade: »Säg mig uppriktigt, hvilken af herrarna spelar bäst, Berwald eller herr Willman?» Han svarade: »Jag kan icke spela som Berwald, hans fiol är som en fågelstämma med oändligt behag och böjlighet – men icke ville jag heller spela som han.»

En afton hos Wrangels spelades kvartetter af Willman, Wennerberg, Ekbäck och von Mehlen, det var den roligaste kväll Malla ännu haft i Uppsala. Isynnerhet glömde hon aldrig en kvartett af Tietz (?) som hon sedan ej mer fick höra. På en musikalisk soaré, som öfverste Hårdh gaf, sjöngs: »Die Capellmeister – schmücket auf das Fest mit Mayen,» förtjusande vackert i Mallas tycke.

Bland de studerande fanns en ung man herr Danelius som lärde italienska språket. Malla fick stor lust att med honom få läsa Tasso och Ariosto, som hon ej rätt förstod, och om möjligt äfven Dante, som hon längtade efter, men hört omtalas som mycket svår.

Den 20 mars reste Silfverstolpes till Edsberg. Mallas hälsa blef åter sämre efter resan, som hon bittert ångrade! Hon var sedan några dagar vid Carlberg hos den goda älskvärda grefvinnan Cronstedt och därifrån på besök i Stockholm hos Emilie, som bodde kvar i de små rummen på gamla Kungsholmsbrogatan där Malla året förut lidit så mycket till kropp och själ. Nu också förestod henne där ett sönderslitande uppträde. Den olyckliga förvillade Charlotte Cronhjelm kom till Malla, besvor henne knäfallande att ej förskjuta henne och begärde råd i frågan om den oryggligt beslutna skilsmässan. Det gjorde Malla innerligt ondt, uppskakade henne och förorsakade åter den spasmodiska frossa, som var en symptom af hennes sjuklighet. Då Malla såg den unga sköna Charlotte Cronhjelm, liflig, öm och danad att älska och vara älskad, att vara maka och mor, och tänkte sig denna varelse förenad med en sjuttiotvååärig gubbe med sin ålders torra tröghet i lynnet, tänkte sig henne omgifven af frestelser – utan stöd mot sig själf under kärlekens förtjusande lockelser – så kunde Malla omöjligt strängt och kallt bemöta henne! Det enda Malla tyckte hade bort kunna vara Charlotte ett skydd, ett värn mot hennes eget hjärta, var hennes barn – den lilla vackra treåriga Axel, hittills hennes afgud, nu nästan glömd för en lifligare känsla! Detta gjorde Malla innerligt bedröfvad; Charlotte Cronhielms ställning var henne en stor sorg. Nu rådplägade Charlotte och Malla om hvart den stackars Charlotte skulle taga vägen under skilsmässan – på ett år kunde hon ej gifta sig med Blomstedt. Gärna hade Malla velat erbjuda henne en fristad hos sig – men – hela Stockholm skulle nu tala om henne och hennes historia, det var svårt, och hon kände sig ej mera så väl kunna trifvas med Charlotte ehuru ömt medlidande hon hade för henne. För David omtalade Malla nu hela förhållandet, som nu ej längre var någon hemlighet. David sade strax: »Tag du henne till dig i Uppsala, söta Malla, vi skola ej öfvergifva vår olyckliga vän!» Innerligt rörd och tacksam var Malla öfver Davids ädla, skonsamma öfverseende med den stackars Charlotte. Dagboken säger: »Min gode ädle man! Så oförvitlig i sitt eget uppförande, så billig i sina omdömen om andra, så god mot den olyckliga!»

Malla återläste med stort nöje Voltaires tragedie »Tancrède» för att sedan få se mademoiselle Georges16 från Théatre français, som denna vinter var i Stockholm med en fransk trupp, gifva Aménaides roll. På detta spektakel såg Malla fru Staël och hennes dotter som mycket intresserade henne. Hon skref därom i sin dagbok: »La contenance de la mère me semblait celle d'une personne qui scrute les régles de l'art et de la nature pour juger du mérite de la représentation, et celle de la fille d'un coeur novice qui ne consulte que ses sentimens pour juger le poëte et les acteurs. M:lle Georges me parait sublime par le jeu de sa physionomie et ses attitudes parfaites, sa déclamation est quelquefois d'une verité parfaite, mais pas toujours naturelle. Il me semble que l'art lui a appris à exprimer des sentimens inconnus de son coeur, elle exprime mieux la fierté et la passion que la tendresse et la bonté. Elle étonne, elle émeut, mais elle ne touche pas. Après

Tancrède on a donné »Caroline ou le tableau», charmante petite pièce fort bien éxécutée. Ce spectacle m'a fait un plaisir inexprimable. J'ai vu de loin mon ancien ami Brelin – je ne le revois jamais avec indifférence!»

Med grefvinnan Cronstedt såg Malla Målarakademiens exposition med lifligt nöje. Målaren Fahlcrantz' sköna taflor förtjuste henne och hans brors, dekorationsbildhuggarens blommor i trä beundrade hon mycket. Hon var sedan hos sina forna grannar, de olyckliga Possens. Gubben var djupt bedröfvad och önskade, att Silfverstolpes efter hans död, som efter denna hjärtesorg ej kunde dröja länge sade han, ville åtaga sig den öfvergifna lilla Axel. Det gjorde Malla ondt i själen!

Malla var en hel dag hos Skjöldebrands, som nu bodde i Keijserska huset vid Röda bodarna. Där var lycka och trefnad! Om aftonen var hon med dem och hörde Bernhard Rombergs konsert med stort nöje: allt var likväl stördt och förbittradt genom sorgen öfver Charlotte Cronhjelm.

David kom från Uppsala och nu flyttade Malla med honom till staden och bodde där i franska värdshuset på Regeringsgatan med Hedengrens, som sedan några veckor varit i Stockholm. Det lyckliga paret, egoister, fördjupade i egen sällhet och sorglöshet, voro ej så milda i sitt bedömande af Charlotte Cronhjelm och tycktes ogilla förslaget, att hon skulle tillbringa ett år hos Silfverstolpes.

Med Charlotte Ennes och M. H. A. såg Malla Racines »Iphigenie» hvari m:lle Georges spelade Clytemnestra. Dagboken säger: »Kanske den förträffligaste af alla franska tragedier. Det största nöje i världen vore att se denna pjäs väl spelad af jämngoda skådespelare, med samma talang och fullkomlighet som m:lle Georges uti Clytemnestras rol. Jag glömmer henne aldrig! Huru hon uttrycker stolthet, vrede, moderskärlek, afsky! Hon var sublim, då hon omfamnade sin dotter, tycktes vilja beskydda henne för hela världens anfall, då hon afhörde Ulysses' berättelse, då hon påminde om Atreus' gästabud och solens stannande i sitt lopp!»

Dagboken: »4 april. Skjöldebrands! Charlotte Ennes satt där så söt med sitt sofvande barn. Den lycklige fadern inkom och betraktade dem. – Vacker syn – och *ljuf för mitt hjärta!* Jag gick till min syster Ulla – äfven hon satt med sin gosse i knä – han betraktade mig med stora mörkblå ögon – en skön pojke! Ulla sade: 'Kära Malla, alla tycka att denna gosse är mera lik dig än mig!' På vägen därifrån råkade jag gubben Posse, som djupt rörde mig då han sade: Hon är nu icke mera *min* Charlotte! Men Gud välsigne henne! Var henne en trogen vän och rådgifvare – hon är så svag – öfvergif henne icke – och jag skall i döden välsigna er!»

Efter ett förtroligt samtal med Charlotte Ennes, hvari denna omtalat sin omvårdnad om en familj, som hennes man var skyldig att försörja, skref Malla i dagboken: »Hur litet man kan bedöma det *verkliga* af människors ställning och deras *sanna* värde! Gärna vill jag finna fullkomlighet där jag ser stora och älskvärda egenskaper – men beständigt finner jag att mycket fördunklar dem! Goda, beskedliga mot andra äro de nog, de stackars människorna, men inkonsekventa och utan följd af grundsatser äro de alla! Min David är en af de konsekventaste och mest aktningsvärda människor jag känner, o! måtte jag kunna blifva honom värd!»

Kyrassiärerna fingo marschordres. Som Malla året förut erfarit att de blifvit kontramanderade, hoppades hon detsamma nu, men Silfverstolpes måste förr än ämnadt var återvända till Uppsala. För sina vänner berättade Malla nu om de nöjen hon haft i Stockholm; hvaribland hon dock mycket saknade att ej hafva fått se fru Händel-Schütz,17 som visat sig i de af lady Hamilton i Italien inventerade attityder och draperade föreställningar efter antiken och däri varit alldeles förträfflig. M:lle Georges' spel ville hon nu oekså beskrifva för Charlotte och Gustava, men hon blef så hänförd däraf, att hon fick hjärtklappning och mådde illa, och erfor åter huru svårt hon hade att styra sina våldsamma sinnesrörelser.

Orderna voro denna gång bestämda. Henriette Bahrs tredje son skulle nu som volontär medfölja kyrassiärregementet. Den 26 april på förmiddagen afmarscherade Lifregementets kyrassiärer. Henriette och Malla stodo i ett fönster vid gästgifvargården för att se dem. David kysste på sin sabel, innan han med den vinkade farväl till sin hustru, som var rörd men bibehöll sans och fattning.

Sedan nu David var borta på obestämd tid, hade både han och Malla funnit svårt för henne att i en stad, där hon ännu var mera obekant, taga till sig en frånskild hustru af ett så tvetydigt rykte som Charlotte Cronhjelms nu tyvärr blifvit. Malla hade ännu ett hopp att möjligen Charlotte skulle afstå från skilsmässan och vårda den stackars gubben, hvars maka hon nu varit i åtta år, och sin lilla gosse de få år Possen ännu kunde lefva. Malla tillskref Charlotte så bevekligt hon kunde i detta fall.

Med förtjusning läste Malla »Regulus», tragedi af Colin. »Man kan ej läsa den utan att känna en förbättrad vilja och blygas måste man att med otålighet bära motgången, då man läser detta stora efterdöme af självförsakelse och själsstyrka. La Fontaines roman »Den fattige landtprästen», läste hon med nöje och Oehlenschlägers »Aly och Gulhundy». Uti »Poetisk Calender», för 1813 tyckte hon särdeles om »Allegro och Adagio», som börjar den och »Svensk Litteraturtidning» började intressera henne.

Nu var Malla ensam – så ensam hade hon aldrig varit; men hon kände det mindre ödsligt än mången gång förr, då hon varit omgifven af fler. Hon älskade nu odeladt sin David, hade ett så bestämdt mål för sina tankar och förehafvanden att väl sköta hvad *honom* tillhörde, sin egen hälsa inberäknad; detta gaf ett lugn åt hennes vilja, ett hopp, en *framtid* i hans återkomst, som spred intresse öfver allt som förefallit henne likgiltigt. Att tillbringa dagarna hos den goda grefvinnan Posse, Christina Bielke, var Malla ljufligt, det påminde om ungdomsdagar, om mormor! Den lifliga världskunniga Niklas Jacobsson råkades ofta hos grefvinnan Posse, Malla talade gärna vid honom och var glad åt den vänliga uppmärksamhet han alltid visade henne. Han var nu den, hvars sällskap roade henne mest af alla hennes manliga bekanta. Till gymnastikslutöfningen blef Malla till sin förundran bjuden af en ung herr Bernhard Beskow, som hon blott sett ett par gånger.

I dessa dagar var fru Staël i Uppsala och man hörde blott talas om henne och hennes yttranden. Hennes äldste son, August Staël, och dottern Albertine, sedermera duchesse de Broglie, voro med henne; den yngre sonen Albert, som var i tjänst vid Lifregementets husarer, var redan på marsch. Den 27 maj var fru Staël hela eftermiddagen hos Malmerfelts och Malla med många andra ditbjudna. Det roade Malla obeskrifligt. Jacobsson som gammal bekant af fru Staël, sedan han under början af revolutionen varit legationssekreterare hos hennes man, då svensk minister i Paris, följde henne öfverallt. Sedan de närvarande damerna blifvit presenterade för den främmande frun, satte hon sig i soffan bredvid grefvinnan Posse och sade åt henne: »M:me de Silfverstolpe a une physionomie bien spirituelle et bien prévenante!» Sedan steg hon upp och talade med Malla, frågade efter hennes familjenamn och sade då hon hörde Montgomery: »Madame, vous avez un nom bien historique».

Malla skref i dagboken: »Roligt att få se detta génie! Hennes artighet mot mig smickrade mig alltför mycket och animerade mig ock att smickra henne. Kanhända glömde jag att nog *höra* på henne, emedan jag själf ville låta *höra mig* – dumt!! Jag kunde dock motstå bjudningen att i morgen följa med henne till Dannemora. Fru Staël gaf mig sin lilla bok: 'Reflections sur le suicide'. Hennes dotter ser anspråkslös och självsvåldig ut, hon talade mycket med de andra unga flickorna som mycket tyckte om henne. Sonen August Staël var mycket hygglig. Monsieur de Rocca, intressant vacker med sitt lidande utseende. – Jacobsson var ej vid godt lynne. Kanske kände han sig fördunklad. Den goda gubbens fåfänga kan dock ej rätt öfverskylas af hans goda hjärta och bildade hufvud.»

Hittills hade Malla allt hoppats, att kyrassiärerna icke skulle gå öfver hafvet; underrättelsen genom bref från David att de nu verkligen voro afgångna, kändes som ett nytt afsked. Saknad och fruktan, hopp att han

skulle få tillfälle att utmärka sig, exalterade till det högsta hennes tillgifvenhet för honom.

Den 5 juni for Malla i vackert väder till det gamla kära Edsberg, där nu Hedda Rudbeck var ensam, medan föräldrarna voro på Tidaholm i Vestergötland. Det var Malla obeskrifligt godt att vakna vid Edsberg. Hon slet sig dock därifrån för att fara in till sin olyckliga vän, som ännu bodde kvar hos gubben Posse, men just denna dag ämnade flytta ifrån honom och sin lilla gosse till Blomstedts mor, som bodde midt öfver gatan. Det var således *sista* middagen, som Malla nu oförmodadt kom att dela med dem! Gubben visste ej ännu, att hans för detta maka samma afton ämnade öfverge dem. Malla fann nu hela detta brustna förhållandet så hemskt och sönderslitande, att denna dag blef en af de sorgligast svåra hon kunde påminna sig. Ingen orkade hvarken tala eller äta, blott lilla Axel, vacker som en nyfjädrad ung fågel, var glad och språksam och anade ej att hans mor skulle lämna honom. Gubben sade åt Malla: »Ack, om jag finge skänka er denna gosse!» Innan Malla gick därifrån kom assessor Adlerbrandt, som handhaft allt det lagliga i formaliteterna och nu skulle uppsätta konventionen om gossens framtid. Adlerbrandt var glad, artig, *belåten* med sina förehafvanden – Malla fann det ohyggligt svårt – och gick gärna därifrån. Adlerbrandt ville hjälpa henne med kappan – hon skyndade att ensam påtaga den, sägande: »Nej, jag tackar, jag behöfver ingen hjälp!» – »Gudskelof,» tänkte hon med upprördt och tacksamt hjärta, och gick med obeskriflig känsla af medlidsam smärta och fasa för sista gången från dessa människor, med hvilka hon förr framlefvat så lugna, trefliga dagar!

Den sista juni marscherade de två kvarblifna skvadronerna af kyrassiärerna från Edsberg, där de varit inkvarterade öfver natten; de skulle nu gå till Ystad och därifrån embarkera. Det var Malla bra rörande att se dem afgå! Hon skref i dagboken: »Ack, jag ville dock icke hafva en man som ej hörde till detta stånd, som så mycket intresserar mig. Det osäkra, självuppoffrande i deras bestämmelse har något som talar till mitt hjärta, självfva trumpetens ljud hänför mig! Kanhända är det blott inbillningens prestige – men den är medfödd hos mig.»

Malla hade trefliga lugna dagar vid Edsberg. Hennes tant, friherrinnan Annette Rudbeck, innerligt söt och älskvärd, då hon var frisk och vid godt lynne, var sådan naturen danat henne utan tillblandning af konst eller eftertanke. Vid Skansen hos Gisiekos råkades oförmodadt en af Mallas första ungdomsbekanta, numera bildhuggaren professor Göthe, som denna vår hemkommit från Italien, där han varit flera år. Han var vänlig och artig – talade liksom tillfälligtvis om Sollentuna kyrka med Hedda och sade: »Där är myckert vackert; jag har aldrig kunnat glömma en dag som jag var där som gosse 1795. I Rom tänkte jag ofta på den dagen. En gång måste jag i kyrkboken i Sollentuna efterse *hvilken* dag det var, ett nytt orgelverk invigdes då af Rosén.» Han såg på Malla som rodnade, ty hon mindes nog hvilken dag det var! Hedda frågade henne sedan hvad det var för hemligt förstånd mellan henne och den främmande professorn. Hans trogna minne af denna lilla ungdomsepisod,18 nästan rörde Malla. Professor Göthe var henne aldrig likgiltig, ty hon såg alltid, att han icke glömt henne.

Hedda Rudbeck hade ofta bref af sin fästman, Carl Gyllenhaal, som hon obeskrifligt älskade. Han var då vid Värmlands jägare och var med regementet på norska gränsen, där man fruktade anfall från Norges sida. Henriette Montgomerys andra son, Otto Bahr, var löjtnant vid Gyllenhaals kompani. De bodde i granrishyddor. Kompaniet hade uppsatt en stor och rymlig hydda åt sin kapten och Otto Bahr hade öfver ingången uppsatt namnet *Hedvigsborg*. Därifrån daterade nu Gyllenhaal sina bref och det roade hjärtligen Hedda. Hvarje afton samtalade hon med Malla genom fönstren, då hennes var just nedanför Mallas och hvarje morgon skulle Malla hälsa på Calles porträtt som Hedda genom det öppna fönstret visade henne, och likaså taga godnatt om kvällarna. Själf kysste Hedda tusende gånger det kära porträttet. Malla fann henne så lycklig i sin glada hoppfulla kärlek och kom ihåg huru litet lycklig hon själf varit under sin förlofningstid, då hon just bebodde samma rum som nu var Heddas.

Rudbeck ville fira sin dotter Heddas födelsedag den 26 juli och uppdrog åt Malla att utföra det. Hon uttänkte det så, att sällskapet skulle på eftermiddagen af Emilie bjudas på kaffe till Malenelund; därifrån Hedda af sin mor skickas hem till Edsberg, men där finna hela huset låst och tomt och när hon då återvände till Malenelund skulle ock där vara stängdt och hela sällskapet försvunnet. Blott en blomsterströdd gångstig skulle leda henne till skogen omkring Väderkvarnsbacken, där några jägarhorn hördes på afstånd. Stigen skulle föra henne till höjden, där man har den sköna utsikten öfver Edsviken och där en granhydda med namnet *Carlsborg* skulle vara uppsatt. och där skulle hon finna de två bref från hennes Carl, som kommit till denna dag. Ingen skulle synas, förr än hon i fred och enslighet fått läsa sina bref och tänka på sin vän – först sedan skulle sällskapet samlas i hyddan och aftonvarden där serveras. Detta projekt gillades ej af tant Annette, som fann att Carl Gyllenhaal spelade för stor roll däri. I Thurelund uppsattes dock en granhydda. Rudbeck själf lät ditsatta *Carlsborg* och sällskapet, alla utklädda till negrer, kom på båtar och enleverade dagens drottning.

Gustava Rudbeck skref till Malla: »Stralsund 16 juli. Jag hoppas du fått mitt förra bref från Duwitz, där vi voro fjorton dagar för att andas frisk luft; där hade jag ock mera ledighet att skrifva, ty här bo vi mycket trångt. Din man har jag sett helt kort, trupperna förflyttas beständigt, detta rörliga lif lär anses nyttigast både för landet och politiken, ty då regementen ständigt hvimlar tyckes antalet större. Stilleståndet säges vara förlängdt till den 12 augusti; därmed sparas blod ännu några dagar, men Gud vet till hvilken nytta! Jag ville här hos min kära Jacquette afvakta stilleståndets slut, men vet ej om det blir mig möjligt, ty jag bör komma hem. – Jag hoppas du slår den finska resan ur hågen och styr kosan åt väster! Då jag med Guds hjälp visst kommer hem till hösten, vore det mig en stor tröst och glädje att få ha dig hos mig! – Fru Staëls son, den du sett i Uppsala, hette Albert tror jag, han begärde och fick fjorton dagars permission att resa till Doberan i Mecklenburg. Där spelade han med en rysk officer, kom i gräl, duellerade och blef så halshuggen, att han dog inom två minuter. Carl Anckarsvärd, den stolte präktige unge mannen är hemskickad; han har velat vara rådgifvare, men detta tredje exempel lärer väl nu förtaga all håg att göra försök i den vägen. Åtminstone har det här verkat tystnad, ty ingen öppnar sin mun för att undra hvad man tänker, hoppas eller fruktar. Ett slags lugn har det verkligen verkat, ty förut skrämde alla hvarann. Man kan hafva nog af egna tankar utan att belastas af andras! Så ljuft det är att meddela sig när man är glad eller sorgsen, så farligt och svårt är det i allmänna calamiteter.»

Den sista juli gjorde hela sällskapet från Edsberg en rolig utflykt; man åkte förbi Ulriksdal, som Malla alltid tyckt så mycket om, den vackra vägen förbi Bergshammar och Tivoli åt Ålkistan, Frescati och genom Djurgården till Djurgårdsspektaklet, där de sågo »Prins Thekeli eller belägringen af Montgatz»,19 en effektpjäs, som gjorde stort intryck på alla; lilla Otto Wrangel, då nioårig, var alldeles utom sig!

Med plåga och villrådighet lämnade Malla Edsberg dagen därpå, for in till Stockholm och därifrån till Dalarö för att där få saltare bad än i Edsviken. Hon lefde vid Dalarö ett idyll-lif, satt ute och arbetade från morgon till kväll, åt mjölk, grönt, bär och strömming som man själf fiskade, ömsom stekte eller rökte, intet kött förtärdes mer än om söndagarna. En gångstig uppröjdes åt henne där hon två gånger om dagen badade, ibland då vädret var kallt och blåsigt var det motbjudande, men hälsan eller döden, tänkte Malla och störtade sig i vågorna. Det bekom henne förträffligt!

Malla hade med Silfverstolpe, innan hans afresa, rådslagit om att fråga Wrangels om de ville anförtro dem deras yngsta barn *Tönnes* då han blefve två år gammal, han var blott ett. Sedan hade gamla Posses önskan angående lilla Axel Posse gjort Malla villrådig, men hon tyckte, att man först borde söka göra allt hvad man kunde för sina närmaste anhöriga, att det var naturens ovillkorliga plikt, och att Wrangels nog behöfde hjälp med sina många barn. Å andra sidan fruktade hon mycket olika åsikter i uppfostran mellan henne och Wrangel och de stora skiljaktigheter dem emellan i allmänhet. Hon var rädd att, boende inom samma stad, kunde detta gifva anledning till oberäkneliga ledsamheter.

Madame Cottins »Elisabeth» i svensk öfversättning läste hon med stort nöje och »Albert eller Urnan i den ensamma dalen», af friherre Bilderbeck, och med förtjusning Schillers »Maria Stuart».

Änkedrottning Sophia Magdalena dog i denna månad och allmän sorg bars efter henne i sex månader.

Den 14 september for Malla till Edeby, där hon med vänskap och glädje emottogs af sin gode svåger Lasse och hans lifliga, ofta rätt roliga hustru. Edeby tyckte Malla obeskrifligt om, det var bland de ställen, som allramest behagade henne. Mot aftonen den 15 ankom posten – den medförde ingen utanskrift från David, men Malla upptäckte med obeskriflig känsla A. F:s handskrift på ett bref till henne. Uti ett annat kuvert funnos tre bref från Silfverstolpe. Med glädjetårar smög Malla sig ensam ned till sjöstranden och läste där de kära brefven Lyckligare hade Malla aldrig varit! Och denna ljufva stundens minne tröstade henne sedan i mången ledsam stund. Att så med välvilja och kärlek se sig ihågkommen af de två män hon mest älskade och den tredje, Lasse, som också i unga år så hjärtligt intresserat henne, han var henne nu en god, öm, deltagande bror. Hon kunde ej sofva af glädje, af känsla utaf sällhet, tacksamhet, kärlek! Den lyckligaste natt i hennes lefnad!

Mallas största sällhet på jorden gafs henne alltid af *bref!* Hon hade ett enkom skrin, hvari hon sedan 1805 förvarat Skjöldebrands bref, de hade sålunda bibehållit sin egna *lukt* och hon öppnade aldrig detta lilla för henne dyrbara skrin utan att känna en illusion af hans närvaro. Det följde henne alltid. I fordna tider hade det varit hennes mormors juvelskrin; i senare förärades det åt Mallas yngsta systerdotter Ava Wrangel.

Återkommen till Uppsala led Malla af villrådighet om hon skulle företaga den långa resan till Kaflås, dit Carl Gyllenhaal tillbudit sig att föra henne och dit hennes moster så ifrigt budit henne. Dagboken den 23 oktober: »Min böjelse var till börja med mot denna resa. »Animal d'habitude» vill jag helst förblifva där jag är, men det skulle göra mig godt att en gång bryta denna sinnets lättja! Med Henriette följde jag till Söderby i skönt väder och väglag – allt tyckes befrämja resan – men Calle kommer väl ej, och den är ej mer att tänka på!

»På eftermiddagen kom han dock, den gode Carl Gyllenhaal; hade varit i Uppsala, sett min inpackning, ordnat att vagn och saker skulle komma efter; han har gjort denna afväg endast för min skull, uppoffrat en dag som han kunnat vara kvar hos sin Hedda – denna vänlighet tillvinner honom hela min erkänsla – jag måste resa! Den 26. I dag får jag återse moster efter fem och ett halft års frånvaro! I dag är också ett halft år sedan min David lämnade sitt hem!»

Carl Gyllenhaal afreste, efter en dag till norska gränsen. Malla återfann Gustava Rudbeck lika älskvärd, ädel, upplyst och förståndig. Hon anförtrodde Malla, att förlofningen nu vore afgjord mellan hennes äldste son Fredrik Essen och hennes styfdotter Anne-Sophie Gyllenhaal. Malla tyckte det borde vara ljufligt för deras samfällda mor, som också var nöjd därmed, ehuru hon kanske kunnat ha skäl önska, att hennes son fått någon förmögenhet med sin hustru, hvilket också husets ställning väl behöft. Kaflås är ett stort gods och ett slags fideikommiss inom Essenska familjen. En af sönerna, ej nödvändigt den äldste, skall utlösa sina syskon efter en med dem öfverenskommen summa och behålla egendomen. Som Gustava Rudbeck för att honorera sin andra mans förbindelser uppoffrat nästan allt hvad hon ägde, hade hennes barn intet annat att vänta än sitt fädernearf, som ännu var i skuld till deras faders, Reinhold Essens syskon, för utlösen af deras lotter i Kaflås.

Sophie Gyllenhaal var vacker, mycket behaglig, musikalisk, spelade väl och smakfullt fortepiano och sjöng därtill med en liten, men angenäm röst. Hon var högst älskvärd och intagande då hon var vid godt lynne, men hon var ojämn och syntes ibland nyckfull. Då satt hon och teg hela dagen och såg missnöjd ut, som också inverkade på andra, ty hon var en af dessa öfverlägsna naturer, som alltid utöfvar en förunderlig makt på hela sin omgifning. Hennes styfmor brukade säga: »Då Sophie är glad är det solsken öfverallt och då hon

mulnar blir det tungt!» En tredje kvinnlig varelse gick där emellan dem medlande och fintlig att undanrödja hvarje disharmoni mellan dessa båda som hon ömt älskade; båda begrep hon väl och bedömde rätt. Ottiliana Palmstierna var då 21 år gammal, lång och smal med de skönaste mest själfulla bruna ögon, svart hår, den vackraste mun med små hvita jämna tänder. Hon var dock icke vacker, hennes hy var gulaktig, det mjuka håret tunt och platt, gestalten gänglig och utan grace utom i de vackra långlagda händerna med de mjuka fingrarna. En gammal fröken Gyllenhaal, syster till salig öfversten, hörde ock till hvardagslaget vid Kaflås, ett original genom sin västgöta-dialekt och sitt bondaktiga väsen, den allra största kontrast mot den bildade, behagliga och majestätiska Gustava Rudbeck.

Underrättelsen om bataljen vid Leipzig kom med posten den 2 november och uppfyllde Mallas tankar. Dagboken säger: »Lyckligt för det allmänna, kanske förebud till den efterlängtade freden, men huru många enskilda lida af förluster!»

Orolig och ängslig kunde Malla ej sofva och grät ofta om nätterna. Hennes kammarpiga Stina låg i samma rum, oroades däraf i sin sömn och moraliserade Malla, som önskade sig vara fri från detta besvärliga vittne till hennes sorg. Sophie Gyllenhaals musik var det enda som verkade välgörande på hennes sinne. En liten visa blef henne oförgätlig:

Ils ne sont plus les jours que ma constance
Jusqu'au tombeau devait me conserver –
Le bien perdu n'est plus que souvenance
Mais comment vivre et pouvoir l'oublier etc.

Med den allra häftigaste längtan väntades posten onsdagsoch lördagsmorgnar. Malla kunde ej sofva natten före, utan var tidigt nere i förmaket utanför sängkammaren, där hennes moster själf alltid öppnade den efterlängtade postväskan, som lik Pandoras ask ofta innehöll ämne till mycken oro, men ändå medförde hopp.

Charlotte Cronhjelm skrifver den 7 november: »Jag kan ej nog tacka dig för dina bref, de förljufva min enslighet och förnya min lust att meddela mig till den *käraste* af mina vänner. Min vän, min fästman är också svartsjuk däröfver till en grad som oroar mig, då min innerligaste önskan vore, att *du,* min käraste vän, och *han,* som utgör hela min framtid, en gång skulle blifva förtroliga vänner. Du känner min uppriktighet och min häftighet. Du kan då föreställa dig huru mycket han lidit af ditt ogillande af vår förbindelse, han säger och skrifver alltid: om du blott älskar mig hälften så mycket som du håller af Malla, så vill jag inför Gud svära på, att vi skall blifva det lyckligaste par på jorden, men så länge *hon* icke gillar ditt val blir jag aldrig så älskad som jag önskar, och som jag älskar dig – och jag tror, att han har rätt! – Adieu, Malla! hvarken min älskares ömma, trogna, lifliga och grannlaga kärlek, eller hoppet att snart återfå min son, eller tron att Gud värdes af nåd förlåta den ångerfulla, kan ändå stilla ångerns brännande smärta inom ett hjärta, som var danadt att älska dygden, men som aflägsnat sig från pliktens väg! Tanken att mitt fel möjligen har förorsakat den farliga sjukdom som påskyndar en mans död, hvars ålderdom jag lofvat förljufva, hvars ögon jag bort tillsluta, är ett grufligt spöke, som kommer att förfölja mig äfven i lyckligare dagar. Adieu! trofasta vän, alltid vördad, alltid tillbedd – en enda gång ej åtlydd!»

»Zauberring» af Fouqué hade Ottiliana Palmstierna fått från sin äldsta bror, som låg sjuk i Berlin af en blessyr i hufvudet som han fått vid Roslau. Malla läste denna vackra roman med det lifligaste nöje, vanligen vid ackompangemang af Sophies fortepiano; det värmde och upplifvade henne. För sig själf läste Malla af plikt den gamla svenska originalromanen »Adalrik och Göthilda» af Mörk för att följa sitt eget lands litteratur, men fann den ledsam. Däremot läste hon med största nöje och beundran Schillers »die Braut von Messina», som hon fann vara den mest fulländade af den store författarens tragedier och »Torquato Tasso» af Goethe, som för hvarje gång hon läste om den blef henne kärare och mer beundransvärd. Högt för moster

läste hon »Irma» af m:me Guénard.

En dag kom assessor Odhelius, ortens förnämsta läkare, till Kaflås. Han ansågs som en utmärkt man, kvick och original, och den uppmärksamhet han visade Malla smickrade henne och det fägnade henne hjärtligen, då han sade att han rätt väl kände henne förut genom deras samfällda vän David Wilhelm Lilliehöök, som han omtalade med den största aktning och vänskapens entusiasm. Vid Göta kanal var nu Lilliehöök Platens förnämsta hjälp och ombud. Allt detta var glädje för Malla.

Nästan med farhåga kände Malla, att Ottiliana Palmstierna med hvarje dag blef henne kärare – hon ville ej hafva några *nya* vänner – hon ville blott lefva för de gamla älskade! Det var dock redan för sent och de blefvo med hvarje dag förtroligare vänner. För Malla uppgick en ny dag, ett nytt lif, och denna unga vän, som hade alla de egenskaper hon mest värderade, fäste hon sig vid med en moderligt systerlig kärlek, som gaf lifvet nytt behag och ett lifligare intresse än det haft ända sedan hon måst nedsätta sin känsla för Charlotte Cronhjelm. Ottiliana omtalade hela sin barndoms och ungdoms historia och Malla förundrade sig icke mer öfver hennes mogna förstånd, hennes fina känsla, hennes bildade erfarenhet.

Fredrik Essen var nu hemkommen från norska gränsen, där han legat med regementet, Lifregementets husarer. Det var en glädje att se honom och hans fästmö tillsammans. En dag kom man att tala om människors värde i allmänhet, och Malla yttrade sig något bittert och misstroende. »Ack, du stackare,» sade Gustava Rudbeck, »är du ännu där! Man har tre epoquer i sitt förtroende till människor. I den första lyckliga tror man alla om godt; erfarenheten kommer och nedslår en, så att man måste akta sig att icke misstro och tyda allt till det värsta, till dess man hinner längre i lifvet och erkänner, att de flesta äro dock mera goda än onda, och att man oftare har skäl att beklaga än fördöma. Du, kära Malla, hör jag, är i det svåra andra stadiet och jag önskar dig att snart hinna det tredje lugnare och mera tröstande.»

Malla läste denna tid Suétones »Douze Césars», fransk öfversättning. Hon tyckte i senare år, att konung Carl Johan som regent hade likhet med Suétones beskrifning af kejsar Vespasianus. Carl Gyllenhaal, för hvilken hon omtalt det, hade en gång då han jämt omgaf konungen, kommit att tala därom, och kungen befallde honom då att läsa Vespasiani lefverne högt för honom.

Julen blef treflig och lugn. Carl Gyllenhaal kom äfven till Kaflås. Han var ganska hygglig – Malla måste erkänna det, ehuru hans ytliga lättsinnighet ofta ingaf henne misstroende. Vänlig och behaglig var han och sin Hedda innerligen tillgifven.

Dagboken säger: »Tankar på det slutande året. Min hälsas förbättring är ett ljuft minne däraf. För öfrigt har saknad öfver min Davids frånvaro mest utmärkt detta år, som eljest framflutit tämligen lugnt och utan smärtande förluster!»

*

1814. Intet bref från David! Det oroade och bedröfvade Malla. Om Skjöldebrands affär vid Bornhöft mot Danskarna läste hon i avisorna och kom därvid ihåg hans önskan att som Schillers Max Piccolomini få sluta sina dagar i en kavalleriaffär. Men han var nu lycklig far och make, lycklig och ansedd medborgare i sitt älskade fosterland, nu önskade han väl helst lefva!

Familjelifvet vid Kaflås, det sköna förhållandet mellan matmoder och tjänstfolket, mellan herrskap och underhafvande, var vackert och godt att se. Den dagliga, stundliga välviljan, som spridde trefnad och förädling genom goda efterdömen, upplyst välgörenhet, hjälp och uppmuntran till hvarje medlem af det stora godset som bestod af flera hundra personer, var en syn som djupt och innerligt fröjdade Malla, och gaf verklighet åt det ideal hon från sin barndom och första ungdom uppgjort om en landtlig husmoders kall och plikter. Därtill ansåg hon sig egentligen ämnad och det var hennes önskan att kunna så använda sin lefnad

till andras väl. Däremot saknade hon vid Kaflås det poetiska element som blifvit henne ett behof, hon visste själf ej huru, men som hon saknade där det ej fanns. Endast hos Ottiliana fanns det rikt och mångfaldigt.

Franzéns vackra tal om »Svenska drottningar» återläste Malla med stort nöje, och Tassos »Aminta» på italienska; äfven en liten god roman; »Les trois femmes» af l'abbé de la Tour.

Malla måste nu börja tänka på sin återresa till Uppland dit nödvändiga affärer återkallade henne till början af februari – det var henne så hemskt tänka på den långa ensamma vinterresan! »Om aftonen den 23 januari kom Fredrik (Essen) från Mariestad – berättade om fred med danskarna, om utbyte af Norge mot Pommern; glädje, hopp om fred, vunna fördelar. Moster, ledsen åt Pommerns afträdande, störde min glädje!» säger dagboken. »Den 26. Vaknade med tanken att det var sista dagen jag tillbragte hos min goda moster i en treflig familjekrets. Moster! Ottiliana! Jag skall lämna er, ni, de enda som på flera år låtit mig njuta af ett rätt förtroligt hemlif! Ack, hvad kan ersätta det!»

Det var en stor uppoffring att lämna Kaflås, men hon tyckte sig böra vara tillstädes för att uppbära Silfverstolpes lön, försälja säd, bestyra om räntors utbetalande m. m. Hon hade ingen till hvilken hon med fullt förtroende kunde vända sig om bistånd i dessa angelägenheter.

Dagboken den 27. »Moster och Sophie följde mig till Sköfde, där vi åto frukost hos gamla tant Stina Braunerhjelm, fru Tillée. Hastigt tog jag afsked af mina kära gråtande vänner, hastigt satte jag mig i vagnen, som nu skulle föra mig ifrån dem! Där satt jag nu med min vresiga piga – som oaktadt sin pålitlighet och ordentlighet är mig odräglig – inpackad i pälsar och fällar och for i en snööken. Dagen var dimmig och som en dimma syntes det närvarande och tillkommande för min skumma blick. Det blef skymning – jag sag blott hvad som föregick inom mig – hvad minnet förespeglade mig. Emellan Gräby och Valla gästgifvargårdar tänkte jag på min gamla bror Wilhelm, som jag visste bodde i grannskapet och som jag saknade att ej hafva sett under mitt vistande i Västergötland. I Valla, medan hästarna ombyttes för vagnen, frågade någon i mörkret: »Är det möjligt, att det är fru Silfverstolpe.» Det var bror Wilhelm! En besynnerlig hasard, att han just *nu* skulle vara där, en af dessa som jag har svårt att tillskrifva slumpen! Vi hade samma väg en mil, han åkte med mig i vagnen och Stina i hans släde. Förunderligt! Han var utom sig af svärmande glädje, den samma varma vän, den samma i alla afseenden! Förtroligt och hjärtligt meddelades hvad som å ömse sidor passerat sedan 1810. Jag begagnade tillfället att rättvisa min David, som Lilliehöök gjort orätt af prevention för mig, och han insåg, att jag nu är lyckligare än jag *då* var. Detta gjorde Lilliehöök glädje – men hans vänskap var dock alltid kärlek! Han tillstod nu för Malla, att hans hustru aldrig med lugn kunde höra talas om henne och han bad Malla tillskrifva honom under en annan adress. Till detta nekade Malla alldeles och sade honom uppriktigt, att all korrespondens dem emellan måste upphöra då det oroade hans maka, och att det vore väl, att de voro så långt åtskilda då hans känsla icke vore hvad den borde vara.

Efter en timme stannade vagnen där vägen tog af till Wilhelms hem Boda – och Malla blef åter ensam med Stina. Det var nästan en olycka för Malla att ibland råka så varma vänner som Lilliehöök, att röna så innerlig trofast tillgifvenhet, hon blef därigenom bortskämd och fick behof af mera ömhet och kärlek än människor i allmänhet ha att gifva.

Den 28 mot aftonen framkom Malla till Risberga där Charlotte Silfverstolpe (Davids syster), gift med Olof Hedengren, bodde. Där var stilla trefnad. Hedengrens mor var blind, jämt sängliggande, ofta mjältsjuk, men däremellan en klok och förståndig fru. Musik var hennes högsta nöje, och därmed fröjdades hon af sin son och hans hustru. Hennes dotter fru Geijersstam var nu också där på några dagar med sina barn. Den yngste, Janne, var en hygglig nioårig gosse som väckte Mallas uppmärksamhet. En dag som hon var inne i sin svägerskas rum med Hedengren, hvars egen kammare var vägg i vägg därmed, fingo de höra en dof smäll och ett klagande ljud – de blefvo skrämda och ängsliga. Hedengren sprang genast in och fann där Janne Geijersstam som bitit uti en s. k. rysk smällare, som inlindad i papper låg i hans morbrors spegellåda.

Gossen hade trott, att det var en karamell, den kreverade, men lyckligtvis var den ej så långt inne i munnen, att den sönderslog gommen eller hela hufvudet, två framtänder och en bit af tungan lösrycktes, läpparna voro uppsvällda, han kunde ej säga ett ord!

Efter en ganska svår resa i bister köld och urväder hemkom Malla den 7 februari till Uppsala, där hon möttes af flera bref. Lilliehööks rörde henne och påminde henne Amalias ord i »Die Schwestern auf Corcyra:»

Es ist doch schön geliebt zu werden, schwer
Entsaget selbst die Bess're diesem Glücke
Wie die Matrone zögernd von den Schläfen
Der Jugend Schmuck, die Blumenkrone hebt.

Den 14 säger dagboken: »Svenska arméen vid Rhen! Ack, David, du aflägsnar dig allt mer och mer! Fred – fred – när få vi glädja oss däråt?»

Gustava Arnell och Charlotte Wrangel voro mycket intagna af Atterboms poesier och läste dem väl, så att Malla, nästan mot sin vilja då, fann särdeles behag däri. Då hon läste dem själf, fann hon dem ofta obegripliga, tillkrånglade, utan klarhet, och som hon ej mycket tyckte om och gillade grefvinnan d'Albedyhll (Charl. Wrangel) hade hon litet prevention emot det *hon* berömde. Atterboms »Vikingasäten», med Hæffners vackra musik blef henne dock genast mycket kär, då den sjöngs den 27 februari 1814 vid en fest, som då gafs i anledning af föreningen med Norge i de s. k. Taffelrummen på slottet, där fröknarna Sture och lilla Charlotte Wrangel dansade en liten ballett och bekrönte kronprinsen Carl Johans byst.

De oväntade underrättelserna om Napoleons missöden inom Frankrike kunde Malla knappt tro – och än mindre glädja sig åt. Dagboken säger: »Napoleon! Ditt rykte väckte min unga entusiasm! Skall det försvinna med ungdomen? Underligt och tomt blefve det att sakna dig i världen som du uppfyllt med ditt segrande namn!»

Hedda Rudbecks bröllop skulle bli 1 mars på Krusenberg. Carl Gyllenhaal bodde i Silfverstolpes kammare dagarna före bröllopet och bröllopsdagen foro de jämte Wrangel och Henriette till Krusenberg. Malla störde icke andras glädje, men hade ingen själf – sedan början af december månad hade hon intet bref från David!

Ändtligen den 8 mars fick Malla ett bref från Silfverstolpe, skrifvet juldagen. Det emottogs med glädjetårar. Denna långa väntan, den ofta grymma oro hon under tiden erfarit som ingen rätt delade eller förstod, och som omsider ej betydde annat, än att brefven bortkommit eller blifvit öfverliggande, lärde och vänjde Malla för lifstiden att ej vara inquiète – ty hvad blef sedan all annan inquiétude mot denna!

Den 10 afreste de nygifta till Västergötland, där de skulle bo på *Torp,* beläget en och en half mil från Kaflås. Det blef mycket tomt efter dem på Krusenberg, efter den älskvärda Hedda, som varit själen och lifvet i sina föräldrars hus. Rudbecks önskade, att Malla skulle stanna kvar hos dem efter Heddas afresa, och hon blef där nästan hela mars månad.

Under Mallas vistande vid Kaflås hade hennes syster Gustava hos d'Albedyhlls gjort bekantskap med den unge poeten Atterbom, och omtalade nu honom och hans poesier med sin vanliga entusiasm och med – som Malla tyckte – öfverdrifvet beröm. Malla hade i senare år genom sin mans omdömen blifvit mera kritisk och ansåg det förståndigare att ej låta sig hänföras. Hon hade lidit så mycket genom sin känsla – misstrodde den, ansåg sig utnött i den vägen och ville numera blott förnuftigt och pliktmässigt framgå sin bana.

Hon hade läst många kritiker öfver Atterbom, trodde på Leopold som ett orakel i skaldekonst. Uti »Allmänna journalen» hade hans artikel »Silfvertonen» mycket roat henne – med andra ord, hon var

prevenerad mot fosforisterna, isynnerhet som grefvinnan d’Albedyhll mycket berömde och beskyddade Atterbom; och henne ansåg Malla nu som pedantisk och opraktisk. Dock tyckte Malla mycket om hennes poem Gefion, som nu höll på att utgifvas, isynnerket dessa rader: »Saktmodets lenhet är kraft och tålamod, svaghetens styrka». Hon hörde senare en anekdot därom, som särdeles roade henne: kronprins Oscar hade en gång tillika med en annan herre kommit i dispyt med hoffröken Wackenfeldt, en ganska hygglig flicka, som förifrade sig och blef häftig, hvaröfver man mycket skämtade med henne. Hon hade nyss läst »Gefion». Kronprinsen lät en afton på hennes bord i hennes sofrum med fosfor rita versen: »Saktmodets lenhet är kraft och tålamod svaghetens styrka». Då hon lagt sig och släckt ljuset, stodo dessa eldbokstäfver där! Nu hade grefvinnan d’Albedyhll bedt att en dag få presentera Atterbom och Schröder – en ung student, som ämnade bli akademicus – hos gamla grefvinnan Posse, Charlotte Posses mor, där de ofta samlades och gjorde samfällda lektyrer. Bekantskapen skedde den 27 mars. Sällskapet bestod blott af värdinnan, hennes dotter Charlotte, Gustava Arnell, grefvinnan d’Albedyhll med be båda unga herrarna och Malla. Det föreföll Malla som en scen ur Molières »Les femmes savantes», och med någon persiflage förlöjligade hon det. Grefvinnan d’Albedyhll ville hafva allt så estetiskt och utsökt, omtalade att hennes första bardomsminne var representation af en stor opera! Malla svarade därpå, att *hennes* första var »fan sins soln» och »boppstöjan», en flanells kjortel och en kattuntröja hon brukat som helt litet barn. Denna kontrast roade Atterbom, som väl icke märkte det mindre goda och skälmaktiga uppsåtet hos Malla; han tycktes behaga sig i hennes sällskap, hvilket rätt mycket smickrade henne, fastän hon ville göra sig rar.

Atterbom var då 23 år gammal, ljus med småkrusigt yfvigt hår, ett rundt anlete, rödt och hvitt, ljusbruna ögon, ett ovanligt utseende utan något märkeligt drag, men med något eget, på en gång tänkande och tanklöst disträt i uttrycket; han såg ej väl ut, men man glömde dock ej detta i första påseende obetydliga utseende. Han behagade icke Malla; men han talade bra, fastän med östgötabrytning, det var något nytt och rikt i hans samtal, som ingaf nyfikenhet och begär att utgrunda honom. Johan Henrik Schröder föreföll henne *förnuftigare,* enklare, mera anspråkslös. Han såg så ren och menlös ut.

Dagen därpå på morgonen fick Malla en biljett från Gustava med bannor öfver hennes kritiska och motsträfviga lynne aftonen förut. I anledning däraf eftertänkte Malla orsakerna därtill och skref i dagboken: »Dum frestelse att öfverträffa, att genom andras nedsättande höja mig själf. Fåfänga, icke oskyldig i sitt upphof, ehuru jag kanhända i det yttre lyckades att gifva den ett okonstladt utseende. Hvarför skall jag då så ofta behärskas af denna vanité, detta begär att göra mitt obetydliga jag gällande? Nej, tiga, höra och söka draga nytta af det jag hör, ettdera till bildning efter andras företräden och kunskaper, eller ock till egen rättelse genom undvikande af deras fel och små dårskaper, se där den roll som anstår mig, mera danad af naturen till moget eftertänkande än kvick och mångfaldig. Endast i känslan har jag poesi – imagination är ej liflig hos mig, och denna *brist* är hela min *förtjänst* i det sunda förnuft, som jag litet vill skryta med.»

Dagboken i slutet af mars: »Oroande underrättelser från Norge. Carl Johan, äfven du kan af lyckan förblindad inveckla dig och Sverige i en labyrint af svårigheter. Prins Christians proklamation till Norges inbyggare synes mig vacker och sann.»

På lång tid hade Malla nu icke hört ett ord om sina vänner Amalia von Imhoff och hennes systrar då hon en dag utan bref fick ett paket, innehållande första delen af »Taschenbuch der Sagen und Legenden herausgegeben von Amalia von Helvig, geboren von Imhoff und Baron de la Motte-Fouqué». Hon läste den med största nöje och återväckt saknad af de frånvarade vännerna.

Dagboken: »Wrangel sade mig i dag, att han var bestämd att ej lämna ifrån sig Tönnes. Jag undrar visst icke därpå. Ett drygt ansvar undslipper jag; i många afseenden är det säkrast.»

På försök tog Malla sin lilla systerdotter Amelie Wrangel till sig på en tid. Hon var nu fem år, ett godt, men olifligt och distraite barn. Förgäfves försökte Malla att dagligen lära henne något litet, hennes begrepp var

ännu för outvecklad. En gång som de voro på landet visade Malla henne en gås med sina ungar och sade henne: »Hon är deras mamma, liksom din mamma är din mor». Sedan flickan funderat en stund frågade hon allvarsamt: »Jag skall väl då kalla henne för grefvinna?» Efter tre veckor återlämnade Malla henne på några dagar medan Malla reste bort, men när hon kom åter, ville Amélie ej kännas vid henne utan tycktes alldeles hafva glömt bort henne under de fyra dagar de icke råkats. Det kostade på Malla så hon måste gråta åt att så litet kunna vinna detta barnet för sig, och hon beslöt att ej mera taga henne till sig.

En afton bjöd Malla till sig Wrangels, d'Albedyhlls och de båda unga herrarna Atterbom och Schröder som allt roade henne mycket. Hon hade nu åter börjat läsa Tassos »Gerusalemme liberata» för herr Dannelius.

Läseanteckningarna för denna tid omtala: Romanen i Poetisk Calender i fyra afdelningar: »Vådelden», »Fjällhvalfvet», »Resorna» och »Slottet Stjärnborg». »Lettre de Brinckman à m:me la baronne de Schwerin sur l'auteur de Corinne», charmante lettre, où toutes les nuances, tous les clairs-obscurs d'une âme sensible et profonde sont developpés avec sentiment et sagacité! Ett svar af Törneblad på en kritik öfver skådespelet »Don Juan», som Malla fann särdeles sinnrikt och bra, samt »Allgemeine Betrachtungen über das Weltgebäude» von Bode.

Den 26 (april) medförde posten många viktiga och oroande underrättelser: »Skjöldebrand, fången i Frankrike af bönder, som ansett honom som spion och som sådan förd till Napoleons högkvarter. Napoleon abdiquerat! De allierade i Paris – Kejsar Alexander, 'ce bel arche-ange' som fru Staël kallar honom! Huru många år af min lefnad har ej denna mannen Napoleon Buonaparte varit mitt ideal! Det verktyg jag trodde, försynen ämnat till utförande af sina afsikter! Det är väl ändå så; ty »af det ondas verkningar du leder ett högre och ett slutligt väl!» Men – men hvar finnes något föremål värdt entousiasmens hyllning? Ej på jorden finnes föremål för den känsla jag har behof af.

Jag kan ej rätt utgrunda orsaken till den djupa smärta jag känner öfver Frankrikes förnedring. Hvarför älskar jag Frankrike så mycket? Är det som fru Rolands, fru Genlis' fädernesland? Florians – det språk hvarpå J. J. Rousseau skref – dessa min ungdoms käraste författare! Det land, för hvilket Manon Roland verkade och dog, måste vara mig kärt, och från barndomen van att därifrån höra och beundra stora ädla drag af patriotism, sårar det mig ömt höra, att detta land fallit i fiendehänder.

Besynnerligt, smärtsam dag – årsdagen sedan David marscherade härifrån!»

Alla detaljer om Napoleons sista dagar innan afresan till Elba intresserade Malla otroligt. Dagboken säger: »Min sorg öfver min ramlade hjälte Napoleon kontrasterar så besynnerligt emot den allmänna glädjen öfver tyrannens fall. Jag hörde i dag huru han förnedrat sig, knäfallit för sina marschalkar – omöjligt! Med stötande häftighet utbröt jag: Det är icke sant! Dumt och oförsiktigt.»

Den 30 april läste hon i Tasso sången om Tancred och Clorinda, som lifligt återväckte kära minnen af barndomsentusiasm och upprörde hela hennes själ. Hon grät hela dagen – och visste ej rätt om det var Tassos mästerverk, Skjöldebrands minne eller Napoleons fall, som mest kom hennes tårar att flyta.

»Gubben Posse, död den 24 april – hans fordna makas bröllopsdag med Blomstedt. Besynnerligt sammanträffande! Och samma dag det nygifta paret Blomstedts kommo till hans mor i Stockholm begrofs den gamle. Genom elakt slädföre veko de af en gränd, eljest hade de mött likkistan och processionen gående till Ladugårdslandskyrkan.»

Den 2 maj var sällskap och musik hos Wrangels. Atterbom och Geijer voro där. Det var första gången Malla såg Geijer, som hon hört mycket talas om som ett utmärkt hufvud, historiker, skald och musikus. Han satt och läste i ett nummer af Litteratur-Tidningen något af Atterbom, hvarmed han var mycket nöjd och utropade ofta: »Bra, charmant!» Sedan han slutat, närmade Malla sig sakta – hon var blyg för Geijer liksom

för alla människor som ingaf henne djup högaktning – bemäktigade sig bladet som han nyss lämnat, och genomläste det långsamt med ett slags hopp, att hon därigenom skulle kunna få någon del af de tankar som under läsningen däraf uppstått hos den berömde mannen.

Den 3 fick Malla bref från Mamitta Skjöldebrand med underrättelse, att hennes bror blifvit frigifven, således ej mer någon oro för honom.

Den 20 maj var Niklas Jacobsson hos Malla för att taga afsked, ty han skulle nu flytta till sin syster fru Arfvidsson i Värmland för att hjälpa henne med hennes barns uppfostran. Alltid själfuppoffrande lämnade han nu sitt lugna, trefliga hem för att lätta sina anhörigas bekymmer. Med saknad tog Malla afsked af den hedersmannen, som skänkt henne många angenäma stunder och hvars välvilja så mycket uppmuntrat henne. Han gaf henne Greys poetiska arbeten till åminnelse och gjorde henne en riktig vänskapsförklaring, sade henne, att han icke råkat någon kvinna, »som förenade så mycken liflighet i umgänget med så mycken douceur, ett så skarpt omdöme, med skonsamhet och mildhet». För första gången hörde Malla sig berömmas för »douceur»; vanligen hade hennes vänner funnit henne sakna denna vackra kvinnliga egenskap. Det gjorde henne godt, smickrade henne ljuft och uppmanade henne till det goda – men stegrade kanhända också hennes anspråk.

En dag, då de tillsammans från ärkebiskopshuset åskådade slutöfningen för terminen af de gymnastiska öfningarna, ogillade grefvinnan d'Albedyhll dessa kroppsöfningar, som hon menade skulle utveckla kroppen på själens bekostnad. Malla försvarade dem och tyckte det vara något chevalereskt i styrka och vighet. Grefvinnan d'Albedyhll svarade då med sin hvassa ton: »Jag vet icke om don Quichotte dansade på lina!» Malla blef förargad.

Den 28 (maj) reste Malla till Edsberg och hade med sig Charlotte Wrangel, Gustavas dotter, då tolf år gammal. Hon skulle få läsa franska för Caron, som var lärare för barnen Rudbeck. Malla måste för illamående afstå från att se kronprinsen Carl Johans intåg i Stockholm efter den tyska kampanjen. Malla hade nöje af Carons sällskap och öfvade sig gärna att tala franska. I anseende till Napoleon voro de af samma tanke. Då han talade om honom, sade han: »S'il était cruel et sauguinaire comme on veut le faire, je n'existerais plus moi! J'ai les plus grandes preuves de sa clémence.»

Ibland spelade Malla schack med Caron. En dag, som schackspelet var särdeles inveckladt och intressant, inkom Rudbeck och slog skrattande med flit omkull hela schackbrädet. Malla såg, att Caron blef högst uppbragt och hon blickade så bedjande hon kunde – han betraktade henne ett ögonblick, uppstod och sade: »Monsieur le baron – la douceur de madame votre nièce nous épargne à tous deux une explication fort désagréable,» och gick ut.

Vid Edsvikens stränder eller under de sköna lindarna på gården vid Edsberg återläste nu Malla Atterboms skaldestycken och där i ungdomshemmet under Guds fria himmel förstod och njöt hon bättre: Fågel Blå, Blommorna, Erotikon och Solens dröm, som förblef hennes synnerliga favorit. Hon bad skriftligen Charlotte Posse hälsa författaren och säga honom att först naturen lärt henne att rätt förstå och beundra hans poesi, hvarpå hon fick svar i Charlottes bref.

Till midsommar kommo Wrangels med sina barn till Edsberg. Sommaren och landet lifvade allt. Emilie bodde vid Malenelund och hade hos sig sex unga flickor i pension; de med flickorna vid Edsberg spelade en dag en liten pjäs, Malla var sufflör.

Det sades, att kyrassiärerna en längre tid skulle stanna i Pommern och Malla var ledsen och modfälld däröfver. Man fruktade också, att kriget mot Norge kunde blifva betänkligare än man förutsett och nästan alla voro oroliga.

Rudbecks reste den 12 juli från Edsberg och Malla kvarstannade några lugna trefliga dagar till den 16, då hon for till Stockholm. I Frösunda backe mötte hon Skjöldebrand på resa till Norge. Han steg ur sin vagn och kom fram och talade med Malla. Djupt bedröfvad var han efter afskedet från sin unga hustru och lilla gosse och bad nu Malla stanna några dagar i Stockholm hos »hans Charlotte». Det var Malla godt och tröstande, att han önskade det – för honom hade hon velat uppoffra *allt* – utom sin gamla goda mormors önskan!

Vid Dalarö (dit Malla sedan for) läste hon med nöje: »Alphonse de Lodève», en vacker roman af m:me la comtesse de G. och en liten teaterpjäs »Le Secret du ménage», »Jean Pauls Briefe und bevorstehende Lebenslauf». I läseanteckningarna står: »Det första jag läst af denna berömda författare, hvars originella stil behagar mig obeskrifligt. – »Cato», en sträng tragedi af Addison, »The Battle of Hastings by Cumberland», »Das Kreuz an der Ostsee» von Werner, vacker och rörande, skrifven med eld och brännande som den.

Flera små ledsamheter hade denna tid samlat sig för Malla och hennes längtan efter David var ej alldeles oblandad med en viss oro, att glädjen ej skulle svara mot saknaden. Malla väntade nu hvarje dag att kyrassiärerna skulle komma till Dalarö, och hvarje större fartyg hon därifrån såg, kom hennes hjärta att klappa.

Den 5 augusti lämnade hon Dalarö och var en dag vid Carlberg. Grefvinnan Cronstedt sade henne, att nu vore åter en ny högst intressant människa fästad vid Carlberg. Malla frågade om det åter vore en präst? »Nej,» svarade hon, »det är en fäktmästare!» Det var den genialiske Ling, författaren till Agne och Gylfe, som Malla läst med så mycken hänförelse. Det var henne ett stort nöje att nu göra bekantskap med denna lifliga originella man och hans vackra späda hustru, som tycktes ej hafva kraft nog att bestå bredvid den inre vulkan, som hela hans varelse röjde.

Då Malla var i Stockholm brukade hon ofta besöka Hedda Wackenfelt som alltjämt var hoffröken hos Carl XIII:s gemål; hon var både behaglig och aktningsvärd och hade särdeles förtjänst i anseende till sina halfsyskon, Axel Aminoffs barn, som hon moderligt vårdade så mycket hon kunde. Fadern hade 1802 eller 1803 rymt från sina sex barn, gått i fransk krigstjänst till S:t Domingo och sedermera ej afhörts. Han hade då han lämnade sitt fädernesland först flyktat till Frankrike och där blifvit portvaktare vid klostret La Trappe, men hans lynne uthärdade där ej länge utan han sökte blifva soldat och blef som fransk krigsfånge förd till England. Ifrån England kom han sedan till Sverige och bodde hos sin äldste son Love Aminoff, den sköna och olyckliga Marguerite Louise Wrangels enda barn. Hos honom dog den äfventyrlige fadern år 1820.

En dag, den 8 augusti, som Malla varit hos Hedda Wackenfelt och det började regna, tillböd denna senare att i hofvagnen föra Malla hem, där hon nu bodde hos fru von der Burg i gamla Kungsholmsbrogatan. På Gustaf Adolfs torg sade Hedda: »Har du råkat fru Helvig? Du vet väl, att hon är återkommen?» Icke ett ord visste Malla därom och bad nu fröken W. genast föra henne till fru Helvig, som bodde 2 tr. upp på Blasieholmen. Syrprisen, den så oförmodade glädjen att återse den kära vännen, som hon så länge saknat, bragte Malla alldeles ur fattning, med häftig hjärtklappning flög hon uppför trapporna och fann där Amalia, Louise och de små gossarna Bror och Bernhard Helvig. Lottchen saknades! Både glädje- och sorgetårar fälldes och Malla var mera häftigt upprörd än hon tålde vid. Amalia omtalade alla de stora svårigheter hon haft – hennes mans missnöje med svenska regeringen, hans fångenskap i Mainz, där han ansågs som spion åt franska befälhafvaren. Nu hade han begärt afsked ur svenska tjänsten och gått i preussisk krigstjänst, ville aldrig återvända till Sverige, men som han här lämnat affärer, möbler, böcker, måste nu hans hustru göra denna långa resa för att söka få ordning på allt detta. Den stackars Amalia hade mycket lidit, och ehuru hon ej uttalade det, förstod Malla, att hennes förtroende och tillit till Helvig voro innerligen stördt och att han i många afseenden haft orätt. Amalia visste icke, att Silfverstolpe öfver ett år varit i Tyskland och ville icke alls medgifva, att svenskarna något medverkat till det stora krigets utgång. Kronprinsen Carl Johans förtjänst erkände hon icke och påstod, att den gällde för intet i Tyskland. Detta grämde och sårade Malla

mycket, så att glädjen att råka dessa älskade vänner var uppblandad med smärta och förtrytelse både i anseende till deras egen bekymmersamma ställning och till Amalias bitterhet mot Sveriges kronprins. Hon kunde icke sofva om natten och kände sin hälsa lida af dessa omväxlande känslor.

Charlotte Silfverstolpe skref till Malla den 3 augusti: »Jag har ej skrifvit på länge, emedan vi gjort en resa till Västergylln, där jag var hos min svåger på Kroppfjäll, grefve Rudensköld, som har hos sig sin olyckliga syster fröken Madeleine, som jag fann mycket aimable. Hennes kusin, min vördade fostrarinna Julie Rudensköld, var med oss, och Madeleine var innerligt rörd och tillika förlägen att råka henne, som hon ej sett sedan sin olyckligaste tid, då den hederliga Julie var med henne på Spinnhuset och följde henne medlidsamt öfverallt. Det gjorde mig godt att se en människa som fordom varit så fräck och konstig nu vara så omvänd, att man ej allenast bör glömma hennes begångna fel utan äfven högakta henne. Hon känner lifligt och erkänner sina felsteg, och har den tröstén att ödmjukt kunna försänka sig i åtanken på Försynens godhet emot henne under de fel hon begått och de olyckshändelser hon erfarit. Bittert ångrar hon sina ungdomssynder och jag anser henne för en omvänd och förnyad människa. Att höra henne tala om Schweiz är obeskrifligt intressant. En allmän gudsfruktan råder där och allmän människokärlek. All lyx och flärd är bannlyst. De gröfsta arbeten för de fattiga förfärdigas i de finaste sällskaper och hjälp finnes alltid till hands för de nödlidande. Madeleine Rudensköld säger, att det är genom dessa efterdömen hon blifvit förbättrad. Hon var själf så fattig, att hon måste arbeta för sitt underhåll och uppmanades därtill af sina bästa vänner i Schweiz, som äro så förmögna, att de nog kunnat hjälpa henne ändå, men de ville att hon själf skulle blifva verksam och nyttig. Hennes bästa vän var en sjuttio års gumma, fru Dureausaye, som fört henne till Gud genom sitt råd och sina exempel.»

Den 13 augusti återvände Malla till Uppsala. Goda underrättelser om fred och förening med Norge spred allmän glädje. Den 23 blef en besynnerlig dag. Malla vaknade glad och hoppfull, rensade på förmiddagen körsbär till syltning – man kom och sade henne att en herr Lewin, bror till hennes släkting Jean David Silfverstolpes hustru, genast önskade få tala med henne. Hon måste således emottaga honom i kokerskans kammare, där hon satt med fingrarna röda af saft. Denne Lewin kände hon som en löjlig person, som varit gift men af svartsjuka skilt sig från sin hustru, som han numera jämt kallade »min synderska». Nu kom han, anmodad af sin syster, för att låta Malla veta, att den hederliga major Lars Silfverstolpe vid Svea artilleri, vid Fredrikstens fästning i Norge där han förde befälet för att intaga fästningen, blifvit ihjälskjuten sedan han i nio timmar beskjutit den med den framgång att fästningen några minuter efter hans död kapitulerade. En stor sorg var detta inom Silfverstolpeska släkten; han var Davids syskonbarn. Gustava kom till Malla och delade hennes sorg med ömt deltagande. Efter middagen voro de tillsammans, medan Malla syltade sina körsbär. Herr Lewin återkom för att onödigtvis uppläsa ett bref till sin syster, hvari han omtalade Malla, »hennes tårar, hennes täckhet, hennes dygd» – högst löjligt! Härvid satte han sig i en soffa, hvars botten Malla visste vara bräcklig, och väntade hvart ögonblick att få se den emfatiskt smickrande herrn under läsningen vända benen i vädret och sjunka ned i soffan! Gustava och hon hade all möda att ej utbrista i skratt!

Om aftonen gingo de sedan upp till friherrinnan Sture, som varit ute vid Söderby hos Henriette. Hon sade dem, att fru Bahr just då fått bref från sin bror Josias Montgomery, som med lifregementets husarer var vid norska gränsen, och som omtalade att Henriettes andra son, Otto Bahr vid Värmlands jägare, blifvit illa sårad. Hvilken oro! Nyss hade man gladt sig åt freden och nu begrät man krigets offer! Dagen därpå skyndade hon att med Gustava afresa till sin bedröfvade syster Henriette. Den 28 kom den sorgliga vissheten i bref från Robert Bahr; den gode Otto offrade sitt lif för fäderneslandet på sin nittonde födelsedag, han dog strax, träffad i hufvudet af en muskötkula.

Malla stannade på Söderby hos sin syster. Dagboken den 31. »Läste Egmont med entusiasm, omtalade den för Henriette, som trodde, att sådan läsning skadar min hälsa genom den exaltation den väcker. Ack, skall

jag då sakna allt upplifvande i inbillningens värld, då verkligheten är så kväfvande tung, då modet sviktar under känslan af återkommande sjuklighet.»

Den 3 september. »Stina, som jag lämnat i Uppsala, kom gåendes till Söderby med ett bref från Dalarö af min David. Hon hade ej på sex timmar kunnat få häst och därför begifvit sig af till fots för att glädja mig med det efterlängtade brefvet.»

Malla hade lärt att styra sina sinnesrörelser för att om möjligt var ej skada hälsan. Stina sade då hon märkte huru Malla återhöll sina glädjetårar äfven för den bedröfvade Henriettes skull: »Jag har väl aldrig sett någon som har ett sådant välde öfver sig som hennes nåd.» Det fägnade Malla. Den 4 vaknade hon med bön – innan hon hann uppstiga, stod Stina åter i hennes kammare med bud, »att öfverstelöjtnantens kusk och hästar kommit om natten och att norra Upplands skvadron skulle ankomma på förmiddagen».

Dagboken 4 sept. »På förmiddagen lämnade jag Söderby. David var kommen – men var icke hemma då jag kom, så jag fick sansa mig. Han kom – öppnade salsdörren just som jag i förstun ville möta honom: Ljuf, obeskriflig glädje! – Allt bra, men jag är sjuk!»

Malla måste behandla sig som sjuk och allt hvad hon gjort för att kunna skaffa Silfverstolpe en frisk hustru till hans återkomst var nu förgäfves! Dessa senare dagars häftiga oro och sinnesrörelser hade alltför mycket upprört henne!

Poeten Ling var några dagar i Uppsala med sin hustru och en afton tillbringade de hos Silfverstolpes med Atterbom och Wrangels; flera af Lings småskrifter lästes med nöje. Det enda tvisteämnet emellan David och Malla var Napoleon, som hon tyckte att han bedömde orättvist och ensidigt. Dagboken den 6 september. »Samtal med David om Axel Posse – om min önskan att årligen kunna bidraga till Tönnes Wrangels uppfostran – han lofvade mig därtill hundra rdr b:co om året. – Gud välsigne honom och göre honom så lycklig han förtjänar! Känsla af lycksalighet!»

Då Malla nu af sjuklighet måste hålla sig stilla på sin soffa läste hon denna tid Goethes »Wilhelm Meisters Lehrjahre» och skref därom i läseanteckningarna: »Hvilken rikedom af snille, kraft och fantasi i denna underligt intressanta bok, där man finner förenade så stridiga ämnen, där den mest lekande imagination, den djupaste lärdom, den sundaste moral, och lättfärdigaste vällust finnas blandade om hvarandra.»

Blomstedts flyttade nu till Uppsala: det var Malla kärt att få Charlotte Gronhjelm sig nära, ehuru det ej mera kunde vara detsamma som fordom vid Lindormsnäs och Thoresta. Hos grefvinnan Posse samlades ofta d'Albedyhlls, Wrangels och Silfverstolpes och läste »De l'Allemagne» par m:me de Staël; det var Mallas käraste nöje.

Silfverstolpe ville göra en resa till Lindholmen, Stockholm, och till sin bror på Edeby. I anseende till sin vacklande hälsa hade Malla önskat, att han afstått därifrån, men hon hade ej heller hjärta till att låta honom fara ensam, som för henne varit klokast. I Stockholm sökte Malla att roa sig med att låta göra de vackra nya kläder David hemfört åt henne. En verkligare glädje mötte dem där i underrättelsen om fredens afgörande och föreningen med Norge.

En afton tillbragte Malla hos Amalia i sällskap med Brinckman, som läste för dem ur Goethes »Aus meinem Leben». Dagboken säger: »Obeskrifligt roligt och lifvande. Systrarna funno mig dock tyst och sluten – och eljest är jag vanligen ansedd *för* liflig – *för* varmt intresserad! Godt, härligt att vara med varelser som i högre, mer utvecklad grad äga de egenskaper, som hos mig måste fördöljas och kväfvas! Känsla af nöje och oberoende – ovanligt lif.»

Dagboken. »Om aftonen samtalade vi åter – fåfänga försök! Skall jag då aldrig lära mig, aldrig minnas, att

det är fåfängt uppvärma den som saknar värme-ämnen. Skall jag då aldrig finna mig vid människorna sådana de äro, utan begära af dem det de ej hafva att gifva!! Om nånsin mitt hjärta kunde blifva tyst och kallt! Mitt förnuft är kanske ej så otillräckligt att lära mig denna världens förhållanden. Lugna, förnuftiga man, som så strängt bedömer hvarje öfverdrift, för hvilken plikten och verkligheten är allt, har du då så rätt; uppfyller du så riktigt *din* plikt, då du af liknöjdhet, af brist på uppmärksamhet och varmt deltagande gör en varelse olycklig, som du genom mera ömhet, mera liflighet kunde göra lycklig och förbättra? Är det ändå så alldeles rätt att icke söka lära känna och förstå den man åtagit sig att beskydda och lyckliggöra? Nej – han *vill* vara sådan han är, både af natur och öfvertygelse!»

David spelade vira, och hade ingen aning om sin hustrus lidande, som hon blott förtrodde sin dagbok. Det var en slags roman som hon tyst inom sig bearbetade.

Den 1 november. »Vaknade vid emottagandet af ett bref från Skjöldebrand med en ljungblomma från Carl XII:s dödsplats. Ren och ljuf glädje af hans hugkomst. Jag förtjänar då aktning och tillgifvenhet! Äfven den dåraktigaste, oförsiktigaste tid af min lefnad har då förtjänt ursäkt och välvilja!»

Malla läste nu en brochure af Amalia: »An Deutschlands Frauen von Einer ihrer Schwestern zum Besten der in Leipzigs Umgebungen in den Octobertagen 1813 Abgebrannten und Verarmten,» som hon fann ädel och skön.

»Die Sage von Wolfsbrunnen» af Amalia ingrep i Mallas innersta tankar och gaf dem ord. I denna lilla bok tyckte hon sig finna fint men tydligt uttalade alla kvinnohjärtats heligaste hemligheter, dess innersta fröjder, dess mest förtärande smärta, och alltid, alltid syntes den Malla ett ljuft, poetiskt uttryck däraf. Därur afskref hon:

Drum zarte Blume, meide
Verein mit starrem Baum!
Du prangst zu kurzem Neide
Versinkst im stummen Leide,
Und ach – er sieht es kaum!

So liegt der tödtlich Getroffene matt an dem starren Fels gestützt, der, Ursach seines Falles, mit scharf gezackten Seiten ihn verletzte, und wärmt das rauhe Gestein mit seinem letzten Herzblute.»

Det blef nu afgjordt, att lilla Axel Posse, som sedan gubben Posses död varit hos sin mor, skulle komma till Silfverstolpes och juldagen flyttades han till dem. Malla hade god vilja, men föga förstånd och ingen erfarenhet i barnuppfostran.

Den 31 december säger dagboken: »Åter ett år slutadt, Gudskelof! David! för dig vare min första omsorg; den andra för Axel!»

Äktenskap.

1815–1816.

Ett nytt år börjadt med mod och hopp.

»Hälsan är allt. Allt, allt är intet där intet är hälsan!»

Stjernhjelm.

Malla hoppades mycket af den vackra lifliga gossen Axel Posse, hvars glada joller nu lifvade hvardagslaget. Hon ville vara verksam, flitig, lugn och moderligt omsorgsfull för det kära barnet och var vid godt mod. Trettondagsafton hade Silfverstolpes samlade hos sig Wrangels, Blomstedts, d'Albedyhlls, grefvinnan Posse, Claessons m. fl. Därtill hade Malla mycket bestyr, sprang upp och ned i trapporna, förkylde sig kanhända, mådde illa om natten – och blef sjuk. Hopplös kände hon sig vara ett undantag bland kvinnor – ingen var sjuk som hon. Gärna hade hon velat ändå vid sjuksängen sysselsätta sig med Axel, men den yra lifliga gossen trefs ej där utan hon måste öfverlämna honom till Stinas vård och uppfostran.

En tröst, en glädje för Malla var hennes mans innerliga omsorg och ömhet mot henne. Men tillika ökade det hennes sorg att ej för honom kunna vara allt hvad hon bort och velat, att likasom en onyttig börda hänga vid honom! Som rummet var trångt lät han bädda åt sig vid sängfötterna för att vara till hands om hon behöfde någon hjälp och för att ej lämna henne ensam de sömnlösa nätterna med den vresiga Stina.

Just nu i januari månad besöktes Uppsala af de norska deputerade som kommit till Stockholm för att reglera föreningen emellan de båda brödrafolken. De emottogos med högtidlighet och välvilja och det var Malla en stor saknad att ej få se och göra bekantskap med dessa nya »landsmän». Hennes vänner berättade henne därom allt hvad de sett och hört.

Grefvinnan Blomstedt (Charlotte Cronhjelm) fick i medio af januari lyckligen en son och sväfvade i kärlekens och sällhetens himmel. – Efter sina förseelser var hon nu en lycklig maka och mor, och Malla, som tyckte sig hafva uppoffrat allt för plikt och känsla för andra – hon låg där sjuk och hopplös! Svårt hade Malla att tåligt bära motgången, hon frestades att klaga, att afundas, och hade bittra stunder af förtviflan och misströstan! Den 20 var Malla så mycket bättre att hon åkte till Blomstedts och stod fadder åt deras son Otto – hon såg den lyckliga modern gråta i glädje. Om natten insjuknade Malla åter och måste återtaga sängen. All ansträngning – kroppslig eller andlig, förorsakade plågor och flera dagars tvång och sängliggande! Hvad Malla med sitt lifliga sinne, sin otåliga häftighet, sitt ifriga lynne härvid led, står ej att beskrifva!

Axel Posse fick frossan; han var ett svagt barn, men liflig, snäll och vacker. Malla fäste sig hjärtligen vid honom och pinades desto mer af att orka så litet sysselsätta sig med honom. Godt minne och lätt att läsa tycktes han icke hafva, men han var också blott nyss fyllda fem år. Om kvällarna spelade David och Malla piquet som *tidsfördrif.* Detta ord »tidsfördrif» hade Malla alltid föraktat; hon tyckte att man borde *njuta, begagna* tiden, men aldrig fördrifva denna oersättliga Guds gåfva. Och nu var hon dock själf reducerad till att sålunda förkorta de plågsamma stunderna – af reduktioner syntes denna henne mest påkostande, emedan den på en gång nedsatte *allt,* henne själf, hennes vänner, lifvet, världen!

Den 1 mars var Malla så bra, att hon för första gången kunde gå ut. Hon såg på en ny boning som Silfverstolpe till hösten ämnade taga, det var en rymlig våning vid Stora torget. Några dagar därefter tillbragte Silfverstolpes en afton hos baron Sven Cederströms; i samma hus bodde professor Gustaf Knös med sin lifliga vackra hustru Alida Olbers, de voro också hos Cederströms, där var särdeles gladt och lifligt. Malla tyckte om Knös och hans fru och hade ej på länge haft en så rolig afton – men på hemvägen kände hon sig åter sjuk, fick påssjukan och häftig feber. Hennes läkare professor Åkerman, en aktningsvärd man, men som behandlade hennes sjuklighet skråmässigt, metodiskt utan deltagande, var henne till ingen tröst i hennes elände. Åt Gustava hade han sagt att hennes (Mallas) hufvud och tankar förstörde hennes hälsa. Men däri hade han orätt, ty Malla följde så troget hon kunde alla de råd man gaf henne. Malla visste, att hennes sjukdom ej vore farlig för lifvet, men långsam, kanske obotlig. Hon förutsåg en lång följd af år af plågor och försakelser, hade ej tålamod nog att bära denna passiva olycka, som frestade alla hennes naturliga anlag till uppror, missnöje, afund.

Emot slutet af mars kunde hon åter vara ute litet och underrättelserna om Napoleons återkomst från Elba upplifvade henne och gaf henne andra tankeämnen än hennes egna lidanden.

Den hederliga goda d'Albedyhll var af stor nytta inom Wrangelska huset, isynnerhet då, som nu, hans grefvinna var frånvarande. Han var ofta Gustavas tröst och rådgifvare, undervisade barnen och var dem alla en trogen vän. Gustava, liflig, god och allmänt välviljande, utsträckte umgängesplikterna nästan för långt, gjorde visiter på alla håll och tyckte sig alltid ha någon ouppfylld plikt i den vägen. Ofta kom hon till Malla, men endast korta flyktiga stunder, och Malla sade ibland: »Om du ändå ville spara ihop till *en* gång två timmar, de åtta kvart du består mig i veckan!»

Baron d'Albedyhll följde med största intresse adjunkten Erik Gustaf Geijers historiska föreläsningar och hade tillstyrkt sin hustru och Gustava och Charlotte att afhöra dessa offentliga föreläsningar på Gustavianska auditorium. Fordom hade också fruntimmer bevistat den historiske professorn Fants föreläsningar och d'Albedyhll uppmanade dem nu också att höra hans adjunkts. De ville, att Malla skulle dit åtfölja dem. Hittills hade hennes hälsa ej tillåtit det, men den 30 mars åkte hon dit med Gustava, emottagen och införd af Silfverstolpe och d'Albedyhll. Hon var liksom blyg för studenterna, men glömde det snart – och detta var det första som rätt lifligt intresserat henne på lång tid och väckt henne ur den dödsslummer hvari hon förfallit. Geijers manliga raska föredrag behagade henne obeskrifligt och det friska, kraftfulla däri upplifvade hennes mod. Han talade om Nordens äldsta tider, om holmgång och vid slutet af en period sade han: »En sådan envigeskamp var egentligen en duell.» Malla som med sitt sällskap satt på en af de s. k. mecenatbänkarna till höger om katedern, hörde ej det sist uttalade ordet och frågade Gustava därom. Geijer hörde förmodligen den hviskade frågan, vände sig till henne och återsade: »duell». Detta ord var det första Geijer adresserade till henne.

Dessa föreläsningar blefvo nu Mallas käraste nöje och timmen mellan tolf och ett den angenämaste på dagen. Med den innerligaste, mest enthusiastiska glädje läste och afskref Malla utdrag ur ett engelskt blad om Napoleons återkomst till Paris den 21 mars. Nu tyckte Malla att hon skulle återfå hälsan, då hennes ungdomshjälte åter skulle uppträda och återväcka den fordna, glada enthusiasmen! Hennes envist trofasta sinne hängde så fast vid allt som en gång blifvit henne dyrbart!

Silfverstolpe ämnade fara till Stockholm till riksdagen, som skulle öppnas i april, och Malla önskade i Stockholm få tala vid någon läkare. Den 16 foro de dit, bodde inackorderade midt emot där fru von der Burg hade sin lilla flickpension. Rummen voro bekväma och trefliga, Silfverstolpes hade eget equipage och Malla var nöjd.

Vid Edsberg, där Silfverstolpes voro ett par dagar på nerresan till Stockholm, berättades, att Claes Rudbeck (äldsta sonen efter Thures död), nu 24 år gammal, en dag i början af april månad, varit ute ridandes och haft med sig sin favorithund Ajax. I Edsängarna mellan bergen saknade han hunden; stannade, hvisslade och ropade Ajax; hunden kommer springande från skogen förföljd af en stor varg, tar sin tillflykt under hästen och vargen öfver hunden. Claes, som ser dem båda under sig, vill frälsa sin hund, kastar betslet öfver armen och sig själf på vargen, som han fattar i båda öronen, men då vargen reser sig halkar Claes omkull och måste släppa öronen och ser framför sig vargens öppna gap, men i detsamma Claes för att stödja sig tar med högra handen i marken, finner han en sten – kanske den enda där i gräset – fattar den och gifver därmed vargen ett slag mellan öronen så starkt han förmådde; rytande gick vargen baklänges, lämnar Claes tillfälle att taga sin hund under vänstra armen, kasta sig på hästen och skynda af i fullt sporrsträck. Sedan vargen hämtat sig från slaget, förföljde han den ridande ända fram till gården och ref flera skråmor på hästens bakben. Dagsverkare, som höggo ved, skrämde ändtligen vilddjuret. Friherrinnan Rudbeck stod i sitt fönster, hörde skrik och ser sin son i fyrsprång komma ridandes med sönderrifna kläder, han själf, hästen och hunden blödande och vargen tillbakalunkande öfver gärdet. De sår vargens bett och klor åstadkommit voro dock för ingen af de tre farliga.

Amalia och Louise Imhoff råkade Malla ej så ofta som hon önskat; de voro mest på Alby hos brukspatron Groens som med sin familj bodde i samma hus som de i Stockholm och hvars närmare bekantskap de hösten förut därstädes gjort. Fru Groen hade en god vän hos sig som hette Meta Elers (från Tyskland); Amalia och Louise höllo obeskrifligt af denna milda, goda, bildade flicka, som var omkring trettio gammal. Malla var några gånger i deras sällskap och tyckte särdeles om Meta, som hade något så utmärkt både fromt och förståndigt i sitt väsen. På sommaren skulle Groens resa till Riga och hade tillbudit fru Helvig att bebo deras Alby.

Hos fru Helvig råkade Malla ibland Brinckman, som hon fann bra liflig och rolig, och Gyllensköld (fordom Brelin), som med mycken ömhet talade om sin lilla dotter, då omkring två år gammal. På en déjeûner hos Brinckman såg Malla friherrinnan Sparre från Berlin, född tyska, förut gift med en baron Boije från Finland, men skiljd från honom sedan han till det mesta förstört hennes förmögenhet. Friherrinnan Sparre var ej vacker, men såg ut som hon ansetts så; hon hade lifliga blå ögon, men var koppärrig och starkt sminkad. Hon talade mycket, som vanligen tyskor göra, och Malla visste icke rätt hvad hon tyckte om henne. Hon hade med sig en helt ung systerdotter, Betsy Cohen, fjortonårig, som föreföll Malla naturlig, god och liflig. Hos Brinckman var mycket intressant att se, ett skönt bibliotek, byster, porträtter och gravyrer. En gång då Amalia talat om de svårigheter hennes mans efterlämnade orediga affärer förorsakade henne och därom rådgjort med Brinckman, proponerade han henne och Malla en promenad – men Malla svarade: »Je ne peux être de la partie, car mon mari n’en sait rien». – »Aussi, mesdames, pourquoi avoir des maris?» utropade Brickman.

Malla skrifver till Uppsalavännerna den 11 maj: »I går var jag hela dagen hos Skjöldebrands och hörde hela aftonen Sophie Ehrengranat spela fortepiano ackompanjerad af Müller. Det var härligt. Ingen konsert är ändå så rolig som god *kammarmusik,* där man kan få välja hvad man helst hör. Med innerlig känsla återhörde jag en viss gudomlig sonat af Mozart, vid hvilken är fästad djupa, ljufva – bittra minnen. Jag fick gråta mig mätt och kände mig i mitt element – som ej är glädjens! – David är mycket upptagen af riksdagens intressen och jag vore så med, om det mesta icke föreföll mig som gräl för dagen – utan sammanhang med hvarken det förbigångna eller det tillkommande. På samma sätt är det med Grevesmühlens scandaleusa gräl med baron Boije! I dag väntar jag Amalia och Louise med Meta Elers.»

Det blef en rätt ljuf och god eftermiddag med dessa goda, rikt begåfvade vänner. De läste tillsammans »Euphrosyne» af m:me M., en särdeles behaglig, djupt tänkt liten roman med detta motto af Goethe:

Es reisst sich los was erst sich uns ergab,
wir lassen los was wir begierig fassten.
Es giebt ein Glück, allein wir kennen’s nicht,
wir kennen’s wohl, und wissen’s nicht zu schätzen!

Silfverstolpe tog afsked från sin tjänst som major vid Lifregementets kyrassiärer, där han hade öfverstlöjtnantstitel, som nu blef ombytt till öfverste. Han fick en förmånlig ackordsumma af Claes Rudbeck, som efterträdde honom. Malla visste ej om hon skulle mer frukta eller hoppas häraf. Hon hade alltid tyckt, att tjänsten lifvat och roat David, och att den varit nyttig både för hans hälsa och lynne.

Den 6 juni återkommo Silfverstolpes till Uppsala och den 15 var magisterpromotion, där Atterbom, Palmblad, Börjesson, Schröder, Harfvefeldt, Grafström och flere utmärkte män emottogo kransen, hvaribland Atterbom och hans vackra verser som afsjöngos, intresserade Malla mest. Hedborns förträffliga predikan tyckte hon obeskrifligt om, och då hon på eftermiddagen mötte predikanten på gatan, hade hon mod att bedja honom att få låna och afskrifva hans sköna predikan, hvilket han också biföll. I Kungsträdgården råkade hon Atterbom; han var glad och upprymd, särdeles vänlig och sade att de rose och bruna panascherna i hennes hvita hatt hade under promotionen förefallit honom så vackra och fäst hans

uppmärksamhet.

Geijer och Atterbom voro nu hennes ideal; hon såg dem högst sällan, men hon läste dem med beundran, och att någon gång råka dem upplifvade henne. Det fägnade henne, att Atterbom sade sig hafva fästat någon uppmärksamhet vid henne, företrädesvis hade han ock fästat hennes vid promotionen, ehuru flere andra delade den och mest Harfvefeldt, en fattig torparson från Jämtland, som Malla ansåg som en verklig hjälte, då hon hörde omtalas huru han med oerhörd sparsamhet lefvat på sex skill. banko om dagen under den tid han studerat i Uppsala och förvärfvat så utmärkta kunskaper, att han nu vore en högst skickig matematiker.

Den 21 juni gick hon med Gustava Arnell till Gustavianska auditorium för att där höra en konsert, gifven af den berömde kompositören Kuhlau – men där var ej mer än fem åhörare. Kuhlau smålog, spelade ensam en sonat på fortepiano, och bugade sig sedan för de fem.

Silfverstolpes skulle nu resa till Kaflås och därifrån med friherrinnan Gyllenhaal till Uddevalla för att begagna salta bad. Den 22 afreste de från Uppsala och den 28 sent på natten framkommo de till Kaflås. Malla kände sig åtminstone tio år äldre än då hon i januari månad lämnat Kaflås året förut; på dessa sjutton månader hade många sällhetsdrömmar, många glada förhopningar försvunnit!

I Uddevalla hade Malla det godt genom sin förträffliga mosters sällskap och genom sin innerliga, ömma tacksamhet för Davids outtröttliga tålamod under hennes långa sjuklighet, och kände förnyadt hopp om hälsa, fastän ofta återkommande sjukdomssymptomer oroade henne.

Den 18 augusti afreste Silfverstolpes från Uddevalla till Trollhättan och blefvo där öfver en dag som föreföll Malla obeskrifligt rolig och intressant. En ensam morgonpromenad till fallen förskönade hela dagen för henne och stämde hennes sinne till lugn och förnöjelse. Sedermera rodde de tillsammans genom hela kanalen till slussarna, som de gingo utför på ett fartyg. Då man försjönk inom klipporna tyckte Malla sig liksom bergtagen, och då portarna för nästa sluss öppnades och man slutligen såg för sig Åkersdal och Göta älf och på andra sidan därom det lilla vackra Skärsta, tyckte hon det var som en blick in i Elysium. De gingo sedan nya vägen tillbaka. Vid altan uppe på berget, därifrån man ser älfven uppför och alla sju fallen på en gång, råkade de två herrar som sinsemellan talade engelska. Den ena gjorde en fråga om stället, som Malla besvarade på engelska, hvarpå följde ett kort samtal, hvari den engelska gentlemannen frågade henne om den vackra gossen (Axel Posse) vore hennes son. Malla svarade *ja* – hon sade en osanning för att ett ögonblick hafva den glädjen anses vara mor åt det sköna barnet, och kom därefter att reflektera öfver huru lycklig hon kunnat vara genom moderlig stolthet och huru tomt och fattigt ett kvinnohjärta är, som aldrig rönt moderskänslan i alla dess grader!

Vid Kaflås var sedan innerligen trefligt. De året förut gifta Fredrik Essen och Sophie Gyllenhaal voro intressanta att se genom sin kärlek och sin lycka. En eftermiddag som Fredrik varit på jakt sedan tidigt på morgonen, åkte friherrinnan Gyllenhaal med Sophie och Malla åt den sidan af skogen där de visste honom vara, lämnade vagnen på vägen och gingo utför en vacker sluttande löflund till en liten sjö, som på andra sidan dref en kvarn – det var idylliskt vackert, på motsatta sidan om vägen var tjock och tät barrskog. Den vackra, smärta behagliga Sophie med svart spentzer, röd och hvit klänning och en dylik hatt sprang omkring och ropade: Fredrik, Fredrik! så det genljöd i skogen. Vid denna röst kunde han ej länge uteblifva! Snart kom han i sporrsträck till sin unga glada hustru, Sophie igenkände på långt håll hästens hofslag. Fredrik kastade betslet öfver en gärdsgårdsstör, aftog jaktväskan med tre skjutna harar och satte sig i gräset med sin Sophie. Det var så vackert, så lyckligt, så rörande ljufligt, tyckte Malla. Från hans första ungdom hade jakt varit hans passion och käraste tidsfördrif. Han hade något poetiskt i sina beskrifningar därom. En skön vårmorgon då han i skogen uppsökte tjädrar och såg solen gå upp och hörde fåglarna sjunga, beskref han så vackert. Alla djur voro honom kära och han hade ett eget, ovanligt välde öfver dem. Hans hästar kände hans röst, hans hundar samlades från alla håll, då de fingo syn på honom. Hans uppfostran hade i lärdomsväg

varit försummad och han hade inga kunskaper, men också inga fördomar. Så snart han insåg det rätta, bestridde han det aldrig. Då hans älskade hustru år 1816 fick sitt äldsta barn och icke kunde själf amma det, sörjde han däröfver, ty han fann det så oriktigt att taga en annan mor från *sitt* barn, för att uppföda *hans* – det var en uppoffring af henne, som han fann nästan syndig att begära och som ej med pengar kunde uppvägas. Lika samvetsgrann var han i allt.

Med stort nöje läste Malla Theodor Körners efterlämnade arbeten; »Zring» behagade henne mest af hans teaterstycken.

Den 13 september afreste Silfverstolpes med saknad från det trefliga Kaflås. De besågo Marieholm, landshöfdingens boställe, som ligger på en holme omsluten af Tida-ån, som nedanför åter förenar sig och utfaller i Vänern. Malla ihågkom vid Marieholm hvad hon hört sin mormor berätta om en grefvinna Ekeblad som bodde där då hennes man var landshöfding. Hon var mjältsjuk, svårmodig och påstod sig ofta höra Näcken med ljufliga toner kalla henne ned till Tidaåns strand. Grefvinnan Ekeblad älskade musik och spelade själf klaver. En dag, strax efter middagen en vacker septemberdag, satt hon vid klaveret i salen, som är utbyggd och har fem fönster åt en blomsterparterr vid Tidaån; hennes man, som mycket älskade henne och ömt sörjde öfver hennes vemodiga lynne, satt i rummet bredvid och inslumrade ljufligt vid tonernas ljud, men vaknade hastigt då allt var tyst – han utgick i salen för att söka sin hustru – hon fanns ej där! Ett fönster var öppnadt, han skyndar att efterfråga henne, ingen hade sett grefvinnan, man söker förgäfves, nedanför det öppna fönstret i blomsterhäcken fanns blott en näsduk märkt med hennes namn – efter några dagar uppflöt hennes döda kropp i ån vid bron.

Den 20 hemkommo Silfverstolpes till Uppsala och fingo genast flyttningsbestyr. Med Mallas tvungna och noggranna aktsamhet och oro för allt som kunde störa hennes så dyrt återvunna hälsa blef det bekymmersamt och besvärligt, men mot slutet af månaden voro de inflyttade i sin nya boning vid Stora torget, en särdeles treflig boning.

Den 10 oktober fick Gustava Arnell en dotter, som kallades Anna Christina Gustava, ett ovanligt starkt och friskt barn. Då den lilla nyfödda badades i en liten balja tog ungen med sin lilla hand i kanten af baljan och satte sig upp. Sköterskan sade att för alla de barn hon badat, hade hon aldrig sett någon så stark och bestämd i sina rörelser.

Malla hade åter börjat att åhöra Geijers föreläsningar med förnyadt och fortsatt stort nöje. Han höll alltjämt på med svenska historien, hvartill hon om våren förut hört inledningen och hedniska tiden. Hos d'Albedyhlls råkade hon någon gång Atterbom, men aldrig kom han till Silfverstolpes! Hon saknade det, men David var ej särdeles intresserad däraf och då kunde det ej falla henne in att för sitt nöje bjuda någon, som ej själfmant ihågkom henne.

David reste till Stockholm några dagar. Under tiden var Malla nästan hvar afton hos d'Albedyhlls och hörde en roman af de la Motte Fouqué läsas högt af Atterbom, »Alwin» hette den och roade Malla obeskrifligt, så roligt hade hon ej haft på länge! Egentligen var Geijers föreläsningar och någon gång Atterboms samtal *det enda,* som nu var upplifvande nöje för henne. Allt annat var plikt, föresats utan böjelse! Detta gjorde hon sig icke reda för då, men då hon sedan eftertänkte denna tid erkände hon det – med tacksamhet.

Den 1 december afhörde Malla Geijers sista föreläsning i termin; den omtalade Christian den andres regering och blodbadet i Stockholm; hans slutord voro: »Sålunda döptes den svenska friheten i blod».

David fick ett paket från Tyskland. Det innehöll en bok och ett litet bref från fröken Fanny Tarnow, i hvars föräldrars hus han varit inkvarterad under kriget i Mecklenburg. Fanny Tarnow var då omkring 28 år gammal och var redan känd som författarinna. Vänligt bemöttes Silfverstolpe i detta hus och särdeles af

Fanny, som tycktes hafva mycket intresse för Sverige och gärna samtalade därom med David. En gång kom han att nämna Ernst Moritz Arndt. Fröken Tarnow bleknade och gick ut men återförde samtalet sedan på samma ämne, och då hon hörde, att Silfverstolpe kände Arndt och flera gånger varit i hans sällskap i Sverige, frågade hon därom med hjärtligt deltagande. Hon förtrodde Silfverstolpe, att hon från sin barndom känt Arndt och alltid hållit af honom, äfvensom hans hustru, som han sedan tidigt förlorade. Då han blef änkling var Fanny Tarnow hans enda tröst och efter ett par år blefvo de förlofvade innan han reste till Sverige, men där hade han småningom upphört att skrifva till henne och alldeles glömt henne. Sedan fick hon ock höra talas om hans tillgifvenhet för friherrinnan Munck och hade i följd däraf skriftligen afsagt sig alla anspråk på hans kärlek. Hon hade aldrig återsett Arndt, men sörjde ännu öfver hans otrohet. Hennes bok innehöll tre noveller, hvaribland »Tekla» mest behagade Malla, som var mera smickrad än David öfver Fanny Tarnows hugkomst.

Malla fick ett bref från Amalia, som gjorde henne innerligen godt. Ingen skref som *hon,* ingen uttalade som *hon* Mallas för henne själf outredda tankar – också var det ingen som Malla så längtade efter och saknade!

*

1816. »Vaknad från ungdomens drömmar ser jag nu det ofullkomliga i allt och finner lifvet blott en uppfostran till evigheten. O! måtte hvarje läxa, hvarje aga medföra redbar nytta!»

Dessa rader, som börja årets dagbok, uttala Mallas sinnesstämning och föresatser. Hon hade nu uppgifvit alla anspråk på den sällhet hon fordom sökt, på den kärlek som hennes hjärta kunde gifva – allt detta visste hon nu mera blott vara aningar om himmelen, icke i verkligheten att ernå på jorden.

Den 8 januari foro Silfverstolpes från Edsberg där de julat, voro hela dagen på Carlberg och stannade sedan i Stockholm. Malla häpnade att se grefvinnan Cronstedt så förändrad och affallen! Hon orkade ingenting och sade gråtande åt Malla: »Jag som så ogillat dig och många andra då de klagat öfver att de »leds», har nu till straff fått erfara hvad det vill säga! Jag kan icke mer sysselsätta mig.» Innerligt kostade det på Malla att se sin vördade M. H. A. så svag – men icke anade hon, att det var sista gången hon nu var i dessa rum där hon haft så ljufva stunder! Den 19 februari afsomnade M. H. A. stilla.

Hos general Sparre i Stockholm gjorde Malla bekantskap med en preussare, baron Knobelsdorff, som föreföll henne alltför hygglig. Samtalet där var lifligt, rikt och underhållande, men som svenska kände Malla sig dock främmande bland dem. En afton var där österrikiska legationssekreteraren Weis, som Malla flera gånger sett där och till sin stora förargelse hört med persiflage tala om den nu på S:t Helena fångne Napoleon. Då han nu också i samma ton talade om samma ämne invände någon, att det dock vore besynnerligt att engelska folket visat så mycken uppmärksamhet, nyfikenhet, ja nästan entusiasm att få se honom ombord på Northumberland innan afresan till S:t Helena. Weis svarade: »Que voulez-vous, on allait le voir là comme on va voir danser un singe!» Nu kunde ej Malla tiga längre: »Et le petit roi de Rome, le fait on aussi danser comme un singe à Vienne?» frågade hon så enfaldigt som möjligt. Det blef helt tyst ett ögonblick och friherrinnan Sparre vände samtalet på ett annat ämne. Malla ångrade att hon icke bibehållit sin tystnad. Hade Silfverstolpe varit närvarande hade hon visst ej yttrat detta, som han säkert ogillat.

Amalia och Louise Imhoff och den unga Betsy Cohen, friherrinnan Sparres systerdotter, som varit hos dem vid Alby några dagar, kommo därifrån denna afton till Sparres och gjorde det mycket lifligt och roligt där. Amalia berättade »Vier und- zwanzigste Februar» af Werner, förträffligt i all sin ryslighet.

Den 18 januari återvände Silfverstolpes till Uppsala. David var ej frisk, orkade ingenting, låg på sin soffa hela dagarna. Malla delade tiden mellan honom och Axel och började nu på allvar undervisa den senare och då gossen visade obenägenhet, föreställde hon honom nödvändigheten af att *lära* för att blifva människa.

Han förstod henne och medgaf det, men en stund efteråt, då han stod i fönstret och med särledes nöje såg hundar leka på torget, sade han suckande: »Ack, mamma, hundarna äro mycket lyckligare än människorna, de behöfva icke lära något de!»

Hon läste för David då han orkade: »Tableau des révolutions du système politique depuis la fin du quinzième siècle» par Fréderic Ancillon, professeur d'histoire à l'académie royale militaire de Berlin, fyra tomer som går ända till slutet af Ludvig XIV:s regering. Detta var Mallas enda glädje denna tid, hon tyckte ofantligt om denna bok. Hos grefvinnan Posse, där Wrangels, Silfverstolpes, då David orkade gå ut, D'Albedyhlls och Blomstedts ibland samlades om kvällarna, läste d'Albedyhll högt för dem sina memoarer om sina ämbetsbefattningar under konung Gustaf III, som ej gjorde Gustaf heder.

Äfven läste Malla vid denna tid »Journal for animal magnetism» af Cederskiöld och skref därom i läseanteckningarna: »Förundersam! – lika omöjlig att i allt antaga som sann och bevisad som att alldeles betvifla och förneka. Dumdristigt att våga framträda med sådana orimligheter, om man ej själf är bedragen af egen fantasi.»

Ett bref från fru Helvig af den 30 januari lofvade Malla det nöjet att snart få se henne med sin syster och sina båda söner hos sig i Uppsala. Men i början af februari fick Axel Posse scharlakansfebern och hon måste underrätta Amalia om smittan och skilja sig från alla. Mallas tröst var, att Axels sjukdom var så lätt och utan farliga följder, men hon var oroligare för Silfverstolpe, som jämt var sjuklig, håglös och kände sig orkeslös.

En afton, som David var litet bättre, gaf violinspelaren Willman konsert på Gillet och David hade lust att höra honom. Men för smittan vågade de ej vara bland de andra nere i Gillets sal utan sutto ensamma på läktarn. På länge hade Malla nu ej hört musik; Willman skulle med Allette Sture spela en duo för piano och fiol – i första tonerna igenkände Malla genast den oförgätliga sonaten, Mozarts sköna B-durs-sonat, som M. H. A. så gärna spelat, som hon och Müller så mången gång spelade tillsammans, som de spelade på konsert-picknicken i Nytta och nöje i februari månad 1805 tillställd af Skjöldebrand, då David och Malla för första gången kände, att de tillhörde hvarandra. David bleknade nu vid alla dessa minnen – Malla måste gråta!

Sedan fyra veckor voro förbi efter Axel Posses scharlakansfeber och han badat flera gånger, ansåg professor Åkerman faran för smitta vara öfverstånden. Fru Helvig väntade i Stockholm på denna underrättelse för att komma till Uppsala, dit hon längtade. Malla och hennes vänner önskade mycket att där få se de älskvärda systrarna Imhoff, men Silfverstolpe, som i sin nuvarande sjuklighet och tungsinthet ogärna såg främmande hos sig, ville ej gärna, att de skulle komma. Malla däremot hoppades, att han möjligen af deras sällskap kunde upplifvas, och tyckte sig väl för egen del behöfva denna glädje och uppfriskelse. Hon beskref dock hela förhållandet för Amalia och sade henne, att *intet* skulle hindra Malla att ägna sin mesta tid åt sin halfsjuka man, att läsa för honom, spela med honom, som var hans enda förströelse. Af medgifvande för sin hustrus önskan bad också Silfverstolpe dem komma.

Malla lagade i ordning ett par stora vindsrum med garderober till sina goda vänners ankomst och lät varmt uppelda dem. Den 10 mars åkte hon ut på en liten släde för att möta de väntade, men måste återvända utan att möta dem; en halftimme därefter kommo de dock till Mallas och deras egen hjärtliga glädje. Men oblandad blef den ej länge å Mallas sida, ty hon märkte snart, att deras för henne så lifvande samtal blott tröttade och mattade Silfverstolpe.

Den 12 mars voro systrarna Imhoff och Malla på Gustavianska auditorium för att höra Geijers föreläsning, som obeskrifligt intresserade Amalia, så att de sedan följde alla Geijers föreläsningar.

Sköna målningar hade Amalia och Louise med sig, som de kopierat ur bröderna Boisserées samling i Heidelberg af gamla tyska mästare. Dessa bröder Sulpice och Melchior Boisserée voro från Köln, hade förmögenhet och hade, för att frälsa dessa gamla mästerverk undan krigets faror, börjat denna samling från

kyrkor, kloster och äfven från enskildas egendom, och hade nu däraf en dyrbar samling i Heidelberg, där fru Helvig med sina barn och Louise bott halftannat år, mycket umgåtts med de utmärkta bröderna Boisserée och beundrat deras sköna gamla taflor. De talade intressant och lärorikt därom, man läste tillsammans – det var skönt och upplifvande för Malla.

En afton voro de tillsammans hos d'Albedyhlls, där också Atterbom och Geijer voro. Den senare var tyst och sluten och gick snart. Malla förundrades öfver att han ej var mera intresserad att göra ett så utmärkt fruntimmers bekantskap som Amalia von Imhoff, och frågade Atterbom om Geijer vore timid, hvilket denne sade sig ej hafva märkt.

Den 14 beságo de Uppsala bibliotek i sällskap med dessa båda herrar och Malla bjöd dem tillika med sin syster och d'Albedyhlls till sig på eftermiddagen. Det blef så lifligt och roligt att Malla aldrig inom sitt eget hem haft så roligt. Hon skref i dagboken: »Musik, sång, rika samtal – ljufligt roligt, *så* som jag önskade alltid kunna ha det. Den gudomliga Amalia! – den ängla-Louise!» Nu blef ock Geijer hänförd af deras intresse; spelade af sin musik, som Gustava sjöng och systarna Imhoff mycket tyckte om. – Men David låg trött och matt på sin soffa och deltog i intet!

Bror Helvig, Amalias äldste son, nära tio år gammal, var en skön gosse med stora mörkblå ögon, ett fint bildadt, ljust anlete och rikt vågigt, ljust hår. Han var dock ej särdeles utmärkt. Den yngre, Bernhard, var omkring sex år, vacker som en ängel, hade bruna uttrycksfulla ögon och lockigt mörkbrunt hår; var lifligare än brodern, och hade framför honom lätthet att fatta och minnas, en obeskrifligt söt gosse.

Dagligen besågos några af Uppsala märkvärdigheter. Öfverallt utmärkte sig de båda ovanliga systrarna genom kunskaper, liflig uppfattning och sitt anspråkslösa, behagliga sätt att fråga och inhämta nya underrättelser. Botaniska professorn, den vidt beresta gubben Thunberg, blef alldeles förtjust i fru Helvig.

Hos Wrangels var musik en afton – Geijer nu mera bekant och högst intresserad af Amalias samtal, var nu också meddelsam och i hög grad rolig att höra! – Malla hade kunnat hafva så roligt, men –

För att i fred få meddela hvarandra sina arbeten kommo Geijer och Atterbom om förmiddagarna till fru Helvig, som oändligen beundrade den förre, som hon nu först lärt känna, fastän hon redan förut öfversatt hans »Sista skalden», som hon hittills mest tyckt om. De uppläste nu för hvarandra hvad de skrifvit – det var så roligt höra på och höra dem tala därom, men – David deltog ej däri!

Den 18 mars handlade Geijers föreläsning om Gustaf Wasa, hans sista tal till ständerna, hans död. Geijer som utom katedern hade en ovanlig figur, kort och och undersätsig, med regelbundna anletsdrag, blå ögon med bruna fläckar, en liten näsa, en mun som tycktes beteckna smak för sinnlighet, fulla kinder, kort hals, hög men ej bred panna, syntes då han inkom uti Auditorium för att uppstiga på katedern med hatten på sig liksom en annan man än den, som mera omärklig syntes i vanliga sällskap. Malla som först från katedern gjort hans bekantskap tänkte sig honom alltid som hon där sett honom. Manligt stark och uttrycksfull, nästan vacker, då han med tydlig, ömsom kraftfull, ömsom af inre känsla förändrad röst uttalade sina gedigna, innehållsrika föreläsningar. Så syntes han nu ock Amalia, som med hjärtligaste nöje och entusiasm hörde honom omtala den store Gustaf Wasa. Då han uppläste Gustafs sista tal, uppstod Geijer och blottade sitt hufvud, hvilket ock alla de unga åhörarne gjorde; tårar glänste i allas ögon. Det var skönt och högtidligt! Amalia var förtjust – och Malla hade kunnat vara lycklig af denna fosterländska entusiasm – men kände nästan samvetskval att *kunna* hafva så roligt.

Då domkyrkan en dag besågs i sällskap med Geijer, Atterbom och Schröder, märkte Malla en ung man med ett själfullt utseende, som följde dem på afstånd och syntes mycket intresserad att närma sig till fru Helvig och höra henne tala. Genom Atterbom fick hon veta, att det var Zeipel, känd under signaturen Carl i Poetisk

kalender.

En eftermiddag voro de samlade hos grefvinnan Posse. Amalia talade om sina barndoms- och ungdomsbekanta i Weimar; om Wieland, Voss, Herder. Den förste liflige, mångskiftande skalden hade det trefligaste hem och en förträfflig hustru, som hela lifvet igenom beredde honom glädje, trefnad och frid. På äldre dagar fick hon lungsot och kände att hon skulle dö, men tillställde sitt hus på bästa sätt, så att den åldrige mannen så litet som möjligt skulle känna förändring och saknad i sina vanor efter hennes död. Hon hade sans in i sista stunden, aflägsnade gubben, bad alla som omgåfvo honom låta honom sofva i ro öfver natten, om morgonen få sitt kaffe i vanlig ordning, och först då man ej längre kunde hindra honom att gå in till henne, stilla och hjärtligt hälsa honom från henne, och säga, att hon gått hem förut och med glädje *där* väntade sin älskade gubbe. Geijer var alldeles förtjust i Amalias beskrifning af detta vördnadsvärda par.

Alla önskade få göra fru Helvigs bekantskap och ofta voro de bortbjudna, som ej mycket roade henne. Att få vara hemma, sysselsätta sig med barnen, gå ut med dem på förmiddagarna och om aftnarna hafva det nöjet läsa och samtala med bildade vänner roade mest Amalia och Louise och Malla var af samma tanke; men de kunde dock ej undandraga sig sällskapslifvet fordringar. Vanligen hvar de voro om kvällarna, hördes vacker studentsång utanför. »Vikingasäten» tyckte fru Helvig så mycket om och »Hulda Rosa».

Geijers svar på Svenska Akademiens prisfråga år 1810: »Hvilka fördelar kunna vid människors moraliska uppfostran dragas af deras inbillningsgåfva?» läste han för dem, och den afhördes med största nöje och beundran.

Amalia och Louise trifdes väl med Malla och voro nog goda att dagligen lära henne något nytt och fägna sig öfver hennes uppfattning och nöje däraf. Ehuru Malla nog förutsåg huru mycket hon skulle komma att sakna deras lifvande sällskap, längtade hon nästan, att de skulle resa för att själf ensam och helt få ägna sin tid, hela sin uppmärksamhet åt den sjuke och lidande Silfverstolpe. I början af april ämnade fru Helvig återvända till Stockholm. En dag i slutet af mars, då David kände sig friskare, reste han till Krusenberg och blef kvar där till följande dag. Malla med sina vänner voro hela eftermiddagen hos grefvinnan Posse och hade godt och trefligt.

Dagen därefter bjöd Malla till middagen de tre herrarna, Geijer, Atterbom och Schröder. Samtalet var lifligt, rikt och underhållande. Amalia sade, att hon icke trott, att det funnes »sådana svenskar» som hon nu i Uppsala lärt känna; att hon förut i Stockholm mest sett militärer som väl i sitt yrke kunde hafva kunskaper och i det yttre en slags bildning, men som ändå förefallit henne råa, okunniga och tillika inbilskt fåfänga; att *de* gifvit henne fördom mot svenskar i allmänhet, hvilket hon nu insåg vara ganska orätt, emedan hon bedömt hela nationen efter hufvudstadens ton, efter den så kallade »stora världen», som väl i alla land utgör ett undantag, en klass för sig. Därifrån kommo de andra att tala om officerare i allmänhet, deras brist på verklig bildning, som ofta gjorde deras hederskänsla till en falsk och stötande tyckmyckenhet. I detsamma hemkom Silfverstolpe – oförmodadt steg han in och afbröt därigenom samtalet, hvilket verkade synbar förlägenhet. Ohöfligt och oskickligt nog togo herrarna genast afsked och gingo! På aftonen frågade David sin hustru, hvad de så lifligt talat om och så hastigt afbrutit, då han inkom. Malla svarade sanningsenligt och Silfverstolpe, redan stött, blef det ännu mera, ehuru hon sökte mildra ordalagen. Svårt, pinsamt!

Den sista mars gjorde de tillsammans en rolig och skön vårpromenad utåt Islandet, där alla bäckar forsade, solen glimmade, det var gladt och lifgifvande. Geijer var med och gladde sig åt ankorna och gässen som plaskade i den nyss från is befriade Fyris-ån. Malla njöt af sina vänners nöje – Bror och Bernhard sprungo där friska och glada, Gustava och hennes barn voro med, en härlig eftermiddag! Tisdagen skulle fru Helvig med de sina resa.

Söndagsaftonen mådde Bror illa, dagen därpå var han riktigt sjuk. Resan måste uppskjutas, och den 3 april

blef det klart, att det var scharlakansfeber, och att gossen var illa sjuk. Amalia flyttade med Bernhard ned i Mallas sängkammare, och Louise ägnade sig åt Brors vård. Af oro fick fru Helvig ett anfall af ansiktsrosen. David var åter sämre och låg på sin soffa.

Nu voro de afstängda från alla, och Malla kunde ej som hon velat hjälpa till med den sjukes skötsel för att ej draga smittan till andra; Amalias hörsel led af rosanfallet och med sitt lifliga sinne var hon obeskrifligt inquiète.

Den 7 april om natten sjuknade äfven Bernhard. Professor Åkerman, som genast efterskickades, fann tydliga symptom till scharlakansfeber och ansåg bäst, att gossen väl inbäddad och öfverhöljd i sin lilla säng, flyttades upp till den sjuke brodera, så att de båda kunde skötas tillsammans och modern hafva den trösten att vårda dem båda.

Den 9 på förmiddagen tycktes båda gossarna vara litet bättre; det var gudomligt väder och Malla öfvertalade Amalia och Louise att en liten stund gå ut för att hämta frisk luft. De råkade ute Geijer och Atterbom, och Malla talade om huru glada de skulle råkas om nio dygn, då all fara var förbi och man kunde glädja sig åt, att de söta gossarna väl genomgått denna oundvikliga barnsjukdom. Man hoppades det bästa.

Eftermiddagen var Bernhard sämre, det onda slog ej rätt ut; ett varmt bad användes på afton, med omsorg sköttes han, men – då han upptogs ur badet, insveptes han i samma yllefilt, som dagen förut nyttjats åt brodern. Man hoppades nu, att Bernhard skulle få sofva efter badet. Amalia och Louise skulle ligga i rummet utanför för att hvila efter att ha varit uppe i två nätter. Malla gick ned till sin man – men innan hon lagt sig, omkring kl. 11, kommer fru Helvigs kammarpiga nedspringande och ropar: »Jag tror han dör!» »Hvem?» – »Bernhard!» Hon hade ingenting sagt åt modren, förskräckt skyndar Malla upp, sedan hon skickat bud efter Åkerman. Amalia var ännu uppe, hon trodde att han sof. Malla sade, att hon endast ville se om de sjuka. Hon går, och ser Bernhard döende! Malla samlade all sin fattning för att bereda modern på denna oförmodade olycka – Amalia föll på knä vid hans säng och ropar: »Bernhard, Bernhard! meine einzige Hoffnung. O Gott, was habe ich gethan!» – Louise låg bredvid henne, nästan afsvimmad.

Amalias jämmer upplöste sig i en kort innerlig bön om ödmjuk undergifvenhet, om insikt att förstå Guds mening med detta hårda slag och kraft att rätta sig därefter.

Så himmelsk, så undergifven som hon var i denna olycka har Malla aldrig sett någon varelse!

Han var död! Förkrossade måste de nu lämna dessa rum. Bror sof i det innersta – det lilla liket utflyttades i det yttre rummet. Mot morgonen lade Amalia och Louise sig uttröttade och utvakade i Mallas sängkammare, och Malla i Davids kammare. Han var utledsen – och Malla till döden bedröfvad och med grufliga samvetskval öfver att *mot* Davids önskan envisas att bedja Amalia komma med sina barn!

Morgonen den 10 kom dyster och sorglig – Amalia var uppstigen då Malla kom in till henne – men Louise vaknade icke! Om hon såg upp ett ögonblick var det för att tala några oredliga ord och återfalla i tung sömn. Amalia hade förut sett henne efter stark kropps- eller själsansträngning hafva sådan nervös sömn. Nu sof hon sålunda i två dygn! Hemskt! Och David låg i sin kammare slumrande hela dagen! Amalia och Malla gingo där så ensamma, tysta. Bror var litet bättre, dock mycket sjuk ännu, mest i febersömn. Hvad skulle Malla företaga?! Hon skref till Geijer och bad, att om han (och Atterbom) ej voro rädda för smittan, de skulle komma och hjälpa henne att för den olyckliga modern förkorta smärtans långa dagar. – Han kom, och den bedröfvade Amalia föll gråtande i hans famn, och ymniga tårar lättade något hennes beklämda hjärta.

Nu måste begrafning och åtföjande omsorger tänkas på! Med Atterboms tillhjälp bestyrde Malla därom. Emellertid skaffade hon sig gips och pålade Bernhards stelnade anlete, som hon sett bildhuggaren Byström göra med hennes mormor, för att försöka få en mask af detta änglaanlete och därmed bereda hans mor en

liten tröst. Det lyckades; men det var henne svårt och hemskt att så handtera det lilla hufvudet och gå illa åt det.

Den 12 vaknade ändtligen Louise; och den 13 voro hon och Atterbom med Malla på kyrkogården för att välja plats till Bernhards graf – där den nu är med en gråsten och namnet Bernhard samt några hvita syrénbuskar. Geijer var på några dagar rest till Stockholm och skref därifrån till fru Helvig långfredagen den 12 april ett skönt religiöst bref20, som gjorde henne godt. Han återkom den 15 och då var begrafningen.

Efter hand måste tiden åter användas, fyllas. Man läste Goethes »Faust», »Die Schuld» af Müllner och Fouqués »Thiodolf», om ej alltid med nöje dock som en förströelse från egna sorgliga tankar.

Geijer och Atterbom voro nu hvarje afton hos Malla, läste för fru Helvig, och Geijer spelade fortepiano och skref till Amalia ord och musik, hvilka i tårar upplöste hennes tysta sorg. Hans öfversättning af Macbeth uppläste han, och Eginhard und Emma af de la Mötte Fouqué.

Den 21 började Malla läsa högt för Amalia och Louise Horners Ilias i Voss' öfversättning.

Bror fick skrofulösa svullnader vid öronen som gick hål på, han var länge mycket sjuk. Som fru Helvigs vistande i Uppsala nu måste förlängas på obestämd tid, var det nödvändigt för dem att få saker från Stockholm och där ombestyra åtskilligt. Amalia stannade hos sin son, och Louise reste med Geijer till Stockholm på ett par dagar. Då de återväntades (den 28 april) gingo Amalia, Malla och Atterbom dem till mötes långt ut i parken.

Innan gossarnas sjukdom hade Amalia skrifvit en vers som uttryckte, huru hon, lidande, bedragen i sina förhoppningar måst, tvingad af ödet, återvända till den svenska jorden, som hon ej mer ansåg som sitt hemvist – men att hon *nu* erkände, att hon blifvit ledd därtill för att lära förstå och värdera Nordens kraft och enkla dygder. Geijer hade därpå svarat med ord och musik, och hans musik förljufvade nu deras dagar. Ibland hände det, att Geijer och Atterbom kommo på förmiddagen, då de hade något att uppläsa för Amalia och Louise. Att höra därpå och följa deras samtal var det största nöje Malla kunde ha, men det var bittert stördt af hennes oro för David, af hennes fruktan att detta främmande sällskap plågade honom, då han ej kunde ha något nöje däraf.

De rika poetiska människorna hade så mycket mod och lefnadslust, de kunde ej förstå och inse, huru mycken resignation och försakelse behöfdes för den, som inte lefde under deras villkor.

En morgon märkte Amalia att Malla gråtit och talade förtroligt och deltagande med henne om hennes *olycka*. Ja, så uttalade Amalia Mallas ställning! Hittills hade Malla sökt dölja den för sig själf – nu var den dock tydlig för andra! Hon sade: »Ja, hvem är väl lycklig? Du själf, goda Amalia, hvad har icke du stora bekymmer; och då jag jämför mig med min syster Gustava, bör jag ju ändå finna mig lycklig.» – »Ack nej,» svarade Amalia,» »hon är visst lycksalig emot dig! Hon har sina barn, sitt lätta sanguiniska lynne, kanske sin brist på förutseende – man ser nog hvem af er lidit mest, hon har bibehållit ungdomens utseende, är lätt och glad – och du! Hvem ser ej hvilka strider du genomgått, på tio år huru förändrad är du!»

Ja så! Det märktes således för andra – det gjorde Malla ondt att hon så illa burit felslagna förhoppningar – det fördjupade och förbittrade känslan däraf. Hon måste erkänna, att hon i mer än tio år nästan jämt arbetat emot sin natur, att hon liksom förkväfde sig för att kunna lefva i det trånga område af lifsluft som var henne förunnadt; men hon längtade blott än mer att åter blifva ensam *med* sin plikt och *om* sin olycka.

Silfverstolpes lynne och hälsa väckte hos Malla fruktan att det vore ett släktarf – då det hade likhet med hans morbrors, baron Stierncronas långvariga mjältsjuka. Nu först insåg hon hur omöjligt det vore att likstämmigt förena två så olika själar som Davids och hennes. Hittills hade hon alltid försökt gifva *sig* orätt,

sträfvat att göra sig så hvardaglig som möjligt och hade genom detta tvång fått en viss sträfhet som var henne onaturlig. Nu på en gång omgifven af de mest poetiska varelser, exalterade genom sorgen och därigenom än mera öppna för alla intryck och det förtroligaste deltagande – rikt begåfvade med känsla och snille, med anspråk och behof af sällhet, glädje, njutning – och å andra sidan: David, sjuk till kropp och själ, uttröttad af det lif, den rörelse de rikare naturerna spridde omkring sig – ensam stod Malla emellan, kände sin plikt, sitt hjärtas medlidande att stödja och uppehålla den sjuke. Men å andra sidan, hänförd af de rika samtalen, de nya tankar och idéer som blixtrade däri, återväcktes hon till tusen känslor och tankar dem hon sökt kväfva och undertrycka.

En dag uppläste Malla för dem, det hon skrifvit med anledning af grefvinnan Cronstedt. Vid denna mening tagen egentligen ur ett af m:me de Genlis arbeten: »Le devoir d'une femme est de paraître heureuse,» förkastade både Amalia och Geijer häftigt detta »fåfänga» och »öfverflödiga» bemödande mot sin natur, och talade som om *sällhet* voro lifvets villkor och nödvändighet till utvecklande af själens ädlaste egenskaper. Malla förvånades och blef helt förvillad. Hon hörde Geijer säga: »Jag är egentligen blott en teoretiker i smärta, ty jag har själf ej erfarit den.» Huru kunde han ha hunnit till 33 år, och vara så obekant med sorg och lidande! Och hon som nödgats så arbeta mot sin egen natur, sina böjelser! Så mycket instängdt lidande hade pressat hennes hjärta! Var det nu misstag – självbedrägeri allt hvad hon uppoffrat för hvad hon ansett som plikt?

Tvifvel och ovisshet vaknade. Hon var helt och hållet bragt ur sin fattning och rubbad i sin öfvertygelse om rätt och orätt både i enskilda och allmänna afseenden. I politiskt hänseende hade Malla från barndomen hört *friheten* omtalas med entusiasm, ehuru hon ej riktigt kunde förstå hvad därmed menades, men var tidigt exalterad för idéen däraf, och franska revolutionens hjältar hade varit hennes barndoms förtjusning. Fäderneslandets olyckor under Gustaf IV Adolfs sista regeringsår hade hon innerligen begråtit, och 1809 års förändring hade uppfyllt hennes själ med glada förhoppningar för Sveriges framtid.

Nu hörde hon de människor hvars öfverlägsenhet hon erkände – de med förstånd och skarpsinne mest begåfvade hon mött på sin väg – tala ur helt annan ton. Ordet »konservativ» fanns ej den tiden, men Geijer tycktes henne *då* i allt vara hvad hon sedan lärde förstå, att detta ord betecknar. Amalia hade, som tyska, växt upp med afsky för Frankrikes revolution och dess härsklystnad mot hennes fädernesland. Geijer delade samma afsky, och talade om Girondisterna som varit Mallas idealer, som om inskränkta fantaster, som ej visste hvad de ville och ej insågo hvart deras teorier skulle föra dem. Flera gånger hörde hon honom säga, att Robespierre varit den enda verkligt konsekventa och ihärdiga utförare af revolutionens idé. Då Malla en gång med entusiasm omtalade m:me Roland och hennes uppmaning till Brissot i fängelset att skynda att begagna sina sista dagar för att ännu skriftligen efterlämna de djupa sanningar hans snille hyste, hade hon den grämelsen, att Geijer och Amalia funno det »okvinnligt» att härmed förmörka en väns sista stunder och att det var en lika så dåraktig som onödig omsorg!

Geijer ogillade också 1809 års händelser i Sverige och talade därom på ett för Malla högst obegripligt sätt. Amalia hade heller aldrig gillat svenska statsförändringen 1809 och detta hade på sin tid mycket kostat på Malla. Nu voro Amalia och Geijer alltid af samma tanke! Norra Amerika med sin författning, sina frihets- och jämlikhetsgrundsatser hade också från ungdomen utgjort Mallas entusiasm och ett hopp för den gamla världens förnyelse. *Nu* hörde hon Geijer mycket ogilla Amerika och omtala fakta som ej voro till dess beröm. Amalia var af samma tanke, hon hade sett och hört Alexander Humboldt vid hans återkomst därifrån, och hört honom omtala mycket som bevisade det opoetiska, det grundlösa i denna nya stat. Däribland anförde hon, att själfva landet, naturen där ej producerade en enda inhemsk välluktande blomma, ej en enda inhemsk sångfågel. Malla blef alldeles förvirrad och vimmelkantig af alla dessa motsägelser – ej heller fann hon Geijer rätt konsekvent i sina yttranden och omdömen.

En förmiddag, då Geijer och Atterbom kommo, sutto de med Amalia och Louise uti förmaket omkring det runda bordet vid mellersta fönstret. Fru Helvig läste högt »Der Held des Nordens» af Fouqué, Geijer ritade mycket skickligt, Louise målade en kopia af Axel Oxenstiernas porträtt, som hon fått låna från Consistorium. Malla var ömsom inne hos sin man och ömsom ute hos de lifligt intresserade vännerna. Hon ställde sig bakom Geijer, lutade sig mot hans stol och hörde på läsningen och såg huru träd, sjö, berg växte på hans teckning; af oaktsamhet föll en tår från hennes öga därpå – hastigt vände han sig om och såg hennes tårfyllda ögon – från denna stund blef hon ej mera så obemärkt af honom.

En preussisk baron Knobelsdorff, bekant med systrarna Imhoff, kom till Uppsala. De voro alla dagar tillsammans hos Silfverstolpes. En dag voro de till middagen i Gamla Uppsala, där Malla bestod maten och Geijer vinet. Egentligen var det Geijer, som tillställt denna middag. Mallas dagbok säger: »baron Knobelsdorff är treflig, Geijer högst intressant och lärorik, Atterbom minnesgod och perfectible, lilla Schröder menlös!»

Geijer läste för fru Helvig sina föreläsningar under den tid de nu ej kunnat följa dem ända till den 20 mars 1600. Det var obeskrifligt roliga dagar dessa. Sedan nu smittan ej ansågs farlig, började de åter afhöra Geijers föreläsningar på Gustavianska auditorium.

Bror Helvig började nu blifva konvalescent. Aftnarna kommo alltid Geijer och Atterbom och läste högt, och läsningen gaf anledning till de lifligaste samtal. En gång, då Geijer läste sin Gustaf Wasa, afbröt Louise, tog boken ifrån honom och sade: »Han förstår ju icke hvad han läser! Det är så vackert och han läser så kallt!» Emellanåt målade Amalia och Louise. Den förra, Louise's porträtt; fonden utgjordes af Heidelberg med slottsruinen och bron öfver Neckar. Man läste tillsammans Novalis' arbeten med ljuf glädje; flera saker af Goethe, Amalias »Briefe über weiblicher Erziehung», som likväl voro och förblefvo fragment.

Atterbom utgaf vid denna tid: »Hörbergs lefverne, författadt af honom själf», med ett godt företal, och föreläste det för Amalia.

Fru Helvig och Louise omtalade och beskrefvo så lifligt de älskvärda och utmärkta personer de sett uti Heidelberg, att de blefvo helt bekanta och närvarande för Uppsalavännerna. Isynnerhet de märkvärdiga bröderna Boisserée, som insamlat det rika förrådet af gammal-tyska taflor. Sulpice, den äldre, allvarlig, djup, älskvärd och genialisk, men ibland tungsint och grubblande, så att han en gång varit nära vansinnig. Den yngre, Melchior, öppen, glad, pålitlig och högst intagande. Men båda ledda och behärskade af en vän Bertram, fin, slug, konstälskande, men ej rent oegennyttig. Han hade verksamt och skickligt hjälpt dem med deras konstsamlingar, men ock vetat göra sig oumbärlig för dem, lefde helt och hållet på deras bekostnad och njöt af deras välstånd. Amalia kunde ej fördraga denne man som hon ansåg elak, sedeslös och egennyttig, fastän både bildad och genialisk.

Båda bröderna hade visat systrarna Imhoff verklig vänskap och lifligt tyckt om Louise, Melchior så allvarsamt, att hon med hela sitt hjärta fäst sig vid honom. Utan att han egentligen talat därom, tycktes det dock vara afgjordt, att han älskade henne. Men efter en tid blef hans uppförande mot henne så underligt, ojämnt och ombytligt, och Amalia trodde sig märka, att Bertram ville hindra en förbindelse, som möjligen kunde störa hans välde och hans förhållande till bröderna. Af många skäl hade Louise och hennes syster anledning att tro någon sådan orsak ligga till grund för Melchior Boisserées vankelmodiga sätt att vara; och de lämnade Heidelberg utan vidare explikation. Louise var Melchior trogen i sitt hjärta, och trodde ännu på hans tillgifvenhet för henne.

Atterbom, som oändligen behagade sig i de intressanta ovanliga systrarnas sällskap, tycktes ibland tro sig vara kär i Louise. Det föreföll Malla dock så inbilladt; hon trodde ej, att Atterbom rätt kunde bli kär. Hans eget rika *jag* uppfyllde därtill alltför mycket både känsla och fantasi. Han föreföll henne som en etherisk

varelse utan kön och kropp. Johan Henrik Schröder däremot hade en andaktsfull beundran för systrarna, som intresserade Malla hos den blyga, hvita unga mannen. Aldrig betraktade han Louise Imhoffs porträtt utan med ihopknäppta händer. Geijer var förlofvad med mamsell Anna Lisa Lilljebjorn i hans hembygd Värmland; men aldrig talade han om den frånvarande fästmön, och Malla tyckte, att han var en kall fästman.

Dagen före Sophia-dagen spelade och sjöng Geijer den vackra gamla folkvisan »Fjärran i Nord lyser solen så klar» hos Malla. Melodien var Malla innerligt kär och behaglig, och dessa ord till Amalia föllo henne in, då hon tänkte på stundens glädje och det tillkommandes saknad:

»Fjärran i Nord så varmt hjärtat dock slår,
hårdt blåser vädret i bergen!
Minnet och hoppet för evigt där står
och dina vänner, de gråta i Norden.

Södern dig bjuder och lofvar dig tröst,
hårdt blåser vädret i bergen!
Där möter dig äfven tacksamma bröst –
men dina vänner de gråta i Norden.

Dem glömmer du ej! de delat ju har,
hårdt blåser vädret i bergen!
lugnets och smärtans omväxlande dar
och dina vänner, de gråta i Norden.

Skilsmässans stund har ju plikten befallt,
hårdt blåser vädret från bergen!
En gång vi dock samlas tusendefallt
till dess – dina vänner gråta i Norden.»

Den 15 maj, Sofiadagen, bjöd Amalia Malla att åka ut till Gamla Uppsala, där hennes namnsdag firades. Dagen var rolig, men David hade ej tid att deltaga i det lilla sällskapet och det kostade på Malla och störde hennes nöje, och hon kände sig ovärdig att vara festens föremål.

Då Silfverstolpe sedan läste de verser som varit skrifna till Malla den 15, tyckte han icke om Geijers »Reseda», som gjort Malla så hjärtligt godt emedan den sagt henne, att Geijer funnit mera hos den obemärkta än han i början anat.

Silfverstolpe var nu helt och hållet upptagen af hushållsoch odlingsplaner. Det var som all den verksamhetsförmåga som under vintern slumrat och legat i ide nu på en gång uppvaknat. Den förorsakade en ytterlig oro och brådska i alla hans företag. Malla hade velat räcka till allt, men dignade under kropps- och själsansträngning. Amalia och Louise höllo af henne och voro goda mot henne, men att hon ej gällde stort hos herrarna Geijer och Atterbom, det insåg hon utan förtrytelse och utan förundran. Sorgligt stämd och med tusende stridiga tankar inom sig var hon oftast tyst och sluten. Imhoffarnas, Geijers och Atterboms rika umgänge förströdde och lifvade henne väl stundtals, men kunde dock ej fördölja det eget tomma och hopplösa i hennes öde: Det var nu som två helt olika lif hon framlefde: det ena lärorikt, fullt och uppfriskande – men flyktigt och öfvergående; det andra tungt, utan utsikt till lättnad eller förändring. Hvarje dag af detta *nu* var dyrbar.

Den 18 maj, Eriksdagen, var Geijers namnsdag. Amalia, Louise och Malla ville fira den. För första gången efter scharlakansfebern voro nu Wrangels hos Malla. Amalia hade åt Geijer ritat ett änglahufvud och därtill skrifvit en vacker vers. Louise gaf honom ett madonnahufvud, måladt i sepia, och gjorde blommor af kålrötter, rödbetor, palsternackor, morötter, utskurna med knif särdeles bra och skickligt. De utgjorde, med

gröna blad omkring, en bukett i en vas. Geijers sköna melodi till Lidners ord i »Medea» var Mallas förtjusning. De bådo Geijer spela den och Gustava sjöng därtill verser af den dåliga poeten Malla, hvarvid Amalia påsatte honom en vacker lagerkrans. Rörd och betagen föll Geijer på knä och grät. Malla gaf honom en bukett rosor och en myrtenkvist; hon-ville påminna honom om den frånvarande fästmön, som hon tyckte vara alltför mycket glömd! Okänd var hon för Malla, men det gjorde henne dock ondt, då hon såg *honom* så helt och hållet upptagen och förtjust i det närvarande. Amalia och Geijer hade så obeskrifligt roligt af hvarandras sällskap – men huru skulle de bära saknaden däraf!!

Den 19 om morgonen fick Malla ett bref från Geijer som innehöll »Nattvandraren». Amalia behöll orginalet.

Den 23 maj kom Geijer till Amalia och medförde Tegnér, som öfver en dag var i Uppsala. Han var tyst; man var dock intresserad att göra den ädle skaldens bekantskap, men hans personlighet föreföll dock ej så som de hade väntat. Han var blond, hade vackra drag, men lättja och vällust tyckte Malla vara det rådande uttrycket hos den märkvärdige mannen.

Bror Helvig var nu så återställd till hälsan, att hans mor och moster kunde börja tänka på sin afresa. Fru Helvig skulle först afsluta sina affärer i Stockholm och på Alby och sedan under sommaren återvända till Tyskland till sin underlige opålitlige man, som nu var general i preussisk tjänst. Hvad förestod Amalia? Hon visste det icke, obestämd låg framtiden för de båda goda systrarna. Deras vistande i Uppsala var deras sista afsked från Sverige, ett afsked, som ömt och innerligt förbundit dem till det främmande landet, som de förut under de förra sex åren de där vistades, 1804–1810, ej känt och ej älskat.

En dag som Malla låg på sin soffa illamående, kom Atterbom och sade, att fru Alida Knös, född Olbers, önskade få tala vid henne. Malla var ej mycket bekant med fru Knös, som hon väl fann vacker och behaglig, men ej ändå tyckte rätt om. Både Geijer och Atterbom funno henne högst intressant och voro litet kära i henne. I allmänhet tyckte alla herrar, som voro närmare bekanta med professor Knös och hans fru, ofantligt mycket om dem båda och omtalade deras hem som mycket trefligt och angenämt. Hvad ville nu fru Knös?

Hon bad Malla på det vänligaste och enträgnaste att öfvertala sina vänner Amalia och Louise att tillbringa en afton hos henne med Silfverstolpes, Wrangels och d’Albedyhlls. Malla insåg alltförväl att artigheten egentligen gällde de främmande systrarna och var just ej vid lynne att nu göra nya bekantskaper, men saken måste dock med tacksamhet bifallas, och den 30 maj voro de alla hos Knösens i deras lilla vackra smakfulla boning i Bredgränden. Gården och trädgården voro gröna och snygga, rummen glada och väl arrangerade, värdinnan söt och förekommande, värden vänlig och glad, allt var trefligt och behagligt – men Malla kunde föga njuta däraf.

Den 1 juni afreste de oförgätliga vännerna, de evigt saknade! »Den rikt begåfvade beundransvärda Amalia, den milda, intagande Louise,» står det i Mallas dagbok. Louise, som var glömsk och ej rätt omtänksam, bad i sista stunden, att Malla, som snart därefter ämnade sig till Stockholm med sin man, då skulle medtaga det ej alldeles slutade porträttet af Axel Oxenstierna som ännu satt uppklistradt på bräde. Malla som visste, att deras vagn var trång och att Silfverstolpe hatade att däri hafva lösa saker, gjorde därvid någon svårighet. Louise tog då i häftigheten en knif och skar ut porträttet, som därvid blef sönderrifvet och illa åtgånget; det gjorde Malla ondt, och hon kom sedan ofta med ånger ihåg att hennes oginhet förorsakat Louise ledsamhet i sista stunden. Geijer följde dem till Rosersberg, där de tillbringade natten.

Samma dag, denna sorgliga första juni, var Malla hos sin vän Charlotte Ingelotz (friherrinnan Sture), som afklippte hennes hår, hon behöll blott nog för att hafva lockar kring hela hufvudet. Det föreföll henne som ett afsked från ungdomen. Malla tyckte det var som ett slags minnesoffer till det förflutna – som när nunnan vid inträdet i klostret låter afklippa sitt hufvuds prydnad! Hennes hår vägde då afklippt 10 lod.

Silfverstolpe hade alltjämt många projekt, sökte och fick borgareprivilegium i Uppsala för att där inrätta en klädesfabrik, hvartill han uppköpte en mängd ull. Han ville ock anslå en årlig summa af 500 rdr b:co för en lärare i militärkunskaper vid universitetet och därtill utfästa ett visst kapital. Detta allt gaf honom mycket att göra och han skulle nu resa till Stockholm för att sätta det i verket. Den 4 juni for han med Malla till Edsberg och den 6 foro de till Stockholm, åto middag hos Skjöldebrands som alltid voro hjärtliga och vänliga mot dem och afreste eftermiddagen till Alby. Som det mycket regnat, hade sjön där stigit öfver vägen som gick mellan ett högt berg och vattnet. Ett bud från Amalia mötte dem och förde dem till det behagliga, trefliga Alby. Malla var uttröttad af dagens olika intryck, men glad att återfinna sig med Amalia och Louise. David uppläste för Amalia sin inlaga till konungen att på egen bekostnad få vid Uppsala akademi inrätta en militärisk undervisning för dem af den studerande ungdomen, som ämnade sig till krigsståndet. Ett rent välmenande uppsåt och kärlek till sitt fordna yrke var visst grunden till detta hans förslag, och han ville hafva något mål för sin verksamhet. Den 8 återvände David till Stockholm och de tre vännerna fingo rätt njuta några dagar tillsammans på landet. I skönt väder tillbragtes dagarna mest ute i Albys vackra nejder, där Amalia under förra sommaren låtit göra gångar och trappor uppåt berget, därifrån man hade sköna utsikter – en gudomlig trakt! Amalia uppläste bref för Malla, berättade mycket om sin ungdom, om Goethe, Schiller och hans svägerska fru Wollzogen och läste ett förträffligt bref till denna fru från en hennes vän Påhlman, skrifvet i Philadelphia. Malla läste för dem Skjöldebrands »Herrman von Unna», som de ej kände och som Amalia ej rätt tyckte om. Hon fann alltid något halft outveckladt hos Skjöldebrand; med rika anlag tyckte hon ändock, att han ej blifvit allt hvad han bort. De promenerade och besågo vackra ställen i grannskapet, Elfsta, Tullinge. I tankarna bosatte de alla sina käraste svenska vänner som grannar i denna ofantligt vackra och trefliga trakt af Södermanland. De läste tillsammans Genz' bref till Amalia, »Liebman» af Arnaud, som Amalia särdeles tyckte om, och Stollbergs tyska öfversättningar från grekiskan.

Amalia omtalade mycket Geijer och med det varmaste lifligaste intresse; han hade för henne beskrifvit sin älskvärda fästmö. I anledning af, att han sagt sig vara »teoretiker i smärta» då han personligen aldrig rätt erfarit den, drog Amalia den slutsats, att han aldrig rätt djupt älskat, ty hon menade, att då får man snart erfara hvad smärta är!

En dag var Fredrik De Ron, en mycket hygglig bror till Marianne Imhoffs man, vid Alby. Gustaf De Rons bodde nu i Heidelberg. Vid Wällinge, där de voro på besök, gick Malla en stund ensam med Louise, som beklagade Amalias och sin egen sorg att lämna Sverige, där de nu trifdes så väl, där de nu lärt känna vänner som så väl passade dem. Amalias oinskränkta tillgifvenhet för Geijer oroade hennes syster som blott bad Gud leda dem i deras svåra bekymmersamma ställning och vid mötet med den häftige, ofta oefterrättlige Helvig. Malla insåg allt detta med innerligt deltagande, anade all den smärta Amalia skulle erfara och grät med Louise.

Silfverstolpe kom till Wällinge samma dag, och den 14 juni måste Malla lämna det för henne så trefliga Alby. Amalia och Louise följde med till Stockholm; gossarna, Bror Helvig och Axel Posse, åkte med Stina Lundström i en annan vagn, och David körde för sin hustru och de båda systrarna med sina utkörda hästar, som Malla både skämdes för och led af att se. Det gick långsamt – Amalia blef otålig – Malla utledsen. Det var solhett midt på förmiddagen. Silfverstolpe, nu alltid full af sina många företag och projekt, skulle nödvändigt tala vid en klädesfabrikör på Söder, gick ifrån dem, och lämnade dem sittande i vagnen på gatan i solhettan i öfver en timme. Malla plågades för sina vänners skull – ändtligen kl. 3 framkommo de till Imhoffarnas boning, och där, i denna sinnesstämning måste Malla nu hastigt säga farväl åt sina älskade vänner – kanske för alltid! Hon slet sig från dem – och for sedan till en olycklig barndomsvän, Charlotte Taube, änka efter den utmärkte Wilhelm Brunerona, som föll i 1808 års krig i Finland.

Till natten foro Silfverstolpes till Edsberg. Saknadens minnen mötte och följde Malla öfverallt! Hon var

djupt sorgsen, och med ett för glädje och njutning återlifvadt sinne kände hon bittrare än de förra åren hvad som felades därtill!

Vid återkomsten till Uppsala blef nu stor brådska för Malla. Hennes man hade nu så många järn i elden, uppsteg ofta kl. 2–3 om morgnarna, då han under vinterns sjukliga tid uppskjutit allt och försummat mycket. David hade utsatt deras afresa till Västergylln och Uddevalla till den 30 juni och först samma dag hann Silfverstolpe uppgöra och aflämna affärerna för sin skvadron. Den 1 juli fortsatte de resan till Edeby öfver den vackra Aspön. Malla var ej nog förnuftig eller klok att undvika alla samtalsämnen, som kunde kännbart yppa den stora åtskillnaden emellan Davids och hennes sätt att se och bedöma de flesta saker. Vid Edeby märkte Lasse Silfverstolpe snart den stora förändringen hos sin bror och Mallas oro däröfver. Broderligt talade han vid henne därom och sökte vänskapligt lugna henne, ehuru han själf var verkligt oroad. Nu ville David där köpa all den ull Lasse kunde försälja och betala den mer än Lasse begärde; detta var ett ständigt samtalsämne och kalkyler utan all ände!

Att råka Ottiliana Palmstierna ehuru kort var Malla ljuft och kärt. I korthet omtalade hon den underligt rika och smärtsamma våren, och sade: »Ja, bästa Ottiliana, jag har dessa veckor haft mera lifligt roligt och mera svårt lidande än jag nånsin trott mig nu mera kunna erfara.» – »Ack,» svarade Ottiliana, »du torde ännu få mycket mera både roligt och ledsamt än du kan föreställa dig!» Malla ansåg det dock omöjligt; vid 34 år var ju allt så afgjordt – som en mulen höstdag föreföll henne framtiden!

En teatertrupp från Göteborg var i Uddevalla. Direktören Lindberg med dotter bodde i rummen bredvid Silfverstolpes, blott en igenlåst dörr skilde dem åt och hindrade ej Malla att ibland höra deras samtal. En ung vacker flicka Henriette Widerberg, aderton år gammal, var med i denna trupp. Flera gånger hörde Malla mamsell Lindberg moralisera henne för hennes förflugna, lättsinniga väsende; mamsell Widerberg svarade ärligt och yrt, att hon kunde ej vara annorlunda; mamsell Lindberg försäkrade, att man kunde vara aktris och ändå rätt anständig och ärbar, och att hon själf vore vänligt ansedd och emottagen i flera hederliga hus i Göteborg och hoppades, att hennes fästman – löjtnant – aldrig skulle få skäl att skämmas för henne.

David drack nu Pyrmontervatten och tycktes vara frisk till hälsa och lynne. Medan David spelade kort om eftermiddagarna med herrarna Flack och Mörner var det Mallas största nöje att gå en liten hvit väg, som gick igenom den aldra grönaste äng och ledde till en spång öfver älfven. Där hade hon upptäckt en liten klippa bakom hvilken hon osedd och obemärkt kunde sitta och läsa. Där läste hon med nöje: »Elisabeth de Toggenburg ou les malheurs de la famille Sargeans» af Lewis, författare till den märkliga boken »Le moine». Den intresserade Malla mycket. En änglavarelse, Helène de Hombourg, upptecknar i fängelset sina lefnadshändelser, men ångrar det som en egoistisk själfbetraktelse och en hemlig fåfänga att lämna världen detta minne af sina lidanden, och säger därom till slut i sin berättelse: »Mais n’est-ce pas une vanité frivole, un désir de renommée mondaine qui me fait souhaiter cette espèce d’immortalité? Eh bien, je réprimerai ce désir. J’écrirai comme s’il s’agissait de personnes, dont les interêts me fussent entièrement étrangers. Mon nom ne sera connu que du ciel, qui seul sait combien j’ai souffert.»

Detta träffade Malla, som ofta nog tänkt på att uppteckna sina minnen. Dessa ord blefvo henne en varning, som hon ofta för sig själf upprepade och ville utvälja till motto, om hon nånsin skulle gifva vika för frestelsen att anteckna hvad hon erfarit.

»Don Quichotte» i fransk öfversättning af Florian, läste hon ock denna tid med nöje.

I Göteborg köpte David te af ett nyss hemkommet ostindiskt skepp för 6 à 8,000 rdr b:co. Detta köpmanskap behagade icke Malla och hon tänkte ej utan oro på, att hennes man under sommaren uppköpt ull och te för 15,000 rdr b:co!

Att vid Kaflås få hvila ut några veckor i det ljufva trefliga hvardagslifvet där gjorde Malla ofantligt godt.

Med glädje kände hon sig nog frisk att kunna återtaga sina ungdomvanor, uppsteg tidigt och gjorde långa ensamma promenader; dessa härliga morgonstunder voro för henne högtidlig gudstjänst.

Grefve Gösta Lewenhaupt var vid Kaflås, sjöng behagligt och spelade guitarr. Hans spanska och italienska visor förtjuste Malla. Hon bodde i ett rum bredvid förmaket och vaknade och somnade ofta vid hans musik. Willman var också där och gjorde Malla nöje.

Den 29 september hemkommo Silfverstolpes till Uppsala och Malla hade den glädjen att återse Atterbom och med honom få tala om Amalia och Louise. Vid deras afsked i Ystad hade Amalia skänkt honom sin klocka.

David hade nu småningom åter blifvit sig lik, det häftiga brådskande i hans lynne, den öfverdrifna verksamheten hade saktat sig; han insåg, att han vågat för mycket, företagit mer än han kunde hinna sköta, talade med Malla härom. Hon ville gärna hjälpa hvad hon kunde och var glad åt att återvinna hans ömhet och förtroende. Nu visade han henne samma godhet som förr, men var ej frisk och syntes nedslagen, tillstod för Malla, att han vore orolig och ej kunde reda sig. Dagboken den 13 oktober: »Samtal med David. Måtte jag nu *förstå* att uppfylla mina plikter! Måtte jag lära att styra mitt retliga lynne, min oroliga fjäskiga ifver, och med jämn verksamhet söka att omkring mig sprida lugn och trefnad!»

En dag, den 30 oktober, som lilla Charlotte Wrangel var hos Malla, stod hon i fönstret och sade: »Se där kommer adjunkten Geijer med sin fru!» Det fägnade Malla hjärtligen att få göra hennes bekantskap – men hon såg ej glad ut – var blek och såg betryckt och bekymrad ut. Så hade Malla ej föreställt sig Geijers hustru – det förundrade och oroade henne – och störde åter hennes tro på sällhet. Hon hade väntat sig att finna detta nygifta par så glada och lyckliga efter den sjuåriga förlofningen. Fru Geijer fann hon icke nu vacker, hennes blonda hy var ej frisk och hvit – hennes ljusblå ögon matta, vackert ljust vågigt hår klädde henne dock. Det gjorde Malla ondt att ej se henne gladare; hon hade hoppats få se Geijers älskade Anna-Lisa vacker, glad och frisk som en ros.

David återföll allt mer och mer i det håglösa illamående och den overksamhet, som vintern förut plågat honom. Ängslad och förtviflad bar Malla sitt öde med otålighet och det elaka lynnet utbröt ofta i häftighet mot de ovana pigorna. Hon var denna vinter utan makt öfver sitt lynne, ondsint och visserligen sämre än hon någonsin varit. Känslan och medvetandet däraf ökade hennes förtviflade sinnesstämning. Med ömhet, förnuft, tårar, bjöd hon till att förmå David till rörelse, förströelse, sysselsättning – »i morgon» – svarade han henne, och morgondagen var han ännu mera håglös, kände sig ännu mera matt och ledsen. Oftast uppsteg han ej förrän kl. 12 på middagen för att åter lägga sig klädd på soffan. De dagar han mådde sämst blef hans ansiktsfärg blygrå.

Någon gång bland alla dessa bekymmer hade Malla en god stund med sina vänner. Så t. ex. en afton, då de tillsamman läste »Hagbarth och Signe». Detta ämne som ofta föresväfvat hennes tankar och som hon ofta i sin inbillning dramatiserat, behagade henne, äfvensom »Alf och Yngve», som Fouqué sedan utfört.

Hvad som också under denna svåra tid ibland skänkte henne tröst och hugsvalelse var att höra Börjessons predikningar. Den 10 november hörde hon en, hvars ingångsspråk var: »Gud, lägg din hand uppå mitt hjärta, välsigna det med frid!» O, huru hon bad denna bön! –

Ett aftonnöje hade hon ock: Atterbom hade, som Malla tyckte, fördom mot franska litteraturen och särdeles mot madame Genlis, som var Mallas bardomsvän och ungdomsledarinna. Nu läste hon för honom »La duchesse de la Vallière», som Malla tyckte vara bland det bästa hon skrifvit, och hade den glädjen se Atterbom med stort intresse höra den och låta försona sig med författarinnan. Men David kunde ej rätt med Atterbom och delade ej nöjet af deras samfällda läsning.

Den 19 november var en nästan total solförmörkelse; dagen var eljest klar, fastän ovanligt kall. Uti Silfverstolpes betjänts kammarfönster kunde man väl betrakta förmörkelsen. Malla lät snygga upp rummet och ditböd Wrangels, Blomstedts och Atterbom på frukost. Dylika små tillställningar roade henne mycket, hjärtligt och oskyldigt – men nu plågade allting David och denna lilla syrpris var honom obehaglig; Blomstedt kunde ej fördraga Atterbom och ville gärna förlöjliga honom. Han å sin sida kunde ej denna tiden ännu antaga ett behagligt sätt att vara med människor som föreföllo honom obetydliga. Kölden var bister, den späde, värmebehöfvande poeten kom utfrusen, pinad och utledsen – Charlotte Cronhjelm gjorde stora ögon öfver hans klagovisor och sade åt Malla: »Han är ju halftokig!» Det gjorde Malla ondt! Egentligen hade hon velat moderligen vårda den sjuklige, rikt begåfvade och i hennes tycke intressante Atterbom, men utom Gustava och Charlotte Posse och d'Albedyhlls var det ingen af hennes vänner som medgaf honom något värde, och man gjorde spe af Mallas vänskap och välvilja för den unge poeten! Allt vände sig till förargelse och ledsamheter!

Att höra Geijers föreläsningar var nästan det enda oblandade nöje Malla hade denna tid, det var henne alltid en liflig uppmuntran, och en glädje var att fara och hämta hans unga hustru och med henne afhöra dessa innehållsrika, lifvande, historiska berättelser. Anna-Lisa intresserade Malla allt mer och mer. Hon visste nu, att det svårmodiga uttrycket härrörde af kroppsliga krämpor, och att hon kunde vara både liflig och glad och hade ett utmärkt hufvud och en bildning värdig Geijers hustru. Då hon mådde bra var hon också rätt vacker, hvit och röd med de skönaste tänder och en vacker leende mun.

I »Allmänna Journalen» stod vid denna tid långa svåra artiklar mot Atterbom, som däruti ej allenast förlöjligades utan också beskylldes för gudlöshet, katolicism, skrymteri, med ett ord, för allt ondt och allt dåligt. Atterbom var nog van vid kritiker och anfall af flera slag, men detta, som angrep hans innersta tro, kostade mycket på honom. På en supé hos professor Knös den 6 december talade han därom med Malla, som det gjorde hjärtligen ondt, att den goda människan så skulle misskännas och förtalas. I december ankom andra delen af Amalias »Sägen und Legenden»; kärt och välkommet för hennes vänner i Uppsala.

Af gammal vana ville Malla till jul vara litet glad, hafva litet roligt – åtminstone bereda nöje för andra. Från Stockholm hade hon bedt Emilie skicka sig flera småsaker till julklappar åt sina vänner. Däribland var en liten kråsnål af emaljeradt guld i form af ett kors med en vacker äkta pärla i medelpunkten. Den var vacker och ingaf henne genast tanken, att den borde tillhöra Atterbom med några ord som hon ville ordna till vers. David inkom medan hon funderade därpå och sade något likgiltigt; Malla svarade kort och sade: »Jag håller på sammantänka en liten vers till Atterbom», »och därför snäser du mig,» sade David sorgligt. Malla kände hon hade haft orätt och föll honom gråtande om halsen. Versen blef sådan:

Åt dig, som ofta misskänd lider,
det blåa korset ägnadt är.
Då för din tro du redligt strider,
minns hvad dess tecken innebär!
Försonlighet den *pärla* var,
som korsets lära utmärkt har!

Julaftonen voro Silfverstolpes som vanligt hos Wrangels med den hederliga d'Albedyhll och hans söner, grefvinnan var i Skåne hos sin vän fru Schönström till verklig lättnad för hennes närmaste. Malla samlade alla de julklappar hon ämnat sällskapet uti en uppstoppad figur, sittande i en god fåtölj, som hon skänkte sin syster.

Man var under helgen tillsammans hos grefvinnan Posse, Wrangels, Blomstedts, gjorde lekar med barnen, som voro mycket roade däraf. Charlotte Wrangel var nu en söt fjortonårig flicka, vacker och behaglig; uti nigarpolskan, som hon alltid anförde sjungande, var hon full af grace. Malla fäste sig alltmer vid henne och

fann henne allrakäraste söt till det yttre, duglig och god till det inre.

Malla skref i sin dagbok: »Besynnerliga år som återlifvat mitt mod – och ändå förstört alla förhoppningar!»

Äktenskap.

1817–1819.

Tålamodet.

Hvilken den svåraste dygd bland alla förtjänar att kallas?
Den, som ej yttras i kraft, den, som i hvila består!
Alla de andra belönas utaf uppoffringens njutning
af ingifvelsens blixt eller af handlingens glans,
denna försakelsens tigande barn blott näres af saknad;
endast den Evige själf kan den betala en gång.
Allt umbär hon, och *då* hon tindrar som klarast, när ingen
skönjer det rum, där på knä korset hon kysser i bön.
Detta är kvinnans dygd. Som örten, fästad vid mullen,
stilla åt ljuset ser, böjs för hvar kommande vind,
skön när hon trampas ännu, och doftande än när hon vissnar –
medan de trotsiga djur irra i rymden omkring:
så, mot skapelsens kung, hon sätter blott plantornas vekhet
och mot hans brytande hand hemliga tårarnas dagg.
Mannen af världen för lidandet bildas och kvinnan af mannen;
hennes *öde* han är; ofta, som Ödet, tyrann.
Blomman är örtens hjärta, naturens blomma är kvinnan.
Blomstret vet ej om *jag*; kvinnan för *andra* är till.
Vänliga kön! blott du, som förknippar mannen med jorden,
har behållit för dig blommans heliga dygd.
Poetisk kalender för år 1817.

Atterbom hade sagt Malla, att han tänkt på henne då han författade detta poem, som hon tyckte obeskrifligen om. Men hon visste huru långt hon var ifrån att äga denna dygd. Hon ville vara resignerad, from och fördragsam, men hade att strida mot en liflig, varm och otålig natur och en mycket retlig hälsa.

Den 3 januari kom oförmodadt Josias Montgomery. Bror Josse såg ovanligt glad, lifvad och betydelsefull ut. Förgäfves hade hans mor i flera år önskat att få se honom gift – ett par gånger hade han själf tänkt därpå, m:lle Ulla Björkman (friherrinnan Willebrand) och fröken Jacquette Gyldenstolpe (sedermera grefvinnan Löwenhjelm) hade flyktigt behagat honom, men den älskvärda, behagfulla Mathilda d'Orozco, som han sett i Italien, behöll alltid företräde och alla förlorade vid jämförelsen. Hon hade varit gift, sedan han såg henne 1811, med en grefve Cenamy, men hade nu redan ett år varit änka. Josse berättade, att han nu vore på väg till Milano för att därifrån, som han hoppades, hemföra den oförgätliga Mathilda! Malla trodde, att hon drömde – bror Josses företag förundrade henne så att hon nästan mådde illa. Huru hade nu denna sju år gamla bekantskap förnyats?

Svenska envoyén i Florens, Lagersvärd, hade våren 1816 tillskrifvit Josias, att grefve Cenamy, en man mellan trettio och i fyrtio år, hastigt dött af en underlig sjukdom i hjärtat, och lämnat sin unga, sköna fru

med en liten dotter. Josse som hjärtligen intresserade sig för henne och varit väl emottagen i hennes föräldrars, spanska ministern Chevalier d'Orozcos och hans makas, född friherrinna Loederer från Wien, hus, tillskref nu fru d'Orozco för att betyga sitt deltagande i den unga änkans öde. Uti ett vänligt svar från modern hade också dottern tillagt ett postskriptum, som gaf honom anledning att skrifva till henne själf och tacka. Hon svarade; och efter några månaders brefväxling ansåg han sig kunna fråga, om hon tilläte honom att återkomma och frambära henne sitt hjärtas hyllning, men beskref tillika sitt fädernesland, dess klimat och svårigheter. Därpå fick han det svar, att inga svårigheter funnos för trohet i lif och död. Förtjust och glad skyndade Josse nu att resa och uppehöll sig blott en half dag i Uppsala för att därom underrätta sina systrar. Malla svindlade alldeles! Att *någon* så skulle kunna fästa sig vid Josse, att man efter fem, sex års frånvaro för hans skull ville lämna Italien och hela sitt ungdomslif för att följa honom till norden, föreföll henne obegripligt. Hon hade icke funnit *någon,* för hvilken hon velat öfvergifva Sverige och sina barndomsminnen. Det fanns då verkligen en allt besegrande kärlek – och för Josse! Det var förunderligt! Josias hade ett rent, vackert, ärligt utseende, men en lunsig, tjock gestalt. Han var god och rättskaffens, men icke utmärkt på något sätt och hade något kallt som Malla tyckte skulle aflägsna all hänförande känsla. Emellertid var det nu så – och Montgomeryska släktens romantiska öde hvilade då äfven öfver den prosaiska Josias, som fordom brukade skämta öfver, att syster Malla var så romanesk. Nu frågade hon honom hvilken af dem uppförde sig mest romaneskt. Han skrattade och hoppades allt godt och lyckligt.

Af Gustava hade Malla fått till julklapp poemet »Asarna» af Ling med en inskrift, syftande på edsförbundet emellan Gylfe och Oden, som Ling säger blifvit knutet vid Edsberget. Malla skref till Ling för att fråga om det var *hennes* kära Edsberg och *den* Edsviken som han menade. Hans svar fägnade Malla mycket. Han skickade henne med samma sina verser öfver grefvinnan Cronstedt.

Om aftnarna spelade Malla vanligen schack eller piquet med David, då de voro ensamma. Ibland kom Atterbom och läste något för henne som alltid var henne en ljuf uppmuntran. Hon skref till Charlotte Posse: »I går var Atterbom här och läste flera bref från Amalia och Louise för mig. Han intresserar mig bra mycket – ej *så,* ej på samma sätt som Geijer, ty för Atterbom har jag en moderlig känsla. Men jag kan ej rätt roa och intressera honom. Tryckt och bunden af mina bekymmer, har jag inga ämnen att tala om och jag ogillar att gifva onödiga förtroenden om enskilda förhållanden. Amalia tycker ej om Berlin och fäller därom nästan samma omdöme som om Stockholm. Troligen skulle kanske hvarje hufvudstad uppväcka samma ovilja hos henne. Stockholm var egentligen den första hon bebott, därför har den isynnerhet drabbat Stockholm – för öfrigt är hon mera *här* än där! – Ack, den eviga ungdomen! – Geijers äro ännu i Stockholm. – En besynnerlig *enstaka* varelse är jag: ensam bland en mängd syskon, ensam af min ålder växte jag upp; ensam är jag om mina minnen, episodvis delade än med den ena än med den andra, och till slut *minnes* ingen mer än jag! Alla ungdomsminnen hos Gustava – som jag mest och jämnast var med – äro utplånade genom så många senare föremål. 1816 års bittraste och ljufvaste minnen skulle jag också *ensam* i Sverige behålla! De flesta behöfva ej så mycket och rätta mun efter matsäcken – det har jag också velat göra, men den har slutligen blifvit så knapp, att jag ej däraf kan lifnära mig, och jag är ibland frestad att taga *rus* för att ersätta födan! Men ruset kan ej vara länge i sender och jag måste hafva något jämt att lefva af. Det har jag ock – i Gud och hoppet!»

Carlsdagen var en picknick, tillställd af några herrar. Malla var där med fru Geijer, hade roligt af hennes sällskap och var gladare än vanligt och friskare. Hennes ansikte var för några dagar mindre plågsamt brännande och hon såg därigenom litet mänskligare ut, så att till och med Blomstedt (som vanligen ej kunde med henne) fann henne »riktigt vacker», det var en liten uppmuntran; hon led mycket inom sig af det orena, obehagliga i hennes hudsjukdom, sökte öfvervinna ledsnaden däröfver som en dum fåfänga, men blef dock gladare, då det ibland var något drägligare. Det var dessutom en bestämd fysisk plåga därvid.

Hos hofmarskalken Paykulls, gafs en sällskapskomedi »Villervallan» af Kotzebue; den spelades ganska bra, roade Malla ofantligt och upplifvade hennes gamla lust för teatern. Ehuru allvarsamt, tarfligt och enformigt omständigheterna och Silfverstolpes sjuklighet tvingade Malla att framlefva dagarna, låg dock förborgad hos henne en stor liflighet, som genast lät känna sig så snart den fick det minsta luft, men som den då blott tycktes trötta och besvära David, kväfde hon den så mycket hon kunde och höll sig med strängt allvar vid sin plikt. Men det jämna tvånget och saknaden af allt närande och lifvande för själens behof förorsakade de utbrott af otålighet och elakt lynne, som Malla med mycket skäl sedan förebrådde sig, ibland åtföljdt af flere dagars illamående.

Atterbom läste för henne »Magie der natur», en roman af Caroline, Baronin de la Motte Fouqué, hvaraf isynnerhet slutet behagade henne mycket. En söt roman »Huit ans de trop, ou Charles et Hélène de Motdorf» läste Malla med nöje med Gustava och d'Albedyhll.

Ling, som haft den olyckan förlora sin behagliga hustru, var några dagar i Uppsala med sitt enda barn, Jetta, och var hos Malla. Hans genialiska, fast obildade naturlighet intresserade Malla mycket.

Den 6 mars började Atterbom att hos Malla läsa »Titan» af Jean Paul för henne, d'Albedyhll och hans äldsta son, Carl Gustaf, nu sexton år gammal. Det var för dem ett stort nöje, men Silfverstolpe var ej nog van att höra tyska läsas för att däraf vara intresserad; ettdera lade han patience eller läste något för sig, eller då han mådde något bättre, passerade han helst aftonen med ett spelparti på Gillets sällskapsrum. Det passade sig ofta så, att då han kom hem, lästes just något af den förunderliga Sehoppes besynnerligt humoristiska tal, och Silfverstolpe kunde icke begripa huru de kunde vara intresserade af en så absurd bok! Denna läsning var Mallas högsta nöje – den återlifvade många tankar, många känslor, som hennes starka vilja besegrat och fördolt i hennes hjärtas innersta helgedom, men där funnos de dock och väcktes åter till ljuft nöje eller bitter smärta. Lianas blad rörde henne innerligen – hon igenfann däri skönt utvecklad mången outredd tanke och känsla som hon tyst erfarit och någon gång försökt att sätta på papperet. Ofta hade hon lust att rätt ur hjärtat tala vid Atterbom – – men hon kunde ju ej *så* tala med sin man, med den som borde vara hennes bästa, närmaste vän! – och hon ansåg som en frestelse, lusten, behofvet att försöka blifva bättre förstådd af *någon annan*. Nej, tiga – kväfva skulle hon allt, som icke passade till hennes tomma öde, allt som var öfverlopps!

Den 16 voro Silfverstolpes hos grefvinnan Posse. Ditkommo ett par unga släktingar, båda som det syntes uppbragta och oroliga. De omtalade, att ett rykte sports, att en komplott emot kronprinsen Carl Johan blifvit upptäckt i Stockholm. Alla blefvo indignerade och Silfverstolpe ytterst lifvad af intresse och oro häröfver – det var som glömde han sina krämpor. Denna förmenta sammansvärjning var blott den obetydliga skvallerhistorien känd under namn af Lindbomska saken; en värdshusvärd, som angifvit några efter hans tanke förgripliga samtal, hållna vid hans bord. Vakterna i och omkring slottet i Stockholm fördubblades, och man gjorde mera afseende än man bort af hela denna sak.

Alltsedan ryktet om politiska oroligheter upplifvat Silfverstolpe, blef han liksom friskare; började åter tänka på framtiden och uppgöra projekt. Bland andra önskade han att blifva landshöfding i Hernösand, hvilket län då var ledigt. Gärna hade Malla åtföljt honom dit och hvart som helst, om hon kunnat få den glädjen att se honom nöjd, verksam och nyttig; men hon visste tyvärr, numera, att det blott var slott i luften utan grundval!

Ibland disputerade Atterbom med Malla, och Goethes »Wahlverwandschaften» var ofta anledning därtill. Han satte det största värde på denna bok, hon däremot kunde ej rätt gilla den och anförde till stöd därför Amalias omdöme: »Es ist ein pedantisch leichtfertiger Roman». En gång som Atterbom med Geijer talat om, att fruntimmer och däribland äfven Anna-Lisa Lilljebjörn, Geijers hustru, ej gillade Wahlverwandschaften och yttrat sin förundran däröfver, svarade Geijer: »Huru vill du också att nånsin en kvinna rätt skall tänka sig in i djupet af detta arbete?» Malla tänkte mycket däröfver; först flera år efteråt

trodde hon sig förstå det.

Den 25 mars hörde hon för första gången Högberg predika hos gamla änkegrefvinnan Sture. Malla fann det vackert, men hon hörde dock hellre sin käre Börjesson.

Geijer var nu utnämd till professor i historia efter Fant, som fått emeritilön. Den 27 mars höll han sin första föreläsning som professor. Malla hörde den med hans lyckliga hustru, den behagliga Anna-Lisa. Det var skönt, härligt! I dagboken står: »Lyckliga människor! Gud, bibehåll deras lycka! Må de förblifva lika goda, lika ädla! Må *han* fullborda sitt lopp och sin sköna bestämmelse!»

Geijer var henne så dyrbar – han var en heder, en lycka för fäderneslandet, och Malla var ödmjukt tacksam för den hedern att enskildt kunna anse honom som sin vän. Hvart ord af hans hand gömde hon sorgfälligt. – Fru Geijer lånade Malla de bref hon fått från sin man under deras sjuåriga förlofningstid. Malla läste dem med lifligt intresse.

På lång tid hade Malla nu ej haft underrättelser om Amalia och Louise Imhoff, som hon denna vår dagligen ihågkom med saknad. D'Albedyhll var nu i Stockholm och skref därifrån att Louise vore förlofvad och att detaljerna därom voro »af det skönaste slaget». Louise var i Heidelberg hos de Rons, som denna vinter bodde där. Malla tviflade således icke, att Melchior Boisserée, som hon hört så mycket talas om, nu vore fästmannen, och gladde sig däråt, men blef storligen förundrad då hon fick ett bref från Amalia, som sade henne, att det var Ferdinand von Knock, en för henne – och, som hon tyckte, nästan också för dem – helt obekant person! Det oroade Malla mycket; hon fruktade att någon dépit, någon slags förtviflan föranledt detta hastiga afgörande. Den 1 maj var redan utsatt till Louise Imhoffs bröllopsdag; då samlade Malla hennes vänner hos sig, Wrangels, Charlotte Posse, Geijers, Atterbom, Schröder. Brudens skål dracks i rhenskt vin och därtill sjöngos verser på ett par tyska melodier som Amalia och Louise ofta gnolat. De sjöngos med tårar och välsignelser.

Malla ville skicka Amalia en samfälld åminnelse af vännerna i Sverige och lät af deras hår göra lika många pärlor som hvars och ens namn innehöll bokstäfver, uppträdda till ett halsband hvarvid var fästadt ett kors af Bernhards hår och med hans namn. Det blef rätt vackert – och välkommet. Amalia hade lämnat åt Malla en skön byst af Achilles, som Malla sett hos henne och alltid tyckt så mycket om. Den ankom nu till Uppsala.

Den 13 foro Silfverstolpes till Stockholm och Kristihimmelsfärdsdag hörde hon Wallin predika i den sköna Adolf Fredriks kyrka, där han då var pastor. Han talade om »det goda landet på andra sidan Jordan». Ack, hvad Malla längtade dit.

David hade nu åter samma ifver, samma rastlösa verksamhetsoro som förra våren, var nu beständigt på resor, kom ofta sent hem i elakt väder och ängslade Malla lika mycket genom sin oroliga verksamhet nu, som genom sin apati under vintern.

Den 31 maj döptes Geijers förste son Knut, och Malla hade den äran stå fadder; han var ock den unga Charlotte Wrangels första gudson. Geijers svägerska, kamrer Carl Fredrik Geijers fru, Sophie Lagerlöf, Anna-Lisas kusin och käraste ungdomsvän, hade Malla gjort bekantskap med hos Geijers, fann henne mycket älskvärd och hygglig och ansåg Anna-Lisa bra lycklig äfven i detta afseende.

Atterbom afreste i början af juni till Östergötland för att vidare därifrån med d'Albedyhll resa till Tyskland. En hans skolkamrat och vän, August Hartmansdorff som själf ej hade förmögenhet, men redan flera år varit i tjänst och nu anställd vid regeringen i Norge, skref till Atterbom vintern 1817, att denne för sin hälsa och sin bildning borde göra en utländsk resa. Hartmansdorff hade af sin lön och sitt arbete ihopsparat två tusen riksd. b:o, som han nu tillböd sin vän Atterbom till respengar. Gammal vänskap fästade Hartmansdorff till Atterbom, han satte värde på hans karaktär och goda hufvud och väntade, att han skulle göra fäderneslandet

både heder och gagn. Därför hade han nu sparat för sig själf för att kunna bestå sin vän denna till hans utbildning efter Hartmansdorffs tanke nödvändiga, utländska resa. Detta drag af omtänksam vänskap och varm fosterlandskärlek förtjuste Malla och ingaf henne den allra högsta aktning för den som så anspråkslöst därtill gaf frukten af flera års besparad arbetsförtjänst. Personligen kände hon icke Hartmansdorff, men från denna stund blef han ett ideal för henne. – Att taga afsked af Atterbom kostade på henne och hon saknade honom ofta.

Skjöldebrands äldste son, den ende med hans första älskade maka Pella Höpken, dog vid denna tid. Rätt frisk hade han aldrig varit efter den svåra blessyr som han fick i en träffning emot norrmännen 1814. Hans unga hustru visade liknöjdhet och köld och det blef skilsmässa dem emellan. Det var en stor och djup sorg för hans far.

Silfverstolpes gjorde en resa till Söderfors och Gäfle, där Sparres bodde. Sent på natten kommo de till residenset där landshöfdingskan, syster Ulla, väntade dem. Efter några dagar där foro de till Älfkarleby och Österby, där Malla träffade sin gamla danskamrat i baletten vid hertig Carls hof, Charlotte Ehrenbill, nu mera fru Tamm. Dannemora grufvor besågos. Malla hade med sig till reselektyr: »Les confessions de J. J. Rousseau», som hon läste med lifligt intresse. Axel Posse var hos sin mor under Mallas bortovaro.

Geijers hade öfver sommaren flyttat till »Lugnet» invid landshöfdingens trädgård. Fru Geijer hade ej själf kunnat amma sin lilla gosse och hade mycken oro och mycket bråk, innan hon fick en bra sköterska för det kära lilla barnet. – Midsommardagen voro Silfverstolpes till middag och kväll hos landshöfding Focks. Skjöldebrand, som var i Uppsala för att mönstra Upplands regemente, och hans hustru voro också där. Det var roligt att råka honom. Ehuru han ej mer i alla afseenden stod så högt som fordom i Mallas aktning, var han dock alltid en af hennes käraste vänner. Supén serverades i orangeriet bredvid Lugnet. Malla var som oftast inne hos fru Geijer, som var i öm oro för sitt lilla barn, som skrek i hunger medan modern grät af ångest. Innerligt ondt gjorde det Malla, och ändå fann hon Anna-Lisa så lycklig, i hopp att hennes oro snart skulle förbytas i glädje. Så blef det ock lyckligtvis.

»Manuscrit venu de S:te Helène» utkom vid denna tid och lästes med största intresse. Geijer tyckte ofantligt om boken, isynnerhet beskrifningen på franska arméns tåg öfver Alperna år 1800 före bataljen vid Marengo: »nous étions tous jeunes alors!»

Malla skulle med Axel Posse, för tredje året bada i Uddevalla, men oaktadt professor Åkermans ordination, oaktadt Mallas önskningar, var det omöjligt öfvertala David att själf bada där detta år. Han tyckte sig hafva så mycket att göra, hade så många projekt och funderingar, att han icke kunde uppoffra fyra veckor för sin hälsa!

Han ville föra sin hustru till Segersjö i Nerike, dit nu Josias Montgomery anländt med sin unga hustru Mathilde d’Orozco och hennes mor; och där hans mor, öfverstinnan Montgomery var dem till mötes. Mathilde hade haft en dotter med sin första man (grefve Cenamy) som hette Corinne, men barnet dog vid samma tid som Montgomery företog sin resa till Italien. Den unga modern hade varit utom sig af sorg och hennes ömma föräldrar ansågo Montgomerys väntade ankomst som en lycklig diversion. I Verona hade de råkats; därifrån reste fru d’Orozco och hennes dotter med Montgomery till Wien, hvarest de af en katolsk präst vigdes i början af juni månad. De vigdes sedan i Sverige vid Lindholmen af en luthersk präst. Den 4 juli afreste David och Malla, åto middag vid Söderby och foro sedan till Edeby och den 9 foro de den vackra vägen genom Julita socken till Segersjö. Att komma dit, att göra bekantskap med en helt ny, så nära, så alldeles främmande anhörig – med den unga, sköna, hoppfulla – föreföll den gamla, fula, hopplösa Malla så förunderligt. Med den starkaste hjärtklappning steg hon ur vagnen, vänligt emottagen af öfverstinnan Montgomery, som ännu var värdinna på Segersjö och af sin bror, glad som en solskensdag. Bakom dem syntes en hvitklädd ung skön varelse med mörkbruna rika lockar; en tjock hårfläta satt som en krona på

hjässan omgifven af en blåklintskrans, en sådan garnerade ock den fina hvita klänningen, hennes bruna vackra ögon skymdes af långa, genomskinliga ögonlock och en frans af svarta ögonhår. Den släta hvita kullriga pannan, den raka fina lilla näsan, den aldra käraste vackra munnen med sina två pärlrader, den smärta lilla gestalten, allt var obeskrifligt vackert, ej bländande, men intagande behagligt; något blek och mycket fräknig, var ej hennes hy fullkomlig. Med förekommande vänlighet emottog hon de nykomna släktingarna och förtjuste Malla genom sitt milda, melodiska målföre och genom den godhet och liflighet hon visade.

Sådan var då Mathilde d'Orozco, tjugutvå år gammal. Hon uppfriskade och lifvade Malla, som fann henne obeskrifligt söt och älskvärd och såg med förnöjelse att hon gjorde samma intryck på Silfverstolpe. Om aftonen sade han åt Malla: »Det är ju icke en människa bror Josse har fått – det är ju en Guds ängel!» Det fägnade Malla.

Fru Montgomery omtalade flera drag af Mathildes trofasta böjelse för Josias, som hennes mor fru d'Orozco berättat. Då hon mera för att göra sina föräldrar till viljes än af eget tycke gifte sig med den rika, vackra förnäma grefve Cenamy, marskalk vid prinsessan Bacciochis hof, hade dagen före bröllopsdagen sagts dem, att en resande svensk sökt friherrinnan d'Orozco. Mathilde hade då blifvit mycket upprörd och sagt: »Maman, si c'est Montgomery, je n'épouserai point Cenamy». Uti Verona hade Mathilde tagit en liten sten från Romeos och Juliettes graf och låtit infatta den till en ring åt Josias med inskriften: »Treu wie sie». Mathilde sade Malla, att Josse sagt, att af hans systrar skulle visst Malla konvenera henne mest och att också han gaf henne företräde. Att nu den unga italienska svägerskan visade henne så mycken och förekommande vänlighet både förundrade och upplifvade Malla. Då de varit tillsammans några dagar sade Mathilde, att hon tyckte Malla hafva något som påminde om de spanska damer hon sett både till utseende och karaktär. »Vous avez une expression de sensibilité profonde, de vivacité passionée qui me rappelle les éspagnoles que j'ai connues.»

Malla hade roligt på Segersjö, men snart skulle hon lämna det och fortsätta till Uddevalla, ensam, utan David. En kort stund i vägen var Malla uppe i Kumla hos Franzéns och njöt af deras vänliga godhet och såg Rosina, Franzéns äldsta dotter. På vägen sedan försökte Malla att med Axel repetera namn ur Sveriges geografi. Omöjligt kunde han minnas de sju namnen på Norrlands olika delar. Malla bjöd till på allt vis, lät vara några timmar och försökte åter, men den tank- och minneslösa gossen kunde aldrig utsäga de sju namnen – en apelsin hade Malla med sig och lofvade honom den, om han blott mindes namnen. Först då hon – otålig och förbittrad – gaf honom en örfil, sade han namnen rätt. Malla kunde aldrig efteråt förlåta sig sådana utbrott af otålighet! Örfilen kunde nog vara förtjänt, men den gafs med förargelse i följd af hennes elaka lynne och – hon hade förut ensam ätit upp apelsinen för att straffa gossen! Detta förebrådde hon sig alltid och kunde aldrig ihågkomma utan ånger.

På vägen gjorde hon ett besök på Boda hos sin gamle vän David Wilhelm Lilliehöök, som bodde där med sin familj. Oväntad kom Malla dit och fick återse bror Wilhelm, som hon ej sett sedan vintern 1814 då hon reste från Kaflås och råkade honom vid Valla gästgifvaregård. Hans hustru hade hon aldrig sett; hon fann henne hygglig, hederlig och förståndig. Med bror Wilhelm fick hon ej tala ett enskildt ord och ville det ej heller, ifall det möjligen kunnat såra hans hustru. Endast då han hjälpte henne i vagnen, tackade han henne med en ton och en blick som sade henne, att åtminstone *han* kunde vara varm och trofast.

Malla fick ett aldra käraste bref från Louise Imhoff af den 24 juni från hennes nya hem Massel nära Breslau i Schlesien. Men att ej hafva någon att meddela detta bref till var en stor minskning i hennes glädje. En herr Burman (badgäst) kom till henne på förmiddagen och hon uppläste för honom detta vackra bref. Egentligen var det dumt att sålunda påtruga någon ett så främmande intresse, men hon var nu en gång sådan. Gärna instängde hon sorg och lidande och gömde det inom sig för att ej belasta andra därmed, men glädjen och förnöjelsen måste hon meddela, då det var möjligt.

Malla var ej frisk och en natt sjuknade hon så häftigt att hon måste skicka efter doktor Marin. Doktorn kom, kände på pulsen, men yttrade sig isynnerhet om armen, som han ej väntat sig finna så vacker, så rund etc. etc. Till yttersta grad förtretad och otålig hade hon lust gifva honom en örfil. Så öfvergifven hade Malla aldrig varit – ensam, sjuk, långt från alla anhöriga! Ett dygn trodde hon, att Gud hört hennes böner, att hon skulle få dö. Hvad hade hon mera att göra på jorden! Hon insåg, att David med en gladare, behagligare hustru, som lifligare kunnat intressera honom, hade varit både lyckligare, friskare och bättre.

Den 29 juli var hon med några flera främmande bjuden till middag hos Kiellmans (Brita Trägårdh). Vid bordet fick Malla sina bref, hvaribland ett tjockt från David som mycket gladde Malla, då hans bref nu vanligen voro så korta. Sedan man uppstigit från bordet drog Malla sig ensam in i ett inre rum för att rätt i fred få läsa det kära brefvet – det var gladt, lifligt, utförligt. Silfverstolpe hade återvändt till Segersjö och skref därifrån. Han beskref med förtjusning hur roligt där var, huru både förträfflig och intagande han fann Mathilde. Det fägnade Malla att David var nöjd, och hon smålog åt hans entusiasm, som dock syntes henne öfverdrifven, då hon just ej trodde Mathilde om de egenskaper, som David hittills mest satt värde på hos fruntimmer, huslig duglighet och tarflig verksamhet. Sedan han länge utbredt sig i loford öfver Mathilde skref han: »Söta Malla, jag hoppas dock, att du häröfver ej känner någon jalousie? Jag vet ingen behaglig ung kvinna, som mindre kunde inge någon sinnlig känsla än Mathilde. Ve den usling som bredvid denna ängel kunde tänka på sig själf!»

Dessa ord föllo som en hvass sten på Mallas hjärta, som kände sig förkrossadt! Ej ett ögonblicks afund kände hon, aldrig erfor hon någon förtrytelse öfver Mathildes företräden! Men Davids kärlek hade tillhört Malla – nu föll det honom själf in, att hon möjligen kunde blifva svartsjuk – Malla svindlade! För tolf år sedan på denna samma 29 juli gaf hon David sitt ja – och nu kände hon detta misstag hårdt bestraffadt!

Hon längtade nu till det kära Kaflås, och efter en svår och besvärlig resa kom hon lyckligt dit, fastän svag och matt efter sin allvarliga sjukdom. Alla funno henne magrad, tyst och förändrad. Hon hade godt af att vara omgifven af så goda vänner, men hon kunde och ville ej mera meddela sig. Stum och sluten, hade hon dock nöje af att höra talas om ämnen, som förde henne från sina egna tankar.

Hon läste med stort nöje »Agathokles», roman af Caroline Pichler, geboren Grüner. Den förekommer år 296 under kejsar Diocletians regering. Zimmermans »Jorden och dess innevånare» fann hon tråkig.

Davids bref af den 1 september var likt honom, ömt, beskedligt, hederligt – denna tid på året var han som fordom, den gode pålitlige David. Detta innerligt vänliga bref hade bort trösta och lugna hans hustru; men hon hade den olyckan att hafva envishet i sina intryck och meningar, och, det som var än värre, hon ville hafva det, emedan hon föraktade inkonsekvens och lättsinnighet. Nu måste hon ock bryta upp från det kära, lugna, trefliga Kaflås, där vistelsen verkade läkande på hennes hjärta och där hon dagligen tackade Gud för väckelser till det goda. Den 16 september reste hon med Axel Posse i vackert väder från Kaflås och kom dagen därpå till Risberga, Hedengrens, där hon hoppades möta David som hon längtade efter. Han var icke kommen. En kungl, sekter Ekmarck var hos Hedengrens. Han kände Geijers och flera af Mallas Uppsalabekanta, var musikalisk och lifvade därigenom umgänget vid Risberga. Han läste för sällskapet, spelade fortepiano och animerade Hedengren och hans hustru att sjunga, som alltid var härligt att höra. Hvarje dag väntades David som var vid Segersjö. Malla längtade och saknade honom, men fruktade tillika hans ankomst, hon visste ej huru hon skulle finna honom. En afton då de i skymningen återkommo från en utfärd såg Malla redan på långt håll ljus i det rum David skulle bebo. Han var då kommen! Med hjärtklappning steg hon ur vagnen. Han var där – ej glad, men god och vänlig.

Den 27 reste Silfverstolpes därifrån den kortaste vägen till Uppsala, ty David var ej frisk och längtade nu blott att komma hem, och Malla motsåg nu åter en lång, enformig höst och vinter.

Gustaf Jennings, Lasse Silfverstolpes styfson, kom denna höst till Uppsala och blef inackorderad hos Geijers, där han var i flera år.

Den 30 oktober kom Josias Montgomery med sin hustru och svärmor. Upp i alla sina ledsamheter i följd af Davids sjuklighet var det nu icke angenämt för Malla att mottaga Mathilde och hennes mor! Den 31 firades jubelfesten – 300 år sedan Luther först offentligt uppträdt med sin reformation. David orkade ej bevista högtidligheten i kyrkan. Malla var där med den intagande Mathilde, som mycket var intresserad däraf och redan så väl lärt sig svenska, att hon kunde förstå och följa Börjessons vackra predikan. Hæffners sköna marsch behagade henne mycket, men hon anmärkte att bland all denna ungdom, 800 studerande, voro de flesta anleten bra fula och obetydliga. Grafström, kurator för Norrlands nation, var den enda vackra af dem allesammans, men i Mallas tycke hade ändå hans utseende något fadt. Mathilde var obeskrifligt intressant, söt, behaglig och glad. Malla glömde i hennes närvaro allt hvad som förut förefallit henne ledsamt, hennes lätta umgänge förskönade allt och hennes vänlighet upplifvade alla. De voro hela dagen hos Silfverstolpes med Rudbecks från Krusenberg och Wrangels. Om aftonen gjordes lekar som mycket roade Mathilde.

Dagen därefter reste Montgomerys. Malla var ej frisk, men kunde doek höra Geijers sköna härliga tal i anledning af jubelfesten, hållet i domkyrkan. Ibland de oförgätligaste dagar i hennes lif var denna 3:e november, då hon hörde Geijers sköna tal. Af alla män Malla sett var Geijer henne mest dyrbar. Hon hade den högsta vördnad och beundran för hans egenskaper. Af Gud och naturen var han rikligen begåfvad. Snille, djupsinnighet, ett rent och godt och ömt hjärta, den bästa hälsa, en kraftig och frisk kropp, som tillåtit alla hans själsanlag fritt och harmoniskt utveckla sig. Musikalisk, både som kompositör och spelande, med godt öga och god hand för teckning, poetisk både i vers och prosa – allt hade Gud gifvit honom. Fri för fåfänga och all småaktig människofruktan gick han sin väg rakt fram utan biafsikter – det rätta, det sköna, det ädla och goda var alltid hans kärlek och hans syftemål.

Malla älskade och beundrade honom som ett naturunder; men hon tyckte alltid, att han själf ej hade stor förtjänst af hvad han blifvit. Han var så rikt och väl utrustad, att han ej behöft stort arbeta, och så lycklig, att han aldrig behöft sträfva mot sin böjelse utan blott följa sin natur. Liflig och stark till kropp och själ var han mycket sangvinisk och lät sig äfven gå i detta fall; utan att förfalla till utsväfningar åt och drack han gärna och hade njutning af alla sinnliga nöjen, men som ett godt barn i sanning och oskuld. För den, som inte kände honom, kunde han ibland förefalla grof, ty ytan var stundom skroflig; men den finaste grannlagenhet bodde dock i hans hjärta, då det blef väckt till deltagande och medlidande. Han sårade ej sällan andra, emedan han själf icke var sårbar, och oerfarenheten af alla de små svagheter, som egenkärlek och ömtålighet inge, gjorde att han ofta nog kunde stöta andras egenkärlek och någon gång synas hård, emedan han också var nästan alldeles oerfaren i smärta och tyst lidande. Därför vidrörde han ofta sådana ämnen med tung och vårdslös hand. Ovetande gjorde han Malla mången gång bra ondt därigenom – men kanske också godt, ty hon insåg ibland, att mycket som plågade henne kunde vara själfgjorda kval, som borde motarbetas. Hans maka ansåg Malla vara den lyckligaste kvinna hon kände. Då han nu stod där och uttalade sitt präktiga jubeltal, ärad, beundrad af samtid och eftervärld –-att vara en sådan mans älskade hustru tyckte Malla vara höjden af sällhet.

Silfverstolpes idé att vid Universitetet stifta militär-lärare- beställning, hade han, i samråd med Lefrén till hvilkens insikter och omdöme han hade det största förtroende, underställt konungens sanktion. Ansökan härom remitterades af konungen till Consistorium Academicum, som afstyrkte saken som onödig. Under denna afstyrkan stod också Geijers namn. Silfverstolpe, som ansåg deras vägran som fördom, hängifvenhet till gamla vanor, motvilja mot allt nytt och brist på sann liberalitet, undrade på att också Geijer gillat denna åsikt. Geijers stora öfverlägsenhet, som han visst ej med afsikt gjorde kännbar, men som ändå alltid kändes, hade kanhända medvetslöst sårat Silfverstolpe; likväl hade han hög tanke om Geijer och aktning för hans karaktär, och förtröt desto mer, att äfven han förkastade hans förslag. Silfverstolpe lät i en tidning införa

både sin proposition och det akademiska svaret som ett bevis af Consistorii envisa tillgifvenhet för gamla former. Malla hade ingen mening häri; hon förstod ej nog saken för att ens för sig själf våga fälla ett bestämdt omdöme däröfver. Väl gjorde hon rättvisa åt Silfverstolpes ädla afsikt, men nog var hon böjd att anse den mening, hvaraf *Geijer* var, ändå vara den rätta!

Man samlades nu om kvällarna hos grefvinnan Posse då tillfälle gafs, för att läsa tillsammans m:me Staëls »Delphine». Det roade Malla obeskrifligt. Van allt ifrån sin första barndom att höra läsas eller läsa högt själf var detta hos Malla ett verkligt behof och hennes käraste nöje. Hvad hon läste ensam och tyst fattade hon ej så väl, allt samfälldt, deladt med andra, var henne fördubbladt nöje. Hon tyckte ock, att den samfällda läsningen gaf anledning till samtal i allvarsamma ämnen, intressantare för förståndet och hjärtat än de som vanligen förekomma i vanliga sällskaper då aldrig sådana ämnen kommo i fråga. Efter »Delphine» lästes »Corinne» med nöje och saknad att författarinnan var död, då man ännu af hennes penna kunnat vänta mycket.

Grefvinnan Posses sjukdom afbröt läsaftnarna. Hon blef länge och allvarligt sjuk. Malla var hela dagarna hemma hos sin halfsjuka man; aftnarna tillbragte han likväl på Gillet, då for Malla till sin goda vän Charlotte Posse, som var hos sin sjuka mor. Detta enformiga lefnadssätt, som slutade dagen med förtrofiga samtal hvar afton, verkade godt och läkande på Mallas sinne – mera begärde hon ej för att vara belåten med sina dagar.

Julafton står i dagboken: »Tom är världen, tomt är mitt hjärta, tom är framtiden! Skall ett eko af det förflutna kunna genljuda genom denna öcken? Skall jag försöka därmed upp fylla detta tomma nu?» Tanken att uppskrifva sina minnen föll henne ibland i sinnet.

*

År 1818.

I världen tomt och öde var
där ingen rätt mig älskat har,
jag ensam grät min smärta.
I kärlek lifvet löses opp
för den, som ett odödligt hopp
bär i ett trofast hjärta.
Hedborn.

»Låt åren tala!»
Predikan af Lehnberg.

Så börjar Mallas dagbok för 1818. Wrangels hade rest till Lindholmen öfver nyåret. Silfverstolpes voro ock ditbjudna. Gärna hade Malla rest, men David orkade icke. Den 5 januari återkommo de, förtjusta åt »ängeln Mathilde», som de ej nog kunde tala om, och som utgjorde allas glädje och kärlek. Gustava hemförde och meddelade bref från Brinckman till henne, hvari han alltid kallade henne »la grâce Mathilde». Det roade Malla mycket att höra detaljer om henne; hon höll af sin unga svägerska, hoppades lif och nöje af hennes umgänge och unnade David gärna sin förtjusning. Tyvärr – nu hade han ej hälsa och kraft nog att erfara någon glädje däraf, och Malla kände med smärta, att hon med all sin kärlek ej kunde lätta dagarna för honom. Tungt och dödt framsläpades de.

Ett bref från Gyllensköld – fordom Brelin – mottog hon i dessa dagar åtföljd af en vacker gravyr efter kronprinsen Carl Johans porträtt af Gérard. Huru underligt för Malla att återse denna stil! – Att *han* ännu ihågkom det gamla ordet »innerlig»! Det var också det sista hugkomstbevis hon hade från denna sin

ungdomsvän.

Malla läste med nöje »Lettres du Prince de Ligne», och »Anatolle», en liten vacker roman. Till den 27 januari hade Malla mycket bestyr. Det var då 25 år sedan hennes älskade syster Gustava haft bröllop och Malla ville fira hennes silfverbröllop. Sådana kärlekens fester voro hennes lif och glädje! Till middagen voro de hos Wrangels. Där var en krokan som utgjorde lilla Ava Wrangels beundran; hon var nu två år fyllda och satt för första gången vid bordet. Då krokanen skulle sönderslås för att begagnas, hade flickan så när gråtit, men tröstade sig med, att »skomakan ska lagan». På eftermiddagen gick Malla hem, tog Wrangels sex barn med sig och bad föräldrarna komma efter. Då de kommo i trappan spelades af fördolda blåsinstrumenter den gamla Carillon national: »Ah, ça ira, ça ira» från 1789, som Wrangels i sin ungdom med så mycken entusiasm och så gärna deras första kärlekstid dansat tillsammans. Malla emottog dem i farstun, som var upplyst likasom salen, men salongen var blott upplyst genom en transparang med bröllopsdagens datum: »Den 27 januari 1793». Nedanför stod på en upphöjning ett altare hvarpå Hymen (Tönnes) med sin fackla omfamnade Amor (lilla Ava i ljusröd trikot med vingar, koger, pilar och båge.) På sidorna därom stodo på ena sidan Anton och Amalia, på den andra, Charlotte och Otto. Bakom var klaveret gömdt, hvarvid Geijer, hans hustru och svägerska Jeana Lilljebjörn sjöngo verser af Geijer, författade till en af Gustavas favoritmelodier ur en dansk operett: »Peders Bryllup». Hymen och Amor framräckte en myrtenkrona. Det var vackert och gick bra.

Den 7 februari på morgonen kom underrättelse att konung Carl XIII afsomnat natten mellan den 5 och 6. Gustaf Jennings, den fjortonårige gossen, som stod vid frukostbordet med en knif i handen för att göra sig en smörgås, gick fram under kronprins Carl Johans porträtt och skyldrade för den nye konungen med den smöriga knifven. Dagen därpå var Malla i Domkyrkan – och hörde där studenterna aflägga sin trohetsed efter gudstjänsten.

Geijers föreläsningar denna termin behandlade Medeltidens historia. Med fru Geijer hade Malla småningom blifvit allt mera bekant och förtrolig. Malla behöfde tid för att rätt lära känna och värdera människor och hade ej förtroende till sina första intryck, fastän de ofta nog bekräftades af den närmare bekantskapen. Nu kände hon det hjärtligaste deltagande och den varmaste vänskap för den behagliga Anna-Lisa Lilljebjörn. En dag som de voro lediga och ensamma, berättade fru Geijer om sin barndom och ungdom. Hennes fader, löjtnant Knut Lilljebjörn, en liflig känslig människa, full af konstsinne och särdeles musikalisk, hade mycket ung gift sig med Jeana Troili, en helt ung behaglig flicka. De voro hvarann af hjärtat tillgifna och rätt lyckliga. Fyra barn, först två döttrar och sedan tvenne söner, hade de. Då Anna-Lisa, den andra i ordningen, var fjorton år, dog den ännu unga modern. Flickorna hade innan dess ett par år varit i pension i Carlstad; för öfrigt bodde de på Lilljebjörns egendom Odenstad, som var Lilljebjörns arfvegods, ett vackert ställe vid Byälfven i Värmland. I lugn och landtlig trefnad hade deras barndom förflutit. Bland släktingar voro deras kusiner Stina och Sophie Lagerlöf deras käraste vänner. Den unga Sophie, Anna-Lisas bästa vän, hade ett helt år varit sängliggande – af en benskada. Hon lade sig som ett ännu outbildadt barn och uppsteg en fullväxt flicka, behaglig och älskvärd, sedan hon blef återställd till hälsan. Flickorna läste gärna, i deras enslighet var det deras högsta nöje. Fadern Lilljebjörn spelade förträffligt violoncell och hade ofta musikaliska sällskaper samlade på Odenstad, hvarigenom flickornas musikaliska smak utbildades. Både Jeana och Anna-Lisa sjöngo. Den äldsta var ej vacker men hade uttrycksfulla ögon, var liflig och kvick, Anna-Lisa en vacker blondin. Om jularna var ungdomen samlad på Odenstad eller Agneteberg, där prosten Lagerlöf, pastor i Arvika, bodde med sin familj eller ock vid Ransäter bredvid Klarälfven hos brukspatron Geijers, ett hedersfolk, som hade fyra söner och två döttrar. Den äldste, Erik Gustaf, var utmärkt för sitt goda hufvud och sin musikaliska talang. Uppfödd uti ett tarfligt och strängt ordentligt hus – hade han följt skolan och gymnasium i Carlstad och varit som student i Uppsala några terminer, då Svenska akademien upppgaf till täflingsämne: »Minne af riksföreståndaren Sten Sture den äldre». Den unge Erik Gustaf Geijer, då tjugu år gammal, arbetade i tysthet därpå hemma på Ransäter, men hade hvarken egen kammare eller

skrifpulpet eller pappersförråd, tog i hemlighet papper från sin fars skrifbord och gömde emellanåt sitt opus i ett gammalt klockfodral. Då han fick sitt äreminne färdigt, uppskickade han det till granskning till Svenska akademien. En morgon tidigt medförde posten till Erik Gustaf underrättelsen, att hans skrift vunnit högsta priset; obeskrifligt glad och förundrad sprang han in till sina föräldrar, som ännu lågo, och utropade: »Jag har vunnit priset i Svenska akademien.» Föräldrarna som ej visste ett ord om hans täflingsförsök blefvo lika öfverraskade som glada. – På julbalerna dansade Erik Gustaf alltid helst med Anna-Lisa Lilljebjörn, ackompanjerade hennes sång och läste gärna för henne. En sommardag som de i ett större sällskap i en trädgård beundrade de sköna törnrosorna, blef fråga om hvilka voro vackrast, röda eller hvita. »Jag tycker mest om de rosor som kunna rodna,» sade Erik Gustaf och såg på den blonda hvita Anna-Lisa, som idetsamma blef röd som en ros. Nästan medvetslös fäste hon sig med hela sin själ till Erik Gustaf, till dess hon fick en friare som var förmögen och som hennes far önskade att hon skulle gifva *ja*. Nu kände Anna-Lisa först rätt tydligt, att hon älskade Erik Gustaf Geijer framför alla andra. Aldrig hade han dock allvarligt talat med henne om kärlek. De skrefvo ibland till hvarandra som ungdomsvänner, men han ägde intet, var nyss blifven Philosophie magister och skulle under sommaren 1809 resa utrikes med en ung Schinkel, kanske på flera år. Hans bref, som omtalade detta, ansåg Anna-Lisa som det sista och bar det vid sitt hjärta – hon sörjde sig till gulsot och brefvet blef också gult. Erik Gustafs äldsta och käraste syster Jeanne-Marie Geijer var Anna-Lisas förtroliga vän och märkte snart orsaken till den adertonåriga flickans sorgsna lynne. Erik Gustaf kom från Uppsala hem till Ransäter på några dagar för att taga afsked af sina föräldrar och därifrån fortsätta resan till Göteborg för att möta sin unga reskamrat och resa öfver till England. Då han nu i sitt hem efterfrågade Anna-Lisa Lilljebjörn och fick af sin syster Jeanne- Marie veta om den rike friaren och huru ogärna Anna-Lisa tänkte på denna förbindelse som hennes far högeligen önskade, blef också han smärtsamt berörd. Men han var fattig, hade intet att bjuda sin vän – bäst var att resa och bedja Gud för den älskvärda flickans framtid. Med dessa tankar satte han sig i schäskärran vid Ransäter för att fara till Göteborg. Landsvägen gick en mil nära förbi Odenstad. Anna-Lisa visste af resdagen – visste när ungefär han skulle passera afvägen till Odenstad – hon kunde ej sofva föregående natten, grät och talade vid sin deltagande syster. Tidigt på morgonen uppsteg hon och gick ut för att åtminstone gå åt den vägen där förbi han skulle färdas, den älskade, som hon ej skulle återse. Fram i alléen mötte hon en främmande bonddräng, som frågar om patron Lilljebjörn vore uppstigen, han hade en biljett till honom från en resande herre. Anna-Lisa tog biljetten och igenkände Erik Gustafs stil på utanskriften, tecknad med blyertspenna. Med högt klappande hjärta ber hon gossen gå fram till Odenstad och skyndar en annan väg tillbaka i Jeanas famn med den häftigaste sinnesrörelse. Efter en stund se de fadern gå ut i alléen med den främmande bondgossen. Anna-Lisa var utom sig; Jeana sökte lugna och trösta henne och lofvar att gå ut och kunskapa. Med en handduk på armen går hon ut för att vid den friska källan i skogen på andra sidan om alléen tvätta sig och väntar där för att se fadern återkomma. Efter en timme får hon se honom komma med Erik Gustaf! Jeana skyndar hem före dem en ginväg och omtalar denna oväntade glädje. Anna-Lisa vet ej hvad hon skall tänka.

Om natten hade Erik Gustaf farit från Ransäter med afskedstankar – vid afvägen till Odenstad stannade han – tänkte och tänkte – drog på högra tygeln och for till ett torp ej långt från Odenstad. Där skref han med blyerts till Lilljebjörn och bad om en stunds samtal med honom. Lilljebjörn mötte honom i skogen och här öppnade Erik Gustaf sitt hjärta för Anna-Lisas far, förtrodde honom sin kärlek till henne, sitt hopp om motsvarande böjelse hos henne, och bad om hans tillstånd att få tala vid Anna-Lisa innan sin afresa. Lilljebjörn, som nog märkt en ömsesidig böjelse dem emellan, men ansåg en förening omöjlig i anseende till bådas fattigdom, hade fägnat sig åt den unge Geijers bortresa och hoppats, att Anna-Lisa därefter lättare skulle öfvervinna sitt tycke för honom och med tiden kunna uppfylla sin fars önskan och gifta sig med Herlén, som Lilljebjörn högaktade och ansåg som ett lyckligt parti för sin dotter. Nu såg han hela detta hopp stördt och afrådde Erik Gustaf vänskapsfullt från all tanke på Anna-Lisa, föreställde honom omöjligheten af ett giftermål med två tomma händer – men då allt detta intet verkade på Geijer, rördes Lilljebjörn däraf och sade slutligen: »Nå i Guds namn, kom då och tala vid henne själf, Gud gifve hon vore förnuftigare än du!»

Nu följde Erik Gustaf med honom till Odenstad, men förblef där i Lilljebjörns eget rum. Hvilka timmar för den stackars Anna-Lisa! Först till middagen kunde hon synas, sedan hon många gånger tvättat sina ögon för att de ej skulle synas röda efter så många tårar. Middagen var tyst och tvungen, först på eftermiddagen, då Anna-Lisa skulle servera melon, var hon en stund ensam. Erik Gustaf inkom då, föll på knä och sade henne sitt hjärtas önskan.

Efter en stund inkom Lilljebjörn, Anna-Lisa hade gifvit sitt ja-ord åt den älskade, och fadern välsignade deras förbund, ehuru med oroligt hjärta för deras osäkra framtid. Klockan elfva på kvällen afreste Erik Gustaf på lång obestämd tid. – Anna-Lisa fann sig dock outsägligt lycklig, fick ofta bref af sin Erik Gustaf och lefde i hoppet. Men hennes faders i början tysta men sedan allt oftare yttrade oro, missnöje och tvifvel om någonsin en förbindelse mellan henne och Geijer skulle blifva möjlig, förbittrade hennes dagar.

I juli 1809 var det Geijer reste till England; året därpå senare på sommaren hade Anna-Lisa med oro flera veckor saknat bref från honom. Deras förlofning var ännu en hemlighet för alla utom de allra närmaste anhöriga och en ny friare Kollthoff var ofta på Odenstad. En eftermiddag var hela sällskapet ute och Anna-Lisa får se en främmande, utländskt klädd man komma ginvägen springande upp i biljardsalen, som var i en liten flygel för sig – nyfiken skyndar hon dit – och se! Där stod Erik Gustaf. Hon föll i hans famn och Kollthoff kom springandes efter, för att blifva vittne till detta glada möte. Nu blef förlofningen ingen hemlighet mer, ehuru Lilljebjörn svårligen kunde hoppas framgång däraf. Geijer var sedan ömsom i Uppsala, ömsom i Värmland och hade kondition som lärare. Lilljebjörn gjorde bekantskap med en mamsell Altar, en snäll hushållsaktig flicka som behagade honom. Förgäfves föreställde hans vänner honom, att han i längden skulle ledas och få otrefligt med denna obildade, honom så olika varelse, men han påstod, »att han mera vämjdes vid den lösa poetiska maten» och behöfde blott en husligt duglig hustru. Han gifte sig med m:ll Altar och hemmet blef ej mera så trefligt för hans döttrar. Jeana var mest på Agneteberg hos sin moster fru Lagerlöf, Anna-Lisa vid Ransäter hos Geijers. Hennes morbror Troili gifte sig med äldsta dottern där, Jeanne Marie Geijer. Snart nog märkte Lilljebjörn, att han irrat sig; hans hustru var snäll och flitig men häftig och ondsint och kunde ej sköta hushållet i stort, var svartsjuk på alla egenskaper hon ej ägde och på allt som hennes man älskade, och gjorde sitt hus oangenämt. Den glada lifliga Lilljebjörn led, tyst och tåligt – och såg affärerna årligen försämra sig. Ändtligen blef Erik Gufstaf adjunkt vid Uppsala akademi uti historiska professionen och år 1816 kunde han tänka på att sätta bo och gifta sig. Hans bekantskap med Amalia von Imhoff våren 1816, hennes sons död och den förtroliga vänskap som därigenom mellan dem utvecklades, fördröjde hans tillämnade resa till Värmland. Detta oroade mycket hans fästmö – hon fruktade, att han kallnat för henne. Hon var ej frisk just innan bröllopet, som var på Odenstad i juli månad, och kände sig sjuk och tungsint hela första året hon var gift, så efter sju års förlofning var ej hennes äktenskap i början så oblandadt lyckligt, som hon väntat sig. Flyttningen från den kära hembygden, från det af berg och floder genomskurna skogiga Värmland till det släta, flacka Uppland, från land till stad, från alla ungdomsvänner och barndomsminnen tärde henne också, och därför såg hon i början så betryckt ut, men Malla hade sedan glädjen att med hvarje år se henne blomstra friskare och gladare. Nu hade hon sin lilla kära gosse Knut och var i Mallas tycke den lyckligaste hustru och mor. Ack, huru afundsvärd fann Malla henne! Att så *helt,* så uteslutande från sin första ungdom hafva varit tillgifven *en,* som vunnit hela hennes hjärtas böjelse, som förtjänade hela hennes högaktning – att nu vara hans maka, hans för lifstiden trognaste vän! Det enkla harmoniska häri spred en renhet, en *enhet* öfver hela lifvet, som ej äges af dem som slitas hit och dit af böjelser och lidelser, som sällan hålla hvad de lofva! Huru olyckligt disharmoniska föreföllo Malla däremot alla hennes brokiga minnen af öfvervunna böjelser ända från det första barndomstycket för Tönnes Wrangel intill det dubbla sönderslitande förhållandet mellan A. F. och D. G. Hon kunde ej tillräkna sig denna olycka, ty hon visste, att trohet bodde inom hennes hjärta, men ändå fann hon något så högt, rent och ädelt hos Anna-Lisa, i hennes odelade trogna känsla, som afgjort hela hennes lifs bestämmelse såsom den ädle Geijers värdiga maka, att Malla nästan kände sig brottslig och förnedrad genom alla de olika och stridande böjelser

hon erfarit. Erik Gustaf och Anna-Lisa förblefvo henne hjärtligt dyrbara. De, deras hem, och allt som dem angick blef en helgedom för henne, där hon såg besannade och uppfyllda sina drömmar om kärlek, trohet och äkta sällhet. Deras hem var en tillflykt för hennes tankar, då hon eljest oftast såg bedragna förhoppningar och brist på harmoni, och i allmänhet: brist på glädje.

Tegnérs tal vid jubelfesten i Lund 1817 läste Malla med stort nöje och skref därom: »Präktiga bilder! Djuphet och rikedom i snille utmärker detta tal, som kanske likväl har sina skuggsidor och ibland förfaller till en persiflerande ton som frestar en att tro det vara författadt af två olika varelser, eller två olika naturer inom *en* varelse: det ädla geniet, skalden Esaias och den vällustige af fåfänga litet afundsjuke professorn.»

Den 4 mars ankom bref från Louise Imhoff, att fru Helvig den 1 februari fått en dotter kallad Theodora. Som en »Guds gåfva» ansåg Amalia detta nya föremål för kärlek och hopp, och som det för Malla var en glad tidning bjöd hon Geijers om aftonen för att med dem glädja sig däråt. Geijer talade om Wahlverwandsehaften, Goethes roman, och Malla skref därom i sin dagbok: »En helt ny åsikt för mig! 'Denna roman,' sade Geijer, 'skall visa striden emellan samhällsförhållanden och naturens böjelser, huru litet de förra förmå tygla de senare. Endast religiös tro kan upprätthålla människan; den fattas hos personligheterna i boken och därför lämnar den ett så mörkt oförsonande intryck.' Den präktiga Geijer! Huru härligt att höra honom uttala sina tankar!!»

Från Atterbom ankom ibland bref som då voro gemensamma för hans vänner och gjorde dem mycket nöje. För Malla voro de kära väckelser ur hvardagsslummern.

Silfverstolpe blef så mycket friskare, att han i medio af mars månad kunde fara till sin gård Gränome och där bestyra åtskilligt, men de stora affärerna hvari han år 1816 nedlagt så mycket pengar, tehandeln, ull och kläden, de hvilade alltjämt och oroade Malla.

Med våren började dock Silfverstolpe kvickna till. Det var afgjordt, att han med Malla skulle fara till Stockholm i maj och bevista kröningen. Icke väntade hon sig mycket nöje af denna resa, men hon var dock glad, att David började vilja något, ehuru de två föregående årens erfarenhet tillika oroade henne för det inflytande våren utöfvade på hans lynne. Det blef afgjordt, att Axel Posse skulle stanna i Uppsala hos sin mor och att Charlotte Wrangel (Mallas systerdotter) skulle följa med Silfverstolpes i stället. Den 4 maj reste de. Som vanligt om vårarna var Malla nu mycket plågad af hetta och fnassel i ansiktet och af blodet åt hufvudet. Hon hade därvid tagit sitt parti. Likväl, när hon nu i Stockholm snart besökte sin unga svägerska Mathilde, som var omgifven af visiter, märkte Malla hvilket svårt intryck hennes utseende gjorde på den vackra, behagliga Mathilde. Det var smärtsamt och förödmjukande och kostade på Malla, så mycket mer som Mathilde, då de först råkades, varit så vänligt förekommande mot henne.

Kröningsakten den 11 maj var högtidlig; biskop Rosensteins predikan manligt svensk och frisinnad. Ärkebiskop Lindbloms ädla utseende gjorde vid ceremonien en vördnadsbjudande effekt. Nyligen hade den gamle mannen varit sjuk; då han vacklande inkom i Storkyrkan stöddes han af tvenne präster i mäss-skrudar, var själf i sin fulla ornat och bar i handen det gyllne hornet hvari den välluktande olja förvarades, som nu skulle göra Carl Johan till Herrans smorda. Efter kröningens slut i kyrkan red kungen ut bland folket – vädret var lugnt och klart – konungen såg väl ut till häst – det var vackert och högtidligt! Solen upplyste glada människoanleten. Uti Öfverståthållarhuset, därifrån Malla med Charlotte såg kungen rida ut från borggården, råkade hon Betty Edman (nu fru Åbom) och Christine Wikmanson (nu fru Westerstrand). Malla skämdes att vara så ful och grann då hon nu återsåg dessa båda ungdomsbekanta; förut hade hon endast tänkt på Charlotte Wrangels ungdomliga behag och dagens stora högtidlighet. Om aftonen var Malla och Charlotte på spektaklet där Colin d'Harlevilles goda komedi »L'optimiste» gafs i svensk öfversättning. Folksången sjöngs med lifliga hurrarop. Dagen därpå sågo de med stort nöje operan »Gustaf Wasa», som genom barndomsminnen hade än mera värde för Malla. Den 14 skref hon till Charlotte Posse: »Jag kommer

nyss från en besynnerlig visit till fru Ehrenström (Marianne Pollett), dit jag af nyfikenhet gick med friherrinnan Sparre, men dit jag tviflar, att jag någonsin återkommer af interêt!»

Hos fru Montgomery voro de nästan dagligen. Mathilde lekte och skrattade med Charlotte Wrangel och en ung mamsell Vänman, som denna tiden var hos fru Montgomery. Malla kände sig för gammal för dem, öfversedd, glömd. Davids förtjusning för Mathilde tilltog med hvarje dag och än mera genom de förtroenden hon gjorde honom af den elakhet, hvarmed afunden uttydde kronprins Oscars uppmärksamhet mot henne, som blott var grundad på hans smak för musik. Han var ibland hos Montgomerys som nu lefde mycket i stora världen, och sjöng duetter med Mathilde. Händelsevis märkte Malla några med munlack förseglade små bref utan utanskrift – och att de lämnades åt och framfördes af en liten kadett, deras släkting – det var åtminstone oförsiktigt! Hon kunde icke dela Davids beundran – och fick förebråelser för sin misstänksamhet och sin jalousie!

Den 16, Josses födelsedag, firades med verser, sång och maskerad. Kapten Kræmer vid andra gardet, hade skrifvit vers till den »lycklige Montgomery». Malla ville dock vara med att fira sin enda brors fest; hon skaffade sig en spåkärings kostym, såg faslig ut, låg på soffan i ett annat rum illamående hela dagen, men ingick ett ögonblick i det granna samlade sällskapet för att utsäga sin spådom, som hon hopsatt i vers – den var välment – djupt innerligt systerlig – men den slog icke in! Med klappande hjärta smög hon sig åter ut och sökte blott en vrå att obemärkt få gråta i fred.

Malla hörde med stor beundran Wallins afskedspredikan i Adolf Fredriks kyrka, då han blifvit domprost i Västerås. Hans text var »Välsignelsen».

Hyllningen den 17 maj gynnades af det allra vackraste väder och var den vackraste anblick man kunde se. Lejonbacken – utbyggd och öfvertäckt hela slottets bredd – en stor trappa från bron ledde till konungens tron som var midtför bron, på sidorna läktare för riksstånden med alla provinsers vapen, för diplomatiska kåren och vid hofvet presenterade damer. Processionen kom från slottsbacken förbi slottet Logårdsidan och defilerade uppför den breda trappan, beklädd med blått kläde med guldkronor. Malla skrifver till Gustava: »Den briljanta solljusa vårdagen förhöjde allt. Likväl rörde kröningen mig mera och gjorde ett djupare själens nöje, till hvilket väl också Rosensteins predikan mycket bidrog. Det gjorde mig godt att midt för mig se och höra denna goda medborgsman, denna redliga undersåte 'i hvilken intet svek är', inför Gud tala till sin konung.»

Med hvarje dag blef varelsen i Stockholm plågsammare för Malla ehuru hon tyckte sig ej böra erkänna det. Nästan alla dagar voro de hos hennes styfmor, som spelade kort med fru d'Orozco och en dansk fröken Bjelke, rask, bestämd, lång och dristig. De unga sprungo ut och in, skrattade och skämtade sinsemellan, David deltog gärna däri. Malla hade gjort så med, om hon ej tydligt sett, att hon generade Mathilde och Sophie Wänman. Ibland bad hon Mathilde traktera henne med litet musik, men märkte snart, att hon ogärna sjöng då ej någon åhörare fanns som hon tyckte det löna mödan sjunga för. Malla hade ledsamt – och kände sig olycklig! En förmiddag som hon plågades af den grufligaste ångest och kväfning, kom Rudbeck till henne – Silfverstolpe var hos Mathilde. Mallas morbror var vänligt deltagande, det gjorde henne godt att se, att någon ännu hade vänskap för henne! Malla visste nog, att inga brottsliga tankar kunde finnas hos den redlige, samvetsgranne David – det var ej det som oroade henne! Men att alla hennes bemödanden, alla hennes hjärtliga och trofasta försök att lifva och uppmuntra honom under de långa vintrarna varit förgäfves, och nu! – inom några få veckor var han en helt annan människa och fann henne aldrig nog glad, nog verksam!

Silfverstolpe var nu åter uppe kl. 3, 4 om morgnarna och Charlotte Wrangel, som bodde i det yttre rummet med kammarpigan, måste då insvept i täcket inkomma till Malla med denna. Sömnen var sålunda för alla orolig och störd. Att Davids oroliga verksamhet också var en symptom af sjukdom insåg Malla och förtärdes

af oro och sorg.

En rolig förströelse för henne var att läsa »l'Hermite de la Chaussée d'Antin» och »l'Hermite de la Guyanne». Hos Skjöldebrands och Sparres hade Malla ock några roliga stunder och gjorde bekantskap med den utmärkte bildhuggaren Fogelberg.

Den 8 juni lämnade Malla Stockholm med Charlotte Wrangel och for till Edsberg. Gärna ville hon den 10 resa till Uppsala för att den 11 få höra Geijers oration i anledning af kröningen, men Silfverstolpe stannade ännu i Stockholm. Mot aftonen den 10 kom David, sade henne kallt, att det berodde på henne om de skulle resa då på natten, om hon ändtligen ville höra Geijers oration. Att resa på natten vågade hon icke hvarken för sin eller Davids skull, men det kostade grufligt på henne, att hennes önskan varit honom så likgiltig. Malla hade skrifvit ett kärleksfullt, systerligt varnande bref till Mathilde – David medförde nu ett kort svar från henne, som sade, att det första hon gjort efter genomläsandet af Mallas bref var att rifva sönder det, det andra skulle vara att söka glömma det! – Med detsamma sönderref hon ock Mallas vänskap och förtroende!

Den 11 återkommo de till Uppsala; det var Malla en glädje att återse sina vänner där och lilla Axel, men hon var ej frisk. Till doktorspromotion den 15 juni väntades kronprins Oscar till Uppsala. Silfverstolpe hade budit Mathilde att då också komma och bo hos dem. Hon hade mycken lust därtill, men fru d'Orozco (Josse var vid regimentsmötet i Värmland) hade afstyrt det, i anseende till hvad därom kunde sägas, då det talades om kronprinsens tycke för Mathilde.

Under promotionsakten satt Malla så att hon väl kunde se prinsen och höra honom uppläsa sitt latinska tal. Flera damer voro befallda till supé hos kronprinsen, som bodde på slottet hos landshöfding Fock, och bland dem Malla. Det var roligt! Charlotte Wrangel hjälpte henne med hennes toalett. Malla väntade sig ej annat nöje på supén än att på nära håll få se den intressanta prinsen, kanske få höra honom tala och att få råka Skjöldebrand. Hon blef således rätt angenämt öfverraskad då prinsen vänligt tilltalade henne och vid bordet, då damerna sutto och prinsen och de andra herrarna gingo omkring, var han aimable och glad. Vid desserten kom han till Malla och visade henne en rebus på en karamell och frågade om hon kunde tyda den. Hon läste genast: »Pensez plus souvent à l'ami, qui ne vous oubliera jamais!» – »Behåll den då till åminnelse af att friherrinnan läste den så snällt,» sade prins Oscar. Var det sin svägerska Mathilde hon hade att tacka för prinsens vänlighet? borde karamellen skickas till henne? eller var det den gamla vännen Skjöldebrand, som talat godt om henne?

Malla återkom denna afton mera lifvad och uppmuntrad än hon känt sig på länge – och den kära rebus-karamellen gömdes så länge hon lefde.

Den 19 juni var Georg Adlersparre med hustru och barn i Uppsala och hos landshöfding Focks. Malla var ej ditbuden, men hade så stor lust att få återse sitt gamla ideal, att hon på förmiddagen gjorde visit hos landshöfdingens och blef sålunda buden, men hade ej stor tillfredsställelse däraf. Adlersparre talade blott några ord vid henne om Silfverstolpes hälsa, tämligen kallt och liknöjdt. Hans hustru var en liten täck rund fru. Adlersparre omtalade Jouy's »Eremiten» med stort beröm och önskade att denne författare måtte alltid fortfara med sitt arbete, så att han, Adlersparre, aldrig skulle behöfva någon annan lektyr. Detta förundrade Malla, hon fann visserligen Jouy kvick, rolig, underhållande, men nog hade hon trott att den efter hennes tanke så djupe, utmärkte mannen skulle behöfva något mer.

Den 21 återkom Silfverstolpe och medförde underrättelsen om änkedrottningen Hedvig Elisabeth Charlottas hastiga dödsfall på den memorabla 20 juni, jämnt åtta år på dagen sedan hennes vän Axel Fersens mord.

Malla tillbringade midsommaren hos Claessons, som nu voro bosatta på Ultuna. En dag som Charlotte och Malla promenerade i parken och Malla var färdig att öppna sitt hjärta för sin första bästa vän, i hopp att af hennes vänskap få något läkemedel för sitt lidande sinne, vände Charlotte genast om samtalet och talade om

lärdom, vetenskaper, kemi, om huru lyckliga männen voro som fingo ägna sitt lif och sina tankar däråt, att hon ej kunde föreställa sig ett på samma gång mera fullt och lugnt lif än att vara en vetenskapens idkare o. s. v. Med förundran afhörde Malla och betraktade henne – skulle en älskad och älskande maka, en öm mor, vilja bortbyta dessa känslors glädje emot det torra tomma vetenskapslifvet!! Detta var så långt från Mallas känsla. *Kärlek* var det *enda,* det högsta för henne – i alla dess riktningar, ifrån barnets undergifna lydiga kärlek för föräldrar och vårdare, tillgifvenheten för syskon och vänner, älskarinnans och makans allt uppoffrande, försakande kärlek, till matmoderns beskyddande omvårdnad för underhafvande – detta var ju kvinnans afgjorda, heliga kall, det högsta och det bästa, emedan endast *det* börjar och slutar i Gud! Kärlek var Mallas hela religion, hennes lif, hennes förtjänst, hennes sorg, glädje, hopp, förtviflan, *allt* hade blott *en* grund, ett mål: kärlek! Malla förstod nu ej Charlotte och fann, att hon ej heller skulle blifva förstådd, och blef stum.

Malla återvände till Uppsala den 29 juni och mötte där David som kom från Gränome och nu i hast skulle hafva i ordning för att åter resa bort, först till Segersjö och sedan till Västergylln. Dessa jämna resor, denna oro plågade Malla outsägligt. Medan hon nu hjälpte honom packa in, fick hon se bref från Mathilde med tacksägelser för dufvor, blommor etc. som han från Stockholm skickat henne. Malla kunde ej afhålla sig från att säga: »Du har en uppmärksamhet, ett minne för hennes önskningar som du aldrig haft för mina». David blef ledsen och en explikation följde, hvari han hade den hårdheten förebrå henne, att hon varit Skjöldebrand tillgifven de första åren de varit gifta. Han jämförde då därmed sin nuvarande tillgifvenhet för Mathilde!! Och tretton års trohet och de senare årens samfäldt tåligt burna svårigheter och sjuklighet hade ej utplånat förebråelsen. Detta grämde Malla ohjälpligt och hon ansåg fruktlösa alla bemödanden att återvinna hvad hon kände sig för alltid förlorat – förtroendet till sin mans kärlek.

Den 1 juli foro Geijers med Malla på båt till Ultuna. Det roade Malla, som gärna var på vattnet, och det var en skön afton då de återvände i solnedgången. Fyrisån utvidgas längre ned nästan till sjö och kallas där Föret; däruti speglade sig nu förunderligt ej allenast slottet och domkyrkan utan äfven gamla Uppsala kyrka med sina högar, oaktadt det långa afståndet af en half mils torrt land däremellan och Föret. Det var en slags hägring.

Kort därefter for Malla till Edsberg och den 13 kommo Geijer och Knös’ dit från Uppsala. I resan till Stockholm hade de på vägen varit på Rosersberg öfver natten och medförde unga Charlotte Wrangel, som stannade vid Edsberg. Malla gaf dem en goûter hos Emilie vid Mallenelund och gjorde sig en högtid af att få visa dem sitt kära Edsberg.

David reste nu åter fram och tillbaka nätter och dagar. Hans oroliga planer, hans liknöjdhet förnyade oro och smärta. Rudbeck märkte hennes betryck, talade deltagande med henne och dolde ej, att han ansåg Silfverstolpe besynnerlig. Hade hon fått stanna på Edsberg hela sommaren hade det varit henne kärt, men snart måste hon lämna detta hennes hjärtas hem och fara med David till Edeby och Risberga. Silfverstolpe ville taga vägen åt Segersjö, men Malla yttrade bestämdt, att hon ej ville resa dit och de foro genaste vägen öfver Kungsör. Malla kände sig bra ensam på Risberga. David var på Segersjö. Sjuk, plågad hade hon intet nöje af Hedengrens sällskap, endast deras sång lifvade henne ibland, och emellanåt läste hon »Rosa ou la fille mendiante», som hjälpte henne öfver de långa timmarna.

Den 1 september återkom David, medförde ett bref från Mathilde och var vänlig mot Malla. I Eskilstuna hade han beställt en sax med en italiensk devis: »Nullo al mondo potrà rompere il nodo conjugale che à voi me lega», och skänkte Malla. Hon ville göra rättvisa åt och vara tacksam för välmeningen häri, men tyckte den var skumögd; – just att den var lånad och dikterad af föremålet för hennes jalousie och omtalade »det oupplösliga bandet» på en sax(!) var henne obehagligt. Åt Charlotte Wrangel hade David också beställt en sax hvarpå stod: »Åt den bästa flicka jag känner». Det var enkelt och naturligt, och fägnade Malla.

En dag foro Silfverstolpes till Kumla för att göra visit hos den utmärkta familjen Franzén, egentligen därför, att David gärna ville se den sköna Rosina, Franzéns äldsta dotter, som allmänt berömdes för sin ovanliga skönhet och älskvärdhet. Där var roligt och en stor glädje för Malla att återse Franzén och hans förträffliga hustru.

Den 5 september lämnade Silfverstolpes Risberga och ankommo till Kaflås den 6. På vägen talade Malla förtroligt och lugnt vid David, som nu tycktes förstå henne bättre och ej var så kall och liknöjd som de föregående månaderna. Nu var ock den tidpunkt på året, då hans oro brukade stilla sig och han med mera sans bedömde allt; senare på hösten hade oron de tre sista åren öfvergått till illamående och tungsinthet.

Vid Kaflås blef nu lugna, goda, trefliga dagar. Malla skref i dagboken: »Lugn och nöjd! Gud låte denna sinnesstämning fortfara!» På Gustavas födelsedag den 29 återkommo de till Uppsala. Den första ångbåten »Amphitrite» kom till Uppsala den första oktober, till marknaden där.

Bra trefligt hade Malla nu hemma. David var frisk, god och vänlig – lugn och glad. Han läste högt för henne en då nyss utkommen roman af m:me Genlis. Dévouement är temat till denna lilla bok som innerligt anslog Mallas känsla.

Den 15 oktober var teologie doktorspromotion i Uppsala. Franzén ditkom med sin älskvärda hustru för att promoveras. Flera gånger hade Malla den glädjen råka dem och en afton voro de hos henne med Wrangels, Geijers och d'Albedyhlls. Studenterna samlades utanför och sjöngo vackert till Franzéns ära. Allt var godt och bra – men bref uteblef från David, som nu åter var i Stockholm. Den 21 väntade hon honom förgäfves – Malla blef mycket orolig – ändtligen den 23 fick hon bref, att han vore sjuk – men bättre, skulle snart hemkomma.

Gustaf De Ron, Marianne Imhoffs man, kom till Uppsala på resan till sina bruk i Norrland och tillbragte en afton hos Malla med Wrangels och Geijers. Gärna ville Malla intressera sig för Mariannes man, men kunde aldrig blifva ledig med honom. Han hade anspråk att vara en fin världsman, konstdomare, med ett ord en fullkomlig gentleman, han ville vara *allt,* men han var ej treflig och man visste ej rätt huru man skulle tala eller vara för att icke stöta eller såra något af dessa många anspråk. Att höra den flärdlösa, ärliga Geijer med sin framfusiga skarpsinnighet tala vid denna amfibie var något högst underligt – det roade Malla, men gjorde henne tillika förlägen.

David kom ändtligen den 1 november, men matt och affallen och Malla märkte nog, att hans lynne nu åter började sjunka till vinterdvala. Ännu orkade han dock någon gång läsa högt, eller ock läste Malla för honom »Memoires de Fréderique Sophie Wilhelmine, Margrave de Bareith, soeur de Frédèric le grand, depuis l'année 1706 jusqu-'à 1742». Hos grefvinnan Posse lästes nu de Pradts »Révolution d'Espagne» och för sig själf läste Malla Shakespeare med stor beundran. Men Davids illamående tilltog och trefnaden minskades. Genom magister Grafström, som bland ungdomen i Uppsala mest intresserade henne, fick hon låna Werners »Die Söhne des Thales», hvars mystiska grund och vackra utveckling på det högsta intog henne och uppfyllde hennes själ med nya tankar.

Den 30 november firades minnet af konung Carls XII:s död för ett hundra år sedan. De studerande samlades på stora torget med facklor, afsjöngo Geijers sköna ord till Carl XII:s marsch vid Narva och gingo därifrån i procession till Domkyrkan som var upplyst och där Grafström talade öfver dagens högtidlighet, hvarefter de återvände till torget och slutade med folksången: »Bevare Gud vår kung!» Många samlades hos Malla vid torget tedags för att se och höra, och David plågades af människovimlet.

En liten god roman »Caroline ou les inconvénients du mariage» par m:me M. med motto: »Chaque état a ses peines, n'aggravons pas les nôtres en nous les exagérant», läste Malla för David. »Tidens tecken» af Ernst Moritz Arndt läste hon med obeskrifligt intresse, författarens energiska stil förtjuste henne. En dålig roman:

»M:me Bloc» upptecknade hon som en varning att aldrig mer läsa något af samma författare.

Till jul voro Wrangels och Silfverstolpes budna till Lindholmen. Gärna hade Malla varit där med sina anhöriga och trodde det skulle lifva och roa David. Men han orkade ej ens tänka därpå. Väderleken var så blid denna jul, att blåsippor plockades nyårsaftonen.

*

1819. »Stående på ruinerna af sina förhoppningar döma vi människorna». – »Så har ödet för ett ömt och lifligt sinne stundom ett gift som är farligare än dess stormar, medan det väpnar själens ädlaste krafter mot henne själf.»

Äreminne öfver Sten Sture den äldre, af *E. G. Geijer*.

Den 7 januari hemkommo Wrangels från Lindholmen. Malla emottog dem i deras boning vid ett rykande tekök med allt tillbehör, öfverallt ljust och gladt. Att blifva så emottagen i sitt hem af någon god vän tyckte Malla vara så godt och trefligt.

Hos grefvinnan Posse lästes nu med mycket nöje fru Staëls sista arbete: »Considérations sur la révolution française». »Friherre Münchhausens händelser», öfversatta och tillökade af Brelin, återläste Malla ej utan nöje, äfvensä »Gubben med skåpet», kvick och rolig allusion på tiden, som troddes vara författad af Askelöf eller Törneblad.

Alla affärer David om somrarna företagit, hvilade om vintrarna och försummades således; ingenting orkade han själf befatta sig med och ingenting tillät han sin hustru blanda sig i. Han fick bref på bref, som aldrig besvarades. Det var Malla så mycket plågsammare som hon började få höra att man tillskrefve hennes brist på duglighet och omtanke, att *hon* ej kunde sköta affärerna under hennes mans sjuklighet. Hvad skulle hon göra? Alla hennes bemödanden studsade emot hans orklösa apati! Bittra tårar sväljde hon i tysthet om nätterna, då han spratt till, och med stirrande vilda blickar frågade »hvar är jag – hvem är du?»

Den 12 var David något bättre och var med Malla hos Wrangels till afton. Gustava spelade och sjöng Skjöldebrands musik till Tancred och Clorinda. Det förflutna, det närvarande, olyckan kom så bittert öfver Malla, att hon dignade ned i spasmodiska ryckningar. Ibland fruktade hon att blifva tokig af innestängda kval. Den stackars David grät, vred sina händer och sade: »Om du aldrig känt mig, så hade du kunnat vara lycklig!»

Ärkebiskop Lindblom var död. Den 7 mars på eftermiddagen var hans begrafning högtidligt vacker. Wallin höll likpredikan öfver ämnet: »Herren leder mig och förer mig till ärone». Uti samma bänk där Malla satt vid ärkebiskopens begrafning, sutto ock några andra fruntimmer som sade: att domkyrkan var »allt för täck», koralmusiken »ganska nätt», och Wallins liktal »rätt snällt».

Malla läste Hoffmans arbeten på tyska och »Holmen i sjön Doll» af Palmblad. Blomstedts flyttade från Uppsala till Taxhufvud, ett kaptensboställe vid Upplands regemente nära Enköping. Det blef tomt efter den lifliga Charlotte och Axel Posse grät hjärtliga tårar, då han skildes från mor och syskon.

På en supé i mars fick Malla veta att amiral Gyllensköld, (fordom Brelin) afsomnat i Augsburg den 18 februari. Malla såg honom icke mera, men ändå föreföll det henne som en tomhet i världen, att han ej mera fanns på jorden. Han hade haft mycket inflytande på hennes utbildning och varit henne mycket kär! Malla ihopsökte och iordninglade Brelins gamla bref – det intresserade henne och, då hon återfann spår af sina lifliga rika ungdomsår, måste hon medlidande förlåta sig den svårighet hon hade att rätt stilla och undergifvet inskränka sig inom det trånga liflösa af sin nuvarande ställning.

Allt som David kände sig friskare mot våren, återkom också liknöjdhet för allt utom affärer. Aftnarna tillbringade han merändels att spela på Gillet och hans hustru var honom öfverlopps. Under vintermånadernas tungsinthet slöt han sig till henne som ett sjukt barn till sin mor – dessa ombyten, dessa övergångsperioder tärde på Mallas hälsa och lynne.

David hade velat passera påsken vid Edsberg hos morbror Rudbecks och bad Malla skrifva dem till därom. Hon gjorde det ogärna, ty hon förutsåg, att Rudbecks efter Krusenbergs tvungna försäljning – framtvingad genom Silfverstolpes uppsägning af ett lån å 18,000 rdr b:o, som denne ville placera i det för ögonblicket lönande, men dock osäkra Ölands alunverk – ej gärna skulle se Silfverstolpe; och hennes tant Anettes svar, ehuru mildt det var, bekräftade hennes förmodan.

Nu hade Davids lust att resa och fara återkommit och aldrig var Malla nog färdig därtill. Dessa jämna resor försämrade vanligen Mallas hälsa, som behöfde en stadigare temperatur än vårens.

På en supé hos friherrinnan Oxenstierna råkades grefve Adolf Mörner som Malla ej sett på många år. David, som nu var munter och nästan vid ett öfvermodigt lynne, presenterade sin hustru för honom skrattande. Hon blef förlägen och och grefve Mörner sade: »Å, nog känner *vi* hvarann.» Det var ledsamt och Malla kände, att hon rodnade ända till hårfästet. Eljest var det henne ett nöje att råka den hederliga Adolf Mörner, som alltid visade henne godhet och välvilja.

Den 29 april voro de budna på supé med dans hos Skjöldebrands, där kronprins Oscar skulle vara. Om aftonen voro de först på spektaklet och sågo »Hamlet», och sedan hos Skjöldebrands. Då de där inkommo i salongen satt bredvid soffan en ung herre i uniform, som genast steg upp och hälsade vänligt och bekant på Malla. Hon trodde knappt sina ögon – det var kronprinsen. Den 1 voro de åter hos Skjöldebrands, som bodde på Blasieholmen, och hörde musik i månsken. Den 4 åkte de med dem kring Djurgården och beságo Rosendal.

Malla var med Charlotte Wrangel i Fahlcrantz' och Sandbergs atélier och såg vackra taflor. Den 11 maj voro de i slottkapellet för att se ordensceremonien då flera dubbades till serafimerriddare, hvaribland Skjöldebrand och Adolf Mörner. Att nu se dessa *båda* dubbas intresserade henne mycket; ingen känsla af afund eller regret öfver sin obemärkta ställning i världen hade Malla att kämpa mot, men hon njöt af att dessa utmärkte män mindes henne med välvilja. Alla anspråk voro verkligen af henne öfvervunna och besegrade. Hade David varit frisk som förr och hennes vänner varit lyckliga och varma mot henne, hade hon varit nöjd. Under ceremonien i slottskapellet hade grefvinnan Mörner gifvit Malla plats bredvid sig; hon följde ceremonien med stort intresse och hennes ögon sökte hennes tre söner, som sutto nere i kyrkan och som hon visade Malla på, som fann henne bra rik och lycklig.

Silfverstolpes hade i Stockholm varit budna till Mörners och nästan alla dagar varit hos Skjöldebrands, deras godhet och vänlighet gjorde henne innerligen godt!

Det hade varit varmt i kyrkan och ute blåste det kallt; Malla, som sedan var hos Sparres hela dagen, mådde icke väl, hon begärde en varmare kappa – en ny vacker sidenkappa glömdes af betjänten i vagnen och bortstals. Dagen därpå hade Malla feber; skulle packa in, hennes unga piga Carin var ovan och tafatt, Malla blef otålig, smällde till henne och skämdes åter för sin häftighet – på länge hade den ej så förledt henne. David runkade på hufvudet och såg så ogillande ut – och Malla grät öfver sin förseelse, lyckligtvis den sista af detta slag hon hade att förebrå sig.

Den 13 återvände Silfverstolpes till Uppsala, David var orolig på hemvägen, fann det varmt och trångt i vagnen och gick långa stycken förut i tofflor, fastän landsvägen var fuktig. En svår resa! David reste till Gränome och Furby och Malla låg i feber och yrade om de stackars utkörda hvita hästarna, som dragit dem

från Stockholm. Malla fick frossan och var rätt plågad. Då hon orkade, läste hon: »Mirabeau, peint par lui-même». »L'épigraphe d'Eschillos: »Et que serait-ce, si vous l'aviez entendu lui-même!» peint l'enthousiasme qu'il inspirait tant par la manière dont il a exprimé ces discours pleins de génie, d'energie et de la clarté, qui le rendent peutêtre le premier orateur des temps modernes», står det i hennes läseanteckningar.

Marianne Imhoffs bref med inneliggande från Louise var ej glädjande för Malla, emedan det bevisade ett missförstånd emellan de goda älskvärda systrarna. Amalia, som af dem alla tre först gjort bekantskap med Ferdinand von Klock och som varit sin syster Louises andra mor och genom hvilken von Klock först lärt känna sin nuvarande hustru, väntade med skäl, att det nygifta paret någon gång skulle uppsöka henne i Berlin. Sedan två år voro de gifta och hade ännu ej sett henne. Hon var naturligt nog sårad af deras liknöjdhet, men det var på de Rons och Mariannes råd som von Klock undvikit Amalia, emedan de inbillat sig, att hennes inflytande på Louise skulle afhålla denna att blifva så husligt tarflig och verksam som von Klock fordrade af sin hustru. Malla var öfvertygad om att de alla gjorde Amalia orätt och beslöt skrifva därom till Louise *på franska,* då hon ej kunde skrifva tyska så, att von Klock själf skulle förstå att läsa hennes bref.

Från Sophie Gyllenhaal fick Malla beskrifning på en vacker fête Mathilde gifvit i Örebro på sin mans, Josse Montgomerys födelsedag åt ett sällskap af hundra personer. Årstiderna föreställdes, hopp, oskuld, vänskap, kärlek etc. Mathilde själf uppträdde som Pandora i en charmant pantomim, som hon vackert kostymerad utförde, i handen hade hon den hemlighetsfulla asken af silfver, småningom öppnar hon den med bäfvan, men förtjusas af dess innehåll och räcker den åt Josse – däri låg en vaxbild af ett lindebarn. På detta sätt gaf hon sin man tillkänna sitt hopp att blifva mor, som de båda mycket önskat. Sedermera, i en annan scen synes frampå teatern en stor urna med kolossala törnrosor, och inuti en, Mathildes fina ansikte, hela gestalten dold af blad och urnan. Sålunda sjöng hon vackra verser till sin man. Det hade varit eget och mycket vackert.

Den 25 hemkom David, men för att den 26 resa till Stockholm. Öfverhopad af göromål och affärer afreste han först på aftonen för att resa hela natten. Förgäfves bad Malla honom dröja till morgonen, han hostade – vädret var kallt och blåsigt – omöjligt! Han reste och med ängslan såg Malla honom fara utaf. Beklämd och orolig pinades hon grufligt i sin ensamhet, ingen att tala vid, ingen att förtro sin plåga! Hon sökte förströ sig, arbetade åt David och läste »Clarissa Harlowe» af Richardson på originalspråket. Malla som i sin enslighet arbetade på att blifva mera kall och liknöjd för dem, som hon tyckte blef det allt mer för henne, skref i sin dagbok: »Aigreur i lynnet – naturlig följd af jämt instängda känslor, men dock en plikt att motarbeta.»

Dagboken slutar den 30 maj med orden: »Avenir décoloré – Souvenirs ranimés!» och fortsätter sedan först den 20 juni:

»Pingstdagen, den 30 maj, efter att hafva skrifvit och läst på förmiddagen, var jag eftermiddagen hos tant Posse med Charlotte. Jag väntade hem David och frågade genast (vid min hemkomst): 'Är öfversten hemkommen?' nej – Ack, han skulle aldrig mer återvända till detta jordiska hem! Jag väntade förgäfves, Gustava kom – och en stund därefter kom Axel häpen inspringandes och sade: 'Nu är vagn och hästar hemkomna, pappa är sjuk i Stockholm'. Kusken hade varit ett dygn på vägen, hästarna voro utkörda, David bad mig komma med *egna* hästar och jag beslöt invänta tisdagsposten och skickade af Stina till honom med bref, Många kommo. De gingo, jag blef ensam, satt i lilla kabinettet, ville läsa, men kunde icke. Förmaksdörren till sängkammaren öppnades – jag tyckte mig se David i sin grå morgonrock, med sitt gråa hår, som dessa sista år så förändrat honom – det var ingenting! Jag lade mig, grät bittert, hörde klockan slå elfva, men somnade sedan, vaknade vid bultande på förstudörren, ropade på Carin, den bultande kom in – jag igenkände strax Stinas röst – ack, jag kom ihåg 1814, då hon om morgonen kom gående till Söderby för att säga mig, att David om natten hemkommit! – Jag dårade mig ett ögonblick med hoppet – och frågade:

’Är öfversten bättre?’ – ’Nej, han är icke bättre, men längtar efter sin hustru, jag har beställt hästar i Alsike klockan tre, nu är klockan half ett.’ Klockan två den 1 juni satt jag i vagnen med Stina. Då först hade jag tid att öfvertänka min ställning – min ånger att ej hafva rest förr! Då vagnen stannade för att byta om hästar, hörde jag göken första gången i år, först i öster: tröstegök, sedan i söder: dö-gök! Allt som jag närmade mig Stockholm blef oron starkare, mellan tullen och Hötorget blef den ytterlig, då jag fick se huset, detta hus där jag haft de första glada dagar i hufvudstaden, där jag ock gråtit sorgens tårar öfver afskedet från min far 1790, där kanske nu förtviflans budskap väntade mig! – Half tio hann jag fram, körde in på gården; min trogna vän Emilie d’Alton vinkade mig gladt och lifligt ur ett fönster i första våningen där Stina sade mig att han låg – unga Emilie mötte mig med orden: »Han lefver, han är bättre!» Gud, evigt tack för detta tröstens ögonblick! Jag föll på knä och tackade Gud, att jag ej kommit för sent! Han sof då – jag ville ej störa hans sömn, men efter en timme fick jag gå in till honom – huru förändrad på dessa sex dagar! Döden var tecknad i hans ansikte – han smålog dock åt mig, klappade mig och sade: ’Gråt ej, gråt ej mycket, söta Malla!’ Jag återhöll mina tårar. Den 2 juni var han märkbart sämre, yrade mycket. Klockan två på natten lade jag mig en stund, klockan fem sade mig Emilie, att hon skickat efter Trafvenfelt. Han kom – intet hopp mera, blott dödens väntan, pulsen blef svagare, andedräkten ojämn, jag låg på knä, hans hufvud hvilade mot min axel, så emottog jag hans sista suck klockan tio förmiddagen den 3 juni. Ofta hade han önskat, att få dö i min famn, hans önskan blef uppfylld – men *min* att få dö på samma gång blef icke bönhörd! –

Jag skickade till bildhuggaren Fogelberg, som bodde i grannskapet för att han skulle taga en mask af den aflidne och jag kunna få en byst af min saknade. Bud hade förut afgått till min svåger som var i Sörmland på Edeby. Natten till den 4 ankom han till Stockholm, han bultade på porten, där han visste David bodde, en gumma kom ut och omtalade, att öfverste Silfverstolpe dött på morgonen och låste till porten. Förundrad och bedröfvad afsvimmade Lasse på gatan, en brandvakt fann honom där och förde honom till ett apotek där han fick droppar. Den gode brodern! Hvilket möte! – Han var god, broderlig och öm.»

— — — — — — — — — — — — — — — —

Begrafningen skedde i Clara kyrka den 6 juni och den 8 fördes David ut till Sollentuna kyrka, där hans lik nedsattes i en graf nära den gamla Rudbeckska på kyrkogården. Hans bror Lars och några fordna kamrater af kyrassiärregementet följde honom till grafven. Han fick således en militärisk begrafning på Sollentuna kyrkogård. – Och Malla såg nu uppfylld den sorgliga aning, som hon vid tretton års ålder erfarit år 1795, då hon från öfra trädgårdsgrinden i alléen vid Sollentunaholm såg ett tåg af officerare bära en likkista in på kyrkogården.[21]

Malla kände sig sjuk, förkrossad, hon önskade och hoppades att ej länge öfverlefva sin man, psalmen 344 låg jämt på hennes läppar. Hon tänkte blott på döden och det förmildrade hennes saknad. Framtiden hade hon ingen tanke, ingen utsikt för. Att få stanna vid Edsberg, eller ännu heldre vid Sollentunaholm som var närmare Sollentuna kyrka, hade för Malla varit det ljufvaste för det återstående af sommaren. Men hon hade ju ännu plikter att uppfylla för den döde. Silfverstolpe hade i många år varit direktör för kyrassiärernas officers-kassa och haft den under sin vård. Sedan han år 1815 lämnade regementet hade han ännu ej uppgjort räkningen och utbetalat denna summa. Vintrarna orkade han icke och somrarna företog han nya göromål. Malla visste, att han haft ledsamheter för detta dröjsmål. Att nu utreda denna sak och betala hans skuld, att befria hans minne för hvarje förebråelse blef hennes första mål.

Den 12 juni återkom Malla med Emiliorna, mor och dotter till Uppsala. Wrangels voro så goda tillbjöd henne att bo i en liten flygel i deras trädgård för att slippa sitt tomma hem. Med tacksamhet antog Malla deras anbud. Genast dagen därefter kommo Geijers till Wrangels; att se detta lyckliga par var för Malla både glädje och smärta. Malla tog Geijer under armen och gick med honom i trädgården för att tala förtroligt om »sin olycka». Geijer motsade henne genast: »Öfverstinnan har icke varit olycklig, får ej anse sig så, en enda omständighet är olycklig, den att ni inga barn har.» Malla förstummades och fann det förmätet

bedömma en annans lycka eller olycka – ehuru hon nog erkäude, att Geijer hade rätt däri, att om hon ägt ett eget barn att lefva och hoppas för, hade ej lifvet förefallit henne så tomt. Hon omtalade sin önskan att bosätta sig på Sollentunaholm nära sina älskades grafvar; Geijer svarade: »Nej, icke skall öfverstinnan fästa sig vid en graf, icke smida sig vid mullen – det är icke *där* man bör söka dem man saknar.»

Malla flyttade snart till sitt hem. Sysselsättning var henne nödvändig. Tillfälle därtill felades icke. Hon började genast genomse och ordna Davids papper, räkningar, dokument; allt var i den fullkomligaste ordning och reda till och med julen 1815. Men sedan icke den minsta rättelse, räkningar och bref utan all ända, och ingen uppgift, ingen, uppskrifning!

Lars Silfverstolpe var ej rätt frisk sedan Davids död. Både han och hans hustru önskade mycket, att Malla skulle komma och tillbringa sommaren hos dem på Edeby och sedan Malla genomgått alla papper och ingenting mera kunde företagas före bouppteckningen som Lasse lofvat att i augusti månad hjälpa henne med, längtade hon mycket till landet. Den 29 for hon till Strömsta, friherrinnan Stures vackra egendom och skulle vidare öfver färjorna och Aspön fara till Edeby och längtade dit – till Davids bror. Malla kom vid Strömsta att ingå i friherrinnan Stures skrifkabinett för att se utåt kyrkan, där den älskade och saknade Sten Sture låg begrafven. Chiffonieren stod öppen och ett påbörjadt bref låg framme – obetänksamt och ogrannlaga läste Malla det – det var börjadt dagen förut och däri stod: »Aujourd'hui j'attends m:me de Silfverstolpe sans m'en réjouir. Je souhaite que sa douleur soit plus raisonnable – sans cela je serai très embarassée ne pouvant la partager.» Dessa ord voro för Malla som en iskall dusch. Hon kunde gifva sig det vittnesbördet, att hon ej varit öfverdrifven eller uppfört sig oförnuftigt i sin sorg – hvem hade så kunnat beskrifva den för Charlotte Ingelotz? Bedömde hennes bästa vänner henne så? De begrepo ej huru ensam hon kände sig på jorden – de insågo icke, att det ej var den sjuklige plågade David hon önskade tillbaka till ett lif, som ej för honom medförde någon sällhet, men att hon begrät sina bedragna förhoppningar – och honom sådan hon *fordom* sett honom; de kunde då ej inse, att dessa olycksåren just gaf ämne till hennes bedröfvelse, att förebråelser, ovissa samvetskval, det upproriska sällhetsbegäret i strid med sann kristlig undergifvenhet kämpade inom henne. Hårda, kalla, främmande voro de för henne – och därtill icke ärliga. De talade och skrefvo till henne om deltagande, medlidande – och så bedömde de hennes sorg »déraisonnable», sinsemellan! Malla fordrade ärlighet utan förbehåll af den hon rätt som vän skulle kunna älska och högakta – och så länge hon lefde var hon öfvertygad, att man både har rättighet att fordra den af sin vän och skyldighet att mot sig själf och andra vara ärlig; att brist på sann, frimodig och välviljande *ärlighet* är oftast skuld till det halfva i de flesta människors förhållanden, till den stora ofullkomlighet, det fusk som röjer sig i nästan alla mänskliga företag. Man vill alltid öfverskyla, ibland af egenkärlek, ibland af artighet, höflighet, stundom af illa förstådd skonsamhet och har sällan mod och *sann kärlek* nog att rätt ärligt utsäga sanningen. Djupt och smärtsamt grep denna upptäckt henne, hennes tanklöshet att läsa en annans bref var hårdt bestraffad. Dagboken säger: »Utan regret lämnar jag Strömsta – jag kände mig en främling där och återkommer ej dit förrän jag hunnit *nöta* bort den sårade vänskapens djupa ärr.»

Vid Edeby började Malla dricka Pyrmontervatten, gick ensam ut hvarje morgon kl. 6 långt omkring. I hennes tankar var David med henne, hon redogjorde för honom och talade därvid ofta högt, var öfvertygad att han hörde henne och nu bättre förstod henne än fordom under hans sjukliga år, som hon varit så olycklig.

Läseanteckningarna omtala: »Elisabeth ou les exilés de Siberie par m:me Cottin, »m:me de Maintenon par m:me de Genlis», »Cecilia or memoirs of a heiress» by miss Burney m. m.»

Underrättelse kom från Uppsala, att den gode, hederlige d'Albedyhll den 11 augusti dött på Leufsund i Sörmland. Det kostade hjärtligen på Malla att mista denne gamle redlige vän och nedtryckte än mer hennes sinne. Magister Schröder var vid Edeby då denna tidning kom; det var för Malla en tröst att se honom så uppriktigt dela denna sorg, och ett nöje att höra Schröder uppläsa Hedborns vackra tal öfver ärkebiskop

Lindblom, hållet i Prästsällskapet i Stockholm.

Den 30 augusti reste Malla från Edeby i sin svågers goda sällskap, som följde henne för att öfvervara bouppteckningen och hjälpa henne med affärernas utredande. Han var hjärtligt broderlig, hederlig, hjälpsam, förståndig och vänskapsfull, hennes enda tröst och stöd, och rättvisade fullkomligt den böjelse hon fordom haft för honom. Drömmen om *hans* inflytande på hennes öden besannades till alla delar.22

En afton som Lasse med Wrangels talade om den gamla Edsbergstiden, om deras ungdomsnöjen, om Lasses glädtighet, om hans tycke för Jeannette Stjerncrona, sade Malla: »Men alla sådana intryck voro så lätta och snart öfvergående för Lasse». Med ett allvarsamt uttryck svarade han: »Det skulle icke du säga!» Den 10 september reste han, och Malla kände sig rätt öfvergifven med alla detaljer af de ledsamma affärerna.

Inom sig lefde hon i ångerfulla minnen och skref i dagboken:

»Minne af de framfarna dagar
som mig eldar och – anklagar.»

Mot slutet af månaden ankom den kära bysten som Fogelberg förfärdigat. Malla hade mycket längtat efter den, men tillika fruktat att ej finna den rätt lik. Nu stod den oskadd på hennes chiffonier, hade verklig likhet särdeles i profil. Den var något för stort tilltagen och sedd framifrån var ej minen den rätta. Likväl blef den Malla en tröst – han stod där som vittne, förtrogen och domare öfver hennes hemligaste tankar.

* * *

Och med denna andra del af Malla Montgomery Silfverstolpes memoarer afslutas andra skedet af hennes lif. För de läsare som fortfarande med sympati och intresse följt hennes sträfvan och utveckling meddelas här huru hon själf vid en återblick på äldre dagar betraktade sina ungdoms- och äktenskapsår. Hon skrifver 1856 till en god vän23 som läst hennes upptecknade minnen:

»Tack, min goda kära Sophie, för ditt vänliga goda bref som jag har en stor lust att besvara, men fruktar blott att ej kunna göra det som jag ville. Den tiden är förbi då orden så lätt flöt ur hjärtat på papperet och då jag så gärna, ja, alltför gärna meddelade dem och hade så mycket behof att uttala det fulla hjärtats tankar, att jag skref och skref mer än tillbörligt var; så hafva de tillkommit dessa många grå påsar24, som legat år olästa, som ibland vänner läsa med godmodigt intresse – utan att ändå kanske rätt ana huru varmt det hjärteblod varit med hvilket de äro upptecknade. Nu är det svalnadt och varelsen känner sig lugnad och kan knappt begripa huru den fordom varit så fångad. Jag undrar visst icke på att du ej i den 20-åriga flickan kan igenkänna den äldre fru som vid dubbelt antal år du lärde känna – hon var likväl ännu då bra dåraktig och hänförd hit och dit, fastän hon sökte bevara det yttre decorum. Jag har aldrig företagit mig att försvara hennes fel, brister och dårskaper – berättar blott enkelt allt hvad jag vet om henne, ondt och godt, och undrar lika mycket som du, att det är samma människa nu som förr –' ehuru stundom några återfall af känslosvall betrycker hennes bröst och tårar hennes öga. Jag tackar dig som hedrade dessa gamla minnen med den uppmärksamheten att göra anmärkningar däröfver och jag delar din åsikt om den nästan obegripliga ställning och sinnesförfattning hvari hon var dessa åren.25 Du skref en gång, att det var underligt att hon någonsin kunde blifva människa efter en så brokigt omväxlande mellan förströelser och sorger fortsatt barndom och ungdom; goda Sophie, också blef det *en förfelad besynnerlig människa,* som i hela sin lifstid fick kännas vid följderna af en genom människors godhet och öfverseende stegrad egenkärlek och anspråk på mera bifall och kärlek än hon i själfva verket hade rättighet till. Blott i tvenne fall ville jag rätta dina omdömen. 'Consideration för de gamla', säger du – men det var mer än det för Mallas mormor. Fader- och moderlös, utan syskon nästan, oaktadt de många halfsystrarna, var Malla alltid *ensam*; endast den gamla mormodern ersatte allt hvad hon saknade och hade hela hennes kärlek, hela hennes pliktkänsla.

Två gånger hade hon emot mormors önskan afvisat goda fördelaktiga anbud (Manderström och Mörner), att tredje gången emot hennes vilja bestämma sig därtill hade Malla icke mod – däraf hennes strider; – och *David* tror jag du misskänner. Han hade inga utmärkta egenskaper, hade icke *godt hufvud,* men han var en ädel man och ingaf förtroende och tillit – *var* ock att lita på ända tills den olyckliga ärftliga sjukdomen mjältsjuka förändrade hans jämna goda lynne till stationair hvila eller orolig öfverdrifven verksamhet. De förra årens olyckor voro blott *hennes* fel, genom de beständiga jämförelser som väl ej yttrades, men som inom henne alltid gaf en annan företräde och som hon visst gifvit sin hand, om ej mormors sorg och misstroende till den äldre genialiske, men för *många äfventyr* omtalade mannen återhållit henne.» – – »Hvad man kallar *kärlek rätt,* hade hon kanske för ingendera. Bland de många hon älskat – Gudnås! voro väl *de* för hvilka hon velat *uppoffra allt!* Men knappast någon med hvilken hon velat *gifta sig,* det vill säga, *bero* för lifstiden. Det *var* – det *blef* hennes olycka! Beklaga henne därföre!»

Tredje delen kommer att omfatta Uppsalaåren från slutet af 1819 till 1830 jämte resan till och vistelsen i Tyskland 1825–27.

* * *

Namnregister.

Adlerbrandt, Gabriel, 1748–1820, hofrättsråd. Adlersparre, Georg, 1760–1835, generalmajor. – Axel, 1763–1838, landshöfding på Öland. Afzelius, Pehr, 1763–1843, kunglig arkiater. Altén, prost i Ed och Sollentuna församlingar. Alströmer, Marguerite Hedda (M. H. A.) 1763–1816, g. m. generalmajoren grefve N. Cronstedt. Aminoff, Axel, 1761–1820, ryttmästare. – Love, 1787–1842, kapten. Arndt, Ernst Moritz, 1769–1860, tysk patriot och skriftställare. Arnell, Gustava, 1774–1862, g. m. öfversten Otto Wrangel (Släktregistret). Armfelt, f. Kalling, grefvinna, 1757–1831. Askergren, Peter, 1767–1818, pianist och hofkapellist. Atterbom, P. D. A., 1799–1855, litteraturhistoriker, en af de 18. von Bahr, Johan Gustaf, 1751–1804, stallmästare (Sr). – Robert, 1794–1873, major (Sr). – Otto, 1795–1814, dödsskjuten vid Ousta sund i Norge (Sr). – Carl Gustaf, 1796–1880, stallmästare (Sr). Bassi, Giovanna, 1762–1834, premièredansös, g. m. possessionaten Schön. Bergenstråle, Johan, 1756–1840, generalmajor. von Beskow, Bernhard, 1796–1868, hofmarskalk, Sv. akademiens ständiga sekreterare. Bielke, Stina, 1747–1820, g. m. majoren Göran Posse (Sr). Blomstedt, Reinhold, 1786–1852, öfvetst». Braunerhjelm, Eva, 1771–1797, ogift – Christina 1752–1831, g. m. direktören C. G. Tillée (Sr). Bruncrona,Wilhelm, 1755–1807, kapten.

Brändström, Per, 1771–1807, öfverste. Börjesson, Johan, 1790–1866, teologie doktor, en af de 18. Cassaglie, Ludovico, 1769–1831, premier dansör. Cronhjelm, Charlotte, 1787–1826, g. m, 1) baron C. L. Posse, 2) öfversten R. Blomstedt. – Louise, 1788–1824 g. m. presidenten J. Sylvander. D'Alton, Emilie, g. m. grosshandlaren von der Burg. de Bon, Gustaf, 1780–1854, bruksägare och köpman. – Fredrik, 1781–1854, bruksägare och köpman. Dillner, Johan, 1785–1862, hofpredikant. Ennes, Charlotte, 1791–1866, g. m. sedermera öfverståthållaren A. F. Skjöldebrand. Ekmarck, Jon, 1794–1830, historisk författare. von Essen, Hans Henrik, 1755–1824, generalguvernör i Pommern. – Charlotte, 1758–1822, g. m. major N. Silfversköld. – Jacquette, 1793–1877, g. m. kammarherren F. H. von Krassow (Sr). – Fredrik, 1788–1855, generalmajor (Sr). – Thure, 1790–1860, öfverstelöjtnant (Sr). Falkenberg, Melcher Axel, 1774–1828, kammarherre. Fogelberg, Bengt Erland, 1787–1854, bildhuggare. Fock, Berndt Vilhelm, 1763–1817, landshöfding. Frösslind, Christina Elisabeth, 1793– 1861, sångerska. Geijer, Erik Gustaf, 1783–1847, häfdatecknare, skald och tonsättare, en af de 18.

af Geijersstam, f. von Hofstén, Kristina, 1779–1856. – f. Hedengren, Brita Maria, 1774– 1849. – Janne, 1804–1877, major. Gillberg, Jakob, 1769–1845, miniatyrmålare. Grafström, Anders Abraham, 1790–1870, teologie doktor, en af de 18. Gyllenborg, Johan Henning, 1756–1830, lagman. – Carl, 1787–1863, protokollsekreterare. Gyllenhaal, Carl, 1749–1808, öfverste (Sr). – Carl, 1788–1857, generaltulldirektör (Sr). – Sofia, 1792–1871, g. m. generalmajor F. von Essen (Sr). Gyllenhammar, Marguerite, 1786–1862, g. m. sedermera general Carl Akrell. Göthe, Erik Gustaf, 1779–1838, bildhuggare. Hamilton, Hugo, 1802–1871, direktör för Kungl. Maj:ts hofkapell och teatrar, öfverpostdirektör. Harfvefeldt, Erik, 1785–1834,

Lefebure, Gustava, 1786–1813, g. m. hofmarskalken A. Reutersvärd. Lewenhaupt, Gösta, 1791–1873, major. Lilljebjörn, Jeana, 1789–1842, ogift. – Anna-Lisa, 1790–1861, g. m. Erik Gustaf Geijer. Ling, Per Henrik, 1776–1839, professor. Lithander, Carl Ludvig, † 1842, lektor vid Carlberg. Löwenhjelm, Augusta, 1788–1869, g. m. sedermera generalmajor Carl Cederström. – Gustaf, 1771–1856, minister. – Anna Lisa, f. af Geijerstam 1797– 1820, g. m. prosten Severin Löwenhjelm. Malmerfelt, Olof, 1763–1829, stallmästare. – Hedda, 1798–1835, g. m. majoren P. F. Ennes. Montgomery, Ulla, f. Cederhjelm, 1758– 1833, g. m. öfversten Robert Montgomery (Sr). – Henriette, 1771–1855, g. m. stallmästaren J. G. von Bahr (Sr). – Augusta, † 1847, ogift (Sr). – Eva, 1773–1799, g. m.

matematiker. Hartmansdorff, August, 1792–1856, president i kammarrätten. Hedborn, Samuel Johan, 1783–1849, präst i Askeryd och Bredestad. Hierta, f. Troil, fru, 1756–1821, g. m. öfverstelöjtnanten L. Ph. Hierta. von Imhoff, Amalia, 1776–1831, författarinna, g. m. sedermera generalfälttygmästaren C. G. von Helvig. – Marianne, 1782–1840, g. m. brukspatron G. de Ron. – Louise, 1788–1848, g. m. baron F. von Klock till Massel (i Schlesien). Ingelotz, Charlotte, 1777–1831, g. m. öfversten Sten Sture. Jacobson, Niklas, sekreterare hos sv. ministern i Paris baron Staël von Holstein. Jennings, Gustaf, 1803–1843, ryttmästare. Knös, Gustaf, 1773–1828, professor teologie doktor. Koskull, Marianne, 1785–1841, ogift. Kræmer, Robert, 1791–1880, landshöfding. Lagerbring, Gustaf Olof, 1769–1847, general. Lagerlöf, Sofie, 1891–1855, gift med kamreraren C. F. Geijer.

Posse, Axel Göran, 1810–1858, löjtnant. – Charlotte Gustava, 1775–1860, g. m. öfversten C. Cederström-Claesson – Maria Hedvig, grefvinna, 1775–1818, på Svanå. – Christer Lindorm,1740–1814,(baron kapten. – Adine, f. de Bréant, † 1827, g. m. kammarherren Carl Posse. – Carl, 1778–1809, kammarherre. von Post, Adolf Ludvig, 1781–1847, general-major. Rehausen, Sofi, 1763–1831, ogift. Rehbinder, Fredrik Reinhold, 1788–1843, major. Ridderstolpe, Gustaf, 1785–1845, hofmarskalk. Rogberg, Carl Georg, 1789–1834, professor. Rudbeck, Magdalena, f. Mentzer, 1726– 1809, (»mormor» Sr). – Alexander, 1762–1832, hofmarskalk (Sr). – Gustava, 1767–1828, g. m. 1) friherre R. J. von Essen, 2) öfversten C. Gyllenhaal (Sr). – Thure, 1787–1808, löjtnant (Sr). Hedda, 1789–1829, g. m. sedermera generaldirektören C. Gyllenhaal (Sr). Claes Reinhold, 1791–1874, hofmarskalk (Sr). Rudensköld, Julie, 1755–1844, ogift. Schröder, Johan Henrik, 1794–1857, professor. Schwerin, Kurt Philip Carl, 1751–1828, general. – f. Puthus, grefvinna, 1762–1843, g. m. generalen K. Ph. C. Schwerin. Silfversparre, Sofi, 1783–1815, hoffröken hos prinsessan Sofia Albertina. Silfverstolpe, Axel, 1762–1816, riddarhus-sekreterare, en af de 18. Gustaf Abraham, 1772–1824, kansliråd. Britte Charlotte, 1767–1826, ogift, Julie, 1810–1875, g. m. sedermera ryttmästaren G. F. von Heijne-Lillienberg. Skjöldebrand, Carl, 1780–1817, öfverste.

kaptenen N. Brauner (Sr). – Josias, 1785–1825, öfverste (Sr). – Mathilde, f. d'Orozco, 1796–1863, g. m. öfversten Josias Montgomery (Sr). – Ulla, 1787–1843, g. m. sedermera landshöfdingen Eric Sparre (Sr). – Robert, 1788–1811, löjtnant (Sr). Munck, Otto Magnus, 1764–1853, ståthållare på Stockholms slott. – Elsa Maria, f. Hebbe, 1773–1840, statsfru hos drottning Fredrika Dorothea. Murray, Jeannette, 1797–1870, g. m. brukspatronen Claes Grill. Mörner, Stellan, 1794–1866, major. Nicander, Carl August, 1799–1839, skald. Odhelius, Erik, 1760–1834, läkare. Olbers, Alida, 1786–1855, g. m. professor Gustaf Knös. von Otter, Carl, 1766–1813, öfverstelöjtnant. Palmstierna, Ottiliana, 1792–1860, g. m. kammarherren von Stokirch. – Jeanna, 1796–1824, ogift. – Beata, 1798–1857, g. m. med. doktor Nordstedt. Piper, Minette, 1779–1849, g. m. hofmarskalken David Stierncrona.

Skjöldebrand, Pehr Erik, 1769–1826, generaltulldirektör. – Mamitta, 1763–1842, ogift. Sparrgren, Lorentz Svenson, 1763–1828, miniatyrmålare. (Frank) Sparre, Bengt Erland, 1774– 1837, general. – f. Bernhard, grefvinna, 1775–1829, g. m. general Frank-Sparre. – Erik, 1775–1843, landshöfding. Staël, Hedda, 1775–1822, g, m. kaptenen grefve Posse. – von Holstein, f. Necker, 1766–1817, författarinna. – Albrecht, 1792–1813. Stierncrona, David, 1754–1817, hofmarskalk. Strokirch, Jeanna, 1788–1857, ogift. Taube, Reinhold, 1785–1855, major. Tegnér, Esaias, 1782–1846, biskop och skald. Tingstadius, Lars Kristian, 1750–1832, läkare, professor. Travenfelt, Erik Carl, 1774–1835, läkare, professor. von Troil, f. Silfverstolpe, 1726–1821, ärkebiskopinna. – Wachenfeldt, Hedda, 1779–1851, g. m. presidenten W. Bennet. – Weidenhielm, Johan, 1775–1824, öfverste. Wickmanson, Kristina, 1785–1853, g. m. sedermera presidenten P. Westerstrand. Widerberg, Henriette, 1796–1872, sångerska. Willebrand, Ernst, 1737–1837, öfverste. Wrangel, Marguerite-Louise, 1763–1787, g. m. majoren Aminoff. – Anton, 1800–1876, minister (Sr). – Charlotte, 1802–1856, g. m. professor Lindström (Sr). – Otto, 1804–1886, major (Sr). – Amélie, 1809–1855, ogift (Sr). – Tönnes, 1812–1895, president i kammarrätten (Sr). – Ava, 1815–1848, g. m. majoren J. – H. af Geijersstam (Sr). von Zeipel, Carl, 1793–1847, poet. Åkerman, Jakob, 1770–1829, professor.

Noter

1)

Bref från A. F. Skjöldebrand den 25 jan. 1805.

I ovisshet om jag snart kan finna ett tillfälle att tala med fröken Malla, och det som tycks vara otroligt – om jag skulle hafva styrka att begagna det, vågar jag skrifva. Förlåt det, nådigaste fröken.

Jag kan ej öfverlefva ännu en dag utan att hafva yttrat en passion, som närd utan hopp i flera år, och dold så mycket jag kunnat af fruktan att förlora er vänskap, nu stigit till en höjd som gränsar till vansinnighet. Kanske hafva några tecken blott af denna vänskap nyss bidragit därtill. Hundrade gånger har ordet dött på mina läppar, då jag sett er ungdom, er liflighet och tänkt på mig själf. Jag vet att fröken Malla skulle kunna glömma omsorgen om sin egen sällhet för att rädda en olycklig vän från förtviflan och i en mindre lycklig ställning finna tröst i skyldigheters uppfyllande dem hennes ädelmod åtagit sig. Men om minsta fruktan finns gömd i er själ för en sådan belägenhet, för Guds skull våga det ej. Låt mig, låt ett obetydligt lif tvina bort, blif lyckligare och beröfva mig icke den enda skatt jag äger, ja, jag äger den och den kan mig ej

fråntagas – er vänskap.

Men om – jag törs knappt tänka däråt – en skymt af hopp är nog att förvirra förståndet – om jag vore den lyckligaste af människor, fröken Malla! Dröj icke att förkunna mig det. Hvart ögonblick är seklers lidande. Eller gör som fröken vill; hvem kan jag säkrare anförtro mitt öde – ett ja eller – säg icke nej– – dröj och jag skall känna det i djupet af själen. Två önskningar skola återstå mig: Fröken Mallas sällhet och min snara förgängelse.

Läs icke detta bref två gånger – det vittnar om för mycken förvirring – kasta det på elden – jag vet ej själf hvad jag skrifvit och törs ej läsa det. Det enda jag vet är att fröken Malla dyrkas för alltid af den lyckligaste eller olyckligaste varelse på jorden.

A. F. Skjöldebrand.

2)

Bref från A. F. Skjöldebrand den 29 januari 1805.

Min dom är då afsagd. Huru är det möjligt att jag ej väntade den? Jag hade bordt det. Om jag nånsin får styrka att se fröken Malla, tillåt mig det – jag tviflar därpå. Men vänskapen skall alltid trösta mig om något kan göra det. Hvarför fortfor jag ej att dölja mig? Jag vet ej hvad yrsel gjorde mig glömsk af mig själf. Förlåt, fröken Malla, glöm allt utom vänskapen. Jag kan ej skrifva mer och vet ej hvad jag skrifver. Men aldrig skall jag upphöra att vörda – jag får ej säga mer – att önska sällheten för fröken Malla.

A. F. Skjöldebrand.

3)
Troligen Ruhla.
4)
Del I, sid 119.
5)
Se Wallins samlade skrifter 1:sta delen.
6)
Se Skjöldebrands memoarer del 3, sid. 220.
7)
Se Skjöldebrands anteckningar, del. 3, sid. 231.
8)
Ur bref från A. F. Skjöldebrand den 8 juni 1809. Då får jag återgå till mina älskade yrken konsterna, litteraturen, då får jag mera ostördt njuta vänskapen eller hvad vi mellan oss kalla *vänskapen,* ty det gifs ej ett namn för en så varm, så ren känsla. – Nej, bästa Malla! Det var ej *bara* vänskap, vi kände, när vi efter så lång tid för första gången omfamnade hvarandra! Det var rent, oskyldigt, men det var *mer* än vänskap! Jag tror, vi gjorde bättre, om vi gåfve allt sitt rätta namn. Förbehåll medföra lidande – och lifvet är så kort! Gör som du vill, men jag säger det rent ut – jag älskar dig obeskrifligt; och hvar gång jag säger eller skrifver *vänskap, menar* jag detsamma. Gud gifve dig förbättrad hälsa af din brunnsdrickning, och allt möjligt nöje under denna vackra årstiden.
9)
Se Skjöldebrands memoarer del. III, sid. 244.
10)
Från Petersburg. Se Skjöldebrands memoarer, del III, sid. 244.
11)

Dessa initialer utgjorde början af något af hennes erkändt bästa vänners namn!

12)

Skrifvet 1843.

13)

Kammarpigan.

14)

Så tänkte Malla 1812 – så tänker hon ännu 1844. *S. M.*

15)

Johan Berwald 1787–1861.

16)

Född 1788, debuterade 1805 på Théatre français.

17)

Tysk skådespelerska, 1770–1849.

18)

Se del I sid. 94.

19)

Historiskt skådespel af Pixérécourt.

20)

Se »das Leben der Dichterin Amalia von Helvig», von Henriette von Bissing.

21)

Del I sid. 95.

22)

Del I, sid. 147.

23)

Fru Sofi Lindblad född Kernell.

24)

Mallas anteckningar förvarades i gråpapperspåsar, årgång efter årgång.

25)

Till 1805.

Digitaliserad av Litteraturbanken.

Konverterad av Arkivkopia och publicerad på
https://arkivkopia.se/sak/littbank-SilfverstolpeM_MallaSilfverstolpe2.

Filen skapad 2018-12-13 19:06:19.407701